

Amerikán

NÁRODNÍ
KALENDÁŘ

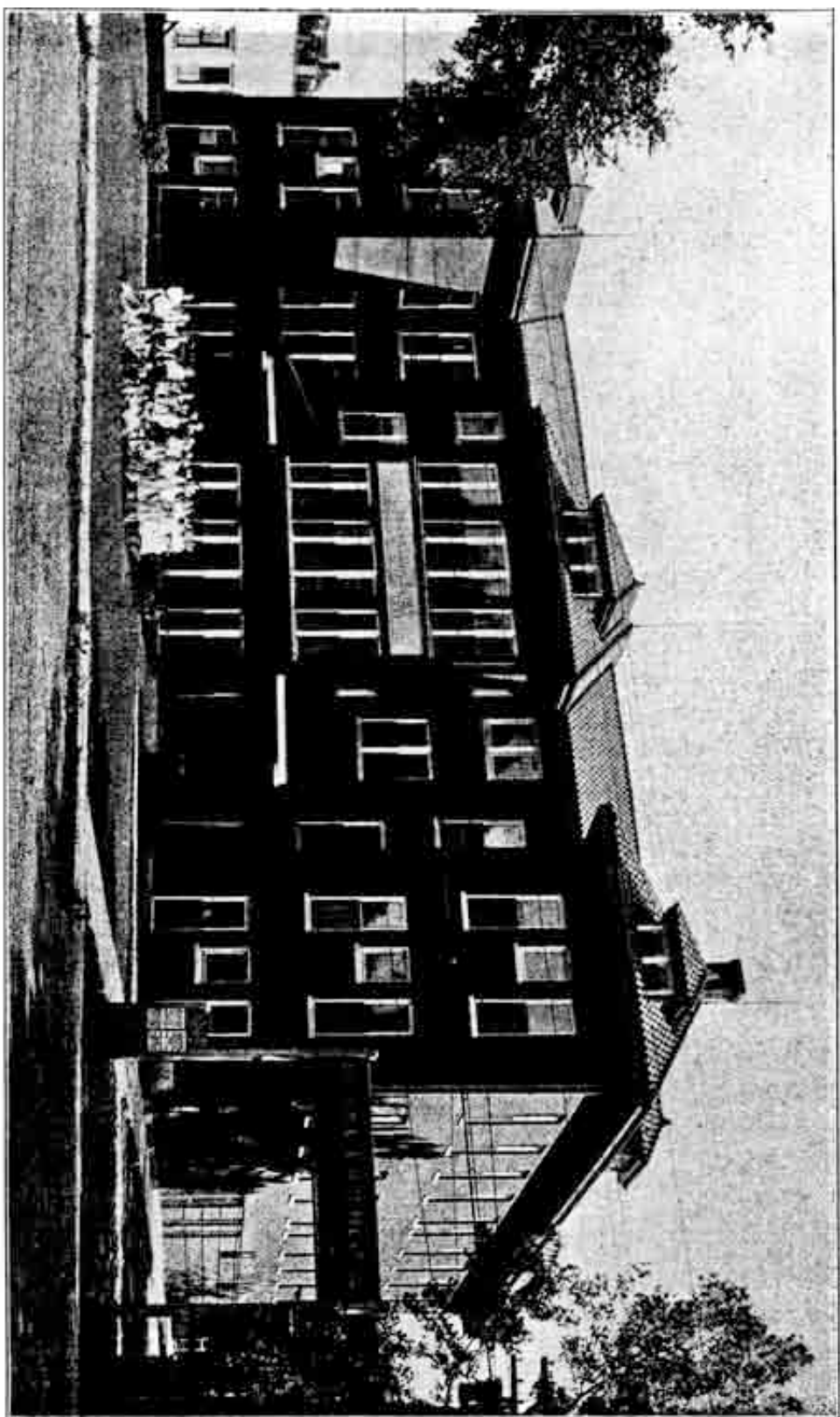

Nakladem
AUG. GERINGERA,
CHICAGO,
ILL.

Ročník XL.

Cena 50c.

Cena vázaného 65 centů.

Fotografoval R. V. Smalley.

NOVÁ BUDOVA "ČESKÉHO SIROTCINCE" BLIZKO ČESKÉHO NÁRODNÍHO HRBITOVA V CHICAGU, ILL.

Základní škola Střítečské Pospolitého Učitelů
v Cerečiansku, Opatowitz

SEDÍCI: Slavnostní Výbor: — C. Vlachová, M. Wagnerová, A. Pekařová a A. Malý.

PRVNÍ RADA (zdejší): A. Zimová, A. Našincová, M. Baslová, M. Dvořáková, B. Soukupová, M. Šaltzová, A. Kállalová, M. Fárová, A. Lisý, A. Mazačová, M. Lišková, M. Stěpánková, A. Šteflová, M. Petránková, A. Vodáková, M. Mirovská, M. Urbánková, M. Štěchová, A. Pertlová, A. Tomšová.

DRUHÁ RADA: M. Rahizová, K. Husposka, J. Frolíková, M. Srpová, R. Šandová, A. Kubecová, A. Hurtová, A. Nedělová, A. Toužinská, E. Špinařová, M. Benešová, K. Souhradová, M. Zemanová, M. Hájková, A. Rouda, A. Rajčáková, F. Honšková, A. Potůčková, A. Šmejkalová, F. Hrabáčková, A. Rajčáková, F. Perchová. — TŘETÍ RADA: A. Mulačová, A. Hrbková, Fr. Senková, M. Volfová, M. Horová, H. Kroupová, M. Martincová, W. Jonáková, A. Koželuchová, R. Bernreitrová, A. Kolářová, A. Fejfarová, A. Slechtová, K. Reichová, R. Dvořáková, W. Wellíková, M. Kandlíková, T. Uzllová, Em. Hříšná, M. Havlátková, B. Fraňová, M. Růžičková a L. Mulačová.

AMERIKÁN

Národní Kalendář

NA ROK

Se 118 vyobrazeními vážného i žertovného obsahu.

ROČNÍK XXXX.

CHICAGO, ILL.

Tiskem a nákladem Aug. Geringera, 541 W. 12th Street.

OBSAH:

	Str.
Titulní obrazy: Sjezd S. P. J. v Clevelandu, O. Nový Sirotčinec v Chicago, Ill. Kalendář roční. — Letopisná znamení a čísla. — Pohyblivé svátky. Čtyři roční období. — Přehled roku 1917. — Zatmění slunce a měsíce	3
Rubriky měsíční se jmény, jakož i vložku ku poznamenání příjmů a vydání v domácnosti, úkazy na nebi, židovský kalendář a pořekadla	4
Velké dni v historii lidstva se zřetelem k dějinám národa českého	28
Český Slavín	28
Text k titulním obrázkům: Český Sirotčinec. — Sesterská Podporující Jednota. Presidentští čekanci do národních voleb roku 1916 (4 obrázky.)	31
Presidentští čekanci do národních voleb roku 1916 (4 obrázky.)	32
Filmville. Moderní romance. Napsal R. Jaromír Pšenka. (S podobenkou autora, a 6 původními vyobrazeními.)	33
Tři krematoria v Chicagu, (vyobrazení.)	84
"V práci a vědění jest naše spasení". Napsala M. F. Kulhánek-Černá. (S podobenkou autorky).	85
Láska Sergeanta Bohuna. Napsal Antonín W. Juliš. (S pod. autora a 6 vyobr.)	123
Professor spiritismu. Kalifornská povídka. Z písemní pozůstalosti J. S. Zemana. (S podobenkou autora).	152
Stará kniha. Báseň. Josef Bezděka.	167
Český sedlák. Báseň. Jarosl. Vrchlický.	168
Nebožtík Slezina. Zkušenost českoamerického novináře. Z písemní pozůstalosti Aloise Jandy. (S pod. autora.)	169
Vydědělec. Napsal T. J. Andrlík.	186
Vesnická siréna. Napsal Bed. Moravec.	199
Vzkříšení. Báseň. Josef Bezděka.	222
Pro smutné chvíle. (S žert. obrázky.)	223
Rudá žena. Napsal L. W. Dongres. (13 vyobr.)	239
Největší lékařský objev našeho století. Napsal Dr. K. H. Breuer.	251
Zapomínané ctnosti. Podává F. K. Černá.	254
O macechách. Pojednává macecha.	256
Rozmarné vzpomínky mého tatínka z jeho přednáškových cest vlastí. Napsala Vlasta Adéla Vrázová.	257
Moda. Napsala M. Fr. Folková Bělohlávková.	265
Blechy. Podává —ré. (Se 3 vyobr.)	267
Spolkový zákon o půjčkách.	270
K našim vyobrazením	274
Presidentští čekanci do národních voleb roku 1916. (Vyobrazení stránka 32.)	279
Paměti českých osadníků. (Kat. Šmrhová, Milligan, Neb., Matěj Hasík, Alois Wokal s manželkou, Tomáš Šteffek, Jindřich Turek, Jan Tikalský, Václav Bernásek, Frank Vinický, K. Havlina, rodina Foldova.)	280
Světová válka r. 1914—1917? Přehled nejvýznamnějších událostí prvních dvou let zápasu evropských národů. Uspořádal —ré.	296
Australie. Dojmy českého přistěhovalce. Napsal Josef Kolář. (S pod. autora a 3 vyobrazeními.)	306
Prospěšné rady ku všeobecnému použití.	315
Počet obyvatelů hlavních měst Spojených Států	322
Počet obyvatelstva států	323
Zákonnité svátky v Unii	323
Poštovní sazby	324
Písně: Nad Berouňkou	326
Nechoď k nám.	326
Nejsi, nejsi.	327
Není žádné děvče.	327
Váha buše obilí, atd.	329
Tabulka mzdy.	331
Zákony o úrocích.	333
Kalendář břeživosti.	334
Výživná hodnota zelenin.	339
Spolkový zákon na ochranu ptactva a zvěře.	340

Kalendář roční.

V roce 1917 počítá se:

od stvoření světa dle Calvisiusa.....	5866
od stvoření světa dle počtu židovského.....	5677
od vystavění města Říma.....	2670
od zavedení kalendáře Juliánského.....	1962
od aboření Jerusalema.....	1847
od začátku stěhování národů.....	1542
od konce říše západofimské.....	1441
od útěku Mohamedova (tur. počítání).....	1334
od počátku křižáckých válek.....	821
od vynalezení prachu a střeliva.....	537

od vynalezení knihtiskařství.....	477
od objevení Ameriky.....	425
od zavedení kalendáře gregoriánského.....	335
od vynalezení dalekohledu.....	308
od uzavření míru westfálského.....	269
od vynalezení parostrojů.....	219
od zavedení kalendáře opraveného.....	217
od prohlášení samostatnosti Spoj. Států.....	141
Opravený kalendář zaveden ve Spojených Státech 21. zářím 1853, kdy poručeno bylo místo 11. zář. páti a čtati 21. zář.,	

Letopisná znamení a čísla.

Nedělní písmeno.....	G.	Římský počet.....	15
Zlaté číslo.....	18	Juliánký letopočet.....	6630
Epakty.....	VI	Židovský letopočet.....	5677-78
Sluneční kruh.....	22	Mohamedánský.....	1335-1336

Pohyblivé a stálé svátky.

Sv. tři králů.....	6. ledna	Velikonoční neděle.....	8. dubna
Neděle Septuagesima.....	4. února	Na nebevstoupení Páně.....	17. května
Neděle Sexagesima.....	11. února	Svatočudná neděle.....	27. května
Neděle Quinquagesima.....	18. února	Neděle sv. Trojice.....	3. června
Úterek masopustní.....	20. února	Božího Těla.....	7. června
Popelční středa.....	21. února	Všeobecné posvěcení chrámu.....	21. října
Květná neděle.....	1. dubna	První adventní neděle.....	2. prosince
Zelený čtvrtek.....	5. dubna	Vánoční hod v úterý.....	25. prosince
Velký pátek.....	6. dubna		

Čtyry roční období.

Jaro počíná 20. března 1917 v 11 hod. 38 m. večer.	Trvá 92 dní, 12 hod. 28 min.
Léto „ 21. června „ v 7 „ 14 m. večer.	„ 92 „ 16 „ 46 „
Podzim „ 23. zář. „ v 10 „ 1 m. ráno.	„ 90 „ 13 „ 32 „
Zima „ 22. pros. 1917 ve 4 hod. 46 m. ráno.	„ 89 „ 5 „ 14 „
Úhrnem 365 dní.	

Přehled roku 1916.

Masopust trvá od 7. ledna do 20. února; tedy 6 týdnů a 3 dny. Začátek postu 21. února. Konec postu dne 7. dubna a trvá 46 dní. Mezi vánočními a popel. středou jest 58 dnů.

ZATMĚNÍ.

V roce 1917 bude sedm zatmění, čtyři slunce a tři měsíce.

1.) Úplné zatmění měsíce 7. a 8. ledna. Viditelné v Severní a Jižní Americe a v části střední a západní Evropy, v severozápadní Africe, v severní a severovýchodní Asii a ve východní Australii.

2.) Částečné zatmění slunce 23. ledna. Neviditelné ve Spoj. Státech. Viditelné v Evropě vyjma nejkrajnější západní části, v západní Kanadě a Aljašce, a severních částech Evropy a Asie a v polárních krajinách.

3.) Částečné zatmění slunce 19. června. Viditelné v malé části nejzápadnější části Spoj. Států, v západní Kanadě, na Aljašce, v severních částech Evropy a Asie a v polárních krajinách.

4.) Úplné zatmění měsíce 4. a 5. července. Neviditelné ve Spoj. Státech. Viditelné v Africe a v části Jižní Ameriky, Australii a ve větší části Evropy a Asie.

5.) Částečné zatmění slunce 19. července. Neviditelné ve Spoj. Státech. Viditelné v Jižním Oceanu.

6.) Kruhovitě zatmění slunce 14. prosince. Neviditelné ve Spoj. Státech. Viditelné v jihovýchodním okraji Jižní Ameriky, v jihozápadní Australii a v končinách jižního ledového moře.

7.) Úplné zatmění měsíce 27. a 28. prosince. Viditelné v Severní Americe a východní Asii a v části Jižní Ameriky a v Australii.

Jitřenky a večernice.

Dobropán, (Merkur) bude večernicí kolem 2. ledna, 24. dubna, 22. srpna a 17. prosince; a jitřenkou kolem 12. února, 11. června a 4. října.

Krasopani (Venus) bude jitřenkou až do 26. dubna; potom večernicí po zbytek roku.

Dobropán (Jupiter) bude večernicí až do 9. května; potom jitřenkou až do 25. listopadu a potom zase večernicí pro zbytek roku.

Leden

January

31

31

Den a týden	SVÁTKY A JMÉNA.		Znamení měsíce	Východ slunce	Západ slunce	Východ a západ měsíce	Čtvrti měsíce.	
	Katolíků	Protestantů						
1 Pondělí	Nový rok	Nový rok		7 24	4 42	1 6	☾ Úplněk dne 8. v 1 h. 42 min. ráno.	
2 Úterý	Makaria	Abela a Seta		7 25	4 43	2 14	☾ Poslední čtvrt dne 16. v 5 h. 42 min. ráno.	
3 Středa	Jenovefy	Enocha		7 25	4 44	3 20	☉ Nový měsíc dne 23. v 1 hod. 40 min. večer.	
4 Čtvrtek	Tita biskupa	Isabelly		7 25	4 45	4 23	☾ První čtvrt dne 29. v 7 hod. 1 min. večer.	
5 Pátek	Telesfora	Simeona		7 25	4 46	5 22		
6 Sobota	Sv. Tří Králů	Zjevení Páně		7 25	4 47	6 14		
První neděle po Novém roce.			Délka dne 9 hodin 24 minut.					
7 Neděle	Luciana	Melanie		7 25	4 48	6 59		
8 Pondělí	Erharda	Erharda		7 25	4 49	vých.		
9 Úterý	Basiliše	Marciala		7 25	4 50	6 19		
10 Středa	Agatona	Pavla Poust.		7 24	4 51	7 19		
11 Čtvrtek	Hygina	Matildy		7 24	4 52	8 19		
12 Pátek	Proba	Reinholda		7 24	4 53	9 18		
13 Sobota	Leoncía	Hilaria		7 24	4 54	10 17		
Druhá neděle po Novém roce.			Délka dne 9 hod. 30 minut.					
14 Neděle	Jména Ježíše	Felixa		7 23	4 55	11 19		
15 Pondělí	Pavla poust.	Maura		7 23	4 56	ráno		
16 Úterý	Pavala Poust.	Vladimíra		7 23	4 57	0 23		
17 Středa	Antonína pou.	Franklin nar.		7 22	4 58	1 29		
18 Čtvrtek	Prisky	Prisky		7 22	4 59	2 37		
19 Pátek	Kanuta	Sáry		7 21	5 1	3 46		
20 Sobota	Fab a Šebest.	Fab. a Šebest.		7 21	5 2	4 53		
Třetí neděle po Novém roce.			Délka dne 9 hodin 41 minut.					
21 Neděle	Anežky	Anežky		7 20	5 3	5 53		
22 Pondělí	Vinc. a Anast.	Vincence		7 20	5 4	6 43		
23 Úterý	Zasnoub. P. M.	Emerana		7 19	5 5	západ		
24 Středa	Timotea	Timotea		7 18	5 6	7 11		
25 Čtvrtek	Obr. Pavla	Obr. Pavla		7 17	5 8	8 27		
26 Pátek	Polykarpa	Polykarpa		7 17	5 9	9 41		
27 Sobota	Jana Zlatoúst.	Jana Zlatoúst.		7 16	5 10	10 54		
Čtvrtá neděle po Novém roce.			Délka dne 9 hodin 54 minut.					
28 Neděle	Karla Velkého	Karla Vel.		7 15	5 11	ráno		
29 Pondělí	Františka Sal.	McKinley nar.		7 14	5 12	0 2		
30 Úterý	Martiny p.	Adelgundy		7 14	5 14	1 10		
31 Středa	Petra Nol.	Virgila		7 12	5 15	2 15		

☾ Úplněk dne 8. v 1 h. 42 min. ráno.
 ☾ Poslední čtvrt dne 16. v 5 h. 42 min. ráno.
 ☉ Nový měsíc dne 23. v 1 hod. 40 min. večer.
 ☾ První čtvrt dne 29. v 7 hod. 1 min. večer.

Domnělá povětrnost
 1. až 3. pod mrakem a sněh; 4. až 9. studená vlna; 10. až 13. mírněji; 14. až 17. zamračeno a bouřlivě; 18. až 23. poprasky sněhové; 23. až 26. velmi studeno; 27. až 31. částečně zamračeno.

Dne přibývá od 9 hod. 17 min. do 10 hod. 2 min.

Židovský kalendář.
 5677—5. ledna 10. Tebet, půst, obležení Jeruzaléma; 21. ledna první šabat.

Pověřadla.
 Je-li teplo v lednu, sahá bída ke dnu.
 Pakli leden mokrý bývá, jistě vína nedolívá.
 Za mlhavým lednem pílí se mokré jaro.
 V lednu-li hrom se ozývá, očekávatí lze bojnost vína.
 Je-li teplý leden, z korce mandel jeden.
 Na Nový rok, o sleptém krok, na Tří krále o skočt dále, na Hromnice o hodinu více.
 Jaké počasí je který den od vánočního Božího hodu do Tří králů, takové bude každý měsíc v roce.
 Jména Ježíš, ke kamnům nejbliž.
 Na sv. Pavla: Když je voda v koleji, setře v nádobě ojeď (píce, nebo zima potrvá dlouho).
 Dobrá sanice, kořalka smrt.
 Velký sněh, malá voda.
 Na sv. Pavla na víru obrácení (95.) mlha — přijdou nemoci.
 Roste den, roste i zima. Slunce svítí na maráz.

LEDEN.

Den	DOMÁCI ZÁPISKY.	Příjem.		Vydání.	
		\$	ct.	\$	ct.
1					
2					
3					
4					
5					
6					
7					
8					
9					
10					
11					
12					
13					
14					
15					
16					
17					
18					
19					
20					
21					
22					
23					
24					
25					
26					
27					
28					
29					
30					
31					

TEN PRAVÝ MUŽ. Román z politického ovzduší amerického velkoměsta. Se svolením spisovatelovým upravil Jos. Čermák. Každý ze čtenářů má příležitost čísti o t. xv. "politických mašinách", které často řídí osudy velikých měst amerických, ale nikdy nebylo "nezasvěcenému" v tajné politické pikle dána příležitost nahlédnouti do zákulisí politických čachrů, jako v tomto napínavém románu. Kniha o 136 stranách 40 centů, s pošt. dodávkou 45 centů.

Den a týden.	SVÁTKY A JMÉNA.		Znamení měsíce	Východ slunce	Západ slunce	Východ a západ měsíce
	Katolíků	Protestantů				
1 Čtvrtek	Ignáce	Ignace	♈	7 12	5 16	3 16
2 Pátek	Hromnic	Obět' Páně	♈	7 11	5 17	4 11
3 Sobota	Blažeje	Blažeje	♈	7 10	5 18	4 58
Neděle Septuagesima.			Délka dne 10 hod. 8 minut.			
4 Neděle	Veroniky	Veroniky	♈	7 9	5 20	5 38
5 Pondělí	Háty	Agáty	♈	7 8	5 21	6 11
6 Úterý	Doroty	Doroty	♈	7 7	5 22	vých
7 Středa	Romualda	Reinharta	♈	7 6	5 23	6 11
8 Čtvrtek	Jana z M.	Šalamouna	♈	7 5	5 25	7 12
9 Pátek	Apoleny	Apoleny	♈	7 4	5 26	8 12
10 Sobota	Skolastiky	Školastiky	♈	7 2	5 27	9 12
Neděle Sexagesima.			Délka dne 10 hod. 25 minut.			
11 Neděle	Evroziny	Evroziny	♈	7 1	5 28	10 13
12 Pondělí	Lincolna	Lincolna	♈	7 0	5 29	11 17
13 Úterý	Jordana	Benigna	♈	6 59	5 31	ráno
14 Středa	Valentina	Valentina	♈	6 58	5 32	0 23
15 Čtvrtek	Faustina	Faustina	♈	6 56	5 33	1 30
16 Pátek	Juliany	Juliany	♈	6 55	5 34	2 36
17 Sobota	Šimona	Konstancie	♈	6 53	5 36	3 36
Neděle Quinquagesima.			Délka dne 10 hod. 43 minut.			
18 Neděle	Konkordie	Konkordie	♈	6 53	5 37	4 28
19 Pondělí	Konráda	Gabína	♈	6 51	5 38	5 14
20 Úterý	Masopustní	Oldřicha	♈	6 50	5 39	5 35
21 Středa	Popeleční	Popeleční	♈	6 48	5 40	západ
22 Čtvrtek	Washingtona	Washingtona	♈	6 47	5 42	7 14
23 Pátek	Eberharda	Serenia	♈	6 45	5 43	8 29
24 Sobota	Matěje ap.	Matěje	♈	6 44	5 44	9 43
První neděle v postě.			Délka dne 11 hod. 0 minut.			
25 Neděle	Walburgy	Viktorina	♈	6 43	5 45	10 54
26 Pondělí	Alexandra	Lesky	♈	6 41	5 46	ráno
27 Úterý	Leandra	Leandra	♈	6 40	5 48	0 3
28 Středa	Romana	Romana	♈	6 38	5 49	1 7

Čtvrtí měsíce.

☀ Úpisněk dne 6. v 9 h. 25 min. večer.

☾ Poslední čtvrt dne 14. v 7 h. 53 min. večer.

☀ Nový měsíc dne 21. v 0 hod. 9 min. odpo.

☾ První čtvrt dne 28. v 10 hod. 41 min. dop.

Domnělá povětrnost

1. až 3. mírně a oblačno; 4. až 9. jasno a studeněji; 10. až 13. sníh; 14. až 17. jasno a pěkně; 18. až 21. studená vlna; 22. až 25. zamračeno a bouřlivě; 26. až 28. blizzardy.

Dne přibývá od 10 hod. 4 min. do 11 hod. 11 min.

Židovské kalendář.

22. února Adar.

Pořekadla.

Únor bílý, pole sílí.

Pakli se bouřkami v únoru rohy býkovy nevíkají, nelze se dobrého roku nadíti.

Když tě komár v únoru za uchem zašmírá, poběhneš v březnu jistě ke kamnům s ušima.

Větrové severní ku konci února zvěstují úrodný rok.

Nechce-li severní vítr v únoru ráti, v dubnu se te musí jistě státi.

Je-li v únoru zima a sucha, bývá prý horký srpen.

Tmavé hromnice, sedláka ka radost; jasno-li aie, snáží ještě.

Masopust na slunce, pomláčka za kamny.

O hromnicích musí skrývan vrznout, kdyby měl smrznout.

Na sv. Valentina 14. nezasazuj hrusy, nebudou dobrá housata.

"PÍSNĚ OTROKA." Senzační báseň od Svatopluka Čecha, která dočkala se 16 vydání, způsobila nevídaný rozruch a vzbudila i pozornost vládních kruhů. Cena 25c K dostání u A. Geringera 541 W. 12th St., Chicago.

ÚNOR.

Den	DOMACÍ ZÁPISKY.	Příjem.		Vydání.	
		\$	ct.	\$	ct.
1					
2					
3					
4					
5					
6					
7					
8					
9					
10					
11					
12					
13					
14					
15					
16					
17					
18					
19					
20					
21					
22					
23					
24					
25					
26					
27					
28					

Více než tisíc stránek ve vkusné plátěné vazbě jest obsaženo v anglicko-českém slovníku prof. Mourka. Tohoto dílu se používá k přeložení anglických slov do češtiny. Kdo čte anglické noviny a anglické knihy, aneb slyší anglický výraz, potřebuje tento díl. Cena \$2.50 s poštou. Kdo si přeje přeložit česká slova do angličtiny, potřebuje díl česko-anglický, v kterém jsou česká slova napřed. Tento díl obsahuje 1128 stránek a prodává se též za \$2.50 s poštou. Oba díly \$5.00 s poštou. Slovníky tyto jsou co možná nejlepší a zvláště potřebám praktickým přiměřené.

August Geringer, 541 W. 12th St., Chicago, Ill.

Dni a týdny	SVÁTKY A JMÉNA.		Znamení měsíce	Východ slunce	Západ slunce	Východ a západ měsíce
	Katolíků.	Protestantů.				
1 Čtvrtek	Albíny	Zal. J. Č. Bratří		6 35	5 51	2 5
2 Pátek	Simplicia	Jana Wesl.		6 34	5 52	2 54
3 Sobota	Kunhuty	Kunhuty		6 32	5 53	3 36
Druhá neděle v postě.		Délka dne 11 hod. 21 minut.				
4 Neděle	Kazimíra	Kazimíra		6 31	5 54	4 12
5 Pondělí	Bohumila	Fridolina		6 29	5 55	4 43
6 Úterý	Bedřicha	Bedřicha		6 28	5 56	5 10
7 Středa	Tomáše	Tomáše		6 26	5 57	5 34
8 Čtvrtek	Jana z B.	Radka		6 24	5 59	vých.
9 Pátek	Františky	Crhy a Strach.		6 23	6 0	7 4
10 Sobota	40 mučedlníků	Alexandra		6 21	6 1	8 7
Třetí neděle v postě.		Délka dne 11 hod. 40 minut.				
11 Neděle	Konstantina	Dobromila		6 19	6 2	9 11
12 Pondělí	Řehoře p.	Řehoře		6 18	6 3	10 16
13 Úterý	Rosiny p.	Růženy		6 16	6 4	11 21
14 Středa	Matildy	Matildy		6 15	6 5	ráno
15 Čtvrtek	Longina	Dluhoše		6 13	6 6	0 25
16 Pátek	Heriberta	Jindřicha		6 11	6 7	1 26
17 Sobota	Patrika	Gertrudy		6 10	6 8	2 21
Čtvrtá neděle v postě.		Délka dne 11 hod. 58 minut.				
18 Neděle	Eduarda	Edvarda		6 8	6 9	3 8
19 Pondělí	Josefa p.	Josefa p.		6 6	6 11	3 47
20 Úterý	Jáchyma	Jáchyma		6 5	6 12	4 21
21 Středa	Benedikta	Benedikta		6 3	6 13	4 52
22 Čtvrtek	Oktaviana	Jiřího z Pod.		6 1	6 14	5 20
23 Pátek	Otty	Ebeharda		6 0	6 15	západ
24 Sobota	Gabriela	Gabriela		5 58	6 16	8 29
Pátá neděle v postě.		Délka dne 12 hod. 18 minut.				
25 Neděle	Zv. P. Marie	Vtěl. Páně		5 56	6 17	9 41
26 Pondělí	Eman.	Eman.		5 55	6 18	10 49
27 Úterý	Ruperta b.	Ruperta		5 53	6 19	11 52
28 Středa	Guntrama kr.	Eustacha		5 51	6 20	ráno
29 Čtvrtek	Eustacha	Jetřicha		5 50	6 21	0 46
30 Pátek	Kvirina	Zosina		5 48	6 22	1 33
31 Sobota	Kvidona	Bohuvěra		5 46	6 23	2 12

Čtvrtí měsíce.

☀ Úpínek dne 8. v 3 hod. 58 min. odpo.

☾ Poslední čtvrt dne 16 v 6 hod. 33 m. ráno.

☀ Nový měsíc dne 22. v 10 hod. 5 min. več.

☾ První čtvrt dne 30. v 4 hod. 36 min. ráno.

Domnělá povětrnost

1. až 5. jasno a studeno; 6. až 9. drsné větry; 10. až 14. dešť nebo sníh; 15. až 19. jasno a studeněji; 20. až 23. nevlídně; 24. až 28. prudké víchalice; 29. až 31. silné mrazy.

Dne přibývá od 11. hod. 18 min. do 13 hod 37 min

Židovský kalendář.

5. března 13. Adar, půst Esther; 8. března 14. Adar, Purim; 9. března 15. Adar Sušan Purim; 24. března 1. Sušan.

Pořekadla.

V březnu prach co zlato a stříbro, ale sníh bývá pro osení jed.

Mrzne-li v den čtyřiceti mučedlníků, mrzne ještě po čtyřicet nocí.

Mrzne-li v den sv. Gertrudy, trvá zima ještě čtyřicet dní.

Svítil-li slunce v den zvěstování Panny Marie, lze očekávatí úrodný rok.

Březen bez vody, duben bez trávy.

Kolik březnových mih, tolik červencových líjáčů, Březen, a kamna všem; duben, ještě tam budem; máj, vyženeme kozy v háj.

Studený březen, studený duben, mokrý máj, bude v stodole ráj.

Na sv. Josefa, vyskočí beran na vršekapoděkuje hospodáři.

Na sv. Řehoře, záp přeletí přes moře, zába huba otevře, líný sedlák, který neče (12).

BŘEZEN.

Den	DOMACÍ ZÁPISKY.	Příjem.		Vydání.	
		\$	ct.	\$	ct.
1					
2					
3					
4					
5					
6					
7					
8					
9					
10					
11					
12					
13					
14					
15					
16					
17					
18					
19					
20					
21					
22					
23					
24					
25					
26					
27					
28					
29					
30					
31					

FANTASTICKÉ POVÍDKY sebral a přeložil R. Jaromír Pšenka. Celkem jest 9 povídek, a již samotné jich názvy jsou tak zajímavé, že budí ve čtenáři zvědavost, což si také dle obsahu plnou měrou zasluhují: **Fantóm v růži**, napsala Lucie Delarue Madruse. **Zjevení od Mariama Harry**. **Vrah**, napsal Henry Caen. **V arizonské poušti**, napsal J. H. Rosny. **Záchranná partíe karet** od Lucie Delarue Madruse. **Nahý vrah**, napsal Jean Richepin. **Vlk** od S. H. Rosny. **Král všech kuffíků**, napsal E. Hinzelin. **V záplavě zlata**, napsal Ed. D'Hooghe. Kniha o 45 stranách 10c i s pošt. dodávkou

Den a týden.	SVÁTKY A JMÉNA.		Znamení měsíce	Východ slunce	Západ slunce	Východ a západ měsíce
	Katolíků	Protestantů				
Neděle květná.			Délka dne 12 hod. 37 minut.			
1	Neděle Hugoná bisk.	Theodora		5 45 6 24	2 44	
2	Pondělí Frantr z P.	Theodosia		5 43 6 25	3 12	
3	Úterý Richarda	Richarda		5 41 6 26	3 37	
4	Středa Isidora	Brože		5 40 6 27	4 0	
5	Čtvrtek Zelený čtvrtek	Zelený čtvrtek		5 38 6 28	4 22	
6	Pátek Velký pátek	Velký pátek		5 36 6 29	4 45	
7	Sobota Bílá sobota	Bílá sobota		5 35 6 30	vých.	
Neděle Velikonoční.			Délka dne 12 hod. 55 minut.			
8	Neděle Hod Boží Vel.	Hod Boží Vel.		5 33 6 31	8 6	
9	Pondělí Velikonoční	Velikonoční		5 32 6 32	9 13	
10	Úterý Ezechiela	Daniela		5 30 6 33	10 18	
11	Středa Lva p.	Lva		5 28 6 34	11 20	
12	Čtvrtek Julia	Juliusa		5 27 6 36	ráno	
13	Pátek Hermenegilda	Hermenegilda		5 25 6 37	0 16	
14	Sobota Tiburcia	Ctibor		5 24 6 38	1 5	
První neděle po Velikonoci.			Délka dne 13 hod. 14 minut.			
15	Neděle Teodora	Olympie		5 22 6 39	1 46	
16	Pondělí Kalixta	Arona		5 21 6 40	2 21	
17	Úterý Rudolfa	Rudolfa		5 19 6 41	2 52	
18	Středa Vernerá	Valeriana		5 18 6 42	3 20	
19	Čtvrtek Krescence	Emmy		5 16 6 43	3 47	
20	Pátek Sulpice	Sulpice		5 15 6 44	4 16	
21	Sobota Anselma	Anselma		5 13 6 45	západ	
Druhá neděle po Velikonoci.			Délka dne 13 hod. 32 minut.			
22	Neděle Kajetana	Sotera		5 12 6 46	8 29	
23	Pondělí Vojtěcha	Jiřího		5 10 6 47	9 35	
24	Úterý Jiřího	Albrechta		5 9 6 48	10 34	
25	Středa Marka ev.	Marka ev.		5 8 6 49	11 25	
26	Čtvrtek Kleta	Kleta		5 6 6 50	ráno	
27	Pátek Jaroslava	Pelhřima		5 5 6 51	0 8	
28	Sobota Vitališe	Vitála		5 3 6 52	0 42	
Třetí neděle po Velikonoci.			Délka dne 13 hod. 49 minut.			
29	Neděle Petra mučen.	Sibily		5 2 6 53	1 12	
30	Pondělí Kateřiny S.	Hildegardy		5 1 6 54	1 38	

Čtvrtí měsíce.

- ☉ Úpínek dne 7. v 7 hod. 49 m. ráno.
- ☾ Poslední čtvrtí dne 14. ve 2 h. 12 min. odp.
- Nový měsíc dne 21. v 2 h. 1 min. ráno.
- ☾ První čtvrtí dne 28. v 11 hod. 21 min. večer.

Domnělá povětrnost

- 1. až 3. proměnlivo;
- 4. až 8. jasno a mírně;
- 11; 9. až 13. zamrače-no a dešt; 14. až 17. mírně a přjemně; 18. až 22. zuřivé víchřice; 23. až 27. husté mlhy; 28. až 30. pršky.

Dne přibývá od 12. hod. 39 min. do 13. hod. 33 min.

Židovský kalendář.

7. dubna 15. Nisan, počátek pusehy. 8. dubna 16. Nisan, druhá slavnost; 13. dubna 21. Nisan sedmá slavnost; 14. dubna 22. Nisan, osmá slavnost; 23. dubna 1 Jar.

Pořekadla.

Duben hojný vodou, říjen pivem.
 Pakli mokřý a zimavý duben, jest úroda na víno.
 V dubnu-li valný vítr se ozývá, seno i žito pěkné bývá.
 Po bouře v dubnu připadají mrazíky.
 Je-li v dubnu krásné a povětrí čisté, bude v květnu nepřijemně žitě.
 Na Tiburcia má se vše selenat (14.)
 Je-li o sv. Jiří tak vysoko žito, že se v něm havran ukrývá může, bude drobný rok obilím.
 O Jiří krásně-li a teplo, následuje krutá a mokrá povětrnost.
 Jiří a Marek, mrazem nás zalek'.
 Na sv. Marka schová se už v žitě vranka.
 Sníhdubnový, jako mrva pohnoj.
 Na čtvrtek zelenaj, hráchy zasívej.
 Na velký pátek semí nehybej.

DUBEN.

Dne	DOMÁCÍ ZÁPISKY.	Příjem.		Vydání.	
		\$	ct.	\$	ct.
1					
2					
3					
4					
5					
6					
7					
8					
9					
10					
11					
12					
13					
14					
15					
16					
17					
18					
19					
20					
21					
22					
23					
24					
25					
26					
27					
28					
29					
30					

DĚDICTVÍ. Velice poutavý a napínavý román. Z angl. přeložil M. Mašek. Cena 50c. K dostání u Aug. Geringera, 541 W. 12th St., Chicago, Ill.

OBĚTI JATEČNÍCH UPÍRŮ (The Jungle). Sepsal Upton Sinclair přeložil s povolením spisovatele T. Vonáček. Kniha jest ve velmi pěkných tuhých deskách vázaná, má 294 stran a cena obnáší 80c. poštou 85c.

Květen

May

31

31

Den a týden	SVÁTKY A JMÉNA.		Znamení měsíce	Východ slunce	západ slunce	Východ a západ měsíce
	Katolíků.	Protestantů.				
1 Úterý	Filipa-Jakuba	Filipa-Jakuba	☾	4 59	6 55	2 3
2 Středa	Zikmunda	Zikmunda	☾	4 58	6 59	2 26
3 Čtvrtek	Nalez. sv. kř.	Nalezení kříže	☾	4 57	6 57	2 49
4 Pátek	Floriana	Floriana	☾	4 56	6 58	3 12
5 Sobota	Pia V. pap.	Gotharda	☾	4 54	6 59	3 38
Čtvrtá neděle po Velikonoci.			Délka dne 14 hod. 4 minut.			
6 Neděle	Jana Damiana	Jana Damiana	☾	4 53	7 0	4 9
7 Pondělí	Stanislava	Bohumíra	☾	4 52	7 2	vých.
8 Úterý	Zjevení Mich.	Stanislav	☾	4 51	7 3	9 12
9 Středa	Řehoře N.	Hioba	☾	4 50	7 4	10 11
10 Čtvrtek	Isidora	Viktora	☾	4 49	7 5	11 2
11 Pátek	Mamerta	Mamerta	☾	4 47	7 6	11 44
12 Sobota	Pankráče	Pankráče	☾	4 46	7 7	ráno
Pátá neděle po Velikonoci.			Délka dne 14 hod. 21 minut.			
13 Neděle	Serváce	Serváce	☾	4 45	7 8	0 21
14 Pondělí	Bonifáce	Bonifáce	☾	4 44	7 9	0 53
15 Úterý	Zofie	Zofie	☾	4 43	7 9	1 22
16 Středa	Jana Nep.	Peregrima	☾	4 42	7 10	1 49
17 Čtvrtek	Na nebe vs. P.	Na nebe vs. P.	☾	4 42	7 11	2 17
18 Pátek	Venance	Liboria	☾	4 41	7 12	2 46
19 Sobota	Petra C.	Potenciany	☾	4 40	7 13	3 19
Šestá neděle po Velikonoci.			Délka dne 14 hod. 33 minut.			
20 Neděle	Bernarda	Athanase	☾	4 39	7 14	3 58
21 Pondělí	Felixe	Prudence	☾	4 38	7 15	západ
22 Úterý	Julie P.	Heleny	☾	4 37	7 16	9 16
23 Středa	Desideria	Desideria	☾	4 36	7 17	10 1
24 Čtvrtek	Johanky	Zuzany	☾	4 36	7 18	10 39
25 Pátek	Urbana I. pap.	Urbana	☾	4 35	7 18	11 11
26 Sobota	Filip Ner.	Luciana	☾	4 34	7 19	11 39
Neděle svatodušní.			Délka dne 14 hod. 45 minut.			
27 Neděle	Hod Boží Sv.	Hod sl. Svat.	☾	4 34	7 20	ráno
28 Pondělí	Viléma	Pontika	☾	4 33	7 21	0 4
29 Úterý	Maxima	Maxima	☾	4 33	7 22	0 27
30 Středa	Zdob. hrobů	Zdob. hrobů	☾	4 32	7 23	0 49
31 Čtvrtek	Petronila	Angela	☾	4 32	7 23	1 12

Čtvrtí měsíce.

☾ Úpínek dne 6 v 8 h. 43 minut večer.

☾ Poslední čtvrt dne 13. v 7 hod. 48 m. večer.

☾ Nový měsíc dne 20 v 6 hod. 47 min. večer.

☾ První čtvrt dne 28. ve 6 hod. 33 min. odpo.

Domnělá povětrnost

1. až 4. jasno a studeno; 5. až 8. bouřlivo; 9. až 13. hojně pršky; 14. až 18. jasno a příjemně; 19.-23. bouře s hromobitím; 24. až 27. mírně a pěkně; 28. až 31. částečně zamračeno.

Dne přibývá od 12 hod 56 min. do 14 hod. 51 min.

Židovský kalendář.

10. května 18. Ijar. Lag Bomer; 22. května 1. Sivan; 27. května 6. Sinan, slavnost týdnu; 28. května 7. Sinan, druhá slavnost.

Pořekdla.

Při-li na 1. máje, nezůstane půda dosti vlhká a píče pro dobytek se nedají. Dešť v noci před sv. Valburgou naplňuje stodoly i sklepy.

Dešť o Mamertu přináší soužení (11.), neboť v něm nic dobrého není, takto mi všestranně mínění.

Urban krásný, vyjasněný hojným vínem nám odmění. Když máj vláhy nedá, červen se předá.

Studený máj, v zahradách ráj, anebo studený máj, v stodole ráj.

Viajou-li korouhve v křídlových dnech, budou silné bouřky.

Kdo o sv. Janě len zastává, stébka zdělí lokte mívá. Májová voda vypíjí víno. [Mnoho dešťů vinnému keřu v květnu škodí.]

Sv. Pankrác, Servác a Bonifác jsou ledoví muži. Havlovo žito, Urbanův oves, co z toho bude, potom mi pověz.

KVĚTEN.

Dne	DOMÁCI ZÁPISKY.	Příjem.		Vydání.	
		\$	ct.	\$	ct.
1					
2					
3					
4					
5					
6					
7					
8					
9					
10					
11					
12					
13					
14					
15					
16					
17					
18					
19					
20					
21					
22					
23					
24					
25					
26					
27					
28					
29					
30					
31					

WASHINGTON ZÁVORA, českoamerický román, jenž po dobu svého vycházení v Duchu Času poutal čtenáře měrou nejvyšší. Sepsal R. J. Pšenka. Také zevní úprava, plátěná vazba, činí knihu tu co nejvhodnější pro každou knihovnu. Cena knihy o 355 str. \$1.00, s poštou \$1.10.

Dni a týdny.	SVÁTKY A JMÉNA.		Znamení měsíce	Východ slunce	Západ slunce	Východ a západ měsíce
	Katolíků	Protestantů				
1 Pátek	Fortúnáta	Radima		4 31	7 24	1 38
2 Sobota	Erazíma	Razima		4 31	7 25	2 7
Neděle sv. Trojice.			Délka dne 14 hod. 54 min.			
3 Neděle	Nejsv. Trojice	Trojice Svat.		4 30	7 26	2 42
4 Pondělí	Františka K.	Kvirina		4 20	7 27	3 22
5 Úterý	Bonifáce	Vinfrida		4 29	7 27	vých.
6 Středa	Norberta	Benigna		4 29	7 28	8 56
7 Čtvrtek	Bož. Těla	Lukrecie		4 29	7 28	9 43
8 Pátek	Medarda	Medarda		4 29	7 39	10 22
9 Sobota	Feliciana	Feliciana		4 28	7 39	10 55
První neděle po sv. Trojici.			Délka dne 15 hodin 11 minut.			
10 Neděle	Margarety	Olivy		4 28	7 30	11 25
11 Pondělí	Barnabáše	Barnabáše		4 28	7 31	11 52
12 Úterý	Basilida	Odulfa		4 28	7 31	ráno
13 Středa	Antonína Pad.	Tobiáše		4 28	7 32	0 19
14 Čtvrtek	Basilia	Elisea		4 28	7 32	0 49
15 Pátek	Víta mučen.	Víta		4 28	7 32	1 21
16 Sobota	Benona b.	Zbyňka		4 28	7 33	1 56
Druhá neděle po sv. Trojici.			Délka dne 15 hodin 5 minuty.			
17 Neděle	Adolfa	Laury		4 28	7 33	2 37
18 Pondělí	Marcela	Miloty		4 28	7 33	3 24
19 Úterý	Gerv. a Prot.	Bohdala		4 28	7 34	západ
20 Středa	Silveria	Sila		4 28	7 34	8 38
21 Čtvrtek	Aloise	Aloise		4 28	7 34	9 13
22 Pátek	Pavliny	Achace		4 29	7 34	9 42
23 Sobota	Edeltrudy	Edeltrudy		4 29	7 35	10 7
Třetí neděle po sv. Trojici.			Délka dne 15 hodin 6 minut.			
24 Neděle	Jana Křtitele	Jana Křtitele		4 29	7 35	10 30
25 Pondělí	Ivana poust.	Prospera		4 30	7 35	10 52
26 Úterý	Jana a Pavla	Jana B.		4 30	7 35	11 15
27 Středa	Ladislava	Ladislava		4 30	7 35	11 39
28 Čtvrtek	Lva II. pap.	Lva		4 31	7 35	ráno
29 Pátek	Petra a Pavla	Petra a Pavla		4 31	7 35	0 5
30 Sobota	Pavla pam.	Pavla pam.		4 31	7 35	0 39

Čtvrtí měsíce.

- ☀ Úplněk dne 5. v 7 hod. 7 min. ráno.
- ☾ Poslední čtvrt' dne 12. v 6 hod. 38 m. ráno.
- ☾ Nový měsíc dne 19. v 7 hod. 2 min. ráno.
- ☾ První čtvrt' dne 27. v 10 hod. 8 min. dopol.

Domnělá povětrnost

1. až 3. horko a dusno; 4. až 7. přeháňky; 8. až 11. jasno a pěkné; 12. až 16. stoupající zmrzačenost; 17. až 21. velmi teplo; 22. až 24. přeháňky; 25. až 30. teplo a příjemné.

Dne přibývá od 14 h. 53 m. do 15 hod. 11 m. a pak ubývá do 15 hod. 4 min.

Židovský kalendář.

21. června 1. Thamuz.

Pověrky.

Červen-li více suchý než mokřý panuje, dobrým vínem naše sudy naplňuje.
 Jaké počasí na Medarda bývá, takové o žních se o zývá.
 Prší-li na den sv. Víta, jest úrodný rok, toliko ječmení to škodí.
 Jaká povětrnost na sv. Jana Křtitele, takovou očekávej i o Michalu.
 Jaké počasí na Ladislava se ukazuje (27.), takové též po sedm týdnů se objevuje.
 Na Petra a Pavla dne jasný a čistý, rok úrodný bude letý.
 Na Petra a Pavla sloní se žitú kořínek a ono zraje dnem i nocí.
 Sv. Vít kořínek štíp, sv. Prokop ten jej dokop'.
 Nesází-li zelí na Víta, bude zelnice bita.
 Do sv. Jana Křtitele nechal ječmene.
 Medardová krápe čtyřicet dní kape.
 Dlouhý den, krátká noc.
 Na sv. Ducha bláto, bude laciné mláto.

ČERVEN.

Den	DOMÁCI ZÁPISKY.	Přijem.		Vydání.	
		\$	ct.	\$	ct.
1					
2					
3					
4					
5					
6					
7					
8					
9					
10					
11					
12					
13					
14					
15					
16					
17					
18					
19					
20					
21					
22					
23					
24					
25					
26					
27					
28					
29					
30					

BONAPARTŮV POBOČNÍK, od Alexandra Dumase, přel. Václav Petrželka. Již samotné jméno slavného franc. spisovatele a romanopisce, je dostatečným doporučením a zajisté, že všechny čtenáře bude zajímati vyprávění o romantických osudech Rolanda, hrdinného pobočníka velikého císaře Francouzů, Napoleona Bonaparte. Kniha o 378 str. vázná v tuhých deskách 75c s poštovní dodávkou 85c.

Dni a týdny	SVÁTKY A JMÉNA.		Znamení měsíce	Východ slunce	Západ slunce	Východ a západ měsíce
	Katolíků.	Protestantů.				
Čtvrtá neděle po sv. Trojici. Délka dne 15 hod. 4 minuty.						
1	Neděle Theobalda	Děpolda		4 32 7 35	1 13	
2	Pondělí Navšt. P. Mar.	Kamila		4 32 7 35	2 0	
3	Úterý Heliodora	Heliodora		4 33 7 34	2 55	
4	Středa Den neodvisl.	Den neodvisl.		4 33 7 34	vých.	
5	Čtvrtek Cyril a Metod	Filomeny		4 34 7 34	8 18	
6	Pátek Upál. J. Husa	Jana Husa		4 35 7 34	8 54	
7	Sobota Vilibalda	Veslava		4 35 7 33	9 26	
Pátá neděle po sv. Trojici. Délka dne 14 hodin 58 minuty.						
8	Neděle Kiliana	Kiliana		4 36 7 33	9 56	
9	Pondělí Brikcia	Brikcia		4 37 7 33	10 24	
10	Úterý Sedm bratří	Amalie		4 38 7 32	10 52	
11	Středa Pia p.	Pia		4 38 7 32	11 22	
12	Čtvrtek Jana Kv.	Ladimíra		4 49 7 32	11 57	
13	Pátek Markéty	Markéty		4 49 7 31	ráno	
14	Sobota Bonaventury	Karoliny		4 40 7 31	0 35	
Šestá neděle po sv. Trojici. Délka dne 14 hodin 51 minut.						
15	Neděle Jindřicha	Rozesl. apošt.		4 41 7 30	1 21	
16	Pondělí Marie Karm.	Ruth		4 41 7 30	2 12	
17	Úterý Alexisa	Aleše		4 42 7 29	3 9	
18	Středa Symforosy	Arnolda		4 43 7 28	západ	
19	Čtvrtek Vincence z P.	Stella		4 44 7 28	7 43	
20	Pátek Eliáše proroka	Eliáše		4 45 7 27	8 10	
21	Sobota Daniela pr.	Daniela		4 45 7 26	8 34	
Sedmá neděle po sv. Trojici. Délka dne 14 hodin 41 min.						
22	Neděle Máří Magd.	Máří Magd.		4 46 7 25	8 56	
23	Pondělí Apolináře	Apolináře		4 47 7 25	9 19	
24	Úterý Kristiny	Kristiny		4 48 7 24	9 42	
25	Středa Jakuba	Jakuba		4 49 7 23	10 7	
26	Čtvrtek Anny	Anny		4 50 7 22	10 36	
27	Pátek Pantaleona	Pantaleona		4 51 7 21	11 9	
28	Sobota Inocence	Inocence		4 52 7 20	11 49	
Osmá neděle po sv. Trojici. Délka dne 14 hodin 28 minut.						
29	Neděle Marty	Marty		4 53 7 19	ráno	
30	Pondělí Abdona a Sen.	Bořivoje		4 54 7 18	0 40	
31	Úterý Ignáce z Loj.	Hynka		4 55 7 17	1 40	

Čtvrtí měsíce.

- ☀ Úplněk dne 4. ve 3 h. 40 min. odpo.
- ☾ Poslední čtvrt dne 11. v 6 hod. 12 m. ráno.
- Nový měsíc dne 18. v 9 hod. 0 min. večer.
- ☾ První čtvrt dne 27. v 0 hod. 40 min. ráno.

Domnělá povětrnost

1. až 4. jasno a teplo; 5. až 8. částečně zamračeno; 9. a 10. málo; 11. až 18. jasno a příjemně; 19. až 23. horko a dusno; 24. a 25. bouře a hromobitím; 26. až 31. příjemně.

Dne ubývá od 15 hod. 3 min. do 14 hodin 18 minut

Židovský kalendář.

7. července 17. Thamus pas, dobytí chrámu; 13. července 1. Ab, pát. spálení chrámu.

Pořekadla.

Prší-li v den navštívení Panny Marie, trvá pak dešť 40 dní.
Den sedmi bratřů když deštivý, bývá pak dešť trvanlivý.
Dešť o sv. Markétě trvá pak 14 dní a zvěstuje špatné počasí ku sklizni sena.
Pakli na sv. Markétu přel, opadají vlašské ořechy a lískové ořechy stanou se červivé.
Prší-li na sedm bratřů, přel po sedm neděl.
Pakli na sv. Jakuba slunce světlí, má prý krutá zima být.
Když na den sv. Anny mravenčí plně hromady dělají, následuje prý tuhá zima.
Sv. Markéta (13.) hodí srp do žita, aneb: sv. Markéta vede žence do žita.
V červenci volá křepelka "Poďte žit, poďte žit, do stanete pět peněz, pět peněz, pět peněz!"
- Do Jakuba zelíčko - po Jakubě zelí (se udělá)

DESET SKUTEČNOSTÍ.

Dra Petra Hoboko bylo připraveno starým Dr. Petrem Fahrneyem už v r. 1780, tudíž v době, kdy tak zvané patentní léky, s nimiž nemělo by se stotožňovat, byly neznámé. Dosud připravuje se dle téhož předpisu od pravníků původce. Jest známo jako vzorný rodinný lék v každé zemi na zeměkouli a těší se stále vzrůstající oblíbenosti.

Není pochybnosti, že musejí tu býti mimořádné důvody, když prostý bylinný lék přestoji bouři a změnu času takovým způsobem a když stále rostoucí poptávka po něm se ukazuje. Tento pozoruhodný úspěch nezůstane tajemstvím pro ony, kteří uváží následovních deset-skutečností:

1. Je složen z čistých, léčivých bylin, kořinek a semen, jež obsahují léčivé síly přírody.
2. Vylučuje odpadkovou a zkaženou látku, jež obyčejně působí nemoc, z lidské tělesné soustavy.
3. Čistí krev.
4. Pravidluje žaludek a povzbuzuje trávení.
5. Působí na játra a ledviny.
6. Utišuje čivní soustavu.
7. Živí, posiluje a osvěžuje.
8. Pomáhá tvořiti novou, bohatou, červenou krev a zdravé, pevné maso.
9. Otevírá pory kůže a přivádí zdravé pocení.
10. Jest příjemný k užívání a neobsahuje nic než to, co soustavě tělesné prospívá.

Pozoruhodné výsledky, jichž se tento lék dodělal, i v případech prohlášených za "nevléčitelné", kde ode vsí naděje na uzdravení upuštěno, přirozeně přiměly bezzásadné lidi vyráběti napodobeniny a dáti tyto, pod podobně znějícími jmény do trhu. Nutno tedy býti vždy na stráž a naléhati, by dostala se pravá věc; jste-li v pochybnosti, dopište přímo majitelům.

Dra Petra Hoboko neprodává se od lékárníků, nýbrž dodává se od zvláštních jednatelů ustanovených od majitelů; nevíte-li o takovém jednateli ve svém sousedství, dopište na níže uvedenou adresu a lék pošle se přímo. Výtisk časopisu "Světlo", obsahující další poučení o tomto dobrou vyzkoušeném bylinném léku, a knížečku, sdělující zajímavé vypravování o objevu Hoboka, pošlou se zdarma na jakoukoli adresu. Pište na

DR. PETER FAHRNEY & SONS CO.

19—25 South Hoyne Avenue,

Chicago, Illinois.

ČERVENEC.

Den	DOMÁCI ZÁPISKY.	Příjem.		Vydání.	
		\$	ct.	\$	ct.
1					
2					
3					
4					
5					
6					
7					
8					
9					
10					
11					
12					
13					
14					
15					
16					
17					
18					
19					
20					
21					
22					
23					
24					
25					
26					
27					
28					
29					
30					
31					

KOSMETIKA čili nauka o pěstování krásy tělesné. Neocenitelný rádce pro každého, jmenovitě pro dámy, jež by si rády svěžest a krásu uchovaly. Se-psal Dr. Otakar Zuna. — Cena 35c, poštou 40c. — K dostání u Aug. Geringera, 541 W. 12th St. Chicago, Ill. —

Dni a týdny.	SVÁTKY A JMÉNA.		Znamení měsíce	Východ slunce	Západ slunce	Východ a západ měsíce
	Katolicků	Protestantů				
1	Středa	Petra v ok.	Menandra	4 56	7 16	2 49
2	Čtvrtek	Alfonsa	Gustava	4 57	7 15	4 5
3	Pátek	Stěpána nal.	Augusta	4 58	7 14	vých.
4	Sobota	Dominika	Dominika	5 58	7 13	7 56
Devátá neděle po sv. Trojici.			Délka dne 14 hodin 15 minut.			
5	Neděle	Marie Sněžné	Osvalda	5 59	7 12	8 24
6	Pondělí	Pr. Krista P.	Sixty	5 07	10 8	54
7	Úterý	Kajetána	Alfry	5 17	9 9	25
8	Středa	Cyriáka	Cyriáka	5 27	8 9	58
9	Čtvrtek	Donáta	Jaroslava	5 37	7 10	36
10	Pátek	Vavřince	Vavřince	5 47	5 11	20
11	Sobota	Zuzany	Zuzany	5 57	4	ráno
Desátá neděle po sv. Trojici.			Délka dne 13 hodin 59 minut			
12	Neděle	Klára p.	Klára	5 67	3 0	10
13	Pondělí	Hypolita	Hypolita	5 76	1 1	5
14	Úterý	Eusebia	Smila	5 86	0 2	2
15	Středa	Nanebevz. P.M.	Na nebevz. M.	5 96	59 3	3
16	Čtvrtek	Rocha	Hrože	5 106	58 4	4
17	Pátek	Liberáta	Liberáta	5 116	56	západ
18	Sobota	Heleny kr.	Heleny	5 126	54 7	2
Jedenáctá neděle po sv. Trojici.			Délka dne 13 hod. 42 min.			
19	Neděle	Ludvíka T.	Sebalda	5 136	53 7	25
20	Pondělí	Bernarda	Bernarda	5 146	52 7	47
21	Úterý	Anastasia	Hartvka	5 156	50 8	11
22	Středa	Timotea	Žibřida	5 166	49 8	38
23	Čtvrtek	Filipa b.	Zdeňka	5 176	47 9	9
24	Pátek	Bartoloměje	Bartoloměje	5 186	46 9	45
25	Sobota	Ludvíka kr.	Ludvíka	5 196	44 10	30
Dvanáctá neděle po sv. Trojici.			Délka dne 13 hod. 25 minut.			
26	Neděle	Zefyrina	Adriána	5 206	43 11	24
27	Pondělí	Josefa Kal.	Jaromíra	5 216	41	ráno
28	Úterý	Augustina	Augustina	5 226	40 0	28
29	Středa	Jana st.	Niceáše	5 236	38 1	39
30	Čtvrtek	Rosy p.	Přibfka	5 246	37 2	55
31	Pátek	Raimunda	Raimunda	5 256	35 4	13

Čtvrti měsíce.

☺ Úpiněk dne 2. v 11 hod. 11 min. večer.

☾ Poslední čtvrt dne 9. v 1 hod. 55 m. odpo.

☽ Nový měsíc dne 17. v 0 hod. 31 min. odpo.

☾ První čtvrt dne 25. v 1 hod. 8 min. odpo.

Domnělá povětrnost

1. až 3. pod mrakem a teplo; 4. až 8. velmi teplo; 9. až 12. částečně zamračeno; 13. až 16. přehánky; 17. až 21. jasno a příjemné; 22. až 26. tepleji; 27. až 31. jasno a pěkně.

Dne ubývá od 14 hod. 20 minut do 13 hodin 10 min.

Židovský kalendář.

15. srpna Elul.

Pořekadla.

Čeho červenec a srpen neuvaří, toho září neuvaří!

Teplé a suché léto přivádí za sebou mírný podzimek, tuhoun zima a nejlepší víno.

Suché léto jest drodné na žito, neb slunce nesvítl na hlad v zemi, za to však: Mokrá léta — drahá léta.

Bylo-li léto mokré, bývá v příštím roce dražota.

Počasí na sv. Vavřince a nanebevzezi Pan. Marie se zajisté udří několik dní.

Krásné-li o Vavřinci a Bartoloměji, na dobrý podzimek velkou máš naději.

Ženci na pole, včely a pole.

Vrána (když se obilí svezlo) volá: Sedlák krad!

Sv. královna dostává prý výlupek zdravý lískový oříšek.

SRPEN.

Dne	DOMÁCI ZÁPISKY.	Příjem.		Vydání.	
		\$	ct.	\$	ct.
1					
2					
3					
4					
5					
6					
7					
8					
9					
10					
11					
12					
13					
14					
15					
16					
17					
18					
19					
20					
21					
22					
23					
24					
25					
26					
27					
28					
29					
30					
31					

TONY JEMNÉ A DRSNÉ, napsal Bedřich Moravec. Román, jehož úchvatné čtení připoutá zajisté každého čtenáře, obsahuje 143 str. a stojí s pošt. dodávkou 50c.

HŘÍCH OBĚTÍ, velice zajímavý román, sepsaný B. Moravcem. Kniha o 136 stranách s pošt. zásilkou 35c. Aug. Geringer, 541 W. 12th St., Chicago, Ill.

Dni a týdny.	SVÁTKY A JMÉNA.		Znamení měsíce	Východ slunce	Západ slunce	Východ k západu měsíce
	Katolíků	Protestantů				
1 Sobota	Jiljího	Jiljího		5 26	6 33	6 22
Třináctá neděle po sv. Trojici. Délka dne 13 hodin 7 minut.						
2 Neděle	Anděl Strážce	Štěpána		5 27	6 32	6 52
3 Pondělí	Dělnický den	Dělnický den		5 28	6 30	7 23
4 Úterý	Rosalie	Rosalie		5 29	6 28	7 57
5 Středa	Victorina	Victorina		5 30	6 27	8 34
6 Čtvrtek	Zachariáše	Mojžiše		5 31	6 25	9 16
7 Pátek	Reginy	Reginy		5 32	6 24	10 5
8 Sobota	Nar. P. Marie	Naroz. Mar.		5 33	6 22	10 59
Čtrnáctá neděle po sv. Trojici. Délka dne 12 hodin 49 minut.						
9 Neděle	Jména P. M.	Brunona		5 34	6 20	11 56
10 Pondělí	Mikuláše	Mikuláše		5 35	6 18	ráno
11 Úterý	Pafnuce	Prota		5 36	6 17	0 56
12 Středa	Kvidona	Lyra		5 37	6 15	1 57
13 Čtvrtek	Tobiáše	Miloně		5 38	6 14	2 58
14 Pátek	Pov. sv. kříže	Kornela		5 39	6 12	3 57
15 Sobota	Nikodema	Mariany		5 40	6 10	4 55
Patnáctá neděle po sv. Trojici. Délka dne 12 hodin 30 minut.						
16 Neděle	Ludmily	Ludmily		5 41	6 9	západ
17 Pondělí	Lamberta	Lamberta		5 42	6 7	6 18
18 Úterý	Tomáše v.	Tita		5 43	6 5	6 43
19 Středa	Januara	Januara		5 44	6 4	7 12
20 Čtvrtek	Eustacha	Stacha		5 45	6 2	7 47
21 Pátek	Matouše	Matouše		5 46	6 0	8 29
22 Sobota	Maurice	Morice		5 47	5 59	9 18
Šestnáctá neděle po sv. Trojici. Délka dne 12 hodin 11 minut.						
23 Neděle	Tekly p.	Tekly		5 48	5 57	10 16
24 Pondělí	Gerharda	Jarmáře		5 49	5 55	11 22
25 Úterý	Kleofáše	Kleofáše		5 50	5 54	ráno
26 Středa	Cypriana	Pravdomily		5 51	5 52	0 33
27 Čtvrtek	Kosmy a Dam.	Kosmy a Dam.		5 52	5 50	1 47
28 Pátek	Václava krále	Václava		5 53	5 48	3 4
29 Sobota	Michaela arch.	Michala		5 54	5 47	4 20
Sedmnáctá neděle po sv. Trojici. Délka dne 11 hodin 53 minut.						
30 Neděle	Jeronyma	Jarolfa		5 55	5 45	5 37

Čtvrti měsíce.

- Úplněk dne 1. v 6 h 28 min. ráno.
 Poslední čtvrt dne 8 v 1 hod. 5 m. ráno.
 Nový měsíc dne 18. v 4 hod. 27 min. ráno.
 První čtvrt dne 23. v 11 hod. 41 min. večer
 Úplněk dne 30. v 2 h 31 min. ráno.

Domnělá povětrnost

1. až 4. částečně pod mrakem; 5. až 8. bouřливо; 9. až 13. jasno a chladno; 14. až 18. hustá mlha; 19. až 23. zamračeno a dešť; 24. až 27. jasno a příjemné; 28. až 30. lehký mrazík.

Dne ubývá od 13 hod. 7 min. do 11 h. 59 minut.

Židovský kalendář.

5078—17. září 1. Tisri, nový rok; 18. září 2. Tisri, druhá slavnost; 20. září 4. Tisri půst Geuljah; 25. září Tisri, slavnost smíření.

Pořekadla.

Jaké počasí bylo na den sv. Jiljí, tak vše zůstane obyčejné po celý měsíc.

Je-li o Jiljí krásný den, bude krásný podzimtek.

V jakém počasí jde jelen k řijí (o sv. Jiljí), v takovém se vrací o sv. Michala.

Jaké počasí na den narození P. Marie, takové má zůstatí osm neděl.

O Marie narození, vlašče vek tu více není.

Napří-li toho dne, bude suchý podzimtek.

Krásné počasí 20. v tento den trvá ještě čtyři neděle.

Na kolik dní před sv. Michalem mží a mrzne, tolikrát bude přístího roku po prvním máji mžít a mrznout.

Na sv. Maurice (22.) nesej pšenice, bude samá metlice.

ZÁŘÍ.

Den	DOMACÍ ZÁPISKY.	Příjem.		Vydání.	
		\$	ct.	\$	ct.
1					
2					
3					
4					
5					
6					
7					
8					
9					
10					
11					
12					
13					
14					
15					
16					
17					
18					
19					
20					
21					
22					
23					
24					
25					
26					
27					
28					

PÍSMÁK HATINA, historická povídka ze 16. století; v téže knize jest "Matěj", vzpomínka z vojny. Sepsal B. Moravec. Celkem čítá kniha 47 str., a stojí 15c.

TAJEMSTVÍ ORCIVALSKÉ. Napínavý soudní román z francouzského. K dostání u Aug. Geringera, 541 W. 12th St., Chicago, Ill. za 55c i s poštou.

Dni a týdny.	SVÁTKY A JMÉNA		Znamení měsíce	Východ slunce	Západ slunce	Východ a západ měsíce	Čtvrti měsíce.	
	Katolíků	Protestantů						
1 Pondělí	Remigia	Remigia		5 56	5 43	5 51	☾ Poslední čtvrt dne 7. v 4 hod. 14 m. večer.	
2 Úterý	Leodegara	Leodegara		5 57	5 42	6 27	☉ Nový měsíc dne 15. v 8 h. 41 min. večer.	
3 Středa	Kandida	Ludomíra		5 58	5 40	7 9	☾ První čtvrt dne 23. v 8 hod. 28 min. ráno.	
4 Čtvrtek	Františka S.	Frant. S.		5 59	5 38	7 57	☺ Úpínek dne 30. v 9 h. 10 min. ráno.	
5 Pátek	Placida	Placida		6 0	5 37	8 51		
6 Sobota	Bruno	Břeňka		6 1	5 35	9 49		
Osmnáctá neděle po sv. Trojici.			Délka dne 11 h. 34 minut.					
7 Neděle	Justiny p.	Libuše		6 2	5 33	10 49	☾ Domnělá povětrnost 1. až 4. zamračeno a dešť; 5. až 8. jasno a příjemné; 9. až 13. silný mráz; 14. až 18. jasno a studenější; 19. až 22. zamračeno a nevládně; 23. až 27. pěkně; 28. až 31. slabý mrázik.	
8 Pondělí	Brigity	Bryty		6 3	5 32	11 49		
9 Úterý	Dionysia	Diviše		6 4	5 30	ráno	☾ Dne ubývá od 11 hod. 47 min. do 10 hod. 31 min.	
10 Středa	Frant. B.	Frida		6 5	5 29	0 49		
11 Čtvrtek	Emiliána	Emiliána		6 6	5 27	1 49	☾ Židovský kalendář.	
12 Pátek	Maxmiliána	Maximiliána		6 7	5 26	2 48	1. října 15. Tišri, slavnost stánku (podzeleň); 2. října 16. Tišri, druhá slavnost; 7. října 21. Tišri, slavnost palem; 8. října 22. Tišri, konec slavnosti podzeleň; 9. října 23. Tišri, slavnost společná; 17. října 1. Marševan.	
13 Sobota	Edvarda	Kolomana		6 8	5 24	3 46		
Devatenáctá neděle po sv. Trojici.			Délka dne 11 hod. 16 min.					
14 Neděle	Burkharda	Burkharda		6 9	5 22	4 45		
15 Pondělí	Terezie	Terezie		6 10	5 21	5 45		
16 Úterý	Havla	Havla		6 11	5 19	západ		
17 Středa	Hedviky	Floriana		6 13	5 18	5 49		
18 Čtvrtek	Lukáše ev.	Lukáše		6 14	5 16	6 28		
19 Pátek	Petra z Alkant	Ferdinanda		6 15	5 15	7 16		
20 Sobota	Vendelína	Vendelína		6 16	5 13	8 11		
Dvacátá neděle po sv. Trojici.			Délka dne 10 h. 57 min.					
21 Neděle	Posv. chrámu	Voršily		6 17	5 12	9 13		
22 Pondělí	Korduly	Korduly		6 18	5 11	10 22		
23 Úterý	Severina	Šebífe		6 19	5 9	11 35		
24 Středa	Rafaela	Rafaela		6 20	9 8	ráno		
25 Čtvrtek	Křišpína a Kr.	Vilemíny		6 21	5 6	0 46		
26 Pátek	Evarista	Evarista		6 23	5 5	2 0		
27 Sobota	Sabiny	Sabiny		6 24	5 4	3 14		
Jednadvacátá neděle po sv. Trojici.			Délka dne 10 hod. 40 min.					
28 Neděle	Sim. a Judy	Sim. a Judy		6 25	5 2	4 28		
29 Pondělí	Narcisa	Narcisa		6 26	5 1	5 43		
30 Úterý	Marcela	Hvězdoně		6 27	5 0	vých.		
31 Středa	Volfganga	Slavnost ref.		6 28	5 59	5 45		

ŘÍJEN.

Den	DOMACÍ ZÁPISKY.	Příjem.		Vydání.	
		\$	ct.	\$	ct.
1					
2					
3					
4					
5					
6					
7					
8					
9					
10					
11					
12					
13					
14					
15					
16					
17					
18					
19					
20					
21					
22					
23					
24					
25					
26					
27					
28					
29					
30					
31					

SBÍRKA NEJNOVĚJŠÍCH RECEPTŮ z oboru vinařství, octářství, pivovarnictví a j. Obsahuje velké množství nových receptů, jak snadno a lacino lze vyráběti víno, likéry piva, lisované droždí, voňavky a jiné užitečné věci. 190 stránek. Cena 60 centů. Druhé vydání.

Dni a týdny.	SVÁTKY A JMÉNA.		Znamení měsíce	Východ slunce	Západ slunce	Východ a západ měsíce
	Katolíků	Protestantů				
1 Čtvrtek	Všech Svat.	Všech Svat.		6 30	4 57	6 37
2 Pátek	Památka duš.	Pam. dušiček		6 31	4 56	7 35
3 Sobota	Huberta	Huberta		6 32	4 55	8 36
Dvanáctá neděle po sv. Trojici. Délka dne 10 hod. 23 min.						
4 Neděle	Karla Bor.	Karla		6 33	4 54	9 37
5 Pondělí	Emericha	Emericha		6 34	4 53	10 39
6 Úterý	Linharta	Linharta		6 36	4 52	11 39
7 Středa	Engelberta	Engelberta		6 37	4 50	ráno
8 Čtvrtek	Bohumíra	Bitva Bělohor.		6 38	4 49	0 37
9 Pátek	Teodora	Bohdana		6 39	4 48	1 36
10 Sobota	Př. sv. Ludm.	Martina Lutra		6 41	4 47	2 34
Třináctá neděle po sv. Trojici. Délka dne 10 hod. 6 minut.						
11 Neděle	Martina b.	Martina		6 42	4 46	3 34
12 Pondělí	Martina p.	Jonáše		6 43	4 45	4 35
13 Úterý	Stanislava	Diega		6 44	4 44	5 37
14 Středa	Serapiona	Levína		6 45	4 44	západ
15 Čtvrtek	Leopolda	Lipolta		6 46	4 43	5 12
16 Pátek	Otomara	Jungmanna		6 47	4 42	6 5
17 Sobota	Rehoře D.	Bertolda		6 49	4 41	7 6
Čtyřnáctá neděle po sv. Trojici. Délka dne 9 hod. 52 min.						
18 Neděle	Odon	Hildy		6 50	4 40	8 14
19 Pondělí	Alžběty	Elišky		6 51	4 40	9 25
20 Úterý	Felixe V.	Edmunda		6 52	4 39	10 36
21 Středa	Obět. P. Marie	Smicha		6 54	4 38	11 47
22 Čtvrtek	Cecilie p.	Vojislava		6 55	4 38	ráno
23 Pátek	Klementa	Klementa		6 56	4 37	0 58
24 Sobota	Chrysogona	Chrysogona		6 57	4 37	2 10
Pětáctá neděle po sv. Trojici. Délka dne 9 hod. 40 min.						
25 Neděle	Kateřiny	Kateřiny		6 58	4 36	3 23
26 Pondělí	Konráda	Delfina		6 59	4 36	4 36
27 Úterý	Acháče	Libousta		7 04	4 36	5 47
28 Středa	Saturna	Noah		7 14	4 35	vých.
29 Čtvrtek	Den díkůčin.	Den díkůčin.		7 26	4 35	5 18
30 Pátek	Ondřeje ap.	Ondřej		7 34	4 34	6 19

Čtvrti měsíce.

- Poslední čtvrt dne 6. v 11 h. 3 min. dop.
- Nový měsíc dne 14. v 0 hod. 28 min. odp.
- První čtvrt dne 21. v 4 h. 29 min. odpol.
- Úplněk dne 28. v 0 h. 41 min. odpol.

Domnělá povětrnost

1. až 5. jasno a studeno; 6. až 8. vítr se sněhem; 9. až 11. mírněji; 12. až 16. zamračeno a dešť; 17. až 20. jasno a příjemně; 21. až 25. silný mráz; 27. až 30. vítr se sněhem.

Dne ubývá od 10 hod. 27 min. do 9 hod. 31 min.

Židovský kalendář.

18. listopadu 1. Kislew.

Pověkadia

Utni s buku třísku; je-li však suchá, bude zima tuhá; je-li však vlhká, bude zima mokrá.

Zůstane-li o Martině lupení ještě na stromech, čeká se dlouhá, studená zima. Je-li kobylika z husy o Martině zabité bílá, tuhá zima zavítá.

Jaký den sv. Kateřiny, takové počasí bude v příštím lednu.

Je-li zamračeno na sv. Martina, bývá prý neustálá zima.

Sníh na sv. Ondřeje, šití mnoho nepřeje.

Hřmá-li v listopadu, bude dobrý rok.

Chodí-li husa o sv. Martině po ledě, plave o vánocích po blátě.

Na sv. Martina kouřívá se z kominu.

Kliment zimu oblibuje, sv. Petr 22. dnora ucezuje.

Padá-li sníh o sv. Martině, říká se, že přijel sv. Martin na bílé bráno.

LISTOPAD.

Dne	DOMÁČÍ ZÁPISKY.	Příjem.		Vydání.	
		\$	ct.	\$	ct.
1					
2					
3					
4					
5					
6					
7					
8					
9					
10					
11					
12					
13					
14					
15					
16					
17					
18					
19					
20					
21					
22					
23					
24					
25					
26					
27					
28					
29					
30					

PĚT POVÍDEK OD BEDŘICHA MORAVCE. Dítě.—Ve škole.—Kdo se stal lajtnantem.—Pohádka o strašidlech.—Záhady.—Kniha o 126 stranách 20c.

Seznam knih nákladem knihkupectví Aug. Geringera vydaný lze obdržeti na požádání zdarma.

Dni a týdny.	SVÁTKY A JMÉNA.		Znamení měsíce	Východ slunce	Západ slunce	Východ a západ měsíce
	Katolíků	Protestantů				
1 Sobota	Eligia	Dluhoše	♋	7 4	4 34	7 22
První neděle adventní.			Délka dne 9 hod. 30 min.			
2 Neděle	Bibiany	Bibiany	♋	7 5	4 34	8 24
3 Pondělí	Františka X.	Kasiana	♋	7 6	4 33	9 26
4 Úterý	Barbory	Barbory	♋	7 7	4 33	10 26
5 Středa	Judity	Sabaše	♋	7 8	4 33	11 25
6 Čtvrtek	Mikuláše	Isidora	♋	7 9	4 33	ráno
7 Pátek	Ambrože	Ambrože	♋	7 10	4 33	0 23
8 Sobota	Početí P. M.	Kajcní den	♋	7 11	4 33	1 22
Druhá neděle adventní.			Délka dne 9 hodin 22 minut.			
9 Neděle	Leokadie P.	Běleny	♋	7 12	4 33	2 22
10 Pondělí	Melchiada	Jitky	♋	7 13	4 33	3 24
11 Úterý	Damase	Damaše	♋	7 14	4 33	4 27
12 Středa	Sinesia	Donáta	♋	7 15	4 33	5 30
13 Čtvrtek	Lucie p.	Lucie	♋	7 15	4 33	6 33
14 Pátek	Nikasie	Duchoslava	♋	7 16	4 33	západ
15 Sobota	Irenea	Kristiana	♋	7 17	4 34	6 2
Třetí neděle adventní.			Délka dne 9 hod. 17 minut			
16 Neděle	Albína	Běluše	♋	7 18	4 34	7 13
17 Pondělí	Lazara	Lazara	♋	7 18	4 34	8 26
18 Úterý	Graciána	Abrahama	♋	7 19	4 35	9 39
19 Středa	Nemesia	Nemesia	♋	7 20	4 35	10 51
20 Čtvrtek	Kristiny	Blahoroda	♋	7 20	4 35	ráno
21 Pátek	Tomáše ap.	Tomáše	♋	7 21	4 36	0 2
22 Sobota	Zenona	Blaženy	♋	7 21	4 36	1 13
Čtvrtá neděle adventní.			Délka dne 9 hodin 15 minut.			
23 Neděle	Viktorie p.	Viktorie	♋	7 21	4 37	2 24
24 Pondělí	Adama a Evy	Adama a Evy	♋	7 22	4 38	3 34
25 Úterý	Naroz. Paně	Naroz. Páně	♋	7 22	4 39	4 42
26 Středa	Štěpána muč.	Štěpána	♋	7 22	4 39	5 46
27 Čtvrtek	Jana Evang.	Jana Evang.	♋	7 23	4 40	6 43
28 Pátek	Mladátek	Kastora	♋	7 23	4 40	vých.
29 Sobota	Tomáše bisk;	Milady	♋	7 24	4 41	6 0
Neděle po vánoci.			Délka dne 9 hodin 17 minut.			
30 Neděle	Davidka kr.	Davidka	♋	7 24	4 42	7 11
31 Pondělí	Sylvestra	Sylvestra	♋	7 24	4 42	8 12

Čtvrti měsíce.

- ☾ Poslední čtvrt dne 8. v 8 h. 14 min. ráno.
- ☀ Nový měsíc dne 14. ve 3 h. 17 min. ráno.
- ☾ První čtvrt dne 21. v 0 hod. 7 m. ráno.
- ☀ Úplněk dne 28. v 3 h. 52 min. ráno.

Domnělá povětrnost

1. až 4. velmi studeno; 5. až 8. pěkně a mírněji; 9. až 13. aněhové bouře; 14. až 18. rozhodně studeněji; 19. až 23. mírněji; 24. až 27. studeno a bouřlivo; 28. až 31. silný sníh.

Dne ubývá od 9 hod. 20 min do 9 hod. 15 min. ku konci přibývá do 9 h. 18m.

Židovský kalendář.

18. prosince 25. Kislev, svčeni chrámu; 16. prosince 1. Tebet; 25. prosince 10. Tebet, pást, obležení Jerusalema.

Pořadnia.

Na sv. Eligia tuhá zima trvá přj celé čtyři měsíce. Pakli jitní jasně se ukazuje, rok předrodný ti zvěstuje. Padá-li o štědrý večer sníh, urodí se chmel. Zelené vánoce, bílé velkonoce; bílé vánoce, zelené velkonoce. Tmavé vánoce, světlé stodoly. Pak-li na sv. Štěpána větrové uhoří, přísti rok vno špatně se urodí. Na Sylvestra vítr a ráno slunce svítí, neize nám dobrého vna se nadíti. Dvanáct nocí od štědrého večera až do sv. Tří králů zvěstují přj povětrnost přístích dvanácti měsíců. Když v prosinci mrzne a sněží, úrodný rok na to pakuje. Tmavé vánoce, dojně krávy, světlé vánoce pona-sou stěpce. Svátá Lucie 13. noc upije, dau přidá. Když v prosinci mrzne a sněží, úrodný rok na to pakuje.

PROSINEC.

Den	DOMÁČÍ ZÁPISKY.	Příjem.		Vydání.	
		\$	ct.	\$	ct.
1					
2					
3					
4					
5					
6					
7					
8					
9					
10					
11					
12					
13					
14					
15					
16					
17					
18					
19					
20					
21					
22					
23					
24					
25					
26					
27					
28					
29					
30					
31					

DĚTSKÉ DIVADELNÍ HRY A VÝSTUPY pro děti česko-amerických škol. — Něco zcela nového. Poštou 55c.

VYCHOVATEL. Velice zajímavá povídka z dob konce roboty. 183 stran krásné četby. Cena 40c, poštou 45c. Aug. Geringer, 541 W. 12th St., Chicago, Ill.

Velké dny z historie lidstva se zřetelem k dějinám národa českého.

Ledén.

1. 1862 Zrozením prv. Lincolna otroctví.
8. 1642 v Gallien učil se voličské měře lesnářství.
9. 1422 Žilka u Nem. Drota potel vojsko Sigismunda.
18. 1158 Potvrzení dědičné práva českých králů.
18. 1460 Václav IV. vydal dekret Kutuzobský.
18. 1921 Německo jasnějším cístovím ve Versailles.
20. 1727 v Tomit Patne, imhátor americké metody.

Únor.

1. 1898 Rosenbergi fotografují nitru těla.
8. 1869 Učbovena nitrem Pařížským úpáníká válka.
7. 1511 Jan Lincolnský v Kládku Přemyslota krutostim.
18. 1882 Rozdělení Pražské univerzity na dvě.
11. 1947 v Tomit Alva Edison spočilil systém.
12. 1869 v Abraham Lincoln.
18. 1120 Soběslav I. učil pod Chlumcem ním císaři Lotliaru.
18. 1472 v M. K. Kopernik, učil, modernilil lovníkář.
18. 1899 Proslavena "Průdání Novýta" Metropolit. operní v New Yorku.
22. 1732 v J. J. Washington.

Březen.

2. 1458. 201 Podbradský zrozen králem českém.
7. 1829 Husák provedil pokusy v ledním trouben.
14. 1893 v Karel Marx, učil sociální demokracii.
20. 1720 v Janě Netem objevil systém nitru.

Duben.

8. 1809 Severní vál došel Robertem K. Pearym.
7. 1548 Karel IV. založil Pražskou univerzitu.
5. 1865 Generál Lee vzdal se Severozápadu v Appomattoxu.
10. 1864 Maximilian císařem v Mexiku.
14. 1865 Předsedl Alabanem jámečky zavrátěm.
16. 1775 Billa u Lexingtonu, počátek amer. revoluce.
18. 1892 v Karel R. Darwin, učil evoluční teorii.
21. 1830 Východněna na řece San Jacinto neodvážil Texasu.
22. 1864 v William Shakespeare, otec dramaturgie.
30. 1344 Annot v Partholir I. pražským arcibiskupem.

Květen.

16. 1668 Počata stavba Národního divadla v Praze.
16. 1881 Zahájena železniční výstavba Českoslova. v Praze.
18. 1804 Napoleon Bonaparte prohlásil se císařem Francie.
22. 1885 v Viktor Hugo, spisovatel "Hidníkůl".
23. 1618 Mistodříel českoslova v oken pražského hradu. — Počátek třicetileté války.
27. 1844 Ukazuješio teletář P. R. Mossem.
29. 1416 Mistr Jeronym Pražský upáčen v Kostnici.
30. 1913 Učbovena balkánská válka nitrem v Louvrub.
30. 1434 Billa u Lipan. Komoe slávy husitské.
30. 1778 v Voltaire, francouz. spisovatel, imhátor lidstva.
31. 1892 Polák v dolech Přílmanovkách.

Červen.

2. 1541 Zemské desky sněhuvy jsi pořádu Hradčánu.
2. 1848 Zahájena slovanský sněm na Žofínské v Praze.
12. 1648 Revoluce v Praze.
14. 1895 Slavné uvítání první americké výpravy v Praze.
15. 1754 První hrmonová postaven Prokopem Divisem.
16. 1882 Půlčetil amerických Sotků do Pruby.
16. 1895 Vítli americká výprava v Praze.
14. 1757 Průsvol peralidní Danem u Kolína.
18. 1845 Billa u Waterloo. Pád Napoleonovy.
21. 1621 Voprata českých pánů na staroměstském náměstil.

Červenec.

2. 1881 President J. A. Garfield učilí stěmáti.
- 1-2. 1863 Bitva u Gettysburgu slavná stla Jhu.
3. 1896 Průsvol poznání Baskilanzu u Králově Hradce.
4. 1778 Prohlášená neodvážil Spojených Států.
6. 1415 Učilien v Kostnici Jan Hus.
9. 1537 Karel IV. buduje Kamenný most v Praze.
14. 1789 Pařížané učilil Bastilly. Začátek velké revoluce.
16. 1426 Klášter peralidní Žilhou na hůře Vltávě.
17. 1897 Robert Fulton konal první plavbu parníkem.
18. 1870 Papěd prohlášen neomňilim.
24. 1805 v Alexandre Dumas, francouzský romanopisec.
25. 1814 Stepanovna první žilka jasobitřím.
25. 1914 Započata světová válka.
28. 1260 Přemysl II. porazil Uhry na Moravském poli.
31. 1627 Protestanté vypovězeni z Čech.

Srpen.

4. 1506 Zavražděn Václav III., posledil Přemyslovec.
12. 1851 Vytvořeno Národní divadlo v Praze.
14. 1431 Klášter na klánu peralidní od Hlásit u Douděbice.
15. 1760 v Napoleon I. Bonaparte, dobyvatel světa.
21. 1572 Noe Bartolomějské. 60.000 protestantské potražilil no katolíky ve Francii.
26. 1278 (Den sv. Rača.) Přemysl Otakar pudnil na Moravském poli. — 1240 Slopy král Jan Lucemburský pudil u Kresčaku.
28. 1749 v Johann W. Goethe, německý básník.
29. 1526 Král Ludvik I. zahánil v bitvě u Mohače.

Září.

1. 1876 Napoleon III. porazen Vilhemem I. u Sedanu.
4. 1582 Započata se zaváděním Gregorjánského kalendáru.
5. 1905 Učbovena válka ruská-japonská.
6. 1791 Zahájena první Zemská výstava v Praze.
7. 1848 Zrozená v Bahousku rebova.
14. 1760 v Alexandre Humboldt, cestovatel a vědec.
16. 1817 Václav Hanka učilil (1) rukopis královobery.

Říjen.

2. 1892 v Arnost Reman, pionýr volné myšlenky.
10. 1899 Začala Bóreská válka (trvala do r. 1902.)
10. 1813 Otevřen jesňby Panamské.
11. 1424 Strmal Jan Žilka u Píthoslai.
12. 1492 Kolimbuza objevil Ameriku.
12. 1576 Rudolf II. nastoupil na trón český.
15. 1781 Josef II. učil práva protestantské tolerancie nitrem patremem.
24. 1526 Ferdinand, první Habshursk zrozen na trůnu český.
24. Mir Westfálský. Komoe třicetileté války.

Listopad.

1. 1784 Josef II. učilil nevolnicím sebezboží lidu.
8. 1629 Billa Hora. — Pád samostatnosti bosak.
17. 1809 Otevřen Suvezský průplav.
18. 1862 Otevřeno Pruzimol Nář. divadlo v Praze.
18. 1863 Otevřeno zmodernizované Národní divadlo.
20. 1910 Olav Nikolajevič Tolstoj, ruský spisovatel.
29. 1378 Zemel v Praze král Karel IV.

Prosinec.

1. 1845 Ferdinand V., posledil korunovaný král český a rodu Habshursk se podkoráil.
11. 1901 Marconi telegrafuje bez drátu přes moře.
14. 1799 v J. J. Washington, "Otec slasit".
16. 1825 Mexiko prohlásil se republikou.
18. 1851 Haslicék zavřen do vchovanství v Brzom.
17. 1663 Brait Václavův konal lity aeroplanum.
27. 1822 v Ludvik Pasteur, otec moderní lékařství.
31. 1384 v Jan Wihlel, předschlilil reformace.

Český Slavní.

Narozen		Zemel
18-11-1892	Alet Mikuláš, malil	10-7-1913
2-12-1621	Balbin Bohuslav, dřevěm	28-11-1688
26-1-1825	Barák Josef, publicista	15-11-1885
3-2-1851	Brozik Václav, malil	15-4-1901
21-2-1846	Čech Stanotek, básník a hudilil	25-2-1908
7-2-1709	Celakovský Ladislav, básník	7-8-1872
1-8-1545	Daniel Adam v Veselslavina, básník	18-10-1739
8-8-1841	Dvorák Antonín, skladatel	1-5-1894
17-8-1753	Dobrovský Josef, vědec	6-1-1829
7-11-1811	Erben Karel Jan, básník	21-11-1878
12-8-1822	Fuegner Rudolf, otec školotva	13-11-1865
19-12-1835	Grče Julius, politik a humalilka	4-10-1896
21-10-1821	Havlicek Karel Bohuslav, básník, politik a mředník za vůl národ	20-7-1858
7-6-1825	Hayduk Adolf, básník	
22-1-1769	Hus Jan v Husinec, bojovník a mředník za uhřevní svoboda	6-7-1415
imhámo	Chelický Petr, reformátor	22-1-1460
23-8-1857	Jirásek Alois, spisovatel	
22-4-1829	Jifi Podbradský, český král	22-2-1471
22-4-1860	Jeronym Pražský, nábož. reformátor	30-5-1416
16-2-1773	Jungmann Josef, imhátor národa	11-11-1817
15-9-1564	Karel ze Zerotina, spisov. imhátor	8-10-1636
7-4-1808	Klácel Jaroslav, filozof	17-3-1882
9-2-1812	Kolár Josef Jifi, dramatiký uslevec	21-1-1864
20-7-1782	Kotlar Jan, básník, imhátor Slovanstva	24-1-1832
22-1-1815	Kosmas pražský, středověký historik	21-10-1125
28-2-1792	Komenický Jan Annot, učitel národů	15-11-1679
18-11-1847	Krásobernská Kláška, spisovatelka	
2-3-1849	Luetzow Frantisek, hrabě, imhátor	13-1-1819
10-11-1870	Mácha Karel Hyšek, básník	5-11-1836

Narozen	Zemřel
29- 2-1864	Mácha Josef, statoplník, básník
12- 5-1829	Mácha Josef, malíř
7- 3-1859	Mázaryk Tomáš G., politik a filozof
1868	Mucha Alois, malíř
27- 4-1858	Náprstková Anna, lidmilková
17- 4-1826	Náprstek Vojta, mecenáš věd
5- 2-1829	Němcová Bohena, spisovatelka
19- 7-1854	Neruda Jan, buditel a básník
14- 8-1798	Palacký František, politik, spisovatel, zvaný Otec národa
15- 3-1833	Podlipská Žofie, spisovatelka
4- 9-1791	Prešl Jan, statoplník, přírodovědec
mezimísto	Prošek Velký, husitský vojevůdce
12-12-1782	Prokopa Jan Ev., učenec
29- 6-1782	Reisl Josef, vynález. ležního železa
10-12-1817	Rieger František, politik
27-10-1845	Sládek Josef Václav, básník
2- 3-1824	Smetsna Hedviha, skladatel
24- 2-1870	Světila Karolína, spisovatelka
13- 5-1793	Šafařík Pavel Josef, buditel
1610	Škreta Karel, malíř
1673	Švehlínský Max, malíř

Narozen	Zemřel
21- 3-1818	Tomek Václav Vlastislav, dějepisec
1331	Tomáš ze Štítého, filozof a buditel
27- 2-1849	Trocházský Václav Benaš, spisovatel
4- 2-1868	Tyt Josef Kajetán, národní buditel
17- 5-1852	Tytl Miroslav, spolumakl. sokolstva
16- 2-1853	Vrchlický Jaroslav, básník
20- 4-1841	Zeyer Julius, básník
neznámo	Žitka Jan, husitský vojevůdce

Česko-amer. buditelé a národní pracovníci.

Narozen	Zemřel
6- 8-1861	Ahlstiel Pavel
2- 8-1861	Bittner Bartol
— 1-1842	Čapek Jan Vlastislav
26- 8-1840	Jonas Karel
1- 4-1808	Klášer Ladimír
17- 4-1820	Náprstek Vojta
23-10-1874	Pařda Lev J.
17-11-1843	Rostický Jan
20- 7-1842	Zdrubek F. H.

ČESKÝ SIROTIČINEC. Zajímavá data z historie hnutí za postavení tohoto nejpřednějšího humanního útavu toto humanního útavu. (K titulním vyobrazením.)

Nejít to zrovna příliš dávno, co se říkálo a psalo, že chceš-li svobodomyšlní Čechové nemohou se chlubití nicím jiným, nežli tím svým Národním hřbitovem. Zlomyslníci, kteří to rozhlásovali, chtěli tím říci, že české svobodomyšlné Chicago pro příslušnou starost o to, aby jejich "město mrtvých" vyhlíželo co nejkrásněji, nemají času starati se o to, aby tu pro živé krajany byly instituce národní, osvětové, humanní a pod.

Od doby té uplynula nedlouhá řada let, ale svobodomyšlné Chicago máže se dnes právem pochlubití vzornými institucemi v každém oboru chvályhodného snažení národního, osvětového a humanního. Potěšitelný fakt ten je však každému znám, a my se proto omezíme na vyličení cesty, po níž došlo se k vybudování naší veliké chlouby, kterou jest nádherná, všem moderním požadavkům vyhovující a veskrz účelná budova "Českého Sirotičince", blízko té dřívější "jediné chlouby naší" na sev. Crawford a Forster ave. v Chicago.

Sirotičince, t. j. ústavy, v nichž sirotci nebo chudé, rodiči opouštěné děti jsou vychovávány na zdárné členy společnosti lidské, jsou prastarou institucí; už ve starých Athénách bylo pečováno o sirotky na útraty obce. Ale, ačkoli v každé moderní kulturní zemi péče o sirotky je co největvší, v žádném státě není tolik sirotčinců, jako ve Spojených Státech. Zjev ten je však snadno pochopitelný. Budujíť v naší republice sirotčince nejen různé náboženské denominace, jichž snahou jest, získati co nejvíce stoupenců a přívrženců, a ty četné dobročinné spolky i soukromí spekulanti v dobročinnosti, nýbrž i různé národnosti, jichž účelem jest zachraňovati svůj osiřelý dorost před odnárodněním. Do poslední kategorie patříme obzvláště my Čechové američtí — my, kteří chápeme nesmírnou důležitost toho, aby se nám zde nejen ukdo z příslušovalců našich neodevítl, nýbrž, abychom též každý, na zdejší větvi národa českého vypučevší "hstek" zachránili před "uschnutím". Mimo to, co se týče Čechů svobodomyšlných, byla tu ještě otázka jiná, právě tak palčivá a veledůležitá. Jak známo, chudé osiřelé děti byly a jsou do sirotčinců posílány prostřednictvím tak zv. juvenilního soudu, a tu se často stávalo, že děti po našich svobodomyšlných krajanech byly posílány do sirotčinců sektářských. A jelikož tu tehdy ani takových českých sirotčinců nebylo, byly české děti posílány do ústavů cizozárodních, což v každém případě znamenalo ztrátu pro nás a zisk pro sektáře v boji proti svobodomyšlnosti. Proto je zcela přirozeno, že se záhy počínali ozývati hlasově po nápravě a odpomoči, ne-

boť jak mohli jsme netečně přihlížeti k tomu, aby tolik osiřelých dětí českých bylo posíláno do ústavů, kde zapomenouti měly na to, že jejich rodiče byli věrnými a upřímnými Čechy; kdo zapomněly sládkou řeč mateřskou a kde se z nich stali lidé, kteří neznali národa našeho — národa svého? Členové řádu Č. S. P. S. uznávaje, že poměry tyto měly by se změnití, jali se o tom vážně přemýšleti a usilovati. A mezi nimi zrodila se nejdříve myšlenka na postavení "Bratrského Sirotičince". Mnoho se tehdy o tom mluvilo, ale nebylo dosti odvahy, přikročiti k činu. Tehdy jsme ještě nebyli tak silní, jako dnes, ale přes to, že se nikoli nedostávalo našincům nadšení a obětavosti pro dobrou věc, myšlenka na postavení sirotčince ustoupila do pozadí z v. příčiny, že se vyskytly důležité národní a spolkové projekty, na nichž bylo čile a pilně pracováno. Myšlenka ta však pouze ustoupila do pozadí nebo stranou, ale nezánikla. Mužové vlastenečtí, jimž osud osiřelých dětí ležel příliš na srdci, stále se jí obírali.

Tu pojednou zemřel bohatý sládek pan Petr Schoenhofen, zanechav závět, ve které vzpomenuo bylo čičeazských Čechů odkazem \$3000, které však měly býti vyplaceny jen v tom případě, "bude-li s jejich strany učiněn začátek, jenž by směřoval k uskutečnění jisté a stále dobročinnosti".

Když se roznesla zvěst o tomto odkazu, zpřel myšlenka na založení sirotčince protčila a v našich časopisech počaly se objevovati články, v nichž však nebyla vedrována myšlenka na postavení sirotčince, nýbrž byly v nich rady, "aby byl koupen pozemek, na kterém byla by postavena útula na pro osoby stářím osělé, v níž by dni svého žití klidně dokončili mobility, tak aby nezakoušely nezasloužených ústrků od svých bližních a časem i hladu jedině proto, že chudí jsou".

Rady by byly nepochybně pronášeny v domněnce, že té osiřelé drobtiny ujmu se buď příbuzní nebo jiní krotivě ctilivých srdci.

Věřejnost počala se ihned o věc tu vážně zajímati, a povolání činitelů v našem národním a spolkovém životě byli vyzýváni, aby se chopili patřičné akce.

A kdo mohli býti povolánějšími nežli řády Č. S. P. S., které již před tím zabývaly se myšlenkou na postavení "Bratrského Sirotičince"? A řády ty ujal se jí s chutí a radostným nadšením, a národní hlavní řád Č. S. P. S. svolal na den 3. dubna 1893 poradní schůze našich předních spolků podpůrných, sokolských a jiných. Pamínou tu schůzi, jež v dějinách čičeazských Čechů bude pro vždy zapasána zlatým písmem, zahájil p. Josef Matoušek, předseda národního hlavního řádu Č. S. P. S., jenž "poukázav na obtíž, s jakými byl založen Český Národní hřbitov, a na netušený rozkvět a zdar podniků toho, vyřizel k lásce, dobré vůli, svornosti a vzájemné shovívavosti a vyzvoliv naději, že se jistě dojde k dobrému cíli".

A nemýšli se; došlo se k účtům, o jakých se účastníkům té památné schůze ani ve snu nezadalo. Usnesli se tedy na tom, aby byla postavena útulna a nikoli sirotčinec, a dnes tu stojí i krásná budova, v níž v klidu a bez starostí prožívají sklonky svých životů starci a stařeny, i krásná budova, v níž tolik našich sirotek nachází náhrady za ztracený rodný krb a ztracenou péči otcovou a lásku mateřskou. Na schůzi té zvolen byl patnáctičlenný výbor, jehož členy byli pp. Frant. Brožiček, Frant. Zajíček, Jan Waska, Jos. V. Matějka, Frant. Layer, Jos. Svojske, Frant. Legro, J. Mráz, J. Apelt, Jan Tuček, A. Lustig, J. Mafík a T. Kaláš a ppl. B. Pittová a Frant. Ringová a kterému bylo uloženo, aby vypracoval návrh, jak nejlépe dáta by se uskutečnití myšlenka na postavení útulny. Výbor ten hned dne 12. dubna v budově Pízenského Sokola konal schůzi, na níž svěřeny mu úkol řádně a patřičně vykonat.

A pak se pracovalo! Je velmi zajímavé sledovati — dle zápisů v protokolech — práci lidí, kteří se podnikli tomu cele věnovali. Lodičtáme se tam mnohých zajímavých věcí; poznáváme tam obrovskou práci, která byla konána, ale jak to ani jinak mezi námi nemůže být, dočítáme se tam i toho, jak tím lidem mravenčí plše a příkladně obětavostí bylo mimo jiné překonávati i překážky a odkopávati s cesty kameny a klacky, házené jim pod nohy krajany z vlastního tábora. Avšak to všecko bylo vítěznaně překonáno, a dnes stojí tu takový pomník obětavosti naší, jenž, chceme-li mluvit se slavným římským básníkem Horaciem, jest "aere perennius" — nad kov trvalejší.

Ličení další práce až do jara r. 1902 se však z rámce tohoto pojednání vymyká, neboť účelem jejím bylo postavení útulny a nikoli sirotčince. Teprve na schůzi 29. srpna toho roku bylo jednáno o připsu velkofádu Č. S. P. S. ve státě Illinois se žádostí, aby byl zvolen pětičlenný výbor, jenž by s výborem velkofádu vypracoval návrh, jakým způsobem dáto by se docílití postavení a vydržování útulny, který byl by i útulnou i sirotčincem. Žádosti té bylo vyhověno, na společné schůzi obou výborů dne 28. října 1902 bylo usneseno, aby jméno spolku, pracujícího o uskutečnění projektu útulny bylo změněno tak, by z něho vysvítalo, že spolek pracuje též o uskutečnění projektu sirotčince, ihned bylo zadáno o změnu výsady (charter), a když ta byla povolena, pracovalo se na vytčeném cíli s obvyklým nadšením. Nešlo to sice tak rychle, jak se snad očekávalo, ale už v březnu 1906 byly sboru předloženy plány architektů Rezného, Itandáka a Charvátka na budovu, v níž bylo by místo pro sto sirotek a sto stařen a starců. Ježto však budova byla by dle těch plánů stála kolem \$10,000, byl přijat návrh, aby byl vypracován plán na budovu v ceně kolem \$20,000, a usneseno, aby se po přijetí plánu toho započalo se stavbou. Usnesení toto nebylo však provedeno, nýbrž bylo se ustanoveno na tom, aby jedna z budov na pozemku na Crawford a Foster ave. v Chicagu, koupeném r. 1901 od p. A. Preglera, byla zařízena tak, aby v ní mohly býti i prozatímní sirotčinec i útulna. Náčrtek na úpravu té stavby, stojící za budovou, ve které býval hostinec s restaurantem, a na jejím místě stojí dnes nový sirotčinec, podal architekt A. Charvát a J. H. Režný. Náčrty jejích byly přijaty, a ona budova opravena a upravena tak, že roku 1907 byli do ní přijímáni chovanci. První, kteří byli přijati do útulny, byli p. Josef Štěpán a pí. Kateřina Ropová. První sirotci byli do útulny, jehož první ředitelkou byla sl. M. Zemanová, přijati r. 1908.

Neovědáv však budova ta nevyhovovala, neboť chovanců rychle přibývalo (na sklonku r. 1908 byl v něm už čtyři starci, osm stařen a deset sirotek), na schůzi sboru pro postavení útulny a sirotčince dne 15. března bylo usneseno, aby byla postavena budova, jež by sloužila jen za útulnu. Dne 16. června bylo stavebnímu výboru uloženo,

aby dal vypracovati plány, a když ty spory byly předloženy, byly zadávány kontraktky na různé práce, a útulna byla už dne 8. května 1910 odevzdána svému účelu.

Když byla postavena budova útulny, a starci a stařeny přestěhovali se do ní, převládá náhled, že dávno citěné potřebě bylo plně vyhověno. Náhled ten ukázal se však býti mylným, neboť brzy se ukázalo, že sirotčinec nevyhovuje, neboť žádosti o přijetí dětí do něho přibývalo tak rychle, že jim při nejlepší vůli nebylo možno vyhověti. Úředníci sboru a správní výbor proto po zralém uvážení všech okolností dospěli k tomu náhledu, že do budovy, určené a postavené pro starce a stařeny, musí býti přestěhování sirotci, a starci a stařeny že se musí vrátiti do budovy, kterou před tím sdíleli se sirotky.

Náhled ten došel schválení i naší svobodomyšlné veřejnosti, a tou však výhradou, že budova útulny bude jen sirotkům na čas propůjčena a že pak bude pracováno o to, aby pro sirotky byla postavena budova nová a útulna by byla vrácena starcům a stařenám. Potom bylo sice často debatováno o nutnosti postavení nového sirotčince, ale až s malými výjimkami kdekdo byl pro tu myšlenku nadšen, k uskutečnění jejímu nebylo možno přikročiti z toho jednoduchého a prasnadno pochopitelného důvodu, že nebylo peněz!

Zatím však seznam o přijetí starců a stařen do útulny a dětí do sirotčince stále rostl, ale nebylo pro ně místa. "Co dělat?" tak otázka zněla. "Něco se udělat musí!" zněla odpověď. A proto není divu, že souhlasu došel na jedné schůzi r. 1904 návrh, aby pro sirotky byla postavena budova nová. Našli se sice i tací "opatrníci", kteří varovali před stavbou, dokud nebude sebrán postačitelny stavební a záložní fond, ale ti zůstali v menšině, a po zralém uvážení všeho bylo ještě toho roku usneseno, aby byl zvolen výbor, "jenž by vypočetl, co by stavba stála a jak by se to dalo zařídití, aby stála co nejméně, a ústav aby při tom účelu svému vyhovoval, a dále aby pečlivě uvážil, bude-li možno uskutečnití stavbu bez zabřednutí do velikých dluhů." Členy výboru toho byli předsedou sboru p. Vojtěchem Suchým jmenování pp.: Josef Hladovec, Gustav J. Tichý, Anton Charvát, Cyril Píala, Jakub Janda, Ludvík Jaroš, Václav Petřelka, James B. Režný, a dámy pí. Marie Farová, a pí. Marie Pechová. (Za nedlouho po té poděkovali se předseda p. Hladovec a pí. Pechová a na jejich místa byli jmenování p. J. L. Novák resp. pí. A. Denemarková.)

Výbor okol svůj pínal a konal věrně a neústěně, hleděl od různých obchodníků se stavebním materiálem dostatí různé potřeby zdarma, ujednával nejvýhodnější smlouvy, získal unie tesářsko-truhlářskou, natěračskou a zednickou k vykonání značného kusu práce zdarma — vůbec staral se o to, aby se co nejvíce ušetřilo. Ze při zadávání kontraktů, pokud to bylo možno, byl brán ohled na české firmy, rozumí se samo sebou.

A dne 20. července 1916 byl dokončen a svému účelu slavnostním způsobem odevzdán nový sirotčinec — ústav, jenž jest jednou z těch dosti četných složek v národním, osvětovém a humanitním životě chizačských svobodomyšlných Čechů, bez nichž se nemůžeme obejítí, nechceme-li, aby zdejší větve našeho národa uschla, a listí její aby bylo zašlapáno do bláta cizoty.

Český Sirotčinec je dvoupatrovou budovou na staveništi, 108 širokém a 36 stop dlouhém. Zdi na třech stranách a částečně i na čtvrté — zadní — straně jsou většinou z lisovaných cihel, a také příčky jsou po většině od cihel. Podklad podlah je z konkréty, na němž je umělecká plastika a střeška je z krásných zelených prajů. Budova má čtyři východíště se schody z konkréty a je zařízena pro 160 chovanců, úfadovnu a byty pro správce a zaměstnance.

V parteru jest uprostřed jídelna 23½ x

82 st. Má čtvero vchodů a na její severní straně jest kuchyně, za níž jest místnost k žehlení a prádelna a před níž jsou dvě pokoje, každý se dvěma postelími. Na její jižní straně jest úřadovna a světnice pro správce a za ní místnost pro vytápění a pro domovnička (janitora). Při kuchyni jsou ovšem též spížírna, lednice a všecko, co k tomu patří a náleží.

V prvním patře nad jídelnou jest místnost — 24x83 st.—, v níž si děti mohou hrát a oddávat se zdravé a užitečné zábavě. Na severní straně této místnosti jsou dvě světnice pro hochy, z nichž každá je 18 stop široká a 46 stop dlouhá, a v každé jest dvacet postelí. Na jižní straně této "rekreační místnosti" jsou dvě světnice se čtyřiceti postelími pro dívky. Rozumí se samo sebou, že při obou ložnicích jsou také toaletní místnosti a šatníky. Druhé poschodí je zařízeno právě tak, jako poschodí první; je tam místo pro 40 chovanců. Pokoje pro matrony jsou i při oddělení pro hochy i při oddělení pro děvčata. Jak už bylo dříve řečeno, všecko v sirotčinci je zařízeno tak, aby to vyhovovalo požadavkům moderní doby. Také bylo dbáno toho, aby v místnostech, kde je toho zapotřebí, byly i plyn i elektřina, a rovněž je tam postaráno o dostatek vody v pádu ohně.

Chovancům sirotčince dostává se pečlivého vychování a vzdělání. Navštěvují veřejnou školu Hauganovu na Hamlin, Avera a Sunnyside a ve s. v sobotu a v neděli chodí do české školy Zdrůbkovy, 4622—24 sev. Crawford ave. Kromě toho hoši učí se doma různým pracím řemeslným a dívky vyšívání, šití, háčkování a pracím, jejich znalost bude jim jednou potřebná v domácnostech. Ze není zapomináno ani na příjemnou zábavu pro ně, rozumí se samo sebou, neboť dobrý vychovatel ví, že zábava jest osvětlením ducha i těla, a dopřává jí chovancům svým co nejvíce. Kolem ústavu jsou zahrady se svěží hustou travou a vysokými i košatými stinnými stromy, a nichž ozývá se ptáčí zpěv a v nichž šepce šumivý větřík. Chovanci jsou přijímáni od 4. roků staří.

Hoši jsou v sirotčinci ponecháváni do 16. a dívky do 18. roku. Pak se jim úředníci sboru postarají o zaměstnání a aby věděli, jak se chovají a jak v životě pokračují, mají na ně nenápadný dozor až do jejich zletlosti.

Některé sesterské podpůrné jednoty, na př. U. J. C. A. 2., J. C. D. a S. P. J. pracují o to, aby v sirotčinci byl také zařízen jeden pokoj pro osiřelé děti od jednoho roku, a poněvadž se nabízejí, že budou jistým obnosem na vydržování dětí těch přispívati, je pravděpodobno, že přání jejich bude v dozírné době vyhověno.

Všechny místnosti a obzvláště ložnice jsou zařízeny co nejkrásněji a neúčelněji. Některé dámské podpůrné jednoty, jako "Jednota Českých Dam", a "Sesterská Podporující Jednota" a lidumilní jednotlivci jako na př. děti bankéře p. V. Kašpara k uctění památky své zvěčnělé matky a p. A. Geringer, vydavatel "Svornosti" k uctění památky své zvěčnělé choti poříдили do ložnic potřebné postele se vším příslušenstvím. Některé spolky naše postaraly se o nábytek do jídelny a do úřadovny, jiné zase postaraly se o obrazy k výzdobě choděb, vůbec našiinci ve spolecích nebo jako jednotlivci přičinili se o to, aby ta "naše chlouba" na Crawford a Foster ave. vypadala co nejkrásněji.

Pěkně je "Český Sirotčinec" zařízen, velmi pěkně. A také jeho řízení je vzorné. Úředníky sboru útulny a sirotčince v době, kdy byl budován "Český Sirotčinec", byli: Pan V. Suchý, předseda; p. K. Gruenwaldová, místopředsedkyně; p. J. Trnka, tajemník, p. Ant. Zábrodský, pokladník a p. O. F. Dušek, správce ústavu, účetní.

Ve správním výboru zasedali: Ant. Charvát (předseda), James B. Režný, Jakub Janda, Fr. J. Petrá; p. Ant. Mazačová; p. Karolina Smolařová a p. Anna Zábrožská.

SESTERSKÁ PODPORUJÍCÍ JEDNOTA.

(K titulnímu vyobrazení.)

K těm našim sesterským podporujícím jednotám, které dobře chápejí své poslání, ze všech sil podporují vše, co by mohlo federovat naše národní osvětové a humanitní účely — patří bez odporu "Sesterská Podporující Jednota". Dokazuje to při každé příležitosti a obzvláště na svých sjezdech vždy štědrými dary vzpomene si na naše školy, na náš sirotčinec a naši útulnu a na jiné, blahodárně mezi námi působící instituce. Mimo to členkyňe její jsouce si vědomy svých povinností ku svému národu a majíce na mysli i na srdci budoucnost jeho zdejší haluze, účastní se horlivě a s nadšením každé akce, od níž dá se očekávat, že našemu národnímu životu v přítomnosti i budoucnosti může býti ku prospěchu. Členkyňe ty jsou také zásadními vychovatelkami a poněvadž v těch zásadích vychovávají i své děti, a šifí je mezi méně uvědomělými, jejich účast ve federování zásad Voiné Myšlenky a v boji proti duševní temnotě a pověrám všeho druhu jest velice záslužná a všeobecně uznávána.

"Sesterská Podporující Jednota" založena byla r. 1890 v Clevelandu, Ohio. Ziskávání členkyň pro ni bylo tehdy spojené a velikými obtížemi, poněvadž bylo třeba bojovati proti různým předsudkům a překážkám, které by se za nynějších poměrů zdály býti skoro neuvěřitelnými, ale poněvadž zakladatelky, úřednice a členkyňe měly dobrou a silnou vůli a ani při občasném nezdaru nejen neklesly na mysli, nýbrž pracovaly tím úsilovněji, docílvalo se čím dál tím větších úspěchů. a "Sesterská Podporující Jednota" má dnes jedenasedmdesát sborů, jež čítají kolem dvanácti tisíc členkyň! V Illinoisu je dvanáct sborů se skokem 7.000 členkyň. (V Chicagu je 30 sborů, jeden sbor je v Coal City a jeden v East St. Louisu.)

Silná agitační činnost byla rozvíjena obzvláště po sjezdu, jenž byl r. 1900 konán v Chicagu. Od té doby až do loňského sjezdu bylo do Jednoty uvedeno pět sborů a 45 klubů, jež se připojily ku sborům už stávajícím. V září 1910 měla Jednota 6,950 členkyň (z toho počtu připadalo pak na Illinois 2,508), ale dne 21. června 1916, tedy měsíc před sjezdem loňským počet členkyň stoupl na 11,661. (Z toho počtu připadalo jich na Illinois 6,979.) Číslice tyto výmluvně hlásají nejen o úsilovnosti, nýbrž i o tom, že "S. P. J." jest velice silným reprezentantem našeho národního života a jeho důležitou složkou.

Hlavní úřadovna Jednoty od sjezdu r. 1900 do loňského září byla v Chicagu, a členkyňemi ústředního výboru byly dámy: p. Anna Stolfová, předsedkyně; p. Anna Vodáčková, náměstkyně; p. M. Štěpánková, tajemnice; p. Anna Lisá, pokladnice, p. M. Petříčková, účetnice; p. Ant. Mazačová, dozorkyně; p. K. Čepeláková, strážkyně a p. M. Lišková a P. Dunovská, výbor majetku. Loňský sjezd konal se v posledním týdnu měsíce srpna.

Na sjezdu, na němž jednání bylo velice svorné, bylo se usneseno na mnohém, co další růst "S. P. J." bude dobře federovati, a jest naděje, že do příštího sjezdu, který se bude konati v Chicagu, počet členkyň vzroste o čtyřhodnou číslici.

Hlavní úřadovna je nyní v Clevelandu, a členkyňemi ústředního výboru jsou následující dámy:

Předsedkyně: p. Marie Hájková, Náměstkyně: p. Růžena Stechová, Tajemnice: p. Marie Zemanová, Účetnice: p. Kristína Huspašková, Pokladnice: p. Marie Růžičková, Dozorkyně: p. Růžena Dvořáková, Strážkyně: p. Kateřina Bendová, Výbor majetku: p. Anna L. Mulačová a p. Marie Wolfová.

Za orgán Jednoty přijaty byly "Ženské Listy" v Chicagu.

Dalšímu rozvoju "S. P. J." voláme srdečně a upřímně "Nazard!"

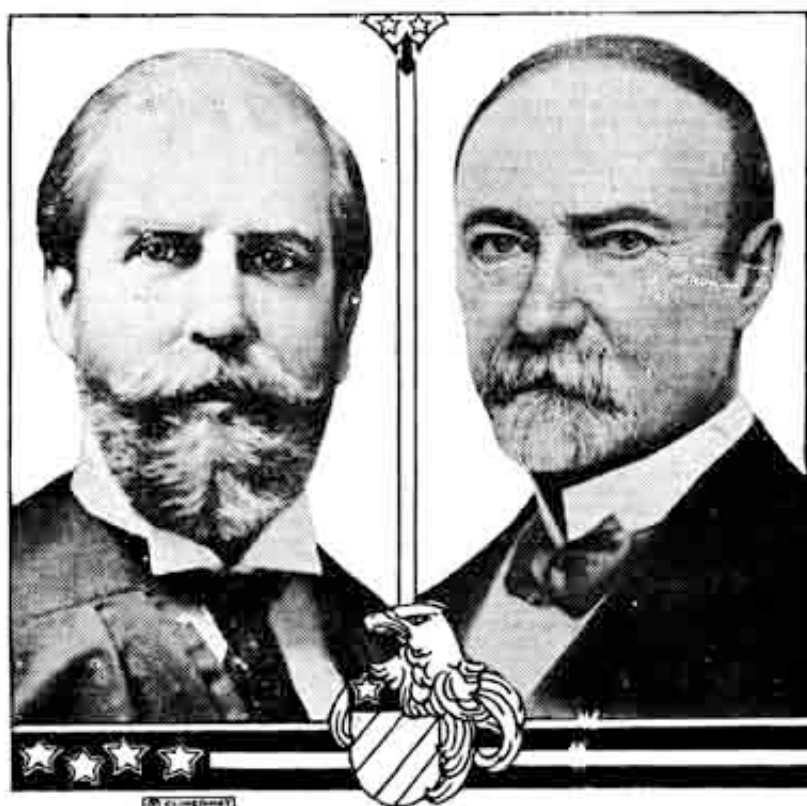
Presidentští čekanci do národních voleb roku 1916.

Woodrow Wilson.

Thomas Riley Marshall.

Charles Evans Hughes.

Charles Warren Fairbanks.

FILMVILLE.

*Moderní romance. Pro kalendář Amerikán
napsal R. Jaromír Pšenka.*

I. Je to On.

R. JAROMÍR PŠENKA.
autor.

Milá, zlatá slečno Braunová!

Dovedu si Vás představití, jak se tváříte, když jste otevřela obálku a spatřila dopis pět kilometrů dlouhý. Slyším Vás, jak jste si dle svého roztomilého zvyku odlehčila: "Ta holka se zbláznila! Jede domů na dva týdny a sotva je pět dní pryč, uctí mne takovým breviářem, který mám přelouskat". To je ale, má zlatá slečno, pouze jediné z tisíce a jednoho překvapení, které dnešek tímto dopisem pro Vás chystá. A je to jenom nepatrné překvapení proti tomu, které na Vás vybafne hned z následujících řádků. Dobře se na ně připravte, abyste se v mdlobách neskácela k zemi.

Ready? Bác, tady je to: Pojeďte se mnou do Ameriky!

Dávám vám deset minut k vzpamatování se.

Tak a nyní, když jste opětně sebrala do všech úhlů světa rozmetené atomy svých pěti smyslů, posaďte se do svého rozkošného amerického "houpáku", k oknu ze kterého máte vyhlídku na Žofín a na Vltavu — s nimiž se brzy rozloučíte, máte-li špetku soucitu se svojí věrnou žáčkou Elsou — a dejte se do klidného čtení, po kterém bude následovati dlouhé a důležité uvažování.

Pamatujete se, jak jsme přede dvěma měsíci seděly v Biografu na Poříčí a kritisovaly svorně děje, herce, herečky na pohyblivých obrázcích a pianistu s houslistou pod nimi? Kolem nás v temnu řady hlav, jež spíše tušíme nežli vidíme, každá s párem očí upřených na plátno v čele sálu Unylá hudba ze tmy od podia snaží se elegiemi, pochody, serenádami, ukolébavkami, galopy a ragtimy přilítí nálady událostem a scénám na plátně — na plátně pro nás neviditelném, poněvadž místo něho zříme jiné světy, za pevninou a mořem, kam nás obrázky přenášejí, do Vaší Ameriky, do ulic New Yorku a Chicaga, do préríí Západu, do hor a lesů Canady a na pobřeží Californie nebo Floridy. Postavy, automobily, krávy, aeroplány, omnibusy,

lodky, cowboyové a celé scény pohybují se před našimi zraky tak že zapomínáme na vše kolem a to mihání světél a stínů na bílé ploše odnáší nás v jiný život, v jiný kraj, ztrácíme vědomí času a místa, ploveme v prostoru a jako duchové, přenášející se pouhou myšlenkou v jediném okamžiku do nesmírných dálek, vidíme střechami do útrob budov, metrovými zděmi do kobek žalárů a v tajné komnaty paláců, sledujeme život na hamižné zemičce v jeho nejzajímavějších fásích se všemi jeho možnostmi a nemožnostmi.

Pamatujete se, jak jsem tenkrát v temnotě vyhledala Vaši ruku a stiskla, že jste dušeně vykřikla? Několik hlav před námi se pootočilo, nějaká ústa zabručela cosi o hysterických ženských, které se nedovedou klidně dívat na pohyblivý obrázek a hezkého herce a Vy jste mne za ten moment rozpaků odměnila přátelským štulcem. Ale já jsem to sotva cítila, poněvadž jsem měla oči na nasadách jako rak, vytřeštěny k hrdinovi na plátně, který se právě bránil pěti banditům, z nichž tři už položil k nohám své krrrásné zachráněné. A když pak jej ukázali tak blízkého, velkého, že se jenom jeho hlava vešla do obrovského čtverce bílého plátna, obrátila jste se ke mně, domnívající se, že snad mám záchvat horečky.

Později jste se mne pak venku na chodníku ptala, co mne tak rozčílilo; řekla jsem Vám, že jsem se domnívala v onom hrdinovi poznávatí jednoho hochu, kterého jsem velmi dobře znala před několika lety a který jel do Ameriky. Pak jste se mi ovšem ráčila vysmát a za chvíli byla jsem i já přesvědčena, že je na světě příliš mnoho lidí "navlas" sobě podobných, že je naprosto nemyslitelno, aby český hoch, který se dal před několika lety s ranečkem na zádech na cestu za moře, byl onim obdivovaným hrdinou z amerických fotoher.

Nemluvila jsem s Vámi od té doby o tom svém hrdinovi s plátna, ve kterém jsem se domnívala poznávatí známou osobnost, ale lhala bych, kdybych řekla, že jsem na něho více nemyslela. A tu — poslyšte!

Včera jsem byla v Hradci. Jela jsem se tam naschvál podívatí na "pohyblivé obrázky". Tak se mi zde v té naší samotě zastesklo! Tu mi přinesl náš "pošťák" zprávu, že v Hradci v sále "na Redutě" mají biograf a ukazují prý krásné americké obrázky.

Abyste viděla, jak jsem upřímná, nezapru, že mne tam kapánek táhla i naděje, že zase spatřím Jeho, ať již jest to On nebo není.

Když jsem se večer vracela z Hradce k našemu zámečku, byla bych málem sjela několikrátě svým automobilem do příkopu. Tak se se mnou motal celý svět.

Představte si, moje drahá, on je to On.

Nemýlila jsem se tenkrát ani dost málo a dostala jsem ten štulec docela nezaslouženě. Je to On, On, On, On a kdybyste se mi nyní i navrch hlavy vysmála, mám jistotu, že je to On.

A pojedeme za ním do Ameriky, má zlatá, roztomilá, drahá slečno Štěpánčičko Braunová. Já ostatně musím, je to moje svatá povinnost. A vás chci svěsti, abyste jela do Ameriky se mnou v úloze společnice, tlumočnice a anděla strážného čili gardedámy.

A nyní, abyste poznala, co to pro mne znamená, když pravím "Je to On", vypíši Vám celou svoji historii, se kterou jsem se Vám ještě neschvěla nechovajíc naděje, až do okamžiku, kdy jsem opětně Jeho spatřila, že by historie, pochovaná v minulosti, se někdy vrátila. A přece, přece jsem měla jakési tušení, že minulost ta vstane jednou ze svého hrobu a důkazem toho jest, že jsem Vás vyhledala a stala se Vaší žačkou.

A nyní, když jsem Vaši zvědavost tak napnula, že jste jistě zapoměla dávatí svému "houpáku" náležitý pohyb, přikročím k odhalení, kdo jest On. Hned na začátku uvedu, že jsme byli po celé dětství vychováváni jako bratr

a sestra. Víím, že tím vzrostu ve Vašich očích jako sloupek chřestu po teplém dešti, když seznáte, že jsem téměř sestrou velkého hrdiny z "moving pictures". —

Moji rodiče, kteří tenkrát byli nájemci dvora u Pelhřimova, přijali jej na vychování dříve nežli já jsem přišla na svět. Byli do té doby bezdětní a když se dověděli, že nevlastní sestřenice mé matky zemřela, zanechavši sirotka a že jeho otec se o dítě nikterak vzorně nestará, vzali je k sobě. Otec hošíka toho měl povoznictví v jednom velkém městě německé části Čech a byl nenapravitelným pijanem a jako takový také skončil v jednom sanitariu u Prahy na delirium tremens. Když se o tom dověděl, jel můj otec ve velkém spěchu do města, kde měl hošíkův otec obchod, zachraňovati co se dá ze jmění, které bylo kdysi dosti značné. Nedlouho na to odstěhovali jsme se na toto místo, k Hradci. Náš dvůr ovšem tenkrát nevypadal tak jako dnes a zámeček Zelená k němu nepatřil. Ale když byla přes pozemky, které můj otec lacino skoupil, vyměřena dráha, a když železnice odkoupila od otce pozemky na stavbu dílen, mohl můj tatíček statek zvelebiti.

Vašík, jak se můj přijatý bratříček jmenoval, byl v naší rodině vychován a byli jsme jako bratr se sestrou s výjimkou snad, že jsme se měli, jmenovitě když jsem přestala nosit krátké sukénky, poněkud radši. Vašík byl čiperný hoch, někdy až příliš čiperný a nesčetněkrát, když se nad jeho hlavou vznášela rákosková bouře, musela jsem uplatnit svých slziček, které měly u tatíčka kouzelnou moc, abych ho od výprasku uchránila. Maminka o něm říkala, že má v žilách rtuť místo krve a tatínek se s ní jednou přel, že je to jako v některých teploměrech alkohol a ne rtuť a že zdědil Vašík neposednou, nestálou a urputnou povahu po svém otci. Nejednou jsem slyšela otce, jak prorokoval Vašíkovi zlý konec.

Vašík, před kterým nebylo nic na světě jisto a který nevymlátíl pánu-bohu v jeho nebeské residenci okna jen z toho důvodu, že si Pán světů ve své prozřetelnosti postavil příbytek mimo dostřel Vašíkových kamenů, byl ale zcela jiný, jakmile se setkal se mnou. Nosil mi motýly a ptáčky, na jaře první "kočičky" a prvosenky, v létě nejhezčí zelené rosničky a největší a nejchroupavější třešně, a na podzim nejkrásnější hrušky, pro které jednou vylezl tak vysoko k vrcholku stromu, že jsem plakala dole úzkostí, aby nespádl. Měl z toho radost a když slezl dolů obejmul mne tak že ve mně kostičky praskaly a dal mi velikou pusu.

Bylo mi asi třináct let a jemu as šestnáct, když jsem se jednou probudila k poznání, že jeho hubičky chutnají zcela jinak nežli maminciny, tatínkovy nebo mé chůvy. Jednou v našem sadu za dvorem mi při své rozpustilé hře ublížil, udeřil mne kuželkovou koulí a když viděl, že mi vytryskly bolesti slzy, chytil mne do náruči, odnesl mne do besídky, líbal slzy s mých tváří a sám plakal, prose mne za opuštění. Oh, jak mne tenkrát líbal! A prohlášoval, že mne bude líbat, dokud mu neodpustím. Naschvál, pokud jdu moje vzpomínky, jsem mu neodpustila hodně dlouho.

Nu a pak jsme se líbali ještě mnohokrát, až si toho povšimli moji rodiče, kteří takové bratrské lásce nevlastního bratra nechtěli rozumět. Matka mi řekla, že jsem již příliš velká, než abych se nechala líbat od hochy, který mým bratrem ve skutečnosti není a víím, že otec vzal si na paškál Vašíka, který od té doby nějak zvažněl. Ale jeho neklidná krev mu nedala pokoje a jednou přišel otec domů strašně rozčilen z Hradce se zprávou, že Vašík byl zatčen v hostinci při hazardní hře v karty. Nedlouho před tím se otci ztratil nějaký obnos peněz a otec to uváděl nějak ve spojení.

Tenkrát měl otec s matkou dlouhou poradu, pak sedl na koně a jel do Hradce a večer se vrátil s Vašíkem. Žádný z nich nepromluvil slova ale

druhého dne jsem zaslechla, jak otec Vašíkovi pravil, že jest již trochu pozdě na to, aby jej bil, ale že si bude muset pomoci jinak, nenapraví-li se.

Nedlouho na to přišel ke mně Vašík a praví: "Víš, Elsičko, že pojedu do Ameriky?" Pověděl to smutným hlasem ale nějak se při tom usmíval, jakoby se přetvařoval. Řekla jsem mu "Ty bys jel?" On že ano. Nedivila jsem se tomu, neboť to bylo něco pro jeho povahu, zpola indiánskou. A on skutečně jel rád, jenom ho bolelo, že mne nemůže vzít s sebou. Jel k příteli mého otce, který byl v Chicagu makléřem čili po americku brokerem a který otci slíbil, že se o něho postará. Otec mínil, že bude hochovi prospěšno, když přijde daleko do světa, že tím budou jeho choutky splněny a on že se pak obrátí k vážnějším věcem. V Americe měl Vašík studovati na otcovy výlohy k zaměstnání, jaké se mu bude zamlouvat.

Dva dny před tím, nežli odejel, vyklouzla jsem večer ze svého pokojíku a běžela do oné části naší zahrady, kde jest nejhustší křoví. Věděla jsem, že za mnou přijde. Mrkli jsme na sebe při večeri a to nám stačilo. Přišel. Hned mne vzal do náručí a zlíbal mne, pak mi ještě dal "štípanou" pusou, jako to často dělával, aby mne pozlobil. Nemohli jsme zůstat spolu dlouho ale stačilo to, abychom si, bláhové děti, já patnáctiletá, on osmnáctiletý, přísahali věčnou lásku na věky věkův, Amen.

Co svět světem stojí, nebyla žádná přísaha vyslovena slavnostněji a žádný slib složen posvátněji, nežli je tenkrát pod kvetoucími jabloněmi ve tmě hustého sadu, za laskavého doprovodu slavíka vyslovily patnáctiletá žába Elsa a osmnáctiletý nezdar, Vašík.

Nu, a pak odjel. Moji rodiče se s ním loučili, jako by se nikdy nebylo přihodilo nic, co by zkalo jejich poměr k němu a já jsem se domnívala, že mi puká srdce, když jsem kynula za vozem, který jej a jeho kufr odvážel k nádraží. Srdce mi nepukalo, byla to žába, která mne pálila po slavnostním obědě ale smutno mi po jeho odjezdu bylo. Smutek a stýskání provázely mne i na zámek Zelenou, kterou otec nedlouho po odjezdu Vašíkové od zbankrotělého barona Schoengraetze koupil a kam jsme se ze dvora přestěhovali. Měla jsem nyní svoje krásné koně, svoji komornou, i automobil první v celém kraji mi otec koupil ale to všechno by mne bylo těšilo mnohem více, kdyby byl býval Vašík přítomen. Vašík zasilal dopisy rok, dvě leta, ale stále fidejci, až přestal psát docela a jeho americký opatrovník psal, že zmizel, aniž by věděl kam, ale že má podezření, že se dal k cirkusu, nebo k nějaké tlupě potulných vaudevillových herců. Já čekala jsem stále, po celé měsíce, že přece dá o sobě vědět, ba měla jsem stále bláhové sny, že pojednou rozlétně se brána našeho zámku a jím vjede On v ohromném americkém automobilu s několika černošskými a indiánskými sluhy a bude vypravovati, jak sobě podmanil Ameriku a přiletěl na perutích touhy a gasolinu zpět, aby mi připomněl naši přísahu a vyžádal si moji ruku. Ba mnohdy jsem překvapila sama sebe se zrakem upřeným k obzoru a s fantasií čekající na velký aeroplán, který zamíří k naší louce a jak od této příběhne v obleku zamaštěném olejem s koženou čepicí na hlavě můj moderní rytíř, aby mne prohlásil svoji královnou.

Nic takového se nestalo a Vašík o sobě nedával vědět. Pak přišla katastrofa, o které jsem Vám vyprávěla. Oba moji rodiče na výletu v Itálii byli zabiti, když se vlak sřítl se stráně a já se stala sirotkem. Ještě jsem neměla ani ušíty smutek a už začali přicházeti "těšitelé" v podobách mladých i starších kavalírů z celého okolí a jejich maminek a tet, kterým všem hleděla s očí hluboká soustrast s nešťastným osiřelým děvčátkem a nesmírná starost o to, co si nyní nebožátko počne s rozsáhlým statkem, který mu zůstal na krku. Někdy se mi zdálo, že se náš statek stal poutním místem pro všechny kandidáty ženitby, kteří se chtěli spokojití devatenáctiletou kůstkou a jejím

majetkem odhadovaným střízlivě na půl milionu zlatých. Abych se té pozornosti vyhnula, odjela jsem do Prahy a žila na zapřenou, jako německý princ v Paříži.

Ze Zelené jsem si vzala do Prahy všechnu korespondenci, všechny písemnosti a knihy, které zůstaly po rodičích a trávila jsem dlouhé hodiny probíráním jich a oživováním vzpomínek na svoje drahé rodiče. A tu jsem přišla na něco, co ve mně znovu rozdmýchalo touhu dovědět se o nevděčnicku Vašíkovi a vyhledati ho. Téměř po dva měsíce jsem nemohla mysliti na nic jiného nežli na Vašíka, toulajícího se kdesi světem, snad i trpícího hladem a zimou nebo někde zmirajícího v poušti, zatím co já však ouha, abych nepředběhla tomu, co musím říci napřed.

Z otcovy korespondence poznala jsem, že celé naše jmění vybudováno bylo z onoho zbytku jmění Vašíkova otce, který můj tatíček shledal po smrti tohoto. Otec byl pouhým nájemcem statku, když se stal správcem as dvaceti tisíc zlatých, které Vašíkovi po jeho otci zůstaly. Peníze tyto umožnily mu několik špekulací, které se vesměs zdařily, jmenovitě jedna, kdy koupil statek s rozsáhlými ale nepříliš úrodnými pozemky, přes které po dvou letech počala stavěti železnice svoje trati. Otec pomocí svých vlivuplných přátel ve Vidni vymohl, že na jeho pozemku byly stavěny dílny dráhy a rozprodával pak pozemky jak dráze, tak lidem, kteří se chtěli na blízku nového industriálního střediska usaditi. Tenkrát rozmnožil otec svůj majetek mnohonásobně. Koupil zámek Zelenou a začali jsme žít, jak lid říká, "jako panstvo."

Na neštěstí považovali se moji rodiče za příliš mladé než aby pomýšleli na smrt a proto nezanechal otec žádné poslední vůle. Tak jsem se stala jako jediná dcera universální dědičkou s výjimkou několika tisíc, které byly upsány na majetku pro Vašíka, který o tom ani nevěděl, že jsme bohatí a že on byl příčinou bohatství toho.

Z korespondence rodičů jsem se také dověděla, proč poslali rodiče Vašíka za moře. Pozorujice jeho povahu, poznávali, že v ní nabývají nad dobrými stránkami stále více převahy rysy charakteru jeho otce. Věřili, že jest to dědictví po otci alkoholikovi, které se může státi i dítěti osudným. A při tom nemohli nevidět, jak my dva s Vašíkem jsme k sobě lnuli a mohli si na prstech vypočítati, k čemu to povede. Báli se přirozeně o mne, kdybych se stala Vašíkovou manželkou, že bych se mohla dočkat osudu jeho matky, která se nad jedním svým manželem utrápila. Amerika toto nebezpečí odstranila.

Jakmile jsem shledala, že mne k Vašíkovi váže něco jiného nežli přísaha patnáctileté žabky, které jsem nepřikládala velké váhy od té doby co jsem přišla k závěrku, že on sám svoji přísahu hodil za hlavu, jala jsem se po něm pátrati prostřednictvím otcova přítele v Americe. Ten však právě před rokem zemřel a jeho syn se o věc nikterak nezajímal. Rozhodla jsem se hned po svém příjezdu do Prahy učiti se anglicky pro případ, že bych někdy jela do Ameriky ať již z jakékoliv pohnutky, třeba, abych Vašíka jako hrdinka románu osvobodila z nějakého nebezpečí, do kterého jej mohla jeho nešťastná povaha zavést. V té době dověděla jsem se o Vás, právě příjezdi z Ameriky, kde jste studovala a uvítala jsem Vaše oznámení, že budete vyučovati anglicky, radostně. Dostala jsem tak učitelku nejenom dokonale znalou řeči ale i amerických poměrů. Teď máte také vysvětlení mé kromobyčejné pile a mého obrovského zájmu o angličtinu, které Vás často uváděly v úžas.

Chápete nyní, kde se ve mně tenkrát v Biografu vzala síla, kterou jsem Vám smáčkla rukavičku i s jejím obsahem, jako bych z Vás chtěla dušičku

... Když jsem v hrdinovi na plátně poznala Vašítku.

vycedit, když jsem na plátně v hrdinovi, který byl předmětem zbožňování dolarových i opravdových princezen poznala známou tvář Vašíkovu?

Ne, nyní se mi již nevysmějete, že to nebyl on, že mne moje okřídlená fantazie zanesla do říše bláznivých domněnek. Byl to On a to **BYL** podškrtnuji pětkrát, abyste viděla, jak jsem si jista. Viděla jsem jej zase v Hradci, totiž pouze na plátně, ale poznala zcela určitě, bez nejmenší pochyby.

Tentokrát hrál cowboye — hezkého, silného hocha, — který lital na koni jako sám ďábel a zachránil manželku a dceru millionáře, jedoucí automobilem přerými a přepadené rotou vzbouřených Indianů. Jak se na pravého hrdinu z fotohry náleží, ošvědčil báječnou neohroženost a jak se na řádnou dceru milionářovu patří, zamilovala si tato hezkého pastevce. A jak se dá od tuctového millionáře očekávati, udělal tento přes rozpočty mladých milenců tlustou čáru rozhodnutím, že si jeho dcera nevezme žádného nevzdělaného a nebohatého člověka. Hlavně nebohatého. Rozhorlený pan otec chce odbýti cowboye, který přijel do New Yorku za svou láskou, tučnou sumou peněz. Měla byste viděti, drahá, ten výraz hlubokého opovržení, s jakým odmítá pasák millionářův úplatek! A aby bylo ten výraz hrdého sebevědomí lépe viděti, jest tvář hrdinova ukázána tak velkou, že pokrývá téměř celé plátno, že je každé oko velké jako vykříf, kterým se nakládá seno do kůlny a že je možno viděti pod kůží na skrání tlukot tepny a sledovati každou jako vlásek tenkou vráštičku.

Představte si mne nyní, sedící před tím obrázkem a snažící se vypátrati, nemýlím-li se a je-li on Jim. A na této obrovské tváři slavného herce viděla jsem pojednou jizvu, nepatrnou jizvičku pod spánkem vedle oka. Tutéž jizvičku, kterou jsem kdysi jako palec dlouhou, krvácející a v mých očích jako příbramská šachta hlubokou ránu opatrovala, když dostal Vašík, přerážející ze zbujnosti v lese větve odlétnuvším kusem ránu právě pod spánek. Vašík se tenkrát smál, když jsem jej vlekla k potoku vymýt ránu a když jsem mu řekla, že si bude muset jít domů lehnout, podíval se na mne pohledem uraženého sebevědomí, který jsem nyní viděla v nejdokonalejší reprodukci, když se cowboy díval na millionáře.

A jako by se bylo v tom jediném obrázku všechno spiklo za tím účelem, aby mi bylo nad elektriku jasněji dokázáno, že se ve svém hrdinovi nemýlím! Po chvíli — když, jak se sluší a patří, mu millionářova dcera slíbila, že s ním uprchne, aby naučili tatíka moresům — dal tento cowboy své milence hubičku, štípanou, pravou českou, štípanou hubičku, tak jako to dělával mně, když mne chtěl jako malou holčičku pozlobiti. Říkávala jsem že mne šidí. Možná, že se v Americe dávají také štípané hubičky, o tom nevím, poněvadž jsme tak daleko ve Vaších učebnicích ještě nedošly, ale takovou hubičku, jako dal cowboy millionářové dceři, umí snad na světě dávatí jenom Vašík a já měla o jeden důkaz, že je to on, více. A třetí důkaz jsem dostala, když se při opětném začátku hry objevilo na plátně jméno hrdiny kusu: James McHall.

Vy sama jste mi vyprávěla, jak často američtí Češi komolí svoje jména a jmenovitě jak rychle se v Americe stávají z poctivých českých Václavů a Vašků Williamové a Jamesové. Nuže, víte, jak zní celé jméno mého hrdiny? Václav Michal Střelecký. Václav Michal = James McHall-Střeleckého při toulkách Amerikou ztratil ... Vidíte?

A nyní k hlavnímu bodu mého celého dopisu. Jsou tři hodiny ráno a moje oči se začínají klížiti únavou, ačkoliv jsem si přísahala, že dnešní noci oka nezamhouřím. Mohla bych Vám toto vše říci osobně po svém návratu do Prahy, ale chci, nežli vyjedu odtud, míti Vaše slovo, bych se dle toho zařídila.

Pojedete se mnou do Ameriky?

Vidíte, že se tu již nejedná o pouhý kapric blouznivé dívky, jež se chce po světě honiti za hrdinou svých snů, který si na ni třeba již ani nevzpomene. Jedná se tu o mnohem více, o splnění toho co moji drazí rodičové považovali za svoji povinnost. Přirozeně, že při tom budu hleděti vyzvěděti, vzpomene-li si můj James McHall časem na přísahu danou Vaškem Michalem a zachoval-li si vůbec nějakou vzpomínku na mne. Ale hlavní věc bude, učiniti vše co možno k jeho štěstí a v každém případě odevzdati mu to co jemu náleží, jeho podíl s náležitým záručením.

Tak vynikajícího herce pro kinematograf zajisté nebude nesnadno vyhledati, ať již ve kterékoli části Ameriky a ostatní již zařídíme dle okolností. Vaše americké zkušenosti a dokonalá znalost řeči nám budou znamenitě nápomocny. Mimo to máte tam v Americe příbuzné, bratry, strýce atd. a nepojedeme tedy docela jako do ciziny.

Tak, nyní jsem Vám vypověděla všechno, co jsem měla na srdci, zmařila na to jedenáct aršíků papíru a odebírajíc se na lůžko, dávám Vám nyní na rozmýšlenou ne pouze deset minut ale deset hodin, abyste se rozhodla. Máte-li mne jen trošičku ráda, půjdete po uplynutí lhůty na poštu, odešlete mi telegram se slovem "Pojedem".

Na Vaši odpověď s nesmírnou dychtivostí čeká

Vaše oddaná žačka

Elsa Vandochová.

Na Zelené, 19. dubna 1914.

II. Ve Filmvillu.

O Filmvillu, který leží asi patnáct mil od Los Angelesu na úpatí malebných vrchů, lze říci, že jest kouzelným proutkem ze země vyčarován.

Město, které vyrostlo z divočiny v jednom jediném roce, které čítá dva tisíce obyvatel, vesměs nějakým způsobem účastněných na výrobě pohyblivých obrazů kinematografických, nepočítaje v to osm set čtyřnohých a dvounohých obyvatel zoologické zahrady, kteří jsou také na dramatickém umění účastni. Město, které má svoje hasičstvo, svoji policii, svoji zamřížovanou basu, svoji nemocnici, školu, největší jeviště na světě a které vyrábí týdně tolik mil filmů k nasycování lidstva, lačného pohyblivých obrázků, že by tyto filmy, nataženy v jednu čáru, téměř přepialy vzdálenost mezi Filmvillem a Los Angelesem, není zajisté městem obyčejným.

Brána Filmvillu propouští denně několik set lidí, kteří jsou pouhými diváky, zvědavci. Jest to zlomeček procenta těch millionů, kteří téměř denně vidí pohyblivé obrazy v divadlech a divadélkách v sousedství svých domovů a chovají přání poznati na vlastní oči, jak jsou obrázky ty, předvádějící a znamenající celý svět, vyráběny, zlomeček, jemuž se přání to splnilo.

Před jevištěm několik set stop dlouhým na mnoho částí rozděleným, k volné prostoře pod jasným californským nebem obráceným kupí se vždy dosti diváků, kteří za vstup do tohoto města zaplatili poplatek dvaceti pěti centů a jsou připuštěni do blízkosti pětadvaceti stop k místům, kde před kamerou umírají princezny se zlomeným srdcem, pášou intrikáni své černé zločiny, skládají milenci svá ohnivá vyznání lásky, kobrtají klackovití komikové, zachraňují hrdinové nevinné dívky ze spárů uchvatitelů a vládcové a vojevůdcové pečeti osudy světů.

Připravování scény a zkoušení výjevu, při kterém snaží se režisér čili direktor vtlouci hercům do hlavy každý pohyb, každé gesto i každý odstín mimiky, tak jak on si je ve své představě vytvořil, trvá mnohdy hodiny a jest podnikáno pro zdánlivě nepatrnou scénu znovu a znovu. A nesčetněkrát, když jest již scéna hrána "na čisto" a kamera klope pod rukou fotografa, točícího klikou, křikne direktor, jako kdyby mu někdo nůž mezi lopatky vrazil: "Enough!" Dost! a oznámiv hercům co nejněžněji, že scéna byla hanebně zvržána, dává ji nastudovati znovu, znovu sehrává před herci rozličné posunky a grimasy, které mají po něm opakovati a řve do ochraptění svoje nejvybranějšími pouličními vtipy prošpikované poznámky.

Návštěvníci Filmvillu postojí obyčejně před několika takovými výjevy, a rozcházejí se pak po rozsáhlém ale jen tu a tam skutečnými domy zastaveném městě, jehož paláce a budovy jsou pouhými lepenkovými dekory. Někteří dávají se dovéztí automobilem do vzdálené části města Filmvillu, kde jsou brány výjevy pod širým nebem, před romantickým pozadím zelených vrchů a modravých vzdálenějších hor, prohlížejí sobě ohočená zvířata ve zvěřinci, kterým také dosti často dostane se příležitost, aby hrála před kamerou svoje kousky. Před odchodem z města obyčejně snaží se návštěvníci zachytiti také něco z dalších částí filmvillového aparátu. Nahlížejí do tesařských a natěračských dílen, kde se zhotovují scenerie, mnohdy celé lepenkové hrady nebo portály obrovských paláců, některým podaří se vymoci si i vstup do části obrovské budovy, kde se negativy filmů vyvolávají, aby pak byly přehlédnuty vrháním na plátno ve tmavé komoře dříve nežli jsou ony části z nich, které jsou za dobré uznány, odezdány zkušeným rukám, které je přemění ve skutečné filmy, stočené do kovových krabic a připravené k rozesílání, prostřednictvím agentů ve velkých městech, do celého světa.

„Ale před obrovským jevištěm, které se svými odděleními se podobá křídlu nějaké výstavy interiérů, kupí se vždy diváků nejvíce.“

Celá klubka jich stojí vždy na místech, kde má vystoupiti nějaká slavná každému návštěvníku kinematografických divadel známá síla. Místa ta jest snadno najíti, neboť před každou částí jeviště k scéně připravovanou jest nápis obrácený k obecnstvu, na kterém jest uvedeno jméno kusu, který se tu připravuje, direktora, který brání hry řídí a obyčejně i hlavní síly, která ve hře účinkuje. Herci, herečky, ředitelové i členové technického personálu, kteří se po jevišti pohybují, si obecnstva nevšímají. Jsou zvyklými na to, že jest na jejich podařené i nepodařené výkony zevlováno a jdou za svým „byznisem“, častujice diváky nejláhodnějším ignorováním.

V shluku obecnstva tlačícího se na jednom místě před provazovou ohradou povstal šum a pohnutí. Krásný James McHall vstoupil na scénu. Dušené povzdechy a polohlasné výkřiky ozývaly se z úst děvčat, která tvořila většinu diváků před touto částí scény nakupených.

„Já to říkala, že je i ve skutečnosti krásný!“ šeptala jedna ku své družce. „A ty jsi vždycky tvrdila, že jen na obrázku. Teď se na něho podívej!“

„Copak je naň vidět, skrze tu larvu šminku, kterou má na obličej?“

„Až to budu doma Myriáně vypravovati, že jsem viděla McHalla na vlastní oči a byla od něho pouze dvacet střeviců vzdálena, zblázní se to děvče zármutkem, že nebylo v Kalifornii s sebou. Ta by běžela za obrázkem na kterém je McHall, na druhý konec Filadelfie“, svěřovala jiná dívka svým několika družkám.

„Zdali pak budeme dnes viděti nějakou scénu, ve které bude McHall líbatí,“ švitořila jedna z obdivovatelek, pro které znamenalo vidět na vlastní oči McHalla více nežli spatřiti celou Kalifornii. „Já bych tu zůstala do večera, kdybys věděla, že to budu vidět“.

„A co bys za to dala, kdybys tam mohla být na místě té, kterou bude pusovat?“ zvolala jiná a honem se schovala za záda jiné družky.

„Pozor, holky!“ bylo slyšeti hlas té, která stála u samého provazu. „Již to začíná!“ Celý zástup stichl, neboť velký James McHall, který byl před několika okamžiky v bohatém kroji španělského granda vešel vážně a majestátně na jeviště, odhodil cigaretu, vypustil ústy z dutiny plic tenký proud modravého kouře a zvolna přistoupil k režisérovi, který mu dával instrukce ohledně příští scény.

Děvčata bez dechu sledovala každý pohyb idolu mladé dívčí Ameriky. Tento stál se sklopenou hlavou, zdánlivě lhostejně naslouchaje slovům direktorovým, jakoby věnoval větší pozornost obdivování špiček svých kavalírských bot nežli instrukcím ředitelovým.

Ředitel mluvil k McHalovi potichu o výstupu, který právě měli scénovati a když byl hotov, pravil: „A za chvílku, aby se nezdálo, že jsem vás upozornil, se podívejte na ty dvě dámy v závojích mezi obecnstvem. Přijely odněkud z daleka schvalně k vůli vám“.

Herec nepohnul brvou a jako dříve pozoroval špičky svých bot. Ale po chvíli, při zkoušení scény, když seděl jako lord v nádherné, maurskými řezbami a koberci zdobené síni — vlastně v rohu jeviště za sítí takovou upraveném, kde hned vedle namalových i skutečných dekorací, tam, kam nepadal zrakový obzor fotografické čočky, čouhaly laťky a prkna na rychle sbité scenerie — zatím co před ním hádal se krčmář s cikánkou, kterou podezřívá z krádeže koně, nechal McHall zrak svůj zablouditi k obecnstvu a lhostejně těkati od tváře ku tváři.

Zrak hercův zastavil se na okamžik na dvou ženských postavách, které

se lišily od ostatních dam mezi diváky tím, že měly tváře své, ačkoliv kalifornské slunce již dosti pražilo, zastřeny moderními vzorkovanými závoji.

McHall obrátil hned zase svoji pozornost zpět ku hře a celou dobu své další přítomnosti na jevišti nezavádil již o obecenstvo pohledem. Režisér zdál se býti jeho výkony nadšen, ale na ostatní účinkující křičel do ochraptění.

Děvčatům ve skupině, jež těšila se, že zachytí ještě aspoň jeden pohled proslulého krasavce, nepodařilo se to již. Ale za to měly dívky příležitost viděti slavného McHalla v jeho nejslavnějším aktu, v činnosti líbání. Neboť mladý španělský grand, dav vyhoditi krčmáře, který pohnal před něho krásnou cikánku, poslal i svoje sluhy z místnosti — tito se odstranili dveřmi a přišli opět stranou za koncem kulisy a postavili se vedle operatora čekajícího u své kamery, zevlující na průběh další scény. Když byl vcelmož s cikánkou sám, totiž v jednom rohu jeviště s několika tucty párů očí do kouta toho upřenými, schvátil cikánku do svého náruči a přivinil ji k sobě, že herečka, aniž by brala zřetel na to, že má tu čest býti v náruči slavného krasavce, dušeně zasténala. Pak přitiskl svoje rty na silně nalíčené rty cikánčiny a vytrval v interesantní pose té tak dlouho, že děvčata v publiku ve tvářích zčervenala. Mužští diváci, kteří neopomenuli se podívatí stranou na dívky, jak na ně scéna působí, se domnívali, že dívky se pýří studem při tak suggestivním divadle, ale děvčátka která obdivovala McHalla již nescetněkrátě na obrázcích při podobných scénách se červenala jenom jak zatajovala dech a potlačovala tlukot svých roztoužených srdčec, pokud herec drtil svými rty ústa cikánčina.

Nikdo nepozoroval, jak se jedna z dam pod závojem prudce zachvěla a jak jí druhá stiskla jemně paži. Mladý muž s nimi stojící naklonil se k oně, jež se zdála druhou uklidňovati a řekl jí potichu několik slov.

Scéna byla nazkoušena a opakována za hrčivého klapání kamery. Vyhození krčmáře, odstup služebnictva a zlíbání cikánky opakovalo se před čočkou kamery, jejíž klikou operátor zvolna točil, věrně do nejmenšího puntíčku a vášnivý polibek, který dostala cikánka od krásného granda trval za doprovodu nových růmenců na dívčích tvářích na zlomek vteřiny stejně dlouho jako při zkoušce.

Když byla tato scéna ku spokojenosti ředitelově sehrána, rozešli se účinkující a ředitel dal rozkazy jak upravití jeviště pro příští scénu. Pak odešel za kulisy, a zastihnuv McHalla, zapalujícího si novou cigaretu v místnosti před oblékárnami předních herců, poklepal mu důvěrně na rameno. McHall nebyl důvěrnostem bezpochyby zvyklý, neboť se prudce ohlédl. Vida ředitele, usmál se shovívavě a zeptal se: "Tak co?"

"Pojďme do vaší garderoby", prohodil ředitel.

McHall beze slova zamířil k své oblékárně, následován jsa ředitelem. Sotva že usedli, řekl tento: "Podíval jste se na ty ženské?"

Herec přikývl.

"Znáte je?" ptal se ředitel dále.

"Neviděl jsem jim do tváří pod těmi hadry", řekl krásný Adonis mrzutě.

"Nemáte tušení, kdo by to mohl být?" naléhal ředitel.

"Ani zdaleka. Bezpochyby zase nějaká poblázněná ženská, jako ona, která za mnou přijela z Floridy, abych jí podepsal svoji fotografii."

"Nu, to by nebylo nic zlého", řekl direktor. "Já jsem jen myslel, aby to nebylo ve spojení s Oberlinem, a abychom tu neměli nějaké mrzutosti."

"Jaké pak mrzutosti?" vyjel si herec jaksi ostře. "To je odbyto, já jsem si svoji věc vypořádal a nyní už na to ani nevzpomenu. Mně dělá víc starostí každý z mých věřitelů sám o sobě nežli všechny ženské na světě dohromady".

"To víte, že je to jenom ve vašem zájmu, Jamesi", odpovídal ředitel konejšivě. "A pak proto, abychom tu k vůli tomu neměli nějakou reklamu, které nemůžeme potřebovat. To víte, že vaše cena jako herce vedle vašeho zjevu a vašeho umění vězí také i v tom, do jaké míry se ženské blázní za obrázky, na kterých hrajete. Víte, co se stalo s Kensingtonem. Od té doby, co se ukázalo, že má rodinu a nechá ji žít v nedostatku, nemá jeho jméno na obrázcích poloviční cenu a manager Stevens nechá asi jeho kontrakt padnout. Kdyby se byla k vůli němu nějaká ženská zastřelila nebo kdyby měl na krku rozvodní škandál, bylo by jeho jméno stouplo v ceně jako akcie prachárny po vyhlášení války. Ale na takovéhle věci jest americké obecnstvo a zvláště naše ženské velice citlivými".

"Well, to na mne dnes již neplatí. Já nic takového na krku nemám. Jsem chráněn zákonem, a kdyby dnes přišla nějaká mladá milionárka, která by se mi líbila, mohl bych jí na nějaký čas se zcela čistým svědomím dopřáti toho potěšení a cti býti paní James McHallowou. Libo cigaretu?"

"Teď ne, děkuji. Musím vydržet s hlasem do večera", řekl ředitel a chystaje se k návratu na jeviště dodával: "Vždyť jsem sám rád, že je to tak, Jamesi! Považoval jsem pouze za svou povinnost vás upozorniti, kdyby se na vás něco chystalo. Mně o těch ženských řekl starý přítel Welltree, který před několika dny přijel z východu. Welltree je starý herec, který má mladou krásnou ženu. Rád by ji dostal do filmů a myslí, že byste mu k tomu mohl dopomoci. Proto by se vám rád nějak zavděčil. Myslí, že vám prokáže službu upozorněním".

Velký James pouze mávnul rukou a následoval ředitele na scénu.

*

Nadešlo poledne. Většina návštěvníků hrnula se k východu, aby se vrátila do Los Angelesu. Herci, ředitelové, sceneristi a fotografové, pokud byli se svými výstupy hotovi, loudali se k rozsáhlé budově stojící při bráně Filmvillu, nedaleko úřadoven správy podniku. Nad dveřmi budovy, ku které se proud stálých obyvatel Filmvillu zvolna sunul, vítal návštěvníky nápis "Cafeteria".

Každý z pravidelných obyvatel města přicházel do jídelny tak jak byl na scéně činným, herci ve svých přestrojeních s vrstvou líčidla na tvářích, uřícení režiserové namnoze bez kabátů. V krátké chvíli skytala rozsáhlá jídelna pohled jako hodovní síň sousedící se sálem, kde se koná maškarní ples.

Pestřejšího shromáždění masek málokdy lidského oko za bílého dne vidělo. Zde u stolku seděla královna s diademem na čele, hovoříc důvěrně s hrbatým šaškem — dle chování jejich bylo možno souditi, že byli manželé — nedaleko nich sesedlo se kolem stolu několik žoldnérů z dob třicetileté války, mezi kterými podivně se vyjímal bezvadný frakový úbor mladého šviháka a jeho společnice v pestrém šatu španělské tanečnice. Jinde seděli u stolu svorně středověký rytíř s indiánským náčelníkem, šedivou jeptiškou a italským flašinetářem, vedle nich jezdkyň z divokého západu s bohatými vlasy splývajícími na záda, vedle kardinála v rudém hávu, který si právě vypůjčoval jídelní lístek od pierrota v širokém dominovém šatu. Mezi těmito pestrými maskami tu a tam seděli také lidé v občanských šatech, však i z těchto měli někteří tváře silně nalíčené, tak že bylo viděti, že velká většina návštěvníků místnosti jsou herci, kteří sem odešli právě v tom úboru, jak vystupovali na jevišti. Byli tu úplně doma a veselý hovor a žerty přeletující i mezi sousedícími stoly dodávaly scéně této poněkud karnevalového ovzduší. Člověk, přenesený sem se zavazanýma očima a zde prohlédnuvší, byl by se domníval, že se octnul na nějaké zlaté hodince po maškarádě.

Zatím co se jídelna Filmvillu plnila, zastavili se před vchodem do úřadoven tři mladí lidé, dvě dívky se závoji na tvářích a je doprovázející as dvaadvacetiletý jinoch. Chvilku se spolu radili, načež větší z dívek pravila: "Já se půjdu do úřadovny zeptati, to nic nestojí."

Mladý muž je doprovázející rychle se nabídl: "Ne, Štěpánko, nech mne, zeptám se sám", a nečekaje na odpověď, odspěchal do úřadovny.

Když jinoch odešel, obrátila se druhá dívka k oné, jež byla jinochem nazvána Štěpánkou a pravila: "Nuže tedy jsem jej opětně spatřila, svého Václavička-Jamese. Dnes ráno jste mi slibovala, že si mne přivážete na řetízek, jakmile vkročíme do brány Filmvillu, abych se za ním nerozběhla na scénu, ale ujišťuji vás, že by to bylo bývalo zcela zbytečno."

"Ale krásný přece je! Krásnější nežli jsem si jej dle obrázků představovala. Ten španělský kroj mu slušel nádherně."

"Ano, ale v mých očích mu neslušelo, jak mačkal dušičku z té cikánky. Poznala jsem svého bývalého Václava i v tom libání, ale nemohu říci, že by mne to bylo pro něho nadchlo!"

"Věděla jsem, že jste příliš rozumná, než abyste nepřišla k tomuto úsudku až svého křivopřísežníka spatříte. Co budeme tedy dělat?"

"Oh, při svém plánu vytrvám. Provedeme jej až do konce s pomocí našeho, tak šťastně získaného přítele. Chci svého povedeného Václavička náležitě prozkoumati, celé jeho zrádné ledví prostudovati, a at dospějí k jakémukoliv poznání, dluh svých rodičů s ním vyrovnati, nežli i já se budu považovati za volnou od slibu, který on tak brzy a tak snadno zapomenul. Musím se s ním setkati, nejsouc jím poznána."

Ze dveří úřadovny vyšel jinoch a zaměřil k dívkám.

"Můžeme prý jíti beze všeho ostychu do restaurantu tady vedle. Je to pro herce a personál, ale jak mi bylo v úřadovně řečeno, jest i návštěvníkům přístupným."

Mladí lidé vešli do prostorné jídelny, kde již panoval šum a zvonění příborů a našli sobě místo u jednoho z málo zbývajících neobsazených stolků.

"Vybraly jste si, dámy něco z jídelního lístku?" zeptal se jinoch.

"Ano, já jsem již něco našla," rekla mladší z dívek, vyhrnujíc si po příkladu své družky závoj nad čelo, "ale doposud se žádný sklepník neukázal. A přiznávám se, že mám už indiánský apetýt po té projížďce a prohlídce Filmvillu."

Jinoch se tiše zasmál. "To bychom mohli dlouho se sytiti pouze vůni "stejků" a "čapsů", kdybychom čekali, až nás přijdou obsloužit. Tento restaurant jest cafeterií, což znamená, že si každý dělá sklepníka sám. Vidíte, jak lidé putují k bufetu, berou si velké podnosy, vybírají si co jejich zraku a čichu lahodí? Tamhle na druhém konci pultu dostanou poukázku na to, co si vybrali, aby ji při odchodu z jídelny zaplatili. My musíme učiniti totéž. —

"Oh, to jest zajímavé", zvolala mladší dívka. "Půjdeme tedy také do procesí těch lidí s podnosy."

"Toho nebude zapotřebí, Elsičko," poznamenala druhá dívka. "Ladík tam dojde a přinese nám co si vybereme. Jdi, Láďo".

Jinoch se vsí ochotou vzal na sebe úřad sklepníka, vyslechl od svých společník jejich výběr a odešel k pultu, který byl nazval "stolem hojnosti" a kde bylo pouze zapotřebí ukázati na ona jídla, jež si chtěl host odnésti ku svému stolu, aby mu byly porce jich na jeho podnos kuchaři v běloskvoucích oblecích za pultem stojícími naloženy.

Sotva jinoch odešel, naklonila se starší dívka k mladší a pološeptem pravila: "A nyní, slečno Elso, pokud budete míti tvář nezastřenu závojem,

kdyby se kolem vás rojili trubadúři, neohlédnout se! Váš krivopřísežník sedí několik stolů od nás, ale poněvadž jste k němu obrácena zády, neuvidí vás a nemá ani tušení, že by jeho první a poslední láska byla za ním přijela do Californie, by jej vyhledala na trůnu slávy a přinesla mu svůj hold”.

“S kým sedí?” zeptala se Elsa. “Jistě s nějakou dámou — snad s tou cikánkou se kterou se na jevišti křížkoval?”

“Nikoliv, má drahá žárlivá! Sedí s několika pány, mezi nimiž jest jeho direktor. Baví se s nimi vesele. Herečky přicházejí k jejich stolu a prohodí nějakou poznámku, na kterou páni odpovídají velmi galantně. Ale váš Adonis si děvčat nevšímá. Ignoruje je jako millionář starou zametačku.”

“Dobrá, já se na něho přece podívám, aniž by mne mohl zpozorovat,” řekla Elsa a zdvihla na stůl s klína svoji ruční kabelku. Otevřela ji a pohlížejíc do zrcadélka na vnitřní straně moderní kabelky umístěného, snadno si vynašla stůl za svými zády u kterého seděl McHall.

“Ošklivec,” řekla pak a sklapla zámek své kabelky.

Jinoch vracel se s podnosem naloženým talíři a talířky, proplétaje se obratně mezi stoly. “Pro kávu a zmrzlinu dojdou potom zvlášť”, řekl, stavě těžký podnos na stůl.

“Proč jsme si museli posluhovati sami?” zeptala se Elsa. “Vždyť vidím, že tu také posluhují sklepníci. Táhle zrovna jeden Japonec nese na stůl.”

“Ano, posluhují,” odvětil mladý muž, “ale pouze u tam těch stolů, které jsou vyhrazeny hlavním hercům a ředitelům. Vidíte, slečno ten nadpis “For Leaders and Directors only?” Tam sedí hvězdy, které okouzlují a uchvacují svět ve fotohrách a majitelé mozků, které hry sestavují a řídí. Když jsem čekal až se dotlačím k stolu hojnosti, obhlédl jsem si celou tu konstelaci a viděl jsem víc slavných osobností v jednom zorném úhlu nežli vidí president Spojených Států na jedné ambasadorské recepci v Bílém Domě. Podívejte se slečno,” mluvil dále, když byl postavil před dívky talíře s pokrmy jimi objednanými. “A ty také, Štefko. Táhle blízko dveří sedí slavná Mary Hickortová, která dostává tisíc dolarů týdně a jejíž tvář je po celém světě známější nežli obraz Madony Ticianovy. Hned za ní King Warrington, slavný hrdina Západu, který lasuje šerify a střílí býky nebo obráceně. A poněkud blíže sem ta něžná divenka ze zlatými vlásky a andělskou tvářičkou jest Alla Stoneová, obraz sladké nevinnosti, která má za sebou teprve dva rozvody a o třetí zadal její nynější prozatímní muž předešlého týdne. A tadyhle docela blízko nás přeslavný vládce divčích srdcí, vítěz v deseti novinářských kontestech krásy James McHall, kterého podezřívám, že je Čech. A táhle — ale vidím, že to slečnu nezajímá. Ani jste se na ty celebrity neohlédla, ačkoliv by jiní lidé dali nevím co, kdyby je mohli na vlastní oči z takové blízkosti spatřiti. Podívejte se přece aspoň táhle na toho starého pána v bílém hávu svatého otce vatikánského. Není to celý nebožtík Lev Třináctý? Ten hraje papeže tak dobře, že pro něho spisovatelé fotoher schválně spisují hry ve kterých může hráti papeže. To je kuriozita, za kterou by šli lidé tisíce mil, aby ji viděli na vlastní oči.”

Jinoch mluvil nadšeně o slavných hvězdách z fotoher a Elsa, vidouc, že je mu její nevšímavost k těmto celebritám podivnou, poohlédla se poněkud po herci, jehož znamenitosti vypočítával naposled.

V tomtéž okamžiku zasmál se McHall, který seděl u nedalekého stolu, zabrán v rozhovor se svým direktorem potichu a pravil k tomuto: “Již jsem doma! Už vím, kdo to je. Od té chvíle, co jste mne upozornil, že jsou ty ženské tady, jsem z nich nespustil oči. Tu, co je k nám napolo obrácena neznám. Ale ta druhá, která jakoby schválně byla stále obrácena v druhou stranu se konečně poobrátila. Jen na okamžik jsem viděl její profil ale to mi stačilo — ačkoliv bych se byl spíše smrti nadál, nežli toho. Ale je to cel-

kem nanejvýše směšné. Je to děvče, které jsem znával a snad také miloval jako hloupý kluk. Byl jsem s ní skoro vychován. Holka asi někde viděla co se ze mne stalo a přijela za mnou přes moře z Rakouska. Blázeň. Snad běře vážně slib, který jsme si jako děti dali. Že by za mnou přijela sem, to mi nikdy ani ve snu nenapadlo."

"A co s ní teď uděláte? Uvitáte ji jako starou známou a vymluvíte ji její dětinské nápady?" zeptal se ředitel.

"Hm, co s ní udělám? To přijde na to, co ona vlastně zamýšlí."

"Dle toho, co mi řekl Welltree, chce se s vámi setkatí aniž by byla vami poznána. Chce to dokázatí tím, že ze sebe chce učiniti herečku."

"Nu, chytrost jí s krásou nenarostla, od té doby co jsem ji neviděl. Takových by bylo!"

"Zdá se, že má dosti prostředků k tomu, aby si prorazila cestu i nemá-li velký talent"

Tomu bych zrovna neměl chuť věřit. Znal jsem poměry jejich rodičů tak jako člen rodiny. Byli to nájemci velkostatku a z toho se statisíce nedělají, protože hlavní prospěch plyne do kapsy majitele. Spíše se mi zdá, že po jejich smrti holka zdělala nějaký pár tisíc čtvrtáků, kterým tam říkají koruny a že se vydala za mnou v naději, že budu celý blázen a že s ní hned poletím k oltáři."

"To je nejspíše pravděpodobno. Ale musí se jí přiznat, že má talent pro scénu, když na to jde tak dramaticky, románově. Welltree mi řekl, že se již u něho učí pilně hrání pro kameru."

"Jak je to možno? Vždyť pokud já se domnívám, žila ta dívka celé svoje mládí ve starém svém domově a anglicky nemůže uměti. Některé ženské mají skutečně bláznivé nápady a domnívají se, že se mohou státí fotoherními herečkami aniž by znaly dobře řeč."

"Nu, jsem jist, že s ní Welltree něco chytne. Ostatně jest ochoten učiniti s ní cokoliv si budete přát a cokoliv poručíte. Jak jsem vám již řekl, Jamesi, chce si vás nakloniti, zavděčiti a je úplně k vašim službám. Není-li vám její přítomnost tady příjemná, může ji Welltree zraditi z jejího plánu."

"To by bylo skoro nejlepší," řekl herec. "Mně jsou ty ženské již protivné s tím svým dolézáním a mnohdy se mi zdá, když na mne ženou útokem, že se zapomenou a řeknu jim hranatě, co si o nich myslím."

"Nu, to by musely vyslechnouti něco pěkného", zasmál se ředitel. Pak položiv svoji ruku na McHollovu, řekl: "Ale uděláte mi to k vůli a povečeříte dnes se mnou a s Welltreeovými, bych vám je mohl představití. Záleží mi na tom mnoho."

"K vůli vám to učiním, ano, ale jinak bych neměl nižádné chuti zabijeti večer s nějakým Welltreem".

III. Cesta k slávě vede někdy roštím.

Před vchodem velkého čínského restaurantu označeného světelným nápisem "Oriental" na třídě Main Street v Los Angelesu zastavil velký červený automobil. Muž ve světlém svrchníku a cestovní čepici, který seděl u řídicího kola seskočil. Policista, stojící nedaleko rohu jej s přátelskou zdvořilostí pozdravil. Automobilista obrátil se k svému společníku, který vystupoval z povozu a pravil: "Nuže tedy půjdem. Ale pamatujte si, Harrisone, že to dělám jenom k vůli Vám. Víte, jak mám takovou společnost rád a že o hostění nikterak nedbám."

Muži vešli do restaurantu portálem ozdobeným divokými čínskými řezbami. Před nimi, zalit nesčíslnými světly seskupenými v ozdobných lustrech orientálského stylu otvíral se velký, dlouhý sál s podiem ve svém konci. Na jevišti umístěno bylo piano, na kterém právě jakýsi vlasatý soupeř

Paderevského proháněl svoje prsty, zatím co bledolící štíhlá houslistka, opřená nedbale bokem o piano jaksi líně zachycovala smyčcem melodii, se kterou se jí zdál pianista utíkat. Na židličkách k obecenstvu obráceny seděly tři mladé ženštiny, které lícidlem na tvářích hleděly bezpochyby vynahradiť to, čeho se jim nahoře i dole nedostávalo na délce šatů křiklavých barev. Jedna z mladých žen vynikala nad svoje družky menším množstvím lícidla a prášku, kyprými tvary těla a značnější dávkou krásy tváře.

Když dva muži, kteří právě přijeli v automobilu, vešli, provázela je mladá žena zrakem až na místo, kde sobě k stolku, z těžkého černého dřeva, bohatě vyřezávanému a perleti vykládanému usedli a když jeden z nich, onen, kterého jeho druh nazval Harrisonem, pozdvihl hlavu k jevišti, pozdravila jej lehkým pokynem hlavy a sladkým úsměvem.

"Sedněte si sem, Jamesi," pravil tento muž svému společníku, "byste viděl na podium. Já o to nedbám."

"Já teprve ne," odvětil druhý.

"Ano, ale vy musíte na ni viděti, abyste mohl vzplanouti obdivem. Vždyť k vůli tomu přijala na tento týden vystupování zde, ačkoliv kabaret není jejím oborem . . ."

... a hlehle, támhle je Welltree! Ten sem k nám přiběhne, jakmile nás zahlédne. Však mu již jeho žena dává znamení. Uděláte mi to tedy k vůli, Jamesi? Budu se vám hleděti revančovati. Záleží mi na tom, bych mohl splniti přání Welltreeové a dostati ji k nám do společnosti. Znáám ji již několik let, setkali jsme se v New Yorku ale doposud jsem neměl příležitost navázati s ní bližší styk." Významný pohled mluvčího, kterému jeho druh dle všeho dobře porozuměl, dopověděl co ústa neprozradila.

V tom se ku stolu přiblížil třetí muž, kterého Harrison představil Jamesovi jako pana Welltreea, majitele a ředitele dramatické školy.

"Pana McHalla není zapotřebí představovati, ten je znám každému pe celické zemi a jmenovitě nám od odboru," zvolal vesele příchozí.

Japonský sklepník, který stál uctivě opodál stolu a čekal na rozkazy, přistrčil židli pro pana Welltreea a teprto se posadil.

"Napřed vám musím říci, pane Welltreee," započal Harrison, "že jsem vaše upozornění na ony dvě dívky mému příteli McHallovi vyřídil ale že v tom není nic důležitého."

McHall jako na dotvrzení přítelových slov mávl pohrdlivě rukou do obláčku kouře stoupajícího z jeho papirosy.

"Pomyslete si," pokračoval Harrison, "že pan McHall v děvčeti tom poznal holčici, která byla jeho kamarádkou, přítelkyní za dětství na druhé straně oceánu, v Čechách!"

"V Rakousku," opravil svého přítele McHall, kterému se ostatně toto prozrazování jeho osobních záležitostí třetí osobě nezdálo býti nikterak po chuti. "A prosím vás, jak se s vámi dorozumívá?" dodal.

"Anglicky," odvětil Welltree. "Žvatlá zcela srozumitelně a roztomile anglicky a učí se stále. Za to její společnost, která se zdá její kampaň na uchvácení pana McHalla věsti, jest jako kovaná Američanka. Mluví sice s lehkým akcentem cizinky, ale obdivuhodně správně, má znamenitou díky a zná americké způsoby lépe nežli mnoho zdejších děvčat ze společnosti."

"A co vlastně ode mne chtějí?" zeptal se nonchalantně James, zdvihaje proti světlu útlou sklenku se zlatově rudým cocktailem, který byl právě Japonec na stůl přinesl.

"Ta mladší se chce s vámi osobně setkati. aniz by byla vámi poznána, to je vše. Za tím účelem se pilně připravuje na herečku pro kinematograf a dělá již pod mým vedením úžasné pokroky."

"Jak to chce dokázati, aby se se mnou setkala, aniž bych ji poznal to skutečně nechápu. Či mám snad hrát při tom slepého?"

"To ne, ale ona druhá dívka pro ni píše kus, ve kterém bude ona s vámi hrát němou a k tomu v masce."

James McHall se rozchechtal na plné kolo, tak že jeho smích nakazil i ostatní dva muže a tito se naivnímu nápadu důvěřivého děvčete také rozesmáli.

"A jak to chce dokázat, prosím vás?" zvolal konečně James, když byl schopen slova. "Co pak je to tak snadné, napsat jednoduše kus nebo si ho dát napsat a přijít a říci, já chci v tomhle kuse hrát s McHallem? Vždyť by ji náš starý Grifton, bez jehož svolení nepříjde před kameru jediný děj ani jediná herecká síla, navrhnul, aby šla do blázince!"

"Ona myslí, že se dá pomoci peněz všechno na světě docílit — i to dostat se na scénu s McHallem", pravil Welltree.

"To by jich podle toho musela mít důkladnou hromádku," smál se McHall dále. "Ale až pozná, jak nepatrná hrstka dolarů zde zůstane z celé fúry těch jejích korun, shledá, jak se mylila. V každém případě je v zájmu toho děvčete samotného, abyste ji neutvrzoval v takových bláhových nadějích a poradil jí, aby se hleděla co nejrychleji dostatí domů do své vesnice, nežli se jí tu její korunky rozlitají nadobro, aby si pak nemusela jít vydělávat na zpáteční cestu někam do fabriky. To už se stalo tolika potrhlym holkám, které myslely, že na ně kinematograf zrovna čeká, když utratily to co měly, na cestu do Californie. Los Angeles jest jich plný."

"Ba ano," povzdychl si Harrison jako pro sebe. "Znám sám jednu, které bych byl chtěl dopomoci k nám a která je nyní sklepnicí v jednom restaurantu asi šestého řádu a musí si po půlnoci sedat hostům na klín. Holka myslela, že z ní bude fotoherní Sára Bernhardtová a zatím si neuměla před kamerou neafektovaně napudrovat tvář."

"Well, s touhle tou je to trochu jiné", pravil Welltree. "Předně ona skutečně talent má a za druhé má něco co v některém případě platí ještě více nežli talent. To jsou peníze a hodně peněz. Její společnost nepočítá na žádné evropské plišky, ale na tvrdé americké dolary a když mé ženě prozradila, že se její přítelkyně chce dostatí na fotoherní scénu, kdyby ji to mělo státí deset tisíc dolarů, pak to jistě znamená, že nepříjela do Ameriky s několika šestáky. Sám jsem viděl její čekovou knížku. Každý ček na tisícovku a je jich hezky tuště."

McHall, který právě nesl k ústům skleničku, aby dopil zbytek likéru, postavil sklenku zpět na stůl. Jeho zrak upřel se někam v dálku, jako by pronikal stěnou za jevištěm, na kterém právě nejhezčí ze tří chansonet zpívala, tančíc zvolna k tonu hudby a své písně.

Ze svého přemýšlení byl po malé chvílce vytržen hlasem Welltreea, který sledoval jeho zrak, upřený zdánlivě k jevišti.

"Tak, co říkáte, té umělkyni, pane McHalle? To je moje manželka o které vám zajisté pan Harrison vyprávěl. Také ona má svůj sen dostatí se do štábu vaší společnosti a hrátí přední úlohy. Ovšem že má k tomu zcela jiné pohnutky a také zcela jinou cestu nežli ono děvče o kterém jsme mluvili. Zde jsou pohnutky čistě obchodní. Pan Harrison vám zajisté již řekl, že jsem v New Yorku otevřel školu pro výcvik těch, kdo se chtějí státí fotoherci. To víte, jak jsou začátky těžké. Ale moje žena jest znamenitá herečka, a kdyby se dostala k několika velkým úlohám, byla by nám cesta k úspěchu otevřena."

McHall poslouchal Welltreea rozržitě. Jeho oko tékalo kdesi v dálce za stěnami čínské kavárny, pokrytými draky z vyřezávaného černého dřeva a vermillonu, daleko mimo světla bizarních svítílen a z doslechu tonů lascivní

hudby na jevišti. Welltree byl však již v proudu a nepostřehнул, jak nepozorného má posluchače. Proto, rozpaluje se svoji vlastní přesvědčivostí pokračoval.

"Tyhle "pohyblivé obrázky" jsou podivná a velkolepá věc. Ve dvou desetiletích přeměnily svět. Založily industrii, která dává chleba, máslo a kaviár nejméně jednomu milionu lidí na celé zeměkouli. Daly život nové kastě obchodních magnátů. Lidé, kteří před deseti lety chodili dům od domu shánějící klienty pro desákové pojišťující společnosti, objednávají dnes zvláštní vlaky, když se chtějí dostat s jedné strany kontinentu na druhou se svoji malou armádou herců a technického personálu. Tři lidé v Chicagu, kteří před patnácti lety řídili na ulici Clark malou střelnici — dva náboje za pěták — mají dnes buď jako svůj majetek nebo v nájmu dvacet divadel po celém městě, mezi nimi některá nejkrásnější a nejnovější a největší v celém středním západě, a pracují na plánech k postavení hippodromu za čtyři miliony. Mladí lidé, kteří před pěti lety stáli za bářem v hostinci a bavili podnapilé hosty lehtivými vtipy nebo kteří pobíhali jako poslíčkové po schodech hotelů, dívky, které chodily ráno v zimě a mrazu do obchodu a pak po celý den stály za pultem se zbožím, holčice, které chovaly doma děti zatím co jejich matky chodily k cizím lidem prát, mají dnes svoje automobily a šoféry a diktují společnostem, které je chtějí získati, kolik tisíc služného dostanou měsíčně. Tisíce jest těch samopovolaných, kteří se neudrží na triumfálním voze a jsou rozdrceni jeho koly, ale vyvolení jedou hrdě dále k blahobytu, požitkům, slávě, bohatství, velikosti, orgům, štěstí".

Welltree považoval vytrvalé mlčení McHallovo za projev pozornosti a proto pokračoval, rozpaluje se čím dále tím více:

"Příležitosti netušené otvírají se podnikavým lidem. Obrovská bohatství hromadí se v kratičkých dobách jako nikdy před tím. Celá města vyrůstají téměř přes noc. Nové hvězdy se rodí a millionové večer jak večer putují se jim klaněti před plátěnou oponu nebo obílenou stěnu a svými pěticenty a deseticenty udržují tuto nebetyčnou budovu s jejími krály a královnami intrikány a milenkami a hlavně s těmi nesčítnými špekulanty, kteří pochopili příležitost v čas a pustili se do proudu.

Pane McHalle, já vidím do té velké, epochální hry o pětáky milionů, která z vás udělala velikána. Já chci býti také účasten na té hostině. Já také chci se pustiti do proudu v čas abych vyrostl s tím obchodem. A nejsem sám, jsme dva. Moje žena jest dobrou herečkou a mimou, já jsem starý zkušený herec. Buďe-li nám štěstí přátí a podaří-li se naše výpočty nebudeme za pět let záviděti nikomu na světě. Pouze první krok, to prolomení železného plotu, který jest kolem obory tohoto bysnisu postaven těmi, kdož jsou uvnitř, jest těžký. Ve vaší moci jest pomoci nám za ten plot, pak již půjde vše hravě, a v brzku budeme v stavu i vám se revančovati. Pomůžete nám?"

McHall vytržen byl ze svých myšlének touto otázkou Welltreeovou a pohlédl na oba mužé. V očích Harrisonových četl němou přímluvu doprovázenou významným mrknutím ku scéně, na které, opřena o piano, děkovala právě zpěvačka za sporý applaus, který na její výkon následoval.

"Představte mi svoji pani", řekl suše.

Tvář starého herce zazářila.

Když Welltree odspěchal, aby přivedl svoji manželku k stolu u kterého McHall se svým managerem seděl, naklonil se slavný herec k svému společníku a řekl: "Uděláme mu to k vůli a pomůžeme jeho ženě k nám".

Harrison pohlédl vděčně k tváři herce.

"A s tou holčicí, která za mnou přijela, ať Welltree pokračuje a až bude myslet, že je dost vyceповána, pomůžeme jí k tomu, čeho chce docílití. Ať si se mnou tedy zahraje".

IV. Ladimír.

Světla v oknech velkého rodinného hotelu Lakeside v losangelské residenční čtvrti téhož jména pohasínají jedno po druhém.

V rohovém souboru pokojů v pátém poschodí planou však ještě lustry a rozhovor tří tam sedících osob jest tak živým, jakoby byli přítomní zapomněli úplně na noční dobu.

Jednou z osob těch jest Elsa Vandochová, druhou Štěpánka Braunová, její učitelka angličtiny a společnice na daleké cestě a třetí jest mladý muž, v jehož společnosti viděli jsme obě dívky již ve Filmvillu.

"Jinochu, vy si zasloužíte zlatý medál za svoji práci", praví Elsa nadšeně a vesele k mladému muži, který k ní upírá zrak zářící spokojenosti, hrdostí a blahem.

"To jsem od našeho Ladíka skutečně ani neočekávala", praví Štěpánka Braunová. "Věděla jsem, že je bystrá hlava, ale že by dokázal něco takového dle slabého nárysu, který jsme mu dali, bych si nebyla troufala slibovati".

"Není pochyby, že s takovými dvěma pomocníky jako vy jste, nebude pro mne nesnadno docílití toho co mám v plánu", pravila Elsa, dívajíc se s obdivem k mladému muži, který na stole dle čísel stránek skládal jakýsi na stroji psaný rukopis. Jinoch se na okamžik zarazil ve svém rovnání velkých popsaných listů a přes tvář jeho přelétl stín smutku.

"Nuže, pro dnešek jsme hotovi", řekla učitelka angličtiny. "Nech nám rukopis tady," obrátila se k mladému muži, "a jdi se po té dříně dobře vyspat. My uděláme totéž, že ano, Elsičko. Podívejte se, děti, co již je hodin!"

Jinoch se zdvihl a přikročil k mladší z dívek. "Jsem tak šťasten, že jste se mnou, totiž s mojí prací spokojena", řekl poněkud se chvějícím hlasem. "Příčinil jsem se ze všech sil, abych napsal něco zcela originelního a vzletného věda že je to pro vás. Lepší odměny se mi nemohlo dostatí nežli vašeho uznání."

"Oh, vy básníku a spisovateli! Nebuďte tak skromným! Kdyby vám moje uznání mohlo vystavětí most k hradu slávy, seděl byste již na trůně nesmrtelnosti", pravila Elsa, podávajíc mu ruku na rozchodu. Jinoch ruku přijal a skloniv se rychle, vtiskl na ni polibek, načež zamumlav "Dobrou noc", vyšel rychle z pokoje, jsa vyprovoden hněvivým pohledem starší z dívek.

Jakmile odešel, přistoupila tato k Else a pravila: "Odpusťte mu, Elsičko, tu jeho zmatenost, ve které zašel až do důvěrností. Je tak rozechvěn svým úspěchem ..."

Elsa skočila své starší družce na krk, smějíc se jásavě: "Dnes bych mu odpustila horší věc. Jsem tak šťastna, jak se nám vše daří. Weeltreeova zpráva a nyní tahle hra, to mne vede přímo k cíli a za nedlouhou budu zbavena vši nejistoty a budu paní svých osudů."

Mladý muž, který byl pokoje obydlené dívkami opustil, zamířil k zdviži. Dal se dověztí do sedmého poschodí. Otevřel sobě na dlouhé mdle osvětlené chodbě dvěře jednoho z pokojů a smáčl knoflík hned az nimi ve stěně umístěných. Několik elektrických světel s ozdobnými skleněnými stínitky tvaru květinových kalichů ozářilo dosti velký pokoj zařízený všim moderním komfortem. Po jedné straně pokoje otvíraly se dvěře do malé ložnice, kde svítila bělostí pokrývek velká postel, vedle ložnice bylo vidětí malou koupelnu s vanou a sprchou. Vše se lesklo bělostí emailu, mosaiky a prádla.

Jinoch rozhlédl se kolem po krásně zařízeném pokoji a jeho příslušenství. "Sen, sen, nic jiného nežli sen", mluvil k sobě. "Jak krásno žítí v pohádce, v začarovaném zámku, na stupních trůnu nejkrásnější a nejlepší

Jinoch ruku přijal a vtlákl na ni políbek.

z královen. Jen kdyby toho strachu z probuzení, té úzkosti v prsou, toho zoufalství nad marnými nadějemi nebylo". . . .

Roztoužený mladý muž přistoupil k oknu a zadíval se do temné noci. Ulice, vedoucí ve stranu hlavní části města rýsovaly se do kopce vystupujícími a zase sestupujícími perspektivami elektrických lamp. Dole, nedaleko hotelu kmitala světla houštinami stromů v parku a houpala se s odleskem velikých hvězd zlatými střípky na vlnkách jezírka, rozčeřeného chladným vánkem od moře. Odkudsi ze směsi ulic doléhalo k snlíkovi dušené rachocení vozu pouliční dráhy, zazvonění, zaskřipání kol na zatáčce, zatroubení automobilové signálové trubky. Velkoměsto i ve spánku má své hlasy, svoji mluvu a ta konečně, s dechem Oceánu, vanoucího sem přes vršky a planinu, s milostným světlem hvězd, zkonejšila rozbouřené čivy mladého muže.

*

Za půl hodiny na to seděla Elsa v nočním šatě ve své ložnici u stolku nad knížkou, jejíž jednu stránku plnila řádkami drobného, úhledného písma. Když dokončila, vzpřímila se poněkud a s úsměvem přečetla sobě, co byla psala:

20. srpna. Velký den. Konečně přišlo rozhodnutí a je příznivé. Pan Welltree mi hned při zahájení hodiny ráno oznámil, že již mluvil s vrchním ředitelem Filmvillu a že tento svolil vyhověti jeho žádosti a dáti Štěpánce příležitost. To znamená příležitost pro mne. Ten dobrý pan Welltree se skutečně stará o nás jako o svoje dcery a paní Welltreeová jest také tak hodná a něžná. Za to má také štěstí. Již zítra vystoupí poprvé před kame-

rou ~~370~~ hned ve velké úloze ve výpravné hře. — Bude ji to jistě slušet, neboť jest i při své korpulenci tak roztomilá!

Celé dopoledne měl nás pan Welltree v prádle a byl spokojen pokroky, které dělám. Odpoledne jsme byly obě, já a Štěpánka, unaveny. Po obědě jsem objednala automobil k projížďce a zajely jsme do hotelu pro Ladimíra. Ten právě dopisoval svoji hru a nechtěl o projížďce ani slyšet, ačkoliv jinak jest celý blázen po automobilu. Vytáhly jsme jej přece aspoň na dvě hodiny. Měl toho zapotřebí, vypadá hodně unaven. Psátí takovou hru není zajisté žádným žertem. Privil, že bude do večera hotov a bude nám moci práci, která půjde světem jako výrobek Štěpánčin, předčítati ještě dnes. Tak se také stalo.

Ladimírova hra jest velkolepá a není pochyby, že ji reditelé Filmvillu rádi přijmou. Vše je v ní zařízeno tak, bych měla příležitost setkat se s Jamesem-Václavičkem aniž by on měl tušení, kdo jsem.

Jest podivuhodno, jak mohl Ladimír naši ideu, kterou jsme se Štěpánkou vypracovaly, tak pochytili a uvést v poutavý děj, aniž by věděl, co je vlastně mým záměrem. Jest to skutečně bystrý hoch a hezký a hodný také. Však mám jeho mladé srdéčko v podezření, že je příliš chytlivé. Časem se na mne dívá s takovým zápalem jako hladový hošík na buchtu s mákem. Kdyby byl o pět nebo šest let starší a kdybych já nebyla... ale to je příliš mnoho, kdyby, kdyby, kdyby. Na jejich luštění jest dosti času až jak to dopadne s Václavičkem, který jistě nemá tušení o zradě, která se kolem něho stahuje a neví, že bude jeho srdce a ledví prozkoumáno, aniž by o tom měl více potuchy nežli pěnkava o lepu na větvičce.

Ladimír byl nesmírně šťasten, když jsem mu jeho práci pochválila a ze samého nadšení mi políbil ruku, když se loučil. Při tom mu hořely uši, že by od nich byla sirka chytla. Štěpánka se za to na něho zlobila a omlouvala jej, když odešel. Já to ovšem za nic zlého nepovažovala. Naopak působilo to velmi pěkně s tím jeho zmatkem a červenáním a pak rychle vykoktaným "dobrou noc!"

Ano, dobrou noc — ale spát se mi nikterak nechce, po těch dnešních dojmech. Uchýlím se k svému neklamnému prostředku proti nespavosti. Dobrou noc, Elsičko, usinej pomaloučku, hajej sladce a nech si zdáti o tom, jak o tebe Václaviček a Ladimír svádějí duel...

Dívka shlasla veškerá světla s výjimkou elektrické lampičky nad hlavami postele. Přistoupila k dveřím vedlejšího pokoje, kde panovalo úplně ticho; řekla sobě: "Štěpánka již se vznáší v náručí Morféově" a se svým denníkem v ruce vklouzla do běloučkových, jako prach na kachňátku jemných příkrývek velkého lože.

"Není prostředku proti nespavosti nad předčítání sobě něčeho co člověk sám napsal", řekla sobě a zvolivši sobě ku čtení nepříhodnější posici, přemítala nazpět množství listů a zabrala se do čtení.

"18. června. Ještě 635 mil od břehů Ameriky. Počasí poněkud bouřlivé ale v salonu jest pěkně příjemno. Štěpánka se seznamuje. Neunavná tato sekretářka již na lodi se stará, aby moje cesta byla co nejúspěšnější. Nechává téměř nikoho na pokoji a zná již v celé první třídě kde koho. Hledí z lidí, kteří vědí něco o "Múvingpikrčbysnisu", jak tomu říká, vytahati všechny rozumy, které v nich jsou a dosti se jí to daří. Dnes již víme téměř o všech místech, kde se obrázky berou a vyrábějí i o poměrech, jaké tam vládnou. Vydává se za kandidátku herectví pro kinematograf, která schválně k vůli tomu jede do Ameriky. Od jedné paní dostala adresu jakéhosi pana Welltreea, který má v New Yorku průpravku pro takové kandidáty. Navštívíme jej, jakmile se dostaneme do New Yorku. V lodní knihovně našla jsem několik čísel měsíčníku věnovaného pouze kinematografu, a fotohrám.

Poznala jsem prohlídkou sborníků těch, že bude velice snadno dopátrati se, kde Václav hraje. Dotazů, u které společnosti ten nebo onen herec nebo herečka účinkují a kde hrají s odpověďmi redakce jest v každém čísle množství. Lidé se ptají i na to, je-li ten či onen umělec ženat nebo herečka provdána a za koho a zdali mají děti a kde se narodili i jestli má ke hře vlastní vlasy nebo paruku a zdali ta či ona herečka má flíček na tváři přirozený nebo nalepený a redakce všechno zodpovídá. Štěpánku to velice baví a mne také. V jednom z měsíčníků je krásný obrázek "slavného Mc Halla" s několika řádky jeho životopisu. Ale všechno je udáno nesprávně. Je tam psáno, že je Uher a že je od maličkosti v Americe, což obě není pravda. Některé údaje jsou ale správné — jak já za to aspoň mám, a to že je svoboděn a dle toho, jak je proti všem útokům Amora obrněn, že není vyhlídky, že by svůj stav brzy změnil. Tedy až na tu změnu jména a národnosti jest to přece jen můj starý Václaviček a ačkoliv po tři léta slovička nedal o sobě věděti mohu očekávati, že na svoji přísahu nezapomněl. Nyní jen najíti cestu jak se k němu dostati dříve nežli bude moci podezřívati, že jsem na jeho stopě? S pomocí chytré Štěpánky zajisté to dokáží. Prozatím zdá se mi nejlepším plán, který ona navrhla, dáti se k profesi, státi se herečkou pro kino a tak se dostati do jeho blízkosti".

Dívka dočtla stránku, zakývala hlavičkou a přemítla několik listů.

"I. července, New York. Štěpánka bránila, abych Welltreeovým půjčila peníze na odstěhování se do Californie, ale bylo mně té paní líto, že musí vystupovati v kabaretech a vaudevillech, ačkoliv její umění jí dává právo na mnohem lepší existenci. Pan Welltree tvrdí, že jejich budoucnost leží v Californii, kde jest devět desetin výroben pohyblivých obrázků. Má tam také dobrého známého, bývalého kollegu z hereckého cechu a ten jest ředitelem právě u společnosti kde hraje McHall — velký McHall, jak jest v časopisech důsledně nazýván. Publikace a jmenovitě ony, které se zabývají fotoherním odborem, jsou jeho podob plny. Mohla bych si polepiti celý pokoj jeho fotografiemi a každá by byla jiná. Václavičku, Václavičku, jaké jsi se to dočkal slávy! Jak jsem proti tobě maličká, já ubohá dívčina ze Skroušené Lhoty! Ale to nic nevadí, nežli si budu vylepovati pokojik tvými obrázky, přesvědčím se, co v tobě je, pod tou hezkou tváří.

Vyhověla jsem Welltreeovým. Budu míti v Californii hned od začátku někoho, na koho spolehnouti. Ať si říká Štěpánka co chce, na konec přece pozná, že jsem udělala dobře. Pojedeme společně do Chicaga, kde se my se Štěpánkou zdržíme několik dní u jejich dvou bratrů a Welltreeovi pojedou přímo do Californie. Zítřka nám dá Welltree poslední hodinu a pak začneme znovu až v Los Angelesu. Zdá se mi, že má Štěpánka větší vlohy pro děláni grimas a rozhazování rukama před kamerou nežli já, ačkoli pan Welltree praví, že mám pozoruhodné vlohy a že ze mne bude velká herečka, druhá Mary Hickfortová. Ovšem, jemu jsem neřekla, že to všechno cvičení podnikám k vůli jedné jediné hře a pak dost. Jen jednou si chci zahrát před kamerou a to o svoji budoucnost, o svůj osud. Podaří se mi to? Štěpánka říká, že se mi podaří na světě všechno co budu chtít, protože prý mám k ženskému srdci mužskou hlavu a železné nervy. Uvidím, kam mne ty anatomické vlastnosti dovedou".

Opětne mihlo se několik listů v bílých prstech dívčiny a poněkud již zemlené oči její upřely se na tyto řádky:

4. července, Chicigo. Brrr! To mne ještě po včerejsku brní hlava! Američané mají skutečně zvláštní zvyk oslavovati svůj národní svátek.

Oslavovali jsme však s nimi. Najala jsem velký automobil a dojela k Braunovým. Naložili jsme celou rodinu Štěpánčina bratra pana Huga Brauna s oběma dítkami, které byly celé u vytržení i jejího mladšího bratra.

študenta Ladimíra a dala jsem šoferovi rozkaz, aby nás vozil nejkrásnějšími místy v Chicagu a vyvezl nás i do okolí. Projížďka byla krásná, neboť Chicago má téměř nekonečné pásmo boulevardů a parků. Večer jsme z jezerního pobřeží v Jacksonovu parku pozorovali ohňostroje téměř na všech stranách kde není voda a zvolna plující rozsvícené balonky, které mizely v dálce nad jezerem kde je mnohdy nebylo lze rozeznati od hvězdiček. Když jsme jeli domů, vyprovázel nás rachot ohňostrojů na všech stranách.

Po večeri se Ladimír rozpočídal o kinematografu a rozbánil se o rozmachu celé té industrie s pohyblivými obrázky. Je to skutečně úžasné, uváží-li se, že před patnácti lety byl kinematograf ukazován pouze jako vědecká kuriosita a dnes vyživuje industrie s pohyblivými obrázky na million lidí po celém světě a z toho tři čtvrti millionu jenom tady v Americe. V Californii jest již několik měst, která vyrostla úplně z této industrie na místech, kde před dvěma, třemi lety nebylo domečku.

Do divadel s obrázky chodí dnes každý. Lidé, kteří se ostýchají jíti do pěťákových a desákových divadel v sousedství svého bydliště, mají v hlavních částech města divadla, kde je jejich tužbám a potřebám zcela vyhověno a kde mohou za podívání na tytéž obrázky zaplatiti 25 centů nebo třeba i dollar za místo.

Ladimír ví o pohyblivých obrázcích všechno od a až do z. Čte všechny magaziny, které o nich pojednávají, zná životopisy všech hrdinů a hrdinek a pozná na každém obrázku hned na první pohled, kde byl brán. Chtěla jsem se ho zeptati, co ví o McHallovi, ale máme ujednáno se Štěpánkou, že pravý účel naší cesty nikomu neprozradíme, ani jejím bratřím. Domnívají se, že pouze touha státi se fotoherečkou vedla mne do Ameriky a že, jsouc bohatá, vzala jsem si Štěpánku za společníci a učitelku řeči.

Od té doby co jsem tady v Americe, udělala jsem v angličtině velký pokrok, neboť mluvím řečí tou neustále, dle rady Štěpánčiny bez ohlížení se na kotrmelce, které tu a tam v gramatice nebo ve výslovnosti dělám. I u Braunových na mne musejí všichni mluvití anglicky, ačkoliv to bylo panu Braunovi zprvu divné. Ladimír mluví velmi pěkně a má zvláštní zřetelnou výslovnost, kterou ráda poslouchám a dle které se mi snáze učí nežli od kohokoliv jiného. Včera prozradil Štěpánce a mně, proč má o kinematograf takový zájem. Píše totiž také hry pro pohyblivé obrázky a již dvě byly přijaty. Napsal jich ale chudák osm, nežli byla přijata první. Nyní má naději, že udá i ostatní.

Když o svých pokusech a o svém úspěchu ve psaní her vyprávěl, přisla jsem na myšlénku"

Oči mladé dívky začaly se klížití. Volaný spánek se dostavil. Mdlým pohybem vysunula se bílá dívčí paže z rukávu růžového župánku, ruka chopila se řetízku vedoucího k lampě nad hlavou lože a ložnice pohřízila se v hlubokou tmu.

V. Zahrála si.

"Pane McHalle", zvolal režisér Harrison, stoje mezi dveřmi kulisového pokoje na scéně Filmvillu do pozadí, kde přecházeli herci ve svých přestrojeních, hmoždili se dělníci s částmi dekorací a režisérové měli porady se sceneristy.

Slavný herec, s nerozlučnou cigaretou v ústech podepisoval právě stvrzenku na telegram, který mu byl poslíčkem v modré uniformě doručen. Slyše hlas svého ředitele odpověděl přes šírku zákulisí: "Hned přijdu, jen co se tuhle podívám . . ." A k hochovi, který mu telegram dodal, řekl: "Počkej okamžik, nebudu-li mítí hned odpověď". Roztrhnuv obálku, přelétl zrakem dvě řádky strojem psaného obsahu telegramu. Tvář jeho se stáhla.

k hněvnému pohledu a lícní kosti povystoupily, jako když se zuby vši silou zatnou.

"Allright", řekl hochovi a pánovitým posunkem dal mu na jevo, že není zapotřebí čekat na odpověď. Pak, vkládaje telegram do kapsy, zaměřil k režisérovi, který jej volal. Když k tomuto došel, dříve nežli mohl Harrison promluvit, řekl: "Prokletý Steiner je mi už zase na krku. Teď mi poslal telegram: nesplatím-li mu do večera aspoň dva tisíce, že mi dá zabavit automobil. Kde vezmu do večera dva tisíce? Budete muset ještě jednou se mnou na Griftona, aby vypomohl".

"To bude asi marno, neboť starému je to z duše protivno, když někdo s velkou gáží nevychází. To víte, před pěti lety dohlížel na prodavače v departmentním obchodě v St. Louisu za pětadvacet dolarů týdně a z toho živil sedmičlennou rodinu a dle toho nyní posuzuje svět. Ten je v stavu, ačkoli si vás tak váží, zrušiti smlouvu".

"Ale když se mu vysvětlí, jak jsem do toho přišel?"

"To jsme již udělali. A víte co vám odpověděl. Že se dobře děje každému, kdo chce bez práce rychle zbohatnouti a že nemá žádného slitování s lidmi, kteří se pustí do divokých špekulací, sotva že dostanou hrst bankovek do ruky. A což teprve kdybychom mu řekli pravdu. Ano, ano, kdyby nebylo té zpropadené huby, která musí býti ucpávána tisícovkami! Jak krásně jste mohl nyní ze své obrovské gáže žít!"

"To já nyní také vím. Teď abych dřel jenom na ni, na Steinera, Weinera a Silverberga! Moje služné je pryč, nežli je vydělám. Prokletý život! Teď jak sehnat do večera dvě tisícovky, abych toho hlavního žraloka nasýtil?"

"Mezi polednem vám pomohu se poohlédnout a nepodaří-li se nám to, půjdu k Steinerovi večer s vámi a podepišu vám novou směnku. Možná, že je spása pro vás již na cestě A nyní do práce, Jamesi. Začínáme dnes nový kus a budete vidět, že je to znamenitá věc. Jak víte, bylo to schvalně napsáno Oh počkejte, tadyhle přichází"

Štíhlá dívka, která stála mezi kulisami a zdála se čekat, až budou režisér a hlavní herec pohromadě, opustila svoje místo a přibližovala se k nim.

"Zde, pane McHalle," řekl režisér dvorně, "jest hrdinka našeho nového děje, pro ni schvalně sepsaného, která byla panem Griftonem tohoto týdne engažována. Doufám, že se vám bude společně znamenitě hrát. Pan McHall, slečna Brownová".

Štěpánka — neboť to byla ona, která přicházela, aby byla herci představena, se slabě uklonila a řekla: "Potěšení a čest jsou úplně na mé straně, pane McHalle. Těšila jsem se na tento okamžik svého života jako na největší událost".

McHall, vyměnil s Harrisonem významný pohled, odpověděl s chladnou zdvořilostí: "Doufám, že vás moje společnost o vaše potěšení neoloupi".

"Můžeme si hned pohovořiti o první scéně", řekl Harrison, pohlížeje stranou na jeviště, kde dělníci připravovali jakési zátiší s pohledem do plesové síně.

Režisér zvolal na dělníky, by postavili palmu poněkud níže a pak s rukopisem v ruce se znovu obrátil k hercům: "První scéna odehrává se zde, ve skleníku při plesovém sále. Andrew — vy, McHalle — dotančí ku dveřím s Linou — zde slečna — která je maskována. Andrew rozhlédne se kolem, zda nejsou pozorováni, přisedne k Lině a políbí jí ruku. Žádá by sejmula masku. Lina odepře. Naznačuje posunky, že je němá. Andrew vrhne kolem sebe ještě jeden pohled a řekne: Je to sice od mne odvážné po prvním setkání ale vy jste mne očarovala. Pak schvátí Linu do náručí.

Chce ji vzít masku ale Lina se brání. Andrew upustí od svého pokusu ale zlíbá Linu. Tato strhne svoji masku a ukáže mu svoji tvář. Andrew pozná svoji bývalou milenkou. Klesne na pohovku a zastře sobě zrak. Konec scény. Dělníci budou za deset minut hotovi — sem. Jacku, ještě dvě malé palmečky a semhle tu hortensii — a nyní slečno, bude čas, byste se šla přestrojit.

Štěpánka s lehkým úklonem se odloučila od obou mužů a spěchala k dámským šatnám. Vstoupila do jedné z nich a padla do náruči tam na ni čekající Else.

"Já si svoji část úlohy již odbyla — teď je řada na vás!" pravila, dávajíc pozor, aby nebyl hlas její slyšen za tenkou stěnou. Necítíte-li se však dosti silna k podniknutí té zkoušky, jsem ochotna jít za vás. On je skutečně i z blízka hotový obraz. A jak s vysokou, knižecky dovede mluvit!"

"I ne, teď v hlavní chvíli necouvnu, když jsme provedly vše zdárně až sem — ačkoliv přiznávám, že mi srdce trochu nekázaně tluč. Hlavně mám strach, aby hned na první pohled nerozeznal rozdíl mezi tou, se kterou mluvil a tou, která s ním bude pod maskou hrát."

"Toho se nestrachujte. Jediný rozdíl pokud se postavy týče, jest ve výšce a ta jest vyrovnána podpatky. A nyní rychle toaletu a pak masku na tvář. Počkejte, pomohu vám. Sem jste se dostala jako moje komorná, dovoďte nyní, abych byla komornou vám".

"Mně se zdá, Štěpánko, že mi tak kapáneček klesají nohy", pravila Elsa, stojíc před zrcadlem. "Na mou věru, tohle je poprvé, co mně moje vámi obdivované železné nervy začínají vypovidati službu. Štouchněte mne, prosím vás, trochu jako tenkrát, když jsem ho spatřila poprvé A mluvíte přece také něco, ošklivá Štěpánko! Řekněte mi, že je tohle nejlepší a jediný způsob poznati jeho city jako před paprskem reflektoru, jako pod mikroskopem Přesvědčte mne, když se před ním objevím najednou, jakobych mu na hlavu s modré oblohy spadla, že zapomene na všechnu přetvářku, kdyby nějakou zamýšlel a vybuchne tím co v jeho srdci skutečně je, ať je to nenávisť nebo lhostejnost nebo milá vzpomínka nebo něco více".

"Dobrá, dobrá", zvolala Štěpánka se smíchem, když se Elsa konečně odmlčela. "Kdo se bojí, ten si hvizdá. Jen se posilujte sama dále a vše půjde dobře. Pamatujte, že berete vy na skřípec jeho a ne on vás Tak, a nyní masku na tvářičku, aby bylo viděti jen tu pusinku, která se beztoho již nemůže dočkat"

"Že vás udeřím!" volala Elsa, berouc sobě masku.

Na dvéře garderoby bylo zaklepáno.

"Polibte mne, nežli vykročím, má zlatá Štěpánko," pravila Elsa vinouc se k starší dívce v náhlé změně ze žertovné nálady, kterou si dodávala odvahy, k vážné — ale hned byla opět ve svém, když, odcházejíc ke dveřím, pravila: "a držte za mne palec".

McHall byl již na místě, připraven, s tváří silně nalícenou, v bezvadném salonním obleku. Stál s režisérem a nevímal si nikoho a ničeho, ani přicházející své společnice v chystané hře. Ale když se Elsa poobrátila k obecenstvu, vrhl k ní bystrý pohled a řekl režisérovi; "Skutečně, mistrně nalíceno. Kdybych nevěděl, že to není tatáž osoba, se kterou jsem mluvil, neuhodl bych to. Nu, já ti dám příležitost se mnou si zahrát!" dodal sám k sobě.

Režisér dal znamení a zkouška scény započala. Operátor stál u své kamery, která neměla býti uvedena v činnost, dokud nebude scéna dobře nazkoušena.

Za provazem, oddělujícím místo pro diváky stálo pouze několik lidí. Bylo ještě časně a proud návštěvníků a diváků z Los Angelesu se doposud

nedostavil. Ale mezi diváky, přešlapuje s nohy na nohu a se zrakem planoucím očekáváním stál Štěpánčin bratr Ladimír. Dostavil se, aby jako nejinteresanější z diváků přihlížel zázračnému převádění své myšlenky na film, se kterého pak opětně jest provedená myšlenka převáděna před milliony lidí na plátěnou stěnu.

Režisér odvedl maskovanou Elsu za kulisy. McHall, s rukama nazad skříženými je následoval, s hlavou poněkud schýlenou, lhostejně, ledově.

Elsa nahlédla do plesového sálu, který byl poněkud sníženou velkou zákulisní prostorou, kde v koutech povalovaly se hromady plachet a na sebe složených hald dekorací a kulis, kde tesařovi, dodělávajícímu jakýsi stojan od hobliku lítaly kudrnaté hoblovačky a kde byl plesovou síní s parketami a s mramorovým schodištěm v pozadí pouze onen kousek prostory, který bylo viděti s místa, kde stála kamera. V pozadí místnosti tlačilo se as dvacet mladých lidí v plesových úborech nebo karnevalových maskách. Na velké platformě v polovici schodiště sedělo několik hudebníků. Režisér dal hudebníkům pokyn a tito zanotovali houpavý valčík. Byli to skuteční hudebníci a vyvozovali skutečnou hudbu. Na další pokyn režiséřův daly se párky mladých lidí v tanec a volným kroužením pluly mimo dvěře vedoucí k místu kde na svoji práci čekala kamera. S místa onoho činila zákulisní prostora skutečně dojem plesového sálu plného tančících. Nikdo z těch kdo později budou přihlížeti scéně nebude mít tušení, že téměř těsně vedle tančících párků váli se v "plesové síní" hromady kulisového materiálu a hmoždí se v potu tváří tesař hoblováním špalku, který za chvíli bude lakýrníkem proměněn v mramorový podstavec pro sochu.

Pak přišla řada na Elsu a McHalla. Herec chopil se levicí pravé ruky své společnosti, pravicí vložil za její pas a několika volnými tempy valčíku, při kterých se Else zatočila hlava, doplul k stupňům vedoucím ke sklenníku. Zde se zastavil. "Je líbo trochu si odpočinouti zde vedle?" pravil McHall, maje tvář obrácenu ke kaměře, tak aby její čočkou bylo viděti na pohyb jeho rtů, ale dívaje se ve tvář své tanečnice. Elsa, jak bylo v programu, pouze slabě přikývla hlavou. McHall nabídl jí svoji paži. Zavěsila se. Pravou rukou, ač to v programu nebylo, přitiskla si na prsa, ve kterých, jak se jí zdálo, měla celou kotlářskou dílnu.

Vešli zvolna do zátíší a posadili se na plyšovou pohovku tak aby jich nebylo z plesové síně viděti. McHall rozhlédl se kolem zda nejsou nikým pozorování a zdál se býti spokojen. Byli úplně sami — odpočítaly-li se as dva tucty očí, které se na ně upíraly se strany kde stála kamera. Byl to pozorný zrak fotografa, který si nařizoval svůj stroj s klikou, argusovo oko režiséřovo a zvědavé oči as jednoho tuctu jiných diváků, herců, členů technického a úředního personálu, kteří neměli právě někde jinde něčeho na práci a přišli se podívatí na první vystoupení nové herečky. Mezi těmito diváky stáli i Welltree a jeho žena a docela vzadu, nikým nepozorována, Štěpánka, která se připlížila ze své garderoby, aby viděla, jak se bude její žačka a zástupkyně v rozhodující scéně svého života držeti.

Před těmito všemi zraky museli oba mladí herci si počínati, jako by byli úplně sami, ukryti v útulném zátíší před celým světem, McHall hrál znamenitě roztouženou náladu. Jakmile se přesvědčil, že jsou sami, sehnul se a políbil své tanečnici ruku. Tato se zachvěla, jakoby jí elektrický proud byl projel celým tělem.

"Výborně, tak to bude znamenité," volal režisér. "Jen tak dál! A vy tam vzadu tančete, dokud neřeknu dost. Franku, odtáhněte ještě trochu více stranou to schodiště. Tak, teď' dále!"

McHall naklonil se nyní k Else a žádal ji, by sňala masku. Elsa ukázáním na své rty prozradila, že je nemá. Režisér tlesknul dlaněmi. McHall

jakoby byl povděčen tomu, že se jeho tanečnice nemůže brániti křikem, schvátil ji do náručí a pokoušel se strhnouti ji masku. Elsa měla sotva dosti síly, aby naznačila obranu tanečnice, která se nechce prozraditi. McHall rozhlédl se kolem sebe jako vrah před mávnutím dýkou a vida, že ho nikdo nepozoruje — mimo výše uvedenou a nanejvýš interesovanou audienci — zvolal, obrácen ke kameře, aby na obrázku bylo viděti každé zachvění jeho rtů, několik hrou předepsaných slov. Pak chytiv tanečnici znovu do náručí, přemohl její obranu a dal se do nadšeného líbání. První pusa padla na hedváb černé masky, ale další již trefila do cíje, na dívčiny rty a pak jich padlo ještě několik, každá dlouhá jako advent a horká jako samum. Elsa nechala si líbání líbiti trochu déle nežli program předepisoval a režisér volal již po třetí: "Teď!" když se konečně z náručí líbalova vyvinula odhodlaným gestem strhla škrabošku a s tváří, na které i pod vrstvou líčidla byla patrna bleďost, se zrakem planoucím, do široka otevřeným a se rty pevně semknutými dívala se na svého společníka. Slušelo ji to nesmírně.

...odhodlaným gestem strhla škrabošku se své tváře a se zrakem planoucím, se rty pevně sevřenými dívala se na svého společníka.

McHall na druhém konci pohovky tvářil se, jako člověk, do kterého byl udeřil blesk a který ještě nepochopil, že se má svalit. Jeho oči upřeny byly k tváři dívky s výrazem nejvyššího překvapení, ale jeho rty braly na sebe rychle výraz úsměvu, radosti a v nejbližším okamžiku již rozevřela se náruč slavného herce a z úst jeho vyšlo měkké zvolání: "Elsó, Elsičko!"

"Inu, to je herec!" řekl si režisér a pak začal křičet, že je scéna zkažena.

Nedbaje toho, ani několika tuctů očí scéně přihlízejících, chytil McHall dívku znovu do náručí a přitiskl jí k sobě, šeptaje jí do ucha slova: "Duše moje, poklade můj!"

"To není ve hře!" křikl direktor, se svého stanoviska u kamery, ale nějak nesvým hlasem, jakoby přemáhal pokušení dáti se do smíchu. Pak dal velkým rozmachem ruky znamení všem účastníkům, že jest zkoušení scény přerušeno. Na to pokročil k McHallovi, který již mu vedl Elsu v ústrety.

"Zde, pane Harrisono, moje dlouho ztracená sestřička, o které jsem vám nejdnou vyprávěl, a kterou jsem se chystal překvapiti příštího roku v našem starém domově. Zatím ona přijela sem a připravila mi toto šelmovské překvapení. Vždyť to byla zcela jiná dívka, kterou jste mi představoval, jako moji společníci ve hře."

Harrison podal ruku Else, tisknouce se k boku mladého herce a vzhlízející k němu s vroucností ve zraku: "Můžete být ujištěn, McHalle, že tohle bylo nemějším překvapením pro mne nežli pro vás. Vždyť tuto dámu neznám a ona nebyla za herečku, pokud vím, přijata. Nyní ovšem se mi vysvětluje všechno. To je podařené. Z toho by se hned dala napsat pěkná hra. Ale co budeme teď dělat?"

"Já již dnes hrát nebudu, Harrisono, můžete-li to nějak spravit", řekl McHall. "Mám příliš velkou radost a pak si musím s tímto darebáčkem promluvit. Nebylo by do mne dnes nic."

Svědkové scény, kteří považovali vše za nějaký nezdařený a proto režisérem přerušovaný výjev, se rozcházeli zvolna.

Ale mezi diváky za provazem v otevřeně prostore před scénou byl jeden mladý muž, který zíral k výjevu, odehrávajícímu se na jevišti napřed se zájmem a pýchou, pak v nesmírném překvapení, když zaslechl zvolání z úst herce "Elso, Elsičko", kterému snad on sám ze všech přítomných svědků rozuměl. Nečekaje dále, odvrátil se od scény a zvolna, se sklopenou hlavou odcházel k bráně Filmvillu. Na poloviční cestě k stanici elektrické dráhy jeho postava poněkud se vztýčila, jakoby bylo v hlavě právě dozrálo nějaké pevné rozhodnutí. Hoch se obrátil k bráně podivného města s výrazem hněvné pevnosti ve tváři. Několik vteřin upíral se jeho zrak k Filmvillu, pak se hlava rychle pohnula jako v pohrdlivém pohození a mladý muž přidal do kroku. Za okamžik vstupoval do vozu elektrické dráhy, odjíždějícího k Los Angelesu.

Za chvíli na to seděla Elsa v přijímací síni klubovního domu Filmvillu vedle Jamese McHalla a naslouchala jeho slovům. U okna, dívajíc se diskretně ven, stála Štěpánka. Tvář její byla vážná. Zdálo se, že o něčem přemítá.

McHall, s tváří pouze na rychlo lícidla zbavenou a usměvavou seděl vedle Elsy na pohovce a mluvil: "Jak jsi vstoupila s maskou na jeviště, zmocnil se mne podivný nepokoj, jako bych byl věděl, že to není tatáž osoba, která mi byla několik minut před tím představena. Nikdy jsem se v přítomnosti dívky necítil tak jako v tu chvíli."

"Vzpomínal jsi skutečně, Vašíku, nebo jenom se mnou hraješ, tak jako hraješ s jinými na jevišti?"

"Miláčku, proč bych se přetvařoval? Přece víš, že mám celý svět u svých nohou. Ano, nepřestal jsem na tebe mysliti a jedinou touhou mojí od té doby co jsem si zajistil svoje místo ve světě bylo, jeti tam domů, jako vítěz a přivést si tě sem. Chystal jsem ti překvapení, ale tys mne předešla. Nu, jen když tě zase mám."

"Ale proč na mne mluvíš anglicky, když já na tebe mluvím česky?" zeptala se dívka. "Přece jsi za tu dobu několika let nezapomněl svoji mateřštinu? Jak krásně to znělo, když jsi na mne česky zvolal "Elsičko" a pak mi řekl "duše moje." To snad v žádné řeči na světě nezní tak sladce jako v naší češtině. Mluv na mne stále česky, jinak bych se musela domnívati, že jsi zapomněl."

"To ne", namítal herec, pokoušeje se mluvit mateřštinou, "ale když člověk dlouho tou řečí nemluví tak se nemůže tak . . . tak vy . . ."

"Vyjádřit", pomohla mu dívka a hned dodala, "Nu, nebudu tě mučit, hned prvního dne výčitkami. Mluv si na mne jak chceš, pokud ti rozumím."

ale já na tebe jinak mluvit nebudu nežli česky. A později si tě vezmu na paškál, proč jsi změnil svoje české jméno za irské."

"Tomu všemu ty nemůžeš rozuměti. Elsičko," odpovídal herec, přemáhaje svoji rozmrzelost. "Kdybys tu byla v Americe několik let a musela podniknouti boj o živobytí a pak o uznání, pochopila bys to snáze . . . Ale nyní se snad půjdeme trochu projeti v mém automobilu."

"Slečna Štěpánka pojedje s sebou?" zeptala se Elsa.

Hercovi to nebylo právě vhod, ale pohodil hlavou a řekl: "Je-li to tvoje přání, proč ne?" a šeptem dodal: "Ale raději bych tě měl samotnou a celou na vždycky, tak jako svoji ženušku. Rozumíš mi?"

"Rozumím, ale to je času dost. Prozatím si budu bráti gardedámu s sebou. Ta zlatá Štěpánka nese velkou zásluhu na tom, že se mi moje překvapení tak zdařilo."

"Ano tedy, ale musíš mi říci, jak dlouho budeme voziti a voditi gardedámu s sebou. Já myslím, abychom se svatbou neodkládali. Ty jsi se mi zaslíbila, já na tebe nikdy nezapomněl, ač jsem měl ve světě příležitosti dost a dost a proto není zapotřebí věc dlouho protahovati."

"Budeme viděti," řekla dívka jaksi záhadně a zavolala na svoji družku.

VI. — Jako princezna z pohádky.

Toho večera psala sobě Elsa do denníku:

"Tak tedy na mne nezapomněl. Zůstal mi a své přísaze věrným. Jeho překvapení bylo nesmírné. V té chvíli bylo nemožno, aby se přetvařoval. Jak sladce znělo pak, když se konečně vzpamatoval, jeho zvolání "Elso, Elsičko". Později, když jsem se ho ptala, zdali líbá ty svoje hrdinky se kterými hraje před kamerou, také tak vášnivě, jako líbal mne, přísahal mi, že polibek, který dal dnes mně byl prvním skutečným polibkem, který rozproudil jeho krev a naplnil jej rozkoší od té doby co je hercem. Mám téměř strach, že to vše, co povídá, není pravdou, je to příliš krásné. Ale že to myslí upřímně je viděti z toho, že mluvil hned o oddávkách. Nerozpakoval se ani okamžik učiniti ze mně paní McHollovou — totiž Michalovou, neboť má-li mne, skutečně rád, podvolí se mému přání a nepověsí mi na krk takové cizí jméno. Bude to jedna ze zkoušek, kterým jej podrobím. Když již jsme začli tak románovitě, provedeme to do konce a zahrāju si na princeznu, která svému rytíři uloží tři těžké zkoušky. Jednu tedy již mám a na druhé dvě přijdu časem. — Odpoledne jsme jezdili v Pasadeně a okolí a večereli jsme společně s Welltreeovými a panem Harrisonem. Paní Welltreeová měla v první hře velký úspěch a není pochyby, že dostane hned skvělé engagement. Tak si navzájem přispíváme k svému štěstí, já k jejich a oni k mému. Oslavili jsme to jak náleží. Paní Welltreeová vypila několik skleniček šampaňského a pak jsme mohli popukati smíchy, jak byla rozjařena. I ve svém žvatlání byla roztomilá. Než jsme jeli domů, vykourila pět cigaret a v automobilu šestou. Počítala jsem je.

A nyní půjdu vrhnout se do náruči Morféova, poprvé jako nevěsta a to nikoliv obyčejná nevěsta, ale snoubenka velkého, krásného, mužného, obdivovaného a zbožňovaného M... oh, teď nevím, jak jej mám pojmenovati. Nu, řeknu Václavička a půjdu chrnínkat, jak říká moje gardedáma, Štěpánka.

Ne dlouho před tím, nežli Elsa usedla k zapisování si svých dojmů do denníku, seděli Štěpánka a Ladimír v nejzazším koutě velkého salonu hotelu a rozčileně spolu rozmlouvali, ačkoliv dusili svoje hlasy, tak aby rozhovoru jejich nemohli slyšeti ostatní návštěvníci tohoto místa.

"Kárala jsem tě když jsi si dovolil k slečně Else onu důvěrnost, políbiti jí při rozloučení večer ruku," mluvila Štěpánka. "Neměl jsi nikdy zapomí-

nati, za jakých okolností jsme tě vzali s sebou na tuto cestu. Jako jakéhosi placeného sekretáře, zkrátka zaměstnance, od kterého se neočekává nic jiného nežli že vykoná povlivě svoji práci a zůstane v uctivé vzdálenosti od své zaměstnavatelky."

"Ale Štěpánko!" zvolal mladý muž hlasem svědčícím o vnitřním pohnutí.

"Nyní mi přijdeš dokonce říci, že ji miluješ. Takový nesmysl! Kam jsi se zadíval, chlapče? Nikdy v životě bych nedovolila, aby se to dobré, zlaté děvče mohlo domnívati, že jsem s ní měla nějaké postranní plány a zatím co jsem ji vezla k jejímu snoubenci, chtěla ji namluviti svého bratra. Ty jsi ještě mladý nezkušený hoch a na lásku máš času dost. Napřed dostuduj a pak mluv o podobných věcech."

"Ale Štěpánko," započal mladý muž znovu: "Pokud se jednalo pouze o mne, o moje srdce, neřekl jsem ani slova. Nedal jsem na sobě ničeho znáti a potlačoval jsem svoje city v sobě. Ale okamžik, kdy McHall přitiskl slečnu Elsu k sobě — ne již jako herec herečku, ale jako muž svoji milenkou nebo spíše svoji obět — otevřel mi oči. Vše co jste mi do té doby tajily, celou vaši hru, k vůli které jste sem přijely, k vůli které jste mne učinily svým pomocníkem, koupily si moje myšlénky, moji práci, vše jsem prohlédl v jediném okamžiku. Elsa nepřijela, aby se stala herečkou, ale aby se setkala s McHallem. A v té chvíli jsem sobě řekl: Nyní se přestalo jednati o tebe a jedná se o Elsu. Ty to musíš, Štěpánko, také uznati. Jedná se o Elsu. A právě proto mne musíš podporovati v mém plánu. Odjedu do Chicaga ještě dnes v noci. Až řeknu bratrovi, proč jsem přijel zpět, neodepře mi své podpory. Učiním co se dá, bych Elsu od toho muže uchránil — a kdybych se měl stát vrahem a zastřelit ho!" rozohnil se mladý muž.

Štěpánka se vzhopila. "Milé, hochu!" zvolala. "Zapuď takové myšlénky. Ale jedná-li se o Elsu, pak nemohu říci nežli: "Jeď a vykoněj co budeš moci! Máš dost peněz na cestu? Dám ti k dispozici co sama mám. Jsem téměř přesvědčena, že se mýlíš, že tvá cesta bude konána nadarmo. Ale aspoň budeme míti jistotu".

Druhého dne oznámila Štěpánka Else, do růžova vyspalé a veselé, že Ladimír byl na rychlo povolán do Chicaga, kde se mu naskytá nějaké místo, při kterém bude moci dále studovati a že odejel hned v noci, aby příležitost nezameškal. Vyslovila Else bratrovo politování, že se nemohl osobně rozloučiti a za tolik přízně, která mu umožnila poznání Californie, poděkovati. Pak se rozhovořily o tom, co budou nyní, když jsou jejich plány téměř provedeny, dělati.

"Já zůstanu u professe!" prohlásila Elsa.

"Jak že, vy se chcete doopravdy státi herečkou?" zvolala Štěpánka: "Vždyt jste říkala, že si zahrajete jednou jedinkrát a to o svého snoubence — a dost!"

"Ano, ale rozmýšlela jsem si to, milá Štěpánčičko! Umínila jsem si, nežli se odvážím skoku do vdavkové tůně, že si svého nastávajícího jak se patří výzkouším. Nu a k tomu musím jej míti stále na očích — i když je na scéně. Nebudu přece státi po celé dny na ulici Filmvillu za provazem, abych mohla na svého idola patřiti! A uvnitř na scénách a v garderobách by mne nenechali, kdybych tam neměla něčeho k pohledávání. Nejjednodušší způsob, když jsem se již s takovým štěstím do té, tak těžko přístupné professe dostala, jest vytrvati v ní. Předně dám dnes návrh, abychom hru včera zápočatou dokončili. Budu hráti s McHallem aspoň týden. Pak by mi mohl Ladimír ještě škoda, že odejel. Myslila jsem, že by

mohl zase napsat nějakou hru pro nás dva, tak abychom mohli ve spolupráci pokračovat."

"Nevím, měl-li by nyní v první době po svém nastoupení na místo čas, ale budu mu to psát ještě dnes. Dostane list den po svém příjezdu do Chicaga a z toho jaký jest pracovník, soudím, že bude jistě v několika dnech totiž za několik nocí s novou prací hotov. Má v tom nyní již značnou rutinu."

"Sláva! A my, drahá moje učitelko, pustíme se zatím směle a odhodlaně do proudu života umělců. Budeme se snažit poznati jej do základů a poskytuje-li nějakých radostí a rozkoší, pít je plnými doušky. Apropos, přemýšlela jste vy o tom, co budete dělati? Zůstanete také u professe? Budete také hrát před kamerou?"

"Ano, má drahá, zůstanu při professi, ale nikoliv jako herečka, ale jako vaše komorná. Jinak bychom nemohly býti stále pohromadě. Poslaly by nás hrát každou jinam a dělali by s každou z nás co by chtěli. A já chci býti stále při vás a s vámi". Na slovo "chci" dala Štěpánka zvláštní důraz, tak že si toho Elsa povšimla a zeptala se:

"Zdá se, že o mne máte strach, má drahá, že bych se v tom kataraktu ztratila a že mne chcete hlídati!"

Štěpánka odpověděla s roztomilou klidností: "Nu, nebylo by divu, když mi tady vykládáte, jak se pustíte s plným proudem zdejšího života umělců a chcete pít z poháru rozkoší až do sytosti! Jak pak by se ve mně neprobudilo vědomí povinnosti gardešámy, jako kterou jste si mne vzala s sebou! . . . Ale ne, má drahá Elsičko, znám vaši rozšafnost a chladnou hlavu, které jsem se často obdivovala a přísahám vám, že mne k mému rozhodnutí nutí pouze čistá láska k vám a touha býti stále vám na blízku, po vašem boku. Dovolíte?"

Místo odpovědi skočila Elsa Štěpánce na krk. Sesterské pusy zamlaskaly Elsiným pokojem.

"A nyní, slečno komorná, k snídani, pak vsedneme na prvním nároží do automobilu a pojedeme do Filmvillu oznámiti pánům Griftonovi, Harrisonovi a McHallowi, že nastávající paní McHallowá nezamýšlí se postavení herečky, které sobě vydobyla vzdáti, a chce ve své započaté kariéře pokračovati."

*

Několik dní na to zavolal sobě McHall režiséra Harrisona do své garderoby. Herec byl rozčilen a přecházel velkými kroky po své šatně, když Harrison vešel.

"Budu tomu museti udělati nějaký konec, Harrisone," vybuchl, sotva se za tímto dveře zavřely. To nelze již déle snést. Věřitelové na mne dolézají a stávají se stále neodbytnějšími a já při tom mám hrát kavalra a zakrývat, že jsem i s celou svou tisícovou gáží na psu".

"Ano, milý McHalle, jest vám podstupovati zvláštní zkoušku sebezapření a vytrvalosti, vím to a také vám jak mohu pomáhám. Sám již za vás ručím do takové výše, že bych byl stržen, kdyby vy jste se potkal s finanční katastrofou".

"Nyní ještě abych každého večera dělal hostitele, vyvážel holku a její společníci v autu a hostil je při večerích, bral je do divadla a do pobřežních resortů. Elsa si ovšem myslí, že s takovou gáží, jakou mám, to mohu snadno dělat a nenapadne jí, že jsem již na půl vykrvácen. A kdybych jí to dal nějak na jevo, je všechno ztraceno. Holka myslí, že jsem ideálem všech mužů a první zklamání by jí uvedlo na cestu pochybnosti. Tu svoji společníci která mne hlídá jako Argus, vozí stále s sebou. Aspoň té kdybych se mohl zbavit, neboť je mi ta ženská i se svou strojenou veselostí a se svou ducha-

pínosti protivnou. Tak jako kdybych tušil, že mi někdy vyvede něco hodně nepříjemného. Kdyby té ženské nebylo, přemluvil bych snad snáze Ělsu, aby se dala se mnou oddat a bylo by vyhráno. Ale Elsa nechce ani slyšet, dokud prý mne jak se patří nevyzkouší. Zkoušet mne chce, haha! Dovedu si představit, jakou zkoušku mi dovede taková potrhlá holka předepsat. Nic lehkého to nebude, ale co by člověk neudělal, aby se dostal ven z takové bryndy v jaké jsem a ulovil tak tučnou zlatou rybkou!"

"Hm, kdyby se jednalo pouze o odstranění Štěpánky, tu by snad mohla pomoci Welltreeová. Je s ní hodně důvěrně známa a snad by na něco přišla".

"Otázka je, zdali by se chtěla Welltreeová o něco takového pokusit. A pak je to strašná žvanilka, která nesmlčí nic na světě, jakmile vypije několik skleniček cocktailu".

"Welltreeová bude dělati to co já poručím", řekl Harrison tvrdě a se zvláštním pánovitým důrazem.

"Ah, už jste tak daleko?" zeptal se s potutelným úsměvem herec.

"Ano, Welltreeovi jsou moji, ona i on," dotvrdil Harrison.

"On ví?" zeptal se McHall.

"Jak pak ne!" zasmál se suše Harrison. "Řekl jsem mu cenu nežli jsem jim dopomohl k místu pohodlného parazitství na Filmvillu. Ona je slavnou herečkou, on je ředitelem slavné školy a to vše moji zásluhou. To snad stojí za nějakou oběť s jejich — vlastně pouze s jeho strany".

"Well, to je tak nejlepší, člověk jest bezpečěn před trablem se strany nerozumného manžela. Ale to nikterak neluští moji otázku. Jak se zbavit Štěpánky a zmocnit se Elsy?"

"Promluvíme o tom s Welltreeovou dnes večer."

*

Jako značná část personálu fotoherních osad, bydlela Elsa v Los Angelesu a každého dne odebírala se se svojí nerozlučnou družkou Štěpánkou do Filmvillu, kde pobýly přes den, čekajice obyčejně hodně dlouho nežli došla řada na Elsu, které sice dávány byly managerstvem dosti důležité, nikoliv však vynikající úlohy. Ty ponechávány silám majícím svoje ustálené jméno. Elsa seznámila se s mnohými z nich a byla všemi oblíbena, třebaš by se tu a tam za zády utáhl rtík nad její doposud tvrdou výslovností angličtiny a jejími evropskými způsoby. Tato výslovnost byla by jí ovšem činila téměř nemožnou jako herečku na skutečné scéně ale nevadila nikterak před kamerou, když se mladá umělkyně naučila dokonale své úloze. Elsa byla všem známa jako snoubenka McHallova a poněvadž do té doby nežli přijela, byl McHall nebo se na veřejnost zdál nepřístupným a ohrněným proti všem ženským útokům, neměla soupeřek ani nepřítelkyň mezi ostatními herečkami.

Štěpánka plnila věrně svůj dvojitý úkol, ve dne, ve Filmvillu úřad komorné a večer v Los Angelesu nebo některém přímořském místě do kterého sobě vyjely v kruhu přátel z personálu Filmvillu, společnice a gardedámy. Tak mohla býti neustále po boku své žáčky a chráněnký.

Každého rána, zatím co ještě Elsa obírala se svojí toiletou, seběhla Štěpánka do úřadovny hotelu a zeptala se, nepřišel-li pro ni nějaký telegram. Jednoho rána odevzdal jí klerk povědomou žlutou obálku obsahující telegram a zároveň dopis, poznamenav při tom: "Tento dopis došel již včera, ale poněvadž jste si přála, aby vám Vaše korespondence nebyla odevzdávána v přítomnosti kterékoli jiné osoby, nemohl vám býti odevzdán večer".

"Ano, neměla jsem včera příležitost se tu zastavit", řekla Štěpánka a chvatně odešla do společenské místnosti, v tuto hodinu doposud prázdné, sedla k jednomu ze stolků v temném koutě, rozsvítla malou elektrickou lampičku umístěnou nízko nad psací deskou stolku a dychtivě roztrhla obálku telegramu.

"Tak se přece ten hoch nemýlil", povzdychla sobě, když několik řádek telegramu byla přečtla. Pak, pokyvujíc sobě chvílkami, ponořila se v četbu obšírného dopisu, který vyňala z druhé obálky.

Jakmile byla hotova se čtením, uschovala telegram i dopis do rukávku svého živůtku a spěchala k zdvíž. Za chvíli pomáhala již Else při oblékání se, hovorná, švitorná, jako kdy jindy.

"Dnes musím hrát s tím protivným Santelem", řekla Elsa, když byly přichystány k odchodu. "A musím se od něho na čtyřech místech nechat políbiti, jednou v automobilu, jednou v restaurantu a dvakrát dokonce v kostele. A zrádce ten nelíbá jenom theatrálně ale doopravdy. To já poznám!"

"Ano, není nad zkušenost", zasmála se Štěpánka a podávajíc Else její slunečník, zamířila ku dveřím.

"Kdyby již tu raději byla ta nová hra od Ladimíra, abych si mohla zahrát s McHallem zase jednou. Jsem přesvědčena, že ji Grifton přijme. Půjdu ji sama nabídnouti a doposud mi ničeho neodmítnul. Nedal o sobě doposud Ladimír vědět, jak je se hrou daleko?"

"Ale dušičko, jak pak by mohl, vždyť jest to teprve týden co jsme mu psaly a každá cesta dopisu trvá tři dny!"

"Ah, pravda, to budu museti ještě nejméně týden čekat nežli to přijde", vzdychla Elsa, když vstoupily do klece elevatoru.

VII. Zpověď paní Welltreeové.

Parný den chýlil se ku konci a osvěžující vánek od moře, který se každého odpoledne téměř v tutéž hodinu v okolí Los Angelesu dostavuje, ochlazoval již značnou dobu tváře obyvatel Filmvillu, když se v zákulisi objevil Welltree, nabitý znamenitou náladou jako akumulátor. Byl samý žert a vtip, když se přiblížil k Harrisonovi a McHallovi, stojícím nedaleko dveří šaten.

"Dnes jste, panstvo, všichni mými hostmi", volal. "Musíme oslavovati. Moje žena dostala velkou roli a já jsem za dva dny přijal jedenáct kavek do učení. Samé těžké, tučné, které nesou zlatáček za každou hodinu. Inu, přátelství takových mužů, jako jste vy dva, dělá zázraky. Při tom s ořátel-skou důvěrností plácl svojí pravici na rameno Harrisonovo. "Moje kariéra, kterou jsem načínal na dvaceti místech, jest tentokrát dobře zakotvena".

"Já nemohu přijmouti pozvání", řekl McHall, "leďa by se rozumělo, že moje snoubenka pojedje s sebou — a to se ví, její nerozlučná společnice také, neboť se bez této nikam nehne".

"Ale to se rozumí samo sebou. Vždyť moje manželka jest do Elsy celá zamilována a do Štěpánky také. Jsou přece obě našimi žáčky."

"Dobře," řekl sobě v duchu McHall. "Aspoň zase jednou uplyne den aniž bych já musel platit"

"To by byla dnes výtečná příležitost!" řekl Harrison, nakloniv se důvěrně k McHallovi. "Chcete-li, řeknu Welltreeové a zařídím vše ostatní".

"Čím dřív, tím líp", odvětil stručně herec.

"Elsičko! Pojedeme dnes s Welltreeovými a ztrávíme večer s nimi" volal po chvíli McHall na svoji snoubenku přicházející od dámských šaten. V patách za ní přicházela Štěpánka.

"A kam se pojedje?" volala vesele Elsa.

"Do Benátek," odpověděl McHall. "Tam jsme již několik dní nebyli. Welltree objednal již telefonem večeri pro celou naši společnost na lodi, to jest v restaurantu "Na lodi". Tam jsme ještě nevečeřeli a bývá tam veselo."

"To se těším," zvolala Štěpánka, dívajíc se jasným, usměvavým pohledem do tváře velkého herce. "Totiž, vezmete-li mne s sebou".

"Což pak si můžeme pomoci?" zasmál se McHall. "Hlidáte mi moji Elsičku jako archanděl bránu ráje a kdybych ji chtěl unést, nedáte mi k tomu příležitosti. Beztoho vás mám v podezření, že spíte na jedné posteli a ještě ji máte uvázanou na řetízku".

McHall se svému žertu, který byl myslen opravdověji nežli se zdálo, srdečně zasmál a děvčata se smála s ním. Štěpánka nelenila s vtipnou odpovědí:

"Nu, já jsem Elsinčina "understudy", znám všechny její role a kdybyste se nějak nedohodli jsem okamžitě ochotna nastoupiti její místo, vy krásný ošklivče. Stále vám to říkám, že vás miluji jako blázen a vy pořád jen za Elsou, které jste úplně lhostejný. Tolikhle o vás dbá!" a luskla prsty proti hercově tváři.

"Je to pravda, Elsičko?" zeptal se McHall své snoubenky, která se snažila tvářiti se co možno vážně, ačkoliv jí pohrával šibalský úsměv kolem rtů. Dívka pokynula hlavou ale ze zásvitu jejího zraku spočinuvšího s hrdoostí na tváři a postavě hercově bylo patrnó, že pravý opak je pravdou.

"Dobrá", řekl McHall. "Pojeďu tedy se Štěpánkou a Elsa může jeti v druhém automobilu s Harrisonem."

"Ah co, počkejte s rozvodem až po svatbě!" zvolala Štěpánka a obrátivši se k Else, dodala: "Slečno, já vám jej přenechám, já ho nechci. Jeďte si s ním!"

Žertovný spor byl rozluštěn tím, že Welltree prohlásil, že v McHallovu automobilu bude pro všechny místa dost. McHall to potvrdil, odešel do garáže a za malou chvílku přišuměl ve velkém cestovním automobilu, do kterého se celá společnost snadno sesedla. Elsa ovšem dostala místo na předním sedadle vedle McHalla, který seděl u řídicího kola. Welltreeovi, Štěpánka a Harrison sesadili se uvnitř a automobil rozejel se po asfaltové cestě k mořskému břehu. Žerty a smích rozléhaly se z letícího motorového vozu, když tento projížděl dlouhými alejemi magnolií a palem usměvavými městečky nebo zase mezi hradbami stromů oranžových, pod kterými bylo jako naseto zlatých plodů, pro něž se nikdo nesehne, by je sesbíral. Pouze paní Welltreeová byla poněkud vážnější, to jest méně rozpuštělá než obyčejně.

Dojížděli k pobřežnímu místu zvanému Venice. Ruch a šum přímořského výletního města je obklopil. Na hlavních ulicích stály automobily podél chodníků v řadách do délky mnoha čtverců. Ozdobné střechy a průčelí pavillonů a obchodních domů s předměty pro turisty zdvihaly se nad směs jiných budov. Davy lidí procházejících se po ulici houstly čím více se výletníci přibližovali k mořskému břehu. Zde byla značná část procházejících se v koupacích oblecích. Mladí muži s šijemi a pažemi osmáhlejšími nežli nejčervnější indian procházeli se tu v oblecích, které kryly sotva jejich trup, s dívkami, jichž tělesné linie se ostře rýsovaly v přiléhajících plovacích krojích se všemi vradami nebo nedostatky. Směs divných zvuků, ze kterých se dala vyloviti hudba ohromného kolotočového hracího stroje, dunění a hrčení pouliční dráhy, rachot vozíků na skluzavkách, volání tisíců lidských hlasů a do toho jásavý smích, zaznívající od mořského břehu, kde sta lidských těl zmítala se v hravém příboji vln.

McHall zastavil svůj automobil a celá společnost vydala se pěšky k hlavní třídě resortu, podobné ulici atrakcí na některé světové výstavě množstvím pavillonů a štánků, kolotočů, skluzavek, střilen, divadel, restaurantů, cukrářských a zmrzlinových krámků.

Naše společnost zastavila se napřed v plovárně, kde dosud panoval čilý ruch, pak na mořském břehu, tu a tam postála u některého stánku, bavíc se

dosti hlučně. Večer schyloval se již na moře, když vešli Welltreeovi se svými hostmi do restaurantu "Na lodi", umístěného v budově lodi úplně podobné a bokem k otevřenému moři postavené a zasedli k velkému stolu, který pro ně byl již rezervován a prostřen. Ve snížené a stolů prázdné části restaurantu, v prostře světlem zaplavené, prohánělo se několik tančících párků k zvukům malého ale hřmotného orchestru. Květy, barvy toilet, světla, smích, veselé tváře, hovor, hudba, tanec, to vše opájelo smysly návštěvníka. - Elsa naklonila se k Štěpánce, sedící po jejím boku.

"To je život, život, viřivý život. A pak říkají někteří lidé u nás v Evropě, že Amerika nezná pravého veselého života, že nezná ničeho mimo honbu za dollarem. Zde jest pravý opak, zde se zdá vládnouti pouze snaha, jak se co nejrychleji dolarů zbaviti".

Paní Welltreeová, která poznámku Elsinu slyšela, pokynula hlavou. "Ano, sem se musí jeti, chce-li se viděti pravý život". Při tom mrkla na sklepníka s ukázáním na svoji vyprázdněnou skleničku cocktailu. Sklepník byl v malé chvíli zpět s plnou skleničkou. Pan Welltree naklonil se ku své manželce a pošeptal jí: "Hermíno, měla bys se pamatovati. Víš, co máš před sebou!"

Hermína odpověděla na jeho poznámku tak hranatým slovem, že Welltree rychle zdvihl hlavu, aby se přesvědčil, zda ji nikdo z hodovníků neslyšel. Ale tito byli nyní všichni zabráněni do pozorování párku tančícího v prázdné prostře uprostřed mezi stoly divoký moderní tanec, při kterém tanečnice nikoliv obrazně ale skutečně litala v rukou svého tanečníka, nejednou s nožkami výše nežli hlava.

"To je úžasné", šeptala Elsa.

Štěpánka neodpovídala. Pozorovala paní Welltreeovou, která pozřela skleničku cocktailu sotva že ji sklepník postavil na stůl a dala se do divokého, pronikavého smíchu káravému pohledu svého manžela. Od té chvíle byla paní Welltreeová samý hovor, samý smích a nejednou musela se obě děvčata začervenati při některém z jejich obhroublých vtipů. Ale dívky usuzovaly, že to všechno náleží k životu, který chtěly důkladně seznati a proto se vpravovaly do nálady. Po večeři dal Welltree přinésti dvě láhve šampaňského, ale naléval své manželce sám, aby tato nepila příliš rychle. Harrison podíval se několikráte na Welltreea významně a jednou dovolil si napomenouti k mírnosti paní Welltreeovou, když se její veselost stala příliš explosivní, tak že se již kde kdo k stolu jejich obracel. Rozveselená žena odpověděla mu jediným pohledem, po kterém již nečinil dalších námitek.

Pojednou sáhla paní Welltreeová po McHallově stříbrném pouzdru na cigarety, vytáhla jednu papirosu a zapálila si ji. McHall se k ní obrátil:

“Madame, vy ani nevíte, jak božsky vám sluší ta cigareta, ale mám strach, že nás přijde vrchní číšník oloupiti o požitek pozorovati vás. Zde se dámám nedovoluje kouřit.”

Paní Welltreeová rozhořčeně zvolala: “To je ve světě pěkný pořádek. Muži si mohou dovoliti všechno a pro ženu mají jiné zákony. Kdyby ženská dělala to co muži, byla by neustále za mřížemi... Ale cigareta mi chutná a já si ji půjdu vykouřit kam žádný muž nesmí. Přejde-li tam za mnou vrchní číšník nebo někdo jiný, vyrazím s nimi dvéře.” S těmi slovy sebrala se stolu plně pouzdro cigaret a krabičku sirek a zaměřila k dámským místnostem.

Welltree snažil se zapašiti poněkud stisněnou náladu, která po odchodu jeho ženy zavládla nějakým vtipem.

“Je to znamenitá žena,” řekl Harrison a “a Welltree si může k ní gratulovat, škoda jen, že má poněkud chytlavou povahu, jakmile se dostane k silnějšímu občerstvení.”

“Mám starost, aby nám tam něco nevyvedla,” řekl Welltree a pohlédl při tom na Štěpánku. Tato porozuměla. Ihned se nabídla, že půjde poskytnouti paní Welltreeové svoji společnost.

Elsa osaměla u stolu se třemi muži, ale neviděla, jak tito mezi sebou vyměnili významný pohled. Harrison naklonil se k Welltreeovi a šeptem mu něco pravil, načež se oba muži dali do smichu.

“Půjdeme se tam podívat, ano?” zeptal se pak Harrison Welltreea a nahlas dodal: “Slečna a pan McHall nám zajisté odpustí. Za půl hodinky budeme zde zpět, jdeme se pouze podívat na jisté velmi zajímavé divadlo.”

“A což paní Welltreeová?” zeptal se McHall.

“Oh, o tu se zatím postará ta dobrá slečna Braunová” prohodil Welltree.

V sále zaplaveném světly, kde v přestávkách vířila hřmotná hudba, kde poletovaly tančící párky a lidé kolem stolu sedící žili zrychleným tempem tak jako pod skleněnou bání v atmosféře kyslíku, kde zvonily poháry a smích, osaměla Elsa s McHallem.

Velký herec naklonil se k své družce a pravil: “Nic lepšího nemohli moji přátelé učiniti, nežli že se vzdálili a nechali nás aspoň na chvíli o samotě. Oh, drahá Elsičko, jak jsem dnes po tom toužil, býti s tebou sám a sám.” Při těchto slovech zadíval se herec své snoubence hluboko do zraků, jakoby chtěl celou bytost její pohledem svým proniknouti, jakoby zrakem duši z ní chtěl vyssáti.

Elsa zachvěla se pod tímto opojným pohledem krásného mladého muže. A McHall mluvil dále: “Nikdy nezdála jsi se mi krásnější, svůdnější, nežli dnešního večera, moje lásko. Nikdy necítil jsem ve svých žilách větší nedočkavost, míti tě konečně, míti tě celou, ukončiti to nekonečné trapné čekání, zváti tě svou, navždy a cele svou.” Při těchto slovech pokynul McHall nedaleko stojícímu a na rozkazy čekajícímu sklepníkovi, aby naplnil jejich do polovic vyprázdňené poháry. Elsa nespouštěla zraků s tváře svého milence, jakoby žíznila po dalších jeho slovech. Když zdvihl čerstvě naplněnou číši, ve které perlil se mok barvy světlého topazu chopila se mimoděk i ona své sklenky.

“Na brzké splnění našich snů a tužeb!” pravil McHall, zdvihaje číši ke rtům. Elsa následovala jeho příkladu, ale pouze malý doušek upila se sklenice, zatím co McHall vypil číši do dna.

“Půjdeme se nyní také trochu projít. Všichni nás opustili, ale vrátí se brzy a já chci býti s tebou tak dlouho o samotě, jak jen možno,” řekl McHall. “Je libo malou procházku na vzduchu?”

Elsa cítila, že na ni jde po únavném dnu, veselé jízdě a po rušném večeru, při kterém vypila as dvě sklenky nápojů, jakási zemdenost a proto

ráda svolila. McHall, který byl všude znám, poručil sklepníkům, by byl jejich stůl rezervován a přehodil pláštěnku přes ramena své společnice.

Vyšli. Po pravé straně otvírala se ulice s vířivým ruchem, oslnujícími světly, kakafoňi hudeb, křiku a lomozu. Tam vířil a hýřil večerní život pobřežního zábavního resortu. Po druhé straně kde se ulice prodlužovala k pieru či molu, končícímu prostornou esplanádou přímo nad mořskými vlnami, bylo ticho. Pouze tu a tam párek v sebe zavěšených milenců nebo nějaký osamělý hermita putovali ku konci molu dívati se na hvězdy a světla majáků a poslouchati věčné šumění moře. McHall se svoji společnici zaměřili také k moři a hvězdám . . .

*

V budoiru sousedícím s dámskými toaletními místnostmi seděla zatím paní Welltreeová ve společnosti Štěpánky a kouřila cigaretu za cigaretou.

"Ani nevíte má drahá," švitořila, "jak jsem dnes na celý svět dopálena. Zvláště na mužské! To je vám cháska! Sami chtěli by všechny požitky a nám ženám nanejvýš dovolí, bychom jejich majestátům poskytovaly rozkoše své společnosti. Ale ať tomu jakkoliv, je žena vždy otrokyní, vždy hříčkou a muž vždy pánem. Říkají tomu láska. Zvířata! Láska nepožaduje, ale dává. Ta jejich láska jest pravým opakem."

Štěpánka poslouchala, aby jí jediné slůvko z podivné filosofie této ženštiny neušlo. Zнала dokonale morální stanovisko paní Welltreeové, a nyní jí nanejvýše zajímalo vyslechnouti zásady filosofie, kterou paní Welltreeová svoje jednání omlouvala a vysvětlovala.

Herečka rozpovídala se dlouze o svém nešťastném mládí a nedbajíc na to, že mluví se svobodným děvčetem a že chvilkami jiné dámy přicházejí do místnosti a mohou zachytiti úryvky její zповědi, vyprávěla o tom, jak každý svůj úspěch v kariéře herečky musela vykoupiti u managerů a podnikatelů "obvyklou cenu," až si ji konečně Welltree, o mnoho starší než ona vzal, nedbaje na to, že sám byl z těch, kteří od ní za svoji protekci cenu tu přijímal a ostatních, kteří totéž činili, věděl. Štěpánka se musela přemáhati, aby bez projevu nevole nebo hnusu mohla zповěd' kurtisány poslouchati.

Zdálo se, že hojný požitek vína a lihovin teprve nyní ženu důkladně rozpaloval, neboť mluvila čím dále tím ohnivěji a pokaždé, když Štěpánka projevila náhled, že by se již měly vrátiti k společnosti, načala novou historku a novou cigaretu.

"Nemůžeme přece zůstatí celou hodinu pryč," namítala Štěpánka.

"A proč by ne, já jsem šťastna, když je nemusím viděti," smála se Welltreeová. "Jen je nechte, oni se jistě tak dobře baví jako my zde. McHall se stará o Elsu a ti druzí nezasluhují, bychom my se staraly o ně."

Štěpánka konečně chtěla aspoň na okamžik odskočiti do sálu a omluviti svoji nepřítomnost, která již trvala daleko přes půl hodiny, ale herečka jí zdržela: "Udělejte mi to k vůli, neukazujte se jim ještě nějakou dobu. Až nás budou pohřešovati, pošlou pro nás garderobiěrku. A tady se tak hezky sedí a kouří. Já již dnes sotva mluvím od samého křiku, pití a kouření, ale jsem šťastna. Mohu se trochu pomstíti světu. Sedněte si sem blíže, aby nás nemohl nikdo slyšeti. Chci vám něco říci, co vás ohromí, a co vám vysvětlí, proč muže tak nenávidím."

Štěpánka se resignovala, zapomenuvši na okamžik, že již téměř tři čtvrtě hodiny uplynulo od chvíle kdy odešly od stolu.

"Jednoho muže nenávidím nade všechny ostatní," začala Welltreeová, a to jest můj manžel. Kdyby ten netvor chtěl býti aspoň trochu žárliv! Oh, ten bidák! Víte, má drahá, já věřím v rovnost ženy s mužem hlavně v tom, že má žena právo nakládati sama s sebou jako muž a dopřávatí své lásce

komu se jí zlíbí a na jak dlouho se jí chce. Ale hnuší se mi, když muž sám svoji ženu zaprodává. Já bláhová myslela, že jsem managera Harrisona uchvátila, okouzčila, a jenom proto, aby si mne získal, že nám otevřel kariéru. Pomyslete si můj vztek, když jsem seznala, že si můj muž tu protekeru od Harrisona koupil a já, já, moje láska byla kupní cenou! Ti netvorové, ti pohani! Hrají s námi divadlo. Po tři týdny jsem se domnívala, že s Harrisonem svého muže klamu, když jsem konečně zachytila kus jejich rozmluvy a shledala jsem, že můj manžel ví o všem a je s tím plně srozuměn. Nezasluhovali by, aby je člověk postřílel?"

Štěpánka, ačkoliv věděla o všem, žasla nad přiznáním své spolčnice.

"A všichni jsou takoví", zvolala Welltreeová.

"To snad přece ne," osmělila se namítnouti Štěpánka, jen aby také něco řekla.

"Ano, jsou všichni takoví. Počkejte, dám vám příklad. Napřed mi řekněte, kolik je hodin. Děkuji. Jsme tady tedy již pětadesát minut. Ano, všichni jsou takoví, hrají s námi divadlo, nejenom na scéně, ale i v životě, toho McHalla nevyjimaje. Neviděla jste, jak krásně sehrál překvapení, když se poprvé setkal s Elsou? Jakoby byla před něho s modrého nebe spadla. "Elsu, Elsičko", volal v její řeči. Lump! Věděl o tom, že je jeho bývalá láska tady, čtrnáct dní do předu a byl na shledání připraven lépe nežli ona."

Štěpánka vyskočila se svého místa. Tentokrát byla ohromena.

"A kdo by mu to byl prozradil?" zvolala.

"Jiný lump. Můj muž. Chtěl si jej něčím nakloniti a proto mu řekl, co byl slíbil zachovati v tajemství."

"Za to všechno, co Elsa učinila pro něho", zašeptala si Štěpánka smutně a nahlas dodala: "A proč by se McHall stavěl jiným nežli je? Proč by ji klamal? Vždyť se mu koří celý svět a mohl by si vybrati z nejkrásnějších děvčat na světě!"

"Ano, z nejkrásnějších ano, ale on potřebuje kavku, která by mu nesla zlatá vajíčka a taková se ani na jeho krásnou fasádu ani na jeho slávu tak lehkou nechytne."

"Vždyť dostává obrovskou gázi!"

"Tu dostávají již dávno jeho věřitelé a on je živ jenom z toho, co dovede od nových hejlů vypumpovati." Štěpánka vstala.

"Teď ale již jdu, paní Welltreeová. Děkuji vám za vaše zprávy jménem Elsy, která bude sice ohromena, ale po čase vám bude povděčna."

Herečka pohodila rukou: "Na to je už pozdě, drahá Štěpánko."

"Jak to?" zvolala dívka.

"Vidíte, nyní jsme tady právě hodinu. Vykonala jsem svůj úkol, ale při tom jsem zároveň ulehčila svému svědomí. Nyní ať přijde potopa."

Dívka vytřeštila na herečku zrak. "Jaký úkol jste splnila?" zvolala.

"Zadržeti vás tady celou hodinu, aby byl McHall s Elsou o samotě. Nyní již můžete jíti dovnitř a blahopřáti své přítelkyni, paní Else McHallové, která právě před patnácti minutami byla provdána."

Štěpánka téměř vyletěla z budoirku a spěchala k stolu.

Tam, pokuřuje sobě cigaretu, seděl McHall, obrácen k Harrisonovi a Welltreeovi, kteří plni humoru se vraceli odněkud z venčí a odkládali svrchníky. Vedle McHalla, s hlavou skloněnou seděla Elsa. Když se Štěpánka přiblížila ku stolu, zdvihla Elsa oči, ale jakmile se tyto setkaly s tázvým pohledem Štěpánčiným, sklopila je opětně.

Štěpánka dopadla na židli se zrakem plným zoufalství k tváři Elsině upřeným.

"Vypijeme něco horkého nežli pojedeme zpět?" zvolal Welltree a kývnul na sklepníka.

IX. Tři úkoly.

Co se odehrálo mezi Elsou a McHallem v době, kdy Štěpánka Istivosti Welltreeové byla vzdálena od své chráněnky?

McHall a Elsa stáli spolu na konci molu na esplanádě, pod jejímiž jehlami šuměly mořské vlny. Tisíce světél plálo kolem nich na nebi, na zemi a zdánlivě i na moři. McHall vyprávěl Else o svoji lásce nejsladšími a nejžhavějšími výrazy hereckého slovníku. Když nebylo nikoho na blízku, nechala Elsa sklesnouti svoji hlavu na jeho prsa a přijímala jeho polibky. Bylo jí, jakoby prožívala nejkrásnější sen.

"Proč zdržovati, oddalovati naše štěstí?" zeptal se herec. "Proč je neurychlit? Ty jsi moje, já jsem tvůj, jsme si souzeni, bychom šli dále životem jako jedna duše ve dvou tělech. Miluji tě, prahnu po tobě. Zdá se mi, že ještě dnes, dnes musíš být úplně mou, navždy mou".

Dívka vyvinula se mu z objetí, vidouc, že na eplanádu přijížděl nějaký automobil. Stroj zastavil na druhém konci diskretně osvětlené prostory, z vnitřku jeho vystoupili muž a žena, kteří sem bezpochyby přijeli ztrávit o samotě v blízkosti moře poetickou chvilku a automobil oklikou, při které musil projeti blízko McHalla a Elsy, se vracel k městu.

McHall pokynul chauffeuovi a tento zastavil. "Hleď", obrátil se k své společnici, "zde nejsme tak sami, jak bych si přál s tebou býti v těchto báječných chvílích. Projedeme se trochu v limusině a za chvíli se vrátíme k našim přátelům."

Jakoby vlastní vůle neměla, nechala se dívka vsoupnouti milencem do automobilu, McHall dal řidiči několika slovy instrukce a dvířka kupé za ním zapadla.

Projeli živou, paprsky a chvosty prudkého světla prošlehanou hlavní třídou pacifických "Benátek" a octli se na klidnějších ulicích. Stroj zvolna šuměl po asfaltu. McHall přivinul dívku k sobě a pak ji vzal úplně do svého náručí.

"Oh, jak po tobě prahnu!" šeptal jí. "Nebudu šťasten, dokud nebudeš úplně má, celá má, s tou svou rozkošnou tvářičkou, celou svoji bytostí. Nemohu se dočkat, kdy tě budu moci líbat neustále, chovati takto ve svém náručí, jako sladké dítě, nositi tě na rukou a píti z poháru rozkoší do omámení, do ukolébání v nejkrásí sen blaženosti".

Polibky milencovy stávaly se stále žhavějšími, vyhledávaly nejenom její rty, tváře, oči ale i ouška a hrdlo, jeho ruce bloudily po jejím rozkoši se zachvívajícím těle.

Pojednou se dívka zlehka vyvinula z jeho náručí. Hlavou projelo jí uvědomění si situace. Bylo jí, jako opojenému, který nějakým nárazem, hlubokým dojmem, zděšením, překvapením vystřízliví. Nebo jako člověku, který kráčel k okraji propasti a zarazil se v poslední chvíli. Pochopila úmysl svého milence a toto poznání otráslu celou její bytostí. Nebyla schopna slova ale za to činu. Odhodlaně vzdálila jeho ruce svého těla a usedla na druhý konec sedadla.

McHall poznal okamžitě, že se ve svém tahu přepočítal. Zasmál se polohlasně a pravil: Proč mi unikáš, drahoušku? Což nechceš býti mojí, což mi nejsi zaslíbená a což tě nemiluji více než sama sebe? Snad dokonce pochybuješ o vážnosti mých úmyslů? Hleď, chystám pro naše přátele báječné překvapení. Předstoupíme před ně v necelé půlhodině a řekneme jim: "Gratulujte nám, my jsme se právě dali oddat. Nebude to rozkošné?"

"Cože, teď, se dáti oddat?" zvolala Elsa, považujíc nápad za žert.

"Ano. Zde v Americe není nic nemožného. Řeknu jen slovo řidiči a za pět minut jsme v obydlí mně známého pastora, který nám poslouží sedmou

svátostí a deset minut na to budeme seděti při stole "Na lodi" jako manžel a žena. Nač odkládati, nač čekati, proč se mučiti?" McHall mluvil nejsladším hlasem a zmocniv se opět ruky dívčiny, pokrýval ji žhavými polibky.

"Ale vždyť jsem ti řekla, že nemám na spěch, ačkoliv tě miluji a věřím, že budu s tebou šťastna. Před týdnem jsem ti řekla jaké ti kladu zkoušky, ty jsi ještě nevykonal ani jedinou. Bezpochyby se jim chceš vyhnouti? I ne, můj drahý, tak snadno to nepůjde. Před okamžikem jsi mi řekl, že mne máš radši než sám sebe. A nechtěl bys ani podstoupiti malé sebezapření a malou obět?"

Automobil se pojednou zastavil před nějakým domem stojícím opodál jiných obytných stavení. Elsa vyhlédla ven a zeptala se:

"Kde to jsme?"

"U pastora, který nás oddá, máš-li mne jen poněkud ráda a máš-li se mnou smilování", odpověděl nejistým hlasem herec.

"Ah, tak ty jsi již dříve dal rozkaz řidiči, nežli jsi se mne ptal o souhlas!" A při tom šlehlo hlavou dívčinou podezření, že i ten příjezd automobilu k místu kde stáli a rychlé porozumění chauffeuem krátkému rozkazu McHallowu mají nápadnou podobnost s články nějakého spiknutí. V tom okamžiku viděla, jak se záclona v osvětleném okně pohnula, něčí hlava vyhlédla ven a ihned se zase vzdálila od okna. Patrně byli očekáváni. Všechno se v ní vzepřelo, McHall poznal okamžitě, že nelze pomýšleti na přemožení jejího odporu z tonu jejího hlasu, když mu řekla: "Prosím, zavez mne zpět k našim přátelům a Štěpánce". To slůvko "prosím" nebylo nížádnou prosbou, ale rozkazem dívky, která zná váhu svých slov . . .

V necelých patnácti minutách seděli opět u stolu v restaurantu. McHall snažil se rozptýliti hovorem stísněnou náladu, která mezi nimi zavládla ale nedařilo se mu to a proto byl rád, když se objevili jeho přátelé a hned po nich Štěpánka, následována Welltreeovou.

Všichni zasedli kolem stolu, čekajíce na objednaný horký nápoj a snažili se býti veselými. Ale Welltreeová pohlížela chvílemi skorem úzkostlivě na Elsu a od této letěl zrak její k tváři Štěpánčině. Když se celá společnost zdvihla k odjezdu přistoupila k dívce a řekla jí šeptem: "Ať je jak je, lépe bude, když mne nebudete do toho míchat. Oni jsou ti muži bidáci, ale lépe jest s nimi býti za dobré." Pohled Štěpánčin ujistil ženu, že může býti bez starosti.

Na zpáteční cestě nebyla to již ta veselá společnost, která k pobřežnímu resortu před několika hodinami ujížděla. Málo smíchu a výkřiků rozléhalo se z letícího automobilu. Harrison a Welltree poznali ze zaraženosti mladého párku, že se plán McHallův nezdařil a to působilo i na jejich náladu.

Když dospěl automobil před hotel, kde byly Elsa a Štěpánka ubytovány, vyskočil McHall, pomohl dvorně dámám z auta a doprovodil je ku dveřím, načež po rychlém rozloučení odešel zpět ku svému automobilu. Štěpánka sobě z hluboka oddychla, když viděla, že se McHall s Elsou loučí.

*

Na Else, když se octly ve svých pokojích, bylo patrné, že předstírá obvyklou náladu ale že se přemáhá. Odstrojila se velmi rychle za pomoci Štěpánky a pak bez obvyklého besedování a hovoru, které předcházivaly vzájemnému přání "dobrou noc", odešla rychle do své ložnice. Štěpánce se zdálo, jakoby byla zaslechla vzlykot, sotva že se za Elsou dvěře zavřely. Poslouchala chvíli za dveřmi ale neslyšela ničeho nežli klapnutí otevírací desky psacího stolu.

Ráno byla Štěpánka časně vzhůru a nežli Elsa vstala; byla již v úřadovně u klerkova pultu, kde jí byl odevzdán opětně telegram, tentokrátě dosti obšírný. Když dívka v osamělém koutě parloru telegram přečtla, řekla sobě:

"Znamenitě! Jsou tedy již na cestě!" Pak se na chvíli zamyslela a konečně, vzchopivši se, vrátila se nahoru. Po chvíli objevila se ve společném pokoji Elsa, na které byly patrné následky noci z velké části probržené. Stěžovala si na bolení hlavy a požádala Štěpánku, aby telefonovala do Filmvillu, že nebude dnes moci přijít účinkovati a omluvila ji onemocněním. "Ale není to pravda, drahá Štěpánko," dodávala. "Mimo bolení hlavy mi pranic není. Doufám, že nebudou ničeho namítati, zůstanu-li dnes doma. Ostatně nebudou-li spokojeni, řekněte jim, že mi na tom pranic nezáleží, vyškrtnou-li mne nadobro ze seznamu svých sil Ano, drahá Štěpánko, mám v úmyslu toho nechat. Shledala jsem, že se pro ten život nehodím. Ano, to bude nejlepší. Nechám toho. Můžete jim to třeba říci hned, že na mne nemusejí počítati. Čeká tam beztoho na každé uprázdněné místo padesát děvčat, která toho více potřebují nežli já a které jsou třeba lepšími a hezčími herečkami".

Štěpánka sotva mohla potlačit svoje zklamání, slyšíc, že se chce Elsa vzdáti svého místa jako herečka. "To by zmařilo můj báječný plán", řekla si v duchu a pak namítla nahlas: "Ale vždyť jste chtěla být v Filmvillu, dokud si McHalla nevyzkoušíte! Už jste se zkouškou hotova?"

"Nikoliv, ale uložila jsem mu takové tři úlohy, že nemusím být kolem něho, bych viděla, zda je splní".

"To je ohromné zklamání pro mne a bude ještě větším zklamáním pro Ladimira, vzdáte-li se nyní své činnosti jako fotoherečka".

"Jak to?" zeptala se Elsa překvapeně.

"Vždyť jste sobě objednala hru, ve které byste opětně účinkovala s McHallem. Nyní jest s ní Ladimír již jistě hotov a možná že jest hra, od které očekává veliký úspěch na cestě. Představte si to jeho zklamání, a jeho zármutek až se doví, že jste v ní účinkovati odepřela".

"Skutečně, na to jsem nepomyslela. Nerada činím zármutek komukoliv natož osobám mě tak drahým jako jste vy a váš bratr, ale"

Štěpánka poznala, že Elsa povoluje a nelenila s dalším útokem:

"Učiňte mi to k vůli, Elsičko a zahrajte si ještě jednou v té naší hře. Pak se budete moci rozhodnouti zdali chcete u profese vytrvati nebo ne"

Elsa svolila a polibek spečetil úmluvu dívek.

Štěpánka v duchu jákala. "Chtěli jste hráti ošemetnou hru o tuto zlatou duši, ale nenadáte se, jak my si zahrajeme s vámi", pravila sobě v duchu, líbajíc Elsičku na pobledlou líč.

"Něco je mi u vás podivného, Štěpánko," pravila po chvílce Elsa. "Ještě jste se mne ani jednou nezeptala, jaké zkoušky jsem McHallovi uložila. Jako byste ani ženská nebyla. Je to možné, že by vás to nezajímalo?"

"I zajímá, má drahá dušičko, ale dovedu být diskretní".

"I jděte, vždyť jste vedle jiných funkcí moje privátní sekretářka, můžete tedy vše věděti."

Štěpánka skutečně prahla poznati co si bystrá Elsiná hlava na herce vymyslela a proto se mileráda usadila by vyznání dívčino vyslechla.

"Dala jsem mu tři tuhé zkoušky", začala Elsa. "Vše se mi u něho líbilo až na jednu věc, kterou jsem si umínila odstraniti. To jest, že tak brzo zapomněl na svoje češství a zahodil je za hlavu. To mne na něho nejvíce mrzí a umínila jsem si, že se za něho neprovdám, dokud to neodčiní. Řekla jsem mu: "Milý umělče, máte-li mne skutečně tak rád, jak říkáte a chcete-li mne dostat za ženu za každou cenu, jak se zapřísaháte, musíte si vysloužit dobrou Češku tím, že se vrátíte k zahozenému češství. A pak, nedbajíc toho, že se divně kabonil, vypočítala jsem mu ty tři herkulské práce, které ho čekají: Předně budete se od nynějška vydávati za českého umělce. Bohemian artist. "The great Bohemian photoactor". Jak to bude krásně znit.

Češství potřebuje, aby se k němu hlásil každý kdo mu může dělati čest. Poznala jsem zde, že Dvořák, Kubelík, Destinová, Mucha a jiní umělci učinili pro poznání, kdo Češi jsou více nežli všechny naučné slovníky dohromady. Kinematograf, na který bylo před časem pohlíženo jako na nízkého konkurenta divadla, se kterým se nesmí počítati jako s uměním, přestává býti podceňován. Naopak, dnes, kdy mimo pranepatrné procento jest kde kdo návštěvníkem kinemy, přichází se všade k poznání, že pomocí fotohry bude možno zjednati cestu každé pokrokové a povznášející ideji tam kam dříve naprosto přístupu neměla.

Nesčetněkrát slyšela jsem zde v Americe a již i na cestě na lodi, že nás zde v Americe, kde nežijí četnější české kolonie, považují za cikány nebo tuláky bez přístřeší. Proč by to nemohl býti právě kinematograf, který mluví denně k několika millionům lidí, který by pomáhal nešťastnou a pokořující myšlénku tu odstraňovati? Tak jsem mluvila k McHollovi a řekla jsem mu: Jak by to bylo krásné, kdyby jeden z prvních a nejobdivovanějších herců na světě vystoupil jako Čech a tak jako někteří naši hudební umělci, dával se všade označovati za Čecha. Pak by se ovšem nesměl jmenovati McHall ale poctivě česky Michal — to rodinné jméno bych mu již odpustila — a na všech plakátech a ve všech oznámeních by se čtlo 'Michal, the Great Bohemian Photoplay Artist'. Tu by si každý toho Bohemiana povšíml a každý kdo se o herce zajímá, snažil by se dověděti co to Bohemian znamená. Změna jména z McHalla zpět na Michala je druhým úkolem.

Třetí úkol týká se také češství a je mnohem významnější. Viděla jsem již mnoho her, ve kterých bylo slova "Bohemian" používáno k označení divokého, nespořádaného nebo přímo lumpáckého živlu. Chce-li se o děvčeti naznačiti, že je na cestě k pádu, řekne se, že se pustila do proudu bohémského života. Má-li se naznačiti, že umělec nepořádný život zničil, napíše se: "Bohéma jej pohltila". Ladimír, se kterým jsem o tom mluvila, pravil, že viděl i obrázky, na kterých skutečně byli cikáni označeni jako 'Bohemians'. Tenkrát prý se podal z Chicaga od Čechů nějaký protest k firmě, která obrázek vypravila, ale bylo prý to málo platno.

Je-li někdo, kdo by mohl tomuto zakořeněnému zlovyku zneužívání českého jména vyhlásiti boj, mohl by to býti pouze člověk, který se těší zvučnému jménu u těch, v jejich moci jest zlovyku učiniti přítrž. Vyhledla jsem Michala za muže, který ponese prapor v boji tom, podniknutím kroků u všech vyrabitelů filmů a podnikatelů a prostřednictvím publikací u spisovatelů fotoher, aby nebylo jméno Bohemian, náležejícího slavnému národu, zneužíváno k označení nízkých živlů.

Nemyslíte, že kdyby o tom napsal Michal — nebudu jej již jinak nazývati — pojednání, že by se to rozneslo celým americkým tiskem a přispělo k nápravě? A kdyby se člověk jako on, známý millionům věnoval pravidelnému boji proti takovému zneužívání, že by pořídil více, nežli kdokoliv jiný na světě?"

"Vy jste genius, má drabá Elso", zvolala Štěpánka. "Lépe jste nemohla úkoly ty sestaviti. A co on tomu říkal? Chce se toho pokusiti?"

"Musí, chce-li mne dostati. Jenom tak mi může dokázati, že všechna jeho slova, kterými mi vyznává lásku, jsou upřímnými. To si dovedete představit, že nikterak nadšeným nebyl, když jsem mu úkoly ty vyjmenovala ale nezbylo mu nežli slíbiti, že je vykoná. Pouze žádal o dostatek času, aby si to mohl všechno připravit. Nejhorší zkouškou pro něho bude úkol druhý, vzdáti se jména, pod kterým se proslavil. To jméno Michal, které vyslovuje po anglicku Majkl je mu hodně protivno a ušklíbl se nepěkně, když je vyslovoval, ale jiné české si dáti nemůže, nechce-li se

vzdáliti od toho, pod kterým jest znám... Ano, ano, úkoly, které jsem mu uložila zdaji se mu těžkými a dokázal to již včera, když jim chtěl uniknouti a dostati mne bez jich vyplnění. Pomyslete si, drahá, zatím co vy jste ošetřovala paní Welltreeovou v dámském budoiru, byla jsem s McHalleem již přede dvěma obydlí pastora, který nás měl tajně oddati. Ten plán si vymyslel Michal a věru, kdybych si nebyla vzpomněla na vás, jak strašně byste se tvářila, až byste se dověděla, že jsem oklamala vaši bdělost, byl by mne snad umluvil.

Ale vzpomínka na vaši přísnou tvář a pak na to že se ještě ani nepokusil vykonati úkoly mnou uložené mne posilily k odporu v kritické chvíli. Jak jsem nyní ráda, že jsem měla tu zmužilost, když jsem již byla téměř úplně v jeho moci. Jsem spokojena, ačkoliv mne bolí, že jsem mu připravila zklamání a zármutek. Ale nepoddám se. Vidíte, že jednám správně, moje milá učitelko a strážkyně?"

"Zasloužíte, bych vás zlíbala," zvolala Štěpánka. "Kolik pak děvčat na světě by odolalo pokušení, když by si je velký McHall vedl k pastorovi."

"Jak jsem ráda, že aspoň někdo na světě jest se mnou spokojen," řekla Elsa a přituliла se k své starší družce.

"A nyní mi řekněte, co budete dnes dělati, když nepojedete do Filmvillu," ptala se Štěpánka. "Já mám nějaké pochůzky pro bratra a potřebuji několik hodin prázdného času."

"Dostala jste od Ladimíra dopis," zeptala se překvapeně Elsa.

"Ano, tušila jsem, že dopis přijde a seběhla jsem dolů nežli jste vstala."

"Jak se mu vede?" ptala se Elsa živě.

"Velmi dobře. A bude šťasten, až mu napíšu, že jste se na něho vypsávala."

"Vyřídíte mu můj srdečný pozdrav a pište mu, až bude hotov s onou připravenou hrou, by sebral nějakou látku o významu slova Bohemian pro Michala a jeho zamýšlený boj proti zneužívání slova toho... Já dnes budu doma, má zlatá Štěpánko a vy si můžete jíti po záležitostech svého bratra kam libo".

X. Štěpánka autorkou.

Za půl hodiny po ukončení této rozmluvy vcházela Štěpánka do informační úřadovny, zařízené ve velkém krámkě na ulici Hill pro pohodlí návštěvníků města Los Angeles. "Chtěla bych se seznámiti s nějakým pisatelem her pro kinematograf neb ještě lépe pisatelkou," řekla dāmě, která byla výkonnou silou úřadovny. "Nemohla byste mi poraditi, jakým způsobem bych mohla někoho v odboru tom zkušeného vyhledati? Mám pěknou látku k fotohře ale nejsem nikterak zkušená ve vypracovávání děje a potřebovala bych někoho k ruce."

Superintendentka úřadovny, statná, hezká matrona, která byla vtělenou vřidností a úslužností, odkázala tazatelku na veřejnou stenografku, která měla v úřadovně svůj stůl, ale nebyla dosud přišla. Ta že jistě bude některé spisovatele od oboru toho znáti, neboť prý jim často přepisuje na stroji jejich rukopisy.

Štěpánka počkala a nečekala dlouho. Za chvíli dostavila se do úřadovny suchá, nepatrná žena vzhledu staré panny a když jí návštěvnice svoji žádost opakovala, předložila jí ze svého zápisniku několik adres. Štěpánka vzala si adresu jedné dámy, o které stenografka věděla, že její hry jsou ochotně přijímány a dobře honorovány a za chvíli odjížděla v taxicabu do vzdáleného předměstí losangelského.

Štěpánka vrátila se do hotelu teprve v hodinách odpoledních. Když taxicab, který jí přivázel, zastavil před vchodem hotelu, viděla mezi několika

stroji podél chodníku stojícími automobil McHallův a když vešla do předsíně a čekala na zdviž, viděla McHalla, přijíždějícího zdviží dolů. Potkali se spolu ve dveřích elevatoru. McHall dívku pozdravil, tato se však s ním nezastavila a odjela přímo nahoru k pokojům, jež sdílela s Elsou.

Zastihla svoji družku ve mnohem veselejší náladě nežli byla, když se rozcházely. "Právě odešel odtud Michal," volala Elsa své učitelce vstříc. "Přišel se omluviti za svoje včerejší jednání a pěkně poprositi svoji bohyni — to jsem prosím já — za odpuštění. Hlavně jej však přivedla obava o mne. Jakmile se dověděl, že jsem nemocna, vyžádal si na odpoledne dovolenou a ačkoliv měl hráti velmi důležitou úlohu, muselo býti všechno zastaveno a on jel sem. Měl vám takovou radost, když viděl, že to s tou mojí nemocí není tak zlé a že mi vlastně ničeho neschází!"

"Nu a odpustila jste mu?"

"Jak pak by ne! Kdybyste viděla, jak krásně prosil, když viděl, že si ani ruku od něho nechci nechat políbiti. A pak, jak bych neodpustila, když přišel také oznámiti, že již začal pracovati na jednom z úkolů, které jsem mu uložila. Začne s tím nejtěžším, třetím, a připravuje si jakýsi otevřený dopis na všechny managery a na spisovatele fotoher a do všech kinematografických publikací s vyzváním aby byl učiněn konec zneužívání jména "Bohemian". Nebude to krásné? To všechno bude mojí zásluhou. On k tomu ale potřebuje nějaký materiál, poněvadž se o otázku tu doposud nezajímal a tu jsem mu slíbila vyžádati si všechny potřebné informace vašim prostřednictvím od Ladimíra".

Štěpánka stavěla se rovněž potěšenou těmito zprávami ale v duchu si pravila: "Je nejvyšší čas, že jsem začala s prováděním svého plánu, aby mne ti intrikáni nepředěšili a nezmocnili se této dívky dříve nežli budou jejich pikle odhaleny".

"A slíbil mi", pokračovala Elsa, "že po zahájení prvního kroku k plnění mnou uložených úkolů přistoupí hned k druhým, ku změně svého jména a vyzvání ředitelstva Filmvillu, aby jej uvádělo vždy s označením "český umělec".

"To bude skutečně velkolepé. Kdyby každý tak ze svých sil a možností pomáhal k odstranění falešného zvuku se jména Bohemian jako vy, tu by brzo zneužívání jeho přestalo. Ale chybou je, že přemnozí naši krajané, kteří by mohli mnoho v tom směru učiniti, kteří se těší vlivu a vážnosti, nekonají ničeho aby tomu nešvaru odpomohli. Zamrzí, zabolí je to, když vidí, že jest jména "Bohemian" používáno k označení ssedliny lidské společnosti ale nežli by se pokusili o zjednání práva jménu tomu, raději se ho vzdají a svoje češství zaprou". To řekla Štěpánka Else, při tom však si pomyslila: "Škoda však, že ty, dobrá dušinko, dočkáš se hrozného zklamání místo tvých snů".

*

Po tři následující dny vzdalovala se Štěpánka každého odpoledne své chráněnký na několik hodin. Doprovázela Elsu do Filmvillu ale před polednem, vymluvivši se na nutné záležitosti, které musí vyřizovati v městě pro svého chicažského bratra, notáře, odjížděla do Los Angelesu a před ukončením pracovních hodin byla ve Filmvillu zpět. Vše šlo svým pravidelným chodem, Elsa hrála před kamerou menší úlohy, a po skončení dne trávila večery ve společnosti svého milence, který k ní byl ještě něžnější, láskyplnější a také jaksí uctivější nežli dříve. Bylo viděti, že si Elsa svým rozhodným chováním zajistila jeho respekt.

Jednoho dne odpoledne vrátila se Štěpánka z města do Filmvillu s radostnou zprávou. "Ladimír poslal onu novou hru pro vás a McHalla..."

"Michala, prosím", opravila ji Elsa.

"Tedy Majka, all right! Zde je rukopis!" volala, ukazujíc velkou obálku a vyjmajíc z ní bílé čtverky papíru, popsané modrým strojovým písmem. "To se ví, že to musí být zase podáno pod mým jménem. Kde je pan Mc... Michal, chci říci a pan Harrison, ať mne doprovodí oba ku Griftonovi a přimluví se, aby práci přijal a dal ji hned provádět. Ostatně jest to tak znamenité, něco zcela nového, že jsem jista, že to Grifton rád přijme".

Za čtvrt hodiny na to byl vrchní ředitel podniku, Eugene Grifton, zastoupen, když vycházel ze své úřadovny, McHallem a Harrisonem, za kterými skromně stály Štěpánka a Elsa. "Slečna Braunová sepsala novou hru pro McHalla a slečnu Elsu", oznamoval Harrison. "Dovolíte-li, dáme vám ji na stůl, abyste ji odkázal k prohlédnutí nebo si ji prohlédl sám".

Elsa přistoupila těsně za svého milence a slabě jej štouchla do boku.

"Byl bych velice povděčen," řekl velký herec, "kdybyste hru přijal, pane Griftone".

Magnát se na okamžik zamyslel a pak pravil: "Nechám to na vás, Harrisone. Prohlédněte tu práci a uznáte-li ji za dobrou, přijďte ke mně a promluvíme si o obsazení".

Vrchní ředitel vstoupil do svého automobilu a odjížděl, zatím co Štěpánka přitočila se k Harrisonovi a šelmovskými se naň usmívajíc a vinouc se k jeho boku, pravila: "Nyní tedy jest osud mé hry ve vašich rukou. Doufám, že se k ní zachováte milosrdně".

Harrison odpověděl dotazem, jaká bude jeho odměna, nehodí-li hru do koše. Elsa, znajíc povahu záletného ředitele, slíbila mu pusou jako monument, ale to vše jen žertem, neboť věděla, že u Harrisona platí vůle McHallova a tento že musí dělati to co si přeje Elsa. Věděla, že je hra přijata.

*

Následujícího dne seděli Harrison s McHallem v šatně tohoto a potichu spolu rozmlovali. McHall, který odložil svůj jasný pohled a sebevědomé držení těla, jakmile vkročil do své šatny a přijal vzhled zakaboněného vzteklice, zeptal se stísněným hlasem:

"Jak jste pochodil včera u Steinera? Dá si ještě říci? Jedná se tu jen o nějaký měsíc. Za měsíc je holka má a pak se budu moci vyrovnati se všemi. Rozhodl jsem se podléztí, když se mi nepodařilo přeskočiti a udělám na oko vše co chce".

"Tedy přece vás ohnula jako proutek. Kdo by to byl od té záby očekával?"

"Co mi zbývalo jiného? Nejedná se tu o žádnou maličkost Ale počkej, ještěrko, já ti ukážu "Majka", jakmile budu mít tvou čekovou knížku přepsanou na svoje jméno. Já ti dám Bohemians! To pokoření drazé zaplatíš. Žádný automobil ti nebude dost rychlý, aby tě dovezl k rozvodnímu právníkovi, až poznáš, jak jsem to myslel s těmi sliby upřímně. Mně to na mé reputaci neublíží, když se bude jednat o bohačku, která za mnou přijela z Evropy".

Harrison byl bezpochyby zvyklým slyšeti podobné výlevy citů od McHallda neboť jimi nebyl nijak překvapen.

"Pomyslete si, já, McHall, mám změnití svoje jméno, mám se jmenovati Michal, Majkl, aby to té zbrklé Češce hezky česky znělo v uchu. Já který byl rád, když jsem se dostal ze společnosti těch Čechů, se mám nyní starat o to, aby byli Čechové považováni za vysoce vyspělý národ. Mám rozesílati články a cirkuláře magazinům a ředitelům, mám si za svoje jméno dávatí titul "Bohemian artist". Ano, Bohemian, ale z toho druhého konce. Budu pravým Bohémem, až z tebe vyždímám tu zlatou šťávu a pošlu tě zpět do Zastrčené Lhoty v té tvé Bohemii, o kterou se tak staráš".

“Nevěřím, že na to vše dojde, McHalle. Nemyslim, že vy změníte svoje jméno a budete se starati o natírání firmy “Bohemia” zlatou barvou. Následkem toho také nedostanete tu svoji kůstku, nevymačkáte z ní žádné zlato a nepoženejte ji zpět do Evropy”, pravil Harrison, zatím co McHall vyvaloval oči a otvíral ústa jako zcela obyčejný, v úžas uvedený smrtelník a nikoliv jako idol dívčího světa.

“A to z toho jednoduchého důvodu”, pokračoval Harrison, “že vám nedají vaši věřitelé dosti času, abyste to mohl provésti. Dali to všechno do rukou Steinerovi a ten mi včera oznámil, nebude-li to do pěti dnů složeno třiatřicet procent jako první splátka požadavků, půjde záležitost pana McHalla na buben a on sám na zatykač pro podepsání falešného čeku za mříže”.

•McHall vyskočil a začal přecházeti dlouhými kroky po šatně.

Harrison pokračoval: “A s McHalleem půjde na buben jeho důvěřivý přítel Harrison, který za něho ručil většími částkami nežli na jaké stačil.”

McHall nemyslel na situaci svého přítele ale na svoji. “Co nyní dělat? Co dělat?” opakoval si.

“Zbývá jediná věc”, pravil vážně Harrison. “Půjdu k Else a řeknu jí vše. Vylíčím jí, jako jsme to udělali Griftonovi, jak jste se do toho dostal beze své viny a že v jejich rukou jest vaše spása”.

“Ne, Harrisone, to není možno”, zvolal herec. “Vy ji neznáte tak jako já jsem ji poznal. U toho děvčete záleží vše na dojmu, jakým na ni co působí. Kdyby mne, v kterém vidí poloboha, viděla jak se svíjím pod tíhou tak něčeho prosaicického, sprostého, jako jsou dluhy, ztratil bych u ní veškeru prestiž. Pátrala by třeba také, jak jsem se do dluhů dostal a nedivil bych se pranic, kdyby za pomoci té lasičky Štefky se domakala pravdy. Kdyby se jednalo o malou sumu, o nějakou výpomoc, snad by se to dalo spraviti tím, že byste ji vy požádal o půjčku pro sebe ale takhle když musí býti do pěti dnů pohotově celé jmění, pojala by podezření a možná že by pak ani splnění mých úkolů nepomohlo, abych se dostal k cíli. Poznal jsem, že ta holka má železnou vůli, které dovede všechny svoje city podříditi a dle toho se s ní musí jednati. Ne, to co navrhuje nejde”.

“Pak se můžeme resignovati k pádu do propasti. Vy se nemusíte starat o změnu svého jména ani o slávu jména Bohemian, protože, jak se to roznese, kam jste zabředl, udělá váš kontrakt v rukou Griftonových chrup dle známého odstavce, na který si Grifton tak potrpí, že kontrakt padá jakmile zahodí herec svoji reputaci. Já ovšem poletím s vámi, ale mám dobré přátele ve Welltreeových, kterým jsem dopomohl ku skvělé kariéře a kteří se nyní budou museti starati o mne ... Prozatím budeme čekati zdali se v poslední chvíli neobjeví nějaký anděl, který by nás zachránil a na oko klidně půjdem po své práci. Vy okouzlovat děvy svojí božskou chladností a polibky silnými jako smrt a já čtením tohoto rukopisu vaší “přítelkyně”, slečna Štěpánky. Začíná to velice pěkně. Únosem a oddávkami v automobilu. Je to ironie. Vy unesete Elsu a zatím co jste pronásledován jejím otcem, zastavíte se u obydlí kněze, vezmete tohoto do automobilu a za jizdy se dáte oddati. Otec vás dohoní v té chvíli když vám pastor řekne: Jste svoji. ... Kdybyste ji raději mohl unést ve skutečnosti!”

McHall se zastavil prudce nad sedicím Harrisonem: “Jakže je to?” zvolal. “Já jsem ve hře oddán s Elsou? V automobilu za jizdy?”

“Ano, tak to slečna Braunová předešla. Mluvil jsem již o tom ráno s Griftonem a tomu se velice líbilo sestrojiti scény; čtyři osoby v bílých pláštích a s okuláry na automobilu, v prostředku pastor, který má na sobě černý plášť a zatím co jest párek oddáván, jest výjev fotografován z jiného automobilu, jedoucího vedle.

McHall položil ruku na rameno managera. Chvějícím se hlasem, prozrazujícím hluboké vzrušení se zeptal: "A člověče, nenapadlo vám nic, když jste to četl? Nenapadlo vám, jak by se všechny naše nesnáze rázem rozluštily, kdyby místo herce byl na cestě do automobilu příbrán skutečný kněz a po oddavkách bych prohlásil Else, že je skutečně mojí ženou? Co by jí zbývalo, nežli se podvoliti skutečnosti?"

Harrison povstal při slovech hercových. Chvilu upíral na tohoto udivený zrak a pak řekl zvolna: "Otázka je, byl-li by takový sňatek platný."

"Jak pak by nebyl, kdyby ona uvěřila že platným je. To by jistě nebyla tak těžká práce, při které by nám kněz pomohl, přesvědčiti ji, že jest mojí zákonitou ženou. Pak by šlo již vše hladce. Druhého dne bych se jí přiznal k dluhům a požádal ji o pomoc a pak, dokud bych neměl její čekovou knížku pod svou kontrolou, udržoval bych ji v mínění, že to s tím počestným se myslím upřímně".

"McHalle, tohle jest skutečně báječný nápad. Jakmile budete mít chvíli času, přijďte do mé úřadovny, probereme si rukopis hry a sestavíme si tu naši část děje".

XI. Oddavky.

Po pravé straně asfaltové cesty vedoucí z Los Angelesu přes Pasadenu rozkošnými místy Arcadia, Monrovia, Azusa, Glendora, Pomona k Riverside a San Bernardinu, skrytým za horami na východě, stojí útulný domek slohu bungalového s prostrannými verandami a dvojí hradbou zeleně od vrátek zahrádky před stavením až ku malému ale slohu domku pěkně odpovídajícímu schodišti.

Tento domek byl jednoho dopoledne, kdy vše se tetelilo žářem californského slunce, jevištěm neobvyklého ruchu. Napřed přijel k domku automobil, z něho vystoupil mladý muž v občanském obleku ale s kněžským límečkem vykukujícím z pod upjatého kabátu. Promluviv s majitelkou domu, která mu přišla otevřít, vstoupil dovnitř. Automobil, který jej byl přivezl, rychle pokračoval ve své cestě.

Za půl hodiny na to přihnaly se s větrem o závod od Pasadeny dva jiné automobily. Na jednom z nich umístěna byla kinematografická kamera. U stojanu stál muž, který řídil kameru a chvílemi točil její klikou, obraceje stroj čočkami stále k druhému automobilu. Tím byl obyčejný velký cestovní motorový vůz, nesoucí mimo chauffeura šest osob, tři muže a tři ženy.

Tváří žen nebylo viděti, neboť všechny měly veliké, maskám podobné okuláry, které zastíraly polovici tváře a šat jejich zahalen byl světlými převlečníky proti prachu. Automobily zastavily se před domkem a muž, sedící v cestovním automobilu vedle jedné z žen na hlavním sedátku, seskočil. Operator v druhém automobilu nařídil svoji kameru, tak, aby mohl do obrazu pojmouti automobil i domek. Jiný muž stojící vedle operátora, kterým nebyl nikdo jiný nežli režisér Harrison tleskl do dlaní a řekl: "Teď". Operátor začal točiti klikou, muž který byl z automobilu vyskočil, obrátil se ku své společnici a sejmuv svoje okuláry, pravil: "Posečkejte malou chvíli. Zde bydlí kněz, přivedu jej okamžitě", a obrátiv se, spěchal k domku. Tímto mužem byl krásný herec McHall. Majitelka domu stála v zahrádce a když se jí cestující na něco byl zeptal ukázala do zadu domu, kde se na holé půdě rýsovaly řady stromků mladého oranžového sadu. Mc Hall pustil se po chodníčku vedoucím podél domku k sadu, kde bylo viděti ve vzdálenosti as jednoho sta kroků mladého muže v pracovním obleku ale s tenkým kolárem na krku, téhož, jehož byl před půl hodinou jiný automobil přivezl. Stál u jednoho stromku, obíraje se jak se zdálo jeho štěpováním a nevida cestujícího, který k němu běžel.

Oba mužové na automobilu s kamerou opustili zatím svoje místa. Šli s kamerou do pozadí domku, by fotografovali výjev jak McHall přemlouvá kněze, by jej šel s jeho milenkou oddat.

V cestovním automobilu, jakmile se fotograf s Harrisonem vydali podél domku k štěpnici, nastal spěšný ruch. "Nyní rychle si zaměňte místa a šat", řekla jedna z žen na menším sedátku. Dívka sedící na hlavním sedadle se zdála rozmýšlet. "Rychle Elso, pamatujte, co jsem vám řekla. Nyní budete mít příležitost jej poznati lépe nežli tisícem zkoušek. Rychle, sem, vedle mne. Čapku dolů, rukavice dolů vyměnit, tak, vy si, paní, sednete sem a zůstanete na místě vedle něho, až se vrátí, ať se děje cokoli a vy Elso rychle na sebe její čapku a rukavice. A vy paní, poposedněte laskavě poněkud níže. Jste trochu větší nežli slečna, aby se rozdíl vyrovnal."

Elsa poslouchala, přisedla sobě jako stroj a vyměnila si plášť, masku, čapku a rukavice se ženou, která byla dosud seděla na předním, menším

V tom okamžiku dokončil kněz svoji ceremonii.

sedátku a pak se obrátila ku své sousedce se slovy: "Co to má všechno znamenati, Štěpánko? Kdo je ta dáma?"

"Pst, uvidíte hned. Sedte zticha, ať on nic nepozoruje až se obrátí sem. Již jde s pastorem".

Harrison a fotograf přiběhli zpět a zaujali opět své místo na motorovém voze. Když měl fotograf svoji kameru opět nařizenu, zatleskal Harrison a McHall, čekající u domku s pastorem, zapínajícím si ještě límeček černého roucha, vykročili k automobilu, v němž seděly dámy. Když vyšli na silnici, ohlédl se McHall a jakoby spatřil nějaké pronásledovatele, přijal na tvář výraz zděšení, rychle vsoupl kněze do automobilu, vyskočil za ním a stroj se rozejel. Operator fotografické kamery otočil stroj za odjíždějícím automobilem, chvíli ještě točil klikou a pak se i jeho automobil rozejel za prvním.

Za chvíli letěly opět oba automobily vedle sebe po rovné cestě.

Harrison zatleskal opětně rukama. Operator uvedl stroj v činnost a McHall se ohlédl, jakoby po nějakém pronásledujícím je nepříteli.

Na scéně objevil se třetí automobil, který je byl od začátku scény z povzdálí následoval. Tento třetí automobil byl krytý, ale na jeho stupátku stál nějaký bělovlasý pán a pobízel řidiče k rychlejšímu letu. Fotograf se svým chauffeuem, kterému režisér dával neustále rozkazy, zůstal poněkud vzadu a jakmile dostal do své čočky oba automobily, dal znamení režisérovi, tento zapískal na píšťalku, která svým pronikavým zvukem přehlušila i supot tří v před letících motorů. McHall dal pokyn knězi, sedícímu uprostřed prvního automobilu, tento povstal a obrátiv se k McHallovi a jeho sousedce, pokládal jim otázky při oddávkách obvyklé a pak nad nimi v žehnání zdvihl ruce.

Automobil pomalu zmírňoval rychlost, až zastavil docela. Automobil s pronásledovatelem dojel téměř až k prvnímu a zastavil též. Starý pán, mávaje rukama, seskočil a blížil se k prvnímu automobilu.

V tom okamžiku dokončil kněz svoji oddávací ceremonii. McHall povstal ve svém autu a drže ve své ruce ručku své sousedky, obrácen ku kameře na třetím automobilu pravil pozvolna a velmi zřetelně, tak aby na obrázcích mohl každý čísti slova s jeho rtů:

"Je pozdě, pane otče! Právě jsme byli oddáni. Zde je pan páter, který nás na vždy spojil". S těmi slovy ukázal na kněze. Pak usedl McHall k dívce, se kterou byl právě oddán a jako navzdor panu otci, který polykal svůj vztek, políbil tuto na ústa, jež nebyla maskou zakryta.

Kamera dohrčeia, výstup byl fotografován.

"Výborně se to zdařilo, když uvážíme, že jsme měli pouze jednu zkoušku a to ve Filmvillu," volal Harrison, seskakuje s operátorova automobilu a stíraje si pot s čela. "Vsadím se, že bude obrázek znamenitý." Při tom mrkl stranou na McHalla.

V tu chvíli vzal McHall, nedbaje přítomnosti druhých dvou dam, svoji sousedku do náruči. "Nyní tě políbím, drahoušku již jako svoji skutečnou ženušku", pravil. "Sundej si tu masku, ať se podívám, jak ti to sluší, být paničkou!" Dívka vedle něho neodpovídala ani si masku nesejmula. Herec naklonil se k ní znovu a něžně jí šeptal: "Nyní mi musíš odpustit, miláčku, co jsem udělal. Tento pastor, který nás oddával nebyl žádným hercem ale skutečným knězem a my jsme nyní po zákonu před bohem i před lidmi mužíčkem a ženuškou." A s těmi slovy přivinul ji opětně k sobě.

Dvě dívky na předních sedadlech sejmuly svoje masky. Jedna bledá, vyděšená a druhá podivně se usmívající ale rovněž překvapení jevící tvář upíraly k němu svoje pohledy. McHall pozdvihl hlavu a poznav v jedné z dívek sedících proti němu Elsu, trhnul sebou a vykřikl. Na okamžik ztrnul a pak zvolal:

"Co to má znamenat? Což nesediš tadyhle?" a ukázal na postavu vedle něho, choulící se v rohu sedadla. "Co je to za žert?" Kdo je tohle?" volal a rázem strhl masku s tváře neznámé.

"Marie!" zvolal pak jakoby přízrak před nim byl vyvstal a sklesl na sedátko. Okamžitě se však vchopil a jeho ruce vznesly se do výše nad hlavou mladé ženy, která zdála se býti shroucena u jeho nohou.

"Jak jsi se sem dostala? Co tu děláš", zasyčel a již by se byly jeho pěsti snesly se na hlavu ženy, kterou nazval Marii, kdyby v tom okamžiku nebyly bývaly jeho paže zachyceny mladým mužem, který po dobu jízdy seděl nehnutě vedle chauffeuera ale nyní, stojí na stupátku automobilu, byl sledoval výjev, jsa připravenk zakročení.

McHall se zarazil a v okamžiku tom řekla Štěpánka svým nejsladším hlasem:

"Elsičko, zde vám představuji paní Marii McHallovu, před půldruhým rokem rozvedenou a dnes našim přičiněním s jejím manželem znovu oddanou Ale o tom, že budete mít skutečného kněze místo herce, jsem nevěděla, na mou duši ne!" obrátila se k Harrisonovi, který s vypoulenými očima sledoval výjev, stoje vedle automobilu.

McHall, odstrčiv mladého muže, který jej byl zachytil, chtěl se znovu vrhnouti na mladou ženu, ale tentokrát byl tu již i Harrison a pomohl rozzuřeného herce krotiti.

"Kdo jste?" volal herec drsným hlasem na neznámého mladého muže, "proč se pletete do mých záležitostí?"

Mladý muž sejmul okuláry.

"Neznám vás, drží pane", volal McHall, snaže se vyrvati se Harrisonovi, "neznám tě, psi synu, ale jsem ochoten se s tebou vypořádati!"

Byl tu ale někdo jiný, kdo mladého muže znal, a to byla Elsa, která, vzpomínajíc se z dvojího hrozného překvapení, pohlédla k němu a zašeptala "Ladimír!"

"Ano, Ladimír to byl", pravila Else Štěpánka, tisknouc ustrnulou dívku k sobě, "který se dopátral pravdy o McHallovi a přivezl sem jeho rozvedenou manželku i s dítkem — které jsme nechali v Los Angeles — aby před vašimi zraky McHalla s jeho obětmi konfrontoval Nesehráli jsme to dobře, pane Harrisone?" obrátila se k řediteli, který odváděl McHalla do druhého automobilu.

"Zpět do Los Angelesu!" zvolala na to Štěpánka, "ať poznáte také to roztomilé robátko této paní a McHalla. Beztoho se již asi nemůže maticky dočkat. Pojdte pane páter, dovezeme vás zpět domů a zaplatíme vám za ceremonii!"

Chauffeur popojel kousek dále na volnou silnici a obrátil automobil zpět k Los Angelesu. Když mijeli stroj s kamerou, viděli, jak Harrison doposud se namáhá udržeti na sedadle se zmitajícím a vztekem optického McHalla.

XII. Dohra.

"Ze všeho největším zklamáním pro mne bylo", pravila Elsa, na jejíž tváři bylo viděti stopy slz, když za hodinu na to seděli ve svém pokoji v Los Angelesu, "když jsem jej zaslechla tak zlořečit, nadávat a klít jako nejsprostšího rváče. Jestliže ještě po prvním ohromení zbylo v srdci mém pro něho trochu sympatie, roztříštil ten zbytek on sám jediným slovem, jedinou nadávkou, kterou vrhl v tvář Ladimírovi, a pak zdvihnutím pěsti nad hlavu té, které kdysi také vyznával lásku".

Ladimír usmívaje se blaženě, mávl rukou, jako na důkaz že nadávka se čestného člověka chytiti nemůže, sveze se po něm a padne zpět na toho, kdo ji vrhl.

Ode dveří, kde na zdi připevněn byl telefonický strojek, ozvalo se zvonění. Štěpánka šla odpovědět a oznamovala: "Paní McHallová jest již tady se svým synáčkem. Mám ji zavolatí nahoru?"

"Ať dole chvílku počká", řekla Elsa. "Napřed mi řekněte, jak se to všechno událo. Jsem z toho ještě celá omámená. Jak jste se dověděli, že je Michal ženat? Kde a jak jste jeho ženu našli?"

"To je zásluhou Ladimíra a jeho záliby ve všem co je ve spojení s kinematografem a fotohrami," řekla Štěpánka. "Před časem se mu podařilo účinkovati několikrát jako statista ve hrách vypravovaných jednou firmou, která má svoje ateliery v Chicagu. Tak se seznámil s některými tamními herci a od jednoho z nich, jednou, když bylo mluveno o McHallovi a jeho rychlém vzestupu k slávě, zaslechl, jak pravil: "Rád bych věděl, jak to

dopadlo s tou jeho láskou v Oberlin, Ohio. Myslel jsem, že je ženat ale nyní jest uváděn v osobních poznámkách publikaci za svobodného”.

Ladimír, který se o McHalla zvláště zajímal, poněvadž měl vždy jakési podezření, že je Čech, zapamatoval si to a když zde přišel k poznání, že se máte stát McHallovou manželkou, rozhodl se ve vašem zájmu podívat se blíže do hercovy minulosti. Odejel do Chicaga, kde si vypůjčil od bratra potřebný obnos na svoje pátrání a odtamtud do Oberlinu ve státu Ohio. Tam vyšetřil, že tam byl McHall jako vaudevillový herec před třemi lety a udělal si známost s dcerou majitele hotelu, ve kterém bydlel. Nějaký čas po té když odejel, zmizela i dívka a od té doby nebyla v Oberlinu viděna. Ladimír vynašel majitele onoho hotelu, který se zdráhal o věci mluvit, ale konečně přece prozradil, že jeho dcera byla za McHalla provdána, ale teprve když jej byla k sňatku výhrůžkou donutila. McHall si ji vzal ale týral ji od počátku a nechával ji v nedostatku. Pak od ní utekl právě když se měla státí matkou a jel do Californie, kde mu přálo štěstí a stal se hercem pro velkou fotoherní firmu. Když viděli rodiče jeho ženy poprvé svého nehodného zetě na obrázku na plátně, poslali za ním svého právníka. McHall nechtěl-li mítí svoji kariéru jako herec zkaženu a svoji slávu začerněnu ošklivým skandálem, musel složití ve prospěch své manželky a svého dítka velkou sumu, rovnající se celému jmění. Tím se zahrabal do hromady dluhů, ale mohl se nadále vydávati za svobodného a okouzlovati dívčí svět, neboť za výpalné, které z něho právník vynutil, bylo mu slíbeno, že se dá jeho žena někde v zapadlém koutě světa od něho pro opuštění rozvésti a že se k němu nikdy hlásiti nebude.”

“A jak jste ji tedy mohl přivésti sem a přiměti k tomu, aby hrála ve vaši tragikomedii tak vynikající úlohu?” zeptala se Elsa, která se začala smířovati s jasnější stránkou své situace, zvláště když mohla pozorovati rozpaky v jakých Ladimír při vypravování své sestry tonul.

“Kdyby byl přímo řekl, o co se jedná,” pokračovala Štěpánka, “nebyl by ji sem dostal, ale dovolil si použití lsti a vyhledal rozvedenou paní McHallovou jako přítel jejího bývalého manžela a prozradil jí, že se její muž od té doby co je slavným hercem úplně změnil pokud se charakteru týče a řekl jí, že je přesvědčen, že by došlo ku smíření, kdyby ona učinila první krok. Žena ta měla McHalla skutečně ráda a pak by byla chtěla dáti svému dítěti otce, proto se nerozpakovala dlouho . . .”

“To byl ale poněkud krutý žert,” řekla Elsa.

“ . . . který měl za účel zabrániti ještě daleko většímu neštěstí. Stála jste nad propastí a jednalo se nám za každou cenu zabrániti vašemu pádu do osidel na vás naličených. A ona žena to také uznala, když jsem ji po jejím příjezdu sem řekla, oč se jedná a vidouc, jak bezcitný McHall opřádá novou oběť svojí síti, propůjčila se k sehrání onoho překvapení, ač měla strach, že ji snad prudký a krutý muž zabije, až pozná, jak s ním bylo zahráno. Nu, už je to všechno odbyto a paní McHallová touží po tom, by se s vámi blíže seznámila a svoje robátko vám představila. Mám ji zavolat?”

“Ano, má zlatá Štěpánko. Paní McHallová se zajisté nebude zlobit, až jí odevzdám pro její dítko obnos, který jsem původně vezla Michalovi. Tak se zbavím svého dluhu nejsprávnějším způsobem . . . A Ladimír bude zatím tam laskav a půjde koupiti lístky pro nás tři do Chicaga a pro paní McHallovou do jejího domova. S Filmvillem jsmě tuším všichni hotoví.

V Chicagu zdržela se Elsa se Štěpánkou mnohem déle nežli zamýšlely. V Evropě rozzuřila se zatím krutá válka, kterou byla i milovaná vlast postižena a po několik měsíců nebylo lze na návrat pomýšleti. Konečně ale začalo opětně spojení se zeměmi válkou postiženými, ovšem dlouhými

oklikami a obě dívky vydaly se na zpáteční cestu ze své výpravy za Václavičkem.

Před odjezdem ještě dověděly se, že McHall byl propuštěn z Filmvillu, jsa úplně zkrachován. Nelitovaly ho.

Elsa si vyžádala, aby je Ladimír vyprovodil až do New Yorku. Mladý muž jel s sebou ale marně se po celé cestě nutil, aby svoje společnice bavil. Kdykoliv Elsa pohlížela jinam, vrhal k její tváři úzkostlivé pohledy, kterých sobě dobře všimla i jeho sestra Štěpánka.

Nadešla chvíle loučení. Stáli na palubě hollandského parníku v newyorském přístavu. Kolem nich hlučel ruch a vrava poslední hodí y před vyplutím.

Ladimír byl bledý a špatně zakrýval svoje pohnutí. Štěpánka k němu přistoupila, ve chvíli, když pozornost Elsinu byla obrácena jinam a pravila potichu: "Neříkej ani slova."

"Napišu jí to tedy. Musí to vědět."

"Nebude zapotřebí psátí ničeho. Řeknu jí to sama . . . Ale přimlouvát se nebudu." V tom k nim přistoupila Elsa a podávala Ladimírovi ruku.

"A nyní nastává chvíle rozloučení s vámi, milý příteli, společníku a zachraniteli. Jak se vám odměním?"

Ladimír otevřel ústa, ale Elsa jej předešla, pokračující: "Přemýšlela jsem o tom a došla jsem k náhledu, že jako já jsem nechala fotoherectví, tak vy byste měl všeho jiného zanechat a věnovati se studiu hospodářství."

"Proč to?" vyhrklo z úst mladého muže.

"Budu po válce potřebovati dobrého správce svých statků, který by se vyznal v pokrokovém rolničení a myslím, že vy byste dělal ideálního správce na mém zámečku."

Ladimír, který byl již skloněn nad Elsinou rukou, by ji na rozloučenou políbil, se vzpřimil. Tvář jeho hořela růměncem a oko plálo radostí.

Také tvář Elsinu zářila štěstím.

"A abyste viděl, že nejsem tak zlá, jak se Štěpánka domnívá, bych vám zakazovala políbiti mi ruku, dovolím vám, na rozloučenou a do shledání políbiti mne sem." A ukázala na svoje růžové, svěží, rozkošně se usmívající rty.

Ladimír zůstal na okamžik zaražen, jakoby nechápal ale pak, v'ida zářící tvář dívky a šelmovský úsměv své sestry, pochopil a objav Elsu, vtiskl jí na rty dva dlouhé, vřelé polibky. Hned na to zvolal:

"Oh Elsičko, milovaná a zbožňovaná, neodjíždějte nyní — anebo mne vezměte s sebou. Zemru zde touhou po vás. Chtěl jsem vám tolik říci, jak vás miluji a ta zlá Štěpánka nedovolila".

"Ne, ne, milý příteli. Poznala jsem, že je dobře při výběru těch kdo mluví o lásce, uložití zkoušku a vám ukládám za zkoušku trpělivost. Se schválením Štěpánky. Tak, ještě jednu pusu — rozumnou, a pak prozatím good by".

A když, zanechavše mladého muže u můstku vedoucího na břeh, scházely do své velké kabiny, řekla Elsa Štěpánce:

"Kéž by byla ta válka brzo u konce. Vždyť on by mohl studovati hospodářství také u nás doma".

Zlý konec.

Přiletel ke mně doktor Rada
povídal mi líně:
"Brachu, už je dokonáno,
už je mrtva Tichýň!"

Spěchám rychle ku farář,
je to přítel dávny,
aby zitra vypravil jí
pohřeb velký, starý.

Už jí zvoní, už jí vezou,
to je nářku, pláče,
a mně zeti přofaštnému
srde v těle škáče.

Na rakev jsem její hodil
největší snad hroudu,
dušl její slavně poslal
pekelnému soudu — — —

Ostý zrak a přímo hrozný
k uchu mému letl,
Tichýň stojí u postele:
"Dobré jitro, zeti!"

Krematorium Graceland.

Krematorium Montrose.

Krematorium na Česko-Nár. Hřbitově.

“V práci a věděni jest naše spasení.”

Pro kalendář “Amerikán” napsala Marie F. Kulhánek-Černá.

M. F. KULHÁNEK-ČERNÁ,
autorka.

Je ku sklonku roku 1878, v naší nové vlasti, v slunném Texasu.

Před zrak náš vystupuje rozkošný polotropický kraj. Místo, na kterém jsme stanuli, jest nejvyšším bodem celé krajiny. Odtud jest viděti na mnoho a mnoho mil kolem.

Půlkruhem, od nejzazšího východu až daleko k západu vlíni se krásné lány země protkané lesy a svlažované potoky. Krajina mírně pahorkatá jest i na výšinách sem tam zdobena mocnými duby, velikány to texaskými zde všeobecně zvanými anglicky “live-oaks”. To pro své vždy krásně zelené listí obdržel strom ten názu živého dubu, kterého plně si zasluhuje. Krajina tato se svými v zeleni roztroušenými farmami mezi lesy a potoky jako-

by člověku náruč svou vstříc rozpínala.

Za námi daleko na sever leží rozsáhlá prairie, skoro úplně holá, bez stromů. Jenom na sporých místech, kde půda jest poněkud to v kopeček vyvýšena, stojí tu a tam osamocené gumovník, jinde několik zakrsalých doubků neb kaktusů a mesquitů pohromadě. Přes nesmírnou prairii letí zrak do modravé dálavy, kde zříme proužek nějaký a to jakoby v mlžinách. To není obloha ani země; jsou to lesy kolem řeky Colorado, která se tam vine k jihu aby vodami svými spojila se s modrou plání zálivu Mexického.

U našich nohou, při úpatí vyvýšeniny, kde jsme stanuli k pozorování krás kraje, ubíhá v neznámou nám dál potůček, svižný, jarý, plný malých čilých rybiček ve svých čistounkých vlnkách.

V blízounkém sousedství, pod vysokou stráni, několik set kroků od nás na sever běře svůj původ. Prýští tam ze skaliny a při každém kroku sílí a mohutní. Podél jeho toku roste tu i tam krásný štíhlý topol, kostrbatá vrba, ve skupinách i o samotě. Běhy jeho dosti strmé a hluboké jsou blíže sebe v některých místech, jinde opět dále od sebe a nižší. Snad jak kde zvířena si cestu k vodě prolamovala aneb složení půdy dešti odolávalo. Bylať půda zde proložena vrstvami skály, kterou zřeli jsme i na povrchu prostou vši prsti již na cestě za námi. Potok jest všude vrouben rákosím a brčálovými travinami všeho druhu, které rády rostou při vodě. “Prairie” sama jest dosud neosazena, avšak kraj mezi lesy poset již jest farmami. Skytal dostatek topiva i vody jsa chráněn lesy, houstnoucími směrem k jihu. I na straně východní stromy druží se hojněji k sobě, až splývají v les.

Takto vyzdobena, dopřává krajina oku širý rozhled do veliké dálky. Na jih a jihozápad jakoby závojem splývala v celek s oblohou.

Ani sebe hrději vypnutý topol stojící při rychle ubíhajícím potůčku nemůže kraj oku patřícimu v dáli zakrýti, natož nízké, zvěří olámané vrby.

Onoho dne, kdy vypravování naše počíná, slunce přímo hýřilo svým teplem. Celý kraj tonul v jeho palčivých paprscích. Co kde živého bylo a mohlo se hýbati, skrývalo se do stínu v blízkosti potoků, pod stromy a kde jen stínu zdání bylo. Bylinky, které po nedostatečném nedávném dešti odvážily se hlavinky z půdy zvednouti, byly dnes bez milosti slunečními paprsky ničeny. Byl to jeden z posledních letních dnů texaských, palčivý, horký. Právě jak si jej přála královna Texasu, hrdá bavlna, která svou jasnou bělostí plodů a rudě fialovou zelení listů svých hlásala svou vládu zde.

Za potokem u našich nohou běžícím červenala se mezi stromy prvá farma jako předvoj onoho množství farem dalších přes celý kraj se rozbíhajících. Byla hezká, s farmářskými stavbami v době té v Texasu obvyklými: prostým ale úhledným obydlím s koňskými stájemi, ohradou pro hovězí dobytek, stodůlkou na kornu a s udírnou opodál. Stavby ty stály uprostřed pozemků k farmě náležejících. Středem se vinula cesta od jednoho konce usedlosti až k druhému kde branou v plotě ubíhala dále v les, v jehož stínu i potok se kryl. Po jedné straně farmy byla pole osetá bavlnou a kornou, dále pak byly krásné louky. Druhou stranu tvořilo oplotěné pastvisko. Tam mimo duby rostly jilmy, moruše, vždy krásné cedry a též různý podrost. Plot postaven byl v klikaté linii z klád na sebe naložených, vždy v hraně upevněn sloupy. I tento plot jevil se oku cizince ladným, protože byl porostlý divokou révou a ostružinami a takto krásně vyhlížel ve své horkem nezníitelné pozdní letní zeleni. Kol dokola celé farmy klikatil se podobný plot. Proti prérii prolomen byl mocnou branou.

Překročíme potok po primitivním ale pevném a pěkném můstku a octneme se u brány ve stínu obrovského dubu. Z větví stromu spadá réva a krásný bělavý mech, který mnoho střeviců splýval do hloubky z jeho ohromných větví jako vzdušné trásně. Stromovi texaské skoro všechno zdobeno je tímto mechem, ale nejvábnějším oku jeví se jim porostlý "živý dub".

Takový dub skytal též svého stínu farmářskému obydlí vdovy pí. Lískové, majitelky před námi se rozkládající farmy.

Menší pak stromy, jilmy, pyšnily se se svými hezkými korunami nad stavbami hospodářskými vzdálenými od domu pouze as padesát kroků k severu.

Prostora mezi domem a stájemi byla prosta travin a vše bylo čisto, urovnáno. Co nejvíce však vábilo oko, byla pilně pěstěná zahrádka v předu domu se nalézající, plničká květů.

V době tehdejší byla zahrádka taková vzácností. Obyvatelstvo byt milovalo ladnost a krásu, nesnažilo se ještě v těch prvých letech přistěhovaleckého přílivu z Čech a Moravy vyzdobovati zahrádkami své dvorky na farmách. Krajané šli sem, do ciziny, vydělati si toho živobytí jakého jim stará vlast poskytnouti nemohla a po případě zámožnost a jejich úsilí soustřeďovalo se na práci, která nesla výtěžek.

Přes to však z úpravy farmy poznati bylo lze vždy, kde bydlí krajan a kde tuzemec. Ovocný strom přece skoro každý pokusil pěstovati, kdežto jiný obyvatel z pravidla ani o ten nedbal.

Proto zrak příchozích vždy se zálibou utkvíval na této ukázce květinové zahrádky na farmě pí. Lískové. Již proto, že zde se ukazovala snaha i po něčem jiném, vyšším, než tom pouhém krající chleba. Zde si nejen tělo ale i duch žádal své přiměřené potrawy.

Přes to že doba roční značně pokročila, sucho a žhavé slunce pak vše zničití měly, přece tato pilně pěstěná zahrádka se pyšnila i v tuto dobu ještě množstvím hezkých květů.

Opodál zelenal se sad ovocný, též pečlivě pěstěný a skýtal hojnost ovoce v příslušné době. Byly tam sázeny v řady broskve, jablka i fíky.

Na pohled jeví vše klid; jakoby živé duše v okolí staveb nebylo. Drůbež ukryta kdesi ve stínu, i domácí hafan teplem znaven spal. I ti jinak vždy čilí holubi rozkládali svá sivá černá i bílá křídla proti palčivým paprskům slunce po střechách "corn-cribu", ba i v prachu dvora.

Slunce již sklánělo se k západu avšak jen a jen hrálo. Na východě, nad lesy vystupovaly šedě žluté bouřné mraky. Tyto nesly znaky větrné bouře, prudké, takové jaké s obavou texaský rolník vzhlíží vstříc. Taková bouře dosti často dovede zničití celou úrodu bavlny. Všechna těžká, několik měsíců trvající úmorná práce bývá zmařena. V několika hodinách smetou tyto cyklonické bouře celou úrodu ze stonků bavlníku. Plody jeho, když jsou zralé, lehce spadají a tu vítr s deštěm vypukanou bavlnu setřesou a spolu s opadaným listím bavlníku ji zavalí a zatluče do hlíny takže vůbec sbíratí více se nedá.

S takovými snad obavami v mysli vykročila z lesa po cestě vedoucí k domovu Lískových dívka. Šla zvolna ale pevně si vykračovala v teple slunečním.

Byla to Růžena, dcera pí. Lískové, sličná, milá dívka, kterou měl kde kdo rád. Bylať Růžena povahou živá, upřímně otevřená a ač mnohý z hochů snažil se přízně její dobýti, nezdála se vůbec toho pozorovati a tím získala si přátelství všech dívek z osady. Třeba že tyto mezi sebou se hašteřily, Růženě, co osvědčené již důvěrnici všech, svěřovaly se se všemi stesky i nadějemi svými.

Povšimneme-li si dívky blíže, tu poznáme, že není divu, že mnohé srdce junáka ze zdejší osady, ba i od jinud, zatoužilo po Růženině přízni.

Postavy prostřední, plné ale jemně pevné, hezké hlavy s čelem krásně klenutým, nad kterým byla bohatá koruna z tmavě hnědého vlasu. Pod ním pak dvě oči milých, měkkce hnědě sametové barvy. Přísnědlých růměných líc, roztomile formovaných úst s hezounkou bradou a pěkným nosíkem nad nimi.

"Hezounké stvoření", zašeptal si mnohý hoch a leckterá máť odrostlých dcerušek, méně hezkých, záviděla potají Lískové sličnou dceru.

Růžena se blížila k svému domovu. Když již byla zcela blizounko, teprve se objevil "Sultán", aby dokázal, že tak tvrdě přece nespí. I stará Mici nelenila s pavlače domu slézti a ze stínu krásného opletáče se vynéstí před dům, aby uvítala svou paní. Růžena pohládila vstříc jí přiběhnuvšího psa za jeho hlídací službu. Kočičku pak vzala do náruče neč viděla že ta na horké prašné půdě podivně se tváří a již rychle vcházela na širokou pavlač domu. Rozhlédla se kolem jakoby někoho hledala ve stínu opletáče, který bujně ovíjel pro ten účel připravené latky na sloupcích porče.

"Kde pak je Stáňa?" kladla svým miláčkům otázky. "To vyhlíží, jako byste byli sami doma."

Pes jen vrtěl oháňkou jakoby ukazoval, že je rád že aspoň někdo jest doma; že není nyní za dům a okolí jeho sám zodpověden. Kočička pak lhostejně si olizovala a otřásala pacičky s viditelným úmyslem vyhledatí si opětně pohodlné místo k sladkému klimání.

"Kde jen je?" divila se dívka. Věděla, že říkal matce při obědě, že dnes nebude moci, jako činíval jindy, vyprovodití ji na farmu asi tři mile od Lískových vzdálenou, kam měla namířeno k sousedské zábavě. V těch letech býval život společenský lépe pěstován, než dnes, třeba že sousedé

mnohdy na míle od sebe vzdálení bývali. Scházívali se střídavě jedni u druhých k večeru, zase se vracívali ku svým domovům, posílení k dalšímu pobytu a lopotě týdenní na farmě.

Nebylo divu; vesnický pospolečný život jak jej ve staré vlasti vedli, byl zaměřen za zdejší osamocení na farmách, více méně sebe vzdálených. Život takový býval jim tuze samotářským. Není, tudíž divu, že vítávali ty neděle zde jako vítali ve staré vlasti posvícení. Tu a tam měli již v česko-moravských osadách školu, kostel, poštu i jiná místa příhodná k schůzkám, jako jsou kovárna neb obchod a tam též se scházívali. Snad ani ne tak k vůli účelu, pro který ta která budova stavěna byla jako aby se zase uviděli a pobavili vespolek. Že se mládež dorůstající těšila více než staří ještě, netřeba skoro ani podotýkati.

Oné neděle kdesi u kostela se smluvila pí. Lísková s několika krajany a krajankami, že se na farmě Hradeckých v nedalekém sousedstvu odpoledne zase sejdou. Stáňa ji měl doprovoditi. Činíval to rád, neboť dceruška Hradeckých, modrooká Milka byla též hezounká pracovitá dívčina a toto kouzlo vábilo Stanislava tak, že neváhal mnohdy ani v týdnů, po denní práci, — prý na radu ku zkušenému farmeru Hradeckému — si vyjít. Dnes ale matce odřekl, řka že bude doma, poněvadž večer prý bude schůzka ve škole, aby se členové divadelního kroužku poradili, jaký divadelní kus příště by se měl hráti. Pravil, že si prohlédne všechny divadelní sešity, které doma mají. Růženě se zdálo jednání bratrovo dnes podivným hned ráno. Věděla, že hra pro příští provedení na jevišti jest již vybrána. Z dobrých důvodů však před matkou mlčela. Matka si však výmluvy synovy mnoho nepovšimla, pouze v duchu míníc, že asi se s Miluší nějak pohněvali. Nenutila tedy syna. "Však oni se smíří", usmála se v duchu. Vzala za vděk Růženinou nabídkou, že půjde s ní kus cesty. Růžena slíbila návštěvu přítelkyni, která s rodiči bydlela při téže cestě jako Hradeckých ale mnohem blíže k Lískovým. Při nejbližší však příležitosti chtěla Růžena vzít bratra do výslechu neb tušila, že má něco za lubem, co tají. Měla k svému podezření oprávněnou příčinu, kterou zvime co nejdříve. Odešly tedy zůstavivše Stáňu samotného doma. Dcera sousedova, Anna nebyla doma. Doma byly jen menší dítky pod dozorem jedné staré ženy.

Růžena po chvilce pobytu se rozhodla vrátiti se domů. Nutkalo ji stále něco, aby se dověděla, proč bratr odepřel s matkou jíti tam kam tak rád choďoval. Proto podívala se, když při návratu svém seznala, že Stanislav ani vlastně doma není.

"Tohle mne na Stáňu mrzí, tuze mrzí", řekla si dívka. "Něco v tom vězí, ale co asi?" kladla si otázky.

"Aby tak —" Růžena se zarazila a růměnné líce její pobledly, "— aby zase Stáňa nanovo měl nějaké styky s tím Tomem Kotrbových! Vždyt oněhdy, přes mé prosby, jsem ho viděla s tím Tomem hovořiti. Ale, třeba že je Stáňa lehkovážný, přece není špatný", řekla si dívka. "Mrzí mne, velmi mrzí, že se dal Tomem oněhdy svěsti ku hře a že mimo své peníze, které měl, prohrál ještě více, které pak si ode mne musel půjčiti. Matce se bál říci, tedy se svěřil mně. Slíboval, že se těm darebákům bude vyhýbati, ale slovo nedodržel přece! Vždyt jsem viděla jak oněhdy Tom jej v městě hledal! Proč jen?" Růžena stávala se neklidnou a přes tu chvíli pohleděla oknem ven ze světnice neb s pavlače, zda by snad bratra někde nespátřila ve stínu stromů, kde snad hledal více chladu než v domě bylo. Avšak marně. Po chvíli neklidu našla si knihu a usednuvši do stínu úponkovité zelené clony, na "porči" jala se čísti. Kočička klidně předla u nohou jejích. Ale dívka neměla stání při četbě. Ač byla náruživou čtenářkou, nedovedla ani tato zajímavá kniha mysl její upoutati na smysl čtených řádek. Něco stále

ji říkalo, že bratr nalézá se kdesi v nebezpečí. Opětne vstala a jala se přecházeti prostornou čistotně a ladně uspořádanou světnicí. I prve na lůžko odložený klobouk svůj odnesla si na jeho místo do přístěnku do skříně. Už i oblek sváteční za domácí si vyměnila, prach s nábytkem, kde snad ani nebyl, setřela, ale ustáliti se v myšlenkách nemohla.

"Snad to dělá i to horko", řekla si v duchu, patříc oknem na stále vzrůstající mračna na východě. "Není to vlastně žádný div, je-li člověk takhle sklíčen — takové dusno!" Dívala se chvíli z okna, když v tom uzřela muže nějaké krácející k domu přes pastvinu. "Kdo je to? Ach, není-li to Stáňa sám? Kdo však je ten druhý?" Srdce jí zatepalo rychleji ač ani toho možná sama nevěděla. "Jiří Kovářů to je!"

Růžena, zardělá ustoupila od okna a třeba že vždy byla rozvážnou, dnes po onom jakémisi duševním napětí pozbyla rozvahy. Vešla raději do přístěnku než aby vyšla uvítati bratrova hosta. Tam přistoupila k maličkému nástěnnému zrcadlu, aby urovnala svůj beztak ještě bezvadný účes. Spatřila, že lice jí nyní přímo hoří a cítila, že jakési rozpaky jí jímají. "Ach jemine", řekla si, "co se to se mnou děje?" V mžiku oka doznávala si, že vlastně je nesmírně ráda, že vidí Jiřího a že právě je to Stáňa, který je přivádí, místo aby se kdes toulal ve společnosti toho Toma Kotrbových".

Krásně se její lice růměnily i když se již chystala vykročiti na práh přístěnku.

Oba mladici však již vcházeli do dveří světnice a byla to slova Jiřího, která Růženu zarazila a zabránila jí pokročiti dále v před. Tak se stalo, že vyslechla něco, při čem růžová barva obličejů jejího zmizela.

"Ne, ne, Stáňo, to by byl prvý krok na dráhu zločinu", ozval se hlas Jiřího, "to nejde".

"Mlč už jednou", zazněl hlas Stanislavův. "Jako stará bába jsi bázlivý! Zde si sedni!" A Růžena slyšela posunutí židle a kroky bratrovy k židli druhé. "Zde nás nevyruší nikdo, matka a sestra odešly; jsme zde sami. Proto jsem tě pozval sem neboť jsem věděl, že zůstanu asi sám doma a to hodilo se nám přece nejlépe, či ne?" řekl Stanislav. "Ano nevyruší", povzdych si Jiří, "věř ale že já bych nejraději dlel v tuto chvíli na sta mil od tebe, jen abys mně neopakoval více své plány!"

"Poslechni Jiří", řekl Stanislav, "když tě ten můj plán tak velmi mrzí, sděl mně nějakou jinou cestu jak se z této nešťastné situace dostat ven. Víš jak jinak si pomoci? Nemusel bys takhle taky vzdychati, nedovedeš-li něco jiného!"

"Vím dobře, že není jiné pomoci", děl Jiří, "jak se nyní zdá, ale je to špatnost před níž se hrozím! A považ dále, jestli se to prozradí, co by bylo z našich až dosud bezposkvrtných jmen? Co by řekla tvá matka ta poctivá čestná žena? A co moji rodičové by řekli? Stáňo, Stáňo! jestli jednou jsme zabloudili tedy varujme se padnouti docela. Hleď, jak často jsem ti říkal, abychom tě nešťastné hry v karty nechali? Co jsem se nalitoval, já bloud, že jsem takhle klesl! Přece jsem viděl, že je to jedna z těch chyb nejhorších a přece také sám jsem tam padl! Dobře mi teď tak! Člověk sám sebe buď povznáší neb snižuje, jen sám sebe! Stáňo, měl jsem tebe nechati jíti svou cestou, anebo říci tvé matce kudy chodíš a ne sám v slabé chvíli se poddati", hovořil Jiří rozčileně dále.

"Darmo nyní mluviš, Jiříku", vece Stanislav, "co ti pomůže nárek nebo tvé filosofování? Nic! Nám není jiné pomoci než té, ku které ti radím. Konečně to není přece nic zlého a pomůžeme si".

Růžena stála v polootevřených dvéřích přístěnku, neviděna hochy. Viděla jak Jiří znaveně sedl a s jakými klidnými posuňky Stáňa jej přemlouval. Hoši dívky neviděli, byli oba zády k přístěnku obráceni. Srdce jí hned

prudce bilo, hned zase v chodu se zastavovalo a zdálo se jí, že každé chvíle se shroutí k zemi.

"Není zlého?" zazněl v ucho její zase hlas Jiříka. "Považ si, Truková je stará žena a teď má ty tři malé děti k opatrování. Dobře víš, že nemá svou farmu ještě vyplacenu a že ten dobytek chce prodati aby dluh dosud vážnoucí na farmě umořila, a my dva chtěli bychom ji okrásti o to! My dva, silní, zdraví hoši, ji — starou ženu?!"

"I mlč, okrástí!" mrzutě odmítal Stáňa. "To slovo si nech. My si pouze vypůjčíme ten dobytek pro tu dobu než si pomůžeme z tísně. Což neřikal jsem ti, že peníze stržené zaň ji nějakým způsobem navrátíme a to i s úroky, Jiří? To přece není zúmyslná krádež, pouze čin z nouze provedený!"

"Ne, ne, to neuděláme!" vzkřikl Jiří. "Takhle lehce žádný řádný člověk náš čin by neomluvil! Je to krádež, ať to jak chceš ve svém svědomí jmenuješ neb omlouváš!"

"Co tedy míníš počítí?" Chladně ptal se Stanislav. "Ptám se tě ještě jednou!"

"Půjdu a řeknu otcí vše!" děl Jiří rozhodně. "Ať mne třeba vyžene z domu hned. Ty pak číň co ti libo. Dal jsem se svěsti jen jednou k činu špatnému, ale více se svěsti nedám ať se děje co chce!"

"Co ale řekne otec až zví, jak jsi o ty tobě svěčené peníze přišel?" ptal se Stáňa posměšně.

"Ať se děje co chce, jsem rozhodnut říci mu vše", řekl Jiří. "Otec ovšem bude muset to urovnati za mne, ale já budu pracovat a splatím mu vše a za čas on mi odpustí; doufám tak!"

Růžena až do té chvíle držela se veřejí a zbledlá naslouchala hochům. Plně teprv nyní si uvědomila celou lehkomyšlnost bratrovu třeba že z plna dosud nevěděla ož zde jde. "Odpustí, odpustí", zasmál se Stáňa, "jen bude-li moci! Což nevíš jakým prchlým člověkem je tvůj otec? On tě zabije nebo zbije aspoň, buď jist!"

"To je tobě, Stáňo k smíchu? Nuže, ať! Trestu zasloužíme, neměli-li jsme s důstatek rozumu dříve. Jsme muži a ne kluci!" odvětil Jiří. "Už více mne nikdo nesvede k ničemu co se se ctí a svědomím muže řádného nesnese!"

Růžena už skoro nedýchala. Seznávala, že vlastně Jiřího má ráda, že nebyly to pouhé přátelské city, které jí myslí táhly za Jiříkem, a že to nesmírně bolí, vidíme-li jej na pokraji scestí, ale bolelo jí ještě více, že ten kdo snažil se jej na scestí strhnouti, je její vlastní bratr. Chlouba matčina a její naděje v stáři.

Avšak rozhodná slova Jiřího dodala jí síly, že mohla se vzchopiti a hochům se prozraditi, že je vyslechla. "Hoši jsou na scestí", pomyslíla si, "a já snad je zachráním". Radost jí šlehla nitrem a v rychlém rozhodnutí vkročila do světnice.

Sňad kdyby byl blesk udeřil do středu stolu, při kterém hoši seděli, nebyli by se tito tak lekli jako zjevu dívčina.

Jiří polohlasně vykřikl a skokem stál čelem k dveřím, vzpřímen jako svíčka s očima jevicíma úžas, strnutí a tisíc jiných dojmů, upřenýma na dívku.

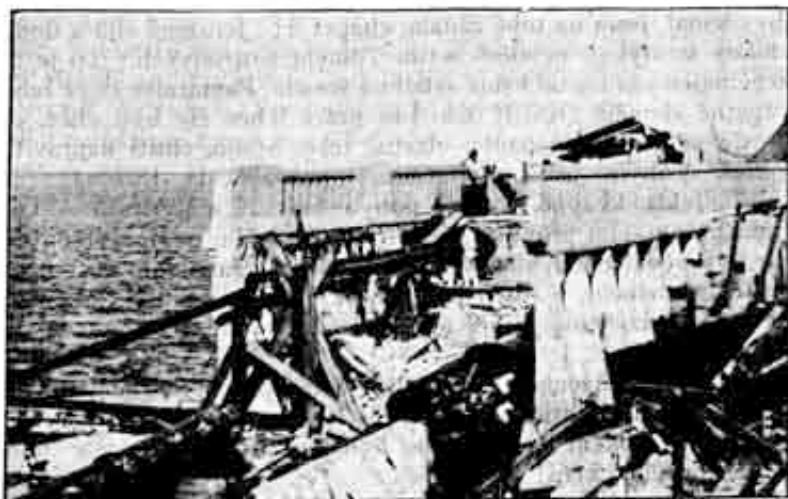
Stáňa zase rudý jako opařený rak, rozpačitě hleděl na sestru, nemoha pochopiti, jak se tu octla, když nejméně se její přítomnosti nadál.

"Hoši pro vše na světě o čem to vedete řeč?" vzkřikla Růžena. "Co že chtěli jste učiniti? Stáňo, Stáňo, co zase jsi měl v plánu? Co jsi mně to nedávno sliboval? Tak se drží slovo muže čestného? Vám, Jiří, se též divím, že jste se dal svěsti, vždyť vy jste vždy býval tak rozvázný —"

“Růženo, tys naslouchala? To se nesluší na řádnou dívku!” vpadl Stanislav sestře do řeči.

“Stáňo”, odtušila dívka, “já nenaslouchala zámyslně, stalo-li se, že vyslechla jsem vše, tedy jen z té příčiny, že jsem byla překvapena hned prvými slovy z vaší rozmluvy. Jsem ale ráda, že jsem slyšela vše. Tobě bratře, beru všechno právo, bys mé jednání posuzoval. Dobře víš, proč. Já tě varovala už dříve, víš to, ale tys přece zase hrál a —”

“Ano, Růženka má pravdu”, vzchopil se Jiří vida že Stanislav chce sestře odírat. “Ten kdo chybuje, vlastně nemá právo souditi druhého za to, že tento náhodou je v právu. A my zvláště, po tom co se stalo nejsme hodni jiné souditi. Odpusťte, Růženko, můžete-li, jsme vinni, avšak přísahám vám, že ode dneška ani jednoho kroku neučiním, aby nesloužil ku cti, ovšem mohu-li ještě po tomto všem se považovati za člověka čestného.” Za řeči této v obavě patřil na dívku před ním stojící. “Až dosud jsem se nedopustil ničeho tak zlého”, pokračoval po krátké pomlčce, “jen že ta nešťastná hra svedla nás; ale, to bylo naposled; u mne aspoň.” Hlas Jiřího

Hurykán v Galvestonu, Texas r. 1916.

zněl zprvu nejistě ale ku konci stával se jistějším a jistějším až se změnil ve vroucný pevný ton. “Věřte mi, Růženko, hráli jsme i prohráli, ale více se to nestane!” Růžena pozvedla zrak, aby popatřila v oči Jiřího, tu ale jakoby ji blesk byl ožehnul. Spatřila v očích jeho tolik opravdovosti a pevné vůle že v prsou jí opět zahřál nový neznámý jí dosud pocit. Takového něčeho dosud neznala; pocit ten jí byl něčím zcela novým.

“Věřím vám!. Avšak co Stáňa? On mi slíbil už jednou že se polepší ale slovu nedostál!” řekla Růžena, obracejíc se k bratrovi, který zamračeně se díval do podlahy. Mohu mu ještě věřiti, když mi slíbil, že více svéstí se nedá, ale slova nedodržel? Mohla bych vám snad pomoci, není-li suma větší než si myslím. Mnoho-li? Jak asi víte, Jiří, dostáváme od matky po kolik již roků jistý díl z úrody. Stáňa i já máme již každý hezkou částku uschovanou, to je: měli bychom kdyby Stáňa nebyl lehkomyšlným. Doufám však, že ode dneška Stanislave, vezmeš si v pamět, abys více nechybil? Pro výstrahu toho máš dost. Slibuješ, že se vzmužíš tolik, abys chybám odolal? K vůli matičce naší, k vůli jejímu klidu, pro její lásku k nám, slib mně to!” prosila Růžena. Pomohu ti ještě i dnes, slyšíš”.

Stáňa mlčel; proto obrátila se dívka zpět k Jiřímu.

"Kolik obnáší celá ta suma k vůli které jste se chtěli dopustit toho zločinu?" ptala se.

"Sto šedesát dollarů", řekl Jiří.

"Tolik?" zhržila se dívka "Vždyť Stáňa už sám utratil přes čtyři sta onou nešťastnou hrou v karty a sázky na koně! Stáňo, bratře, není ti líto těchto těžce nabytých peněz, když už ničeho jiného? Tolik chudých v městě je, že ani časem nemají co jísti a ty takhle marně to utratíš?"

Stanislav po celou rozmluvu sestry a přítele ani nehlesl, patře s jednoho na druhého a zas k zemi, jevil stále v lících svých jakýsi vzdor.

"Jak by nebylo! Obého je mi líto!" zvolal pojednou. "Peněz i toho, že bych bez mála byl své až dosud dobré jméno ztratil! Ale proč ty vždy to musíš býti, kdo mne má a chce napravovati? Nechat mne máš, však já bych si pomohl bez tebe a tvých rad!"

"Ale jdi, ty pošetilče, to že tě mrzí?" odvětila mu sestra. "Já nechci a ani mne nenapadne abych tě napravovala, jen varovat jsem tě chtěla a též jsem chtěla od tebe mítí slib, že už vícekrát se svésti nedáš, pamatuješ? Proto se hněvat nemusíš. Vždyť tolik rozumu máš, bys viděl, že ne zlé, ale dobré abys konal, jsem na tobě žádala, chápeš-li? Jen mně slib a dodrž pak, že více nikdy se stýkati nebudeš s tím Tomem Kotrbových. To je ten zloduch, který nejen vás ale už i jiné svedl na scestí. Pamatujte si, že ten jednoho dne špatně skončí! Každý kdo bez práce lehce živ býti chce, chybje strašně! Co vás to jen napadlo, vlastně tebe, Stáňo, chtítí napravití jeden chybný krok druhým ještě chybnějším!" pokračovala Růžena. "Ne, ne, bratře, mlč", řekla kvapně, vidouc pohyb bratrův k protestu. "To co jsi chtěl na záchranu svou provéstí býlo by ještě horším než prvý špatný krok. Třeba že bys býval chtěl, dle slov svých, škodu zase nahraditi i s úroky, přece by to byl zločin, v očích lidí jiných, nenapravitelný, který se nedá omluviti. A pak, co jen v té hře máte, takhle své dobré jméno, čas i peníze utráceti?"

"Pravdu máte, Růženko," řekl Jiřík, "chtěli jsme prohrané peníze novou hrou získati zpět ale ztratili jsme více ještě a onen dluh nám k tomu zůstal. Timhle novým krokem k špatnému byli bychom klesli ještě hlouběji a omluvitelné to vůbec není!"

"Ale pokusíme se to napravití co nejlépe, ovšem že s vaší pomocí, Růženko, kterouž nám tak šlechetně nabízíte. Zde má ruka, na upevnění slibu, nepohrdáte-li jí?" Jiří s jakousi obavou podával pravici Růženě.

"Mileráda takto dám slivu vašemu stvrzení," děla Růžena, podávajíc mu svou malou, pevnou však ručku. Jiří ji jemně, úctyplně stisknul.

"Nu, a co ty Stáňo," obrátil se k tomuto, "co přemítáš ještě? Nepřišla-li nám sestra tvá jako spasný anděl vstříc?"

Stanislav ještě váhal, ale po posledních slovech přítelových jakoby jakési pouto s něho spadlo a on svoboděn mohl jednati, přikročil k sestře, podal jí ruku a pak přivinul jí k sobě a jemně jí na čelo polibiv, řekl: "Díky, sestro při lásce naší matičky, při světlé památce našeho otce slibuji ti, že v budoucnosti vystříhám se vši špatné společnosti a že jen cestou poctivosti půjdu v před!"

"Věřím ti, bratře," řekla Růžena jemně, "že miníš to dnes již ve vši opravdovosti. Teď již se nebojím o tebe. Víš, zítra pojedeme náhodou do města, tedy celou záležitost tam vyřídíme, aniž by kdo co zvěděl", dodala, vidouc, že hoši ještě nejsou všech rozpaků prosti.

"Díky vám," řekl Jiří vroucně, "doufám, že mně bude možno vše v čase nejkratším splatiti!"

"O tom nemluvme, prosím", řekla dívka, "raději mě povězte jak se to stalo. Stáňa nikdy nechtěl mi ničeho říci".

“Jak jste již slyšela, Tom Kotrba je původcem ničemnosti v naší osadě”, započal Jiří, “a my dva zde též jsme se dali svést ku hře či spíše sázce. Vsadili jsme na koně při závodech asi před půl rokem v městě. Sázka dána byla na koně Tomova. V žertu, za kterým se skrýval úmysl nás podvésti, přiměl nás Tom k sázce padesáti dollarů. Prý až dosud jeho kůň, což bylo pravdou, předstihnul vždy všechny koně, kteří s ním pustěni byli v závod. Proti jeho koni stál mladý koník starého Browna, který sám se sázel o stovku, že jeho Jimmie tentokráte vyhraje. Tom sliboval, vyhraje-li na Brownovi tu stovku, že ji můžeme věnovati třeba na nějaký dobrý účel, nechceme-li peníze ty zrovna mít pro sebe. Na závodě byl Tomův Sam, Brownův Jimmie, ryzka Stretcherova a ještě asi pět jiných koní. Váhal jsem, i tuhle Stáňa, což buď k jeho omluvě ale po chvílce pobízení a vysmívání se nám jsme vsadili; každý dvacet pět dollarů oproti starému Brownovi, který vsadil jedno sto, že Sam Tomů prohraje. A Sam prohrál! Tom nařikal též, ovšem aby nasypal písek do očí. Později pak, asi za týden zase jsme se sešli všichni v městě a byl dán návrh, abychom si zahráli v karty. Abychom vyhráli onehdy ztracené peníze, říkal kamarádsky zase Tom.

Pravda budiž řečena, nás to hryzlo, že tolik jsme ztratili minule, tedy abychom získali prohrané, dali jsme si říci a pustili jsme se opět s Tomem na naší straně, Brownem, Stretcherem a jiným ještě do hry. Z pryu jsme vyhrávali a to nás pro hru jen získávalo víc a více. Pak ale štěstí se obrátilo a my ztratili vše. I peníze, které jsme měli pro dědouška Vlkových na bance odevzdati, padly ve hře za obět. Celých sto šedesát dollarů, které nevíme kde teď vzíti. A v neděli dědoušek přijde si k otci pro stvrzenku! Už onehdy otec mi říkal ať nezapomenu peníze ty tam uložit. Že pak Stáňa prohrál o tolik více nevěděl jsem. Jak jsme zvěděli jakým upřímným přítelem je nám Tom? Tenkrát po té prohře asi za dvě hodiny měli jsme jeti domů. Šli jsme k svým koním a tu vyslechli jsme rozmluvu za stěnou dřevoskladu. Tam se Tom, Brown, Stretcher a Dickins dělili o peníze na nás vyhrané. Bídáci, byli vespolek smluveni, aby z takových hejlů jako my byli, odřeli všechno perí co jen se dalo a pak se jim za zády vysmáli. Nejprve jsme chtěli se na ně vrhnouti a dáti jim na pamětnou. Neučinili jsme však toho, že nechtěli jsme více ještě k neštěstí našemu přidávati. Nuže, to je celá ta naše historie”, končil Jiří svou zvěď.

“Jak jsem ráda, že jsem vás tak bezúmyslně zde vyslechla”, zvolala Růžena. “Věděla jsem, že Stáňa jen z pouhé lehkováznosti se činu toho dopustil. Ale že čin ten jiným ještě lehkovážnějším by napravovati mohl, přece jsem nemyslela!”

“Už jen, Růženko, nekárej”, řekl Stanislav. “Ano, nebudu,” odvětila Růžena, “slib vás stačí. Hleďte, bude večer a maminka se co nevidět vrátí, tedy jenom sami se neprozradte . . . Půjdeme-li večer do školy?” zeptala se pak.

“Doufám, že ano”, řekl Jiří, vstávaje se židle, “bouře na východě nějak slábne, tedy pršet dnes asi nebude”.

“Ano, půjdeme”, řekl na to Stanislav. “Musíme si dnes úlohy rozdělit, abychom začali hru již studovati”.

“Toník Jistých tentokráte vybral vážnou hru pro sehrání”, pravil Jiřík, “a všichni těšíme se jako děti na příští představení”.

Takto a podobně hovořili, všichni jsouce šťastni jako děti. Hoši cítili se spokojeni, že tak lehce vybědli z propasti a Růžena proto, že zachrániti mohla dvě ji milé bytosti před pravdě možnou zkárou. Bavili se tak až nadešel soumrak a s ním přišla paní Lisková též domů. Uzřevši mladé lidi pohromadě v duchu se usmála a myšlenkami zaletěla v dobu mládí vlastního.

Rozešli se za svými povinnostmi večerními, aby po malé chvíli zase ve spolek se sešli. Jiří pak odcházel z domu pí. Lískové s lehkou myslí ale srdcem plným. Naplněným láskou k šlechtné a milé Růženě, kterou sice dávno měl již rád, ale tolik že by ji byl měl rád, jako dnes seznal, nevěděl sám. Život byl by za ní dal. Růženě nevedlo se jinak. A Stanislav? Ten nějak od osudné té chvíle zvázněl a teprv nyní chápal plný rozsah neprovedeného činu. V duchu na novo si umiňoval vystříhati se všech spolků s Tomem. "K vůli své cti, matce, sestře a k vůli hezké Miluši ze všech nejvíce", řekl si. Srdce mu v souhlas blahem zatepalo.

II.

Leta předcházející rok 1878 byla dobou, kdy darebákům všeho druhu kvetla bohatě pšenice v Texasu. Ze všech stran sbíhala se různá individua do mladého státu, aby si pomohla co nejlépeji, bez ohledu na použité prostředky ku jmění. Dle schopností duševních, tíže a nebezpečím aneb lehce a bezpečně dosahovali tito lidé svého cíle. Mnoho jich ovšem uvázlo v síti spravedlnosti. Káznice v Huntsville zvaná The Huntsville Penitentiary byla stále plna. Kolovaly pověsti i skutečné stesky, že s vězni tam je velmi brutálně zacházeno a jiné nepěkné věci na jevo vycházely. Avšak darebáci nedbali. Kradl se dobytek, sem tam oloupil se cestující i časem někdo zabil svého bližního pro majetek, nebo osobní vlak byl zbaven přebytečné — dle mínění lupičů — přítěže, záležela-li tato z cenných kovů. Teprv roku 1878 a to na samém jeho sklonu, převzal, po resignaci guvernéra texaského Coka, vládu do svých rukou guvernér Hubbard. Dříve se všichni nastupující v úřad báli záležitostí káznických; tento guvernér se nelek. Prozkoumal věci, ustanovil poctivé lidi k správě ústavů a po krátké době získal na všech stranách tolik pořádku co bylo potřeba. Za jeho administrace postavily se i kázníční budovy v Rusk, Texas. Guvernér Hubbard věděl jak s darebáky zatočiti. Zbavil stát celých smeček banditů a jiných lidských stvůr, dlicích tu jen na úumu bezpečnosti lidu poctivého. Byly vydržovány sbory rangerů, druh to jakéhosi dobrovolného vojska, jaké měl a dosud má jen stát Texas k ochraně osadníků před nájezdy indiánskými, v dobách těch častými a mexickými. Též pozemkové šmejdy ustaly, poněvadž guvernér nedal se másti tím, že mezi chycenými darebáky byli mnohdy i muži z lepších tříd. Podivno, ale jisto jest, že leckterý z těch "vyšších" skončil svou kariéru ve dvoře káznice. Tak se stalo, že pozvolna všude se začínal jevit klid a pořádek.

Ačkoliv veliké sumy peněz byly vynakládány na účely výše jmenované a že státní vydání vzrůstalo, přece onen tři a půl millionový dluh byl splacen až na jeden million dollarů. Od roku 1874 do roku 1878 dani podléhající majetek stoupl z \$244.510.558 na \$303.202.424. Tedy během čtyř roků téměř o šedesát millionů. V době této guvernér pronesl též svoje památné poselství, ve kterém vypočetl všechny výhody skytající se ve státu přistěhovalcům. Toto jeho poselství prolétlo celými Spojenými Státy a bylo vydáno ve spisku v jazyce francouzském, německém a snad i v jiných řečích a rozšířeno po celé Evropě. Výsledek byl, že veliké množství přistěhovalců ze všech koutů Evropy i Spojených Států spěchalo do Texasu, jako nové své vlasti.

Že dávno před rokem 1860 stěhovali se krajané ze zemí koruny české a hlavně z Moravy do Texasu, je známo, leč dělo se to ojedinele aneb řídko, rodina neb dvě ze vsi. Ale hlavní proud přistěhovalectva započal v letech s vrchu udaných. První z osadníků, ať krajané nebo jinonárodovci, přetrpěli mnoho svízělů v pustinách Texasu než si vybojovali trochu blahobytu. Vyjma maso a trochu kukuřičného chleba nebo kaše neměli jiných potravin.

Hrob česko-amerického lékaře Dr. J. M. Káry v Srbsku,

Ani soli mnohdy nebylo. Nejhůře bylo za dnů občanské války. Ženy s malými dětmi tenkrátě samy obdělávaly pole. Úplně samy, bez ochrany a farma od farmy na mnoho mil od sebe vzdálené. Muži byli buď na vojně nebo v lesních úkrytech. Lépe osadníkům teprv začalo se dařit po válce. Stav v zemi se počal celkem rychle lepší, stavěly se železnice, města vzrůstala a naděje v jasnější dny kvapem se uskutečňovaly. Tu mnohá matka, zapomenuvši přetrpěných hrůz, začala býti vděčnou osudu, že zavál je v tyto končiny, k vůli dětem, jimž zde kynula lepší budoucnost než ve staré vlasti. Už i mnohá oželela manžela, kterého si vyžádala v oběť válka občanská a žila jen pro děti své. Mezi těmito byly i vdova Lisková se svými dětmi a stará paní Trnková se svými třemi vnoučaty, které jí zeť zůstavil v ošetřování po zesulé své ženě, když sám manželku svou o několik let později následoval.

Těch minulých let, plných trudu a utrpení často vzpomínal Hradecký ve společnosti sousedů v dobách již kliduplných. Měl sám nezkou farmu, pěkně zařízenou, hojnost dobytka, dobrou ženu a tři hodné děti. Nejstarší byla Miluše, devatenáct jar čítající, pak sedmnáctiletý Jaroslav a patnáctiletý Julius. "Krušné to byly doby", říkával, "ale nebyly bez půvabů též!"

Rád vzpomínal dob, kdy jezdíval za nevěstou, svou nynější ženou přes dvacet mil dálky a nikterak mu nevadilo, aby se nejel podívatí za ní co nejčastěji. Pak jakou měli svatbu! Z okolí na šedesát mil se nosté sjeli. K tomu otec jeho Anny nedal jinak než aby celý týden času se zábavě a veselí svatebnímu věnoval. Na koních se jelo přes patnáct mil k oddávkám a zase tolik nebo více mil na koni si ženušku z domu otcovského do hnízdečka vlastního vezl!

"O, ty časy, přes všechno utrpení jak krásné jste byly!" povzdechla si pí. Hradecká. "Snad proto jeví se nám krásnějšími dnes, že spolu s krásnými chvílemi střídaly se ty plné utrpení. To vy mladí nevíte už dnes nic o tom co je zlé!"

"Ba, že nevědí", řekl jiný pionýr. "Vzpomenu-li si na ty dny v občanské válce, mráz mi po zádech přeběhne. Ten křik a bédování žen, když jim manžely Jižané brali na vojnu, a pláč dětí! O, jemine!"

“Aneb jak skrývali jsme se po lesích”, řekl jiný, “a oni jako když smečky psů pustí na zajíce, tak chytali nás. Pamatuji se jak jen o vlas jsem unikl chyceň, když skočil jsem s vysokého břehu potoka do středu ostružin v proláklíně potoka a skryl se pod kmen zkáceného vodou topolu. Celý obličej a ruce jsem si rozedřel do krve, div si oči nevyrazil. Pak ještě kolikrát jsem tam hledal úkrytu, že schůdnější cestou, to se rozumí samo sebou. I kolik dnů po sobě jsem v onom úkrytu býval, maje hlad i žízeň hroznou. Nevyšel jsem dříve ven, dokud mne žena neuvědomila, že chytači jsou pryč. Obvyčejně mi dala vědět takovým způsobem jako ve staré vlasti volávali na krávy, to proto, abychom se nevyzradili. Ale, když jsem mohl domů, to jsem běžel!”

“Nebo já”, děl jiný, postavou slabý muž, “po několik měsíců oblékal jsem ženiny šaty, choval děti a pral a tak jenom, v přestrojení za ženskou jsem ušel pronásledování. Jednou ve mně důkladně hrklo, a že jim neujdou jsem byl více než jist. Jednoho dne totiž jsem nějak opomněl se oholiti a vyšel jsem ven, abych přihnal koně domů. Byl čas k polní práci. Co však ďas nechtěl míti, tu zrovna proti mně z lesa se vyrojila tlupa chytačů a přímo proti mně. Jindy ovšem jsem se chránil býti jim blízko. Obvyčejně žena chodívala sama jim na otázky jejich odpovídati, vydávajíc mne za starší svou sestru. Dovedete si představití, jak jsem se lekl, když jsem se jim octl tak blízko. Na štěstí mezi nimi a mnou byl hezky hluboký potok. Když tedy před ním se zastavili a na mne zavolali, šel jsem srdnatě vstříc. Po několika otázkách, kterým jsem ani správně nerozuměl, mne propustili a jeli dále. S tak lehkým srdcem jako tenkrát jsem koně nikdy více nevedl s pastvin domů, to mi věřte”.

“Anebo co říkává dědeček Holec”, započal jiný farmář. “Ten zase když uzřel někde chytače na lov se brátí, hned jim s úsměvem šel naproti a jim své služby nabízel. Při tom pak obvyčejně pletl punčochy. Vždy jezdíval do města na koníku, v ruce rozpletenou punčochu a kolem jedoucí chytače se usmíval tak upřímně, že tito měli jej za slabého duchem. Vždy jej minuli, on se jim nabízel, ale oni s úsměvy vždy odkládali jej na dobu pozdější, že prý až jindy si pro něho přijdou. A nepřišli”.

“Všeliké to příhody”, řekl zase druhý, “ale nejsmutnější byla ta, která mně byla vypravována naší sousedkou. Prý se přihodila u nich v nedalekém sousedstvu v době občanské války. U jednoho osadníka skrývali prý se tři neb čtyři krajané ve sklípku někde na dvoře vykopaném. Ženy jim tam dávaly potravu když bylo třeba, aneb jen v noci vycházeli ven. Slídíci ale měli nějaké tušení, že se tam kdesi skrývají museji, tedy slídili stále a každé chvíle se tam ukázali. Jednoho dne měli nápad přímo ďábelský. Přivezli s sebou cukrovinky, vzácnost to tehdy velikou pro děti venkovské. Zavolali si tedy dívky nedaleko stavení si hrající v písku. Dali jim každému několik kousků z cukroví toho a jali se vyzvídati. Dívky od pěti do osmi let stáří, nejprve nesměle, ale pak směleji jaly se na kladené jim otázky odpovídati. Vše řekly co věděly nebo rozuměly. Na konec pak chytači ukázali dětem ještě i zbytky cukroví se slibem, že prý jim je dají, ale jestli poví, kde se otec a ti druzí nalézají. Nejstarší hoch se zarazil. Připomněl si zákaz matčina. Ne tak děvčátko více důvěřivé, několik měsíců přes šest let staré. To neváhalo říci o úkrytu otcovu a jeho soudruhů. Vždyť ti cizinci byli tak hodní! Hnali se chytači s řevem ku skrýši, když je matka děti zahlédla. Ubohá vyběhla ven, ale už bylo pozdě. Pochopi již naši otvor a ubohé vyvlékali ven. Žena křičela, rvala se s vojáky, pak prosila, co ale bylo platno? Žalem div nezšlela. Z krajanů těch prý ani jeden nepřijel zpět.”

“Co asi říká ono děvče dnes které tenkrát zradilo Jižanům otce?” ptal

se kterýsi ze zvědavých. "Zajisté, že později pochopilo celý dosah svého činu a myšlenka ta navždy otrávil jeho život?"

"Nevím, co se s ní stalo později", vypravující odvětil, "aneb co s matkou a hochy, ale bídácké nesmírné bídácké bylo to jednání od pochopů těch že sváděli nevinné děti!" — Všichni se zadumali. —

Schůzka na které osadníci svoje vzpomínky tímto způsobem vyvolávali, konala se ve škole. Měli tam hospodáři nějakou poradu týkající se rolnických spolků a protože čekali večer schůzku mladých členů osady, nešli ani všichni domů, neboť ženy slíbily přijít za nimi a přinést jim večeři. Bavili se tedy vzpomínkami nad zašlé časy nebo naslouchali vypravování nově přijetých krajanů ze staré vlasti. Třeba že žili zde někteří již celou řadu let, přece na vlast zapomenouti nemohli. I synové a dcery jejich již zde zrození, rádi naslouchali hovoru nově příbylých krajanů. Očekávali tedy zde otcové příchodu dětí, aby jim poradili aneb vypomohli v příštím sehrání divadelního kusu. Jiní zase tu zůstali, aby se pobavili. Uplynula již sedmá hodina, když se první objevili Lískovi. Za těmi pak již trousili se i ostatní členové kroužku divadelního. Než se všichni dostavili, bylo pokračováno v hovoru.

"Víte-li," řekl farmer jménem Skalický, "že včera slídl náš šerif všude po městě, po karbanicích? Prý se zde hraje i přes to, že náš guvernér vydal tak přísné zákony ohledně hry o peníze".

Stanislav Líska zbledl, ale nikdo vyjma Růženy toho nepozoroval.

"Ano slyšel jsem," řekl Hradecký, "jsou to ale asi jen ti ničemové, kterým se nechce pracovat a chtějí přes to dobře žít. Dobře bude jestli ty chlapičky chyti".

"Ba ne," řekl jiný, "prý i jinak zcela řádní hoši neb muži se dali svést ku hře; to víte ti gamblerů už vědí jak se hejly na lep chytají".

"Ale jděte", odtušila sama pí. Hradecká, "já myslím, že muž pevné povahy by se nedal svést k žádné špatnosti. Nu a je hra v karty neb sázení se na koně něco lepšího než ničemnost?"

"Milá paní", řekl Skalický, "to vy ještě neznáte tyhle prohnané ptáčnický. Ó, ti umí vařit lep! Vždyt na mne též líčili, ale sklaplo jim!"

"Tom Kotrbů drží prý s nimi, s celou tou rotou zlodějskou, jak jsem slyšel", děl farmer Konečný.

"Ano, drží", pravil Hradecký, "ale pamatujte si, že jednoho dne bude také "povýšen", až jej jen chytanou při činu!"

"Při Rocky-creeku prý se krajanu Václavu Ondřejkovi ztratilo kolem deseti hlav "hovězáků", slyšel jsem," řekl Skalický, "a Tom prý asi dobře ví kde jsou!"

"Není-li to pro naše krajany pohanou že se ti Kotrbovi zrovna sem nastěhovali?" dělá paní Konečná. "Celá ta rodina je stejná".

"Nu, však oni zde dlouho nepobudou, nezmění-li své způsoby, jak já je z blízka znám", řekl krajan Krofta. "Nic to nedělá, ty ženské sedí jen v houpácích. Stará i mladá. Starý, ten pracuje, je pravda, ale lne k tomu džbánů víc a více. A syn, ten je hráč a zloděj pálený. Ten spěje přímou cestou k šibenici. Že jsou darebáci, za to přece nemůžeme my, aniž by nás za ně mohl někdo odsuzovat, jako bychom byli všichni stejného zrna".

"Toť se ví", řekl Skalický, "že Američané nás posoudí zcela dle zásluh. Však oni mezi sebou mají práve ty, kteří jsou Tomovi dobrými učiteli. Hotoví to lotři".

"Štěstí, že náš nynější guvernér je chlapík a nic nepromine, když se vina najde a dokáže. Vždyt jinak by konce tomu všelikému taškárství a bídáctví nebylo", řekl Skalický. "Ba ano, ano," přitakovali druzí.

Že za podobného hovoru Stanislavovi Lískovi nebylo volno, se vtipný

čtenář domyslí. I Růženě horké vlny po těle probíhaly, zvláště když viděla Jiřího do školy vstoupiti a hovoru sousedů pak naslouchati. Cítila dobře, že toto jednomyslné odsouzení je bezděčně též velikým trestem pro tyto hochy, jakoby bylo, kdyby sousedé skutečnými soudci za činy spáchané se jim stali.

"Dobře tak", řekla si v duchu, "aspoň si dají v budoucnosti pozor a nedopustí se více ničeho podobného. Trpké to je ale spravedlivé", řekla si, dále pohlížejíc na oba jí tak milé hochy.

"Nuže, jsme-li tu všichni?" vyrušil ji hlas Hradeckého z myšlenky. "Bude čas, abychom děj k budoucí hře na jevišti co nejpečlivěji probrali a úlohy si rozdělili. Vím, vím, že vy mladá chaso, zrovna hoříte, aby se už učilo. Však je vám to jen ku cti" hovořil dále, "že oddáváte se bez nucení této ušlechtilé zábavě. Víte-li — ba, jak by ne, že ve staré vlasti též to bylo divadlo, které ducha českého pomáhalo buditi ze spánku tak dlouhého?"

"Ano, divadlo to bylo", zvolal Toník Jistý, "které rozlámalo pouta němectví, která náš drahý mateřský jazyk poutala!" —

Toník Jistý byl všemi uznáván za jakéhosi vůdce společenských zábav. Rádí se mu podrobovali staří i mladí. Nedávno se s rodiči přistěhoval z Čech, znal dobře poměry ve staré vlasti a byl nad obyčej, třeba že rodiče jeho chudí byli, vzdělán. Byl to jeho vrozený důvtip, kterým dovedl vše rychleji pochopiti než jiní kolem něho. Byl to člověk nesobecký a bez nároků na nějakou odměnu chápal se práce, aby život krajanský splýnul v celek a aby nezانىk národnostně. Snažil se nabádati krajany staré i mladé, aby odebírali časopisy, spolky zakládali, divadlo by se hrálo. Že bylo zde několik uvědomělých starších mužů jako Hradecký a jiní, tedy to šlo. Avšak nesmírná rozloha půdy a farmy řídce ještě po ní roztroušené, byly velkou překážkou. Avšak přece to šlo, přes překážky všechny, jen že zvolna. Toník však nedbal nešlo-li to hned, šlo to jindy. Jeho pevný duch a odhodlanost se nedaly zlomiti.

"Jen ku předu, ku předu," řekl kdysi, "čas se nezastaví ani o stotinku vteřiny, tedy my nesmíme se též zastavovati, nechceme-li zplesnivěti".

Starý Hradecký mu byl podporou. Byl to zkušený pionýr a veliký čtenář. Rád vidíval tu čilou mládež, která ani u pořádání zábav nezapomínala na poučení pro dobro celku. "Jen se drž, Toníku", říkával mu, "ono to bude co měsíc, to rok lepší. Krajani se sem stěhují, osada houstne, zvětšuje se a tu se dá už něco dělat. Materiál je celkem dobrý. Těch pár smítků, které jakost jeho kazí se odstraní pouhým skoro dechem a vše půjde dobře".

"Jak po tom toužím, aby krajané naši zde se usazující brali se stále ku předu tou cestou, jakou snaží se jíti ti ve staré vlasti! Jsme zde počtem sice slabí ale uvědomělostí a rozumem abychom se vyrovnali Američanům! To je má denní modlitba, pane Hradecký", řekl Toník, "a té věnuji můj celý život!"

"Je to, Toníku, nevděčná úloha", řekl Hradecký, "ale při tvé povaze k posledním dnům tvého života ti přinese klid a mír jen. To nejčennější, čeho člověk dosáti může.

"Na to ještě nemyslim, jenom kéž by národ náš byl mezi prvními až jednoho dne přijde rozdělení odměn dle zásluh chování a nejlepší duševní vypělosti toho kterého národa!" volal hoch ohnivě.

"Ku zdu ti přeji, můj mladý příteli", řekl pohnutě Hradecký, "já se nedočkám té chvíle, abych viděl ovoce tvé snahy a práce. Jsem už na to starý, ale jsem si jist, že ovoce to bude dobré; možná, že ne oplývající hojností, ale dobré bude, to mi věř! Náš lid zde nepotřebuje nic více, než aby se dovedl sdružit, pak aby si udržel ty vědomosti, které s sebou si přinesl.

Ty pak pěstovati a obohacovati dále s pomocí časopisů zdejších, aby se seznamoval prostřednictvím jejich s poměry zdejšími a v ně se vžil. Při tom však aby neodmítali časopisů ze staré vlasti, aby nepřerušili styků s těmi tam za mořem. Bylo by to této větvi naší zde jen na škodu, kdyby se tak stalo. Touha po vzdělání se tam rychle šíří a v tom je naše stará vlast před Amerikou o padesát ne-li o více let ku předu; tak aspoň se to mně zdá, pozorují-li vše kolem sebe. Kdyby se styky ty přerušily, mnoho ztratíme”.

“Z duše mi mluvíte,” zvolal Toník, “a proto jen snažiti se budu o spolčení krajanů. Až toto bude skutkem, pak najdou se již cesty kudy se nám bude bráti ku předu, k povznášení se!”

“Avšak hochu, abychom nezapomněli, upozorňuji tě, pakli ovšem sám jsi to již nepozoroval, že nabývají zde půdy jistí živlové, kteří k vůli svému prospěchu pokoušeti se budou o podrytí snah našich”. Varoval hoča Hradecký.

“Vím to, pozoruji to; doufám však, že lid nyní je již tuze uvědomělým, než aby nepoznal, kdo přičiňuje se o dobro všech a kdo jen o dobro své”.

“Snad máš pravdu, nikterak však neuškodí, budeme-li běh událostí sledovati vždy co nejbedlivěji. Tak snad nepodaří se záměry těch jistých lidí kteří na úkor krajanů získati chtějí pro sebe sebe sami”, řekl Hradecký.

Takto hovořivali spolu, mladík, který plný nadšení pro dobrou osvětovou práci a šedý zkušený pionýr, který již poznal cenu práce od prvního kroku v pustý tento kraj, až do doby dnešní, kdy pustina ta měnila se zvolna ale jistě v krásný a bohatý kraj se živými městečky, před zraky jeho a s pomocí jeho...

“Farmáky prý jsme dobrými”, mluvil muž slabé postavy, Malinský jménem, “buďme i vlastenci takovými, společme se, zde má ruka. Na zdar!” To řka, podával Jistému svou pravici na znamení, že je ochoten k práci společné dle svých sil. Antonín ji srdečně stisknul. Pak pokynul všem, aby si sedli, řka, že je hotov přednésti, co asi bude nejlépe učiniti, aby práce jejich setkala se se zdarem.

“Milí přátelé,” započal. “Již oněhdy, když jsme se zde sešli, rozprávěli jsme si o našich tužbách a cílech. Škola tato nedostačuje svému účelu, je příliš malá a nepohodlná a nám za siň teprv nestačí. Pozemku kolem je tuze málo pro stavbu větší. Plat pak, jež učitel náš dostává, nepostačuje na tolik času, kolik dítky by nejméně míti měly a mnoho-li potřebují. Okresní pokladna je dosud chudá na vydání větší. My sami pak rádi bychom si zařídili spolek čtenářský, nemáme však k tomu peněz, abychom si knihy koupiti mohli. K tomu ještě jiné a jiné věci zde jsou, které potřebujeme a toužíme po nich, jen prostředků k dosažení jich nemáme. Jak víte, s dobrým výsledkem jsme si již zahráli zde divadlo. Nuže tedy, jak oněhdy jsme si říkali, pokusíme si o zahrání divadla ze života nejen pro zábavu ale i poučení a pro zisk dobré věci. Spojíme krásné s užitečným a pomůžeme si taktó k tomu, po čem toužíme. Pan Hradecký nám do začátku prý vypomůže peněžitě a tak i pí. Lísková. Díky jim! Onu hru jsem již vybral i úlohy vypsál, abychom časem nemařili, pakli se vám hra ta bude líbiti. Souhlasíte-li, rozdělíme se o úlohy a pokusíme se hru sehráti co nejlépe. Lidem se minulé hra líbila, tedy zajisté úspěchem se nemíneme ani tentokráte.

Obecenstvo dychtí po dalším a mnohem více diváků prý budeme míti, tedy bude i nějaký výtěžek. Tento pak odevzdáme, jak jsme se dříve domluvili již, našemu pokladníkovi a až bude suma potřebná pohromadě, dáme se do stavby větší školy. Tak pak musí zprvu zaujmouti místo síně i divadelní budovy. Souhlasíte i dnes?”

"Ano, zajisté, ano", zazněly hlasy všech účastníků.

"Jsme dychtívi již započítí", zvolal Jiří Kovář, "čím dříve tím lépe, Z jednoho neb dvou představení sumu tu jistě ještě mítí nebudeme, tedy nemařme času". My pak vám přispějeme hudbou", řekl Konečný, "budete-li potřebovati?"

"Jak by ne", zvolal Jistý, "všechnu, kterou dovedete. Já sám též dovedu něco z nástroje vyfouknouti, proto spojím se s vámi, zase pro výpomoc vám třeba-li někde jinde".

"A co my, dívky?" ptala se Miluše Hradecká. "Co nám za úlohu vykážete? Jen hrátí divadlo?"

"Vy pomůžete jeviště vždy upravovati, ženská ruka to dovede nejlépe," řekl Antonín. "Jste k tomu už zrozeny. A — pak ještě něco." pokračoval dále, "musíme si založiti zpěvácký sbor, ten budeme nutně potřebovati při hrách ze života. Musíme se cvičiti, abychom nezapomněli naše krásné české písně!"

"O jak bychom mohli zapomenouti!" zvolala Růžena. "Ty denně mně myslí zní."

"Ba ano," řekl Stanislav. "Naše Růžena je jako slavík, zpívá neustále."

"Tím lépe," odvětil Antonín, "aspoň to bude zpěv opravdový. Sestra Mařenka činí totéž, vid', obrátil se k sestře. "Ty nejsi jinou."

"Nu a co ty," opáčila hezká černoooká Marie. "Ty jsi tichý jako pěna, vid'?"

"Neškádlíte se, děti," volal Hradecký; "k dílu, úlohy rozdělit!"

"Zde Antonín, jako zkušený herec úlohy rozdělí," řekl Malinský, "on to rozdá dle schopností toho kterého z nás."

Antonín tedy dle nejbudlivějšího uvážení, úlohy rozdělil a pak zažádal, aby každý úlohu svou dle pořadu v ději četl. Až na malá upozornění vše šlo hladce. Všichni byli spokojeni; nejlépe Antonín, neb seznal že se mu dostalo v ruce materialu, ze kterého utvoří věci v duchu tolik si žádaných a pro dobro osady potřebných. Pohovořili si ještě o všem možném a o plánech pro dobro osady. Rozešli se vesele do tmavé noci. Žádný se nemrzel k vůli tomu, že se mu bude brátí tmou po kolik mil dlouhé cestě, mnohdy velmi neschůdné k domovu, než bude možno mu oddati se odpočinku. Nadšení pro tuto dobrou věc jim všechno protivné činilo lehkým a možným.

Toto nadšení jim naplňovalo mysl i srdce tichou blaživou spokojeností. Zde neztrpčovalo jim jednotlivcovo "já" život společenský, nezneprátelevalo je žádné sobectví v práci národní. Zde všichni byli "my" a cíl k dobrému byl zájmem "nás všech".

Patrně vládla v onom nepatrném hloučku prvých česko-moravských přistěhovalců v Texasu, pravá uvědomělost a sebevědomí. Měl každý z nich v srdci zlatým písmem vepsáno zlaté pravidlo "Miluj svého bližního jako sebe samého, a dobře ti bude na zemi". A snad i "Co nechceš, aby ti jiní činili, nečiň ty jim". Jednání jejich dokazovalo, že právě české matky je odchovaly. Snad žádný aneb málokterý z nich věděl, že se řídí plně pravidlem: "V práci a vědění jest naše spasení". Ano, zde se neházelo planými slovy, zde se pracovalo.

Proto, jako pouhé stíny mýjela cesta našim účastníkům schůzky pod kopyty koní, koly vozů, a snad ne tíže ubíhala těm, kteří šli pěšky domů.

Aspoň několikanásobná ozvěna zpěvů po hájích texaských navědčovala tomu, že lehce kráčí se jim ve stínu nočním hájí těmi. Tak lehounce to šlo.

Z účastníků oné schůzky nejdále snad měli k domovu svému Jiří Kovář s otcem. Plných sedm mil — avšak ani se nenadáli a již je vítal štěkot ostražitého "Fida" u brány jejich domova. Jak by cesta neuběhla! Otec

při vzpomínce na svá jinošská leta ve staré vlasti měl stále o čem synovi vyprávěti. A tento?

S tichou blažeností oddával se cele myšlenkám o Růženě a v duchu děkoval osudu, že včas přišla mu na pomoc, by nezbloudil na cestu nepravou.

Krásně trpytily se hvězdy na temné obloze a kolkolem tichý vlahý klid. Patrně štěstí se tu usídlilo domovem. V kraji i v srdcích lidu.

III.

V oné době, kdy naši scházeli se, aby se uradili na prostředcích jak zbudovati školu nebo siň pro schůzky společné, slézala se chasa zcela jiného ducha u Kotrbových. Bylo to místo jakoby stvořeno pro hochy jakými byli ti, o kterých vyprávěl Jiří Kovář Růženě Liskových. Farma Kotrbových dotýkala se na severní a východní straně lesa. Lesem tím protékal potok

Rumunská královna-vdova Alžběta zemfela 2. března 1916.

mezi hlubokými břehy, které byly schůdný jenom některými místy. Les byl hustý. Nejen obrovské duby též i jilmy, moruše, cedry a jasany splétaly své koruny ve velké výši. Neproniknutelný podrost činil cestu lesem neschůdnou.

Stezky, kterými bylo možno s námahou projít byly cestami, které si razila zvířet už od dávných dob, snad dříve ještě než rudý muž kraje ty zaujal pro sebe.

Pohled na okolí toto z dálky byl malebný a vábný. Když však přiblížil se člověk v blízkost farmy, seznal pravý opak lákavosti. Farma položena byla na mírném sklonu směrem k lesu. Místo to bylo by bývalo ideální farmou pro mnohého příčinlivého českého přistěhovalce. V rukou rodiny Kotrbových stávalo se však hospodářství to skoro bezcenným. Krásná ta pole byla sice vzdělána avšak velmi nedbale. Plevel všeho druhu tam bujel a ubíjel bavlnu i kornu. "Cockleburr" zde v jaré síle panoval a svlačec mu uvíjel ze své jasné zeleně korunu královskou. Stonky kukuřičné i bavlněné byly jimi přímo v hustou síť opleteny.

Polní cesta, která dělila pozemky ty ve dvě, byla zarostlá divokým konopím a kotvicemi, že vůbec schůdnou nebyla. Tak dobře dařilo se plevele kolem plotu, který dělil pole od cesty veřejné, "lajny" jak česko-moravští Texané své obecné cesty jmenují, že jezdec na koni přes vršky divokého konopí jistě úrody na farmě Kotrbové neviděl.

Obydelní stavení zbudováno bylo z těžkých klad. Byl to pravý texaský "log-house", uvnitř hezky prostorný. Čelem k jihu obrácený, díval se čtyřmi okny ven do polí. Uprostřed mezi okny byly silné dvře z těžkých prken zhotovené. Ty vedly na širokou verandu od které se schůdků běžela uzounká stezička mezi travou na veřejnou cestu, vedoucí někam v les.

Na dvoře byl rozsáhlý "crib" sýpka na kukuřici, a "smoke-house", udírna. Celému okolí vévodil obrovský dub. Tento ve stínu větví svých nestrpěl plevele vůbec. Tak se stalo, že dvorec Kotrbových bez příčinění jejich byl prost všech travin. Za to na rohu verandy, při pravé straně této rostla mocná kopřiva. Dle vzhledu jejího souditi se dalo, že obyvatelstvu domu tohoto přítomnost její nevadí o nic více nežli oněm velikým rudým mravencům, kteří domov svůj zbudovali v hezky širokém i vysokém kopečku v blízkosti kořenů jejích.

Bylo na první pohled patrné, kdyby zde byla jiná žena vládla na místě Kotrbové, že zcela jinak, hezčeji bylo by se obydli toto vyjímalo se svým okolím než nyní. Třeba že jen z klad hrubě ztesaných, přece měly i tyto texaské "log-housy" něco při sobě zajímavého, útulného. Pro přistěhovalce ovšem přicházející sem z jiných krajín, kde panovaly jiné zvyky a jiné mravy než zde, byl pohled na takový zálesácký domov poněkud zárážejícím.

Původně nelíšilo se okolí i jiných srubů od tohoto zde popsaneho. Avšak přistěhovalci čeští, zvykli pěstovati své zahrady ve staré vlasti ať ovocné nebo zelinářské i květné, chtěli přizpůsobiti dle toho okolí své i zde. Celkem až dosud pustý nebo lépe řečeno, nešlechtěný kraj měnil se k lepšímu až by se byl pod příčinlivými rukama změnil úplně. Byl by býval, pravím, avšak — podnebí nebylo příznivo snahám obyvatel z krajín ovoce a květin sem přicházejících. Mnoho času a práce si snaha taková vyžádala a proto ztráceli mnozí trpělivost po několika nezdařích a nesnažili se více, hleděli si jen práce polní. Zahradní práci zůstavili stranou. Přece však poznali jsme hned, kde bydlí krajan a kde jimonárodovec, a to jen z pouhé té úpravy farmy.

Kotrboví pak byli ve svých zvycích a způsobech více Irčany než Čechy. Pak, vyjma hlavu rodiny, všichni byli lenochy a nedbalci. Byla to původně rodina pětičlenná. Rodiče, dva synové a dcera. Zde však s rodiči bydleli

syn jeden a dcera. Kde zdržoval se syn nejstarší, to ani rodiče nevěděli. V domě Kotrbových se scházela společnost toho druhu, že mnohý člen její byl se stávajícími zákony texaskými ve sporu. Spravedlnost sice stihala hochy ty již dávno zrakem toužebným, oni však nedbali. Všem se až dosud podařilo vyhnouti se jejím milostným nástrahám ve vši povinné úctě jako patří dámě jejího stavu.

Syna Toma již známe z vypravování Jiřího Kováře. Starý Kotrba nebyl ani tak špatným jako nedbalým. Byl to slaboch, který podlehal vůli ženy své a který byl lhostejným vůči povinnostem muže a otce. Takových mužů bývá na tucty. Opakem toho byla žena jeho. Ta nebyla z žen, jež mají společnosti odchovati členy člověčenstva důstojně.

Do Texasu přistěhovali se Kotrbovi odkudsi z New Yorku. Kotrbová byla prý rozena již v Americe ale Kotrba jako malý hochy rodiči svými byl do Ameriky přivezen. Velmi málo pamatoval se na svou rodnou ves.

Aby lehčeji živobytí své uhájili, vystěhovali se Kotrbovi z města na venkov. Farmář totiž dle náhledu mnohých, má vše co potřebuje k živobytí, zadarmo. Vždyť mu to na poli naroste samo, aniž prý by ho to co stálo.

Kotrba měl ale ještě jinou příčinu k vystěhování se na venek. Když žili v městě, viděl, že ženina fintivost, lenivost a honba za zábavami celou jeho mzdu spotřebují; uznal, že nejlépe by bylo býti od místa pokušení co nejdále. Jak se to stalo, že vůli svou tenkrát prosadil, nevěděl sám. Avšak neprospělo to rodině v ničem. Byla-li žena jeho lenivá a špinavá ve své městské domácnosti, tu nebyla lepší na farmě. Cítila se vždy nemocnou a stále jí něco scházelo, když byl čas ku práci. Avšak, byla-li rodina pozvána na nějakou sousedskou zábavu v okolí, tu hned se cítila zdravou a ani jednou neodřekla. Z toho bylo viděti, že nebyla z těch žen, kterým slouží práce k zábavě a radosti. U Kotrbové práce plodila jen mrzutost a zlou vůli. Nemohla hověti svým choutkám a libůstkám. To jí pak činilo zlou a nevrlou. Byla-li však špinavou a linou doma, tu do společnosti, aneb jak vůbec tehdy schůzky krajanské se nazývaly, na besedy, dovedla se ustrojiti jako mladice. Dcera Kitty byla pravou následnicí své matky. Proto byl starý Kotrba ku vši farmářské práci sám. Proto bylo pochopitelné proč bylo vše tak zanedbáno. Syn pro vlastní svůj obchod neměl času k farmaření. Vydělával si živobytí dobytkařením. Peníze které vydělal, dovedl zase obratem ruky utratiti.

Kitty byla hezká a věděla to. Její touha směřovala k tomu, aby se dobře provdala a mohla pak zpět do města. Chtěl-li otec od ní nějakou práci, měla hned odpověď na žádost jeho. "Dejte mně pokoj, já se vám budu dít? Vdám se hned jakmile budu moci, nač se dít? Ta práce by mně jistě na kráse nepřidala. Od čeho vy jste hrbatý a celý křivý?"

"Jen si dej, Kačenko, pozor, abys jednou přece jen pracovat nemusela", řekl otec. "Nemysli si, že hned chytneš takového hlupáka, který by ti vše pod hubu přinesl! Pamatuj si to!"

Kitty na řeč otcovu jen rty ohrnovala a prohlížela si při tom své bělouňké ručičky a přes tu chvíli se dívala do malého zrcadélka na stole ležícího. Slušely jí ty zlaté vlasy a modré oči krásně.

"Každý není takový jako já, aby se na celou rodinu dřel", pokračoval Kotrba. "Dávno by to jiný na mém místě z domu vyházel, rozumíš?"

"I jen se nestarejte, my půjdeme samy", odsekla Kitty otcí.

Tak a podobně to chodilo u Kotrbů den ze dne. Proto nebylo divu, že vše šlo na ruby.

Dnes ale Kitty přece byla pilně zaměstnána. Čekali u Kotrbů hosty. Syn Tom nebyl už přece tři měsíce doma; dnes měl přijeti a s ním jeho kamarádi cowboy-ové.

Proto se po domě trochu uklízelo již od rána. Odpoledne chtěla se Kitty trochu ustrojiti k počtě kamarádů bratrových. To "trochu" trvalo už celé dvě hodiny. Dnes už i stará na to fintění Kittino hubovala, protože chtěla, aby jí Kitty v kuchyni vypomohla. Toho se ale dcerušce nechtělo. Stará bručela zle, ale Kitty se nedala.

"Mami, což vy se nestrojíváte? A jste už stará, dodala posměšně. "Což kdybyste byla svobodná a sháněla ženicha —"

"Mlč zábo," zakřikla Koitřbová dcerušku. "Ty nemáš práva mne posuzovati, rozumíš? A což nevíš, že mládí i bez strojení je hezké? Mládí se může spokojiti i jednou suknicí!"

"Vždyť já vám, mami, rozumím. Teď vás mrzí, že vám nejdu pomoci a pak že potřebujete sama na tu parádu a mlisky. Proto vím, že ze srdce ráda byste mi přála taky třebas i tu jednu suknicí. A přece, co vy mně dáte těch pár peněz na šaty! Kdybych nedostala od Toma nebo Jacka nějaké to hedvábí, jistě bych chodila taky v jedné suknicí celý rok!"

"Mlč, Káčo", rozkřikla se stará, "takhle rozjívěně své vlastní matce odmlouvat? Že tě plesknu, nevděčnice! Tohle mám na má stará léta slyšet od své vlastní dcery? Ach, já ubohá, tolik nocí jsem s ní probděla a tolik se nadřela než vyrostla a teď mám tohle za odměnu? — Počkej —" a už se hnala po dceruščině napudrovaném obličejí. Táto se však rychle uhnula a něžná máma pleskla plnou dlaní jen o rám o dveří.

To jí ovšem nesmířilo, spíše rozvzteklilo více. Rám byl dubový a pravice její pádná. Spousty nevybraných slov se hruly z úst matky na hlavu nezdárně dcery, která smíchy se mohla ukuckati. Aby však třeba to nedopadlo přece jen zle pro její růžovou tvářinku, raději utekla ven.

Šla rovnou na verandu se podívatí, nejede-li už bratr a s ním jeho kamarádi. Více než bratra očekávala Jacka Kinga. To byl její "partner". Avšak to Kitty nevadilo, aby ráda se neohlížela za Stanislavem Lísků, kde i jen malá příležitost se naskytovala. Stanislav ale si nezdál příliš si Kitty všimati a proto držela se prozatím Jacka. — "Konečně Jack je Irishman a to stojí přece za něco", říkala si Kitty.

"Vždy je lepší má-li děvče zálohu", řekla jednou stará, "může si vybrat".

"Jako vy, mami, že?" děla nevinně dívka na toto moudré mateřské ponaučení.

Co na to odpoví mami, na to nečekala. Bylať "mami" vždy pohotově dáti se na stezku válečnou a Kitty měla už své zkušenosti.

Nepozbyla nikdy duchapřítomnosti, aby se rychle v kritických chvílích nepostarala o nepřítomnost svého těla před očima matky své. Přes to stará nikdy dcery před cizími lidmi nepohaněla, naopak, to nejlepší děvče pod sluncem to bylo.

"Matko drahá moje", říkala leckteré osadnici, "to je vám dítě jako dobrá hodina! Vše by pro mne udělala! Nevím co si počnu až mně jí někdo odvede sobě za ženušku, — zármutkem umru. Všechno mi to dítě snese k rukám a — mami sem, mami tam, — inu poklad můj nejdražší na tomto světě nevděčném. Ba tuze ráda mne má, vždyť už tolikráte se mohla vdáti, hoši bohatí jí chtěli, ale ona ode mně nechce, prý ne a ne. Jo, jo, tuze by měla štěstí, všude kam přijde, si jí hoši nadcházejí jen aby si jích povšimla".

"Však říká můj mu že buď všude jen pozornost ta vaše dcera", řekla jí jednou jedna krajanka, která se dobře nevyznala v okolnostech.

Ba jo, však on říká staroušek, že je to divné, že se ti hoši tak tuze za ní fantí. Vždyť není ani tak hezká. Ona má ty ručičky bílé jako sníh a tu tvářinku jako krev a mléko, ale ta pravá krása jí schází. Myslíme si, že proto, že ona je docela jinačí než ty druhé. Ona by vám nejela za nic na

světě samotna s hochem na bál, kde by! Jo, jo, tuze málo je už dnes těch pořádných děvčat na světě!"

Z prvu sousedky ji naslouchaly s virou, ale pak brzo seznaly proč se ptáček chválí. Potom u příležitosti podobné již Kotrbová neslyšela slov souhlasu, jen viděla usměvavé pohledy, které sousedky za hovor jejího na sebe vrhaly. Na lep se též žádný nedával chytit, tedy Kitty ráda naslouchala lichotivým slovům soudruhů bratra svého, ač to byli jinonárodovci.

"Nevadí", myslela si, "jen když budu moci zpět do města. Tady na venkově děvče ničeho neužije, jen té dřiny dost a k tomu ty stále vojny doma slyšet? — to se zmrzí!"

V těchto myšlénkách Kitty vyběhla stezičkou ven na cestu, přesvědčiti se, jedou-li již očekávaní hosté. Nešli ještě.

Obrátila se a opatrně šla zpět do domu. Tvář svou naladila co nejzkrroušeněji, aby si rozzlobenou máť svou zase udobřila. Bála se, že jinak by ji třeba ten mateřský pohlaveček neminul. Než ale vkročila na "porč" uslyšela již, že mámi vylévá svůj hněv na jinou ubohou hlavu — tatinkovu.

"Ach, ach, co ten chudák asi vyvedl?" řekla si Kitty. "Na místě mne přišel jí do rány on, tati náš zlatý!"

Buď zde pravda řečena, Kitty měla otce raději než matku. Při celě té pochybné výchově a chybách svých, všechny děti jevily více úcty, možno-li výrazu toho zde použití, pro něho než pro matku.

To proto, že jednal s nimi a ve všem opravdověji, upřímněji, než matka.

Jakým byl v rodině, takým jevil se i mezi lidmi. Za to Kotrbová byla samý med mezi lidmi, doma však byla pravý opak toho. —

"To musím bliže, ale opatrně," řekla si Kitty. Ono bude koště ještě hráti dnes hlavní úlohu tady. Mámi je dnes tuze rozebrána. Patrně ji ještě ta dlaň páli, on je ten rám přece jen tvrdý. Nebude se asi koukat kam rána padne. Lépe by bylo vyhnout se všem možnostem; přece ale ráda bych to viděla, abych pak dovedla sama pak s mužem zatočit až se vdám!"

Proto Kitty opatrně oběhla roh obydlí, aby oknem kuchyně viděla víc. Předejdeme jí však o chvíli.

Po útěku Kittině Kotrbová rozdávala různá nepatřičná jména předmětům, které jí pod ruce ve chvíli té přišly. Nejedna koflík, hrnc i rendlík pocitily co je to. býti posazenu trochu z hruba na stůl. Domáci kocour byl sice zvyklý na různé ty neberné, přece se divil jak se stalo, že tak rychle, bez použití svých vlastních nohou octnul se mezi mocnými kořeny dubu na dvoře. "Shep", mající svoje zkušenosti, nečekal co bude dále, ale s prudkým vybařnutím vyběhl ven, kde vyhledal si svou velitelku Kitty.

Kotrbová tedy osaměla; už se i uklidňovala ale v tom jí přišel muž v cestu. Dveřmi kudy vyletěl macek a vyběhl "Shep", šel svému osudu vstříc starý Kotrba, aniž jen tušení měl, proč "stará" se zase zlobí.

"Což pak jsi zase tak rozehřátá?" ptal se, nemysle na nic zlého. Raději mi pojd' pomoci chytiti "Dicka", abych mohl na pole pro tu trochu nasbírané bavlny".

"Chyt si ho", odsekla žena, "aneb řekni té žábě fintivé, at ti pomůže. Nedělá to nic celý čas, jen se fintí".

"No, no, jen se nezlob", řekl Kotrba, "já myslel že zde hoří; tolik kvapu".

"I ty dědku plesnivá, ještě dělej si ty ze mne blázný!" křičela. "Není ještě na tom dost, že ta žába mne rozzlobila, ještě musíš ty?"

"Což já věděl, že tě Kačka rozzlobila?" řekl, "já přece za to nemůžu".

"Jak bys nemohl? Jako otec máš ji lépe vychovat, at zví jak se má mámě odpovídati", křičela nanovo rozezlená žena, "rozumíš?"

"Hm, hm, jaká máma, taková dcera", posměšně odpověděl. "Já měl čas děti odchovávatí vidět? Kdo chodil na rodinu pracovat, ty nebo já?"

"Tys se nadřel chudáku!" křičela více a více. "Ty —? u džbánku v salooně! Ty mi budeš vyčítati něco? Úctě k rodičům jsi je mohl naučiti tak dobře jako já!"

"Cha-cha-chá — proč jsi jí je tedy nenaučila?" zasmál se. "Dáváš si to pěkné vysvědčení ze své výchovy! Nu, ano, syn jeden i duhý je lump, dcera fíflena. Proč? — Proto, že jsem byl já slaboch!" řekl Kotrba pojednou rozteskněle.

"Slaboch? Opilec jsi byl —"

"Ženo mlč!" rozkřikl se nyní Kotrba. "Či vinou opilec? Ty dobře víš, že jen z upřímné lásky jsem si tě vzal. Proti vůli mé dobré matky, pamatuješ? Tys nešlechtně jednala, že jsi v síti své zapletla člověka ti cele oddaného. Byl jsem hlupák, vim to. Ale hlupák-ubožák, který dříve neprohlédl až když bylo na návrat pozdě. Že jsem byl opilec a pak i lenoch, neřv se. Když jsem viděl, že má práce přichází nazmar, řekl jsem si: nač se dítí?"

"Tak a ještě mi budeš něco vyčítati?" rozkatila se ještě více. "Byl jsi lehkomyšlný jen to řekni! Ba — pravdu máš! Hlupák jsi byl", zasmála se tomu vztekle. "Já taky byla hloupou, že jsem si tě vzala, a že jsem neutekla hned po svatbě, tomu se divím dodnes!"

"Ba, i já lituji, že se tak nestalo! Nebyly by za viny naše trpěly nyní děti!"

"Hleďme mudrce, teď to ví! Když ale měl jednat jako muž, tu vždy jako bába — utekl," podpichovala dále. "Jako bába" dodala jedovatě.

"Tak? Snad jsem se měl s tebou rvát a tvou rádkyni starou tetu na dvůr vyhodit, ne?" odsekl Kotrba. "Ovšem, já utekl do hospody, abych měl pokoj před vámi! — Však já, milá ženo, lituji, že když po dobrém jste si v mnohém nedaly říci, že nevzal jsem bič — bič jsem na vás měl vzít, rozumíš?"

"Cože? tohle opovažuješ se říci mně?!" vyjekla Kotrbová.

"Ano, tobě, ženo", odtušil on, "říkám ti v oplátku za to, že jsi z dětí našich vychovala tvory bezcharakterní a můj život že jsi zničila".

"Tak —?? a co ještě více?" tázala se žena. Oči jí vztekem přímo plály a ruce v pěsti se jí svíraly. "Jen opakuj —"

"Že vše jak dnes s námi jest, je jen tvou vinou, Fanny a vinou tety Marty", odpovídal Kotrba, "rozumíš?"

"Mou vinou? Já ti dám —" zuřila více a již se sápalá na muže. Tento se jí ale dnes neuhnul. To jí popudilo ještě do miry vyšší. Již viděla, že se jí nelekne a neuteče jako obyčejně, tu tedy jala s hledati nějakou zbraň válečnou. V ruce po celou dobu potyčky držela jen utěrák.

Kotrba nečekal však dalšího, ale chytil jí a bez okolků mocí posadil ji na židli. Vzpírala se a slova, jichž užívala k pojmenování svého chotě, zde vůbec nelze zaznamenati.

"Ano, tys byla špatnou ženou, horší pak ještě matkou jsi", začal Kotrba, "a k napravení toho všeho je už pozdě. Děti jsou vyrostlé, neposlušné a my již staří. Co tedy znamenáme pro svět vůbec? Nic — jsme tak bezcennými jako nula. Neznamenáme nic pro dobro celku, pranic. Když onehdy jsem byl přítomen schůzi krajanů v té staré škol, tu teprv jsem seznal jak bezúčelně jsme žili, bezúčelně, ku škodě lidí hodných. Hleď, když jsem kdysi chtěl koupiti knihy a pak předplatiti si na časopis, tu jsi mně způsobila tolik vády, že jsem se vzdal. Každému kroku, který jsem učinil za účelem tím, abychom se v něčem poučili, jsi se protivila. Vždy byla jsi to ty a teta Marta, které jste mně peklo svými jazyky v domácnosti připravovaly.

Každého centu vydaného za knihu neb noviny jste mi vyčetly a odepřely jste to pokaždé takže věru chuť na podruhé mne přešla.

Nebo — když jsem chtěl do řad Č. S. P. S. vstoupiti, co to rámsu bylo — pamatuješ? A přece — pro či dobro by to bylo bývalo? Moje nebo tvé a dětí našich? Ach, darmo, darmo již vzpomínati! Vše jest pryč!"

Kotrbová z prvu sebou na židli zmlála, ale ku konci řeči mužovy povolovala v odporu, až tento ku konci své řeči ji pustil a zvolna se obrátiv, vyšel ven. Žena pak ještě chvíli, jako znavená seděla nežli vstala. Tvrdý jakýsi vzdor jí bylo znáti z tváře i všech pohybů.

"Nevidáno," bručela si, "což můj život není zkažen? Však já též můžu naříkat; vždyť jsem se domnívala, že nebudu muset dít až se vdám. Myslela jsem, že ženská s mojí krásou může dosáhnouti hodně výš než já chtěla. Že jsem si vzala toho hlupáka bylo proto, že jsem myslela, že se dá lehce zavést kam budu chtít. Proč mne neuposlechl? Proč se mi stále v cestu stavěl?" zlostně zasykla. Zmýlila jsem se, zmýlila. Ještě nikdy takhle se mě na odpor nepostavil jako dnes, no počkej! Vyčítá mi, že jsme se poučiti nedali. K čemu jsme to potřebovali? Peněz jsme potřebovali — ty byly by nám cestu razily k lepšímu živobytí a ne ty knihy a hadry novinářské. Jo, jo, říct si měl dát a ne vždy utéct jako bába."

Kdož ví, jak daleko by ještě byla uvažovala a celou vinu na muže svalovala, kdyby ji byl v tom nevyrušil "Shep", který pod okny kuchyně zaštěkal.

Tom se soudruhy již přijížděli, dříve ještě než je čekala. Ba i Kitty, která je vyhlížela, měla sotva dosti času, aby rychle od okna odskočila a se připravila k uvitání hostů.

Amer. vyslanec do balkán. států, Karel J. Vopíčka s manželkou, dvěma dcerami a právníkem L. N. Plotrowskim v lázních na Černém Moři.

Kotrbová rychle ze sebe strhla špinavou zástěru kterou strčila pod schody z kuchyně na půdu vedoucí. Vzala jinou se stěny kde na věšáku visela, tou se opásala a již ladila obličej k milému úsměvu. Byla ještě dosti hezká, avšak ve tváři i přes sladký její úsměv bylo znáti jakýsi nepříjemný rys. Ten mnohého odpuzoval a to ne bez příčiny.

Hoši byli zde, bylo jich pět, počítaje v to i Toma Kotrbu.

Rychle seskákali s koní, sedla strhli, též ohlávky a vše to v koňské ohradě při špýcharu na háky zavěšeli. Koně pak pustili volně v ohradu.

Tom sehnal jakýsi koš a dříve ještě než šel do domu, odešel s jedním hochem na pole, kukuříčných klasů tam nalámati.

Jack King a ti druzí odcházeli k domu, kde vítáni byli již mile se usmívající Kitty a starou Kotrbovou.

"Come in, boys!" volala stará.

Kitty celá růžová podávala ruku svou Jackovi, který ovšem nejdříve zdvořile zdravil Kotrbovou. V ruce nesl balíček, který Kitty podal s úklonou, jakou dovede jen americký gentleman dámě učiniti.

"Zde, slečno Kitty", pravil Jack, "je pro vás nějaká maličkost. Je to důkaz, že i v tak velkých městech jako St. Louis a Kansas City, jsem na vás nezapomněl!"

Odvěčila se mu novým úsměvem a zářícíma očima balíček i s dárce přímo objímala. Druzí hoši již odcházeli na verandu v průvodu staré Kotrbové, která je ujišťovala, že večere bude brzy hotova.

"To slyšíme rádi," odvětil jeden cowboy jménem Henderson, "beztoho od té chvíle, kdy jsme opustili Kansas City jsme žádného jídla v ústech neměli."

"Allright," řekla stará "zavolám Kitty a večere je v minutě na stole!"

Dostála slovu; než minulo půl hodiny, hosté seděli a večereli. Byla to pravá texaská večere. Kukuříčné placky, chléb, osmažená slanina, vejce, molasa a káva.

Tenkrát nemohla, i kdyby byla chtěla, mnohá hospodyně více hostům předložit. Nemnoho farmářů mělo již tolik, aby byli mohli hospodyním nakoupiti potřebného náradí pro kuchyni. Namnoze ani kamen neměli. Vařilo smažilo i peklo se vše v jedné nádobě postupně v krbu nad ohněm a uhlím. Vsunula se do krbu třínožka a na to se posadila nádoba a již se oběd vařil, neb jak potřeba kázala.

Takto i u Kotrbových bylo. V kuchyni byl velký krb, kde celá hostina v hodině mohla se připravit. V téže kuchyni se i jedlo. Celý veliký "log-house" měl jen čtyři místnosti. Dvě světnice, síň a kuchyň.

"Kde pak jest otec?" ptal se Tom.

"Nevim, byl dnes zase v nějaké špatné náladě," odvětila stará, "tedy asi šel k bratrovi."

"Well, mamá, to stále ještě mezi sebou válčíte?" ptal se Tom.

"Ach, ani se neptej, to víš," zamžikala stará očima na Toma a pokynula hlavou v tu stranu, kde seděl King s Kitty.

Tom se ušklíbnul a odmlčel se. Mohli však bez obavy hovořiti neb Jack a Kitty měli si toho více co říci, než mohli a proto nenaslouchali řeči druhých. Druzí hoši hovořili mezi sebou, nevšímajíce si Toma s matkou.

"Víte-li, Jacku, že zde bude zábava ve staré škole?" ptala se Kitty svého společníka.

"Jakž bych věděl?" odvětil Jack. "Váš domov je první místo, kde mohu si zase pohovořiti o něčem jiném než o dobytku, slečno Kitty!"

"Ano, bude a bude se zase i divadlo hráti," odvětila Kitty, "nejen tanec!"

"Ach, to je něco nového v Texasu", děl King, "to abychom se pozdrželi, hoši!" —

"Allright, sir!" řekl Anderson, "zatančíme si."

"Kdo pak tohle zase vynalezl, hrát divadlo tady?" ušklíbl se Tom.

"Oh, to není poprvé, oni již hráli divadlo, ale jen pro pobavení, tohle bude prý ale něco zvláště pěkného, ze života opravdového," oznamovala bratrovi Kitty.

Ten Anton Jistý, prý na to činil nátlak, aby se uspořádalo něco, co by stálo za podívanou. Prý aby osada zdejší se domohla lepší školy a aby se mohl vydržovat učitel, který by přes prázdniny učil děti česky čisti," řekla Kotrbová.

"Eh to je bláznovství! Nač se učití řeči, kterou nikdy potřebovati nebudou?" s posměchem řekl Tom.

"Well, já myslím, že je to hezky jednáno vašimi krajany když přidržují se své mateřské řeči," pravil King, "já jim to schvaluji."

"Hm, jak to kdo bere tedy", ušklíbl se opětně Tom. "Já se beztoho protluču světem, nač tedy se starat vlastně o to, po čem mi nic není?"

"Kdy pak bude ta zábava tedy, miss Kitty?" ptal se jeden z cowboyů, vzhledu šibeničního.

"Dvacátého sedmého," odpověděla dívka. "Dnes je dvacátého, tedy za týden."

"Nu, to se zdržíme, aspoň uvidíme, jak ti Češi to dovedou," řekl Anderson. "Jsem zvědav na to."

"Oh, zajisté hezky", řekl King.

"Naši Kitty taky chtěli dát úlohu," lhala stará, vidouc zájem Kingů o divadlo, "ale ona nechtěla a já bych to ani nedovolila!"

"Proč?" divil se King.

"Proto že řádná holka by tam nešla za nic na světě!" horlila stará. "Musí se tam převlékat, mužští i ženské, nikdo prý tam nesmí kdo mezi ně nepatří, tedy, kdo ví co se tam tropí!"

"Pani Kotrbová, nemyslím, že co špatného. Tam u nás v Nebrasce také vaši krajané hrají divadla pro různé dobré účely. Kde pro tohle obětují čas a pohodlí, tam věrte, netropí se nic špatného. U nás hrají jen samí řádní lidé," hájil King krajany Kotrbových. My nerozumíme co se tam na jevišti mluví, ale přece tam rádi chodíme, poněvadž tam krásně zpívají a oblékají se do obleků jaké ve staré vlasti nosili a to je něco nového vždy pro nás Američany. Líbí se nám to vždy," dodal ještě King.

Stará se zarazila. Nerada by byla bývala, aby King byl prohlédnul jak v domácnosti žijí aneb jakým mravům dceru svou vyučila. King byl syn zámožného dobytkaře a do Kitty zdál se býti upřímně zamilován. Krátce řečeno, výtečná partie, kterou Kitty nerada by byla pustila. V obavě, že King by na řečené zábavě mohl najíti jiné nějaké děvče, lásky jeho hodnější než Kitty byla a takto jim uklouznouti, stará z předu již hleděla nebezpečí odvrátiti.

Vrhnouti stín hany na děvčata, která by byla mohla býti Kitty nebezpečnými, bylo jejím úmyslem. Okamžitě ale seznala, že naráží na skalinu a tu jako dovedný kormidelník dala se v jinou stranu.

"Nevím nic víc", omlouvala se, "než co jsem slyšela".

"Well, vždycky není všechno pravda co člověk slyší", řekl Tom patře na soudruhy se sotva viditelným úšklebkem.

"No snad", odpověděla stará na to.

Podobně hovořili po celý čas večere. Slunce již zašlo a šero se jalo rozprostírat po celém kraji a noční páry již vystupovaly z nížin a lesů. Starý Kotrba však ještě nebyl doma, ani když hosté chystali se na odpočinek. Bylo skoro deset hodin když Shep zaštekal.

"Snad jede otec domů", řekla Kitty.

"To není asi otec", odvětila stará, "slyším dusot koňských kopyt.

Tom a dva soudruzi mezi sebou vyměnili pohledy, které postřehl i Jack King.

"Ti hoši se chovají nějak podezřele a vůbec se mi to zde tentokráte nelíbí", myslel si Jack. "Ani Kitty není taková jako jsem si vždy o ni myslil. Stará paní přece měla mnoho práce s večerí, s nádobím a krávy dojila též sama a Kitty ani nenapadlo jí pomoci. Však jsem viděl, že stará paní jí dávala znamení, aby jí šla pomoci, ale ta si toho ani nepovšimla. Podivno, přece všechny její krajanky, které znám, jsou velmi pracovitě. Až přílišně, že jim mnohdy ta práce musí až ubližovati".

Tom se již vracel, řka: "Nějací jezdci jeli kolem, nepoznal jsem jich však".

Hodiny odbíjely právě deset, když stará Kotrbová oznamovala, že mohou na odpočinek, kdo si tak přeje, a zároveň jim vykazovala místo k odpočinku. Všichni hoši měli spáti na půdě, odkud schody sváděly do kuchyně. Výzvy té všichni uposlechli, neboť po celé cestě z Kansas City sotva dvakráte spali pod střechou.

Byli to cowboyové, kteří pásli neb sháněli celý rok dobytek a který pak pro své pány "ranchery", honili z Texasu až daleko na sever v ohromných houfech. Otec Jacka Kinga měl své pastviny v Kansasu a kupoval dobytek od těchto "rancherů", aby je pak znovu prodal. Jack se seznámil s Tomem a jeho soudruhy. Tom jej vyzval jednou na cestu do Texasu, ovšem koňmo což se Jackovi tak zalíbilo, že toto byla již jeho čtvrtá cesta do Texasu.

Avšak již se mu počala známost s Tomem a jeho druhy nelibiti. Hoši hráli v karty, sázky na koně činili, pili, rvali se všude kde jen příležitost se naskytla. Pak též mezi sehnanými stády octli se kusy dobytka i koní kterým se značky majitelské soudruhy Tomovými musely znovu vypalovat značkou Tomovou. Prý jsou to asi kusy v mládí nějak zatoulané, "Mavrick" zvané. Ty prý nikomu nepatří. "Kdo je lapne, ten je má" řekl Henderson.

King však viděl některé kusy na nichž bylo písmenu majitelovu zcela dobře znáti. Upozornil na to své druhy.

"Oh, well, to nevadí! My jsme dobytče našli a vůkol na čtyřicet mil není takového "brandu", řekl Dick Mackey. "Je to Mavrick" a na toho má právo ten, kdo jej dovede chytit na "lasso" dřívě!"

"To však není správně! Možná, že "hovězák" patří některému z nových přistěhovalců a že jen náhodou utekl z ohrazených pastvin", vece King.

"Hm, což jsme vševědoucí, abychom věděli komu patří?" ušklíbl se Tom. "Zde je hlavní věc, že kus je zde. Však oni se v Chicagu nebudou ptát komu patřil neb nepatřil!"

A hoši znovu potutelně jeden na druhého se usmáli a to King postřehnul. Vycítil dobře, že hoši věděli odkud zvíře pochází, ale jemu pravdu popřeli. Nebyl by jim zazlival kdyby byli si přivlastnili zvíře, které skutečně nikomu nepatřilo. V tomto případě ale byl si zcela jist, že toto bylo ukradeno jimi někde v blízkém sousedství.

"Mavrick" nazývali cowboyové mezi sebou ty kusy, které nepatřily nikomu. Název ten zdědily po jistém rancheru, který v prvých letech usadil se na řece Lavaca v přímoří. Byl prý to člověk dobrák, který neznačil na uších dobytek, aniž žhavým železem vypaloval značky, ale za to osvojoval si všechny dobytek, který jakékoliv značky byl prost.

V letech šedesátých pak odešel též, aby hájil svou vlast proti severanům. Když válka byla u konce, přišel šťastně domů a tu seznal, že jeho dobytek se hezky rozmnožil. Aspoň myslel, že se tak stalo. Avšak jeho sousedé, kteří též ztrávili svých pět let na vojně, počítali ovšem na tento pětiletý

přirůstek "nebrandovaný" aniž "markovaný" též a brali si kus bez ohledu nebyl-li znamenán. Tak se stalo, že Mavrick viděl, jak jeho stáda se ztenčila. Zdvihl poprask ale to za tehdejších poměrů nepřineslo mu nic dobrého, naopak v několika málo letech přišel o vše a dobytek jeho měli necitelnější ale podnikavější sousedé. Od té doby každému nalezenému zvířeti bylo dáváno toto jméno, aniž by jeho majitel snad kdy o Mavrickovi slyšel. Cowboyové též si mnoho svědomí nedělali z toho, našli-li zvíře před plotem nebo za plotem, jen když je měli a žádný je neviděl.

To již Jack King též vše věděl. Proto se mu onoho večera všechny události, které byly význačnějšího rázu a které se sběhly minulého jara a leta, vracely zpět v myšlénkách. Tísnily jej tak, že usnouti vůbec nemohl.

Zdálo se mu, že všichni noceležníci již spí. V tom ale zaslechl pískot jakéhosi nočního ptáka. Tam kde spal Tom se něco pohnulo. Opatrně se zvednul a naslouchal spí-li druzí. King se ani nehnu. Přesvědčen, že všichni spí, Tom tichounce vstal a opatrně scházel dolů do kuchyně.

"Co pak to znamená?" myslél si King. "Pískot ten byl asi nějakým znamením!" Též opatrně vstal a přistoupil k oknu. Právě v tom okamžení Tom vycházel ze dveří kuchyně.

"Kam pak má asi tedy namířeno?" divil se King. Pohlížel za Tomem; noc byla měsíčná a jasná, takže mohl i z té výše dosti daleko viděti. Viděl Toma jíti rovně k plotu vedle cesty a pak vyjíti na cestu a zároveň uzřel i jezdce na koni, který jel Tomovi vstříc. U širokého jakéhosi stromu zastavili, kde ve stínu pak zmizeli. Hovořili, co však spolu mluvili, neslyšel. Rozmlouvali velmi dlouho, neb uplynulo více než hodinu nežli přišel Tom zpět na půdu.

Asi v tu samou chvíli kdy hoši odcházeli spáti na půdu, vracel se Kotrba sám domů od nedalekého souseda. Po vádě se ženou nejel více pro nasbíranou bavlnu. Rozloben i roztrpčen šel pro koně. Ten se chytiti nedal a Kotrba, aby přišel na jiné myšlénky, šel přímo k sousedovi.

U souseda byli všichni v poli sbírali bavlnu všichni svorně: muž, žena i děti. Kotrba vyžádal si pytel a sbíral s nimi. Hovořilo se o ledačem a mezi řeči pravil soused: "Kotrbo, vy máte též pár kousků toho dobytka, měl byste si tedy na to dát pozor. Zloději kradou ten dobytek v okolí napořád. Tuhle Říhovům ukradli oněhdy tři ty nejpěknější kusy a tam při Mulberry Creeku i koně prý farmerům pokradli".

"No, nemyslím, že by nám tady co vzali, když Tom zná kde jakou značku v okolí a pak tolik toho dobytka s kamarády ročně odženu na sever!" pravil Kotrba. "Zloději by se neodvážili ukrást zvíře, které by mělo naši značku".

"Hm, hm, pravda, ale čert tomu věř. No —" soused se odmlčel a více se o tom nemluvalo.

Starý Kotrba však nemohl z mysli rozmluvu tu vypustiti, stále jej něco tísnilo. "Jsem nešťastný člověk, a pranic bych se nedivil, kdyby můj syn se stal na konec i zlodějem dobytka," myslél si a neřikal již nic.

Setrval u souseda až do noci nežli šel domů. Když pak přicházel k domovu, šel rovně přes pole. Tam, několik kroků od jeho stavení v poli onoho souseda, stál při samém plotu u cesty veliký jilm, celický opletený divokou révou. Větve přesahovaly daleko přes plot do cesty a réva spadala též hluboko dolu. Zrovna vedle v poli stál obrovský pařez, zcela ve stínu živého plotu i větví jilmu. Kotrba chtěl se ještě oddati na chvíli svým myšlénkám a to bylo místo pro člověka po samotě toužícího přímo stvořeně. "Stará doma beztoho je ještě rozbručená a mimo to ti hoši s Tomem jistě již přijeli a já nemám dnes zcela žádnou chuť mezi ně", myslél si. Usednul tedy a rozjímal. V tomto zamyšlení zaslechl dusot podkov poklusem uhá-

nějícího koně a zaslechl i vrzání třemenů na sedle. "Snad jede dnes Tom sám domů?" divil se. "No, to by byl div, aby ty své kamarády byl někde zanechal! Aspoň King by s ním jel ne-li kdo jiný!"

Nepovstal však. Jezdec zastavil několik roků od stromu a vydal ze sebe zvuk podobný výkřiku kulika bahenního.

"Co pak je tohle?" povídal si Kotrba. "To není Tom! Uvidím co bude dále". Přikrčil se nyní ku kmenu stromu a ani se nehnul. Jezdec též se zastavil. Koně ani pes na dvoře hlásku ze sebe nevydali i jezdcův kůň stál tiše, pouze svist žiní bylo slyšeti když ohonem odháněl komáry. V malé chvílce však zaslechl Kotrba kroky. "Pojď sem dále do stínu", vyzval chodec jezdec, ovšem anglicky. Kotrba hovořil též anglicky ne však tak plyně jako žena a děti. "Kdo pak to je?" myslel si, "krajané jistě ne"

"Nuže co nového?" ptal se chodec.

"Tak dalece nic", odvětil jezdec, "ale zdejší "constable" dnes ve Flatonii podezřele si prohlížel mé boty".

"Well proč se tedy okazuješ zde v okolí?" řekl chodec nevrle. "Tady, kde tě znají?"

"Chtěl jsem tě dřív vidět než odjedu k severu. Máme s Tatcherem slušné stádečko sehnáno dohromady západně od Brenham a možná že se ještě něco přibere".

"Kdy poženete vy svá stáda na sever?" tázal se jezdec.

"Až někdy ku konci měsíce", pravil chodec, "dříve ne".

"Nu, to můžeme počkat", řekl jezdec, "a pak se za Brazosem spojíme; počkáme na vás někde v Hempstead, souhlasíš?"

"Allright", my se též zde nebudeme mnoho roztahovat. Jsou zde se mnou Sid Anderson a Dick Mackey. Ti jsou též už zaznamenaní u našeho šerifa v La Grange říkal mi to Brown včera večer na cestě sem. Je však s námi Jack King", vyprávěl chodec, v němž nyní poznal Kotrba svého syna.

"Proč toho berete s sebou?" vyčítal zase jezdec, "prozradí vás někde".

Well, ten se bude zase bavit s Kitty a nanejvýše pojedje do města. O to co my děláme, se nestará. Kdyby to byl jeho otec, to by bylo hůře. Ten je liščí kůži podšitý. Ten není tak úzkostlivý, aby na půl palce měřil mezi svým a cizím. Dělá se však poctivcem. Není divu, "poběhne" prý o příštích volbách do zákonodárny", vyprávěl Tom.

"Ale já bych tomu Jackovi stejně nevěřil", pravil jezdec. "Není on asi tak hloupý jak vypadá, věř mně!"

"Well, nech to spadnouti na moji hlavu, já stojím za své slovo", řekl Tom, pak změněným hlasem dodal: "Poslyš, dvacátého sedmého bude prý ve škole zábava. To zase bude půl; ba co říkám, celá osada tam bude přítomna. To bychom mohli slušně rozmnožit naše stáda. Co tomu říkáš?"

"Allright, já jsem při tom," děl jezdec. "S těmi Lískou a Kovářem nic není, povídal mně oněhdy starý Brown, tedy to musíme udělat nějak jinak. Ale aspoň jsme je oškubali tolik co se dalo!

Oba se zasmáli.

Well, já myslím, že tohle bude výtečná příležitost toho dvacátého sedmého si prohlédnout zdejší pastviny", usklíbl se Tom. "Avšak to měli bychom se nejdříve poohlédnouti, kde bychom co nejvíce získali, a zároveň co nejlépe, aby se to dalo udělat. Nejhůře bude vyhnat dobytek několik mil z okolí. Do rána kdyby aspoň byl na dvanáct mil daleko za lesy nebo ještě raději, za řekou. Máš dost hochů k tomu úkolu, jestli se stane skutkem?" ptal se Tom ještě.

Well, ty máš dva s sebou a tys třetí, nás jest šest, celkem devět a může-li na Kinga počítat tedy deset", řekl jezdec.

"To dostačí," řekl Tom, "ne-li, přijednáme někoho po cestě".

"Ještě něco hovořili, ale starý Kotrba již neslyšel. Co slyšel ze začátku, bylo více než mohl snést. Tiše vstal a odcházel zpět do kukuřičného pole, tam, kudy právě od souseda byl přišel.

"Někdo nás slyšel", zašeptal jezdec.

"Nesmysl", odvětil Tom, "kdo pak by tady naslouchal?"

"Slyš, co to zapraskalo?" a jezdec popojel s koněm dále, aby mohl za strom pohlédnouti. Avšak husté a vysoké byly kolem plotu a též vysoké kukuřičné stonky nedovolily rozhledu dále.

"Lépe bude, půjdeme-li domů", odvětil Tom. "Však zítra se uvidíme v Schulenburgu tedy. Na shledanou!"

"Na shledanou", řekl jezdec a muži se rozešli.

IV.

Nadešel večer dvacátého sedmého. Lidé se scházeli do staré školy. Ve veselém hovoru a smíchu se zdravili, těšíce se na divadlo. Sešlo se obecnstva více než pořadatelé očekávali. Bylo teprv sedm hodin a v osm se mělo začít hráti. Herci všichni ještě nebyli na místě, neboť cesta byla pro mnohé daleká. Kus, který se měl hráti, nazýval se "Chudý písničkář".

"Ani nevíte, jakou dnes mám radost. Jsem na prvním opravdovém českém divadle", řekla jedna krajanka. "Takovou radost jsem snad neměla ani když jsem se vdávala", dodala ještě.

Druhá odpovídala: "A co my? Víte, koupili jsme tu farmici, kde jaký cent jsme měli, dali jsme na to. Ale, včera když táta říkal, že bude to divadlo, umínili jsme si, že půjdeme též. Prej obrátíme všechny kapsy jestli by nenašel nějaké ty šestáky na to divadlo. A kdyby šidla padala, tak prý při tom musíme býti".

"Nu, ale hnedle bychom tu nebyli. Nemohl jsem nalézt ani cent. Ale tuhle žena měla", usmál se muž, vypravující farmárky. "Měla ty šestáky nastřádané, prý Milce na výbavu. Když jsem nemohl sám vytřást nic, tak ona je vyhnala ven. Tři půláky měla!"

"Tuhle náš staroušek mně zase sliboval nějaký kousek náradí do domu, ale jakmile uslyšel, že se bude hráti divadlo a to pro dobrý účel, hned mi říkal, abych prý se ještě netěšila," vyprávěla s úsměvem třetí sousedka. "Prý lepší budeme mít za to dnes večer potěšení zde. On totiž vi ještě ze staré vlasti jak mnoho dobrého divadlo přineslo našemu lidu v Čechách".

"To mně dalo více práce dostat sem mého muže", vyprávěla zase jiná žena, stará šedivá již babička. "On nechtěl; prý se to už pro nás staré nehodí, plést se mezi mládež. Já ale se nedala, spustila jsem na něho, že přece snad mu nejde o těch pár centů. A že my, třeba jsme staří, ještě můžeme něco získati a že dáme takto příklad těm mladším. To víte, starý člověk jako já už z poučení pro život moc nevyzíská. Máme však kolik synů a dcer a ti zase už mají mláďátka, ti z toho budou tedy přece něco mít. My staří je musíme vést!"

"Ovšem, ovšem my máme zkušenosti a to mládí zase má odvahu. Jen více ponaučení mít. Toto je hlavní bod, o který jsme jednali při zakládání divadelního spolku. Abychom ty vědomosti mohli získati, musíme nejprve mít knihy a dobré časopisy. Z nás přistěhovalců není zde nikoho, kdo by byl schopným a platným prostředníkem mezi námi a jinonárodovci. Málo je nás, kteří umíme správně anglicky. A náhodou právě ti, kteří umějí se anglicky vyjádřiti, nemají mnoho uvědomění národního. Nedovedou nás seznámiti s Američany se žádně této strany," jal se hovořiti Hradecký, "proto musíme hledati sami cesty, jak nejlépe se bráti ku předu. Z těchto příčin

umínili jsme si nejprve získati peníze na stavbu budovy, koupiti knihy a tak dále pokračovati."

"Doufejme, že společnými silami toho docílíme", řekl jeden farmer. "Jednotlivě bychom toho nedokázali, ale takhle to půjde!"

Hodina rychle utekla. Malá místnost se v krátkosti naplnila hosty.

Přišli i ti, kteří jindy na zábavu večerní nešli, ale když se doslechli, že dnes se sehraje kus ze života takového, z jakého sami vyšli, tu šli všichni, kdo jen trochu mohl. Sedadla byla hezky urovnána a plna lidí a vzadu mládež stála. Hudebníci hráli písně národní tak pěkně, jak jen pěkně český "muzikant" dovede vyhrávat. Čas rychle utekl, že ani se hosté nenadáli, a již zazněl jasným hlasem zvonek. První to znamení ku zdvižení opony. Lidé ztichli tak, že kdyby špendlík spadl, že bylo by jej bývalo slyšeti přes celou tu síň. Opona i záclony při vchodu postranním na jevišti byly jen z pouhé pytloviny. Přes to zraky všech upřeny byly jen tam. "Již to začne", zašeptal někdo. Již chtěli dvěře vedoucí z venčí do síně uzavřítí, když ještě noví hosté vstupovali. Nešli tiše. Jak pak by byli též šli tiše!?" Byla to stará Kotrbová, Kitty a King s Tomem.

"Že ti se sem hrnou?" pomyslel si mnohý při ohlédnutí se ku dvěřím a když uzel kdo vstupující jsou. Ačkoliv právě přichozí nepoživali ve svém okolí veliké vážnosti, přece někteří mužové nabídli oběma ženám svá sedadla. Tom a King zůstali státi.

Podruhé zazněl zvonek a již opona se nesla vzhůru. Diváci ani nedýchali. Obraz z rodné vsi! Srdece stanulo a zase bouřlivě zatepalo nejednomu z nich. Nejednoho sevřel stesk, nejednoho divá radost. Děj se rozvínoval před očima jejich. Pravý děj ze života! Dobrota, Lakota, Závist a Štědrost tu zápasily spolu v tuhém boji, až na konec Spravedlnost a Dobro zvítězily.

Diváci cítili zároveň s herci to, co spisovatel hry v ústa pohyby představitelů děje kladl. Ženy plakaly. Vždyť celým srdcem, myslí, každým záchrvěvem tepny nořili se všichni do hry na jevišti. Lid chápal, že divadlo to není dáno jen pro kratochvíli, ale pro poučení povznesení citů a vlastnosti každého diváka. V hercích viděli ne představitele ale skutečné osoby děje. Nebylo divu: každý z ochotníků hrál s citem a plnou láskou a zájmu všeobecného dobra. Po ukončení hry bouřný potlesk otřásl budovou. Opona spadla, ale diváci jakoby čekali ještě na pokračování, nevstávali.

V tom však hudebníci zanotovali veselou polku a to jimí hnulo. Mládeží ovšem nejdříve. Jakoby rtut každému v nohy vřil.

"Vesele v kolo!" zvolal Jaroslav Hradecký. Lavice se rychle rozebraly, sestavily se kolem stěny a již první páry tanečníků rozvířily vzduch.

"Krásné, krásné to bylo", chválili si diváci. "Kdyby pak budete zase hrát!" ptali se sousedé Tonika Jistého. "Brzo, brzo," odvětil; člověk má do toho chuť, vidí-li všude jen pochopení a uznávají-li lidé tu snahu pro dobro tu jen znovu k dílu!"

"Jak bychom neměli uznat, když vaši činnost tady pozorujeme a když k tomu vidíme jak nezistně pro povznesení osady to děláte!" odpovídali Jistému sousedé.

"Vždyť z toho nemáte nic než tu práci", pravila ona babička, která před představením hry tak moudře hovořila. "Práci, čas a to trmácení večerem po těch neschůdných cestách".

"I to nic," řekl Jistý, "jen když se to všem líbilo!"

"Hm, já moc nechtěla na divadlo, já to znám z New Yorku, ale Kittinka tuhle pořád chtěla jít," tak hovořila na druhé straně Kotrbová. Obě tyto ženské, nafintěné, milostivé dávaly věděti svým chováním, že se snížily dnes též k návštěvě divadla.

Irma Kadířová, nejmladší česká tanečnice.

“To se ví, o těch pár centů není u nás zle, ale když člověk viděl ta veliká divadla s opravdovými herci, tak netouží po těchto ochotnických, nebo jak tomu říkáte?” repetila Kotrbová dále. “O, je! já jsem se nachodila v New Yorku do tyátru!”

“To věříme, ale — kde pak máte muže?” ptal se jeden zvědavý, který si povšimnul, že je zde Kotrbová bez muže.

“I odjel do Columbusu už před týdnem,” odpověděla tato, “budeme se stěhovat. Je nám tady smutno. Kde pak, my jsme zvyklí na lepší, než zde. Nic tu nemá člověk pro pobavení. Samý sedlák, manýry to nezná, no, ukousala bych se tu dlouhou chvílí!”

“No, pravda,” přisvědčil naslouchající soused s potutelným úsměvem. “Jsme tu sami sedláci a v zábavách panstva se moc nevyznáme. My to vedeme po staročesku. Upřímně; co v mysli, to vsrdci a zároveň na jazyku a káže-li potřeba tedy i v pádné pravici!” Při tom se podíval stranou dolů na svoji sukovatou pěst.

Stará ostře pohlédla na mluvčího, ale repetila dále všem, kteří byli volni jí sluchu dopřátí. Kitty však se jen v kole vznášela. Netančila s jinými než s bratrem, Kingem a několika jinonárodovci.

Však také čeští hoši by pro ni ani nebyli šli s výzvou k tanci. Skoro každý z nich měl tanečnici svou a pak byly zde i jiné hodné dívky české.

Jiří Kovář neměl dnes pro jinou pohledu než pro Růženu a Stanislav Liska zase Miluši Hradeckou doprovázel krok za krokem.

"To budou brzo strojiti u Lisků i Hradeckých veselky", šeptaly si sousedky. "Však to oběma párkům sluší", hovořily jiné, posuzující je.

"Však je tahle Amerika velká dost, tak ať jen se žení a vdávají", povídal Krofta. "Nemohli jsme své síly rozvinouti ve staré vlasti, rozvineme je tedy zde, jen když lidu k tomu budeme míti s důstatek."

Opodál hovořily spolu Lísková s Hradeckou a těšily se pohledem na své děti.

"Už jsem myslela, že se váš Stanislav hněvá na naši Milku, a chtěla jsem se ptát Miluše po příčině," řekla Hradecká, "ale tohle divadlo je zase svedlo dohromady".

"Nevím co to se Stáňou bylo, byl nějaký zcela jiný poslední čas, teď je ale zase vesel a zpívá a píská si celé dny", odvětila Lísková.

"To časem vlezte nějaký ten brouk té mládeži do hlavy a potom jsou celi nesví", řekla zase Hradecká a při tom se ženy jedna na druhou smály.

Tak posuzovalo, hovořilo, zpívalo i tancovalo se při pěkné hudbě až do bílého rána. Všichni byli spokojeni.

"Hezkých pár dolarů zbylo", oznamoval Toník Jistý členům spolku. "Budeme-li s takovým zdarem opakovati hry, brzo bude nutná suma na stavbu oné nové síně pohromadě".

"Nuže tedy zítra, neb vlastně dnes už, se sejdeme zde opět a dáme všechno do pořádku a pak můžeme pokračovati dále", pravil Hradecký. "Budeme potřebovati též nové kusy divadelní" dodal ještě.

Všichni souhlasili.

Na nedaleké farmě kohout jasným hlasem oznamoval příchod jitra. Teplý vzduch počínal vlhnouti, páry měnily se v mlhu, když účastníci zábavy se počali rozcházeti.

"Dovolíte mi, pane Hradecký, doprovoditi vaši Miluši domů?" ptal se Stanislav Liska Hradeckého. "Proč ne, hochu, svoluje-li Milka, já nemám nic proti tomu", s úsměvným pohledem na svou ženu svoloval Hradecký.

Stanislav radostně se otočil a již spěchal k Miluši.

"Svolili, Miluško, pojď tedy!"

Dívka uzardělá se usmála a již vykročili ze síně a rodiče se sourozenci je následovali skoro v zápětí.

Něco podobného potkalo i pí. Lískovou s Růženu. Byly obě, však o chvíli dříve vyprovoděny Jiřím Kovářem a Stanislavem až k povozu pí. Lískové.

"Paní Lísková, tuhle Stanislav a já jsme se umluvili, ovšem dovolíte-li, že já vás dnes doprovodím obě domů sám", pravil Jiří.

"Proč to?" podivila se pí. Lísková na oko, v duchu ovšem dobře věděla oč jde.

Stáňa by rád doprovodil Milušku Hradeckých domů, ale stydí se vám to říci, a abyste vy mohly bezpečně domů, nabízím vám můj doprovod", pravil Jiří, škádle svého soudruha.

"Co říkáš, Růženko? Je tohle v pořádku?" ptala se dcery Lísková.

"Jak maminko, sama myslíš," odvětila matce tato.

"No, jestli Milka ten doprovod má slíbený, tedy Stáňo, slovo se musí dodržet", pravila Lísková s potutelným přízvukem ve svém hlase.

"Děkuji ti, maminko", řekl Stanislav v upřímné radosti. "Ale ty, Jiří", obrátil se ke kamarádovi, "dej mi na ně pozor, ať se jim nic zlého nestane!"

"Neboj se, budu je opatrovat jako poklad nejdražší," ujišťoval všele Jiří přítel. "Nuže, šťastnou cestu přeji vám všem!" pravil Stáňa. "Odpoledne pak sejdeme se opětně, že ano, Jiří?"

"Ano, anebo počkám u vás na tebe" děl Jiřík odcházejícímu příteli.

"Dobré pořízení, Stáňo!" volala ještě za synem paní Lísková.

Stanislav spěchal rychle zpět, tedy nerozuměli již, co odpověděl.

"Nuže vsedněme, sice nás slunce pozdraví dříve svou zlatou září, než se dostaneme domů", řekla paní Lísková.

Koně netrpělivě kopyty hrabali. Jiří měl sotva, po odvázání jich od koulu, dosti času rychle otěží se chopiti a do vozu vskočiti.

"Měli jsme skoro počkati na Stanislava," řekla Růžena matce. "Bude tu brzo zpět a domů je hezký kousek cesty." Hradeckých totiž bydleli blízko oné školy.

"Nemyslím, že Stáňovi bude se dnes těžko choditi. Dle příznaků, které jsem dnes vyzorovala, půjde se mu lehce jakoby křídla místo nohou měl", s úsměvem odvětila matka.

"Ó, on si vezme mého koníka a s ním pak přijede za mnou", podotknul Jiří.

"Dobře, že je ještě temno", myslela si Růžena, "maminka má asi ještě dobrý zrak, ví-li co Stáňa hodlá učinit. Tu asi ví i proč nás Jiří dnes doprovází".

Koně zrovna letěli a těch pár mil cesty k domovu uběhlo jako vítr rychle.

Už však blížil se bílý den. Šedá mlha halila lesy i nížiny a usedávala v podobě dýmankových krupějí na všechno rostlinstvo i předměty. Odtud v teninkých praménkách jako voda stékala dolů k zemi.

Povoz stanul před samým stavením Lískových. Jiřík pomohl matce i dceři dolů a sám odstrojil pak koně.

"Až budete hotov, Jiří, přijďte dovnitř," zvala Lísková.

Růžena bez otálení běžela z předu do domu. Jiří odstrojil koně a krmivo jim předložil. Vše dříve než do domu vkročil.

Tam již Lísková v domácím šatě, rozdělávala oheň. Růžena, taktéž převlečena šla dojití krávy.

"Budeme dnes míti asi krásný den", řekl Jiřík při vstupu do domu. Mlha klesá a všude ukazuje se obloha čistá jako sklo".

"Však by ještě mohlo býti hezky několik dnů, než se oběře poslední bavlna a kukuřice svozí do kribů", odvětila Lísková.

Mezi hovorem vrátila se Růžena s plnou dížkou mléka z ohrady. "Maminko, ty dvě bělavé jalovičky nejsou doma", řekla matce, "a je mi to divné, že odešly do lesa samy".

"Což aby je ti zdejší zlodějové nebyli odehnali?" pravila Lísková. "Slyšíme stále zde jen o kradení dobytka, nebyl by to tedy div".

"Až Stáňa přijde domů, prohlédneme les", řekl Jiří, "možná, že se kdesi zatoulaly".

Než Růžena mléko procedila a do skříně uklidila, tu již Lísková zvala k snídani.

"Jestli pak jste si všimly těch Kotrbových?" ptal se Jiří sedaje ku stolu. "Já ano, a myslím, že ten nový nápadník Kittin se také nedá lapiti," řekla Lísková, "poněvadž se stále ohlížel za Mařenkou Jistých.

"O, ano, měl také proč, neboť Mařenka je příjemnější nežli Kitty, ale Mařenka a Jeník Malinských si již řekli, co si jeden o druhém myslí a pak nikdy by se Mařenka neprovdala za jinonárodovce i kdyby nikoho jiného ráda neměla", řekla Růžena.

“Škoda, že ta Kačka je tak špatně vychována”, řekl Jiří. “Takové hezké děvče by bylo mohlo obšťastniti kteréhokoliv ze zdejších hochů.”

“Zajisté,” svědčila Lísková, “škoda jí!”

“Ten Tom je též vzrostlý a hezký hoch!” dokládala Růžena. “Škoda, že je to takový ničema”.

“Růženko, nikdo nemá dobré jiným záviděti aneb zlé přátí, ale skoro jsem rád, že ten Tom není hodný hoch!” řekl Jiří, vstávaje od stolu.

“A proč?” podivila se Lísková.

“Proto, že třeba pak bych nebyl já tak šťastným jako dnes jsem!” řekl Jiří vážně. “Byla by měla Růžena těžší volbu a já bych zvolen jistě nebyl!”

“Ale, Jiří!” zvolala dívka.

“Tak, tak, tohle slyším pěkné věci”, pravila s laskavým úsměvem paní Lísková.

“Odpust, maminko, že jsem nic neřekla, nevěděla jsem ani”, prosila Růžena.

“Ano, odpustte nám a dovozte mi jmenovati vás též maminko”, řekl Jiří.

“Proč ne, moje děti, těši-li vás to. Jsem ráda,” hovořila Lísková dále, “že získávám ještě jednoho hodného syna!”

Růžena přitulila se vděčně k matce a Jiří též s vděčným úsměvem na ni patřil i ruku svou jí podával, řka: “Děkuji vám, maminko. S vaším svolením stávám se úplně šťastným člověkem, a jak jen možno mi bude, přičiním se, abyste nelitovala chvíle, kdy jste mne za syna přijímała.”

“Nuže, dobře, děti, ale teď k snídání, jinak vše vystydne”, velela Lísková.

“Jestli pak tvoji rodiče, Jiříku vědí, jaké to sliby zde činiš?” ptala se dále.

“Vědí, maminko, a oba mi to schvalují”, vyprávěl Jiří celý šťastný. “Vždyť nemají nikoho než mne a Růženku znají, proto se na ni těši jako rodiče na příchod vlastní dcery! Zvláště maminka moje”.

“Jezte, děti,” pobízela Lísková, “hlad přece máte, třeba že radosti jej ani necitíte”.

Měli si toho tolik co povídati, že již devátá hodina odbíjela, než poslední kousek nádobí byl uklizen se stolu na své místo. A přece Jiří dnes Růženě pomáhal!

Sotva že se tak stalo, zaštěkal “Sultán”, ale radostí. Jeho mladý pán již byl zde.

“Nuže, již jsem doma”, volal Stanislav na matku a sestru při seskoku ze sedla.

“Hochu, nějak dlouho ti trvala ta cesta”, s potutelným úsměvem řekla matka synu. Hnedle bude poledne!”

“To snad ne, maminko zlatá, ale když my jsme si měli tolik co povídati!” vesele odpovídal Stanislav. “Jako my zde”, odvětil též vesele Jiří.

“Co pak ještě uslyším?” hrozila se na oko pi. Lísková.

“Že — s tvým dovolením ovšem — přivedu ti sem Miluši, chtěla-li bys ji za dcerušku, maminko!” hovořil blaženě Stanislav.

“Jestli svolují její rodiče, proč pak ne?” odvětila Lísková. “Doufám, že se zde nějak užijeme!”

“Zlatá maminko naše!” zvolal radostně Stanislav a již objímal matku.

“Ale jdi, jen mne neumačkej, sice Jiřík zde pozbude zase maminku!” durčila se na oko paní Lísková. “Pamatuj se, hochu!”

“Tak, Růženko, to že mám bratra?” divil se s veselým údivem Stáňa. “To jsou novinky!”

“Ale jdi, Stáňo, ty jsi vždy stejným větroplachem”, kárala jej Růžena. “Tobě jen svěřit vážný nějaký úkol!”

“A ty zase jsi vždy stejnou karatelkou! Horšího nemohlo nic Jiřího

potkati než tebe si uvázat na krk!" škádlil Stáňa sestru. Ani nejpřísnější kantor by nebyl tak zlý jako jsi ty!" dodal ještě.

"Ale Stáňo! Což právě za tu její přísnost bychom ji neměli býti nejvíce vděčnými?" řekl vroucně Jiří, "a to až do smrti?"

"Ba, ano, i já ti vděčím tolik, sestro moje", odvětil Stanislav. "Proto oběma vám přeji vše to nejlepší z hlubin srdce svého!" dodal ještě.

Lískové zdál se hovor nesrozumitelným, avšak neptala se o vysvětlení. Něco jiného ji zajímalo více. "Dvě svatby najednou budou", myslela si.

Růžena rozuměla, avšak neprozradila.

Stanislav pak navázal hovor na jiný předmět. "Zvěděl jsem novinku čerstvou a z první ruky; šerif Wilkes jel ráno městečkem a hledal tam Toma Kotrbu. Prozradilo prý se, že v sobotu ráno obehrali několik farmerů v městě o peníze. Šerif prý sám to naličil, aby se ptácci chytli. Tom však něco tušil, tedy nešel hrát, ale soudruhy jeho lapli a ti prý prozradili i něco více prý na něho. Týká prý se to krádeže dobytka od Rocky-Creeku. Snad i to vylupování domů padá na jeho vrub a —", dále nemohl Stanislav pokračovati, neboť "Sultán" oznamoval zuřivým štěkotem příchod cizích lidí do dvora.

Přišli to sousedé Lískových a s nimi jistý starý muž — mrzák, který chodíval od farmy k farmě, kde buďto něco pomáhal, aneb z milosti dal mu jisti a on zase šel dále. Domáci tedy vyšli na "porč", aby pozvali příchozí dovnitř.

"Pojďte sousedé dále", zvala Lísková, "co pak nám nesete nového!"

Muži se pozdravili s domácími a Jiřim a již začali vyprávěti.

"Neseme novinky, ale ne právě příliš příjemné", počal první. "Jak víte, byli jsme též včera večer na divadle a šli jsme kolem půl noci, spíše později, domů. Všude bylo ticho a klidno ale ráno jsme seznali, že nám chybí pět kusů hovězáků. Všechny ty, které jsme večer nezavřeli do ohrady byly pryč. Sotva jsme to zpozorovali, tu už se přihnal soused, že jemu chybí též ty, které večer nezavřel do ohrady. Vdově Trnkové chybí dobytek všechen a též i tuhle Kroftovi".

"A teď zrovna, když jsme šli k vám, potkali jsme tuhle Pařízku," pravil Krofta, ukazuje na mrzáka, a ten nám podal další vysvětlení", dodával druhý muž.

Za této řeči vešli hosté do domu, kde Lísková pobídla je k usednutí. "Ubohá Trnková", řekla soucitně Růžena, "co si nyní počne?"

"Ó, to nic, dobytek bude zpět zítra nebo pozítí. Šerif a jeho příručí budou zlodějům v patách", řekl Faltýsek.

"Teď už to nejde jako dříve, aby dobytek odehnali a ten pak nebyl k nalezení. Jsou teď úředníci státní přísnější na ty podřízené, proto jsou i ti bdělejší a nejsou už se zloději za jedno, jako kdysi bývali," řekl první soused na to.

Hoši, Jiří i Stanislav naslouchali řeči sousedů, jsouce celí pobledlí.

"Nuže, povídejte, Pařízku, čeho jste byl vy svědkem," nutil Faltýsek starocha do řeči, "vy to znáte od kořena".

"To víte", začal Pařízek, "že tak chodím od farmy k farmě, po té mojí obživě. Včera zašel jsem ku Kotrbovým, šel jsem okolo po cestě a měl jsem žízeň. Jinak nemínil jsem se tam stavit vůbec. Ale stará mi nabídla práci, prý abych jí nasekal trochu dřeva. To víte, moc mně to nejde, ta noha moc bolí musí-li člověk se na ní vzepřítí. Ale k tomuhle jsem svolil ...

Prý starý není už týden doma a Tom má tuze moc práce, vyprávěla stará, tedy nemá jim kdo dřevo k topení sekat. Já tedy se dal do práce a v té práci jsem tam zůstal až do noci. Nechtělo se mi dál, proto prosil jsem o nocleh. Stará svolila, abych prý tedy zůstal až do rána chci-li.

K večeru přijel Tom a ta Kačka s tím Kingem, prý byli v městě a večer

prý se chystají taky na divadlo. Stará nechtěla, ale ten King je asi nutil sám k návštěvě. To víte, anglicky moc nerozumím, ale ze všech okolností jsem poznal, že ženské nechtěly, ale on ano. Jeli přece a Tom s nimi. Ještě nebylo ani půl noci, když přišel starý Kotrba domů, — pěšky. Pak za malou chvíli přišli matka s dětmi a Kingem.

Já spal na porči, ale vzbudil jsem se hned při příchodu Kotrbovu a tak jsem je všechny viděl i slyšel. Sotva že vstoupily ty ženské do stavení a světlo udělaly, přišel starý a hned začal křičet na starou, že prý už došlo na jeho slova. Že prý už dnes šerif hledá Toma i ty jeho kamarády a to doopravdy. Toma pro podvodnou hru v karty a z těch druhých kteréš i pro vraždu.

Kitty začala ječet a stará stála jako solný sloup. Ale ne dlouho, pojednou se pohnula a skočila po starém, že až jsem myslel, že mu oči vyškrábe.

"Nelži!" křičela. Starý se uhnul a řekl: "Je to pravda, já sám slyšel jsem na své vlastní uši, když se onehdy večer Tom s jedním z těch zlodějů umlouval na krádež dobytka. Neměl jsem však v sobě tolik síly, abych se pokusil o varování ho. Celý týden jsem chodil po farmách, až včera odpoledne mi řekli u Holloway-e, že šerif s konstably budou dělat lov na zloděje dobytka. To mne vzpamatovalo, — řekl jsem si: třeba, že Tom od té chvíle, kdy se tělesnou silou vyrovnal mně, více mne neposlechl, přece poslechne dnes a nepůjde na tu krádež. Přišel jsem tedy domů, ale vy jste byli pryč. Myslel jsem, že už bude pozdě, ale v tom jsem si vzpomněl, že jste asi odešli na to divadlo, a myslel jsem si, jen šel-li Tom s vámi?"

"Byl!" řekla Kitty.

"Když tedy jsem vás nenašel doma", pokračoval starý, tedy lehl jsem si za křib, kde jsem byl až jsem uslyšel, že jste přijeli domů".

Stará zase se dívala vyjeveně na starého a teď ani nemukla.

Kitty mezi tím vyběhla ven, ale v tom už přicházel Tom s Kingem. Starý spustil na novo, česky, že varuje Toma před šerifem a jeho pomocníky. Jestli prý má více na svědomí než slyšel on, starý, pod jilmem v poli Faltýskovu, tedy aby raději zmizel a to jinou cestou než tou, kterou ti druzi poženou nakradený dobytek. Tom se leknul, ale řekl přece starému, též česky, že mu nic po tom není jestli šerif hledá jej nebo jiné. To je prý jeho, Tomův byznis. King se koukal jako vyjevený, protože viděl, že jsou všichni rozrušení a ničemu nerozuměl. Kitty však se bála, proto dávala starému znamení, aby už mlčel. To ho asi popudilo nebo co, a on začal o tom znova ale anglicky. Co všechno povídal, nevím, neboť tolik anglicky nerozumím, ale stará už bez ohledu na Kinga začala zuřit a Kitty znovu ječela. Tom v té věřvě zmizel a za ním hned pak jel King. Ani rána nečekali", dokončil Pařízek své vypravování.

"Ano, King prý je v městě", pravil Stanislav, celý zardělý. "Vyprávěl, že mu bylo jednání Tomovo dávno podezřelé a ani ti jeho, Tomovi kamarádi se mu nelíbili, ale že se vlastně octnul mezi zloději a snad i vrahy, to přece prý by byl nemyslel".

"Stará pak", pokračoval Pařízek, "křičela až do rána, stále se vadila. Kitty plakala a vyčítala rodičům vše možné a nemožné když se rozšeřilo, sebral se i starý a zase někam odešel. Já sám pak nečekal na snídání, ale šel jsem zde ku Kroftovům".

"Ano, vlastně on mne vyzval, bych se přesvědčil, mám-li dobytek doma. Šel jsem se podívat a skutečně, dobytek byl všečen pryč!" vyprávěl Krofta. "My ještě spali po divadle, když Pařízek přišel a nebyli bychom ani věděli až leda večer, že jsme okradeni. Žena nedoří žádnou z krav a proto jsou i v noci volně v "pastru".

"My též s hochem jsme ráno přechodili celý les a skutečně, dobytek byl pryč", vykládal jiný soused. "A než jsme přišli dohmů, Trnková celá uplakaná byla už tam i s těmi sirotky a již ženě povídala o tom svém neštěstí. Je celá zničená," dodal ještě.

"Ubohá paní!" opakovala Růžena.

"Růženko", pravila Lísková, "zajedeme k ní po obědě ji potěšit, bude to lepší než si lehnout, chceš?"

"Proč ne, maminko," řekla Růžena. "Však unaveny tolik nejsme. Jiří s vděčným úsměvným pohledem děkoval a Stanislav jaksi zahanben patřil na sestru.

"Nuže, půjdeme do městečka", pravil jeden ze sousedů, "a už tam zůstaneme na odpoledne, abychom srovnali ty účty a ujednali se co dále budeme dělati. Začátek i přes tohle nepříjemné překvapení, jsme měli dobrý!"

"Přijdeme za vámi odpoledne, hned po obědě", řekl Stanislav.

"To budeme pamatovat na naše první důkladněji sehrané divadlo", řekla s úsměvem Lísková. "To ale přece ať nám neubeře na chuti ku krokům dalším v tomto směru!"

"Ovšem že ne!" řekl Krofta. "Vždyť Trnková nebyla nikde, byla doma, ale kdy a jak zloději dobytek odehnali, to neví ani ona. Vše se událo velmi tiše a opatrně."

"A Tom pak sám byl celý večer v siní", řekl soused. "To je lišák!"

"Ba, ano," ten má vlohy k špatnostem jak se patří", řekl Faltýsek.

"Nuže, pojďme dále", pobízel sousedy Pařízek.

"Na shledanou ve škole tedy!" loučili se sousedé s rodinou Lískových. "S bohem, paní Lísková i vy, Růženko. Brzo si zahrajeme a zazpíváme po staročesku", dodal první ze sousedů.

"I já doufám," řekla dívka s uzarděním; "jsem šťastna, že se vše tak dobře zdařilo!"

Sousedé odcházeli a s nimi odejiti chtěl i Jiří Kovář.

"Nikoliv, Jiří," pravil Stanislav. "Zůstaň zde, až po obědě půjdeme spolu".

"Ano, Jiříku, zůstaň", děla Lísková, času k tomu máš dost!"

"Rád," řekl on, "rodiče vědí, kde jsem a otec též odpoledne bude ve škole. Pak zde pobýti s vámi je tak milé!"

"Nuže, pojďte, děti, mi něco sdělití ze svých plánů pro budoucnost", pobízela svou mláď Lísková. Člověku je ten pobyt zde na zemi tak na krátko vyměřen, že každé chvíle, která je tak bezcenně promrhána je škoda nesmírná. Ovšem, že práce nejdříve a pak teprv zábava přicházívá. Kdo takto řídí života svého běh, střídmě, s mírou, ten dojde cíle sobě vytknutého nejdříve!"

"Ano, v práci a vědění naše spasení", děl přesvědčivě Stanislav. "Už jsem se dobře přesvědčil o tomto pravidlu života z toho co vše se sběhlo ve dnech minulých!"

"Ano," dosvědčoval Jiří, "to je heslo, v kterém jedna každá slabika je nehynoucí pravdou. A kdo řídití se bude slovy těmi při každé příležitosti, tomu nebudou ty bolestné i beznadějně chvíle trapnými. Kdo uváděti heslo to bude v skutek, ten získá svět!"

"Nejen svět," pravil Stanislav, "ale vydobude si tolik síly, tolik sebevědomí a tolik hrdosti, že nebude více otrokem svých choutek, svého "já", ale stane se člověkem, skutečným člověkem hodným svého lidství, které povýší jej má nad všechny tvory tohoto světa".

"Tak děti, tak ráda slyším vás mluvití", řekla Lísková. V tomto vědomí, že takové smýšlení vás ovládá, ráda stárnu a ráda umru, vědouc, že zanechá-

vám zde památku světu a společnosti užitečnou, která vždy bude slušeti národu našemu, národu českému ku cti i zde za mořem. V této nové vlasti naši at slouží nám ku zdatu! Na památku takovou může býti hrdým i rozený Američan. I jemu sloužiti bude jen ku cti a ozdobě”.

Jiří tisknuv jemně ruku Růženinu, dotvrzoval tak slova pí. Lískové a Růžena s tichým úsměvem stvrzení to schvalovala.

Slunce zářilo vlahým teplem celý kraj jím zaplavovalo. Tichý, mírný podzim nastupoval svou vládu, avšak zde vyrůstala nová mladá láska a kvetly růže budoucího klidného štěstí.

V.

Co se stalo s Tomem a jeho soudruhy?

Po oné krádeži dobytka byli stíháni bez oddechu, nesmiřitelně. Dobytek byl ještě téhož dne, kdy byl ukraden, nalezen a vrácen majitelům a darebov, kteří nečekali, až pro ně šerif přijde, honěni s místa na místo. Guvernér byl rozhodnut krádeži dobytka učiniti konec, proto stíhání bylo prováděno vytrvale a důkladně. Toma však nechytli. Později se vyprávělo, že se přidál k společnosti lupiče “Billy the Kid” a že zahynul v bitce v Lincoln, Texas.

Šarvátka ta byla z posledních toho druhu v Texasu, třebaže roty zlodějské i v letech pozdějších ještě tu a tam ve státu loupily.

Bitky té účastnily se dvě setniny spolkového vojska pod velením Colonele Dudley-e od Deváté Jízdy a třicet pět bojovniců ze Seven-River.

Soudruhů “Billy the Kidových” bylo kolem dvanácti neb více a z těchto uprchli prý jen “Billy the Kid” a Tom O’Phalliard.

Dobrodruzí v tehdejších časech místo svých pravých jmen nesli různé přezdívky, a tu zajisté i Tom přizdobil se nějakým válečným jménem, aby nebyl někdy poznán.

Stalo-li se pak, že lupič dobytka byl chycen při činu, tu nikdy soudil-li ho lid sám, bez úředníků zákonem k tomu vyvolených, neměl vůbec času se představití a po jménu se ho neptali. Jeho osoba byla zde, byl chycen “v práci”, která se samoustanoveným soudcům nelíbila, k čemu tedy průtahů? Nejbližší strom posloužil chycenému za bránu k věčnosti.

Tak souditi uměli provinilé první osadníci Texasu.

Protož nedivme se, že se ztratil Tom beze stopy.

Kitty s matkou prý odejely kamsi do San Antonia, kde prý Kitty svým uměním koketovati a svou hezkou světlou hlavičkou popletla rozum jednoho temnovlasého Mexičana, ranchera. Tak dovedla státi se nevěrnou své druhé vlasti — Americe. Usídlila se se svým manželem kdesi v Mexiku a její další osudy jsou nám neznámy.

Avšak kdyby i sebe lépe se jí dařilo, přece šťastnějšími byli naši známi Lískovi a Kovářovi.

Čisté svědomí, klid a mír v duši, láska v srdci, jsou těmi poklady nejceněnějšími!

Dřívězd do Ameriky.

Vystoupiv z loď, zde stojím uprostřed jednoho z největších měst,
jež hučí jak obrovský kráter se představuje mi krásná,
Ulice rozbihají se v dáliku a každá z nich dělí jest
— o mnoho, mnoho dělí — se řádky jsou této básně.

Anglickou řečí mluví lidé, kteří chodí ulicemi těmi,
Mám se mezi ně s dychtivostí a zvědavostí velkou,
s zapominám gomaťu na svoji rodnou a vzdálenou zemi
jež leží pod docela jinou zeměpisnou šířkou a délkou.

Vždyť totiž nebo zde naše moou rozklesnuto jest
a tytéž hvězdy svítí zde do snů mých fantastických.
Pouze jich více jest. A to o osmařtyřicet hvězd
na vlajce Spojených Států Severoamerických.

J. Mach.

Láska serganta Bohuna.

Pro kalendář "Amerikán" napsal Ant. W. Julis.

I.

Je tmavá, nevlídná, podzimní noc.

Silný víchř prohánil mraky, srážející je do chumáčů, aby je zase v zápětí rozehnal po celé obloze. Chvillemi také sprchne, avšak ne na dlouho, neb vítr, neustávající se s mraky rvátí, znemožňuje delší sprchu. Kol všude tak hustá tma, že není vidět ani na krok. Mimo skučení víchřu, zavítání hyeny a skřípění věkovitých stromů ve vzdáleném lese panuje všude ticho. Řekl bys, že na sta mil není živé duše.

ANT. JULIS,
autor.

Avšak přece. Zašelestí tráva a pod těžkými kroky zapraskají spadlé větvičky a drtící se listy. Nyní kroky ustaly; neznámý chodec patrně se zastavil. Náhle rozžehl zápalku. Slabý záblesk snažil se rozraziti hustou tmou a ozářiti aspoň nejbližší okolí. Avšak víchř zavál,

a sirka zhasla. V zápětí neznámý chodec rozžehl druhou, snaže si zapáliti cigaretu. Při sporém záblesku jakž takž rozeznati můžeš muže v uniformě vojína, ozbrojeného až po uši, statné postavy a energického vzezření. I druhá sirka byla shasnutá víchřem, avšak neznámý, ačkoliv si již cigaretu zapálil, prudce rozžehl ještě třetí sirku. Vidiš jak vyňal něco z kapsy a upřeně se na to dívá. Při posledním záblesku světla ještě postřehneš, jak předmět onen oběma rukama přitiskl ke rtům a vášnivě jej líbal.

Kdo jest ten neznámý voják a co tu dělá, plně jsa vyzbrojen, zde v tajemné krajině opuštěné, kde panuje jen tma a víchř? V době, kdy každý živočich raději zalezl do své skrýše, hledaje ochrany proti nástrahám tmavé noci? Následujme jej!

Opatrně a často se zastavuje a pozorně naslouchaje, zvolna kráčí tmavou nocí. Neušel ani tři sta kroků, když se zastavil a třikráte silně louskl prsty. Avšak nikde ani stopy po člověku, jenom zavítání hyeny, nyní již z menší vzdálenosti přehlušuje šum lesa. Neznámý muž ubíral se tedy opatrně dále, zkoušeje půdu pod nohama. Najednou šlápl do prázdna, ale jsa na takovou nehodu připraven, dosti šťastně svezl se do jakési rokliny, kterouž ubíral se dále. Tato roklina musela mu býti známá, neb ač opatrně, přece jen s jakousi jistotou ubíral se ku předu. Ušed jistou vzdálenost, opakoval opět ono znamení, tentokrát již s výsledkem, neb blízko něho odpověděl někdo třikráte hlasitěra lousknutím prstů, a v zápětí na to vynořil se temný stín ze tmy, takže jakž takž mohl býti pozorován a blíže se k neznámému chodci, pravil: "Jsi to ty, Bohune?"

"Ano, Michale", odpověděl náš neznámý, jehož Michal nazval Bohunem. "Zpozoroval jsi něco?"

"Ne, není také možná, vždyť není viděti ani na krok. Kdo by se v takovéto tmě něčeho odvážil, ten by si jistě ve zdejších roklích srazil vaz. Mně se však před chvilkou zdálo, že jsem nedaleko odsud viděl nějaké světlo. Musíme být přese všechnu jistotu přece jen opatrní, neb ti zlořečení Morové mohou nás každou chvíli zaskočiti."

"Mýlíš se," pravil Bohun. "Světlo které jsi viděl, bylo od sirky, kterou jsem si zapaloval cigaretu".

"Jaká to neopatrnost od tebe!" rozhořčeně a udiveně zvolal Michal. "Zde v nepřátelském území, kde za každým skaliskem může číhati divoch, kde každým krokem jde o život, dovolíš si rozškrtávat sirky a tak na sebe upozorniti! Pochybuji o tvé zkušenosti, ve kterou zde každý věří".

"Nepochybuji", chladně odpověděl Bohun. "Vím vždy, co dělám. Zdejší okolí jest bezpečné, prošel jsem je již s večera, a nepřítel jest ještě daleko. Můžeme se klidně odebrati na lůžko, a pro všechny případy jsou naše stráže dosti silné. Obešel jsem je všechny, a jsou v pořádku, neb po většině vybral jsem je sám ze starých a zkušených vojinů, kteří byli již v několika bitkách a tak hned se neleknu. Nyní uděláme nejlépe, když se půjdeme trošku prospati, neb zítra nám nastává dlouhý pochod a, jak tuším, nebude počasí právě nejpříznivější. Vítr vane od západu a ten obyčejně přinášívá s sebou dlouhé deště."

Za této řeči došli oba na konec rokliny, která končila v jakémsi údolí, a poposedše ještě několik kroků, stanuli před stanem, který sotva mohli ve tmě rozeznati a do něhož vstoupili. Zatáhnuvše plátěné dvře provazy, rozsvítili svíčku, připevněnou na velké bedně, kteráž sloužila za stůl, a usednuvše na menší dvě bedny, seděli tak mlčky několik minut.

"Poslyš", ozval se po chvíli Michal. "Rád bych s tebou promluvil několik slov o naší situaci. Ty dovedeš chápati, že jen tebe bych se na něco takového otázel. Jak si představuješ naše postavení? Myslíš, že jsme dosti silní na práci, kterou nám vláda ukládá? Abych ti řekl pravdu, mně se to pranic nelíbí, a s hrůzou pomyslím na budoucí dny. Proslýchá se, že Mayón má se svými hordami na několik tisíc mužů a —"

"Kdyby jich i miliony čítal," přerušil jej Bohun živě vyskočiv, "kdyby i celou zemskou mocí vládl, i kdyby mu celé celé peklo se všemi svými stvůrami, draky a potvorami se samým satanášem v čele po boku stálo, musí padnout. Sám za živa bych s něho chtěl kůži sedříti. Ano, ano, chtěl bych jej zničiti i s celou jeho ďábelskou hordou, neb jen k vůli němu jsem nucen dlíti v tomto příšerném koutě země, vzdálen svých drahých, svého štěstí, svého jediného na světě, po čemž žhavá touha mě dusí a páli den ode dne více!" —

Po tomto výbuchu nenávisti a lítosti Bohun klesl na bednu, zastřel si oběma rukama tvář a zaplakal. Michal seděl tu tiše, neb byl již zvyklý na podobné výbuchy, o kterýchž však věděl pouze on sám, neb jen on měl přístup k srdci Bohunovu. Po chvílce vstal, přistoupil k Bohunovi a položiv mu ruku na rameno, měkce pravil: "Bohune, poslyš, co ti řeknu. Znáš mne jako upřímného přítele, svěřil jsi se mi vším, co máš na srdci, vím, co tě bolí, ačkoliv to tajíš. Nechci zklamat tvoji důvěru, já však býti na tvém místě, jednal bych jinak. Rozhlédni se kolem sebe, dívej se na svět jinýma očima. Jsi znám všude jako hrdina, nejlepší vůdcové si váží tvé rady, třeba ti říci jen "ano," a budeš povýšen, jsi všude mužstvem milován, vzdej se tedy své snivé nálady a buď vesel. Každý jiný by byl šťastným člověkem, kdyby byl v tvém postavení, avšak ty počítáš se za nejnešťastnějšího tvora pod sluncem. Počkej, vím, co chceš říci", přerušil Bohuna, který pozdvih-

nuv hlavu, hotovil se promluvit, "avšak na tom se nic nezmění. Jsem skoro už čtyřicátník a byl jsem také za svých mladších let zamilován a znám tedy, co je to láska. Znal jsem dívku, kterou jsem miloval víc než cokoliv jiného. Opětovala mou lásku a zaříkala se, že mi do smrti zůstane věrnou. Jedenkrát se však na maškarním plesu setkala s jakýmsi hejskem, ten jí toho namluvil pinou hlavu, diamantový prstýnek jí koupil, do divadla ji vzal a ona si už na mne nevzpomněla. A takové jest to všude. Každý ti slibuje, zaklíná se, a když přijde k činům, jsi sám, každý tě opustil".

"Nemluv tak, Michale", ozval se Bohun, "a nedrášej více ránu, která beztak boli více než možno snést. Já nevěřím, že by moje Pepi něco takového učinila, ona není taková". — "A proč ti tedy nepíše, proč nenechá o sobě věděti?" mluvil dále Michal. "Již rok ti ani řádku nenapsala. Pochybuji, že by milující dívka mohla svého milence nechati tak dlouho beze zprávy o sobě. Já však věřím, není-li již vdaná, že daleko od svatby nemá. Já bych se tomu nic nedivil. Radím ti ještě jednou: zapomeň na ni a žij přítomnosti, neb není tebe hodna. Stále vzdychati a trápiti se není nic příjemného nikde, natož pak na poli válečném. Nyní tě tu nechám, jdi si lehnout a spi a nech toho hloupého blouznění, ať zítra zase nebručíš jako medvěd. Já ještě obejdu východní stráž a k ránu se zde pro tebe zastavím. Dobrou noc!"

"Dobrou noc!" zabručel více pro sebe Bohun a povstav, zatáhl dvěře svého stanu za odcházejícím Michalem a pak vrátiv se, usedl na lůžko z uschlého listí a trávy a přes všechny domluvy Michalovy oddal se dumání.

II.

Ačkoliv tak mlád, byl již Bohun Lipnický sergeantem u jizdy v americkém vojsku, a ač byl přísný a kázně velice dbalý, byl svým mužstvem vážen a milován. Pro každého měl dobré slovo, mužstvu hleděl vyhověti, kde jen mohl, a chybil-li někdo, přátelsky mu domluvil. Znal účinek přísloví, že "dobré slovo železná vrata otvírá", a věděl, že vlídná domluva dokáže mnohem více než trest. Jeho oddíl jeho přičiněním stal se nejlepší v celém praporu. Při každé prohlídce nebo parádě dostalo se pochvyty, neb byli pravými umělci při cvičení. Jeho setnina měla nejvíce dobrých střelců a to jak ze služebních karabin, tak z revolverů, měla nejlepší jezdcé a koně, a postroje jejich se jen leskly. Žádná setnina nemohla se s ni měfiti, ať již na výkon jakýkoliv, a to vše hlavně přičiněním Bohunovým. Byl také Bohun proto chvalně znám ve vojenských kruzích, a sám jeho plukovník hleděl jej přemluvit, aby složil důstojnickou zkoušku, že by pak při své popularitě měl povýšení snadné. Avšak Bohun rady té neuposlechl, neb se bál, že by se potom musel odloučiti od svojí setniny, ku které přirostl srdcem a jež mu tolik námahy dala, aby ji přivedl na první místo u praporu.

Jeho vojenská stanice byla poblíž rušného velkoměsta v jednom z jižních států Unie, a on mlád a pln bujarosti, často tam jezdil na zábavy, na nichž býval vždy milým společníkem, jak svým druhům tak i krásnému pohlaví. Mnohé dívčí srdéčko zabušilo prudce v sladké touze při pohledu na jeho krásnou, mužnou postavu a neméně krásnou tvář, kterou lemovaly husté kaštanové kadeře. Jsa výborným tanečníkem, byl vždy vítán na tanečních zábavách, a nebylo v celém okolí dívky, která by nebyla ráda s Bohunem spěla v kolo. Až příliš otevřeně dávaly mu na úkor jiných mladíků věděti, že o něj stojí, avšak jeho srdce bylo jako pevnost. Poškádlil, pozlobil, zasmál se, ale to bylo vše: šipy Amorovy odrážely se od něho beze všeho výsledku. Lásky dosud nepoznal vyjma k matce a smával se jiným mladíkům v jeho letech, když horovali o své lásce neb o předmětu jejím. Mohl se dívati nejkrásnější dívce klidně do očí, aniž by pohnul brvou. Mnohdy

se mu nějaká kmotřička nabízela, že mu dohodí hezkou bohatou nevěstu, ale on se jen upřímně zasmál, řka, že se nebude ženit, dokud ona kmotřička neovdoví, a pak že si vezme ji.

Avšak Amor, ten neunavný dobyvatel mladých srdčec, nepřestal metati své šipy, až jedenkrátě výsknul sobě, neb jeden zasáhl srdce Bohunovo a zůstal v něm vězeti. Ten, který se tak dlouho bránil, podlehl, vzdal se na milost a nemilost bůžku lásky, Amorovi.

Bylo to jednoho jarního nedělního odpoledne, když si Bohun s několika svými přáteli vyjel za město do výletní zahrady, kde právě známý spolek pořádal výlet.

Den byl nádherný. Byl to jeden z těch dnů přechodních z času jarního do plného leta. Obloha čistá, bez mráčku, a krásné slunce v úsměvu vrhalo bohaté proudy zárných paprsků na matičku zemi, zaplavujfc veškerou přírodu, která ve svém přepychu jen jásala. Vzduch lehounkým vánkem rozvířovaný, takřka vůni omamoval, lístky stromů podél řeky v tajemném šepotu sdělovaly si pohádky, které jim babice Zima v jejich spánku napověděla. A ta věkovitá bříza jakoby zakrytí chtěla hru láskujících a dovádějících a z vody vyskakujících pstruhů, v čisté říční vodě se prohánějících, skláněla mechem obrostlá ramena nad vodu a jen při silnějším zavání větru se vzpřímila, jakoby protáhnouti chtěla svoje staré, umdlené větve. — A ve vše to mísila se jásavá harmonie zpěvu ptactva, které radujíc se z radosti jiných, jako o překot napínalo svá hrdělka, snažíc se přezpívati druh druhu. Byl máj, čas opěvovaný básníky všech národů pro svoje nevystižitelné krásy a půvaby. Byl to čas, kdy lidská duše je prodchnuta jediným přáním, aby ze zdroje krásy té mohla pít na věky. — A v takovýto den vyšel si Bohun na výlet. Sotva, že vstoupil do zahrady, hned od několika stolů pod košatými stromy bylo na něj voláno, aby si přisedl. Bohun vliálně poděkoval a přisednuv k jedné skupině, dal se do hovoru s výletníky, kteří jako on, přišli užiti zdravého vzduchu a zábavy. Za připitků veselí stoupalo do nálady takřka rozpustilé, a sám Bohun rozjařiv se, vmísil se do reje tanečníků, kdež byl s jáсотem přivítán. Rozjařen tančil, smál se, bavil celé okolí a vtipkoval a každou chvíli rozhlaholil se kolem něho hlučný smích nad nějakou vtipnou anekdotou. V tom mu někdo ze žertu vzal s hlavy vojenskou čepici a dal se s ní na útěk. Bohun se obrátit a rozběhl se za šprýmařem, ve spěchu ani nepozoruje, že pádí přímo proti mladé dívce. Málem by ji byl vrazil, ale ona zachránila se hbitým skokem na stranu. Stanul a přistoupiv k dívce, chtěl se omluviti. Avšak při pohledu do její tváře nemohl naléztí pro svou omluvu. On, Bohun, známý všude jako hrdina vůči dívčím pohledům. Stěží jen vykoktal několik slov prosby za odpuštění za svoji neopatrnost. A ona mu odpověděla hlasem tak milým, tak lahodným, aby si to nebral k srdci, že se nic nestalo a odcházela, nechavši jej státi na pěšince, za hlasitého smichu za ním běžících soudruhů. Nevěděl, zdali to byla skutečnost nebo sen. Obličeje tak krásného, tak milého dosud nikdy neviděl. Nevěděl, má-li se pustiti za ní neb pokračovati v houbě za čepicí, kterou mu však již přítel přinášel zpět. Mlčky vzal čepici, ani nepoděkovav a se soudruhy ubíral se zpět do tanečného pavilonu, kde právě hudebníci spustili veselý valčík. Avšak veselost Bohunova byla ta tam. Nemohl se v myšlénkách zbaviti pohledu oné dívky a očima stále ji hledal mezi tančícími. Spatřil ji však seděti v rohu zahrady s jakousi starší již ženou, patrně její matkou. Umínil si, že ji požádá o nejbližší tanec. Avšak hudebníci již přehráli několik kousků, den se chýlil ku konci, a on ještě neměl dosti odvahy, aby své předsevzetí vykonal. Konečně rozmrzen sám na sebe, nepozorovaně vytratil se ze zahrady a odejel do kasáren, kde proti svému obyčejí ulehl ještě za červánků.

Avšak spánek se dlouho nedostavoval. Stále viděl před sebou onu stepilou postavu s andělskou tváří, jak mu vřidně odpovídá na jeho omluvu. Bránil se vši silou, ale obraz ten z mysli vypuditi nemohl: i ve snu jej pronásledoval. S hrůzou poznával, že je zamilován. Konečně se ho jakási sladká touha zmocnila úplně, takže se vzdal myšlenky na zapomenutí a zcela se onomu pocitu oddával. V prázdných chvílích uzavíral se do své komůrky a ulehnuv zabořoval hlavu do podušky a oddával se snění.

Den míjel za dnem a on pocítoval stále větší touhu, spatřiti ji, pohlédnouti jí do těch černých očí, které kamkoliv pohlédl, všude na něho zíraly.

Tak uplynul týden a nadešla neděle, možno-li ještě krásnější předešlé. Bohun se oblékl a bez rozmyslu ubíral se na stanici. Kam chce jíti? Kamž jinam, než tam kde ji poprvé viděl, jinam vůbec ani jíti nemohl, neb vše jej kouzelnou mocí táhlo v ta místa, kde doufal naléztí onu andělskou bytost, kteráž uloupila jeho srdce, to neohrožené, nikým dosud nedobyté srdce.

Vešel do zahrady nepovšimnut, neb tentokráte tam pořádalo výlet jisté cizonárodní sdružení, mezi jehož členy nebyl Bohun znám. Bylo ještě brzy odpoledne. Bohun usadil se do rohu zahrady, kde týden před tím seděla ona dívka. Místo ono bylo jakoby stvořeno k pozorování, neboť ač bylo zakryto hustými korunami stromů a rohem domu, zabíhajícího do zahrady, přece byl z něho dobrý rozhled skoro po celé zahradě. Bohun dal si přinéstí malé občerstvení a oddal se myšlénkám.

Nepoznával sama sebe. Jindy by se byl vmísil v taneční rej neb přisedl k některému stolu a vmísil se v rozhovor, avšak dnes tu sedí sám v koutě ukryt jako lupič a čeká — — Na koho? Na ni? Což ona ví, že na ni čeká? Či si s ní umluvil dostaveníčko? Zasmál se sám sobě, své naivnosti. Vždyť jej sotva spatřila a dnes snad si již na celou příhodu nevzpomene. Čím jí jest? Tyto otázky proháněly se mu hlavou, a ač věděl, že tu čeká marně, čekal přece. Nečekal již na ni, ale zůstal tam, protože tu bylo tak milo. Pozoroval ruch výletníků, ale sám neměl ani pomyslení, aby se mezi ně vmísil.

Seděl již hodnou chvíli a pozoroval skupinu mladíků a dívek, dovádějících spolu, takže téměř zapomněl, proč sem přišel, když v tom vyrušen byl šelestem kvapných lehkých kroků. Obrátil se, avšak v tom již svižná dívčí postava zahrnula za roh domu, ale spátřivší Bohuna u stolu, kam sama jíti chtěla, slabě vykřikla a stanula. — Bohunovi vehnala se všecka krev do tváří. Byla to ona! Srdce mu mocně zabušilo, údy ztrnuly a hrdlo se stáhlo. Povstal a pozdravil. Poděkovala hlasem tichým a vzrušeným a omlouvala se, zda ho snad nevyrušila. Myslela, že najde místo toto prázdným, proto prý sem zašla, ale jelikož jest tu on, tož ona si musí naléztí místo jiné.

V Bohunovi se stajil dech. Nepochopil z celé její řeči ničeho, než že chce odejti. Již pryč a sotva přišla! Ne, nesmí ji nechatí odejti, musí jí zadržeti! Vstav, popošel krok a tázal se jí, proč chce odejti. Vždyť jest tu dosti místa pro dva. Ostatní stoly jsou již všecky obsazeny, a kdyby jí snad jeho přítomnost vadila, že by jí milerád celý stolek postoupil a sám odejde. Tomu dopustiti nechtěla; myslela prý jen, že snad její společnost by nebyla jemu vítanou. Při tom pohlédla naň očima tak něžným, že jí prosil, aby se posadila. Učinila tak a pohodivši svojí hlavou, až se jí husté kučery zachvěly, poděkovala mu příjemným, lahodným hlasem, který jako rajská hudba vnikal do roztouženého srdce jeho. Posadil se na druhý konec lavice a divaje se na ni se zanicením, dal se s ní do řeči. Vypravovala mu, že jest celý týden zaměstnána jako modistka v jistém závodu a že pouze neděli má sama pro sebe. Dověděl se, že se jmenuje Josefina Mašková, že jest pouze několik roků v Americe, rodná její víska že leží pod Šumavou

blízko Strakonice a že nyní bydlí u své vdané sestry. Do zábav prý mnoho nechodí, neb prý jí netěší.

Bohun ji zde přerušil. Pochybuje, že do zábav mnoho nechodí, vždyť ji tu viděl minulou neděli.

Bylo prý to poprvé od zimy.

A proč sem přišla dnes, vždyť tu žádný známý není? Zapýřila se a pohlédnuvši naň dlouze, neodpověděla. — Zachvěl se v sladké předtuše, že sem snad přišla k vůli němu, ona, dívka tak krásná a tak rozkošná, kterou zbožňoval, po níž dychtil srdcem, vášnivě milujícím. Pohlédl na ni kradmo. Měla hlavu skloněnou, a útlé její ručky hrály si s hedvábným šátečkem. — Krev mu mocně buší do spánků, vše mu připadá býti snem, ani nepozoruje, a sedí jí blíže. Vlny blaha a sladkosti zaplavují celičkou jeho bytost, neví, co se s ním děje, sedá si těsně k ní a bere ji za ruku. A ona neodtahuje a ponechává mu tu malou hebkou horkou ručku, kterou zvedá ke rtům a dlouze líbá a zase líbá, nemoha se nasytití rozkoše, která zachvívá jeho tělem. Pozvedl zraků svých, ona se na něho dívala. Její oči vlhkostí se chvěly, a krev valila se jí do tváře a naplnivše kvetoucí rty, zbarvila je do rudočervena.

Mimoděk pustil její ruku a zašeptal: "Pojďme pryč, někdo by nás tu mohl viděti".

Vstali a šli mlčky podle sebe. Nevěděli, kam jdou, ale šli pryč, někam, kde bych jich nikdo neviděl, kde by mohli býti sami spolu. Neřekli si nic, však srdce věděla vše. Šli alejemi po chodníku, lesknoucím se po nedávné přeháňce, mezi zelení a květy a chvílemi zastavovali se, by si stiskli ruce a pohlédli si hluboko do očí. Tak došli k řece, ke kamenitému splavu, kde velká voda vymlela skály v tajuplné tvary, jejichž kouzlo chránily bohaté koruny stromů. Vedeni jsoouce magnetickou silou stanuli zde bez jediného slova proti sobě. Nikde živé duše, pouze rybka časem zvířila hladinu řeky, neb jásající pěnkava shodila suchou větévku na skálu. Bohunovi točila se hlava neznámým blahem, ona se chvěla. Konečně se oba odvážili pozvednouti oči; zraky jejich se setkaly. Hledí na sebe, zrak ve zrak se vpíjí bíž — blíže — — Pojednou zavřela oči. Záplava rozkoše rozlila se jí po celém těle, a ona klesla s jediným dušeným výkřikem omdlelá do jeho náruče.

"Bohune!" — "Pepi!"

Vzal ji do náruče a odnesl dále od břehu a položil na plochý kámen. Skočiv k řece, namočil do vody šátek, jež na její žhavé čelo položil. Otevřela oči a posadila se. On vedle ní. Prsa se jí dmula, dech namáhavěrazil si cestu řadou křišťálových zoubků. Ohlédla se kolem sebe a rukou přetřela si čelo, jakoby se chtěla probudit ze sna. — "Jsi nemocna, Pepi?" ptal se jí jemným hlasem. — "Ach, nikoliv, jest mi jen tak divně, tak, tak jak mi ještě nikdy nebylo". — Přisedl si k ní blíže a objal ji kolem pasu. Upirá zrak na její zarudlé rty a chvěje se při pomyslení, zda by je snad mohl líbat. Pojednou leží mu krásná hlava na prsou, její bílé rámě jej objalo. Opojen vůní jejich krásných vlasů, mimoděk sklání se níže, až rty jejich se setkaly. Ona zamhuřuje oči a nehýbá se. Snad jí to není milé. Bohun couvá. Leč ona obrací k němu svou tvář a rty její samy se nabízejí. A on ji líbá zas a zase, nenasytně, horoucně na ústa, na oči, na čelo, na vlasy, a ona jakoby v bázni přitahuje jej, blíží a blíže se k němu tulí, poddávajíc se úplně záplavě polibků. Míti v náruči svém milence a vzájemně stápeti žádostivý zrak v milované oči, a v blaženém nadšení zapominati na pozemský život, jaká to rozkoš opojná, která se smrtelným nemá nic společného, než že jest krátká. Ono splnutí dvou srdcí v jedno, ono vroucí stisknutí na horoucí ňadra, říci si vše a přece ani se nehýbatí, objetí kolem pasu a polibek kde zdá se, že duše chce vniknouti v duši milenou, ochutnatí veškeru radost

...chvillemi zastavovali se, by si stíkali ruce a pohlédli si hluboko do očí.

tisíců let za jediný okamžik, ach, vše to byl neurčitý pocit, který nelze nikdy vyličit.

Nenasytně vypijeli zde pohár slasti lásky až na dno. Dlouho tak leželi si v objetí. Slunce již zašlo, a rudé červánky rozlivaly se po obloze. Příroda v obdivu umkla, jen ty dovádivé, šplouchající vlnky honily se přes kamení. Obrysy měsíce čas od času probleskly korunami stromů, stávající se jasnějšími, když večer postoupil. Večerní chlad už čísel ze vzduchu, když Bohun povstal: "Pepi, miláčku můj, vstaň. Hle již se šerí, čas k návratu. Ať tě doma nepohřeší!" Vstala a přistoupila k němu. "Ano, již jest čas k návratu, sestra bude mít o mne starost, vždyť jsem slíbila, že budu doma v šest hodin. Pojď, půjdeme". To řkouc, chtěla se ubírat pryč. Bohun ji zadržel. "Počkej ještě minutku, chci s tebou ještě mluvit, vždyť jsme spolu ještě ani nemluvili. Chci se tě zeptati, proč jsi tam přišla, proč jsi tak spěchala k onomu skrytému stolku?"

"Nemohu ti říci, nevím to sama. Od té chvíle, co jsem ti tak nešťastně vběhla do cesty, nemohla jsem se zbavit myšlenky na tebe. Stále jsem tě

viděla, stále o tobě snila, stále viděla ty větrem cuchané tvoje vlasy. Cítila jsem se pojednou tak opuštěnou, tak nešťastnou, že jsem sama nad sebou zaplakala. Toužila jsem po tobě, jméno tvé ve spánku volala. Dnes ráno dostala jsem ze všeho až bolení hlavy. Po obědě takřka nevědomky šla jsem se na tě dívat z té ukryté lavičky a pospíchala jsem, aby snad někdo jiný mne neviděl. Neměla jsem naděje, že tě uvidím, když v tom jsem tě zahlédla sedícího u stolku." — Bohun ji přerušil, přitisknův rty své na její. Vyprávěl jí, že totéž odehrávalo se v srdci jeho, a že přišel pouze proto, aby ji spatřil. A naděje jeho se splnila, uviděl ji, našel ji, své štěstí, svou lásku, své všecko! Jest šťasten, nevýslovně šťasten, že jest milován!

Pohlédla naň tak odevzdaně, tak mile, ptajíc se ho: "Bohune, jest to pravda, miluješ mne?"

"Ano, drahá, miluji tě láskou šílenou, láskou, která se odvažuje všeho".

"A budeš mne milovati stále, věčně, víš až do — až do hrobu?"

"Není na světě síly, která by mou láskou k tobě zničila. Kdybych se stal pánem světa, nebo jako bídný zločinec na šibenici umíral, vždy ještě mé rty šeptati budou: "Pepi, miluji tě!"

"A já zůstanu tvojí, tebe milující Pepi, tvoji budu, dokud smrt mě od tebe neoddělí".

Přivinul ji k sobě. Pohlédli si do očí a rozuměli si, neb duše jejich v tom pohledu splynuly v celek nerozdvojitelný. Odjeli spolu domů; vyprovodil ji až ku dveřím. Bylo již pozdě večer. Slíbil, že ji brzo navštíví v jejím domově. "Ale brzičko, ať se ti tady dlouhým čekáním neutrápím!" volala Pepi v žertu za odcházejícím Bohunem. V září měsíce viděla ještě, jak zamával šátkem ve vzduchu.

Blaze bylo šťastným milencům od toho času. On často k ní docházel, a všichni její lidé jej rádi viděli. Občas vyjeli si mezi známé na výlety a zábavy a přijímali gratulace, se všech stran se hrnoucí, s přáním mnoha štěstí. Byl to také párek k pohledání. On vysoký a štíhlý jako jedle, s mužným a hezkým obličejem s výraznými očima a bohatými a kadeřavými vlasy a s cennými zkušenostmi a vzděláním, a ona známá všude jako kráska, v závodě svém zvaná "Bohemian queen", se všemi dobrými vlastnostmi pořádné dívky, inu radost se bylo na ně dívat, radost s nimi pobýti.

Čas ubíhal, a ačkoliv již nevlídná jeseň hlásila se o své právo, máj, měsíc lásky dosud kvetl v srdcích milenců. Avšak žel, že osud dovede vždy najíti zbraň smrtící, již krutou zasadí ránu srdci citlivému a ztroskotá štěstí jeho.

Spolkovou vládu začaly znepokojovati zprávy z Filipinských ostrovů, oznamující, že domorodci, vzbouřivše se proti americké vládě, shromažďují se pod strašným a známým již vůdcem Mayónem. Zprávy ty byly čím dál tím vážnějšími, až na se vzaly hrozivou tvárnost, hlásajíce, že na tisíce divokých a ozbrojených Morů táhne od místa k místu a vraždí vše, co jim pod nůž přijde; že tamnější roztroušené posádky jsou bezmocné vůči takovému množství, a nacházejí se u velkém nebezpečí, že je zapotřebí posily, nemá-li celé bílé obyvatelstvo i s vojskem tamnějším býti povražďeno. Vláda tedy děle nemeškala a rozhodla se vypraviti dva transporty vojska do země vzbouřenců. Pluk, u kterého Bohun sloužil, měl býti jedním z nejprvnějších.

Bohun div nezšílel. Nyní, když jeho štěstí mělo býti dovršeno, mělo býti nenadále ztroskotáno. Nyní, když našel sobě družku, jež kráčet chtěla s ním v lásce životem, kterou miloval nade vše, a kterouž býť milován, měl ji opustiti a jíti — na smrt, neboť ten význam mělo za daných poměrů slovo "Filipiny". Na místo domova, tiché domácnosti a štěstí měl se vláčetí světem a stavěti se pod rány divochů a třebas i býti od nich zajat, mučen, rozřezán na kusy. Ale změnit se nedalo nic. Rozkaz byl dán, a pomoci

bylo třeba; nebylo vyhnutí. Svůj život složil k nohám vlasti, proto nyní vlasti náležel. Jsa celým mužem a vojínem, bez reptání připravoval se k odjezdu. Ale tam v hlubině jeho srdce to vřelo, zuřilo, zmítalo celým jeho nitrem a svíralo mu hrdlo dusíc jej, skřípal zuby ve vzteku, a zase slzy ronil, brzy za hlavu, brzo za hrud se chytaje. Chudičký majetek svůj skládal si do vojenského vaku, a při každém předmětu skanula mu slza, smáčeje věci již uložené. Mnoho, mnoho jich bylo, jako hvězd na nebi, jedna bolestnější druhé. Vždyť opouštěl vše, své štěstí, svou radost, svou naději, skoro celý život svůj, a naděje na návrat — skoro žádná. Vždyť sta mladých silných a nadějných mužů padlo pod zuřivými ranami divokých Morů.

Již jen den zbýval do odjezdu. Ještě několik hodin a pak —? Zachvěl se při tom pomýšlení.

Poslední večer před odjezdem! Chtěl, musel jej ztráviti v náručí té božské dívky, pro kterou nyní zmíral bolestí, že ji musí opustiti.

Čekala na něho. Oči měla zarudlé a při pohledu na něho nové a nové proudy slz stékaly jí po tváři. Myslel bys, že snad celý svět pláče v tomto okamžiku. Dívala se na něho svýma velikýma očima, aby ještě lépe vstípila si v paměť jeho postavu, jeho bujné husté kučery, jeho ústa, na která se vždy tak ráda dívala, když jí vypravovala o své lásce, o kteráž tolikrát poskytovala jí záplavu polibků, pod nimiž v zmámení rozkoši omdlávala.

Dívala se na něho a ssála ten smutný pohled, který pronikal jí srdce hrozněji než ostrá dýka. Tak stáli tu, ruku v ruce, beze slova, jen pohledy svědčily, co odehrává se v jejich nitru. Po chvílce promluvila. Hlas její zazníval jako z hrobu a trásl se jako hlas stoleté stařeny: "Bohune! Bohune! Slyšíš? Neodcházej, zůstaň tu se mnou, buď zase vesel jako jsi býval, směj se, miluj mě jako dříve. Hle, máš tu mne, vem si mě, učiň se mnou co chceš, zabij mě, jen mne neopouštěj! Co jen já, ach, co jen já bych si bez tebe počala! Ne, ty nepojedeš, víd, že ne, víd, že zůstaneš u mne, víd, že budeš na věky můj? Vždyť tam mají dost vojáků, tebe jediného nepohřeší". A v šílené naději pohlédla naň a přes zavíhlé rty usmála se na něho doufajíc, že řekne "ano".

Zoufalý ten úsměv jako břitký meč projel srdcem Bohunovým, zachvěv jím od základu. Pustil ruku její a otevřel náruč. Padla mu do objetí. Šílený onen úsměv změnil se v pláč. Sevřel ji, div ji neudusil, než ona ani nezavdechla. Vždyť ráda by zemřela v náručí jeho.

Usedli spolu, mluvili o své lásce, o svém štěstí, zapomněli na odjezd, zapomněli na všecko, žili jen sobě sami. Ona neměla nikoho než jeho, on než ji, více ničeho na světě nebylo. Nic nemohlo roztrhnouti tyto dvě duše sjednocené, ani čas, ani zloba lidská, ba ani smrt sama nemohla zde zákazonosné dílo své provésti, neb vzíti jednu, druhá by jí v zápětí následovala.

Královna noc stahovala již svá světla s výšin nebeských, bledl měsíc, a první záblesk dne již za kopci se ukazoval a oni stále byli svoji. Bděli ve snu, ruku v ruce, rty na rtech. Avšak nutnost žádala, vlast volala. Blížil se den. Ještě dvě hodiny a nebude ho tu. Odtrhli se od sebe. Tu mu napadla krutá myšlenka. Chtěl přes svoji vůli utéci a tak vyhnouti se okamžiku nejbolestnějšímu. Než ona, pochopivši jeho úmysl, zadržela jej. "Počkej," pravila hlasem zoufalým, který jej strhl nazpět, "počkej ještě, ještě neodcházej, ještě minutku, jediný okamžik, vždyť tě snad už nikdy neuvidím! Poslyš drahý — slyšíš mě? Jsem posud u tebe — slyšíš — nezapomeneš na mně, nezapomeneš?"

To bylo přespříliš. Vyrval se jí a pádil pryč, jako furiemi hnán, nemoha to déle vydržeti. Skácela se mezi dveřeji, sestra ji odnesla.

III.

Od té doby uplynuly téměř dva roky. Americké vojsko potřebovalo vzbouřence a ovládlo situaci tak, že bílé obyvatelstvo ostrovů jakž takž cítilo se v bezpečí. Vláda zamýšlela odvolati přebytečné vojsko a poslati svoje statečné bojovníky do jejich bývalých stanic v Soustátí, avšak sotvaže některá setnina opustila posádku na některém konci ostrovů, nové nepokoje propukaly. Poražení domorodci vylévali si svůj vztek za porážku na nevinných obyvatelích, takže nové a nové nářky a prosby za ochranu docházely na hlavní velitelství v Manile. Bylo zřejmo, že americké vojsko na ostrovích jest nepostrádatelné, a že jest třeba síly každého muže k udržení pořádku. V tom smyslu také hlavní velitelství zaslalo zprávu vládě do Washingtonu, kteráž obratem svolila, aby vojsko bylo na Filipínách ponecháno, žádajíc jeho správné rozložení po celých ostrovích, a aby co nejpřísněji krotilo vzbouřence. Nebylo tedy na návrat žádná naděje. Život jim plynul lehce, nebezpečí, bylo-li jaké, v brzku se zažehnilo, takže pak skoro bezstarostně trávili týdny a měsíce, na návrat již ani nepomýšlejíce.

Jediným snad mužem, který se nad tím trápil a jenž stále pomýšlel na návrat, byl Bohun.

Po čase zdálo se, že se již domorodci nasytili krve, neb po několik měsíců nebyl ohlášeno žádný výpad, žádná násilnost ani krveprolití. Zase mělo býti překročeno k odvolávání vojska, poněvadž vydržování jeho v pusté oně krajině stálo obrovské peníze. Ale zkušení vůdcové vyčkávali, varovali, neboť bylo skoro neuvěřitelné, aby krvežíznivost domorodců byla již nasycena. Předvíдалo se, že Morové ustali v útocích jen proto, aby se spojili a nových sil nabrali, neboť je prapory vojenské rozehnaly po všech ostrovích.

A předzvěsti zkušených vůdců ukázaly se býti správnými. Povstal Mayón, hroznější než kdy jindy, se všemi svými hordami divokých Morů a šel vyhubit bílé tváře. Za ním táhly se ohnivé sloupy a záře, lidské řevy mocnější nářků; vraždil, pátil a mučil vše živé, co mu pod hroznou ruku přišlo.

Nastaly hrozné doby. Bílé obyvatelstvo utíkalo, a kde jaký domorodec přidál se k hordám Mayónovým, jichž počet rostl den ode dne.

Táhla luza, největší své doby přes hory Luzonské ozbrojena jsou šípky, kopími, těžkými noži a i puškami všech možných systémů, uloupenými a padlým ukradenými, ba dokonce i děly, aby ničila. Zbytky bělochů, kteří unikli nahými, fanatickým lovcům hlav, přinášely zprávy o hrozných ukrutnostech, páchaných na běloších nebo na těch, kteří hned nepřidali se k vražedné záplavě Mayónově. Zděšení zmocnilo se všech, a kdo jen mohl, odjížděl do Číny neb Japonska, jen aby unikl příšerné smrti umučením. Vojsko okamžitě vysláno, aby potřebovalo vzbouřence, avšak bylo nutno čekati, až se dostaví a spojí roztroušené setniny, neb jen několik jich nemohlo se odvážit na zástupy divochů bez těžkých ztrát anebo úplné porážky. Důstojníci hleděli co nejvíce šetřiti svých sil, proto také čekali, až hordy Mayónovy přitáhnou do krajin, kde by se mohlo použití střelných zbraní. V krajině, kde se divoši až dosud nacházeli, bylo nemožno něco činiti. Ohromné skály a kopce, zarostlé naprostopřístupnými téměř křovinami, znemožňovaly moderní útok a poskytovaly výbornou ochranu hordám, které jsouce tam doma, znaly každý kámen, keř neb prohlubeň. Jediná možnost boje v místech těch byla muže proti muži, nůž na nůž. A boj takový byl strašně nerovný, neb domorodci již od mládí cvičí se v boji na nože a vrhajíce se v boji zuřivě na protivníka, neustanou, dokud jen jediným svalem hnouti mohou. Proto nařízeno bylo vrchním velitelem spojení všech oddílů, vyhledávání k bitvě příhodného místa a vyčkání domorodců, kteří spítí svojí krvežíznivostí a svými dosavadními úspěchy, zajisté přivalí se v plné síle na jádro vojska.

Posádka, jejíž byl Bohun členem, byla umístěna v nejdlehlší části ostrova a musila podniknouti pochod krajinou, která byla hordami Mayónovými přímo ohrožena. Oddíl tento, měl-li se šťastně dostat na shromáždění musil téměř proklouznouti pod rukou mocného Mayóna, Velitel, který tento oddíl vedl, byl znám svojí opatrností a váhavostí, kteréžto vlastnosti byly většinou vojínů považovány za bojácnost, která časem nahražována byla zvláštní umíněností. Prosti bojovníci se téměř obávali, dostanou-li se do nějaké kritické situace, že nedostatek rozhodnosti velitelovy zavíní, že nebude tažení moci plně uplatniti všech svých zbraní a výhod.

* * *

Zde právě sekáváme se s Bohunem. Oddíl jeho rozložen byl po tábořišti. Vojíni, kteří nebyli na stráž, odpočívali ve svých stanech po dlouhém pochodu. Bohun, ve svém stanu seděl s hlavou skloněnou, v myšlénkách, uprostřed nevlídné podzimní noci na chudičkém lůžku z uschlé trávy. O čem přemýšlí, lehko uhadnouti. Přišel právě z obhlídky stráž se svým přítelem Michalem, který mu pro jeho, stále větší zádumčivost domlouval.

Co se všechno stalo za tu dobu, co z domova odejel! Bitky, stále jen bitky, honba za menšími nepřátelskými oddily, vítězství, na kterých měl veliký podíl, neb byl nejstatečnějším ze statečných. Bil se jako lev, byl hrozným v seči, houževnatým v podnicích a kamkoli obrátil svého koně, tam povstal zmatek a on bil a bil, jakoby snad celé lidské pokolení vyhladiti chtěl. Byl znám mezi svými tak jako mezi nepřáteli. Domorodci hleděli naň s hrůzou, prchali při pouhém vyslovení jeho jména, a vlastní jeho lidé pohlíželi naň s úctou a obdivem: byl jim hádankou. V ležení na nikoho nepromluvil, než co musel, rozkazy dával stručně a když se ho někdo tázal na osobní záležitosti, neodpověděl. Byl samotářem. Zdálo se, že ničeho nepozoruje, když zabrán byl v myšlénky, avšak domněnka ta byla mylná. Přes svoje samotářství věděl Bohun o všem, co se v ležení děje, a nic nikde neušlo jeho pozornosti.

Co jiní se bavili, on buď sám ve svém stanu dlel, nebo se po okolí pevnůstky nebo tábora, pohřížen ve své myšlénky, procházel. Tak velice změnil se za dobu pobytu svého na ostrovích, ten dříve společenský, zábavný, často až bouřlivě veselý hoch.

Také dnes nacházíme jej v takovém dumání. Myslí na ni. Dva roky tomu, co od ní odešel. Psala mu dopisy vášnivé lásky, věčné věrnosti, až dětinské oddanosti. Mnohokrát po několikadenních pochodech, ustavičných bojích a útrapách došel jej dopis od ní. Unaven a vysílen klesal, avšak dopis od Pepi vlil mu nových sil do zemdleného těla; zapomněl na únavu, na všechny útrapy a jel stále a bil se i tehdy, když jiní únavou klesali. Tehda i do společnosti zašel, pohovořil, přátelsky se pobavil, ale pak zase odebral se ve svou samotu. Nyni však již celý rok nedostal od ní dopisu. Stále čekal, stále vyhlížel, zdali nepřichází odněkud posel, než naděje jeho vždy zůstaly zklamány. Dopisy, které jí zasílal a ve kterých jí prosil, aby na něho nezapomínala a jemu o sobě věděti dala, zůstaly nezodpověděny. Bol jej sklíčil, ze samotáře stal se mrzout, tím větší, čím delší doba dělila jej od posledního jejího dopisu. Nikdo nevěděl, co jej trápí, než přítel jeho Michal.

Za zvláštních okolností stali se tito dva upřímnými přáteli. Jedenkrát na honbě za divochoy zabloudil Bohun a nemohl nalézt cesty k svému oddílu. Okolí hemžilo se krvežíznivými Móry, a on sám a sám bloudil, nevěda kudy kam. Každým okamžikem očekával, že se s některé strany vynoří kudrnatá hlava lovce, a už jakoby cítil těžké "bolo", sekající jej na kusy. A jeho předtucha málem by se byla splnila. Vykročiv z hustých křovin, náhodou stanul na malé mýtině, takřka tváří tvář čtyřem velikým Morům, kteří stáli kolem zajatého staršího vojína. Spatřivše novou kořist,

všichni současně vrhli se na Bohuna, zapomenuvše na okamžik na zajatce. Bohun však připraven jsa stále na útok vypálil několik ran ze svého revolveru, srazil dva divochy k zemi a s třetím podnikl zápas, zatím co Michal, neb on byl tím zajatcem, zvednuv na zemi ležící tesák, srazil jim čtvrtého k zemi a přispěchav Bohunovi na pomoc, učinil stejným způsobem konec křížovému zápasu, ve kterém Bohun již, již podléhal divochovi, nadanému opičí silou a obratností. Oba pak co vítězové stanuli nad svými oběťmi a poдавše si ruce, děkovali jeden druhému za poskytnutou pomoc.

"Zabloudil jsem," pravil Michal, "a tito čtyři ďáblové mne chytili. Loučil jsem se již se životem, než oni otáleli s moji smrtí, neb chtěli se něčeho ode mne dovědět. A to mě zachránilo. Když jsem jim nechtěl říci, již se hotovili, aby si ze mne učinili hody. V tom jsi vystoupil ty, a oni zapomenuvše na mne, hnali se za tebou, mně ponechávajice krásnou příležitost náležitě se jim za jejich přátelské zacházení se mnou odměniti".

"A odměnil jsi se jim jak náleží", pravil Bohun, "a mne pak vysvobodil z drápů tohoto ďábla." při tom zavadil nohou o tělo na zemi ležícího divocha, "a já ti tedy zde na tomto místě nabízím stále svoje přátelství".

Nad mrtvolami pobitých divochů uzavřel přátelství.

“A já je přijímám a nabízím ti svoje”. Oba pak položivše nohu na mrtvolu divocha, rukou dáním spečetili věčné přátelství. Opustivše potom hrozné ono místo, ubírali se směrem, kde doufali naléztí svůj oddíl. A štěstí jim přálo. Po několikahodinovém trmácení uslyšeli ržání koní a v okamžiku na to zastavení stráží, poznání a s jásotem uvedení do tábora. Od té doby nebylo věrnějších přátel nad Michala a Bohuna. Od úst k ústům nesla se historie jejich přátelství, a nebylo tehdež vojina, jenž by jich nebyl znal. Bohun otevřel své srdce mnohem staršímu a vážnému Michalovi a se západem vypravoval mu o Josefině, o své horoucí lásce k ní a o její něžné lásce k němu. A Michal cítil s ním, a byl jediným z celé posádky, kdo mu rozuměl. Nyní ale mu již domlouval, když viděl, že čas zádumčivosti jeho neubírá. Nemohl stále dívat se na jeho zarmoucenou tvář. Byl mu přítelem upřímným, a tudíž také bol jeho byl částečně jeho bolem.

Dnes mu zase domlouval, leč vida, že domluva jeho nepadá na úrodnou půdu, odešel do svého stanu a uložil se ku spánku. Byloť mu ho také třeba, neb po celodenním pochodu byl velmi unaven. Brzo pohroužil se v spánek, zatím co Bohun dumal — snil o své Pepi, jejíž obraz stále nosil s sebou.

Zatím východní nebe počalo se ozařovati matným světlem poslední čtvrti měsíce. Za chvíli na to vyhoupl se mdlý půlměsíc nad les, mraky jakoby se bály, počaly ustupovati k západu, ponechávajíce za sebou čistou oblohu, kterouž v okamžení opanovalo tisíce hvězd. Matná záře osvětlila tábor. Všude ticho, vše pohrouženo v spánek. Avšak stačil jen hlas trubky, a v okamžení bylo by změněno údolí v živé mraveniště. Byly ast dvě hodiny s půl noci. Strážé hustě obklopovaly ležení, a Bohun občas vycházel, aby se přesvědčil, zda je vše v pořádku. Nebylo při vši jistotě co věřiti domorodcům, neb ti mnohokrát za noci přepadli ležení a mnoho mužů pobili a obyčejně dříve nežli se poznalo, co se děje, zase beze ztrát utekli. Strážé byly vůči nim téměř bezmocné. Jsouce vycvičeni v plazení, lezli coul za coulem, mnohdy skoro celou noc na to obětující, až ku strážím, které z nenadání přepadli a ze zadu jednou ranou nožem skolili. Tak bez hluku je přemohše, uvolnili cestu svým bojovníkům, kteří pak bili a vraždili hromadně.

Tentokrátě však noc uplynula beze vši příhody. Ranni trubka zazněla, a hned se vše hemžilo jako v úle. Vojáci posilnění pokojným spánkem, připravovali se k dalšímu pochodu. Skládali stany, prohlíželi zbraně a po rychle upravené snídani vydali se na pochod. Napřed oddíl jizdy, ve kterém byl Bohun, za ním pěchota, dále šest strojových děl půl baterie polních děl, a naposled nemocniční sbory a vozy zásobní, následované silnou zadní stráží, sestávající z pěchoty.

Michal jako obyčejně jel na koni vedle Bohuna a rozmlouvali o příštích událostech. Počítali, že jsou již nedaleko rot Mayónových a obávali se, že s nimi budou museti svěsti rozhodnou bitvu dříve nežli dospějí shromaždiště. Bylo by nesprávně říci, že se báli bitvy. Věřili v úspěch neohroženosti všech vojinů celého oddílu a počítali také hodně na účinek rychlopalek. Ale věděli, že velitelova nepevnost jest příčinou jakési nedůvěry se strany mužstva, což mělo za následek ochabování disciplíny, které by se v rozhodném okamžiku mohlo ukázati osudným. Ostatní důstojníci byli většinou nedávno k posádce přidělení a ani tito neměli příliš důvěry ve svého velitele. Přičítali jeho nedostatek energie, rozhodnosti a jakousi pokleslost ducha zimnici, která nedávno otrásla jeho zdraví, ale zároveň obávali se okamžiku, kdy budou museti nejenom s nepřítelem ale i s nedostatky svého vůdce bojovati.

Bohun o tom všem věděl, a ačkoliv se třásl nedočkavostí, kdy se bude moci utkatí s nepřítelem, sekati kolem sebe, bítí, hubiti, přibližovati tak okamžik, kdy bude moci opustiti tuto nenáviděnou zemi, spěti, letěti domů, přece neklidně a s tíživou nejistotou hleděl vstříc příštímú boji.

K poledni vtrhli do jakési vesnice, nyní opuštěné, kde stanuli k malému odpočinku. První byla na místě jízda. Koně, vypráhli po cestě, hlasitě ržáli, ale že v místě byla jen jedna studna, museli chvíli čekat, než jim vojini vodu navázili. V bahnitých oněch krajinách jest nouze o pitnou vodu. Voda v kalužích jest plna oleje a tyfových zárodků; k pití tedy nezpůsobila.

Avšak sotva že se první kůň napil, klesl k zemi a za ním v zápětí druhý, třetí. Zděšení zmocnilo se všech; voda byla otrávena. Poněvadž nebylo pitné vody, bylo nutno vydati se na pochod někam k vodě, ať už kamkoliv, neb mužstvo a koně velmi trpěli. Krajina byla neprozkoumaná, a nikde živé duše, která by mohla poraditi cestu k nejbližší vodě. Velitel nevěděl si rady. Bohun dal návrh, aby okolí bylo prohlédnuto, neb bylo pravdě podobno, že domorodci jsou na blízku, aby patřiti mohli na zkázu, kterou minili způsobiti jedem, do studny vhozeným. Důstojníci rady bystrého sergeanta uposlechli a vyslali několik malých čet do nejbližšího okolí s rozkazem, aby přivedli každého, koho najdou. A výprava setkala se s dobrým výsledkem. Několik domorodců, potloukajících se v okolí, přivedeno bylo do tábora, a výslech s nimi ihned započal. Než Morové počínali si chytře. Stavěli se, jakoby o ničem nevěděli, udávali, že v místech těch nebydli, a že sami utíkají před hordami Mayónovými, s kterými nechtějí přijíti do styku, neboť prý jsou přátelští vládě. Na otázku, kde je nejbližší voda, byli ochotni vésti celý tábor k nedaleké studni, kteráž prý dává hojně velice dobré vody, jestliže vojsko vezme je v ochranu a pak okamžitě propustí.

Většina důstojníků i s velitelem uvěřili této řeči. Pouze Bohun, který byl výslechu přítomen, bručel pro sebe: "Jsou všichni stejní, dát jim najíst olova, to bylo by nejlépe. Než uvidíme".

Morové dostavše slib, že budou propuštěni, vedli celý tábor ku kýžené vodě. K dalším oddělením, která nemohla tak rychle postupovati jako jízda, byl zatím vyslán posel s nařízením, aby se varovali otrávené vody. Bohun jel po boku zajatců, bedlivě je pozoruje. Neušlo mu, jak mezi sebou tajně úsečná slova vyměňují. Jist jsa, že nic dobrého nemají za lubem, poručil několika bystrým vojínům své čty, aby měli dobrý pozor na ně a kdyby je snad velitel i propustil, aby jich nepouštěli a na jeho zodpovědnost zadrželi.

Po krátkém pochodu skutečně přijeli k studni, kterou oživoval silný pramen. Domorodci se okamžitě dožadovali splnění slibu, že budou propuštěni, a velitel je kázal propustiti. Sotva, že však vykročili z tábora, zadrženi byli lidmi Bohunovými, kteří nedbajíce jejich protestů, dále jich nepustili. Pouze jednomu podařilo se uniknouti. Několik kulek za ním vyslaných minulo se cíle. Divoch prchal velkými skoky a za chvíli zmizel v neproniknutelném houští, kam za ním jezdci nemohli. Ostatní divoši chtěli použití zmatku a rozutéci se, ale nepočítali s Bohunem, který se zdál mít oči všade. S pomocí několika druhů je schytl a přivlékl k studni, která již byla obležena žiznivými vojiny. Každý hrnul se, aby uhasil palčivou žízeň. Avšak tu se přihnal ke studni Bohun. Odstrčil okolo stojící a vytrhnuv prvnímu plnou nádobu vody, vylil ji na zem a nedbaje hlasitého protestu ze všech stran, opanoval studně a kázal přivésti zajatce. Odporovati se mu nikdo neodvážil, ani důstojníci. Věděli, jak bezmeznou důvěru má mužstvo v Bohuna a proto mlčky schválili jeho jednání. Vzpírajícím se a velitelova slibu se s křikem dovolávajícím divochům poručil Bohun napít se vody, a jak správně tušil, zajatci odepřeli. I poručil jim ještě jednou, řka, neuposlechnou-li, že jim voda nalita bude do chřtánu. Vojáci již pochopili, oč se jedná a uchopivše vzpírající se zajatce, nalili všem do hrdel vody. Ač očekávané známky otravy se nedostavovaly, Bohun přece jen nedovolil nikomu vody se napít neb stále ještě věřil, že voda jest otrávena.

Po chvíli začali se divoši svíjeti a za krátkou dobu zmodravše jako chrpy,

za krutých bolestí, řvouce jako raněné šelmy, zemřeli. Voda byla otrávena. Zrádce odsoudili se sami. Těla jejich ponechána byla na pospas hyenám, a mužstvo, děkujíc Bohunovi za záchranu, dále se vydalo, aby hledalo spásné vody.

Konečně po dvouhodinové jízdě přijeli do kokosového lesa, kde nasbíravše množství ořechů, na zemi ležících, uhasili částečně svoji žízeň jakož i žízeň koní. Zralé banány poskytly jim též částečného občerstvení, takže pochod pro ten den skončil dosti šťastně přes nebezpečí otravy, které podlehlí pouze tři koně. Asi po dvou hodinách přitáhly také ostatní části oddílu, žízni již skoro klesající, a utábořivše se na pokraji lesa, s jásotem uvítaly spoustu ořechů, jejichž chutná šťáva poskytovala výtečný nápoj. Po skrovné večeři odebrali se všichni kromě stráží na odpočinek. Noc minula pokojně, a ráno dali se znovu na pochod. Krajina začala nabývat jiného rázu. Kopce byly vyšší a skály podivných forem rýsovaly se na obzoru. Oddíl přicházel do části ostrova, kde nejspíše mohl býti napaden hordami Morů, snad Mayónem samotným. Od shromáždění všeho vojska dělily jej ještě asi dva dny cesty. Důstojníci se unesli postupovati dále s největší opatrností. Silná četa s Bohunem v čele vysílána byla do kopcovatiny po pravém boku kolony, aby chránila hlavní oddíl od náhlého přepadení.

Četa Bohunova projížděla okolní skaliny, pátrajíc, není-li snad někde nepřítel, a současně ještě po nějakém příhodnějším místě pro tábor v blízkosti pitné vody. Bohun seděl zdánlivě nedbale v sedle v čele své čety a zdálo se, jakoby dřímал, než orlímů jeho zraku neušlo ani zachvění se větvičky. Bohun pozoroval krajinu a přemýšlel. Vyčítal sobě neustále, že nedovedl zabrániti, aby jeden z divochů, předešlého dne zajatých, neuprchnul. Dostal-li se tento domorodec, beze vší pochyby, jeden z Mayónových zvědů včas k hlavní síle domorodců — což by nebylo divu při známé vytrvalosti těchto divochů v běhu a při naprosté znalosti všech podrobností krajiny — pak možno bylo očekávat, že Mayón, obeznámen jsa se směrem tažení a početní silou jeho bude se snažiti udeřiti na oddíl dříve než se tento bude moci spojit s jádrem armády, zničiti jej a tak značně oslabiti moc amerického vojska. Bohun věděl, že s Mayónem táhne na tisíce domorodců ozbrojených všemi možnými zbraněmi, ba i několika polními děly a že by tato mnohonásobná přesila mohla oddíl zdolat a do posledního muže vyhledati. Tyto neveselé myšlenky probíhaly hlavou mladého válečníka, když tu pojednou zrak jeho se upřel v dálku. Vojíní viděli, jak sebou Bohun najednou trhl, zarazil koně, zdvihnutím karabiny dal znamení čety, by se zastavila a vzpřimiv se v sedle, upřeně díval se před sebe. V dálce mezi vršky bylo viděti jakýsi bělavý bod, který zvolna se blížil. Bohun vjel za skalisko a pokynuv ostatním, aby učinili totéž, seskočil s koně a vylezl na skálu, hledě rozpoznati čím asi onen pohybující se bod ve skutečnosti jest. Posléze seznal, že je to vůz, pokrytý bílou plachtou, do něhož zapřaženy byly dva páry koní, za vozem pak že

Bohun objížděl krajinu...

kluše několik jezdců. Slezl se skály a sdělil svá pozorování s mužstvem, načež ještě všichni chvíli posečkávše, společně v klusu vyrazili proti vozu. Vůz okamžitě zastavil a starší jezdec, patrně vůdce, popojel proti Bohunovi, který se tázal: "Kdo jste a odkud jedete?"

"Jsme pokojní občané a přátelé vlády", odvětil vůdce španělsky. "Utíkáme ze svého domova před hordami do krajín bezpečných. Nejcennější, co jsme měli, máme ve voze a prcháme již čtvrtý den. Touto dobou příbytek náš zajisté již leží popelem a po našich polích povalují se zástupy hlavolovců. Je jich celé mračno. Mohli jsme je celý den pozorovati. Valí se v před jako záplava kobylek a dělají hřmot, že se kraj otřásá. Je to Mayón sám a snad všichni divoši z ostrova s ním. Snad byti by nás již Mayónovi jezdci dostihli, ale dnes ráno, jak jsme mohli s jednoho vysokého vrchu pozorovati, dala se celá záplava jiným směrem. Nyní mohou býti v tomto směru, den pochodu odtud. Půjdou-li dále rovně, minete je, že vás ani nespatí".

Bohun se zakabonil. Uhodl okamžitě, že divoši dále tímž směrem nepůjdou, že dostali zprávu o tažení amerických vojinů od svého zvěda a odchýlili se od své dráhy jen proto, aby oddíl ten zaskočili a zničili nežli se bude moci spojití s hlavní silou vojska. Nyní čekají bezpochyby někde na vyhlédnutých pozicích, aby pochodující oddíl pojednou se všech stran obklopili a svojí přesilou dvaceti proti jednomu rozdrtili.

Se zatatými zuby a strašlivě svrastělým obočím, tak že se Španělové třásli před tváří tou strachy, přemýšlel Bohun chvílku o situaci. Pak se zeptal Španělů, je-li někde poblíž místo příhodné k táboření, blízko dosti velké zásoby vody.

"Ano, viděli jsme takové místo, zvolali vůdce, žena a děti zároveň. "As dvě hodiny odtud za těmito vršky leží staré pueblo, ve kterém vyvěrá silný pramen znamenité vody. Jest to údolí, obklopené skalisky, při jehož východní straně při strmé skále zbudováno jest veliké pueblo, v jehož střetu pramen vyvěrá. Pueblo to jest již dávno opuštěno a slouží nyní pouze za ochranu cestujícím, kterýchž ale velmi málo do této končiny zapadne".

"Dobrá, podíváme se tam", vece Bohun. "Vy zatím můžete hledati úkrytu, dokud nebude krajina čista". Na to vyslal svého nejrychlejšího jezdce k velitelovi se zprávou, že oddíl je zaskočen mnohonásobnou přesilou divochů a jediná spása že leží v opatrnosti a rozhodnosti. Radil, by se celá kolona okamžitě zastavila a vyčkala jeho prozkoumání krajiny. Posel jako víchr rozletěl se jedním směrem a Bohun s ostatními jezdci spěchal dále do kopců vyhledati označenou opuštěnou vesnici. Brzo přesvědčil se, že Španěl mluvil pravdu. Rozsáhlé, jakoby uměle vytvořené údolí objevilo se jezdcům, a při východní straně strmé skály leželo rozsáhlé pueblo, do kteréhož vjeli. Ohromná tato neumělá stavba postavena byla dle všech známek jako pevnůstka za prvních dob španělské okupace, neb ohražena byla dvojitou zdí, vlastně jen balvany na sebe navalenými. Příbytky, jakési otevřené kolny, byly také z kamení, ale mezery mezi kameny ucpány byly hlinou, ve zdech pak nadělány byly otvory, patrně pro jícny děl a pušek a kol do kola roze-staveny ještě rozhledny; takže celá stavba představovala ještě dosti zachovalou a důmyslně vystavenou pevnost při vysoké skále. Bylo tedy možno útočiti na ni jen s jedné strany, a co bylo nejlepšího, byla vodou dobře opatřena. Spěšně, ale důkladně prohlédl sobě Bohun pevnost, oblétl zrakem okolní skály a vrchy tváří jeho kmitl úsměv. Hned na to, sotva jezdci koneč napojili a svoje polní láhve naplnili, dal povel k zpáteční jízdě k hlavnímu oddílu. Koně již jen s námahou bralí se v před, klopýtajíce často na divoké půdě po stezkách částečně již zarostlých, ale hnání v před neunavnými jezdci, dospěli před večerem k hlavnímu oddílu, rozloženému již táborem.

Bohun hlasitě zaklel, když spatřil, že si tažení připravilo na noc tábor. Tu a tam plály vesele ohně. Zuřivě popohnal svého koně a v malé chvílce seskočil před stanem velitelovým a bez ohlášení, odstrčiv stráž, vpadl dovnitř. Ve stanu shromáždění byli všichni důstojníci a Bohun, rozhlédnuv se kolem, postřehl ihned, že vpadl do nějaké neobyčejně pohnuté schůze. Velitel, maje kabát vyslečený, s vyhrnutými rukávy košile stál u polního stolku, na kterém ležely mapy a důstojníci seskupeni byli při jedné straně stanu zasmušilí, zaražení.

Když vpadl Bohun do stanu rozkřikl se na velitel: "Jakým právem si dovolujete sem vstoupiti bez dovolení. Klidte se ven a hlase se u raportu k trestu!"

Bohunova prudkou jízdou zrudlá tvář zbledla. Ale jeho hlas, znějící chraplavě, ozval se do ticha, které následovalo, vzdorně a pevně: "Nyní a zde není čas na formality a paragrafy disciplinárního řádu, když se jedná o životy pěti set vojáků strýce Sama, můj veliteli! Bez ohledu na to, zda a jak mne potrestáte, pravím, že ten, kdo dal rozkaz k rozbití tábora, vzdor mému varování, když máme dvacetinásobnou neb snad padesátinásobnou přesilu nepřitele v týle, dopustil se kriminální chyby, která musí být okamžitě napravena".

Souhlasné hučení ozvalo se ze skupiny důstojníků a Bohun poznal okamžitě, že velitel provedl opětne jeden ze svých kousků, hraničících na nepřičetnost, proti radě a vůli svých důstojníků.

Starý důstojník, ohromen smělou řečí sergeantovou, hledal slova, jimiž by dal průchod svému hněvu ale Bohun jej předešel.

"Obhlédl jsem dobře situaci", řekl, obrácen jsa k důstojníkům, "a vidím jedinou cestu k spáse. Utkati se s Mayónovými hordami v širém poli, nebo v džungli by bylo sebevraždou. Na ústup zpět není pomyslení. Jsme odříznuti od hlavního sboru, od zásob munice i potravin. Jediná cesta k spáse je v boji na vyhlédnuté posici, kde nebudeme nepřitelem zaskočení, ale kde naopak zaskočíme jeho. Vyhlédl jsem posici takovou, a podaří-li se nám do ní Mayóna vlákat, bude moci jeho zlomen vaz . . ."

V tom však, vzpamatovav se konečně, zařval velitel, postoupiv k Bohunovi: "Ven odtud, smělče. Naposled vy zde budete chtít dávat rozkazy, co se má dělat. Ven pravím, dokud vám vlastníma rukama nestrhnu odznak vojenské hodnosti!"

Bohun, smrtelně bled, se rty sevřenými, stál před velitelem jako skála, dívaje se mu upřeně do očí.

"Vyveďte toho rebelanta ven, vyhoďte ho, odevzdejte ho strážím!" zvolal nyní velitel na hlouček důstojníků. Ale ani jedna ruka se nepozdvihla k vyplnění velitelova rozkazu. Důstojníci zachovali tutéž vzdornou ledovou nehybnost jako Bohun.

Velitel téměř se zapotácel ohromením, vida, že všichni podřízení mu odepírají poslušnost. Následoval okamžik tísnivého, křušivého ticha, do kterého vpadl řezavě pevným tonem Bohunův hlas: "Má-li být tento celý oddíl zachráněn, nemá-li být do zítřejšího večera vyhuben, musí být tábor okamžitě zdvižen a musíme vyhledati chráněnou, nedobytnou posici v horách".

"A já pravím, že zůstane tábor, kde je, a že vy odpykáte svoji vzpouru degradací a na pevnosti", zařval velitel, spěchaje k východu stanu, by osobně zavolal strážu.

V té chvíli mu však zastoupil Bohun cestu. V ruce jeho se zableskl služební revolver. Důstojníci se zachvěli leknutím. Velkým stanem otrásl Bohunův hlas:

"Zpět!" zařval na velitele. "Ani krok dále, nechcete-li se rozloučit se životem. Zde sedněte a vyslechněte mne, nechcete-li aby revolver spustil".

Velitel pohlédl do Bohunovy bledé tváře, do jeho krví podlitého zra-
ku, na jeho pravici svírající revolver, na důstojníky, nechávající jeho, svého
velitele na milost sergenteovi, za-
syčel mezi zuby cosi, učinil tři
kroky dozadu a dopadl těžce na
polní židličku.

Bohun okamžitě schoval svoji
zbraň.

"Vím, co jsem udělal", pravil
pak téměř tiše... "Vím, že mne
čin ten může stát život. Zprotivil
jsem se se zbrani v ruce době vál-
ky svému veliteli a to se tresce
smrti. Ale umru, bude-li toho
zapotřebi, umru rád", pravil a hlas
jeho rostl v síle, "aby zachráněno
bylo pět set statečných hochů,
kteří vašim jednáním by byli přímo
vehnáni pod nože divochů,
aniž by jim byla dána příležitost
ukázati co dovedou." Bohun po-
hlédl na důstojníky a viděl, že tito
přikyvují jeho slovům.

"Pod vašim velitelstvím", po-
kračoval, obrátiv se a hlas jeho
pojednou změknuv, "by se tak bylo
stalo. My vojáci víme, že to není
přímo vaše vina, veliteli. Vy jste
nemocný člověk a choroba působila
i na váš duševní stav. Litujeme
vás, jsme nuceni se chrániti, když
tento stav by mohl vésti k naší
záhubě. Pět set vojnů Strýce Sama
nesmí býti jen tak bez odporu pobito,
moc Spojených Států na těchto
ostrovech, tak drazo vykoupená,
nesmí býti zbýhdarma oslabena
jenom k vůli tomu, že velitel ten
a ten trpí následky bahenní zimnice
nebo tyfu. Abych tomu zabránil,
chci obětovati svůj život. Vyzývám
vás, veliteli, byste odevzdal velení
nejstaršímu důstojníkovi. Neučiníte-
li tak, zastřelím vás a velitelství
přijde samo v jiné v ruce. Snad
mi ostatní důstojníci pak dají pří-
ležitost hledati smrt v seči s
nepřítelem, a nenajde-li mne zá-
huba tam, budu čeliti hlavním
svých kamarádů ve vědomí, že
jsem učinil svoji povinnost".

Bohun se odmlčel a pevně upíral
zrak na velitele, který shroucen,
jevě na sobě duševní zápas, kterým
byl zmitán, seděl v čele stanu.

Tiživé ticho rozhostilo se opět
prostorou. Do ticha toho ozvalo se
z venčí několik zmatených hlasů.
Bylo slyšeti, že se stráž s někým
hádá. Množství hlasů blížilo se
k stanu. Muž stráže vstoupil
dovnitř. Než promluvil, ve-
hrnulo se do stanu několik
poddůstojníků. Jeden z nich
oznámil, že na jižní straně
obzoru je viděti záři, jako od
ohnů nějakého velkého tábora
a ptal se, co se má dělati.

Důstojníci vyhrnuli se ze stanu.
Za nimi s hlavou schýlenou ubíral
se velitel, jsa provázen Bohunem.

Všichni pohlédli jižním směrem.
V dálce mnoha mil za černými
vrchy bylo viděti nízkou ale po
velké části obzoru roztáhnou-
tou narudlou záři plamenů,
ne jako od nějakého velkého
požáru, ale jako od množství
malých ohnů.

Bohun s revolverem v ruce zastoupil veliteli
cestu.

Celý tábor díval se tím směrem. Vojini sami uznali za vhodné, jakmile spatřili onu zář, uhasit ohně vlastní a tak volnému rozhledu do daleké noční krajiny nic nebránilo. Někteří vojini měli za to, že jsou to ohně tábora hlavního sboru a radovali se, že již příštího dne dojde k spojení. I kterýs z poddůstojníků vytasil se s tím náhledem. Byl ale ihned zakřiknut jinými, kteří jej poučili, že žádný velitel; mající trochu zdravého rozumu, v blízkosti nepřítele a nad to úskočného, zákeřného nepřítele, který se valí v přesile, by nedopustil, aby se zapalovaly táborové ohně, jež je viděti na mile cesty.

Velitel stojící ve dveřích stanu musil vyslechnouti tyto poznámky a Bohun pozoroval, jak se zachvěl.

"Páni důstojníci", řekl pojednou stísněným hlasem velitel, "pojdte dovnitř."

Bohun, ač nepozván, následoval velitele jako stín.

Velitel usedl opět na svoji polní židli a oslovil důstojníky stojící opodál v napnutém očekávání: "Jsem skutečně nemocen. Poznávám, že následkem toho bych se mohl dopustiti nějaké chyby ve vedení našeho sboru. Proto předávám velení svému logickému nástupci, staršímu z obou kapitanů. Pokud se týče toho, co se tu odehrálo, doufám, že věc ta zůstane pohřbena mezi námi."

Zraky všech zazářily a spočinuly na Bohunovi, jenž svoji neohroženosti tento obrat vyvolal.

Hned na to sestoupili se všichni důstojníci k úradě, ve které podal Bohun zprávu o všem, co vyšetřil a rozvinul svoje plány. Za několik hodin na to, dlouho před svítáním ozvalo se táborem tiché písknutí, po něm druhé a třetí. Tábor oživil jakoby rojem duchů. Sem tam mihl se plámenek rozžehnuté sirky, svítící na nepoddajný uzel stanové šňůry nebo na ztracený kolík, bělavé plošky stanů mizely a za nedlouho zašuměla země dusotem koňských kopyt, klepotem několika set párů bot a tichým praskáním větví pod koly. Nad skalinami rozzářil se měsíc v poslední polovici a osvětlil temný proud pochodujícího vojska, klikatící se těžce schůdnou cestou směrem k horám.

V čele tažení jel Bohun, nakloněn ku předu, sleduje cestu vedoucí k pueblu. Ruka jeho svírala se na rukojeti šavle při pomýšlení na krvavý tanec, který nastávající jitro přinese.

*

Před ranním šerem začaly houštiny kolem místa, kde se z večera utábořilo vojsko, divně oživovati. Černé postavy zdály se vyrůstati z keřů, kameny nabývaly života, vztyčovaly se, vše se pojednou hemžilo tmavými postavami. Divoši, překvapení, že nenarazili na strážce, v místě, kde dle zprávy jejich zvědů byl s večera rozbit tábor, nahrnuli se na opuštěné tábořiště, rozrývajíce kupky slámy a suché trávy i vychladlá ohniště, pátrajíce po zbytecích potravin a jiných předmětech.

Za nedlouho dověděl se Mayón, jehož hordy byly již do polokruhu roztaženy kolem tábořiště, že přišel pozdě. Zazlořečil strašlivě a vyslal smečku nových zvědů vypátrati stopu, kudy odtáhl vojenský sbor, jež chtěl zničiti, nežli se dostane na shromážděště.

Za nedlouho již ale ukázala se práce zvědů zbytečnou. Svítalo. Obzor se rozšiřoval. Již bylo viděti až k patám vrchů as dvě mile vzdáleným a když vyskočilo slunce nad kopce, bylo u paty vrchů viděti jízdeckou četou. sjíždějící do planiny — přímo proti domorodcům, čekajícím v netrpělivých zástupech na povel svého vůdce. Mayón mohl zcela dobře viděti, jak četa jezdců, dle jeho mínění nic netušících jede přímo v náruč jeho bojovníkům. Pojednou ale, jak se zdálo, zpozorovali jezdci přesilu nepřátel, poněvadž obrátili a tryskem hnali se zpět k vrchům.

"Aha, tam jsou všichni", řekl sobě Mayón a mávl rukou směrem k vrchům, mezi kterými jezdci již mizeli. "Tam jsou nyní jako v pasti a brzo s nimi budeme hotovi".

Černá armáda na povel Mayónův hnula se v před jako mrak kobylek ženoucích se přes krajinu.

Na koni vypůjčeném od druhá, poněvadž jeho vlastní byl předešlého dne téměř k smrti uhnán, v čele dvaceti jezdců přihnal se Bohun k pueblu. Vrazili dovnitř a vojáci stojící u vchodu spustili těžká vrata z tlustých klad a ještě před ně váleli obrovské kameny.

"Již tu budou hned", oznamoval Bohun bez dechu důstojníkovi, který měl velení pevnůstky. "Dojeli jsme k nim téměř na dostřel a viděli jsme jak se celá záplava hnula sem".

"Je jich mnoho?" zeptal se důstojník.

"Jako mravenců," řekl jeden z Bohunových jezdců.

"Tím lépe", zakřikl ho Bohun.

Koně zavedeni byli ihned na nejbezpečnější místo pevnosti, kde již ostatní byli pevně uvázáni.

V jedné z kúlen otevřených směrem k nádvoří puebla seděl starý velitel, včera sesazený a hlavou pokyvoval, sleduje počínání Bohunovo.

V pevnosti bylo sotva sto mužů, za to ale dvě těžká polní děla a dvě strojní pušky. Bohun rozhlížel se po okolních kopcích a skalínách. "Dostali se všichni na svá místa?" zeptal se.

"Ano", odvětil důstojník. "A posice jsou dobře voleny. Zvláště vrch za námi, až oživne, bude dělati dole spoustu".

V kotlině, která vedla z pláně do údolí mezi kopci, a kudy před chvílí přijel Bohun se svými jezdci, se objevilo několik černých postav na neuhledných koních. Téměř současně s nimi objevili se pěší divoši, závodící v běhu s koňmi.

Bohun obcházel stranu pevnosti, čelící proti nepříteli — jedinou která byla obsazena. "Hoši," napominal, "pamatujte, že si musí divoši myslet, že celý náš sbor je zde, v tomto pueblu jako v pasti. Nezačínajte, dokud nedám povel, ale pak do nich lejte olovo jako krupobítí. Ať obrátí celou sílu proti vám."

Zářící zraky vojinů stojících s puškami a karabinami nebo u děl u střílen, byly mu dostatečnou odpovědí.

Vjezd do údolí byl již zaplaven černými hordami. Mayón, jak bylo viděti, měl svoje bojovníky dobře zorganizovány. Oddíly jezdců bylo viděti dosti spořádaně pod velením svých náčelníků jedoucích. Ale i z dálky bylo viděti, že většina jezdců jela bez sedla a opatřena byla primitivními zbraněmi. Za jezdci začalo se do údolí hrnouti i dělostřelectvo. Děla, prastará bronzová a železná, i nová, moderní, tažena byla domorodci. Každé z nich mělo za příprěž celý mrak divochů, kteří překonávali snadno jakékoliv překážky terénu. Hned také začali tahati děla do kopců při vchodu do údolí.

Vojiní u střílen pevnůstky trásli se netrpělivostí a Bohun je musil držeti na uzdě, by některý z nich nesmáchl spoušť. Při tom rozhlížel se mladý muž, jenž nyní ve skutečnosti byl velitelem celé nastávající bitvy, po okolních kopcích starostlivě, jako ve strachu, aby se některý tam ukrytý sbor neukvapil a nezahájil palbu. Ale na všech stranách bylo ticho, jen hučení blížící se záplavy bylo slyšeti.

Mladý důstojník, dle jména velitel pevnůstky, přistoupil k Bohunovi, a zeptal se: "A což zahájí-li s oněch kopců v předu divoši palbu na nás dříve nežli my na ně? Tuto hromadu kamení brzo rozválejí".

Bohun odvětil klidně: "Proto jsme tady, bychom jejich palbu na sebe

soustředili. To je jediná cesta, jak je potříit. Padneme-li při tom, splníme svatý úkol povinnosti. Nejnebezpečnější místo v bitvě je místem nejčestnějším”.

Důstojník zahryzl se do rtů a odešel na vyvýšené místo, odkud mohl pozorovati okolí, které již zaplaveno bylo hordami. Tyto začly obcházeti pevnůstku půlkruhem. Vojíní u střílen mohli zcela dobře viděti divochy, nahé, s vlasy divě zježenými, s tvářemi pitvorně pomalovanými. Děla divochů byla již téměř na svém místě, když dal Bohun povel k palbě. Celé údolí zatřásko se rachotem a první řady divochů se zapotácely. Hned po salvě ručnic zadunělo polní dělo a zapraskaly strojové pušky. Ale také z řad divochů, rozestavených na každé výšině, ozvaly se rány z pušek všech možných kalibrů a některé z kulek dolétaly i do pevnosti, aniž by však koho zranily.

Zrak Bohunův putoval od okolních vrchů, se kterých dosud nepadla ani rána k vjezdu do údolí, kterým stále ještě hrnuly se nové proudy divochů do kotliny a časem utkvěl na hvězdnatém trojbarevném praporu, vlajícím vesele na vysoké žerdi právě nad jeho hlavou. Pušky zatím rachotily a děla hřměla. Nyní ale zahřmělo i jedno dělo nepřátel postavené na kopci při samém vjezdu do údolí. První rána dopadla daleko před pueblo, téměř do samých řad divochů, ale druhá zasáhla již hradbu puebla a kamení i hlina rozlétly se na všechny strany. Třetí ránu již dělo nevypálilo, neboť artileristi v pevnosti vzali si je na mušku. Mistrnými ranami napřed umlčeli děla již postavená a pak pálili do houfů divochů táhnoucích další dělo na posice.

Mayón mohl viděti, že pevnůstka je odhodlána draze se prodati. Ale záplava jeho lidu stále ještě se valila do údolí, jakoby množství to konce nemělo. Přední řady divochů sestavovaly se již k útoku na pevnost za vyvýšeninami půdy. Palba z pevnosti kosila nemilosrdně, hlavně strojové pušky sbíraly celé řady, ale na místo jednoho padlého domorošce bylo tu padesát jiných. Také se již na pevnůstku sypaly projektily se všech stran, někteří obhájci klesali, jsouce zasaženi, palba s pevnůstky začala ochabovati. Prapor nad pevnůstkou byl již provrtán několika ranami. Mayón zdál se býti již blízko vítězství.

Na nejvyšší zdi, nad strojovou puškou, obsluhovanou třemi muži, stál Bohun, se rty sevřenými, se zrakem upřeným k průsmyku mezi vrchy, kudy se ještě hrnuly proudy domoroďců. Pojednou proudění ustalo, několik vozů podivných tvarů uzavřelo průvod. Bohun upřel polní kukátko k vozům a zachvěl se. Byly to ony pověstné vozy s uřezanými hlavami bělochů, které dával Mayón voziti za svými hordami, na které ukazoval, když chtěl krvežíznivost svých bojovníků rozplameniti na nejvyšší míru.

Nyní věděl Bohun, že veškerá síla Mayónova jest v údolí. Zatáhl za šňůru vedoucí k žerdi. Červená vlajka vylétla as do polovic žerdi, ale v tom okamžiku přeražena byla šňůra projektilem a obě vlajky slétly, jako střelení ptáci, na bastillon pevnůstky. Bohun vyskočil ze svého úkrytu na lem zdi, chopil jednou rukou vlajku hvězdnatou, druhou rukou vlajku červenou a zamával jimi nad hlavou, nedbaje deště kulí, kterým byl uvitán.

Téměř v tomtéž okamžiku ozvalo se se všech stran údolí řevu podobné burácení a ohlušující praskot. Všechny vrchy kolem rozhlučely se mlouvou pušek, mitrailléz a občasným basem polního děla. Divoši vzhledli uděšeně vzhůru k vrchům, se kterých šlehaly plaménky a sypalo se krupobití kulek.

Srážka přestala býti bitvou a stala se vražděním, masakrem. Divoši jako bezhlaví obraceli se od pevnůstky k neviditelnému nepříteli na stráních střílejíce namnoze ve zmatku do vzduchu nebo do svých vlastních řad. Někteří, aby ušli vražedné palbě, vrhali se k zemi. Zadní řady obrátily se na útěk z pekelného údolí ale sotva dospěly k průsmyku, byly zasaženy

krupobitím kulek ze strojních pušek, chrlicích šest set ran za minutu a umístěných na kopcích tak dovedně, že východ z údolí v pravém slova smyslu zatarasovaly oponou projektilů.

Mayón, vida, v jaké pasti se octnul, zamával divoce svým bólem a dal davům kolem něho se nacházejícím, povel k bezohlednému, divokému útoku na pevnost. S řevem, který na chvíli přehlušil rachot palby, vrhli se divoši v hustých řadách proti pevnůstce. Ale nyní začaly v nejhustší chumáče jejich padati šrapnely, dělající hroznou spoustu, trhající těla na kusy, nechávající celá hromady strašlivě zmrzačených těl, kam dopadly. Řady divochů se zakolísaly. Mayón, sekaje kolem sebe do vlastních lidí, postavil se v čelo k novému útoku proti pevnůstce, na jejíž nejvyšší zdi stál voják, mávaje dvěma vlajkami.

Pozornost Mayónova upřela se pojednou k tomuto vojákovi, neohroženému jako šílenec, který se zdál zuřivým máváním vlajek svolávat dešť kulí a projektilů na řady domorodců. Ochabovaly-li paže vojínovy, zdálo se, že hned proud olova a železa, jímž byly řady černých bojovníků koseny, slábně. Zamával-li vojín vlajkami zuřivěji, rozrachotily se skály kolem bouřlivěji a smrt čileji kácela řady Morů. Zdálo se také jakoby onen odvážlivce svými vlajkami dával pokyny střelcům i dělům skrytým v stráních a za skaliskami, neboť kule a šrapnely praly vždy do nejhustších řad divochů, vždy tam, kde se hrnuly zástupky k útoku na pevnost. Mayón dal po celém bojišti roznéstí rozkaz, aby každý dobrý střelec vzal sobě na mušku vojáka s vlajkami na bastionu.

Krupobití olověných i ocelových projektilů začalo padati na vyvýšenou zeď, na které stál Bohun. V okamžiku vytrhla mu jedna kule z ruky červený praporec, ponechavši mu v sevřených prstech pouze malý útržek. Bohun nepřestal mávati praporem americkým a palba s okolních vrchů i z pevnosti neustávala. Tu pojednou viděli vojáci obsluhující rychlopalné dělo u střílny pod Bohunovým výstupkem, že se Bohun zapotácel a ruku, kterou držel americký praporec, přitiskl sobě na prsa. Vojín přiskočil právě v čas, aby raněného zachytil do své náruči. Z řad divochů ozval se ohlušující řev radosti. Leč Bohun se brzo vzpamatoval. Pouze levá paže jeho byla protknuta kulí a skráň zakrvavena ranou jinou, která se však po kosti sesmekla. Odmítnuv pomoc, kterou mu vojíní poskytnouti chtěli, přistoupil k střílně. Rychlopalné dělo bylo již umlklo. Nebylo již nábojů. Celá pevnost ozývala se již jen sporými ranami, sotva odpovídajíc na rány z pušek divochů. Za to v celém okolí stále ještě hřměly pušky a děla amerických vojinů a řady útočnicků se kácely neustále, hlavně u východu z údolí, kam se množství v divém útěku hrnulo a kde je smetaly strašlivě řádící rychlopalné pušky. Tam kupila se těla divochů, namnoze se ještě zmítající, do velkých hromad, se kterých proudem odtékala kouřící se rudá krev.

Bohun, vyhlédnuv ven, viděl, že z jedné doposud stojící skupiny vyrazil velký jezdec, pitvorně, jako král afrických nigrů oděný, sedící na vysokém krásném koni a hnal se přímo k pevnosti, jejíž palba již ustávala. Jakoby byl nový život vjel do zbývajících divochů, vrhli se za ním, napřed jezdci, mávající nad hlavami kyji, šavlemi, i kopími, za nimi pěší, ozbrojeni puškami. Ale jejich vůdce je daleko předejel.

"Mayón", vzkřikl Bohun. Zapomenuv na svoje zranění, dal hned několik rozkazů. Na žerď, dosud stojící, vztýčena byla žlutá vlajka a brána pevnosti byla pootevřena. Každý vykonával Bohunovy rozkazy bez rozmyšlení a odporu.

Jakmile vytýčena byla žlutá vlajka nad pevnost, ustala palba obhájců jejich i ostatních vojinů po bocích údolí. I divoši, ohromeni náhlým přerušením ohlušujícího lomozu a praskotu, přestali na okamžik páliť a údolím

zněl nyní jen řev raněných a umírajících. I Mayón, překvapen, na okamžik zastavil svého koně; však v tomž okamžiku otevřela se brána pevnosti, z ní vykročil vysoký bojovník v uniformě amerického vojína, jehož jedna strana obličeje byla zalita krví. Maje meč pod levým pažím, bambitku v pravici, prostovlasý, s hlavou zakrvavenou, zdánlivě rozseknutou, stál před branou jako démon čekající Msty. "Bohun", šeptali si v úžasu a zděšení vojíni a důstojníci, kteří jej mohli řídnoucími mraky kouře viděti.

Mayón, vida samotného vojáka, téhož, který před chvílí řídil palbu se zdi pevnosti, čekajícího před branou, dal ostruhy svému koni a řítit se proti němu, nečekaje na svoji družinu.

Bohun vyskočil na lem zdiva a zamával vlajkami.

Bohun pokročil. Volně zdvihl pravici, ve které svíral bambitku, pevně namířil, a když dojel Mayón na dostřel, spustil. Kůň vůdce divochů střelen do hrudi, se vzepjal a shroutil se se svým jezdcem. Bohun poskočil — ale již i Mayón byl vzhůru, chápaje se svého těžkého bóla, které mu při pádu vylétlo z ruky. Než Bohun byl již u něho a prvním rázem šavle přetl ráme divocha, které právě zdvihalo strašlivou zbraň k ráně. Po první ráně padaly další. Bohun sekal do divocha zuřivě, až tento mrtev padl k zemi.

Družina Mayónova vrhla se svému vůdci na pomoc, ale z brány vyhrnulo se již dvacet druhů Bohunových s puškami a karabinami v rukou a útočící Mayónův štáb uvítán byl říznou salvou. Kule fíčely kolem uší Bohunových a zaryly se do těl černých útočníků a jich koní. Druhá salva obrátila zbývající útočníky na útěk.

Bohun klopýtaje zpět k bráně pevnosti vstrčil zakrvácenou šavli do pochvy a vyňav americkou vložku, kterou měl za pasem, zamával jí nad hlavou. Signál byl viděn. Bylo patrné, že velitelové sborů v záloze sledovali dobře Bohuna. A znovu rozezvučely se pušky a děla na stráních a za skalisky a dešť projektilů bil do divochů, kteří již nepomýšleli ani na útok ani na obranu ale jen na záchranu útekem. Bohun, zesláblý ztrátou krve, zmořený námahou, dal se dovésti na svoje místo na nejvyšší zeď pevnosti a dlouhou chvíli ještě, opřen o kameny, mával zdravou rukou nad hlavou čarem o trojí barvě, s hvězdami v rohu. Teprve když již děla a pušky zmlkaly, nemajíce dalších nábojů, klesla i ruka Bohunova a jeho tělo skácelo se bezducha do náruče jeho vojínů.

*

Celé údolí vyplněno bylo spoustami mrtvol, když padla poslední rána se strmé stráně. Jen tu a tam klečely hloučky divochů s rukama k prosbě o milost zdviženýma. Skučení raněných a chropot umírajících plnil ovzduší.

Napětím a hrůzou přemoženi, k nepoznání dýmem zakouření, slézali vojíni se svých úkrytů a záloh do údolí. Odvracejíce hlavy od příšerného divadla, kráčeli kolem hromad mrtvol k pueblu, jehož brána byla již dokořán otevřena. Obránců pevnůstky dle obličejů pokrytých vrstvami prachu, potem v bláto proměněného a tu a tam i krví zbrocených nepoznávaly. Oči všech byly hrůzou minulých chvil vystouplé z důlků, vyjevené. Druh druhu připadal jako strašidlo.

V pevnosti bylo několik mrtvých a hodně raněných. Pouze as polovice posádky vyvázla bez zranění. Z vojínů v úkrytech na skačích byl zraněn pouze jeden, kterému rozmačkalo nohu dělo, když je vyťahovali na strmou stráně do posice. Mezi mrtvými v pevnůstce byl také velitel, který jakmile byl boj zahájen, přiskočil k jedné ze strojních pušek a zastával práci prostého vojína, až jej dobře mířená rána z divochovy pušky, oknem prolétnuvší, zasáhla do krku. O něco později skácel se k zemi s hlavou roztržštěnou Michal, věrný druh Bohunův...

Uprostřed dvora puebla na loži z velkých kamenů zhotoveném stanovým plátnem přikrytém, ležel Bohun. Nad ním, s operačními nástroji v ruce skláněl se mladý vojenský lékař, kterému se právě podařilo vyňati kulku, která byla uvízla v paži. Důstojníci seskupili se kolem hrdinného vojína, jehož hlava téměř mizela v obkladech. Pouze oči, nos a ústa bylo viděti. Oči byly dokořán otevřeny, neboť Bohun, probrav se k vědomí, když se lékař chystal k operaci vyjmutí kule, odmítl dáti se uspatí a snesl operaci bez hlesu, při plném vědomí. Nyní obrátily se jeho oči k důstojníkům, jeho ústa se stáhla k úsměvu a promluvila.

"Vyšlete posla k hlavnímu sboru, že jsme udělali celou práci za ně a na ně že nezbylo nic — ani Mayón!"

Důstojníci nevěděli mají-li toho hrdinu, jehož první myšlénka byla opětně na povinnost a službu, ještě více obdivovati, než jej obdivovali doposud, nebo mají-li se smáti jeho v této vážné chvíli veselému nápadu. Slova Bohunova šla hned mezi vojíny z úst do úst. Vojíni, zapomínajíce na vlastní únavu, pokud neobsluhovali svoje raněné, kupili se v kruhu kolem lože Bohunova. Řadami jejich ozvaly se hlasy radosti, když bylo oznámeno, že zranění není vážné, že bude Bohun v několika dnech opětně na nohou. Zatím již letěl rychlý posel s novinkou o vítězství k hlavnímu sboru.

Velící důstojník dal rozkaz, aby byli mrtví vojíni při zdi reduty pohřbeni. Pak byli schytáni divoši, kteří unikli masakru a přinuceni, aby se starali o svoje zraněné. Mrtví domorodci byli ponecháni hrobařům tohoto kraje, okřídleným i srstnatým dravcům, supům a hyenám. Na pohřbení tohoto množství několika tisíců mrtvol nebylo pomýšlení.

Vojínové padali únavou, když se přiblížil večer. Jen několik stráží postaveno bylo na zdi puebla, ostatní vojínové ulehli k spánku. Již před svítáním, aby se vyhnuli novému pohledu na děsné pole smrti, vydali se vítězové na další cestu. Ranění naloženi byli na vozy a na koně, ale Bohun, s rukou a hlavou obvázanými, seděl již opět ve svém sedle, zachmuřený, oddávaje se myšlénkám, vzpomínaje na Michala, který zůstal u zdi pevnůstky, na poli slávy. Chvilkami však zrak Bohunův zazářil, tvář oživila úsměvem a oko bloudivo v dálce, kdesi za horami. Zdálo se, že nějaká velká, radostná myšlénka prolétla hlavou mladého hrdiny a zapudila všechny ostatní. Mezi ostatními vojiny nebylo mnoho řeči a zábavy.

Každému stavěly se před oči znovu ty hrozné chvíle, a huťot děl a řev zmírajících dosud zněl jim v uších. Teprve když následujícího dne dorazili k hlavnímu sboru, přivítání jsouce jásosem, vrátila se vojínům mysl, že mohli klidněji vzpomínati na to, co oči jejich viděly, již rozuměli si hovořice mezi sebou a líčice si jednotlivé scény hrozné bitvy. Zprávy o úplném poražení divochů roznesly se již po krajině a lid všude radostně vítal vracející se vojiny, kteří zapomenuvše na hrůzy boje, hlučně se bavili.

Konečně blížili se k hlavnímu městu ostrova. Jméno a sláva Bohunova prolétly již celým městem a všude stavěny slavobrány na počest hrdinného vůdce a vojska. Čestná deputace prvních občanů vyjela naproti vojínům, a spousta povozů k ulehčení cesty vyjela jim mnoho mil, vstříc. V den, v kterém vtáhnouti měli do města, shromáždilo se na tisíce obyvatelů podél silnice, netrpělivě natahující krky, aby první spatřiti mohli vítězný voj, který táhl v čele ostatních sborů.

Sotva, že první řady dojely, zahřmělo to zástupem, květiny sypaly se k nohám pěších i jezdců, a volání slávy neustávalo. Tak slavilo vojsko své vítězství. A když pak rozhlásily se podrobnosti, tu lid takřka šíleně provolával slávu Bohunovi, přibytěk jeho obléhán dnem i nocí a on nošen ulicemi, neb každý ho chtěl viděti. Než on se jen usmíval, neb očekával, že brána pravého štěstí se teprve otevře. Vládou povýšen byl na důstojníka se zvláštním platem, avšak on odmítl veškeré pocty a vystoupil z vojska, nesděliv nikomu proč. Po několika týdnech odpočinku vedoucího k úplnému zotavení odešel přestrojen tajně k přístavu, máje svoji důstojnickou uniformu ve velkém vaku a vsednuv na loď, jedoucí do San Franciska, dal druhého dne s bohem břehům filipinským, kdež u jedněch zapsán byl jako ďábel smrti a u druhých jako hrdina nad hrdiny.

* * *

Jest pochmurný listopadový den. Nad velkoměstem L. — srázejí se mraky, a ostrý severák profukuje ulicemi. Ale to nevadí městu v jeho spěchu.

Na nádraží jest rušno. Vlaky přijíždějí a odjíždějí, veselé vítání a smutné loučení, drkotání vozíků a dunění beden a kufrů, to vše stále se opakuje v jednom a témž tonu snad na všech nádražích světa.

Před příjezdem osobního vlaku ze San Franciska kupí se množství lidí před mřížemi, čekajíc na příjezd vlaku. Manžel očekává manželku, která jela k rodičům na návštěvu, tam stará babička zase svého syna, ten zase tetu, jiný strýčka. Každý očekává někoho, a čím kratší doba dělí je od jejich, tím srdce prudčeji bije. Ještě pět minut — čtyři — tři — dvě — již slyšeti zvonění, huťot, země se otřásá a vlak vjíždí do nádraží. Silné trhnutí, zaskřípění brzd, ohlušující sykot páry, a vlak stojí. Dvěře se otvírají a čekající pobíhají kolem, hledajíc v tom množství ty, na které čekali. Co tu potom radosti, vítání, polibků, vypytování, jak se má ten a onen, co dělá ta a ona. Šťastní pak čekající odvádějí si příjemší do domovů, kdež teprva otázka stihá otázku.

A skrze veškeren ruch ten prodírá se muž ve vojenské uniformě, opásán šavlí. V krásné a dosud mladé tváři jeho číští lze energii, a statná postava vzbuzuje pozornost. Pod vojenským kloboukem viděti na levé skrání jizvu táhnoucí se od čela k uchu. Na něho nikdo nečekal, neb se bez zastávky a jediného pohledu kolem sebe ubíral z nádraží. Sotva že vyšet ven, oblehlo jej několik chlapců prodavačů novin, nabízejíce mu poslední vydání místního časopisu. Koupil si jeden výtisk, jen aby zbavil se dotěrných uličníků a jen tak bezmyšlénkovitě přehlédl první stránku. Sotvaže však přečetl několik slov, trhl sebou a přidržev noviny blízko k zrakům, se zájmem dal se do čtení. Hned na první stránce vytištěna byla tučnými písmeny tato zpráva: "Bohun, největší hrdina dnešního dne, tajně zmizel! Obyvatelé Manily a vládní kruhy znepokojeny jsou tajemným zmizením hrdinného vítěze nad divokými hlavolovci a jich vůdcem Mayónem, známého všude pode jménem Bohun. Po zmizení jeho myslelo se, že odebral se někam do okolí, jak to měl ve zvyku, ale když po několikátýdenní nepřítomnosti se nevracel, panují o něj všeobecné obavy. Rozsáhlé pátrání zahájeno" — — atd.

Po přečtení této zprávy vojín se sotva znatelně usmál a v samomluvě hovořil: "Tedy mají o mne starost, kam jsem se poděl. Však již brzy dám jim věděti, proč a kam jsem ujel".

Po těchto slovech Bohun — neb on to byl — vstoupil do kočáru před nádražím, dal se dovézti do Jezdeckého klubu, kde si vypůjčil nejlepšího koně, kterého v stájích měli, ohnivého vraníka. Vyptav se co stojí kuň ten pro případ, že by jej nepřivedl zpět, zaplatil hotově celou sumu. Když byl kuň osedlán, vyšvihnul se Bohun mrštným skokem do sedla, a vyjel prudce do ulic.

Ó, jak mu obličej zářil, prsa radostí se dmula, neb ještě malounko a uzří ji, ji, svou Pepi, svoji lásku, svoje štěstí, kterému zůstal věren a pro něž bil se se smrtí. "Pepi, Pepičko má", šeptala ústa jeho, zatím co ostruhy pobízely zvíře k rychlejšímu běhu. Lidé zastavovali se v údivu, obracejíce se za letícím jezdcem, a mnohý zvolal: "Toť jakoby byl sám Bohun". Avšak ten nedbal. Vždyť každým skokem byl bližší té, kterou tak horoucně miloval. Již přes dva roky tomu, co od ní odešel, dva roky tomu, co jí neviděl. Dlouho sice již o ní neslyšel, než nyní si to vynahradí, neb ona naň nezapomněla, neb je tak hodná, tak něžná, tak jej milovala. Věřil jí, ano věřil, vždyť nemohla zapomenouti na všechna ta sladká slova, objeti na všechny ty sliby. Ach, jak se těšil! Domy, továrny, ba celé ulice míhaly se jen oku Bohunovu. Ještě několik ulic k západu, pak přešel prázdnou prostorou a zarazil u dvířek zahrádky, obklopující úhledný domek. Seskočiv s koně spěchal k brance zahradní a několika skoky ocitnul se na chodbě. Hřmotně zaklepal. Spěšné, tiché kroky se ozvaly zevnitř a v zápětí na to otevřely se dvěře. Avšak v témž okamžiku ozval se pronikavý výkřik a ženské tělo klesalo k zemi.

"Marie, co jest vám?" zvolal Bohun a vzav omdlelou ženu do náruči, odnesl ji dovnitř a položil na pohovku. Nechav ji pak ležeti, odešel do vedlejšího pokoje a odsud do druhého, jakoby někoho hledal, než nenacházel.

I vrátil se nazpět k Marii, sestře Josefíně, s kterou bydlela, a ovíval ji kloboukem. Po několika okamžicích omdlelá otevřela oči a vztýčila se na pohovce. Však její oči hleděly na něho jako na strašidlo: "Kde je Pepi?" spěšně tázal se Bohun. Avšak ticho a trhavé vzdechy byly mu odpovědí "Pro boha, mluvte přece, kde jest Josefína, jest živa?"

"Živa", jako se sna opakovala Marie. "A kde je?" — "Nevím".

Bohun vyběhl z domu a vešed do sousedního stavení, snaže se přemoci svoje rozechvění, tázal se po Josefíně. Sdělili mu číslo a jméno ulice, kde nyní bydlela. Více nepotřeboval. V minutě byl na koni, a pekelná jízda počala znovu. Již zarazil před domem. Konec uvázel ku svitičné a několika

skoky přeběhnul schody, octnul se u dveří, na které zaklepal, bez pozvání vstoupil.

Podivné divadlo objevilo se zrakům jeho. Bohatě upravený pokoj, svědčící více než o blahobytu obyvatel, byl pln drahého nábytku. Přichozímu vyšla vstříc žena, mladá, plná života, krásná, bohatě, avšak lehce po domácímu oblečená, zahalující si ještě prsa, neb právě byla kojila malé nemluvnátko, kteréž položila nyní do kolébky, když byla slyšela někoho přicházeti. Otevřela dveře a pohlédla na hosta. V zápětí na to rozlehly se domem dva výkřiky. Jeden radostný, volající "Pepi", druhý však k smrti zoufalý, jehož záchvěvy příšerně narážely na stěny pokoje. Bohun postoupil: "Pepi, — Pepičko, moje nejdražší, což mne nepoznáváš?" A s otevřenou náručí krácel jí blíž. Avšak ona bledá a chvějící se ustupovala před ním jako před démonem, jehož pohled sžíral jí duši. Kráčela nazpět až ke kolébce, vedle níž klesla na kolena a popustivši kraje šatu, jež dosud držela na prsou, sepjala ruce a v šílené prosbě volala: "Bohune, smiluj se, odpusť!"

Tělo její sebou trhalo a ztrnulé oči vylévaly proudy, které přes pobledlé rty stékajíce, padaly a smáčely prsa její.

...klesla před Bohunem na kolena vedle kolébky.

Bohun stoje tu vpíjel zrakem všechny krásy ženy té, dosud nemoha pochopiti, oč se jedná. Když však slyšel pláč nevinátka, které v kolébce se ozvalo, strašná myšlenka ho napadla. Což aby žena ta byla dala srdce své muži jinému, což aby to dítě pláčící bylo dítkem jejím a jiného muže? Zavrával při této vzpomínce a zraky své zuřivě zabodl v tvář klečící ženy; ruka jeho se sevřela v pěst.

"Bohunc, pro lásku, kterou jsi mne miloval, smiluj se! Nečiň mne ještě nešťastnější než jsem. Ano, já stala se ti nevěrnou, zadala jsem své srdce muži jinému ačkoliv dříve slíbila jsem je tobě, zde jest plod jeno lásky, vím to všecko, prohřešila sem se, zasloužím si trestu, avšak, Bohunc, buď milosrdný, netrestej mne, nezabíjej mne k vůli tomuto malému andílku, který by smrtí moji ztratil matku. — Smiluj se, Bohunc — smiluj se — —!" A žalostné štkání přerušilo další slova.

V tom rozlétny se dvěře a muž nějaký v průvodu sestry Josefininy vpadl do pokoje.

"Co se tu děje?" vyrazil ze sebe udýchán muž, "kdo jste, pane, a co si to dovolujete vůči mé ženě?"

"Vůči vaší ženě?" zaspěl Bohun, "hned se toho dovíte. Na kolena, tam k ní, a vy, věrná opatrovatelko mé milenky, také, chci vás vidět pohromadě, vy lupiči mého štěstí, chci se dívat do těch vašich podvodných očí a pásti se na vaši úzkosti aspoň několik minut, než vás všechny zničím!"

Josefinin manžel, jakož i Marie, jati bezejmennou hrůzou před tímto démonem msty, jenž tu stál prostovlasý, se zarudlou jizvou na skrání, se zrakem sršícím hněvem, padli na kolena vedle Josefiny.

"A nyní mě poslyš, ty nevěrná, zrádná ženo!" obrátil se Bohun k Josefině, "poslyš, co ti řeknu. K vůli tobě stal jsem se zvířetem, vrahem, furií v lidské podobě, s hordami divochů horších samého ďábla rval jsem se a nad smrtí zvítězil a sám smrti se stal, přátele i nepřátele si podmanil a pak slávu odkopl, půl zeměkoule jsem obejel a lidem, kteří mne slavili, neznajíce mne, do očí se smál, a to všecko k vůli tobě, pro tvou lásku, které jsem zůstal věren, kterouž zatím ty, ženo nevěrná, obdarovala jsi jiného, zrušivši tak všechny sliby a svaté přísahy, kterými falešná tvá jen přetékala. Já tě miloval po celý ten čas, každý den se k tobě modlil, obraz tvůj střelami nepřátelskými proražený na srdci nosil, zatím co ty jásala jsi v smyslných rozkoších v náručí toho, k vůli němuž jsi mě odkopla. Nyní očekáváš smrt z rukou mých. Nikoliv! Tato šavle jest příliš čestná na tebe, tato ruka patří muži celému a on tudíž se nemůže snížit k sprostě vraždě. Trestem tvojim budiž život. Ta myšlenka na tuto chvíli tisíckrát více pálení a bodati tě bude, než ostří této šavle. Smrt byla by pro tebe dobrodiním. Kletba bude tě pronásledovati po celý tvůj život, plnou měrou oplaceno bude nešlechtné jednání tvá. Jak horoucně jsem tě dříve miloval, tak z celé duše své tě nyní nenávídím".

Po těchto slovech se zamlčel a hněvným zrakem vpíjel se v úzkosti na zemi klečících uchvatitelů svého štěstí. Avšak zrak jeho slábl, až posléze slza zamžila oči jeho, a on obrátiv se, přistoupil ku kolébce. Dítě se zatím utišilo a udiveně vyhlíželo z peřinek. Vidouc pak Bohuna, přistupujícího k němu, vztáhlo po něm oblé ručky své. Bohun vzal dítě do náruče a toho malého andílka vinoucího se k němu pokryl vlhkými polibky. Jemu slze tekly po tvářích a maličké se smálo. Nemoha se déle dívat na šťastnou tvář toho nevinátka, které k němu, svému nepříteli, se tulilo, položil je opatrně do kolébky a vzav malý šátek na peřince ležící, zachytil do něho několik velikých slz a vytrhnuv šavli z pochvy, šátkem smáčeným svými slzami setřel uschlou krev Mayónovu na šavli dosud lpící a sbaliv šátek, dal jej dítěti do ruky se slovy:

“Přijmi tyto slzy mé a krev mých nepřátel, které jsem bil k vůli tvé matce, jako ochranný talisman a památku na mne. Až vyrosteš, optej se matky své, jestliže jí do té doby zlé svědomí neutrápí, kdo byl ten, jenž ti tento talisman dal. Kéž život tvůj popřeje ti více štěstí než přinesl mně. Buď šťastno.”

Po těchto slovech políbil horoucně rozkošné to dítě, které v ručkách hrálo si se strašnou onou památkou, načež vstav, vetkl šavli do pochvy a nepodivav se na nikoho, vyšel chvatně z pokoje. V několika okamžicích seděl již v sedle, dlouze ještě pohlédl k domu, kde opouštěl vše, co jej ještě táhlo k životu, načež zuřivě zabořiv ostruhy do slabin koně, s vichrem o závod odcválal.

Nedbal Bohun, kam jede, chtěl jen pryč, pryč, daleko, třebaš ze světa, kde by zapomněl na hroznou onu chvíli, kterou mu bylo právě prožiti. Již dávno byl vyjel z města, letěl nyní polmi k řece, nedbaje, že může život ztratiti ve vlnách. Již octnul se na břehu, avšak nezastavil. Dále do vln hnál uštvaného koně, již voda stříkala, již sahala koni po boky, avšak Bohun dále bil, kopal zvíře, žena je do proudu. Dlouho zápasil kůň s vlnami, avšak přece zvítězil. Dosáhl druhého břehu a dál hnál se vichřicí hrozný ten muž. nic nedbaje, že kůň pod ním již klesá. — Jen dál chtěl — pryč — pryč!

Od té doby uplynula řada let. Daleko na severu v hlubokých pralesích žije sám a sám podivný muž. Lidé se ho bojí, a málokdo s ním přichází do styku, jenom když nabízí jim výměnou lov svůj za potravu neb oděv. Sám vystavěl si chatrč v hloubi lesa. Nikdo neví, kdy přišel, jest tam již dlouho. Dlouhou dobu byl jeho společníkem starý, ale krásný plnokrevný černý kůň, na němž mnohdy v trysku jezdil po lesích. Ale kůň pošel a muž osaměl úplně.

Praví se o něm, že je to čarodějník a že rozumí řeči zvířat. Vlas jeho jest téměř bílý a dlouhý, vous sahá mu na prsa. Jest to Bohun. Odloučen od světa, žije život poustevníka. Nikdo by v něm nehledal bývalého veselého společníka a pozdějšího hrdinu, toho muže strašného, před nímž se zástupy chvěly. Čeká na smrt, které byl kdysi vzdoroval, zde v rtchu lesním, kde není ruchu a víru života, kde není lidské neupřímnosti a falše a věrolomnosti, kde společníky jeho jsou pouze zrezavělá, dosud stopy krve nesoucí šavle, dva kulemi rozervané malé praporece a číslo časopisu, ve kterém bylo oznámeno, že hrdina z ostrovů Filipinských a mstitel, který zahubil Mayóna, zmizel tajemně a beze stopy.

Prof. Frant. Št. Kott.

Karel Adámek.

Professor spiritismu.

Kalifornská povídka.

Z písemní pozůstalosti J. S. Zemana-Vatry.

J. S. ZEMAN,
autor.

Příhodu, kterou tu miním vyprávěti, zaslechl jsem z úst dámy, jež svého času byla nadšenou ctitelkou spiritismu, čili víry v duchy.

Tato dáma, s jejímž chotěm byli jsme dobrými přáteli, dávala kteréhosi dne čajový dýchánek, k němuž jsem byl pozván a jehož jsem se též účastnil. Za rozmluvy zavadil kdosi též o spiritismus a poznámka ta rozvinula se krátce ve velmi živou debatu. Jedni byli pro, druzí proti a každý houževnatě hájil a odůvodňoval své stanovisko. Toľiko naše hostitelka nesúčastnila se rozhovoru a stále se jen usmívala, aniž pronesla svůj názor o spiritismu. Když konečně byla jedním z hostů přímo otázána, co ona soudí o víře v duchy, zamyslíla se na chvíli a řekla: "Kterak já o spiritismu smýšlím, to uhádnete, pánové, lehce sami, bude-li vám líbo vyslechnouti mou historku, z doby, kdy navštěvovala jsem salon pověstného kdysi profesora spiritismu, doktora Sandozy na Sacramento ulici".

Oči všech zvědavě upřeny byly na rozkošné rtíky hostitelky, čistokrevné to Španělky mexického původu, jež jako dítě přestěhovala se s rodiči do Spoj. Států, kde osvojila si perfektní znalost angličtiny, v níž vyjadřovala se tak ohebně jako v krásné své materštině. Postavy byla spíše malé a plně, ale nicméně obdivuhodně pružné a graciéšné. Bohatý tmavý vlas, olivově přisnědlá pleť a ohnivé oči se sametovými brvami a obočím dodávaly jí nemalého půvabu, tak že přes třicet svých let zvána mohla býti dosud krasavicí. Řeč její vyznamenávala se melodičností a barvitostí zvuku, kterým dovedla si podmaňovat svoje posluchače. V útulném a přes veškerý přepych nábytku vkusně zařazeném salonku naší hostitelky zavládlo úplně ticho, když jala se poutavým svým způsobem vyprávěti:

"Professor Sandoza byl mým krajanem a byla jsem mu představena před mnoha lety jistou svojí přítelkyní. To stalo se nedlouho po příchodu profesorově do San Franciska, kde si pronajal nádhernou villu k spiritistickým svým účelům. V jeho salonech scházivala se každého pátku večer vybraná společnost dam a pánů, kteří se o víru v duchy a jejich vyvolávání zajímali. Přístup k těmto spiritistickým sezením měli jen professorem pozvaní hosté a důvěrní jejich přátelé a večírky konány byly v tajnosti.

Sandoza pokládán byl všeobecně za boháče a jeho spiritistická klientela vynášela mu knížecí příjmy, jak se alespoň soudilo.

Byl to vysoký a elegantní muž, uhlazených způsobů, něco málo přes třicet let starý. Strojil se vždy černě a jako eben tmavý svůj plnovous nosil do špičky přistřižený po francouzském způsobu. Krasavcem právě nebyl a spíše opak byl pravdou. Jeho snědá pleť vyznačovala se sinale žlutavým nádechem, jako pleť Číňana, nebo ještě spíše stuhlá pleť mrtvolky, ležící delší čas u ledu. Taktéž jeho nos byl nevzhledný a u kořene sploštělý a rty jeho byly tenké a téměř bezkrevné. Vzdor své ošklivosti měl však Sandoza u žen štěstí a několika z nich hlavu popletl úplně, čímž vinny byly jeho

podivné, uhrančivé oči, jimiž dle potřeby dovedl blýskat jako učiněný ďábel, nebo hledět jimi tak mrazivě, že krev v těle tuhla.

Jak jsem později seznala, byla také moje, o něco starší přítelkyně do profesora šíleně zamilována. Když mne prvně uvedla do jeho salonu, učinil na mne Sandoza velmi nepříjemný dojem a téměř pověrečný strach zmocnil se mne před těma zvláštníma jeho očima. Když mne však v mateřštině mé oslovil, v čistém a vřelém tonu, opustila mne poněkud úzkost a já neviděla více toho nehezkého obličejce a jeho, jako dva uhliky zářících očí pozbyly své přišernosti. Volno mně však přece jen nebylo a po celou dobu spiritistického večírku, prvého, jehož jsem se ve svém životě účastnila, ovládala mě nitro jakási nedůvěra k pověstnému mému krajanu, jenž těšil se u přítomných nemalé úctě a vážnosti.

Professor Sandoza měl pozoruhodně médium, pomocí jehož konal své spiritistické pokusy. Byla to mladá, sotva dvacetiletá Němkyňe, již přivezl s sebou do San Franciska ze své cesty do Berlína. Toto děvče bylo pravým opakem professorovým. Postavy byla malá a dětsky utlé, obličej její byl průzračně bílý, zapadlé modravé oči pohlížely před sebe mdle a ospale a vlas její byl řídký a stříbřitě bělavý, jako spatřujeme u Albinů. Na první pohled bylo patrné, že je to bytost nervově vysilená a snad i hysterická, neboť v koutcích jejích rtů stále to křečovitě trhalo a oči její chvílemi nervosně mžikaly.

Byla však výborným médiem a Sandoza byl na ni nemálo hrdým.

Salon, v němž professor konal své pokusy, obrácen byl okny do zahrady a tvořil polookrouhlý sál, v jehož rovné stěně nalézal se prostorný výklenek s podiem, na němž stálo černě potažené křeslo pro médium. Křesla pro hosty byla vesměs z rudého plyše a taktéž nástěnné čalouny a těžké záclony oken byly rudé barvy, což dodávalo místnosti dosti ponurému vzhledu. Spiritistický salon professorův zařízen byl sice na elektrické osvětlení, ale toho nebylo téměř nikdy používáno, nýbrž při sezeních rozžihány byly voskové svíčky, umístěné na visutých svícnech podél stěn a opatřené stínidly z rudého hedvábu. Toliko ve stropě výklenku, kde vedle křesla pro médium nalézal se též malý a kulatý ebenový stolec, na němž stála lidská lebka s dvěma přeloženýma hnáty, svítivala po celý průběh spiritistického večírku veliká elektrická lampa v podobě koule z jasného opálového skla.

Do okrouhlého sálu vedly z chodby jedny veliké hlavní dveře s menší předsiní, oddělenou od sálu těžkou portierou a do výklenku vcházelo se malými dvířky z pracovny professorovy, kde tento provozoval svoji lékařskou praxi, omezující se na léčení magnetismem a suggestcí. Většina dam, která profesora v jeho pracovně navštěvovala, nepřicházela však za účelem léčení, nýbrž na tajné spiritistické porady, jak mi moje přítelkyně, která byla horlivou spiritistkou, svěřila. Sandoza neměl stanoveny žádné určité honoráře, ale jelikož jeho klienti náleželi po většině k velmi bohatým vrstvám společnosti, rozumělo se samo sebou, že honoráře byly veliké.

K úplnému popisu sálu třeba ještě dodat, že strop jeho byl z hvězdovitě se sbíhajících zrcadel, jichž účel jsem z počátku nechápala. Teprve později stala se mi účelnost tohoto neobvyklého zařízení jasnou.

Jak jsem již pravila, necítila jsem se hned při své první návštěvě professorova domu jaksi volnou a když uvedena jsem byla do spiritistického salonu, usedla jsem přes veškeré námitky své přítelkyně do jednoho z nejzadnějších křesel hned při hlavním vchodu do sálu. Přítelkyně přisedla blíž k výklenku ve stěně a totéž učinili i ostatní přítomní, tak že jsem osaměla. A byla jsem tomu ráda. Salonně oděná společnost, dámy v nádherných divadelních toaletách s hlubokými výstřihy a ověšené drahými šperky a pánové ve fracích a bílých vestách, zvyšovali moji stísněnost. Moji

rodiče nežili v tak skvělých poměrech, abych si mohla dovolit nějaký luxus v úboru a špercích a proto držela jsem se v ústraní od ostatních.

Když professor Sandoza, ruku v ruce se svým mediem vstoupil postranními dveřmi do výklenku, hovor a šum v sále umlkl a zavládlo v něm hrobové ticho, v němž bylo slyšeti vlastní srdce a tepny tlouci. Každý upřeně hleděl k podiu, od jehož povlaku ostře se odrážely tisícere drobné blesky elektrické lampy.

Medium usedlo v křeslo a professor slabě se uklonil směrem ku shromážděným a v dosti hbité angličtině, s nápadným španělským přízvukem řekl: "Dámy a pánové! Mním se pokusit vyvolat dnešního večera před vámi ducha velikého císaře Napoleona a egyptské královny Kleopatry z posmrtných říší astrálních plání. Je-li snad mezi vámi někdo, kdo pochybuje o jsoucnosti čtvrté dimense a o možnosti mého pokusu, prosím, aby přisedl co nejbliže k podiu, by se na vlastní oči přesvědčil, že nejedná se o žádný klam".

Zvučný hlas profesorův umlkl a pronikavé jeho oči zatěkaly po přítomné společnosti, v níž ozval se tlumený šepot. Asi tři neb čtyři pánové povstali a po silných kobercích pošoupli svá křesla k samotnému okraji podia, načež professor požádal ještě posluchačstvo, aby zachovalo úplný klid a ticho a pokročil k svému mediu.

Chvilí upřeně pohlížel v bílý obličej děvčete, které vysileně spočívalo v křesle, aniž by slova promluvil. Povšimla jsem si, jak mladá dívka se zachvěla, když posléze vztáhl k ní ruce a prsty svými jal se jí přejížděti čelo a skráně a to tím způsobem, že palce jeho rukou zůstávaly v jisté dálce od jejího obličejce pevně k sobě přimknuty, při čemž medium upřeně hledělo v jeho vázanku, v níž zapíchuta byla jehlice s oslnivě vybroušeným velikým démantem.

Trvalo to jen několik minut a mediu uzavřely se oči a hlava zvrátila se lehce na zad na vypoštěřovaný lenoch křesla. Ušnula, ale její horečně vzdouvající se nádra svědčila o umělém, neklidném spánku a vzrušení nervů.

Sandoza se od media nehýbal a teprve když posléze upadlo v skutečný hluboký spánek, postoupil k svému stolku a neustále pohlížeje na dívku, zvolna jal se k ní mluvit. Hlas jeho zněl přidušeně a činil dojem jakoby přicházel z dálky.

"Řekněte nám", otázal se professor svého media, "kde dli duch velikého císaře Napoleona?"

Spící dívka však ani nehlesla.

Teprve při druhé otázce profesorově, zadrželo to křečovitě jejím obličejem a rty její se slabě pohnuly. Současně povstala a otevřela oči; ale bylo to jen bělmo očí, které jí v důlcích zasvitlo.

"Usedněte", poručil Sandoza a když medium s otrockou poslušností vykonalo jeho rozkaz, pokračoval: "Chceme mluvit s duchem Napoleonovým a vy musíte nám jej přivolat. Řekněte, kde vězí!"

Dívka přejela si rukou obličej a z prsou vydralo se jí několik nesrozumitelných zvuků, jež nabývaly stále větší podoby s řečí a konečně bylo jim dosti jasně rozuměti:

"Vidím světla ... daleko, daleko, ... stíny se kolem kmitají ... teď jeden stín se uchyluje stranou ... poznávám jej ... třírohý klobouk, zamračená tvář a kord po jeho boku ... kráčí sem ... hledí mně do tváře ... Napoleon! ... Ne, já jsem tě nevolala, odejdi, odejdi!"

"Mlčte!" zahřměl professor na děvče, jehož poslední slova podobala se výkřikům, třebaš, že rty její se téměř nepohybovaly. "Poroučím vám, abyste duchu Napoleonovu neodpovídala. Jak daleko nalézá se ještě od vás?"

Medium se zachvělo.

"Napoleon je zde ... Cítím jeho dech .. bojím se ..."

"Chovejte se zticha a otažte se ho, je-li skutečně duchem velkého císaře", rozkázal professor.

"Je ... je to on ..." přikyvuje ona hlavou ..."

"Dobře! Ať nám tedy dá znamení o své přítomnosti na stolku".

Při posledních slovech odstoupil professor stranou. Několik vteřin panovalo příšerné ticho, ale pak ozvalo se na plochu ebenového stolku několik temných úderů a současně se stolek se strany na stranu po dvakrátě pohnul a lebka spadla s něho na koberec.

Vyskočila jsem zděšená s křesla.

Až dosud zachovávala jsem pokud možno klid, třebaže mi při spiritistických pokusech professorových počínaly cvakat zuby. Byla jsem tehdy sedmnáctiletým děvčetem a hlava moje přeplněna fantastickými obrazy. Bála jsem se v noci vyjít sama ze své ložnice jen na chodbu, nerciliž do jiných pokojů a nyní byla jsem svědkem, jak duch Napoleonův ze záhrobní vchází do místnosti, kde jsem seděla sama v nejzadnějším koutu.

Věřila jsem pevně, že je to skutečně duše nešťastného císaře, jež zaklepala na stolek a hrůza, která mne při tom pojala, byla nevýslovná. Snad bych byla vykřikla, ale hrdlo moje bylo sevřeno, že jsem hlásky ze sebe vydati nemohla.

Chvěje se na celém těle jako osyka, vyběhla jsem ven na jasně osvětlenou chodbu ...

Chodba nalézala se na prvním poschodí a vedly z ní dvoje točité mramorové schody do přízemí. Když jsem s přítelkyní vstupovala do rozlehlé villy professorovy, nepovšimla jsem si, po kterém z obou schodišť jsme vešly do jeho salonů a tak se stalo, že seběhla jsem po schodišti nepravém a ocitnuvši se venku na čerstvém vzduchu, seznala jsem, že se nenalézám na ulici, nýbrž v zahradě, upravené v rozkošný palmový lesík s klikatými úzkými pěšinami.

Domovní dvěře za mnou zapadly a já dovnitř nemohla. Také na moje zvonění na elektrický knoflík u dveří nepřišel mi nikdo otevřít; snad žádný ze sloužících nenalézal se právě v místnosti, do níž zvonek vedl a tak nezbylo mi, nežli se smířiti s osudem a posečkat, až někdo do zahrady vejde.

Volati jsem nechtěla a snad bývalo by to i marno, neboť okna osvětleného spiritistického sálu, jež nalézala se nad mojí hlavou, byla opatřena dvojitými okenicemi a mimo to i jejich těžké, spuštěné záclony byly by můj hlas utlumily a druhé křídlo professorovy villy nemělo osvětlených oken vůbec a všude panovala jen tma a ticho.

Také zeď zahrady byla příliš vysoká a že by někdo z ulice mé volání zaslechl, bylo nanejvýš pravděpodobné, neboť residenční to okolí bylo v této době úplně pusté.

Mohlo býti asi devět hodin. Dost možná, že však bylo i později, neboť pojem časový mne opouštěl za pokusů Sandozových a moje myšlénková

Emil Bachman

neurovnanost byla tak silnou, že jsem si nemohla ani vzpomenouti, kdy jsme s přítelkyní do villy vešly.

Měsíc svítel s oblohy jako rybí oko, ale záře jeho připadala mi cizou a chladnou, třebaš že noc sama byla dosti teplou.

Aniž bych si byla jasně vědoma co činím, postoupila jsem dále do zahrady a záhy ocitla jsem se v bludišti pěšin, posypaných žlutým pískem a zastíněných obrovskými listy palm. Květiny vydechovaly ze sebe opojnou vůni, z níž zmocňovala se mne lehká závrat.

Konečně zašla jsem tak daleko, že houštinami nebylo více zřítí osvětlených oken villy, když jsem se za sebe ohlédla. Chtěla jsem se vrátiti, avšak v spletivu pěšin uchýlila jsem se v nepravou cestu a zašla ještě hlouběji do palmového lesíku. Zahrada nemohla býti rozhodně příliš rozlehlou, ale mně to připadalo, jakobych bloudila v ohromném jakémsi lese. Přímo nebylo možno jíti v žádném směru, an tomu bránily ostnaté houštiny s podivuhodně krásnými květy všech barev a palmové skupiny, zvedající se do veliké výše, znemožňovaly volný rozhled.

Nebylo pochyby, že točité, klikaté pěšiny zbudovány byly dle jistého plánu, jehož účel byl mi opětne neznámým, jako před tím hvězdovité seskupení zrcadel na stropě sálu, z něhož jsem utekla.

Pěšiny zahrady byly tak uměle stočeny, že se snad táhly do vzdálenosti několika mil, třebaš že jen na malém kusu země. Na křižovatkách protínalo se všude pět i více stezek a tak bylo člověku, který se v tom podivném zahradním bludišti nevyznal, velmi těžko naléztí pravou cestu k východu a mně nepodařilo se to vůbec.

Vysílena dlouhým blouděním, usedla jsem posléze na z bambusu zrobenou lavičku v malém japonském pavilonu, který tvořil střed několika hadovitě stočených pěšin a zahleděla se k obloze. Měsíc stál již hezky vysoko a k půlnoci daleko již nebylo.

Naděje, že bych se ještě v noci ze zahrady professorovy dostala ven, nebyla téměř žádná. Kdo také vešel by v tyto záhadné a osamělé kouty, kde noční stíny a měsíční světlo prováděly svoji bizzarní hru v listoví stromů, šepotajícím svistivě jako rty nebožtíků?

Bylo mi nevysslovně teskno a zrak můj ustrašeně bloudil kolem; lekala jsem se každého stínu, který při zavanutí větru přelétl přes cestu. Přivřela jsem oči, abych nemusela hleděti v tu příšernou lesní samotu, která mne obklopovala, ale tu opět k sluchu mému tím intenzivněji dolétati počalo tiché skučení větru a tajemné šumění stromů. Pološilena hrůzou přitiskla jsem dlaně k uším, abych nemusela naslouchati těm děsivým hlasům listopadové noci.

Jak dlouho jsem tak seděla nevím, ale zdálo se mi, že to byla celá věčnost ...

Náhle, jakoby na mocný pokyn jakýsi, otevřela jsem oči a zrak můj padl na protější pěšinu. v jejímž písku ozvaly se lehké kročeje. Srdce počalo mi hlasitě bušiti, krev hnala se prudce k mozku a nohy se pode mnou zachvěly, když jsem se sedadla pokusila se vyskočiti.

Dosud nebylo nikoho viděti.

Kročeje stávaly se však stále zřetelnější a konečně v záhybu cesty objevila se stíhlá ženská postava, kráčející zvolna v před. Bílá její tvář se zamhouřenýma očima vyjímala se v světle lunny děsivě a já v prvé chvíli nemyslila jinak, nežli že je to nějaký duch vystouplý ze stínů záhrobní.

Sotva jsem hrůzou dýchala, když jsem zpozorovala, že podivná postava kráčí rovnou k altánu. Teprvu když přiblížila se na několik kroků, poznala jsem v ní professorovo medium a současně zahleděla jsem jak v malé vzdálenosti za ni objevil se ten, v jehož zahradě jsem se nalézala.

Medium usedlo na druhém konci altánu, stále pohříženo v spánek, když i professor objevil se u jeho vchodu.

Pronikavý jeho zrak padl hned v prvním okamžiku na mne a neušlo mi, že byl professor moji přítomností poněkud překvapen, třebaž že obličejem jeho přelétl úsměv, jakým zdravíme ty, které jsme s určitostí očekávali. Objevení Sandozy a pohled jeho podivných očí zvýšily moji úzkost více, než kdyby skutečně nějaké strašidlo přede mnou stálo.

Něco mi stále říkalo, abych se měla před nim na pozoru a on dobře upozoroval moje obavy před jeho osobou.

Aniž by slůvka promluvil, pokynul mi, abych vyšla z altánu a položil varovně ukazováček přese rty, pohodiv hlavou směrem k mediu.

Šel napřed a já jej následovala. Pěšina, kterou mne vedl několikrát se spirálovitě přetínala a konečně v podobě tištěného "s" došli jsme po ní před zadní verandu professorovy villy, z jejíž oken ani jedno nebylo již osvětleno.

Byla jsem nanejvýš překvapena.

Celá cesta netrvala ani pět minut a já před tím snad po celé hodiny bloudila bludištěm stezek, aniž bych z něho vyvázla. Zde teprve professor poprvé se ozval:

"Vaše přítelkyně vás hledala, slečno", řekl přidušeným hlasem, "ale myslili jsme, že jste odešla domů dříve než přednáška moje skončila. Všiml jsem si, že se vás při mých spiritistických pokusech zmocňovala stisněnost a proto jsem se vašemu odchodu pranic nedivil, když jsem vás o něco později mezi společnostmi pohřešil. Ubezpečuji vás však, že v mém domě netřeba vám mítí strachu a doufám, že mne pocítíte opět svoji návštěvou příštího pátku".

Za řeči pohlížel na mne professor s tak zvláštním výrazem, že jsem nemohla snést jeho pohledu. Chtěla jsem se mu omluviti, ale předešel mne, jakoby myšlénky moje znal.

"Netřeba omluv, slečno. Vim; použila jste nepravého schodiště a ocitla jste se v zahradě, v níž je ovšem cizinci za těžko se vyznati. Lituji, že jsem vás nemohl dříve vysvoboditi z nepříjemné situace, ale večírek protáhl se až do jedné hodiny".

"Což je již tak pozdě?" odvětila jsem se slova.

Usmál se opětně a pohlédnuv na své hodinky, ozdobené na zadním plášti umrlčí hlavou, pravil:

"Budou pomalu dvě a vy mně prominete, že vám nenabídnu průvod. Obávám se, aby medium moje neprobudilo se za mé nepřítomnosti, an dostávají se u něho po procitnutí vždy hysterické křeče. A proto právě vždy po svých pokusech odvádím onu dívku do zahrady, aby na čerstvém vzduchu lépe se vzpamatovala".

To řekl tak chladně a lhostejně, že mne mráz obešel po těle.

"To je hrozné", vyklouzlo mi ze rtů.

"Není, ale nejste uvyklou na výjevy podobného druhu. To je vše".

Uchopil mne lehce za ruku a já pocítila, jak mnou při doteku jeho prstů projelo opětně mrazení. K největšímu mému podivení nevedl mne však professor ku vchodu do domu, nýbrž ke zdi zahradní, kde stiskl jakési péro, načež se v ní neslyšně otevřela malá branka, vedoucí přímo do ulice.

Při spatření pouličních svítilen pocítila jsem značnou úlevu ve své stisněnosti a dokonce odvětila jsem se otázky, jak mohl v setmělém sále při svých spiritistických pokusech upozorovati na mne rozčilení, an ani jedenkrát — pokud jsem se alespoň pamatovala — nepohlédl v místa, kde jsem seděla.

Chvilí váhal, ale pak ledabyly prohodil:

"Nevšimla jste si zařízení stropu?"

"Ano. Jsou na něm připevněna zrcadla, hvězdovitě se sbíhající ku středu".

"Zcela správně. A ve středu právě je jiné okrouhlé zrcadlo postavené v neznatelném úhlu, proti podiu, odkudž je lze v něm viděti jasně tváře všech přítomných. Jakým způsobem se tak děje, to patří již do oboru příliš odborné optiky a proto vás tím nebudu nudit. Nyní však již musím jít a bojíte-li se snad sama domů, zazvoním na některou ze sloužících."

"Ne, děkuji vám. Půjdu sama".

Pokrčil rameny.

"Jak je líbo. Příští pátek vás však slečno zcela určitě očekávám opět mezi svými posluchači. Přijďte raději o něco dříve a nechte se sluhou uvésti přímo do mé pracovny. Ukáží vám velmi zajímavé věci — a nyní: na shledanou!"

Poslední věty hučely mně ještě hlavou, když jsem se ocitla na ulici a branka se za mnou uzavřela, což stalo se opět tak neslyšně, jako když se před tím otevřela. Ton, jakým professor Sandoza pronesl své pozvání, byl téměř velitelský a cítila jsem se tedy plným právem uražena. Abych však přímo odmítla, k tomu neměla jsem dosti síly a teprve na cestě k domovu, když jsem myšlénky své jaks taks uvedla opět v soulad, mrzela jsem se sama na sebe, že jsem tak neučinila. Uminila jsem si však pevně, že prah professorova domu nikdy více v životě nepřekročím.

A přece stalo se jinak!

Člověk ten musel mít ve svých slovech a očích skutečně něco magnetického, neboť sotva nadešel příští pátek, zapomněla jsem rázem na veškeré hrůzy, které mně bylo před týdnem prožiti a s přibližujícím se večerem vzrůstalo moje rozčilení. Sváděla jsem v nitru svém tuhý boj sama s sebou; rozum můj vzpíral se návštěvě Sandozovy villy, ale jakási nejasná, démonická síla nutila mne, abych vyšla z domu. Konečně bylo mi zřejmo, že musím velitelského vyzvání professorova uposlechnouti!

Musela jsem? ... Ano, neboť jsem byla čivově churava a neschopna vlastní vůle. Sandoza dovedl mně vsuggerovati svoje přání, jako bych byla jeho mediem. To dokázaly jeho či a já, sotva slunce zapadlo, nalézala se již na cestě k Sacramento ulici.

Přijal mne přátelsky ve své pracovně, která se podobala vnitřku rakve tvarem svých stěn. Bylo-li to tak náhodou, nebo jednalo-li se opět o nějakou spiritistickou kaprici professorem, neměla jsem tušení. Pamatuji se toliko, že jsem se více nebála a když pokynul mně rukou do křesla, že jsem se do něho lhostejně vrhla, jakoby to doma bývalo. Sandoza usedl proti mně a s tichým pohvizdováním, které připomínalo vzdálený zpěv ptáka, pohlížel mi do obličeje. Chtěla jsem z křesla povstati, ale v tom zmocnila se mne nepřemožitelná dřimota.

"Jste nemocna", zaslechla jsem ještě v polospánku, ale k sluchu mému přicházejícího hlasu jsem více nerozeznávala. Přikývla jsem jen souhlasně hlavou, když opětně kdosi těsně u mého ucha zašeptal: "Chtěla byste býti mým mediem?"

Slova ta pojednou živě připamatovala mi onen příšerný výjev v professorově zahradě, kdy spatřila jsem za noci kráčeti pěšinou ve sny pohříženou Němkyni a já s napjetím posledních sil pokusila se zvolati: "Nechci! Hlas můj však selhal a tu obklopila mne tma, neproniknutelná a hustá a já pozbyla vědomí, co se se mnou děje ...

Když jsem opět procitla, cítila jsem se nevýslovně slabou. Ležela jsem na pohovce v malé jakési komnatce v slohu Ludvíka XV. a nade mnou skláněla se známá tvář mé přítelkyně, podávající mně sklenici čerstvé vody. Napila jsem se s chutí a první má otázka byla, kde se nalézám.

Přítelkyně se usmála:

“Což nevíš, jakou slávu přinesl ti dnešní večer?”

Pohlédla jsem na ni překvapeně.

“O jaké slávě mluvíš? Či snad ještě stále sním?”

“Nevíš tedy zcela ničeho o tom, že professor Sandoza uvedl tě do hypnotického snu a pomocí tvou vyvolal z astrálních plání ducha Alexandra Velikého a Jiřího Washingtona? Před celou společností vzdal ti po té chválu, že jsi nejlepším médiem, jaké v životě svém seznal”.

Teprve nyní, se zvolna vracějící se paměti, vzpomněla jsem si na svoji návštěvu v profesorově pracovně a hněv mnou zalomcoval, když jsem z úst přítelkyně vyslechla, k jakému účelu byla jsem použita.

“Bídák!” zvolala jsem rozhořčeně. “Učinil tedy ze mne proti mé vůli své médium?”

“Mýlíš se má drahá,” bránila profesora přítelkyně. “Když tě přenesli do tohoto salonku, a já pana Sandozu volala k zodpovědnosti, ukázal mi listinu, kde jsi se mu podepsala, že svoluješ býti jeho médiem pro dnešní večer”.

“To je smělá lež; já ničeho nepodepisovala,” vybuchla jsem.

“A přece ano”, ozval se v tom jakýsi hlas od dveří, v nichž pohnula se portiera a na prahu objevil se professor Sandoza, skepticky se usmívaje.

Náhlý jeho příchod uvedl mne v rozpaky. Zapomněla jsem, že nalézám se v jeho domě a on dle všeho rozmluvu naší vyslechl. Ačkoliv jsem měla plné právo k výčitkám, an hrubým způsobem dovolil si zneužítí mé návštěvy ku svým účelům, cítila jsem se neschopna jediného souvislého slova.

Sandoza ke mně přistoupil a podává mi jakousi listinu, řekl:

“Zde vizte sama, slečno, že jednal jsem jen s výslovným vaším svolením”.

Pohlédla jsem maně na papír a kdo popíše mé leknutí, když jsem tam skutečně uzřela vlastnoruční svůj podpis.

Nebylo nejmenší pochyby, že professor dal mi onu listinu k podepsání, když mne uspal, ale jakým způsobem se mu podařilo můj podpis vylákati, bylo mi záhadou. Podivný ten člověk mohl mne snad o život připravit, kdyby býval chtěl. Tak velikou byla moc pronikavého jeho zraku a démonické jeho vůle ...

Toho večera odejela jsem v průvodu přítelkyně domů v profesorově kočáře, neboť jsem se dosud cítila velmi zesláblou. Za jízdy uchopila mne moje kamarádka v jedné chvíli za ruce a z očí vytryskly jí dvě velké slze.

“Jak ti závidím!” zašeptla. Pohlédla jsem na ni nechápavě.

“Mně? A proč vlastně?”

“Oh, jaká jsi to dítě! Což nechápeš, že tě professor Sandoza miluje? Nepozorovala jsi, s jakou vroucností a něhou na tebe pohlíží? Ani nevíš, co vše bych dala za jeden takový pohled!...”

Býlo mi už jasno. Přítelkyně byla do profesora vášnivě zamilována. Jedno jsem však nechápala a to, kterak tak hezké děvče jako ona, mohla

Prof. Dr. Čeněk Zíbrt,

si oblíbít člověka tak nehezkého a proč ňa mne žárlila, neboť Sandoza stal se mi přímo odporným. Netajila jsem se jí se svými city a neušlo mi, že záblesk divoké radosti šlehl jejím obličejem, když jsem co nejrozhodněji prohlásila, že k profesorovi více nepůjdu ani za celý svět.

Příští dva dny proležela jsem doma na lůžku stížena prudkými bolestmi hlavy a závratěmi. Byly to bezpochyby účinky hypnotického spánku, v který mne Sandoza uvedl, bez ohledu poruší-li tím mé zdraví. V průběhu choroby zmocňovala se mne prudká nenávisť proti němu, ale rodičům jsem se přece nsvěřila se svým dobrodružstvím.

Každý by si nyní zajisté myslil, že jsem více k profesorovi nešla, po všem tom, co se stalo, ale nebylo tomu tak. Přes veškerý vnitřní odpor a slib daný přítelkyni, ubírala jsem se příštího pátku opět na Sacramento ulici a po celé dlouhé měsíce činila jsem tak dále, jako samnambula, které vzata byla její vůle. Co se tenkrát se mnou dělo, o tom mohu si dnes učiniti jen přibližnou a mlhavou představu. Jedno je však jisto, že nebyla jsem tenkrát asi nervově a snad i duševně zdráva. Profesor Sandoza měl mne úplně v moci . . .

Od oné noci, kdy jsem jim byla hypnotisována a ve spánku za médium použita, jsem více do jeho pracovny nevkročila. Pokoušel se sice z počátku získati mne pro své spiritistické pokusy, ale já, vědouc, že bych mu asi dlouho neodporovala, zastrašila jsem jej výhrůžkou, že by moji rodiče jeho jednání beztréstně nepominuli. A tu poprvé zachytila jsem na tváři profesorově jakýsi záblesk úleku. Více již na mne nenaléhal a já docházela k němu jen na páteční večírky.

Časem stala jsem se tak náruživou spiritistkou, že jsem se vždy sotva mohla pátku dočkati.

Těžko uhádnouti, kam by to bývalo všecko tenkrát se mnou vedlo, nebýti dvou, šťastných pro mne událostí, které běh mého života změnily úplně.

První z nich týkala se profesora samotného.

Jak jsem již dříve pravila, požíval podivný člověk onen přes veškeru svoji ošklivost u dam nemalé obliby, čili, jak se běžně říká, měl u ženských štěstí a tu musím podotknout, že mnohé z nich byly proslulé nejen svým bohatstvím, ale i krásou. Přítelkyně moje, která v nešťastné, neopětované své lásce k profesorovi stávala se stále žárlivější, vypravovala mi celé romány o milostných pletkách Sandozových a nejednou vybuchla při tom v hystericky křečovitý pláč. I ona nebyla tehdy normální, jako celé to okolí professorovy osoby. Podivným bylo však to, že láska její splácena byla úplnou netečností se strany Sandozovy, neboť byla děvčetem velmi sličným a náležela k jedné z velmi zámožných rodin v San Franciscu. Seznámily jsme se spolu v jistém veslařském klubu a záhy jsme k sobě přilnuly upřímným přátelstvím a jen jejím prostřednictvím dostala jsem se do společnosti, do níž bych za obyčejných okolností sotva byla získala přístupu.

Kteréhosi rána příběhla ke mně přítelkyně rozčilená a chvějící se na celém těle.

"Viš co se stalo?" zvolala hned na prahu a aniž by na moji odpověď čekala, pokračovala dále: "Včerejší nocí, zatím co jsem dlela v Sandozově ville, vloupali se do mých pokojů lupiči a zpřevraceli vše na ruby v zásuvkách skříní a stolů. Neměla jsem tam mnoho, an jsem své nejcennější šperky měla na sobě a nezvaní hosté byli dle všeho velmi urozeného původu, neboť tam veškeré zlaté klenoty zanechali a na památku vzali si jen jedinou věc, jež měla poněkud větší cenu. Byl to démantový prstýnek, který mně před léty darován byl otcem k mým narozeninám. Šli tedy asi za drahými kameny a zlato nechali nedotknuto. Nuže, co o tom soudíš?"

Nevěděla jsem skutečně co odpovědět a abych vůbec něco řekla, prohodila jsem těšivě:

“Nu, jen když ti mnoho neodcizili”.

Mávla rukou.

“Eh, nerozumíš mně. Nemluvíme o hmotné ztrátě nějaké. Mne především zajímá a děsí zároveň, kdo oni lupiči byli? Sprostí ničemově to být nemohli, neboť ti byli by se spokojili i se stříbrem, nerciliž zlatem”.

“To je pravda”.

“Tak vidíš. I detektiv, jehož jsme ještě včerejší noci, po mém návratu z professorovy villy zavolali, prohlásil, že jedná se o neobvyklý případ. Ani na oknech, kudy lupičové ze zahrady do mých komnat vnikli, ani na nábytku nebyly nalezeny otisky po prstech a pánové pracovali nade vší pochybnost v rukavičkách. Dle náhledu detektivova byli to tíž gentlemanové, kteří v poslední době spáchali rafinovaným způsobem několik odvážných krádeží šperků veliké ceny a jimž policie marně snaží se přijít na stopu. Nápadným je, že urození ti zločinci dobře dovedou si vypočítati k svým návštěvám příhodnou dobu, kdy panstvo je mimo dům a ještě nápadnějším je ta okolnost, že většina okradených, jichž jména nám zavolaný detektiv sdělil, náleží do společnosti známých a pánů profesora Sandozy ...”

Poslední větu pronesla přítelkyně má tak zoufalým přízvukem v hlase, jaký jsem z úst jejích dosud neslyšela. I mne zmocnilo se jakési rozechvění při vyslovení professorova jména, ale dosud jsem nechápala, v jaké souvislosti mohl by on býti s dotčnými krádežemi.

“Nemyslíš přece”, ujala jsem se slova, “uváděti lupičské ony kousky do nějakého vztahu s osobou Sandozovou? Nevidím v tom nic divného, že většina oloupených je jeho známými, neboť jak sama víš, schází se v jeho salonech lidé bohatí a k chudým přece lupičové šperky hledat nepůjdou”.

“To je sice pravda, ale doložím-li, že více než polovina případů těch udála se v noci z pátku na sobotu, nezdá se ti při tom nic divného?”

Zachvěla jsem se.

“Ty tedy myslíš ...?” Vskočila mi do řeči:

“Nemyslím, nýbrž jsem o tom přesvědčena, že professor je na všem tom šťastněn. Při vykonané přehlídce mých věcí shledala jsem, že s děmantovým prstýnkem zmizela z mého psacího stolku podobizna Sandozova, již mně kdysi daroval na moji žádost. To bylo ovšem ještě v době, kdy byl v San Franciscu dosti neznámým a kdy jsem mu byla dost dobrou ...”

Při poslední větě vydral se se rtů přítelkyně bolestný povzdech, načež pokračovala:

“Důvěřuji ti a proto se ti svěřím. Sandoza miloval mne tehdy rovněž ale láska jeho neměla dlouhého trvání a skončila počátkem skvělé jeho kariery, jaké se zde v brzku domohl a mně zbyla ze všeho jen jeho podobizna; jeho srdce, má-li vůbec jaké, se mi odcizilo úplně v loktech jiných žen. Stále jsem myslila a doufala, že se ke mně vrátí zpět, ale zklamala jsem se. Čím více se mi však vzdaloval, tím častěji obírala jsem se s ním ve svých myšlénkách i snech, a darovaná mně podobizna stala se mi pokladem nejdražším. A nyní je pryč! Chápeš, co to znamená? Co by mohlo lupičům záležeti na bezcenné pro ně fotografii? Proč by právě ji s sebou brali? Nevídiš-li, že v celé té věci je jakási úmyslnost, kterou svým citem lépe pochopuji nežli slovy mohu vyjádřiti? Jsem si tím jista, že Sandoza chtěl mne zbaviti poslední památky na něho a že krádež prstýnku byla jen zástěrkou k utajení pravé podstaty činu”.

“Tomu opravdu nerozumím”, zvolala jsem překvapena. “Co mohlo by professorovi záležeti na pouhé fotografii, jakých za pár dollarů může si dát zhotoviti celou řadu?”

“Záleželo mu na tom více, nežli si myslíš. Dle mého náhledu připravuje se Sandoza k provedení nějakého zločinného plánu a chce po sobě shladiti veškeré stopy, jež by mohly policii posloužiti k jeho dopadení.”

“To je ale hrozné! Což pak je professor opravdu takovým, jak mi jej líčíš? Neměla jsem k němu nikdy důvěru, ale že by mohl býti zločincem, tomu bych ani ve snu byla neuvěřila”.

“Viš, má zlatá,” ujala se opět slova přítelkyně, “že Sandozovu villu navštěvuji již více než dva roky a za tu dobu měla jsem příležitost vypozerovati všelicos, co tobě jistě ušlo. Vim dobře, že villa professorova neslouží jen ku spiritistickým účelům, nýbrž že se tam schází též hazardní hráči. Sama jsi poznala hned prvního večera, jak podivně zařizena je jeho zahrada, když jsi v ní po celé hodiny bloudila, třebaš že její rozloha není veliká. A právě tak zařizena je i villa. Majitelem jejím je jistý francouzský baron, ten který vždy v sále sedává vedle pani R...vé a professor Sandoza má ji od něho pronajatu. Nevěřím však, že tomu ve skutečnosti tak je a myslím, že se tu spíše jedná o celou společnost prohnanych podvodníků, spiknuvších se za účelem olupování lehkověrných lidí. A hlavou těchto salonních banditů je dr. Sandoza!”

“Toť vskutku zvláštní a přece ještě včerejšího večera mluvila jsi s nadšením o professorových spiritistických pokusech a nyní nazýváš jej podvodníkem.”

“Opět mi nerozumíš. Pokud se týče spiritismu, jsem dosud nadšenou jeho ctitelkou a Sandozovým vlohám důvěřuji v tom ohledu úplně. Je to nadaný muž, ale povahou svou je jedním z největších ničemů pod sluncem a hypnotického svého vlivu zneužívá k zločinným účelům”.

“Nemiluješ ho už tedy nyní, když jsi seznala, čím vlastně Sandoza je?”

“Naopak. Miluji jej ještě více!”

Ustoupila jsem zděšením o krok nazpět.

“Je-li možná?” Smutný úsměv přelétl jí tváří.

“Divíš se tomu, pravda? Ale až i ty jednou poznáš co je to láska, pochopíš mne lépe, nežli mne chápeš nyní. Pokud jsem Sandozu považovala za poctivého muže, cítila jsem k němu vedle lásky i hlubokou úctu. O tu se ovšem připravil, ale láska zůstala přec a nyní, kdy vidím, jaké hrozí mu nebezpečí že bude snad usvědčen, zatčen a odsouzen k pobytu v káznici, cítím v sobě i dosti síly, abych jej chránila proti všemu a všem a zabránila jeho zkáze!”

Slova ta byla opravdová a vřelá a veškerá vášnivost mé přítelkyně vyzněla v nich v plné síle.

“Co hodláš učiniti?” otázala jsem se ještě, pozorujíc v jejích licích jakési rozhodnutí.

“Půjdu ještě nyní k Sandozovi, abych jej varovala a strhla nazpět s cesty po níž kráčí k své zkáze. Snad se mi to podaří ...”

Zmocnila se mne nemalá obava o přítelkyni a netajila jsem se s tím před ní.

“Býti na tvém místě,” řekla jsem, “nejednala bych tak náhle. Nějakých jasných důkazů proti professorovi dosud nemáš a i kdyby, kdo ručí ti za to, že z jeho villy bez úrazu vyjdeš? Je-li takovým, jak jej sama líčíš, pokusí se dozajista o to, aby za každou cenu zbavil se těch, kdož zločinné jeho činnosti přišli na stopu, byť by jsi to i ty byla”.

Přítelkyně lehce zbledla.

“Máš zcela správný názor o situaci. Čeho se obáváš, mohlo by se zcela lehce státi a proto jsem právě přišla, abych tě požádala o průvod k Sandozovu domu. Nevýjdu-li z něho více, viš alespoň, kde mne hledati”.

“Myslíš tedy, abych posečkala na ulici?”

"Ano a nyní pojďme!"

Když jsme o něco později zazvonily u professorovy villy, přišel nám otevřít starý sluha s potměšile tékajícíma očima. Řekl nám, že dr. Sandoza časné z rána odcestoval a že se před měsícem nevrátí. Náhlý odjezd profesorův byl velmi podezřelým a věřila jsem už pevně tomu, že není všecko v pořádku. Přítelkyně, již zpráva sluhova způsobila bolestné překvapení, bylo mně srdečně líto, ale v duchu jsem se nemálo zaradovala, že Sandozova zhoubná působnost na mne je alespoň na čas odvrácena.

"Co soudíš o professorově odjezdu?" otázala jsem se přítelkyně, když jsme se ocitly z dohledu neblahého místa.

"Že se už nikdy nevrátí, že je mezi mnou a jím všemu konec!" zalkala tiše a z očí vyhrnuly se jí s námahou utajované slzy.

Rozloučila se na to se mnou vřelým stisknutím ruky a na rozchodu ještě řekla: "Zachovej úplně tajemství o tom, co jsem ti svěřila a buď šťastna!"

Bylo to tak podivné, ta poslední její slova, ale já nepřipisovala jim velkého významu, vidouc, v jakém rozčilení se nalézá.

Více jsem však svoji přítelkyni nikdy nespátřila! ...

Několik měsíců po vyličených událostech obdržela jsem od ní z Paříže dopis, v němž mi oznamovala, co dověděla se o odjezdu Sandozově. Uprchnul prý ze San Francisca s ženou jistého průmyslníka, která patřila k tajným jeho milenkám a s níž klamanému muži zmizelo z pokladny několik set tisíc v hotových penězích, klenotech a cenných papírech. K zamezení skandálu nebyla však záležitost ona předána soudu a tak ušetřen byl professor od stíhání policejními úřady. Dle všeho utekl Sandoza s ženou millionářovou do Evropy a proto vydala se přítelkyně za ocean, v naději, že se snad ještě jednou s ním sejde. Dosud se prý však tak nestalo a ona odjíždí v přítomné době na radu lékařovu do jihofrancouzské Rivieri.

Zde končil prý a poslední dopis nešťastné přítelkyně a v necelém půl roku došla mně o ní zarmucující zpráva, že v Nizze skonala na zákeřnou plicní chorobu. S professorem Sandozou se více nenesetkala; zmizel, jakoby se země pod ním náhle propadla. ...

V té době seznámila jsem se s nynějším svým manželem a přes to, že dosud velmi jsem se zajímala o víru vduchy, na spiritistické večírky ve ville Sandozově jsem si více nevzpomínala a když se tak stalo, provázeny byly moje upomínky odporem a hnusem k jeho osobě. Během času zapomněla

Jsem na příšerného svého krajana úplně, až tu náhle po plných dvou letech opět stin jeho padl do mého života.

Bylo to krátce po mém sňatku. Ale od této kapitoly mohl by můj manžel vyprávěti již za mne, an mu jsou všechny podrobnosti další mé historie právě tak dobře známy, jako mně samotné”.

Hostitelka naše se odmlčela a tázavě pohlédla na svého chotě, který v rohu salonku labužnický pochutnával si na vonném havanském doutníku.

“Jen vyprávěj sama, Carmen”, opáčil klidně na poslední slova ženina. “Viš, že nejsem žádným vypravovatelem a pak už i z mé paměti mnoho za těch deset let vymizelo”.

“Máš pravdu”, chopila se opět slova paní domu, “bude tomu již pomalu deset let. Jak ta léta jen ubíhají!...”

A při posledních slovech maně pohlédla do zrcadla, jakoby se přesvědčiti chtěla, oč změnila se v oněch desíti letech. Na to povstala a s úsměvem počala z konvice nalévatí hostům zlatově lesknoucí se čaj do šálek. Nikdo ani slovem nepřerušil zavládnuvší ticho a všichni nedočkavě hleděli na rty hostitelky, která po kratší pomlčce pokračovala ve svém vyprávění:

“Kterého večera vraceli jsme se s mužem domů z divadla, když spatřila jsem na protějším chodníku kráčetí proti nám elegantně oděného muže, jehož podoba byla mi jaksi známou. Nemohla jsem se však okamžitě upamatovati, kde jsem člověka onoho již viděla a teprve když zašel, vystoupilo mi živě na paměť jméno: Sandoza! Byl to on! Že jsem jej nepoznala na prvý pohled, tím byla vinna jeho hladce oholená tvář, ale jeho oči jej přece prozradily, neboť takové neměl nikdo jiný nežli on...”

Proč se vrátil? Co zde dělá?

To byly otázky, na něž v té chvíli nebylo odpovědi. Přítomnost Sandozova v San Franciscu mne příliš nepotěšila a třebaž, že neměla jsem již před ním onoho pověřčivého strachu jako dříve, nemálo jsem byla poekána. Když jsem manželovi svému svěřila se s obavami, jež se mne po spatření uprchlého kdysi profesora zmocnily, vysmál se mému strachu a podotkl, že by rád poznal muže, jenž by i jemu vnutiti mohl svoji vůli.

A přání jeho se brzy vyplnilo.

Poznal Sandozu, jenže za okolností, které se pro mne mohly státi osudnými.

Bylo to asi rok po onom večeru, kdy jsem bývalého profesora spiritismu opětně spatřila v ulicích San Francisca, kde jeho kariéra tak neslavně skončila. Nalézala jsem se tehdy v šestineděli a to ve stavu silné nervové podrážděnosti, v níž mne každá maličkost nadmíru rozčilovala, tak že i ošetřovatelka, společně s mým dítětem, jehož křik snéstí jsem nemohla, dlíti musela mimo můj pokoj. Manžel dlel na nutné obchodní cestě a já očekávala jeho příchodu, neboť se měl vrátiti téže noci, kdy příběh, který zde vyprávím, se udál.

V komnatě mé panovalo příšerné ticho. Chůva s dítětem dávno již spala, ale já oka zamhouřiti nemohla, třebaž že půlnoc již minula.

S otevřenýma očima ležela jsem v poduškách, těkajíc zrakem po pokoji, do něhož vnikalo matné světlo měsíce, v němž nábytek a jiné předměty braly na sebe podivné podoby. A tu vzpomněla jsem si na onu měsíční noc v Sandozově zahrádě a náhlá, nevýslovná hrůza mne pojala, právě tak jako tenkrát, kdy ocitla jsem se v tajemném bludišti pěšin, odkudž nebylo pro mne východu.

Pojednou srdce mé počalo silně bušiti, na čele vyvstal mně smrtelný pot a aniž bych věděla proč, počala jsem se trásti na celém těle a oči mé ustrašeně zahleděly se ku dveřím pokoje, od nichž se více neodtrhly.

Současně vzpřímila jsem se na loži a pravice má vztáhla se k zásuvce nočního stolku, odkudž jsem vyňala revolver.

Nevím proč jsem to všechno činila a byla to jen jakási temná předtucha, která mne vybízela k opatrnosti. Seděla jsem již asi deset minut na loži, stále pohlížejíc ku dveřím, když se tyto náhle pootevřely a do pokoje vstoupila vysoká, černě oděná mužská postava, s oholeným obličejem a se ssinalé žlutým nádechem pleti a pronikavýma temnýma očima.

"Sandoza!" vyhrklo ze mne zděšeně.

Ušklíbl se a zavřel za sebou dvře.

"Poznala jste mne tedy, madam?"

Aniž bych odpovíděla a vědoma si byla co činím, namířila jsem na něho zbraň a stiskla spouť. Ozvalo se cvaknutí péra, ale rána nevyšla. Revolver buďto selhal, nebo nebyl vůbec nabit.

Sandoza se ďábelsky zachechtal a chopiv se zbraně, vytrhl mně ji z ruky.

"Nač tu bouchačku, má zlatá?" řekl posměšně a vnořil ji do kapsy svého svrchníku. "Mohu-li vám dáti přátelskou radu, chovejte se klidně a nečiňte poplachu, neboť v této chvíli jedná se o život vašeho manžela a dítěte. Chcete-li je zachovati na živu, učiňte jak vám radím".

Hlas jeho zněl tiše, ale rozhodně a ledově.

"Co ode mne požadujete?" zajektala jsem mezi zuby. "Vezměte si co je vám líbo, všechny mé skvosty a peníze jenom mému dítěti neubližujte".

Opětně se ušklíbl.

"O své skvosty a peníze se, madam, nebojte. Vše co na vás žádám, je to, byste se v tichosti oblékla a následovala mne bez zdráhání. Venku je připraven kočár".

"Kam mne chcete odvléci? Jsem nemocná".

"Vím", opáčil, "ale není vyhnutí. Buďto se mnou ještě v této chvíli odjedete do mé villy na Sacramento ulici, nebo po vašem manželi a dítěti je veta. Oba nalézají se v mé moci".

"Do vaší villy mám jeti? Což jste se tam opět vrátil, professore?"

"Nevrátil, poněvadž jsem se z ní vůbec nevzdálil. Jak vidíte nebyla jste od zemřelé své přítelkyně dobře informována. Ale na dlouhé vysvětlování nezbývá času. Jednejte madam, rychle, dávám vám jen pět minut času na rozmýšlenou!"

Zachvěla jsem se.

Odkud ten příšerný člověk mohl věděti, že jsem od své přítelkyně dostala dopis, s jehož obsahem jsem se přece nikomu nesvěřila a jakým způsobem dostal ve svou moc mého manžela a dítě? Že se tak stalo, o tom jsem nepochybovala. Sandoza byl všeho schopným k dosažení svého cíle, ale jaký účel mělo jeho jednání, to bylo mně jen strašlivou hádankou. Vyloupit nás nepřišel a dle všeho měl nějaký jiný, ještě hroznější úmysl. Co zamýšlel se mnou učiniti?... V tom jsem si vzpomněla, jak použil mne kdysi za své medium a příšerné tušení o očekávajícím mne osudu projelo mi mozkem, zatím co Sandoza chladnokrevně držel své hodinky v ruce, čekaje na mé rozhodnutí.

Sepjala jsem ruce chtějíc se mu vrhnout k nohám, ale úmysl můj překazil tím, že chopil mne za ruku a přisednuv na okraj lože, přidržel mně hodinky před obličejem.

"Ještě minutu." zašeptal, "a vaše dítě bude mrtvo, nerozhodnete-li se uposlechnouti mého vyzvání".

Jeho dech mne ovanul a pronikavé jeho oči zasvítily v bezprostřední blízkosti mé tváře. V tom zmocnila se mne jakási zoufalá síla a já křečovitě chopila se jeho hrdla, tisknouc je ze vsí síly oběma rukama ... Na více se nepamatuji, neboť opustily mne po té smysly a já omdlela...

Když jsem se opět probudila z mdlob, vnikalo do mé komnaty plným proudem jásavé světlo sluneční a u lože seděl můj choť a opodál stála kolébka s mým dítětem.

Nevěřila jsem ani vlastním svým očím, že je to vše pravda, ale bylo. Když jsem povstala s lože v několika dnech, dověděla jsem se od muže svého vše.

Ve chvíli, kdy jsem sváděla se Sandozou zoufalý zápas a smysly mne opustily, vrátil se můj manžel s cesty domů a v chodbě utkal se s profesorem, který právě mé bezduché tělo vynášel ven, kde připraven byl opodál automobil. Únosce můj chtěl prchnouti, ale nepodařilo se mu to. Výstřelem z revolveru manželova učiněn byl bezmocným a přivolanou policií odvezen na stanici. Zranění jeho bylo lehčího druhu a proto ponechán byl ve vězenské nemocnici.

Ačkoliv ještě téže noci vnikla policie do Sandozovy villy a rovněž i celou zahradu prohledala, nepodařilo se jí polapiti jeho společníky a rovněž i veškeré služebnictvo záhadně z domu zmizelo. Později vysvětlilo se vše.

Pátráním ve vile přišlo se na tajné místnosti a podzemní východy do zahrady, jimiž bandité včas ještě uprchli a rovněž i jiné zajímavé objevy byly učiněny. Tak na př. pod podlahou podla, na němž professor činil své spiritistické pokusy, nalezen zvláštní přístroj, opatřený elektro-magnetem v podobě kladívka, jež při spuštění proudu regulovaného Sandozovým důvěrníkem, odklepávalo na knoflíku, umístěném v podlaze ony zvuky, o nichž se posluchači domnívali, že pocházejí od vyvolaných jím duchů. Podobné mechanické zařízení uvádělo také ebenový stolec do pohybu, kdykoliv smáčklo se neznatelně ve stěně ukryté péro. Celý sál, v němž professor své spiritistické pokusy konal, byl vlastně důmyslně zařízenou mechanickou dílnou, kde všech poznatků fysiky použito bylo ku klamání lehkověrných lidí. Spiritistické podvody Sandozovy byly nade vše pochybnost dokázány a záhadným zůstávalo jenom to, kterak přizpůsobil si svá media, že mu v hypnóstickém spánku dávala takové odpovědi, jakých si přál.

Ale i to o něco později se vysvětlilo.

Když prohnáný professor byl ofotografován a antropologicky změřen a přesný jeho popis rozaslán na policejní úřady všech velkých amerických i evropských měst za účelem zjištění jeho totožnosti, došla z Mexico City zpráva, že je tam v kriminálních análech dobře známou osobou. Několik let proseděl již v káznici a za celou řadu zločinů byl dosud marně tamnější policií hledán. Lékařem není a jenom se za něho vydává, živě se hypnotisérstvím a břichomluvectvím.

Když Sandoza viděl, že je usvědčen a vymlouvání by mu neprospělo, přiznal se chladnokrevně ke svým spiritistickým podvodům, které konal tím způsobem, že za svá media sám mluvil přidušeným hlasem, který znamenitě dovedl přizpůsobiti k jejich hlasu, jsa výtečným břichomluvcem, jak jsem již pravila. Proč pokusil se o můj únos, k tomu se nepřiznal ...

Vyšetřování se Sandozou trvalo po mnoho týdnů, ale nevedlo k jeho usvědčení, kromě mého případu, neboť nebylo jiných žalobců. Všichni z těch bývalých jeho hostů, kteří byli v době své známosti se Sandozou oloupeni, prohlásili, že pohřešované předměty opět našli. Jakmile se dověděli, že soud má podezření, že na zločinech oněch podíleli se professorovi společníci, popřeli vše. Byli to vesměs boháči, kteří uvarovali se chtěli toho, aby jména jejich ocitla se v novinách a proto vzdali se svědectví proti Sandozovi.

Následkem toho byla obžaloba z lupičství proti Sandozovi škrtnuta a on postaven před porotu toliko pro přestupek z vydržování nedovolené místnosti a pro pokus únosu a vyměřený mu trest byl poměrně malý.

Po vytrpění trestu deportován byl zpět do Mexika v průvodu šerifa, ale na nuceně své cestě pokusil se za noci o útěk z rozjetého vlaku, padl pod kola a byl jimi k smrti rozdrčen.

Tak skončil příšerný ten muž, do něhož nešťastná má přítelkyně slepě byla zamilována, a jenž ukládal i o moji zkázu...

A po všem tom, co jsem vám zde vyprávěla, možno nyní lehce uhádnouti, kterak dnes po létech blouznivého svého mládí, o spiritismu smyšlím".

Hostitelka naše skončila a v salonku opět zavládl čilý rozhovor. O víře v duchy se však toho večera nikdo už nezmínil.

Stará kniha.

Již osmdesát roků tomu,
co prvně zřel jsem knihu tu
Snad žádnou jinou chvíli nemám
tak pevně v mysli zarytu.

Chvatně, jak jenom dítě může
jsem listy její přemítal,
a na každé mne její stránce
nějaký zázrak uvítal.

Zde kraj, že zahrada jest naše
naproti němu pustinou,
zde palác, proti němuž domek
naš nevzhlednou je ssutinou.

Zde vojáci, ach, ještě hezčí
než ti, jež jsem měl v krabici,
zde dáma s šatem plným zlata
a s růže květem na líci!

Zde nebe v září hvězd se skvíci,
krasší než sám jsem zřel kdy je,
a zde zas anděl, jehož krása
i maminčinu zakryje.

Leč pojednou na listu jednom
můj ve zděšení utkvěl zrak,
mráz tělem projel, a v mou duši
se snesl první těžký mrak.

Uzřel jsem náhle tvář ve tvář
příšery siné podobu,
tě, o níž matka vyprávěla
mně svěžího kdys u hrobu.

Tě, jejíž mrazný, děsný dotek
zasáhl prvně moji líc,
když matka děla mi, že otec
k nám nevrátí se nikdy víc.

A, teď jsem teprv prvně uzřel
tu líc bez masa, bez zraku,
Morany, jak se s kosou v ruce
ke komus plíží v soumraku.

Zachvácen hrůzou nepoznanou
jsem knihu zavřel v jeden ráz
a do rukou jsem víc ji nevzal
po celý svého dětství čas — — —

Až po mnohých pak jednou letech
tak dlouhých a přec krátkých tak
jal její listy přehlížeti
mladého muže žárný zrak.

"Ach, ty's zde také, paní kmotro?"
děl ku kostlivci mladík v sled
a veselým a jarým smichem
se rozezvučel jeho ret.

"Já žít chci, žít za každou cenu,
to také můžeš uznat přec,
a tebe, milá paní kmotro,
si nechám pěkně na konec!"

A bouřným vichrem přeletělo
přes hlavu mou let čtyřicet,
když opět jednou v knize této
jsem listy počal převracet.

"Ach, ty's tu také, milá známá?"
já ku Smrti jsem klidně děl,
"já stokrát již se s tebou minul,
aniž bych se byl pozachvěl!"

Ty upevňuješ pouta lásky,
radosti nové kouzlo dáš....
Nebýti tebe, beze štěstí,
bez smyslu byl by život náš.

Buď zdráva, paní! Vděčně patřím
v běl lící tvých i v prázdny zrak,
a až si jednou přijdeš pro mně,
já klidným budu právě tak!"

A léta šla . . . Mně vlas již zbělil
a šíji shrbil krutý Čas,
a teprve dnes v knize této
jal převracet jsem listy zas . . .

Zde kraje krasší než snad ráj jest,
zde paláce, zde andělé . . .
Ach, sotva již to všechno zřítí
mé zraky mohou setmělé . . .

Až posléz list s podobou Smrti
má obrátila ruka mdlá! . . .
Ach, sotva, drahá, lze tě poznat . . .
Vždyť nyní žitím zrak tvůj plá!

Tvůj zrak dnes zrakem přítelkyně,
jejížto láskyplný hled
a bílé ruky pokyn jenný,
již nikdy nelze zapomenout!

A tak zřím v prázdny zraky nyní,
co v kraj se snáší noční tiš,
a tento drahý list své knihy
obrátit nechci nikdy již.

Josef Bezděka.

Český sedlák.

Od pravěku snášel bídu,
lomožil se, potil,
ku ochraně svého lidu
v záseky les hrotil.

Zabíjel Franky, zabíjel Sasy,
a přec neměl štěstí,
a přec utíral jen slzy
zkrvácenou pěstí.

Jednou trochu volněj vstala
znavená ta hlava,
když kolem ní záře vzplála
kněze Soběslava.

A zas leta jha a trudu,
leta odříkání,
měšáci ho obírali,
obírali páni.

Němec kupčik jeh ho vypil,
pán roznesl statky,

sedláček jen uši schlipil,
plátil za ostatky.

A jen jednou mu to divně
za nehty přec vlezlo,
chytil cep a krušil v kusy
tiaru a žezlo.

Jak blesk lítal, drtil pýchu,
a pil kalich páně,
v panské lebky, v skráně mnichů
bušil odhodlaně.

Ale potom — boží soudy,
škoda věru slova!
Nestačila v muku jeho
muka titanova .

Však tou nezdrčený tíhou
povstal z něho Jungmann s knihou
a Veverka s pluhem.
nekles v boji tuhém,

Jaroslav Vrchlický.

Josef Drahonovský — Jan Amos Komenský.

Nebožtík Slezina.

Zkušenost česko-amerického novináře.

Z písemní pozůstalosti Aloise Jandy.

I.

ALOIS JANDA,
autor.

Bylo asi osm hodin z rána doba to, kdy pracoval jsem vždy co nejspěšněji, téměř zimničně v jednom z dávno již zaniklých českých denníků chicagských. Hned po svém zrození list ten zvolna, vlastně rychle dokonával i mohlo se o něm užití přísloví: "Když se loď má potopit, krysy utíkají." Sazeč jeden za druhým odcházel, několik však přece vytrvalo v nejisté naději, že snad přeci, přeci to půjde, že nějaký zázrak pomůže listu na nohy a že pak stanou se jeho spolumajiteli. Klamná naděje ta udržovala i mne v redakci, třeba můj podíl z namáhavě přes týden sehnaného obnosu byl ještě menším nežli sazečů. Jsem až naivně důvěřivým ještě dnes, neřku-li tehdy, kdy méně bylo těch trpkých zkušeností a naděje tudíž byla výbojnější. Se mnou pracoval v redakci jeden ze zakladatelů listu, novinář vskutku obratný, byl však zaměstnán obchodním řízením listu tak, že mnohdy přenechal mně všechno vnitřní vedení, i látal jsem telegramy, lokálky, články, oznámky k tisku upravoval, korektury všechny přečítal, zkrátka dřel se v potu tváře. Opravdu v potu tváře; pamatuju se, že tehdy byla nejparnější doba letní.

Onoho rána, jimž začíná mé vypravování, můj šéf a spolu kollega opět tonul v obchodních starostech a já psal až prsty brněly, snaže se, abych co nejdříve nasýtil těch několik věrných sazečů. Měl jsem již nabodnuto na drátu hezkých pár lístků, když tu kdosi vešel do mé pracovny. Domnívaje se, že jest to sazeč, nepozvedl jsem ani hlavy, teprve po chvíli, když nikdo po rukopisech nesahal, obrátil jsem se k vešedšímu. Ne, nebyl to sazeč, byla to osoba ještě důležitější v našem personálu, byl to roznášec listu a zároveň donášec původních českých zpráv. Vidával jsem rád návštěvu jeho odpoledne, kdy jak se říká nebylo do čeho zobnout, ale ráno jsem se ho bál. Běžte vyšetřit nějakou zprávu, když pět sazečů čeká na váš rukopis. Roznášec to věděl a proto ráno přicházel vždycky jen se zprávou vskutku důležitou.

"Pane redaktore", začal teprve, když jsem se k němu obrátil, nechteže, chudák, dříve mě vytrhovat ze řádku, "Slezina se oběsil".

Tužka mi vypadla z ruky. Obrátil jsem se k roznášeci celým tělem a zahleděl jsem se naň v údivu, téměř zděšení.

"Cože? Který Slezina?"

"Inu, ten jejich kamarád, co tu také jedenkrát drobátko psával, ten je to, ten. Našel ho v Douglas parku dnes ráno asi o čtvrté hodině parkovní policajt. Už prý byl studený, tak ho odvezli někam do márnice."

"Jak jste se to dověděl?"

"Povídal mně to Vavroušek, co s ním nedávno bydlel na Albany".

"Vavroušek. A což ten nemohl sem přijít sám?"

"Byl rád, že mě potkal, chvátal do práce, jinak by býval přišel".

"Tak mohl aspoň napsat něco bližšího, třeba jen několik řádků a poslat mně to. Teď nevím, který policajt ho našel, do které márnice ho odvezli, jak ho stotožnili a nic. Na Albany teď běžet nemohu a ostatně od jeho

kvartýrské bych se toho asi málo dověděl. Ale poslyšte, vždyť on tam poslední dobou ani nebydlel, vždyť ona ho vyhnala, protože jí neplatil”.

“Tak, tak, proto právě se asi oběsil. Který policajt to našel a jak ho poznali, to ovšem říct nemůžu, snad našli v kapse nějakou cedulku, ale pravda to bude jistá. Vavroušek by nelhal”.

“Ano, Vavroušek byl dobrý jeho kamarád, nikdy by si ze Sleziny neudělal podobný surový žert. Ubohý Slezina!”

Oči mně zvlhly, hrdlo sevřelo se lítostí, stíny chmurných myšlenek táhly duši. Obrátil jsem se opět ku stolku a složil hlavu do dlaní. Roznášeč vyčkávavě mlčel a teprve po chvíli se zeptal:

“Napišete to tedy hned, pane redaktore, nebo mám se ještě dříve přeptat na Albany u té Šundrákové? Vim, kde zůstává, Vavroušek mně to povídal, ale chvátal jsem napřed sem, aby se mohlo hned o tom psát”.

“Děkuji vám, pane Kušto, budu psát o tom hned, budu a až vyjde list zajdu sám na Albany a další podrobnosti můžeme pak třeba přinést zítra”.

“Je ho škoda,” povzdychl roznášeč soustrastně, pozoruje nepochybně mé pohnutí. “Takový mladý člověk a ne hloupý. Co mu to jenom vlezlo do hlavy? Inu, ta bída! Chudák, ten špatně trefil na Ameriku”. Po těch slovech citlivý roznášeč vyklepal si o dlaně kornovku, nacpal, zapálil a zvolna odcházel, lichotě si vědomím, jakou důležitou zprávu listu přines.

“Chudák Slezina!” povzdychl jsem poznovu po jeho odchodu a vzpomínal jsemc chvíli ne jako lokálkár, nýbrž jen jako přítel na nešťastného sebevraha. Tak živě jsem viděl postavu jeho před sebou, tu tvář vyhublou, ubledlou, však i ve smutku vždy se usmívající, ty velké, černé oči hluboce zapadlé pod hustým obočím. U jiných očí by obočí to, téměř srostlé, dodávalo jistě zlého, neb aspoň smělého pohledu, ale u toho chudáka byl pohled jich tak milý a mnohdy stačilo mu třeba jen několik centů a čtvrtáctví v nich hrálo. Ano, byl Slezina veselý hoch a přece mně čin jeho příliš nepřekvapoval. Ne snad proto jen, že znal jsem bídné jeho poměry, vždyť takové poměry musil prodělati z počátku přemnohý přistěhovalec a kdyby se každý býval hned oběsil, měli bychom tu málo českých inteligentů, ale bývají povahy veselé, nenuceně veselé, někdy až bujné — a při tom zoufalé, ano zoufalství bývá to jedině, k čemu se nejspíše odhodlají. Mnohdy s úsměvem na rtech i v očích a zajisté i s úsměvem v duši rozmarň předpovídal, až bude nejhůř, tak že se zastřelí — a podivno, já těm jeho výhrůžkám obyčejně věřil, třeba bývaly pronášeny ve smíchu. Bylo to jakési tušení a vida, splnilo se. — Ubohý Slezina!

Vešel sazeč, zkoumavě se na mě podíval, strhl s drátu posledních několik řádků, poznovu si mě prohlédl a odcházel. Vzpamatoval jsem se ze svého zadumání. Nebylo času na přátelské vzpomínky, ani na soustrast, volala povinnost lokálkáře i snažil jsem se tudíž dát vzpomínkám jiný směr, bych povinnosti té vyhověl co nejrychleji a co nejlépe. Podivno však, náhle jakoby se přítel Slezina stal mi cizí. A opravdu, co jsem také věděl o něm? Málo věru těch novinářských údajů, jež hodily by se pro veřejnost. Jméno: Rudolf Slezina. Stáť? Kolik mu bylo asi let? Něco přes dvacet jistě, nu na nějakém tom roce nezáleží. Kdy přijel do Ameriky? O tom jsem také nic určitého nevěděl. Dle mnohých známek možno bylo souditi, že dlouho tu ještě nemeškal, ačkoliv podle zkušeností, jež tu už prodělal, a o nichž mi vyprávěl, mohl tu býti také několik let, spíše však první domněnka bude správnou, neboť známo, že mnohý přistěhovalec za první rok svého amerického pobytu prodělá víc, nežli později třeba za deset let. — Kde se v Čechách narodil? Z kterého kouta staré vlasti sem přijel? Jaké tam bylo jeho povolání? O tom všem měl jsem jen samá neurčitá udání. Vim sice, že jsou lidé, kteří na první setkání podrobí přistěhovance výslechu tak

důkladnému, jako před nějakým soudem, sám jsem však nikdy podobné zvědavosti nemíval. Ostatně soudím, že bývají ty otázky kladené spíše ze zvyku, než z nějaké skutečné zvědavosti nebo zájmu. Vše, co jsem o Slezinovi věděl, bylo, že byl to sběhlý, zkažený student. Sám několikrát řekl, že dotáhl to až do sexty, nevěřil jsem však tomu, neboť když v listu našem stal se spolupracovníkem a překládal z němčiny, tu sloh jeho byl tak zkomolený a někdy i promíšený a chybami mluvnickými, že, třeba jsem ho míval rád, oddechl jsem si, když sám práce té zanechal. Co v Čechách dělal po sběhnutí se studií, to bylo mi skoro úplně neznámo. Zdá se, že všechno a nic. S jistotou věděl jsem jen, že byl po nějakou dobu kočujícím hercem a vystřídal asi tři chatrné společnosti. Měl-li jaké divadelní nadání čili nic, rovněž jsem nevěděl, dovedl však se zajímavým humorem líčiti mnohé příhody z toho potulného umění. Rodiče jak se zdálo, měl dosti zámožné a vůbec pocházel asi z rodiny spořádané, sám však byl nepodařeným jejím výhonkem a konečně, jak tomu bývá, přesazen byl do americké půdy, v poslední naději, že zdejší poměry snad ho zvroutí a že jednou přece ponese ovoce. I tato poslední naděje zklamala. Snad měl tu nejlepší vůli udržet se nad vodou, nedostávalo se mu však k tomu sil a konečně tedy utonul, vlastně oběsil se.

Václav Němec,
prezident Pražské obchodní komory.

Zachvěl jsem se a viděl ho v té příšerné strnulosti někde v temném zákoutí parku. Chudák Slezina! Byl to přece jen dobrý hoch, milý společník, míval takový svěží humor plný satirických poznámek — a vída jakou příšernou satiru sám na sobě spáchal! Za několik let mohl se snad domoci slušné existence, zámožnosti, vážnosti — a teď? Zahrabou ho někde jako uštvané zvíře a kdož ví, dá-li někdo příbuzným jeho zprávu o tom tragickém konci, kdož ví, polituje-li ho kdos mimo mne v tom širém světě. A novinářská zpráva o jeho konci přečte se tak beze všeho vzrušení, sotva bude dočtena, zapomene se naň, a každá vzpomínka po tom chudákovi zapadne jako kámen v moři. Je přece jen krušno a ošklivé na tom světě! Eh, vždyť taková událost jest už dnes něco tak obyčejného, bezvýznamného — co na tom všem? Jeden zbytečný člověk odklidil se s cesty, člověk, který nikomu nepřekážel, ale to je právě to nejhorší. Spíše obстоjiš v tom nejprudším životním boji, nežli když stojíš opodál, tu buď zbloudilá kule nějaká tě zasáhne, nebo klesneš vysílen a nepovšimnut . . .

Sazeč vešel opět, nahlédl mi přes rameno — rukopisu nebylo. Odkášlal si významně a váhavě odcházel.

"K čemu se všim filosofováním," pomyslíl jsem si, "musím raději hledět, abych událost tu zvěčnil zprávou!"

Zvěčnil! Jaká ironie! Věru, že déle bude trvat zpracování té zprávy nežli dojem, jaký zanechá v myslích čtenářstva našeho, ležtoho počtem nevalného. Ostatně jaké pak rozpaky. Ovšem, kdyby to byl nějaký "popředák", tu musila by zpráva být důkladná, provázená podrobnými údaji, ale takto? Kdo bude postrádati jaké podrobnosti v této zprávě o ubohém, neznámém Slezinovi? Stačí jeden, dva čtverce s nějakou tučnou hlavičkou

— je to přece jen zpráva krajanská — možná ostatně, že se rozeplíšu, beztoho jest dnes asi ještě hodně sazby třeba. Vida, chudák, Slezina výpomůže mi po smrti lépe nežli za živa. Protivný vtip, ale nemohl jsem za to, že mně napadl a chtěje rychle zahladiti nepříjemný jeho dojem, dal jsem se do psaní lokálky, kterou jsem nadepsal asi třířádkovým, senačním ohlavením a která, pokud se ještě pamatují zněla:

“Jsme uvykli den ze dne podávati zprávy o událostech smutných, mnohdy přišerných, nicméně dávno již nebyli jsme tak bolestně vzrušeni jako dnes, kdy došla nás zpráva o tragickém konci mladého, nadějného krajana a přítele našeho Rudolfa Sleziny, který dnes časně ráno nalezen byl v Douglas parku oběšen. Událost tato jest smutným zakončením smutného románu ze života přistěhovaleckého, románu, který pohřichu tak často se v životě přihází. Každého vábí sem naděje jako do země zaslíbené, mnohým se splní, tím nešťastnější pak ti, které oklame. Rudolf Slezina byl jedním z takových nešťastníků. Do Ameriky přibyl ze staré vlasti před několika málo lety, nemaje tu nijakých příbuzných; za to však tu nejlepší vůli k práci, schopnost, vzdělání a mládí. Vše ho zklamalo. Vůle k práci nedala mu zaměstnání, jež mohlo by ho uživit, schopnosti a vzdělání jeho nemohly se delší dobu uplatnit a ztracené mládí dovedlo ho konečně k zoufalství”. —

Tu jsem na chvíli ustal v psaní a tázal se sama sebe mám-li uvést, že byl též po nějakou dobu zaměstnán v našem listu, neb vůbec nezminiti se o tom. Otázka choulostivá. Jisto, že pro chřadnoucí náš list valnou reklamou nebude zpráva, že jeden z bývalých pracovníků našich se oběsil a dost možná, že některý z listů konkurenčních použije smutné té příhody a dá nám radu, bychom následovali všichni toho příkladu. Polemiky proti nám vedly se tehdy neurvale, bylo to přímo surové dobíjení. Když to však nenapišu bude to tím horší, zajisté, že některý list předhodil by nám jizlivou otázku proč jsme okolnost tu zamlčeli a právem mohl by nám pak vytknouti, že se stydíme už sami za sebe. Ostatně je to jedno z nemnohých věru fakt, které z života jeho s určitostí vím, nuže proč bych je neuvědl? I psal jsem tudíž dále:

“A Slezina nebyl člověk nepraktický, býval by se zajisté záhy dovedl vpraviti do amerických poměrů, však poslední dobou byla bída jeho příliš krušná i není divu, že ubohý mladík zmalomyslně a podlehl. O praktickém duchu jeho svědčí již ta okolnost, že nechtěl uváznouti v česko-americké žurnalistice, říkávaje často, že není v tom žádné budoucnosti. Byl krátkou dobu též jako redaktor u našeho listu zaměstnán, ušlechtilé duši jeho však záhy zhnusily se surové ty útoky, které s mnohých stran na nás se sypaly i právem možno říci, že ti páni, kteří tak brutálně proti nám si vedou, s velké částí mohou si nyní vzíti na svědomí nešťastný jeho čin”.

Odložil jsem na chvíli tužku a zamnul rukama. “To se mi povedlo”, řekl jsem sám sobě, “vyřítí se na nás beztoho tak jako tak, zasadil jsem aspoň první ránu.” Smutek se rozptyloval i psal jsem dále se spěchem a bez pohnutí:

“Měl nadání a mohl se státi platným členem novinářského cechu, kdyby nebyval některými jeho příslušníky hned na počátku z něho vyštván”. — Tu jsem si ovšem trochu zalhal, nu ale co na tom. Chudák Slezina! Kdyby mohl čísti tu zprávu o sobě, jistě by se zasmál! I pokračoval jsem v jakémisi zadostiučinění, které smutek můj úplně zaplašilo: “Vůbec může se o nešťastníkovy říci, že byl násilím vyštván i ze života. Poslední dobou bydlel na Albany v čísle tom a tom u paní Šundrákové, u níž se též stravoval, poněvadž nemohl však včas zaplatiti za nájem a stravu, byl bez milosti vyhnán a tu jsa bez přístřeší a hladov odhodlal se násilím skončiti svoje

útrapy. Nikdo ho zajisté vinití nemůže, neboť nikdo mu nepomohl, spíše soudíme, že smrt jeho pro mnohé může býti trapnou výčitkou”.

Byl jsem v první chvíli se zprávou svoji úplně spokojen, ano, usmál jsem se i trochu, když sazeč popsané listky odnášel.

“Tu Šundrákovou jsem tam dobře vrazil”, pochovaloval jsem si v duchu, “baba lakomá, taky ho nepotřebovala hned vyhánět. Ale zajít k ní musím ještě dřív, nežli se jí moje zpráva dostane do rukou, ta by mě potom vyprovodila, pán bůh rač nás chránit, to by byla celá “Kalifornie” vzhůru a možná, že bych se ani zdráv domů nedostal.”

Nával jiné práce záhy však příhodu tu násilně vtlačil pod práh vědomí, teprve zas při čtení korektury zprávy oné vše se znovu vybavilo, podivno však, zpráva se mně už tak nelíbila, zvláště ona poznámka o vyhazovu.

“Šundráková nám nekřesťansky zahraje, toť je jisto, bylo by snad přece lépe abych . . . Eh co, vždyť je to pravda, však mě neoběsí, třeba chudáka Slezinu k tomu dohnala”.

Přes to vše nemohl jsem se zhostit jakéhosi tísnivého dojmu, zrovna jakobych nějakou špatnost býval spáchal i nedovedl jsem sám objasniti si podivný ten pocit. Nebyl to ani stesk po známém kamarádu, ani nějaká obava před výstupem se Šundrákovou, ne, cosi jiného to bylo, co mě tísnilo jako předtucha nedobrá. Skoro jsem se začínal zlobit na roznášeče Kuštu, který hned z rána zprávu tu mně přinesl i na svého šéfa-redaktora, který mně tak zapráhl do práce, že nemohu nic náležitě vyšetřit. Což kdyby všecko naposled byl nějaký klam a šalba? Vavroušek pravda jest přítel našeho listu, býval Slezinův dobrý kamarád, ale přece . . . Nu, už se stalo. Zlý osud má našinec! Kdybych býval zprávu tu odložil, jistě by se mi vytklo, proč jsem ji hned ráno nenapsal jak ji Kušta přinesl, k nějakému vyšetření však nedá se mi času a kdyby snad . . . Až jsem se sám před sebou hrůzou zachvěl. A v tom okamžiku jsem si přál, aby dobrák Slezina najisto zadržl si smyčku co nejpevněji a aby skutečně ležel někde v márnici a stál na pravdě boží.

V tom vešel šéf-kollega a podivno, já před ním mimoděk sklopil oči, jakobych měl špatné svědomí a teprve po chvíli zase nesměle jsem se otázel:

“Víte co je nového? Slezina se oběsil”.

Zpráva ta měla náležitý účinek. Šéf-kollega otočil se prudce na své židli jako vlček.

“Který Slezina? Snad ne ten kaňhal, co tu chtěl být také jednou redaktorem?”

Přikývl jsem mlčky a při tom prosil ducha nešťastného Sleziny za odpuštění pro svého bezcitného kollegu-šéfa.

“I hrome, tohle nám ještě scházelo!” zaláteřil tento, “jenom ostuda z toho bude. Napsal jste o tom něco?”

“Povídám, že mně to Kušta přinesl”, odpověděl jsem obezřele.

“Nu, dobrá, ale je to jisté? Dědek se taky někdy přištrachá s ledajakým klepem. Vypije hned z rána nějakou krátkou a vidí potom hady i oběsence”. Tísnivý onen pocit div mně nyní nezadržl hrdlo.

“I je to jisté, Vavroušek mu to povídal,” ujišťoval jsem šéfa-kollegu, zatím co moje jistota kolísala.

“Eh, Vavroušek je taky pěkný lump, ten by se měl sám co nejdřív oběsit! Pravda, je to takto náš přítel, ale nadělal nám už mrzutostí! Vy to ještě neznáte”.

Mně bylo teď, jakoby mně samotnému dával někdo smyčku na krk. Mlčel jsem, mlčel také kollega-šéf, po chvílce však otázel se znovu:

“Ale o tom, že u nás taky psával, jste se přeci nezmínil? Beztoho tu nedělal nic”.

Tu jsem se konečně vzchopil.

"A proč bych se o tom nezmiňoval? Je to pravda a kdybychom to nenapsali, jistě by nám to vyčetli. Ostatně neměl jsem na rozmyšlení tuze času a vy jste tu také nebyl, abych mohl se s vámi poradit".

Kolega-šéf cosi zabručel a odešel, na to i já se zvedl, ne však jako obyčejně v tuto dobu zašel si do blízkého hostince na lunč, který byl vlastně moji snídaní i obědem, nýbrž abych co nejspěšněji chvátal k paní Šundrákové.

Ctihodná dáma dobře mě znala, několikrát navštívil jsem u ní Slezinu, přivítala mě však tentokráte s výrazem tak kyselým, že se mně až špatně udělalo. Nečekajíc ani na mou otázku, řízla hned odpovědí:

"Slezina už tady nebydlí, zůstal mně dlužen, ale radši jsem mu těch pár dollarů šanovala, jsem ráda, že jsem se ho zbavila, dokud to nedělalo víc".

Chvátal jsem, pravda, nebyl však toho příčinou jen spěch, že se mi teď zatajil dech.

"Bylo by to možné, aby ta baba mluvila tak bezcitně, kdyby o něčem věděla?" mihlo se mi hlavou. "A neví-li ona o ničem, jak se čeho mohl dovědět Vavroušek? — "To je taky pěkný lump, ten nám už vyvedl mrzutości", ozvala se mi náhle v duši slova šéfa-kollegy. Násilně potlačil jsem všechny obavy a vzmužil jsem se k vyčítavé odpovědi:

"Vím, paní Šundráková, že už u vás pan Slezina nebydlí, jak by tu mohl také bydlet, když se dnes ráno v Douglas parku oběsil".

Očekával jsem, že se teď paní Šundráková zděšením zapotáci, ale ta k největšímu mému zděšení se ani nehnula, jenom vrásčitéj obličej trochu protáhla a několikrát zamžourala sivýma očima pod šedlým obočím.

"Ten že se oběsil?" opáčila pak táhle a nedůvěřivě, "nu, nebyla by ho škoda, lumpa, ale já tomu nevěřím, takové zlé zeli tak čerstva nezahyne".

"Však ty bys měla zhynout, babo necitelná!" zahorlil jsem, ovšem jen v duchu, nahlas pak jsem potvrzoval smutnou tu zvěst s největší určitostí:

"Věřte si tomu nebo ne, ale pravda je to, povídal to našemu roznášeči Vavroušek a ten..."

Baba najednou všecka oživila, ne však údivem, nýbrž zlobou.

"Kdo že to povídal, Vavroušek?" skočila mně do řeči, "nu, ten je teprve pěkný! Vždyť má ženu, ale nežil s ní, nepochybně ho vyhnala, tak u mne na ten čas jenom bydlil, co se zase s ní sleze, je to beztoho všecko jedna banda — a toho druhého jenom sváděl. Moc práce mu to nedalo, byli oba hodní. Ten den, co jsem vyhodila Slezinu, Vavroušek už taky nepřišel, ani nevím, jak si kufr odnesl, ten je pálený, panečku. Je pravda, že by se měli oběsit oba dva, ale jsou jist, že to neudělá ani jeden. Já jsem jenom sprostá osoba, do novin nepišu, sotva si v nich jednou za čas poříkám, ale mě by nikdo takhle nenapálil, to se mohou spolehnout. Jestli o tom ještě nepsali, tak jsem jim tou radou, aby to radši do novin nedávali. Dokud bych sama neviděla, že mu jazyk čouhá takhle z huby — a paní Šundráková naznačila pořádnou délku oběma svýma vyhublýma rukama — tak tomu neuvěřím. Já nevím, možná dokonce, že oni si chtějí dělat ze mne blázny, ale já jich mám ještě tak dalece za solidního pána i myslím si jen, že si Vavroušek udělal blázna z nich".

Stál jsem jako opařený a paní Šundráková zatím jako zjev čarodějnice z pohádky zmizela přede mnou kamsi v zákoutí dvorku, na němž křížem krážem vlály fábory vlhkých košil a jiné spodní garderoby.

Nadarmo bych ovšem čekal, že jako v pohádce místo čarodějnice objeví se nějaká dobrá víla a proto jsem se obrátil a kráčel pomalu zpět s hlavou sklopenou. Onen pocit, jenž z rána tísnil mě jako předtucha neblahá, jenž sílil při rozmluvě s kolegou-šéfem, pocit ten ovládl mne nyní zcela, však ne již jen jako předtucha před něčím neznámým, nýbrž jako obava před

něčím jistým a neodvratným. Kdybych tak dávno již neodvyknul modlitbám, snad zalezl bych nyní kamsi do ústraní, poklekl bych a vroucně bych se modlil: Bože všemohoucí, vnučni chudákovi Slezinovi, aby se oběsil! — Věru, že mnohdy v životě ty nejvroucnější modlitby bývají horší, než bohopusté rouhání a kletby.

"Co teď?" dumal jsem bezútešně a bezútešněji ještě vyzněla v duši otázka: "Kde najít Vavrouška?" Ano, kde ho najít? Neměl jsem ani ponětí o jeho manželském životě. Pravda, slyšel jsem cosi, že před tím už dvakrát prý se ženou se rozešel a opět později k ní se vrátil, nikdy jsem však tomu nevěnoval mnoho pozornosti — teď se ta nedbalost mstí, zůstane přece jen svatou pravdou, že novinář má se všimati všeho i klepů, jinak že to daleko nepřivede.

Toho dne chutnal mi lunč v hospůdce moji velice špatně, neměl jsem k němu také mnoho času a když vrátil jsem se do redakce, bylo mi jako Razkolnikovu, když se vracel na místo svého zločinu. Pokusil jsem se ještě tu a tam zeptati se, zda by kdo z našeho personálu o Vavrouškově bytě nevěděl, nebo o místě, kde by byl zaměstnán, ale odpovědi zněly naprosto neuspokojivě. O bytě jeho nevěděl nikdo, byla by to také čirá náhoda, aby věděl, poněvadž Vavroušek stěhuje se prý několikrát do roka. O místě jeho zaměstnání pak vůbec nikdo ani mluvit nechtěl, neboť to prý Vavroušek jenom pořád hledá a proto by těžko bylo ovšem v některém ho najít.

Otázky mé vzbudily též jakési podezření, pozoroval jsem to aspoň z několika polovýsměšných pohledů, jaké tázání mezi sebou vyměňovali. Posléze vzpomněl jsem si na Kuštu, vždyť on byl vlastně jediným původcem vši mé nejistoty a obav, kdyby býval s tou svojí důležitou zprávou nepřišel, mohl jsem mít svatý pokoj, aspoň v novinářském smyslu.

Taková horoucí touha mě schvátila spatřiti Kuštu a vypyti se ho znovu pořádně na všechno, vlastně v první řadě na Vavrouška, musil by mně opakovati každé slovo jeho i říci mně jak se tvářil. Konečně dost možná, že jediný Kušta ví, kde Vavroušek dělá, vždyť aspoň povídal cosi, že ho viděl jít do práce.

"Dejte mně Kuštu!" volal jsem už zoufale, ale volal jsem darmo. Kde pak Kušta už vrávoral se svými čísly. A můj kollega-šéf, který byl tentokrát přítomen a vyslechl dosud mlčky všechny mé marné otázky, řízl nyní od svého stolku, aniž by hlavy odvrátil:

"Kuštu už jistě někdo častuje a věci mu nějaké bulíky na nos, však on sám je zítra ráno zas někomu udá".

Neodpověděl jsem, ani už nevím zda z rozhorlení; nebo ze zahanbení, ale pak zbývala mně už jen poslední naděje a nedočkavá touha zmítala mnou, touha držet už v rukou odpolední vydání nějakého anglického listu. Konečně jsem se dočkal. Víím, že můj kollega-šéf dobře mě pozoroval od svého stolku jak dychtivě jsem po novinách sáhl, jak hbitě, jednou, dvakrát, třikrát přelétl jsem všechny lokálky, pozoroval též jak mně ruce zdrcené sklesly, až noviny vypadly z nich na zem. Povstal beze slova, zvedl noviny,

Prof. Josef Jedlička.

usedl zase u svého stolku, prohlédl je, odhodil a potom jizlivě poznamenal jakoby jen sám pro sebe:

"Stafrá, to máme dneska něco extra o tom oběšenci, ten nestraší v žádném listě jenom v našem".

Mlčel jsem opět a zoufalství zaplavovalo mou duši.

"O, Slezino, Slezino," hořekoval jsem trpce, "co jsi mi to učinil. Proč jsi se jenom neoběsil!"

II.

Spal jsem té noci prahanebně, správně řečeno, nespal jsem vůbec a kdykoliv na chvílku jsem zdříml, tu příšerné zjevy oběšenců obstupovaly mládenecké mě lože a já vytrhl se z hrůzného sna a pot vyvstával mně na čele. Převaloval jsem se neklidně s jedné strany na druhou, proklínal Kuštu, Vavroušku i Slezinu, po chvílce usnul jsem opět nepokojným spánkem a tu jako někde v zakletém pustém kraji obstoupily mě houfem zlobné čarodějnice a všechny nějak až nápadně podobaly se paní Šundrákové. To byl ten nejhrůznější sen, nepřál bych jej ani svému nepříteli, považte pak jak mně bylo při pomyslení, že se mně sen ten snad již nastávajícího dne vyplní. "A já chtěl jsem to její jméno vynechat, chtěl," vzdychal jsem v pozdní litosti, "čas mně to taky napískal, abych babu do novin strkal!" Když zdříml jsem opět, spatřil jsem kolem sebe roj skřítků s tvářemi drahých mých kolegů novinářů a každý ten skřítek posměšně syčel: "Tys to vyved s tím oběšencem, teď abys sám šel se utopit!"

Byl jsem věru rád, když konečně nastal úsvit a já zbaven byl děsivých snů. Vstal jsem častěji než kdy jindy, osvěžil hned z rána nervy koupelí a také to pomohlo.

"Jaké strachy," konejšil jsem sama sebe, "což mohu snad já za to, že se tak stalo, vlastně, že se to nestalo? Ostatně kdož ví, možná, že jest to naposled přece pravda — nu a ne-li neoběsil-li se Slezina, buď za to pán bůh pochválen, škoda by bylo dobrého člověka. Nu a Šundrákovou ať čert vezme, vždyť mně vitriolem oči nevypálí, ostatně si dám pozor, abych neměl tu čest a to potěšení býti přítomen, až nám udělá návštěvu. A smích kolegů, to už je to poslední, jsme všichni lidé chybující, dnes mně, zítra tobě, platí o nás všech, kterému pak z reportérů už se nějaký ten malér nepřihodil? Eh, na mou věru, rád bych byl, aby celá ta má zpráva byla jen mystifikace, aby Slezina byl živ a zdrav, aspoň bychom se tomu všemu záhy notně zasmáli, to včerejší číslo našeho listu jistě schovám si na památku."

Tak jsem si dodával útěchy a odvahy, ale lhal bych, kdybych řekl, že mně bylo v redakci zcela volno, zvláště když jsem zpozoroval, že ani ranní listy anglické dosud o nic o žádném oběšenci v parku nevěděly. Můj kolega-šéf pracoval tentokráte se mnou, ale již neironisoval, byl jaksi zachmuřeně zamklý a jak jsem zpozoroval, psal zrovna zuřivě. Nálada byla vůbec nějak podivná, takové napjetí cítit bylo všady jako z dusného ovzduší nedálekou bouři.

Pro takové napjetí, které musí se vybouřit, mival jsem už od dětství smysl velmi citlivý a zřídka mě také smysl ten klamal, obyčejně snesla se tehdy bouře a na hlavu mou v podobě pohlavků, tentokráte snese se snad v podobě morálních štuclů. Eh, co, mnoho bych si líbit nenechal a za co také? Za ten královský plat, který nedostávám? Nebo za tu otrockou dřinu, které mám den ze dne víc než dost? Co si jako vzdor vjelo do mne a skoro nedočkavě jsem čekal, až zazní první jizlivá výčitka a chystal jsem se už k řízné odpovědi.

Ale nic, pranic, ani sebe menší poznámky, ani jediného výsměšného

pohledu, naopak, můj kollega-šéf hledí až příliš opravdově a vážně. Bylo by snad možno, aby podobný omyl, který ostatně může se přihoditi i u listu lépe řízeného nežli byl náš, aby omyl ten vyvolal také vážné napjetí? Člověk se zkrátka přiznává, že byl mystifikován a je to. Slezina sám jistě nijak pohoršen nebude a jest veličinou tak nepatrnou, že veřejnosti zůstane zcela lhostejno, oběsil-li se, neb se oženil. K čemu tedy taková nálada zamklá, k čemu to tísnivé ovzduší? Konečně mně to nedalo i počal jsem vyzvídati na svém kollegu-šéfovi:

“Poslouchejte, to je přece jenom divné, že žádné listy nic o tom Slezinovi neměly, možná, že to naposled přece jenom nebude pravda.”

“Eh, čert vem vašeho Slezinu,” odbroukl tázaný nevrle, neustávaje ani ve psaní, “o jednu hloupost víc nebo méně, na tom už nezáleží”.

Všechno moje trapné očekávání změnilo se náhle v údiv. Podobného tonu nejméně jsem očekával. Zadíval jsem se na svého šéf-kollegu, který hlavy neodvracel od své práce i pozoroval jsem ho mlčky. Na tváři jeho zračilo se zvláštní napjetí, jakási lítost i resignace i vzdor, na první pohled jsem však zjistil, že ani zdaleka nemyslí na nějakého Slezinu nebo na nějakou Šundrákovou, přece však jsem ještě poznamenal:

“Víte, mě by to snad nemrzelo k vůli Slezinovi, což ten to bude považovat za vtip, za švandu, ale to mě mrzí, že jsem se zmínil o té jeho kvartýrské, o té Šundrákové, baba má hubu nevymáchanou, ještě může přijít nám sem dělat kravál . . .”

“Vy máte také divné starosti, člověče”, odbroukl opět šéf-kollega, stále jsa zabrán v práci, “přijde-li baba, tak ji vyhodíme a bude to”.

Teď jsem byl ale naprosto pomaten. Díval jsem se na svého spolupracovníka, ale ten jenom psal a psal, tak se mi zdálo, že to bude nějaký úvodník, na ty on si potrpěl. I oslovil jsem ho po třetí:

“Víte, až se bude ta baba ptát v sazárně, já bych se mohl vytrátit tamhle zadními dveřmi, nu a vy si to s ní potom nějak spravte”.

Myslíl jsem, že za tu úlohu, kterou jsem mu tak dobromyslně přisoudil, šéf-kollega se na mě nyní jistojistě rozkatí, on však odpovídal stále tímž pochmurným klidem:

“Ať vás to ani nenapadne, člověče, to byste se připravil o požitek. Jen ať baba přijde, na té si aspoň shladím žáhu a vy tu zůstaňte, uvidíte jak poletí, to bude gaudium”.

Div jsem překvapením ústa neotevřel. Pravda, můj šéf-kollega byl u přirovnání se mnou již novinář starý, zkušený, otrlý, já byl tehdá proti němu hotově štěně, nicméně takové odpovědi jsem se od něho nenadál a to tím méně, jelikož jsem ho znal jako člověka, který nerad měl uvnitř závodu nějaké pohoršlivé výstupy. Ta okolnost mne právě dříve také notně tísnila, když na Šundrákovou jsem si vzpomněl, po této odpovědi však cítil jsem najednou sám kuráž proti celé armádě čarodějnic. Upokojen jsem však zcela nebyl a sice proto ne, poněvadž stále jsem jen cítil to zvláštní, napjaté ovzduší, stačilo jen, abych pohleděl na tvář svého spolupracovníka a poznal, že něco jest ve vzduchu, že něco se chystá. Ale není-li to věřejší moje neopatrnost, věřejší moje zpráva, co tedy? Ďas by v tom byl, abych se toho nedomakal. i začal jsem tudíž poznovu:

“Ale poslyšte, vy dneska pracujete div se nestrháte. Co to vlastně píšete? Vždyť jak myslím, musí toho už být do dnešního listu dost”.

Šéf-kollega jakoby teprve teď uznal mne za hodna pořádné odpovědi, jakoby také uznal pravdu mých slov o tom, že napsáno je toho už dost, položil tužku na stolek až to klaplo a upřel na mě pohled záhadný a jaksi útrpný.

“Vy jste mně včera způsobil překvapení tím svým oběšencem, já vás

dneska překvapím taky jedním nebožtíkem", řekl zdlouha a mně se zdálo, že žádná ironie, nýbrž opravdová lítost chvěje se v jeho hlase. Byl jsem tedy ještě tuze mladý zajíc i nechápal jsem hned než jsem pochopil, ozval se náhle v sazárně skuhravý hlas paní Šundrákové, která ptala se po redakci. Sazeči s posměšnou ochotou ukázali jí na otevřený náš offic a již se k nám valila, třímajíc v pravici sbalené číslo našeho listu jako meč pomsty. Dříve, nežli mohl se jí kdo zeptati čeho si přeje, spustila pronikavou fistulkou jaké jsem u ní před tím nikdy neslyšel a spustila takové lamento uražené cti, jaké jsem neslyšel vůbec před tím ve svém životě.

Jako žhavý drát pronikal mi mozkiem pištivý její hlas, před tváří mihalo se mi číslo novin, kterým prudce šermovala, div mi je o nos neottoukla a ty oči její, ty sivé, nyní vztekem sršící oči div nevyskočily jí z důlků až mně do žaludku. Náhle však v ječivé její lamento dopadl zvučný bas mého kollegy- šéfa:

"Eh, mlčte, paničko, to je křik, jakoby psu na ocas šlapal, div se v hlavě nesbírá. Na mou duši, kdybych měl u vás bydlet tejden, oběsím se radš v tu hodinu!"

Paní Šundráková na chvíli ztrnula rozhorleným podivením, ústa její zůstala sice otevřena, ale kničivý hlas v hrdle uvázl, blýštivé oči upjatě hleděly na muže smělce, který odvážil se jí takto odmlouvat, pravice se sbaleným číslem zůstala vztýčena, jakoby volala k nebesům o pomstu. Krátkou však jen chvíli trvalo toto ztrnutí, hned v příštím okamžiku podepřela si boky a spustila nyní hlasem o bezkých pár tonů nižším, možno-li však ještě hlučnějším, ne již nařikavým, nýbrž výhrůžným:

"A tohle by bylo pěkné! Tak tedy každý škrabák by se mohl otrít o zachovalou čest pořádné ženy a nikdo by se nesměl ani ozvat, nu uvidíme, však jsou tu ještě soudy, však já vim, kde si mám právo hledat, však já..."

"Jděte si tedy to právo hledat ke všem čertům a už honem, tamhle jsou dvěře!" a kollega-šéf vztáhl pravici směrem ke dvěřím. Panička se opět zarazila, bezděky postoupila ku dvěřím, ale hned na to spustila zas ječivě, že by slyšet to bylo za devátou stěnu:

"A to je čistá redakce, takhle urážet dámy. Fuj, hanba!"

"Jak nepůjdete okamžitě, zavolám policajta a dám vás zatknout!" hřměl můj kollega-šéf a sice takovým hlasem, že jsem nevěděl, affektuje-li jen ten svůj hněv, nebo jestli do opravdy se rozzlobil. Panička vskutku tihla nyní ven, ale ještě ze sazárny volala: "Jen si dejte pozor, ať nezavolám toho policajta sama!" načez vyšla rozlíceně na chodník, však ještě zvenčí chvíli bylo slyšet: "To je pěkná redakce! Fuj, hanba!" ale bylo to už jen burácení vzdalující se bouře.

Mlčel jsem jako hříšník, kollega-šéf však prohodil s tím největším klidem:

"Jak mohl ten Slezina u téhle baby zůstat, to věru nechápu—ale vy se nyní jděte posilnit, přáteli, přečtu za vás korektury, beztoho se vám asi dělají před očima mžitky. Nu a chvátat nemusíte, napsáno je toho dost".

Milerád uposlechl jsem toho vyzvání, ačkoliv údiv můj jím ještě více vzrostl. Vyšel jsem zadními dveřmi, jednak proto, že jsem se trochu styděl před sazeči, jednak nerad bych se s paní Šundrákovou setkal, byla by schopna zahrát nějaký další výstup třeba i na chodníku. Za to však, když octnul jsem se konečně ve své hospůdce, cítil jsem se jako znovu zrozen a událost se Slezinou, výstup s paní Šundrákovou, vše připadalo mi jako sen, ano, jako ty ošklivé sny dnešní noci. S blahým pocitem usedal jsem na obvyklé své místo, s rozkoší pojídal jsem obligátní porci gulaše, s rozkoší zvedl ke rtům první sklenici pěnivého moku a hned jsem si predevzdal, že náležitě použiji vyzvání svého kollegy-šéfa a tak brzo se z hospůdky nehnu, vždyť si musím

beztoho nahradit včerejšek. Tak jsem zvolna popíjel, a při tom přemítal, jak to vlastně doopravdy s tím Slezinou bylo. Kam se poděl? Tomu jeho oběšení jsem sám už pramálo věřil, však je-li na živu, tu zajisté četl včerejší zprávu o své smrti i divno, že mne nenavštívil. A ten Vavroušek — proč to jenom udělal, proč? Z nějaké msty snad? K té neměl přece příčiny. Z nějakého zlomyslného vtipu? Nikdy se mi nezdál být něčeho podobného schopen — ačkoli, pravda, proti našinci si každý myslí, že je všecko dovoleno. Uraží-li koho našinec sám, třeba bezděky, hned je zlomyslník, sprosták, ale jemu vyvést nějakou zlomyslnost nebo sprostáctví, to je náramně žertovné, zvláště je-li to novinář začátečník nebo novinář chudšas. — Napil jsem se dlouhým douškem, abych spláchl tu trpkost. — Nu, příště budu opatrnější, nerad bych, aby se měl opakovati vůči mně takový výstup, jako dneska s paní Šundrákovou. Jak se ta baba nadírala pro svoji utrazenou čest — a co jsem vlastně o ní napsal? Nic, nežli že Slezinu pro neplacení vyhnala a to přece je pravda, sama se k tomu přiznala. Ale jen co je pravda, všecka čest mému šéfu-kollegovi, zastal se mne pořádně a zná to, ten má tvrdý zobák, ten se tak snadno nezalekne. Ale co to jen s ním bylo dneska, že se tak podivně choval? A co to asi psal? Podle všeho úvodník aie ty přece nikdy hned ráno nepíše. A ta jeho laskavost, abych si tu pohovél — to je všechno opravdu zvláštní. Však já toho jeho dovolení nezneužiju, ještě jednu a půjdu. Beztoho co je takové dovolení platné, když "těchto" není? Čas jsou peníze, říkává se, ale nebývá to vždycky pravda, ostatně já mívám obvyčejně málo času i peněz — eh, je to bída!"

Tak hloubal jsem o záhadách skromného svého života, když tu vešel jeden z našich roznášečů a položil vyslé již číslo listu na nejbližší stolek u dvěří, podíval se na mě, jak se mi zdálo jaksi soustrastně a odcházel. Vstal jsem a šel si pro právě přinesené číslo, abych jako obvyčejně zjistil hned kolik chyb mně sazeči při korektuře nechali — u nás byl v tom šlendrián jako snad nikde jinde — hlavně však bych se konečně podíval, co to vlastně důležitého dnes můj šéf-kollega psal. Usedl jsem opět ku svému stolku, rozevřel číslo, nahlédl do něj — a ruce náhle mi sklesly, písmena tančila před očima, však ne tak divoce, abych nepřečetl tučné ohlavní úvodníku: "Svým příznivcům na rozloučenou" a hned potom slova: "Posledním tímto číslem loučíme se s drahým čtenářstvem. Pronásledování hned od počátku finančními nesnázemi, jež při nejlepší vůli a přese všecku trpělivost a obětavost našich zaměstnanců zlepšiti jsme nemohly, pronásledování přímo zběsilými útoky svých také kolegů novinářů..."

Dále jsem prozatím nečetl, písmenka začal vířiti mně před očima divoceji a bylo mně náhle tak líto čehosi. Prosim vás, jak jsem již pravil, byl jsem tenkrát ještě mladý zajíc a měl jsem upřímně rád ten "náš list", třeba nás za tu namáhavou práci tak chudě odměňoval. A potom bylo mně líto, že vše dalo se tak potajmu, že nikdo mi nic neřekl, ani můj šéf-kollega, vždyť měl jsem přece téměř týž zájem o list jako on a týž nárok zvědět dřív o neodvratném zániku jeho. Bezohlednost ta trpce mě zabořila, ale hned v zápětí ozval se cit jiný, snad méně ušlechtilý, za to však tím pronikavější:

Prof. Dr. Rudolf Dvořák.

"Jak to bude s mojí zadržovanou mzdou? Dostanu vůbec něco?" Spěchal jsem rychle do závodu a již hezkých pár kroků před ním slyšel jsem lomoz zmatečných hlasů, hádku, křik i viděl jsem, jak několik osob se již před okny zastavilo. Vešel jsem dovnitř právě asi v téže chvíli, kdy můj, nyní ovšem již jen bývalý kollega-šéf, rovněž zpozoroval před okny nežádoucí publikum, neboť slyšel jsem, jak ve vřavu hlasů konejšivě volal: "Nebudeme se přece tady křičet a dělat lidem tyátr, pojďme aspoň do zadu, do redakce, nebo ještě lépe do bejsmentu a tam se dohodneme".

Všichni ho uposlechli a tak jsme sestupovali dolů do tiskárny mezi stroje, jež ustaly nedávno v práci, aby si nepochybně odpočinuly na dlouho, jen sykot odkudsi unikající páry svědčil ještě o životě, žel o životě již dokonávajícím. A mně to připadalo v chvíli té jako když dědicově hašteří se a na sebe dotírají v jizbě, v níž leží umírající, který vyráží ze sebe poslední, uděšené steny. Pressman přikročil ku kotli, otočil kohoutkem a sykot ustal, jako ustane stenot, když zpod hlavy umírajícího vytrhnou polštář. Nu a potom nastalo hašteření zase další o tom jak se dohodnout, váda byla prudší, chvílemi až vášnivá, ostré výčitky, zlá slova i nadávky sypaly se z úst — já byl však jen nýmým divákem a posluchačem všeho a konečně mě to omrzelo, neboť jsem viděl, že všecka ta hádka nad mrtvolou vlastně jest inarná, jelikož mimo dluhů jiného dědictví zanecháno nebylo i odcházel jsem a v tom dusném parnu, prosyceném rozptylující se párou a výpary olejů a tiskařské černi zamrazila mě otázka, neměl-li bych dneska sám učinit to, co jsem včera o Slezinovi napsal.

III.

Nastaly pro mne trapné dni, pohříchu nebyly první ani poslední. Pravda, mzda, či vlastně výplata u toho mého denníku bývala býdná, někdy až směšně bidná, přece však bylo to něco a hlavně byla tu naděje, že bude líp, naděje, která utěšovala mě i moje věřitele, ta sřítla se nyní rázem i s listem. "Zlý víchř osudu zavál ji jako list", mohl jsem věru tehdy zvolat s básníkem. Nepamatuji se ani již jak jsem se všelijak protloukal, není také účelem této mé črty vyličovati všechny trampoty onoho období, trampoty ostatně tak známé přemnohým. Čeho všeho nevyhledává mladý člověk, do čeho se nepouští, zvláště když ostřeji a ostřeji dopadají šlehy naléhavých potřeb!

Nevim již za jakým zaměstnáním honil jsem se jednoho dne v odlehlejší čtvrti města, když tu náhle zaslechl zavolati své jméno. Ohlédl jsem se — chval každý duch Hospodina — přede mnou zjevil se oběšený Slezina. A jaká proměna se s ním udála — smrt má věru sílu očišťující! Tvář jeho pod novým šviháckým kloboukem leskla se spokojeností a blahobytem, postava jeho, zdobená novými, vkusnými šaty nadnášela se jako vystřížená z modního žurnálu, celý jakoby se leskl od té třpytivé jehlice zapíchnuté v pestré kravatě až do zrcadlových lakýrek. Skoro váhavě jsem k němu přistoupil a podával mu ruku.

"Slezino, kde se tu bereš? Já myslil, že už jsi našel existenci na onom světě a ty zatím"

"Příteli, tam nafoře jest existence tuze pochybná, tady je to přece jen jistější a lepší".

"Pozoruj, pozoruj, už dle tvého zevnějšku. Ale prosím tě, jak to tehdy vlastně bylo s tím tvým neoběšením? A kam jsi to potom zapadl? A co teď děláš? Jak vidím, máš se dobře, povídej honem."

"Moc, můj panáčku, moc se ptáš najednou, to nejde tak rychle, ale chceš-li pojd, zajdeme někam do ústraní na jednu, neboj se, dnes mohu častovat sám".

Šli jsme tedy, usedli v jednom z nejbližších hostinců a přítel můj bez dalšího pobízení začal vyprávět:

“Nepovídal jsem ti, tuším, nikdy před tím o svých příbuzenských a jiných poměrech tam za mořem, tys o to nestál a není v tom celkem také nic zvláštního, nicméně trochu se o tom zmínit teď musím, abys dalšímu porozuměl. Nemám již matky, zemřela před třemi lety, snad sám jsem rozháraným životem uspišil její smrt, myslím však, že víc nežli nade mnou trápila se nad otcem. Nepovedl se nám můj otec, nepovedl, byl sice zámožný, praktický člověk, staral se pilně o četnou naši rodinu, ale z nenadáni ačkoliv byl už dosti stár, propadl, jakési milostně vášni a pro matku byl ztracen. Pokud vím, byl člověk vůbec vášnivý i myslím, to že jest také to jediné, co jsem po něm zdědil. Poslední jeho láska — nezamiloval-li se totiž od té doby znovu — vzplála k jakési mladé, bezdětné vdově, nechvalné pověsti. Matka se velice nad tím trápila a konečně zemřela, aby mu uvolnila k vdovičce cestu. Víš, vypravuji to teď jen tak ledabyle, což, jest to také román dosti všední, ale brachu, tenkrát bylo mi smutno, tím litostivěji, poněvadž jsem věděl, že matka trápila se též nade mnou. Nedělal jsem sice nic tak špatného, ale za nic jsem také nestál, k ničemu nebyl a marná byla všechna napominání i všechna má dobrá předsevzetí — nu ale o tom také už darmo mluvit. Otec za nedlouho po smrti matčině se vskutku s onou vdovičkou oženil a nám dětem se úplně odcizil, zvláště mně, kterého už před tím považoval za ztraceného syna. Ostatně nejen otec, i bratři a sestry a vůbec všichni příbuzní mávli už nad mojí budoucností rukou. Z otcova hněvu jsem si mnoho nedělal, nevážil jsem si ho. Dětem prý ovšem nepřísluší souditi o činech otců, ale takovému soudu se někdy neubráníš, sám sebou za podobných okolností v duši tvé se utváří. Cítil jsem, že prohřešil jsem se na své matce a konečně na nás všech, ale při tom zdáto se mi také, jakoby mně samému stala se křivda a vjel do mně vzdor. Povídal jsem ti jednou, že jsem šel k divadlu, to bylo právě v těch dobách. O tom životě mohlo by se zpívat s obměnou té známé vojenské písně: “Herecký život, život veselý”, neboť právě veselosti jest v obou velice pořádku, ale to sem teď nepatří, jenom ti musím říci, že jsem se u společností, v níž hrál jsem naposled, zamiloval. Tak opravdově a tak hloupě, až špatně se mi dělá, vzpomenu-li si nyní na to. Tehdy chtěl jsem být zase jednou pořádným člověkem a kdož ví, snad bych se jím stal, ale moje milovaná nechtěla tak dlouho čekat, a otec vůbec dobrým mým úmyslům pranic nevěřil. Mohl bych si popřát vyličení té své lásky, ale k čemu to, vždyť ty se ptáš vlastně na něco jiného. — Víš, že jsi dobrý člověk, že nezneužiješ mě zpovědi a jsem ti jí jaksi povinován za to, co jsem ti vyvedl, nuže poslyš: Vrátil jsem se od divadla k otcí zklamán a zoufalý. Zoufalý není vlastně to pravé slovo — desperátní měl bych říci spíše, ano, byl jsem odhodlán ku všemu. Co vyvedu jsem ještě sám nevěděl, ale jakýsi neurčitý plán hned při mém návratu rýsoval se mi v duši. Otec a macecha přivítali mě tak chladně, tak odpudivě že plán ten určitě se vytvořil během nejbližších dnů. Byl jsem zklamán v lásce — nesměj se, to zklamání cítil jsem tehdy velmi bolestně a mělo jistě velkou vinu na tom, že všechna morálka ve mně zahluchla — tedy, byl jsem zklamán v lásce, viděl jsem, že jsem existenci ztracenou, že jsem rodičům na obtíž, že se za mne stydí oni i ostatní příbuzní, překážel jsem zkrátka každému a jinak odklidit s cesty jsem se neuměl. Jednoho dne vzal jsem, respektive ukradl otcí větší obnos peněz — nu, tak velké to nebylo, pár tamějších stovek — a odejel do Ameriky. Víš s určitostí, že mě nestíhali, byli ještě rádi, že se mne zbavili poměrně tak lacino, ano, slyšel jsem, že otec sám prohlašoval, že peníze na cestu mi dal, však hned v prvé době nepochybně mluvil jinak a takové šídlo se v pytli neutají.

jsem v celém okolí svého rodného kraje poznamenán jako zloděj, ale to je mně jedno. Zvláště teď je mi to jedno. Prosil jsem později za odpuštění — nu, což, to nebylo by ještě ani tak hloupé, však člověk je slabý, a ve mně vůbec hrdošti je málo, snad nanejvýš jen okamžitě. Vedlo se mně zle, sám to víš, nu a já se odhodlal psát o pomoc. Může se říci, že to bylo drzé, ale ono bylo to jen hloupé. Odpovědi jsem nedostal, jen tak nepřímou cestou jsem se dověděl, že otec i macecha i ostatní příbuzní se prosbě mé smáli. Nemohu se jim divit a zazlívat jim teprve nemám práva, ale v prvním okamžiku mne to dopálilo. Budiž, ať je tedy mezi námi úplný konec, ať jsou ty svazky zpřetrhány dočista, ať se mají čemu smát! A tu mě napadlo, ovšem po delším přemítání, abych použil vašeho listu jako prostředku ku zpřetrhání těch svazků. Zemřít se mi nechce, byl bych také blázen, abych už umíral, ale pro ty v Čechách chtěl jsem býti mrtev a také dneska jsem — díky tobě. Svěřil jsem se o všem Vavrouškovi, neboť jsem věděl, že bys nikdy vědomě klamnou zprávu o mé sebevraždě nepřinesl. Vavroušek je chlapík, zvláště takové věci se mu zamlouvají, i přislíbil mi ochotně, že mi vyhoví. Vše další už je náramně jednoduché: Vavroušek počíhal si na Kuštu, Kušta uvěřil jemu, ty Kuštovi — nu a já byl oběšen, ne-li v Douglas parku, aspoň ve vašem listě. Měl jsem ale po čertech čas, neboť bylo to číslo předposlední, jen o den kdybych se býval zpozdlil, kdož ví kdy a kdož ví zda vůbec by se mně plán můj vydařil. Však jsem také jednal podle něho — to zas musím děkovat Vavrouškovi. Našel mně místo číšníka v německé hospodě, kam nějaký Čech páchne jednou za uherský měsíc a já mám se tam prozatím dobře. Deset dollarů týdně ku všemu zaopatření, piva co vypiju, ovšem opit se nesmím — jednou v týdnu prázdně půldne, prosím tě, tak jsi se ještě ani ty jakživ neměl. Ano, abych nezapomněl, rozumí se, že tu zprávu jsem vystříhl a Vavroušek poslal ji našim do Čech — ať se potěší! —

Přítel můj ustal a já naň chvíli hleděl ve zmatených pocitech, nevěda, mám-li se naň horšit nebo se zaň stydět, nebo dokonce ho pochválit za jeho drzou, nemravnou, nesvědomitou, však při tom přec jen originelní myšlénku a mám-li mu gratulovat, že se mu tak dobře vede. Pohrdání i závist mísily se v mé duši a přítel jakoby v ní četl, začal opět:

“Viš, nezlob se a nepohrdej mnou. Tamty za mořem tvoje zpráva jistě mnoho nebolela, teď jsou už jistě rádi, že na mě nemusí myslit jako na živého — a potom opravdu se mi zdá, chce-li tu člověk k něčemu dospět, chce-li začít tu jak se říká nový život, že udělá nejlépe, když pro ten bývalý úplný umře. Ovšem málokdo se odhodlá k tak frivolnímu kousku, jakým byl můj, však když se to vezme kolem vystěhovalectví, je vždycky samo sebou jakýmsi druhem sebevraždy”. —

Překvapen zvedl jsem hlavu: Tak hluboké sentence nikdy bych nečekal od člověka tak mělké morálky.

“Nu a jak se tobě teď daří?” pokračoval přítel, jakoby tušil onen druhý můj pocit. “Špatně asi, vid, možná, že si myslíš, vida, takový lump má štěstí a vede se mu líp, nežli pořádnému člověku. Eh, měl bys pravdu, jsem věru lump a také dobře se mi povede, tuším to, jsem teď přesvědčen o tom, nu, ale nechme toho. Pojď, zavedu tě k nám, snad se neurazíš, vtisknu-li ti nějaký dollar do ruky, abys mohl tam častovat, doufám také, že mě přijdeš teď častěji navštívit”.

Co bych zapíral, šel jsem s ním do té “jeho” hospody, měl se tam podle všeho jistě líp, než já se měl do nedávna v tom “svém” listě. Šel jsem s ním a popíjel za jeho peníze, ano, něco z těch peněz nesl jsem si ještě domů, sice jako půjčku. myslím však, že byl to spíše honorář za onu zprávu o oběšenci v parku, o Rudolfu Slezinovi, který naléval nyní Němcům pivo pod jménem Robert Slezr.

Navštívil jsem ho pak v jeho saloonu ještě několikrát v těch suchých svých dnech, které protahovaly se do nekonečna, nemohl a nemohl jsem se nikde zachytit a Robert Slezr pomalu počal na mě pohlížeti jako na chudáka, jemuž prokazuje jakési dobrodíní. Konečně jsem to postřehl a od těch dob jsem k Robertu Slezrovi nešel, byl pro mne úplně mrtev, jako tam pro Čechy byl mrtev Rudolf Slezina.

IV.

Uplynula hezká řada let od té doby.

Dávno již zapomněl jsem i na Rudolfa Slezinu i na Roberta Slezra, těch málo chvil mých radostných i všecky ty trudy mnohé, to všecko dávno zapadlo v nepaměť jako ten zaniklý "můj" list a ze všeho zbyla mi jen zkušenost, kterou nikdy už v životě nevyzvednu, jako už nikdy nevyzvednu si onu svoji mzdu v zapadlém denníku.

A jedenkrát, když opět octl jsem se na suchu a to ne už sám, nýbrž s rodinou, obdržel jsem náhle vyzvání z Clevelandu, abych nastoupil tam místo redaktora českého denníku, jemuž bylo tehda všehovšudy asi půl leta. S radostí jsem nabídku přijal a jel jsem ihned, zanechav zatím rodinu v Chicagu, dokud na místě nového svého působiště nenajdu nějaký příhodný byt.

Pravda, byt jsem našel záhy, rodina záhy se mnou přijela — ale záhy zas ztratil jsem nové místo. Proč a jak, to nenáleží k ději této črty, pouze tolik sdělím, že bylo mi pak hůře, mnohem hůře nežli tehdy v Chicagu. Především nebyl jsem sám a pak neměl jsem téměř nijakých známých. Konečně jal jsem se prodávati doutníky pro muže dobrého, pana Bernarda Plenta, jenž výborně své smotky kroutil tehdy na své farmě u Bedford, kam dojížděl jsem pro ně několikrát v týdně předměstskou elektrickou drahou. Tyto cesty k němu kladu výše nad všechny jiné výletní upomínky. Především těšil jsem se vždy již předem na rozhovor s panem Plentem, člověkem to vzdělaným a prozíravým, při tom pak skromným, s nímž opravdu radost byla debatovati o různých otázkách časových. Dobře vím, že nebýval se mnou spokojen jako s agentem svého zboží, věru náramně pohodlně mohl vyrabít to, co já mu odprodal, za to však tuším, že i jemu bývaly milé ony naše rozhovory, při nichž tak dovedně se mu ty smotky v prstech kroutily.

Ano, tedy již proto mívál jsem ty cesty rád a potom též pro jízdu samu: Člověk se uvelebil v pohodlném voze a těšil se již až vyjede z hranic města a poletí divokým tryskem mezi stráněmi a poli. Na podzim vyjížděli karou tou četní krajané s košíky v rukou, měli už i zvláštní svoji stanici, "Mushroom-station" i bylo zajímavo pozorovati je a naslouchati odborným jejich hovorům o tom, kde a jaké a jak houby rostou. Mnohé z krajanů těch konduktéři již znali a sami s úsměvem vyvolávali jednu ze zastávek "Mushroom-station".

Nuže na jedné ze zpátečních cest, kdy hověl jsem si na sedadle káry, maje s obou stran srovnány bedničky s doutníky jako věže, zavotal konduktér opět žertovně "Mushroom-station" a do káry vstoupil jakýsi ctihodný stařec ve výletním sice, však elegantním oděvu a se zlatými brejlemi na orličím nose. Vstupoval namáhavě, ne snad že by stáří mu v tom vadilo, držel však v jedné ruce košík hub a v druhé hůl se zlatým držadlem.

Vstoupil, zapotácel se trochu a pak těžce dopadl na sedadlo právě proti mně, položil si opatrně košík s houbami na kolena a před něj postaviv hůlku, jejíž zlaté držadlo téměř vyzývavě blýštlo se v dopadajících naň paprscích.

Vzhlédl jsem pozorně k muži tomu; byl to opravdu ušlechtilý zjev starého muže dosud v plné síle.

Sotva se vůz hnul, pozvedl klobouk a utíral si hedvábným šátkem spoce-

né čelo a černý, ovšem již prošedivělý vlas, však neobyčejně hustý na jeho věk. Věk ten zračil se hlavně v četných vráskách kolem očí, oči samé byly však ještě plny lesku a černě jich zřetelnice jaksi hrdě vyzíraly skrze blyštivá skla brejlí. Nad nimi klenulo se obočí dosud tak husté a tak černé, že musilo k sobě upoutati pozornost každého, to tím spíše, jelikož u kořene nosu téměř se stýkalo. Plnovous, jenž byl prošedivělejší nežli vlas, bylo však znáti na něm, jak bedlivě jest pěstován. Rty ještě dosti plné, červenaly se v šedi vousů a když se později usmál, zabělely se v nich zdravé dosud zuby. Ruce jeho, jež po chvíli opřel o držadlo holi, byly sice svrklé a žilnaté, však i na nich bylo možno pozorovati pečlivou čistotu a štíhlé prsty s několika prsteny končily v nehty rovněž náležitě pěstované. Zkrátka vidno bylo, že jest to jeden z oněch starců, jemuž vším právem možno říci "zachovalý pán".

Prohlížel jsem si starého pána tak důkladně a tak dlouho, až mne napadlo, že jest to vlastně neslušné i odvrátil jsem pomalu hlavu, když tu kdosi poklepal mi přátelsky na koleno. Vzhlédl jsem — aj, vždyť to jeden z nemnohých mých známých a k tomu odkupníků, hostinský Levok! Tak jsem byl zaujat svým starcem, že jsem pana Levoka dříve ani nepozoroval i omlouval jsem se nyní a přátelsky ruku mu tiskl. Po krátkém rozhovoru jak jdou obchody atd. obrátil se pan Levok ku starému pánu, jehož byl sousedem a představoval:

"Vy se jistě ještě neznáte. To jen pan Slezina, výborný muž a vlastenec, a tady pan J., bývalý redaktor."

Uklonil jsem se, ale hned na to zrovna jsem se vpil ve tvář neznámého starce a dávné vzpomínky jako blesk mihly se mým mozkem. Srdce mi poněkud prudčeji zatepalo, když jsem se starce otázel:

"To jste zajisté již dlouholetým osadníkem clevelandským, že ano?"

Starce chtěl odpovědět, ale pan Levok ho předešel.

"To byste se mýlil, pan Slezina je u nás ani necelé dva roky, však věru patří již dokonale v tu elitu starých, proti níž jste si několikrát vyjel."

Za jiných okolností vyjel bych si býval hned i na pana Levoka, ale zájem můj byl nyní daleko jiný.

"A to jste, prosím, přijel do Clevelandu ze staré vlasti, nebo...?"

"Ano, ano, pan Slezina přijel k nám přímo z Čech", vpadl opět Levok, dříve nežli starý pán mohl odpovědět, "přijel k svému synu, panu Rudolfu Slezinovi, který je prvním zástupcem velkoobchodní firmy N., ale dům má mezi námi na Broadway. Ten sem přijel z Chicaga už před několika lety, tomu se daří. Vy jste pěkný redaktor, nic nemáte, nikoho neznáte, vždyť přece mladší pan Slezina jest vynikající člen naší české společnosti — ale ovšem, ovšem, vy o ty vynikající členy málo dbáte, nu taky z toho máte".

Po tomto bezděčném rýmu pan Levok náhle ustal, jako by si teprve teď náležitě uvědomil, jakou vlastně nepatrnou veličinou jsem a že netřeba dále již se mnou hovořit. Tak se mi zdálo, že tomu jeho náhlému odmíčení i starý pan Slezina porozuměl, neboť sám již nepromluvil a vrhl skrze brejle na mě zpytavý zrak — vždyť znáte podobné pohledy, jaké lidé, dobře situovaní vrhají na ty, o nichž předpokládají, že je to s nimi nevalné. Změřil si mě od paty k hlavě, podíval se na mé bedničky a pak obrátil se k panu Levokovi.

"Ale je to dneska zase krásný den. Jenom kdyby už sprchlo, aby rostly".

"Však vy jste jich nasbíral dost a samé pěkné, čistoučké václavky, vy máte náěk štěstí", odpovídal pan Levok jaksi devotně."

A já zatím už jakoby nic vyhlížel oknem do přehající krajiny, ale přes tu chvíli kradným pohledem díval jsem se ve tvář starého pana Sleziny a

poznával v ní stále víc a více rysy tak podobné mladé tváři mého bývalého přítele Sleziny, jenž umřel a vstal z mrtvých pode jménem Robert Slezr.

Vida jaké romány sehraji se v životě — pomyslíl jsem si — a konečně, co na tom divného? Robert Slezr si nepochybně v několika letech pomohl, stal se opět Rudolfem Slezinou, váženým a milým krajanem, přesídlil se do Clevelandu — vždyť i já jsem tady, nejsem sice zástupcem velkoobchodu, ale obchoduji taky. Podivno ovšem, že otec, který před lety zřikal se svého syna, po letech za ním přijel, nu ale i v tom bude zajisté vysvětlení zcela přirozené. Podivno také, že Slezina mladší se tu ke mně nehlásil a nevyhledal mne. Slyšel o mně zajisté, vždyť prý jest kapacitou v národním životě a třeba já sám měl tu jen nemnoho známých, přece jen jméno moje za tu krátkou dobu mého novinářského působení v Clevelandu prošlo tolikrát v polemikách až zuřivých, že nebylo možno, aby si ho nepovšimnul. Povšimnul si ho zajisté, ale podivno to také není, že mne nevyhledal, že se tu ke mně nehlásil. Beztoho mnoho ho ani netěšilo, že jsem se tady octnul, jistě si vzpomněl na toho oběsence v parku — nu, může býti klidný, já ho jím strašit nebudu. A co je mně také teď do něho — ostatně možná, že bych mu mohl prodat nějakou stovku desákových. —

Kára stanula a pan Slezina starší vystoupil důstojně za pomoci konduktera i ochotného pana Levoka. Sotva byl na chodníku a kára hnula se znovu, obrátil se pan Levok ke mně, nyní s výrazem docela jiným, kamarádkým i ton hlasu jeho byl mnohem důvěrnějším.

"Tak vy jste ho tedy neznal? Příteli, ten jeho syn, ten je chlapík, ten je zazobaný, s tím byste si měl udělat známost, možná, že by vám k něčemu dopomohl, copak tyhle doutníky, s tím nic není. Ale víte, s tím starým je to náké podivné, mladý sám se jednou vráží o tom profekl. Starý měl v Čechách statek a peněz jako pecek, ale vzal si před lety nějakou fešnou vdovičku a ta mu to všechno jak se říká rozfufrovala, ano, připravila ho o všechno a potom mu utekla. To už byl mladý Slezina u nás v Clevelandu a ženat. Má žínku — inu rozkoš, mladou a hezkou, to byste koukal, příteli a chlapečka má jako obrázek. — Ale abych nezapomněl, tax Slezina se dověděl, že otec jeho žije na stará kolena v nouzi. Má tam sice v Čechách ještě kolik a dobře zaopatřených dětí, ty mu ale nepomohly, měly nejspíš zlost, že statek a peníze místo jim, dostaly se do rukou vdovičce Tak Slezina pro otce psal a ten přijel, budou tomu asi teď dvě teta Nu, a teď žijou spolu v lásce a míru a peněz mají Povídám vám, člověče, s tím mladým Slezinou byste si měl udělat známost, je to pašák, má tady mezi námi jméno a dost možná, že by vám zaopatřil něco lepšího. A když ne, aspoň nějakou tu "boxnu" cigar by jistě koupil, jen mu řekněte, že jste býval redaktorem, on je takto vzdělaný člověk Ale nazdar! Já se musím stavět ještě tuhle na banku. Přijďte ke mně dnes večer, koupím asi pár stovek a na toho Slezinu nezapomenem, já třeba vás sám k němu uvedu, beztoho mám s ním nějaký byznis, bude to aspoň při jednom. — Tak nazdar!"

Pan Levok seskočil s káry a já byl též záhy na svém rohu. Opatrně slezl jsem se svým nákladem a obtěžkán s obou stran jako soumar, vyšlapoval jsem k svému domovu. A než jsem došel, celá ta povídka sosnovala se mi v hlavě. Teprve teď, opět po mnohých letech ji píšu, po nových zkušenostech a nových zklamáních.

K panu Slezinovi jsem tehdy s doutníky nešel a vůbec jsem se s ním nikdy nesetkal — bojím se všech styků s nebožtíky.

SEZNAM učebnic anglického jazyka, slovníků, poučných a zábavných knih nákladem Aug. Geringera vyšlých lze obdržeti na každé požádání zdarma. Adresa: Aug. Geringer, 541 W. 12th Street, Chicago, Ill.

Vydědělec.

Pro kalendář "Amerikán" napsal F. J. Andrlík.

Statek rolníka Tvrdého měl v Zákolanech málo soupeřů jak rozlehlosti pozemků, tak výnosnosti půdy; proto rostlo jmění sedláckovo rok od roku. Tvrdý neznal panských choutek, jež někdy oblíbí si rolník; nemiloval honův, ani zábav hospodských. Sousedé přezdili mu "držgrešle" a "škrob".

Zdálo se skutečně, že sedlák nemá nížádné náruživosti mimo úsilovné spoření; kdo však by byl měl příležitost častěji nahlédnouti v jeho domácnost, byl by postříhl, že Tvrdý sleduje s houževnatou vytrvalostí a s velikým nákladem utkvělou myšlenku, kterou chce za každou cenu uvésti ve skutek.

U Tvrdých měli dva syny. Starší syn po první manželce, Štěpán, nejevil zvláštních schopností; proto ustanovil otec, že přejme po něm statek a přidržoval jej také ke všem pracem hospodářským. Mladší Kliment, po druhé manželce byl pravý opak Štěpánův. Již ve škole zákolanské označoval jej učitel všem dětem za vzor pilnosti a vytrvalosti. A když Kliment prošel vesnickou školou, měl učitel Tvrdého k tomu, aby dal chlapce do škol latinských.

"Mohu směle za chlapce ručiti," pravil, "že bude mezi prvními."

"A co by bylo z hochy, až projde školy latinské?" optal se Tvrdý.

"Nic; potom by navštěvoval vysoké školy a mohl by si zvoliti lékařství nebo právnictví. Vybral by si, co by se mu líbilo."

Tvrdý se zamyslíl.

"Dobrá, dám tedy Klimenta na studie", pravil po chvíli. "Bude lékařem. Lékař jest dobrodinec lidstva. Totě povolání vznešené."

Uslyšev, že půjde na studie, Kliment se zaradoval. Vyplnila se jeho nejvřeější tužba. Pokračoval skutečně tak znamenitě, že otec slýchal o něm vždy chválu, kdykoli přišel se přeptat kterak se učí. Nelitoval tedy nákladu. To byla jeho jediná slabost a radost. Vědomí, že spoří pro syna, jenž bude lékařem, nahrazovalo mu všechny chvilkové zábavy. Byl na syna a jeho pokroky hrd, a při každém třetím slově měl na jazyku: "náš Kliment", nebo "náš student".

Seďm let jest dlouhá doba, leč ve spokojenosti a práci uběhne rychle. Než nastoupil Kliment do osmé třídy latinské, promluvil s ním otec v ústraní, aby mu dal na jevo své rozhodné přání. Zmiňoval se sice často o krásném povolání lékařském a projevoval touhu, aby také Kliment lékařství se věnoval; ale byly to zmínky vesměs nahodilé, příležitostné. Kliment vyslechl je mlčky, věda, že by přísný otec nestrpěl odporu. Teprve, když Tvrdý před odchodem Klimentovým do města pravil: "Připravuj se svědomitě, abys se stal řádným lékařem!" — dovolil si Kliment odvěti: "Posud na tom trváte, tatínku?"

Tvrdý vytřeštil oči. "Posud? Myslíš, že jsem mluvil celých seďm let jen do větru? Myslíš, že jsem naložil na tebe tolik peněz, abys potom zklamal mé naděje?"

Právnictví líbilo by se mi mnohem více", podotkl syn.

"Eh co, právnictví! Tomu jsem odjakživa nevěřil!" vyhrkl starý.

Matka kradmo pokynula Klimentovi, aby mlčel. Obávala se trapného výjevu. Hnětla ji umíněnost mužova, ale neměla proti ní jiné zbraně mimo trpělivost.

Sotva otec odešel, pronesl se syn: "Přinutí-li mně tatínek, abych šel k lékařství, budu nešťasten".

"Nevěřím, že by otec chtěl, abys nebyl spokojen těši matka. "Buď jen klidně myslí a přičiň se svědomitě; je do toho ještě celý rok. Za ten čas vymluvím tátovi úmysl, a potom zvolíš si stav po libosti."

Kliment se upokojil, a po roce přinesl vysvědčení dospělosti s vyznamenáním.

Tvrdý zářil radostí. Jeho naděje splnila se skvěle. Za čtyři roky dojde i poslední a nejnroučnější tužba vyplnění. Nenapadá ho ani ve snu, že by Kliment se opřel.

Matka sice často prosila muže, aby syna nenutil, aby mu zůstavil svobodnou volbu, i poukazovala k tomu, že bude Klimentovi mnohem lépe, zvolí-li stav, který se mu líbí, než aby byl přinucen k povolání, jež se mu protiví, v němž by se cítil nešťastným a nespokojeným.

"Byla jsem ů učitele prosit za radu", vystřelila posléze nejhrubší kouli, "a viš co mi odpověděl? Řekl: Stav lékařský jest sice pěkný, leč i jiné stavy jsou potřebné a ctihodné, plní-li ti, již si je obrali, své povinnosti svědomitě. Recete mužovi, aby studenta nenutil. Nepochybně jest Kliment slabých čiv, jest příliš citlivý a taková povaha ovšem vzpírá se pohledu na lidská utrpení, neboť ho nesnese."

"Snese nebo nesnese!" odsekl Tvrdý nevrle, "Časem zvykne si na všecko."

Když tedy chýlily s prázdniny ke konci, povolal Tvrdý syna a velel krátce: "Zápis na fakultu lékařskou se blíží; v pondělí pojedeme spolu do Prahy."

"Dovolte mi, otče, projevití své mínění", odvážil se syn k slovu, "a vyslyšte mou prosbu. Lékařství mně nevábí, nemám k němu vloh, ani chuti; byl by tedy náklad na studie vyhozen. Dovolte mi, prosím vás úpěnlivě, abych se dal zapsati na fakultu právnickou. Slibuji, že budu opět pilen."

Tvrdý zrudl hněvem. "Advokátem, zastancem a obhájcem zlosynův a darebáků chceš býti?" zvolal zlostně.

"Mohu také býti soudcem," dí syn krotce.

"Soudcem! Nemiluji soudů, nemám rád svárův a potýček — ne, ne, tomu rozhodně nepřeji!"

"Jako já," vece syn. "Ale soudů a soudců jest přece nutně třeba; neboť nejsou všichni lidé snášeliví, poctiví a mírumilovní jako vy."

"Konec řečem! Buď dáš se zapsati na fakultě lékařské, nebo — nebo sřekneš se mé podpory!"

Kliment jal se prositi, prosila i matka, ale — nadarmo. Tvrdý zůstal při svém. Na syna již nepromluvil, a když konečně chystal se Kliment k odchodu, sedlák zamknul se ve přístěnku.

Bolest matčina byla nevýslovná. Sehnala synovi, co kde měla na cestu a na první čas pobytu ve velkém městě.

"Až utřím něco za máslo a za drůbež, zase ti pošlu," dodala při loučení.

"Nebojte se o mne, maminko," dí syn. "V Praze jest mnoho studentů, již nemají z domu nižádné podpory, a přece vystudují. Přičiním se, abych se sám uživil."

Po čtyřech nedělích obdržela matka od Klimenta dopis prostřednictvím kmotra Rypoty. Syn věděl, že by list, přímo na matku zaslaný, dostal otec do rukou. Nepřál si toho, neboť zvěstoval zprávy neveselé, jež by otec považoval za přirozený následek jeho neposlušnosti.

"Nemůžete si pomyslití, drahá matka, jak tu živořím," psal Kliment mimo jiné. "Byt vyhledal jsem si ve čtvrtém patře za čtyři zlaté měsíčně. K snídani mám housku, k obědu dvě a k večeri nic. Jsem při všem nedostatku zdrav. Zaměstnání posud jsem nenalezl, ač je sháním zoufale; je to

mnohem nesnadnější, než jsem se domníval. Za to na universitě daří se mi dobře."

Po tomto dopisu poslal Rypota studentovi dvanáct zlatých, veškeru úsporu matčinu; ale neblahou náhodou zvěděl o tom Tvrdý.

"Odtud tedy ten vzdor!" zvolal hněvivě. "Žena spolčila se s chlapcem proti otci! Věru, toho jsem se nenadál."

"Vždyť je to naše dítě!" zalkala matka. "Či mám je zůstaviti v cizině zmírající hladem? Jsi z kamene!"

"Neposlušné děcko, jež zmařilo tvrdošijnosti moje nejkrásnější naděje, nezasluhuje útrpnosti!" horlí sedlák.

"Zdědil tvou povahu, je právě tak neústupný jako ty. Může-li za to?"

"Pokud je závislým na mně, potud platí moje vůle!" Pro budoucnost zakazují ti, abys mu co poslala. Zvim-li o tom, bude zle! Necht' zakouší nezdárník za svou vzdorovitost!"

To byla poslední slova Tvrdého o synovi, víc se o něm nezmínil.

Za to tím častěji pamatovala na něho matka. Nic na světě neodvrátí ji od dítěte, jež pranic nezavinilo, které trpí pro svéhlavost a umíněnost otcovu.

* * *

Minula dvě léta.

Tvrdý za tu dobu sešel úžasně. Nastudil se minulé zimy a od té doby chřadnul. Domáci i sousedé nutili ho, aby se poradil s lékařem; ale sedlák nedbal.

"To přejde," říkával. Kdo by pro maličkost obtěžoval doktora!"

Když však posléze seznal, že choroba není nepatrná a vyhledával pomoci — bylo pozdě. Lékař jen pokrčil rameny i radil Tvrdému, aby se šetřil.

Sedlák ovšem poslechl. Žil, vlastně živořil ještě rok. Plicní neduh učinil z něho mrzouta. Manželka zakoušela očistec a Štěpán bál se vůbec přijíti chorému otci na oči věda, že by se mu dostalo výčitek, ač snažil se upřímně, aby vedl hospodářství dobře.

Ke konci listopadu druhého roku po odchodu Klimentově do Prahy, zastala selka muže pišícího. Bylo právě nedělní odpoledne a všichni domáci rozešli se po známých.

Když selka vešla do jizby, ustal muž ve psaní a skryl papír do přihrádky u stolu, již zamkl a klíč stáhl. To bylo manželce nápadno; Tvrdý nepsával nikdy. Bylo-li třeba písemné zprávy, uložil ji pravidelně Štěpánovi. Že však selka neměla ve zvyku zvidati, neoptala se muže, co píše a komu.

Za dvě neděle pověděl jí to sám Tvrdý, jenž už pro slabost nemohl choditi. "Citím, že odejdu," pravil. "Zavolej sem Štěpána a Marka."

Když starý čeledín a syn stanuli u lože, ujal se sedlák opět slova: "Napsal jsem kšaft, Štěpáne a Marku — ať o tom víte. Štěpán jest dědicem — dá matce slušný výměnek. — Hospodař dobře, hocho — važ si, co ti odkazují. Jest to pot mnohaletého přičinění."

"A Kliment, Jáchyme, Kliment nic?!" zaúpěla selka.

Umírající mávl pravici. "Neznám ho — jak on —" Nedomluvil. Hlava sklonila se na podušku. Sedlák byl mrtev.

Selka rozplývala se bolem. Věděla sice, že jest Kliment u otce v nemilosti, leč nenadála se, že ani v poslední chvíli nepromine otec synovi neposlušnost. Zvěst, že Kliment jest vyděděn, dotekla se jí jako rána hromová. Přála oběma synům, hospodařila pro oba, a nyní zří, že toliko jeden — a to nevlastní klidí ovoce jejího přičinění, kdežto její dítě, odsoudila tvrdošijnost otcova k chudobě a strádání.

"To není spravedlivě!" uvažuje. "Dítě jako dítě. Obě jsou sedláckovy, obě jsou hodny, obě mají právo k dědictví. Nechci nic více, než spravedlnost."

Náhle selka přobrala se z myšlenek a zvedla hlavu. Ve přístěnku bylo prázdno; Štěpán i Marek již odešli. Selka sepjala ruce, přistoupila k nebožtíkovi a zvolala tlumeně: "Věz, že nepřipustím, aby Kliment stal se žebrákem! Srdce mateřské vzpírá a bouří se proti tomu. Ne, ne, to se nestane!"

A rychle spěje vdova k výklenku, kde visí oděv nebožtíkův, a vyjímá klíč od stolu. Chvatně otevřela příhradu u stolu a složivši veškerý listiny, jež tu našla, do šátku, skryla balíček v záhradě.

"Napřed promluví se Štěpánem," šepce odcházejíc. "Snad uzná, že by se Klimentovi stala krivda."

Pro přípravy k pohřbu nebylo lze hned úmysl provést; nebyla také k tomu vhodná doba. Bez vědomí bratrova dala matka Klimentovi hned telegrafickou zprávu o neštěstí, jež stihlo rodinu.

Kliment přibyl do Zákolan právě na dvě hodiny před pohřbem. Prodlel dlouhou chvíli u mrtvoly otcovy se zrakem zaměřeným a v němém bolu. Teprve po pohřbu zvěděl, že byl vyděděn. Nepromluvil, pohlédl jen smutně na matku.

Selka rozuměla jeho pohledu; vždyť obrážel se v něm zoufalý bol i odlesk zmařených nadějí; obrážela se v něm i důvěra v nezměrnou lásku dobré matičky.

"Ještě není vše ztraceno," pravila matka v ústraní. "Doufám, že Štěpán nebude trvati na ustanovení otcovy závěti. Má-li srdce v těle, odstoupí dobrovolně část dědictví, nebo se nevytásí se závěti a zůstavi rozdělení soudu."

"Bylo by mi velice pomoheno a snadno bych potom dospěl k cíli; ale násilím nechci na bratrovi pranic vymáhati. Dá-li mi co dobrovolně, bude dobře; nedá-li, jaká pomoc, spokojím se rovněž".

Než Kliment odjel do Prahy, setkal se přičiněním matčiným se starším bratrem mezi čtyřma očima. Mluvili o příčině otcovy choroby, o průběhu nemoci, mluvili o všem, co mohlo Klimenta zajímati — ale o poslední vůli otcově nezmínil se nikdo. Štěpán vyhnul se tomu úmyslně, a Kliment byl příliš hrd, aby byl o ní rozpředl hovor; čekal, že bratr nabídne mu podíl, jak by Kliment, kdyby jemu otec byl všechn majetek odkázal, bez pobídky učinil.

Zvěděvši o výsledku setkání, rozmrzela se matka na nevlastního syna.

"Toho nebyla bych se do něho nadála", pravila. "Než všeho do času; zůstav to klidně jeho vlivu, Klimente! Budu bdít, abys nebyl zkrácen. Nyní mohu tě účinněji podporovati." A v duchu dodala: "Mám poslední vůli, bez ní nedokáže Štěpán svého nároku."

Sotva Kliment odejel, vyšla matka na sýpku. Zde u komína stála od let stará truhlice s odloženým oděvem. Truhlice měla dvojité dno. Selka chvatně rozvinula balíček listin, jež vyňala po smrti mužově ze stolku, a rychle je přečetla. Konečně připadla na závět. Pročetši osudnou listinu, chtěla ji skryti v tajné příhradě truhlice; sotva však posunula spodní dno, vyhlédl se schodů — Marek.

"Honem dolů, panímámo!" zvolal čeledín. "Je tam hrobař."

Selce klesly ruce a papír vyklouzl na podlahu. Pohlédla zděšeně na Marka; potom chvatně sebrala závět a pospíchajíc za čeledínem, ukryla ji opět u sebe.

Když vyřídila záležitost se hrobníkem, zavolala do přístěnku Marka.

"Jsi jako člen rodiny," pravila. "Vím, že jsi vždy byl také ke mně upřímným a mohu ti důvěřovati, že mne nezradíš."

"Nikdy, panímámo!" zvolal Marek, klada pravici na hruď. "Na to mohu přísahati!"

"Tedy poslyš a poraď, co mám učiniti!" A selka pověděla starému čeledínovi svoje tajemství, i dodala: "Zastihl jsi mne na sýpce, právě v tu chvíli, kdy chtěla jsem závět ukrýti. Rci, mám-li to učiniti?"

"Na všechen způsob! Já bych ji bez rozpaků spálil. Nebožtíka pantátu zaslepil hněv; kdyby byl zůstal déle na živu, jistě by byl časem uznal, že chybil; proto směle spalte neblahý papír!"

"Nikoli, toho neučiním! Posud domnívám se, že nadejde chvíle, kdy bratři srovnají se po bratrsku."

"Myslíte? Já bych se na to nespolehal!"

"Skrýji závět, aby ji nikdo nenalezl; ale kam?"

"Máte-li ke mně špetku důvěry, postarám se o to," vece Marek.

Selka váhala. Uvažuje, může-li spolehnouti se na Marka. Ví, že jest počtivec od kosti; jest přesvědčena, že nezná lsti.

"Slib mi, že nepovíš nikomu na světě, kam přišla závět!" pravila posléze.

"Slibuji!" zvolal Marek slavnostně.

"Dobrá! Tu máš listinu a rci, kam ji uložíš".

"Pojďte se mnou, panímámo!" odvětil čeledín a vedl vstovu do své komory. Zde zvedl prkno z podlahy, posunul je a selka spatřila prázdný prostor.

"Tu jsou moje úspory," dí stařec, vyjímaje dřevěnou skříňku, již patrně sám urobil; "sem také složím závět a okáži vám ji, kdykoli budete si přát. Zde jí nikdo nebude hledati."

Uloživ listinu do skrýše, posunul Marek opět prkno a hřeb přirazil podpatkem.

Selka si oddechla. Získala v trapné okolnosti společníka, k němuž v nesnázi mohla se obrátiti o radu. Žena, neznalá běhu světa, chápe se stěbla, aby zachránila vlastnímu synovi alespoň část jmění.

Záhy vyrušila domácí soudní obsílka ku projednání pozůstalosti.

Soud rozhodl, že matce náleží polovice jmění a synům druhý díl.

Ale Štěpán nechtěl se tím spokojiti. Prohlásil, že otec ustanovil jej dědicem všeho jmění a tvrdil, že sedlák ještě za dobrého vědomí zhotovil závět. Svědkům nezbylo než potvrditi pravdivost jeho tvrzení. Ale to nijak nestačilo když hlavní doklad, závět, scházela. Té nemohl se Štěpán dopátrati, byť obracel statek na ruby, a Marek i macecha mlčeli jako hrob.

Nastal soudní spor, neboť Štěpán nechtěl se smířiti s ustanovením zákonným. Po straně vinil macechu, že závět zničila, ale zřejmě toho projeviti nesměl.

Na statku nastaly zvláštní poměry. Selka hospodařila pro sebe a Štěpán rovněž. Ovšem Štěpán byl u větší výhodě, neboť výnos z dobytka a drůbeže nebylo lze srovnati s výnosem polností, jenž plynul do jeho kapsy.

* * *

Rozepře vlekla se váhavě. Také poměry na statku se neměnily. Za to měnila se mysl Štěpánova. Chápal, že v těchto okolnostech nelze úspěšně hospodařiti. Nenedostávalo se také dobrodinečků, již k tomu poukazovali, a mladého hospodáře proti nevlastní matce popichovali.

Konečně uznal Štěpán, že není jiné cesty k vyvážnutí ze zvláštních poměrů, než uvede-li do statku novou hospodyní. Nežli to však učini, jest na něm, aby dohodl se s macechou o její zaopatření. Leč, jak dohodnouti se, nemluvil-li s ní od prvního obeslání k soudu? Nezbyvá než uchýliti se k prostředníku, k advokátovi. Touto cestou podařilo se Štěpánu dosíci aspoň zatímního rozřešení palčivé otázky v ten smysl, že matce dostane se slušného, přesně vyměřeného výměnku, dokud spor o dědictví nebude vyřízen.

Selka odstěhovala se do chaloupky, Štěpán opanoval statek, a za šest

neděl přistěhovala se ke Tvrdým nová hospodyně Bětuška, sedlákova dcera ze sousední obce Křesiny.

Sotva Bětuška na statku se ohřála, jala se podnikati pronikavé změny. Předně a nejprve propustila ze služby starého Marka, na něhož měl i Štěpán s vrchu. Potom vymetla obě děvečky, jež byly oddány panimámě v chaloupce a nahradila je novými. Okna u chaloupky dala zabeďniti plotem, aby bába neviděla do dvora, a přiměla muže, aby vedl k chatě cestu, jež posud běžela kolem vchodu do statku, se strany zadní. Nechce viděti báby, nechce se s ní stýkati. Tvrdě jest statek zamčen na vždy —

Propuštěný Marek usadil se ve vsi. Měl na stará kolena několik set zlatých; nicméně přece nezahálet. Pořídil si řezačku a chodil po vsi dělat řezanku. Často zastavoval se u výměnkářky Tvrdé, aby ji potěšil a promluvil s ní o Klimentovi.

"Rád se podívám," říkával Marek, "jak to všechno skončí. Kdyby chtěl pan Kliment ujeti se záležitosti, kdyby sám vystoupil, byla by práce snazší; spravedlnost jest na naší straně. Štěpán nedokáže ničeho. Stokrát mne napadlo: "Spal ten prožluklý papír a bude po všem! Proč se s ním schováváš? Zachrániš hodnému člověku, co mu poctivě přísluší a druhý také bude míti dost! Ale proti vaší vůli jsem to přece neučinil."

"A také toho nečin. Doufám pevně, že nadejte chvíli, kdy Štěpán uzná bezpráví", odtušila vdova.

Jednou večer zaklepal Marek zase na okénko chaty. Bylo právě na počátku května.

"Co bych měl vyříditi panu Klimentovi?" optal se. "Napadlo mne, abych užil levného vlaku a podíval se do Prahy."

"I já bych ráda viděla syna," odvětila vdova, ale myslím, že Klimentovi více prospějí, pošlu-li mu peníze, jež bych na cestě utratila. Ostatně pověz mu vše, co víš. Více bych ani já říci nemohla."

Když Marek odjížděl, donesla mu Tvrdá veliký koš, naplněný pečivem, máslem i několika pečenými kuřaty. "Ať učini si ubohý hoch dobrý den!" pravila plačky.

Marek přibyl šťastně do Prahy; že však byl poprvé ve velikém městě, bloudil půl dne, než podařilo se mu vyhledati Klimenta. Zastal mladého muže v podkrovní jizbě, vyzáblého a v sešlém oděvu; leč zastal ho při práci. Po uvítání odevzdal mu věrný čeledín dary matčiny a posléze vyňal i závět. Řka: "Tu jest krutá listina, která vás připravila o jmění, která vás uvrhla v nouzi. Nikdo neví, kde jest; odevzdávám ji vám, abyste si s ní naložil po libosti."

Kliment přečetl žávět a jeho čelo se zachmuřilo.

"Proč jste jí neodevzdal již dávno Štěpánovi?" optal se po chvíli.

"Tuším, že chápete příčinu," vece Marek. "Je to rozhodnutí nespravedlivé".

"Pravda; leč poslední vůle otcova jest mi rozkazem, proti němuž nikdy odvolávati se nebudu", odtušil Kliment. "Usoudil-li otec, že nemám nároků na jeho jmění, nepřijmu z něho ani krejcaru. Odevzdejte závět Štěpánovi!"

Marek ztrnul. Podnikl dalekou cestu, aby závět odevzdal mladšimu bratrovi, aby ho přiměl k vymáhání spravedlivého požadavku, — a hned jeho první slova projevují, že Kliment na to nepomýšlí, že snad neposlechne. Stařec jal se vykládati okolnosti, domlouval i prosil mladého muže; ale nic naplat, Kliment trvá na svém. Povolil jen v té příčině, že přijal závět k uschování; ale vymínil si, že smí s důležitou listinou naložiti podle svého uznání.

"Však ty se s ní nevytásíš," myslil si Marek. "Máš svou matku příliš rád, abys ji připravil o to, co jí zákon přisuzuje."

A Kliment po odchodu čeledínovu uvažoval: "Matka ovšem pozbuďe poloviny jmění, jež by někdy připadlo mně; leč musí se jí dostati slušného

výměnkou, bude tedy klidně živa, a já za rok nebudu již potřebovati nížádné pomoci a milosti, vydělám si na chléb sám. Proto směle mohu vrátiti závěť Štěpánovi a vyplniti vůli otcovu."

Tvrdá čekala dychtivě na návrat Markův, ale nepotěšila se valně.

"Posud tak jemnocitný!" zvolala. "Jaký to bude advokát?"

"Hm, advokátem sotva bude," podotkl Marek. "Zdá se mi, že advokáti nepotřebují množství láhviček, baněk, trubiček, misek a přepodivného hararburdí, jakého má pan Kliment plný pokojík."

Tvrdá se usmála. Jak by Marek mohl věděti, co všechno potřebují studenti, než stanou se advokáty! — Již není jiné pomoci, než aby zůstavila okolnostem volný průběh. Kéž by jen její stav byl snesitelnější. Kéž by Bětuška na ni neskrblila tak přílišně!"

* * *

Nastal podzim.

Kliment seděl opět ve své komůrce. Klonil hlavu na zápisky, studuje.

Náhle ozval se klepot na dvěře a do jizby vešla stařena s uzlem.

"Maminko!" zvolal mladý muž, skokem ocitl se u hostě a objímal i celoval jí srdečně. "Jaká to radost! Toho jsem se nenadál! Proč jste mi neoznámila svou návštěvu? Odložte břemeno!" A rychle odnímá jí uzel i šátek.

"Můj zlatý, drahý hochu," zajíká se selka, "nevím, nevím, potěší-li tě můj příchod!"

"Co pravíte? žasne syn. Nesete mi snad neblahou novinu?"

"Ba, neblahou, smutnou! Považ, Klimente, bratr mi odpírá výměnek! Nevěsta mi laje, hrozí vyklizením z chaloupky. Nesmím ani na práh a nikdo nesmí ke mně. Jsem zamčena jako vězeň."

"Totě hrozné!"

"A ještě hroznější přijde. Po zních nedal mně Štěpán ani krejcaru, ani smluveného obilí. Když jsem trpěla hlad, ustrnul se nade mnou Marek, půjčil mi peníze, a nutil, bych se odstěhovala k tobě. Víím, že sám nic nemáš, a proto byla mi tato cesta nevýslovně trapnou; ale nebudu tě dlouho obtěžovati. Pomoz mi jen k mému právu a já vrátím se opět do Zákolan."

Kliment se zamyslíl.

"Jest mou povinností, abych vám přispěl, a dobře jste učinila, obrátivši se ke mně," pravil po chvíli. — "A jak jest se soudem? Byl-li již skončen?"

"Posud se vleče. Štěpán umí věc protahovati a advokát mu pomáhá. Zdá se, že mne chce utrápiti; nebo jen mou smrtí sprostil by se sporu."

"To se nestane! Uvidíte, že vaše záležitost záhy bude v pořádku."

Potěšiv matku, vybídl jí Kliment, aby usadila se v jeho bytě jako doma i odešel ke známému právníkovi na radu. Ten ihned dopsal advokátu Vraňanskému, zástupci Štěpánovu. Výsledek zakročení byl, že sám doktor Vraňanský přejal vyplácení výměnku na účet Štěpánův.

Vdova se upokojila a když došly zadržené peníze, pravila: "Teď budu ti hospodařiti, abys alespoň na chvíli zbyl se starostí o každé sousto."

Syn odporoval, poukazuje k tomu, že rok jest dlouhý a výměnek pro oba nepatrný, i nutil matku, aby uchovala peníze pro sebe, a posléze dodal: "Přes to bude mne těšiti, setrváte-li u mne ještě delší dobu."

Ale tomu Tvrdá nechtěla rozuměti. "Nepřijmeš-li ode mne podpory, nesmím u tebe setrvati. Máš dost starostí sám o sebe".

"Již není tak zle, jak bývalo, maminko," usmál se syn. "Pracuji každé dopoledne v továrně páně Jarníkově; to mně vynáší třicet zlatých měsíčně. Odpoledne mohu věnovati studiu. Za půl roku skončím studie a dosáhnu slušného místa."

"Ovšem, ovšem, doktoři mají se dobře všude jsou hledáni —"

“Nebudu, milá maminko, doktorem”, přiznal se posléze syn. “Zanechal jsem práv hned po roce i obrátil jsem se ke studiu chemie, jež mne velice zajímala. Mimo studii vypomáhám v továrně na léčebniny. Jsem-li nyní, jako pouhý pomocník slušně placen, dosáhnu jako samostatný správce nebo ředitel továrny skvělého služného, a bude mi lze i o vaší budoucnost se postarati. Již tedy mějte, maticčko, krátký čas strpění.”

“Ty tedy nebudeš advokátem!” vzdychla matka. “Tohle měl věděti nebožtík otec; snad by ti byl odpustil. Advokátství bylo mu do duše protivno.”

Tvrdá setrvala u syna tři měsíce, přijímajíc od něho všechen výdělek na správu domácnosti; konečně však byla syta ruchu velkoměstského i zatonoula po samotě v Zákolanech. Než odešla, vložila do stolku Klimentova třicet zlatých, aby mu — podle svého rozumu — nahradila škodu, kterou s ní měl, a vrátila se do rodiště.

Jakub Seifert.

“Zatím snad trochu na mne zapomněli, “soudila výměnice. “Také jsem jim okázala, že mám ještě zastance, že mohu býti i jinde.”

Ale zklamala se. Snacha byla ještě horší, než před její odchodem. Okolnost, že Štěpán byl nucen odváděti výměnek toliko hotovými, a k tomu advokátovi, jenž dbal o pořádek, velice ji roztrpčila. Sotva tedy, zvěděla, že mačecha opět zaujala chatu, vyřítla se Bětka jako vzteklice a stovy ne příliš vybranými jala se výměnici posmívati, že se jí milostpán v Praze brzy nasýtil, že jest jí vesnická sprostota opět dobrá! Ano vyčetla jí výměněk i závěť.

Tvrdá všechno snesla mlčky, vždyť trpěla pro syna. Když bylo nejhůře, prchala z chaty, prchala k dobrému příteli Markovi, jenž ji vždy potěšil a upokojil.

V měsíci červnu příštího roku došla výměnici radostná zvěst, že Kliment za čtyry neděle vykoná zkoušku.

"A potom, drahá matko, bude vyhráno!" končil dopis.

To selku potěšilo tou měrou, že nevsímala si ústrků; žila v myšlenkách u Klimenta.

Ale vdovu čekala ještě trpká zkouška, než mělo se vyjasnit na vždy.

Za tři neděle po obdržení synova listu zaklepal pod večer kdosi na okénko u chaty. Vdova otevřela okno, vyhlédla a zřela v pološeru muže.

"Kdo jste? Co tu chcete?" optala se kvapně.

Přichozí posunul s čela klobouk a zašeptl: "Neznáte-li mne, maminko?"

"Je-li možná!? Jsi to ty — ty, můj Kliment?" ztrnula vdova.

"Ano, já, maminko! Otevřete, prosím!"

Výměnice rychle vyběhla z jizby do síňky, posunula závoru u dveří a vedla nenadálého hostě dovnitř.

Sotva pominul první dojem z náhlého shledání, optala se matka: "Vykonal jsi tedy zkoušky dříve, než jsi očekával?"

"Nikoli, matičko; bylo mi je odložit. Churavím již delší čas. Přepjal jsem svoje síly. Lékař mne důtklivě nutil, abych zanechal vši práce a rychle odebral se na venkov. Jen zdravý vduch a klid může prý mne zachrániti."

Teprve nyní povšimla si matka vybledlé a přepadlé líce synovy.

"Jsi nemocen, churav!" zaúpěla. "Tohle ještě scházelo! — Leč upokoj se! Budeš zdrav, ano, uzdravíš se, poslechneš-li mne Já tě budu léčiti!"

Syn usmál se truchlivě.

"Nevěříš? Přesvědčíš se!"

Jakmile Kliment poněkud si oddechl, počala selka léčení. Nutila syna, aby pil hojně mléka a stále se zdržoval na čerstvém vzduchu. Po dvou nedělích znamenal lékař i chorý, že nemoc vůči hledě ustupuje. Kliment opět nabýval veselé mysli a s ní i touhu po společnosti. Návštěvoval tedy známé a sousedy; ale s bratrem se nesetkal. Štěpán vyhýbal se mu úmyslně, a Bětuška měla pro chorého jen posměch. To ovšem Klimenta nevábilo do statku; nicméně umínil si, že promluví s bratrem — naposledy.

Teprve po šesti nedělích, kdy zotavený Kliment chystal se poněáhu k odjezdu, dopřála mu náhoda, že setkal se s bratrem. Setkal se s ním z nenadání a proto Štěpán nemohl se vyhnouti.

Kliment podal mu pravici, řka: "Teprve dnes mohu s tebou mluvit, ač bych to byl rád již dávno učinil."

Štěpán stálh obočí. "Nevím, věru, co důležitého bychom spolu měli vyříditi."

"Možná, že nevíš; ale poraíš se s dobrou, vyslechněš-li mne. Pojďme trochu do polí; nikdo nás nemusí spatřiti."

Bratr se nerozmýšlel. Do polí může s Klimentem vyjít, o tom Bětuška neví; ale do statku neuvedl by ho za žádnou cenu.

Sotva zmizeli dohledu vesničanů, počal Štěpán: "Nuže mluv, jsme sami."

"Otec odkázal ti všechny svůj majetek," ujímá se slova Kliment.

"Aj, tam tedy biješ?" zasmál se Štěpán zlostně. "Chceš mne snad přemlouvati, abych se s tebou rozdělil?"

"To mne vůbec nenapadlo; nebo kdybys chtěl dělit se, byl bys to učinil dávno a bez vybidnutí. Věz, že nehodlám se doprošovati toho, co mi otec odepřel. Jiná okolnost nutila mne, abych tě požádal o rozmluvu. Hledáš závět —"

Štěpán rázem stanul a zkoumavě pohledl na bratra.

"Vím, že ji hledám marně," zasípěl; "macecha ji zničila."

"Mýlíš se! Matka závět jen ukryla. Tu jest!"

Dopověděv, vyňal Kliment z náprsní kapsy listinu, již volně rozevřel a podal bratrovi. "Vezmi, co je tvého! Kdybych smýšlel o sebe, byl bych závět zničil, a nevěděl bys o tom nikdy. Znáš cenu této listiny, jež tě rázem sprostí drahého a dlouhého sporu. Žádám tě za to, abys jednal s matkou vliďně a zakázal své manželce, aby ji křivdila. Žádám jen, abys plnil vůli otcovu a dával matce, co jí právem náleží. Pro sebe nepřeji si ničeho."

Po uši zardělý, přečetl Štěpán kvapně obsah vzácné listiny a podal bratrovi ruku. "Děkuji ti, Klimente! Jsi upřímný bratr. Doufám, že i Bětuška uzná, jakou službu jsi mi prokázal."

V radostném rozechvění pospíchal Štěpán do statku a Kliment bral se volně k chatě. Usměvavě pohlíží za bratrem; tone mu na mysli výjev jaký nastane, až zvi manželka, že záhadný uzel byl náhle rozvázán.

Dobrosrdečnost Klimentova skutečně způsobila, že mladá hospodyně se poněkud umírnila a matce i jemu šla s oči. A když konečně vracel se Kliment po osmi nedělích zdrav do Prahy, vyprovodil jej bratr k nádraží a snažil se při loučení vnutiti mu stozlatovou bankovku; ale Kliment ji nepřijal.

"Třel-li jsem nouzi po tolik let, mohu strádati ještě několik neděl," odvětil mírně, ale rozhodně.

* * *

Rok za rokem prechal do nekonečného moře zašlých věkův. Uběhlo deset let.

Za tu dobu změnily se poměry obou bratrů podstatně. Kliment dosáhl záhy po zkoušce slušného místa v chemické továrně v Rakousích, kam jej i matka následovala. Rok jak rok navštěvoval Zákolany; ale zdržel se tam jen hodinu. Kočár se statným mužem a stařenou stanul vždy u hřbitova, počestní sestoupili, navštívili rov Tvrdého, načež vrátili se do města k nádraží.

M. Dr. J. Rudis-Jičínský.

M. Dr. Jan Kára.

Ve vsi se nezastavili. Známí je ovšem poznali. Od nich za krátké rozmluvy zvěděli všelicos o Štěpánovi, a Bětušce; ale zprávy ty nebyly veselé. Svárživá žena připravovala sedlákově peklo, z něhož nevěděl Štěpán jiného uniknutí, leč útekem do — hospody. Stal se pijanem a karbaníkem. Ženě nebylo to lhostejno; bouřila a řádila ještě hůř; ale lila olej do plamene. Štěpán vyhýbal se domácnosti dotud, pokud se neumírnila, a za den, dva nastala nová půtka. Hospodářství hynulo kvapně, Štěpán byl nucen uchýliti se o pomoc ke spořitelně ve městě, potom k soukromníkům, lichvářům. Děti dorůstaly, potřeby se množily a statek prázdnil se vůčihledě.

Otec Bětuščin znamenal, že zeť spěje ke špatnému konci; aby dcera nepozbyla věna, vtělil je do knih dříve, než věřitelé počali dorážeti. Potázal se s dobrou, neboť záhy nastal smutný obrat. Štěpán nemohl platiti úroků, věřitelé se shlukli a statek ocitl se v dražbě. Sedlákově nezbylo ani haléře, ba ještě se nedostávalo.

Vidouc úplnou záhubu, sebrala Bětuška jednoho dne své děti, odstěhovala se do rodné obce a zůstavila muže v trapných okolnostech.

Štěpán byl zdrcen. Rázem pozbyl všeho. Ustal v pití, neměl na ně. Živořil za stravu a nepatrný peníz. Pokud měl oděv ze starých, lepších časů, vypadal slušně; když však vypověděla službu poslední kazajka, chodil bývalý sedlák po vsi otrhaný a spustlý jako tulák.

Jednoho dne zmizel ze Zákolan; nikdo nevěděl kam. Někteří hádali, že šel za ženou do Křesiny; ale starosta to rozhodně popřel: "Předně by ho žena nepřijala a za druhé do Křesiny nepotřeboval by domovského listu, o který žádal. Štěpán šel dál, šel někam do světa."

Starosta děl pravdu. Tvrdý šel daleko, kdo ho a jeho minulosti nikdo neznal. Mezi svými bylo mu úzko; zdálo se mu, že čte na každé tváři výčitku: "Zničil jsi sebe i svou rodinu!" Zanesl trudné vzpomínky na Moravu, kde bližší Kyjova podařilo se mu dosíci služby ve dvoře. Pracoval sice dost pilně, ale měl velikou chybu, jež nedopouštěla, aby jej který hospodář podržel delší čas. Sotva dostalo se mu peněz, počal hýřiti a utrácel dotud, pokud neprobil posledního krejcaru. Tato vada vyhnala jej z každého slušného místa, sotva trochu se ohřál.

* * *

V cukrovaru kolínském na Moravě bylo živo; dělnictvo i úředníci vítali nového ředitele, jenž byl sem dosazen. Vyprávělo se o něm, že jest pán mírný, uznalý a k dělnictvu shovívavý. Tato pověst nemálo přispěla, že dělníci dostavili se k uvítání do jednoho a hlučně provolávali mu slávu.

Nový ředitel sešel mezi lid a vlídně podáváje pravici každému jednotlivci, děkoval za poctu a vyslovil naději, že dělnictvo bude s ním vždy spokojeno, jak on s dělnictvem. Ředitel jest muž posud mladý a příjemného zevnějšku. Je to náš dávný známý, Kliment Tvrdý, jenž milerád přijal výhodné místo mezi Čechy a rozloučil se s Rakousy. Přijel s chotí a dítětem. Staré paní, své matky, nepřivezl; pochoval ji v Rakousích.

Asi za půl léta po příchodu ředitelovu dobýval se dveřmi u železného plotu kolem továrny otrhaný žebrák, z něhož páchla pálenka.

"Co tu chceš?" obořil se na něho vrátný. "Hned odtud, sice tě proženu!"

Žebrák smutně vztáhl ruku. "Nevyhánějte mne! Chtěl bych pracovat."

"A krást!" posmíval se vrátný.

"Neurážejte! Živím se poctivě," odvětil žebrák mírně. "Přijměte mne, prosím vás, do továrny! Ustrňte se nade mnou!"

"Ho, ho, to nejde jen tak zhola!" zasmál se vrátný, patrně umírněný klidností žebrákovou. "A potom já tu neporoučím, o tom rozhoduje pan ředitel."

"Pro mne a za mne! Ale konáš cestu marně. Ředitel vybírá si jen řádné lidi." To řka, pootevřel vrátný branku, vpustil otrhance a podotkl: "Jdi tamhle k černým dveřím; je tam nápis "pisárna". Zastaneš ředitele právě v pisárně."

Žebrák plížil se váhavě k označeným dveřím, zaklepal a k vyzvání vešel do pokoje.

Zde seděl Kliment u stolu, horlivě počítaje. Náhle zdvihl hlavu ke příchozímu a optal se: "Čeho si přejete?"

Žebrák pověděl.

Ředitel upřel zrak na spustý oděv žadatelův a odvětil krátce: "Právě nikoho nepotřebuji".

Ale žebrák nehýbá se ode dveří mičká v rozpacích děravou čepici, neví, co by počal. Upírá ztrnulé oko na ředitele. Jeho hlas i obličej připadá mu povědomý; tohoto pána již viděl. Ale kde a kdy? — Náhle zablesklo se v jeho oku. Rychle sáhl do kapsy a vyňal pošpiněný papír.

M. Dr. Duho Guča.

Pl. Gučová Thelma.

"Jsem zachovalý, tu jest můj domovský list," podává papír řediteli.

Kliment ledabyle nahlédl do listiny a — vyskočil.

"Jakže?" zvolal v úžase. "Vy že jste ze Zákolan? A jmenujete se Tvrdý? Naposledy jste Štěpán Tvrdý, jenž měl v Zákolanech statek?"

"Ano, a vy — ty, pane řediteli, jsi můj bratr Kliment. Poznal jsem tě, sotva jsi promluvil," vece Štěpán radostně.

Ředitel zahleděl se truchlivě na otrhance.

"Jak hluboko jsi klesl, Štěpáne!" pravil vážně. "Otec dal ti všechno jmění, měl jsi nejlepší statek v rodišti — a dnes bloudíš světem jako tulák, vyvrženec! — Kde máš rodinu?"

Štěpán chvíli mlčel, jakoby uvažoval, má-li vyjeviti pravdu. Konečně překonal stud a vyprávěl své příhody.

Bratři seděli dlouho pohromadě.

Vrátný bral se již třikráte kolem oken divě se nemálo, že pan ředitel sbírá se tak dlouho žebřákem.

"Je dobrák", bručí do vousů, "já bych dávno byl darebovi okázal dvéře."

Konečně ozval se zvonec, volající vrátného do pisárny.

"Aha, je zle! Ředitel se chce zbýti žebroty," šepce vrátný, chvátaje přes dvůr.

"Jebousku," vece ředitel k přichozimu, doveďte tohoto muže k panu účetnímu. Zde jest poukázka na třicet zlatých. Až obdržíte tuto částku, doveďte nového dělníka k některému krejčímu a kupte mu slušný oděv. Také se zastavte u obuvníka pro boty."

Vrátný vytřeštil oči. "Pan ředitel snad přijal"

"Ano, přijal jsem jej do továrny. Až bude ošacen, přiveďte jej opět ke mně." A pokynem propustil oba muže.

Dlouhou chvíli stál Kliment u okna. Přemítal o dobách dávno minulých.

"Ubohý Štěpáne, co ti bylo platno dědictví!" promluvil posléze šeptmo. "Mne byla by nepatrná část zachránila před krutým nedostatkem, a tobě bylo jmění ke zkáze!"

Po dvou hodinách stál před Klimentem nový dělník ve slušném oděvu.

"Děkuji ti, bratře, za dobrodiní, jehož nezasluhuji," promluvil Štěpán

"Nemluvme o tom, jsi přece mým bratrem. Nežli však nastoupíš do práce, chci s tebou promluvití upřímně. Věz, že podržím tě jen dotud, pokud nedopustíš se hrubého poklesku. Vysvobodím tě z trapného a ponižujícího živoření; ale žádám od tebe všechno, čeho musím dožadovati se u všech podřízených. Mohu ti tedy býti bratrem jen dle jména; jinak musím tě považovati za dělníka rovného všem ostatním."

"Dobrá, to rozumí se samo sebou."

"Budeš-li však pracovati k mé spokojenosti, postoupíš brzy, zajistím ti slušný a plat a snadnou službu, budeš zaopatřen do smrti"

Štěpán ujal ruku bratrovu a vděčně ji stiskl.

"Věděl jsem, že jsi muž šlechetný, ale tak velikého dobrodiní přece jsem se nenadál," odušil v dojetí.

Štěpán stal se vážným. Ředitel byl mu ve všem na ruku a dbal o to, aby nezabředl mezi špatnou společností. Večery trávil vážný v rodině ředitelově a s ní také účastnil se všech zábav. Tak se stalo, že přišel mezi lidi slušné a snažil se, aby o něm nabyli dobrého mínění.

Kliment s radostí všimal si této změny a když bratr po celý rok choval se k jeho spokojenosti, ustanovil jej za dozorce ve skladišti, složiv za něho vyměřenou záruku.

Štěpánovi dostalo se šesti set zlatých slušného, bytu, topiva a osvětlení. Také na vedlejších příjmech nescházelo.

Po třech letech vyžádal si Štěpán dovolenou, aby prý mohl navštívit manželku a děti.

"Přeješ si snad mítí ženy u sebe?" optal se bratr.

"Ano, jest mi teskno; rád bych se postaral o děti," odvětil Štěpán.

"Nuže, tedy pojedu s tebou!" rozhodl se Kliment.

Bratři navštívili rodiště, kde nechtěl se k nim, zvláště ke Štěpánovi nikdo znáti; navštívili také hrob otcův.

Stoje u rovu, ukázal Kliment náhle na blízký mramorový pomník. "Hle, Štěpáne, takový pomník zasluhoval by náš otec! Viš zajisté, kdo je tu staví; vyjednej s ním cenu a naříd, aby s jara byl pomník zbudován!"

Ze Zákolan zajeli bratři do Křesiny, aby vyhledali Bětušku. Nebylo ji třeba nutiti, aby následovala svého muže, když Kliment potvrdil, že manžel se obrátil.

“Štěpán jest mužem rádným,” dodal. “To dosvědčuji já, to potvrdí i celý Holín. Važte si svého muže!” —

Ze Křesiny odejel jen ředitel. Skladník setrval tu několik dní, aby manželka s dětmi mohla připravit se na cestu i aby je provodil do Holína.

* * *

Co ještě nutno dodati k doplnění osudu obou bratří? Stačí zajisté, povíme-li stručně, že z Klimenta stal se vážený a zámožný muž, který žil klidně a spokojeně se svou rodinou. Štěpán pak, poznav trpký chléb ciziny, dovedl si vážit slušného bydla i dobrého jména; žil s Bětuškou, která lety značně se umírnila, v dobré shodě. Neměl tedy Kliment příčiny, aby litoval, že se ujal spustlého bratra; naopak vždy blažilo jej vědomí, že po bratrsku odměnil se mu za lakotu a nelásku.

Vesnická siréna.

Pro kalendář "Amerikán" napsal Bedřich Moravec.

V Kalinově konala se posvícenská muzika. Plechové nástroje hudebníků vyluzovaly třeskuté zvuky, až okna hostinské místnosti drnčela. Pod nízkým stropem šenkovny vznášela se mračna tabákového dýmu, jímž neurčitě probleskovalo světlo několika petrolejových lamp, a v tom nejasném světle tančili svobodní i ženatí, ba i nedospělé děti. Posvícení má své právo. Kdykoliv hudba spustila, rozpoutal se v tom ovzduší, přeplněném zápachem spáleného tabáku, rozlitého piva a lidského potu, divý rej a babičky sedící na dlouhé lavici podél stěny povídaly si, že nejkurážnějším je Ondřej Sychra, což bylo dosti divným u hochy, který měl svou nevěstu a takřka už před svatbou.

“Stále tančí s Andou Makovcovou”, povídaly si babky, když se právě Ondřej kolem nich míhl. “Aby to ta jeho věděla!”

Ondřej Sychra hospodařil už dva roky samostatně. Právě před dvěma roky umřel mu otec a matka postoupivši synovi statek, šla na výměnek.

Sychrová byla ještě mladá výměnkářka. Sychra zemřel jako padesátník, ani se nevědělo od čeho, nějaký rok tedy Sychrová hospodařila se synem, ale potom začala Ondřejovi důtklivě raditi, aby se oženil. Na takovou věc Ondřej dosud nebyl pomyslel, bylo mu sice už dvacetčtyři léta, doufal však, že matka bude s ním ještě několik let hospodařiti, až zaopatří mladší děti. Byl tu ještě mladší bratr Josef, který právě sloužil na vojně a dvě sestry, Mařka a Kačka. Josef byl vyučen truhlářem. Všem třem mladším dětem zajistil sice nebožtík Sychra podíly na statku, ale Ondřej věděl dobře, jak to s těmi podíly vypadá. Měl své sourozence opravdu rád a chtěl tedy s matkou hospodařiti, až se Josef někde uchytlí a obě holky se vdají. Na sebe při tom nepomýšlel. Věděl, že mu statek neuteče, kdyby se ženil třeba v třiceti letech a na přínos hleděti nemusel, protože statek byl bez dluhů, a ty podíly sourozencům byl by si Ondřej troufal vyplatiti, i kdyby se neoženil.

Ale zaslechla Sychrová všelijaké povídání po vsi, že hospodaří se synem, aby svým mladším dětem nahrabala z toho peněz, a nutila proto Ondřeje k ženění, aby byl těm pomlouvačným řečem konec.

Ondřej tedy začal hledati nevěstu. Z Kalinovských děvčat nelíbilo se mu žádné. Nelíbilo se mu, protože k žádnému nemohl přilnouti srdcem. Co je láska, nevěděl.

Potom mu kterási teta Kalinovská pověděla, že v Košticích mají Zárybných dceru na vdávání a Ondřej se o pouti podíval do Koštic.

Zárybných Verunka zalíbila se Ondřejovi prvním pohledem. Seznámil se s ní o té poutové muzice a potom za ní chodil. Také Verunce se Ondřej líbil. Byl hezký a takový vážný, nemluvil nikdy o zbytečných nebo směšných věcech a Verunka dobře věděla, jak to u Sychrů v Kalinově vypadá.

Vědělo se v Kalinově i v Košticích, že se Verunka vdá k Sychrovům; bylyt Košnice jen půl hodiny cesty od Kalinova. Před posvícením tu neděli byl Ondřej u Zárybných a zval Verunku, aby k nim přišla na posvícení s otcem nebo s matkou. Ale od Zárybných nikdo nechtěl na posvícení jíti a Verunka prohlásila, že sama do Kalinova nemůže jíti, že by ji tam lidé pomluvili. Přemlouval ji Ondřej dost, sliboval, že by pro ni přišel, byl by se se svou nevěstou rád doma pochlubil — ale Verunka nepovolila a řekla rozhodně, že do Kalinova dříve nepůjde, až si ji tam Ondřej odvede jako svoji ženu.

Ondřej odešel od Zárybných v mrzuté náladě. Tolik se na tu posvícenskou muziku těšil a teď tam musel jíti sám jako jiná léta. V hospodě potom Ondřej pil na zlost, klidný ten člověk upil si potom zvláštní rozčilení a ze vzdoru tančil každý kousek, jako by se chtěl Verunce mstiti za to, že s ním nešla k muzice. Že se báby divily, že tančí výhradně jen s Andou Makovcovou, to mělo také svou dobrou příčinu.

Anda byla selská dcerka, ale neměla právě nejlepší pověst.

Byla hezká, ale děvče záletné, které stále mělo dva i tři milovníky, z nichž žádný nepomýšlel s ní však na vážnou známost a obyčejně po kratší nebo delší době ji opustili. Snad i v tom byl vzdor oproti Verunce, že se Ondřej v dnešní muzice chytil zrovna děvčete, které ve vsi mělo pověst nejhorší. Bylo jisto, že se Verunka ráno doví, že byl u muziky sám a celou noc tančil s Andou Makovcovou, bude se Verunka zlobiti — ale afsi. Musí ji Ondřej potrestati za to, že odmítla jeho pozvání z pouhého snad vzdoru.

Ondřej tedy tančil, jako by měl za to placeno. Anda jen hořela. Nepustila se ho ani, kdy hudebníci přestali hráti a v přestávkách vodila se s ním po šenkovně. Po půlnoci, chasa už hodně napilá, vyplňovala přestávky mezi tancem hulákovým zpěvem. Ondřej dnes pil na tu zlost a zpíval tedy také. Anda zpívala s ním. A mezi tancem tiskla se k němu, vysílala k němu žhavé pohledy svých černých očí a těmi pohledy opijel se Ondřej snad ještě více než pivem.

*

Nesvítalo ještě, když Anda řekla Ondřejovi: "Tedy ještě jeden kousek, a potom půjdem domů."

"Proč tak brzy?" tázal se Ondřej nemile překvapený. "Vždyt ještě žádné děvče neodešlo."

"Nesmím tu zůstatí poslední," řekla Anda, pohlédnuvši na Ondřeje pohledem, v němž zračil se strojený smutek. "Měli by lidé zase látku k pomlúvám. Jsem ráda veselá, tos viděl dnes, ale pro tu moji veselost každý by na mne nejraději psí hlavu vstrčil. Jiná může dělati co chce, nikdo se jí nevsímne, ale jak já s někým promluví, hned je z toho řeči po vsi."

"A co tu budu dělati, když odejdeš. To abych šel také už domů," řekl Ondřej nerozhodně.

"Nechceš-li už tančiti, doprovod mne k nám!" řekla Anda a zase se na něho podívala takovým svůdným pohledem. Ondřej chvíli přemýšlel. Bylo dosti odvážným vejíti s Andou z tančírny. Tančil s ní celou noc, to viděli všichni. Ale půjde-li s ní domů, budou z toho řeči. A Verunka se doví jistě,

že Andu vyprovázela. Nový jiskrný záblesk svůdných Andiných očí zmátl Ondřeje nadobro. Ať se to Verunka doví! Proč sem nešla. Ukáže jí, že dovede vzdorovati a že je dosud svobodným a pánem své vůle. Tato vzdorovitá nálada byla u Ondřeje výsledkem pozitivního piva — snad také výsledkem bližšího styku s Andou.

“Doprovodím tě domů,” řekl pak rozhodně. Děvče se vítězoslavně usmálo. Vědělo předem, že to jinak nedopadne.

Záleželo Andě velmi mnoho na tom, aby všichni viděli, že Ondřej jde s ní domů. Přemnohý nevalný chasník se jí vyhýbal, pro všelijaké ty řeči, které o ní roznášely báby po vsi, a dnes s ní tančil nejpořádnější synek Kalinovský, nestyděl se za ni, patrně všem těm klepům nevěřil — Andě to bylo velikým zadostiučiněním.

Přetancili ještě ten smluvený kousek a potom šli.

Venku byl slabý přimrazek — bylo pozdě na podzim a k ránu citelné chladno. Anda měla s sebou veliký vlněný šátek, zahalila se do něho hned na záspi hospody, ale Ondřej v lehkém kabátku, pocítil zimu hned, jak octl se z parného ovzduší šenkovny v studeném nočním vzduchu. Když se s Andou loučil před vraty Makovcovic statku, drže svou dnešní tanečnici za ruku, Anda mu ruku významně stiskla a řekla: “Pojd se k nam ohřát! Do rána je ještě dlouho. Můžeme si ještě povědět, nač nebylo v šenkovně času.”

“Ale co by řekli vaši?” namítal Ondřej.

“I ti spi jako zabítí,” usmála se Anda. “Jen pojd, uvařím ti trochu čaje, zahřeješ se a potom snadno doběhneš domů.”

A vedla ho hned za ruku do stavení.

Ondřej šel jako zajatec svůdného děvčete, ale šel celkem rád. Nějakou neurčitou myšlenku měl, že žene svůj vzdor proti Verunce tuze daleko, ale tu myšlenku nedomyslil dokonce, tak byl duch jeho zmaten pozitivním pivem a blízkostí Andy. Zavedla ho do svého pokojíčku a rozžehla lampu na stěně... “Posaď se!” vyzvala ho, stále se usmívajíc.

Rozhlédl se rozespalýma očima. Nebylo v pokojíku nic než stůl, kamna a rozestlaná postel. Anda patrně si ustlala, než šla večer k muzice. Posadil se tedy na rozestlanou postel a díval se tupě, jak Anda rozdělává oheň v kamnech, aby mu uvařila čaj. Měla všechno přichystané, za chvíli byla s vařením hotova a potom zula střevíčky, aby nevzbudila rodiče, když šla do velké světnice pro dva hrnečky. Čaj pili sedíce vedle sebe na posteli. Když dopili, Ondřej bezděky ovinul ruku kolem Andina krku. Položila si hlavu na jeho rameno. Ondřej unavený pitím i tancem klesl hlavou na podhlavníčku a strhl Andu k sobě. Děvče se smálo, ale nebránilo se. Po chvíli vyskočilo s postele a řeklo: “Počkej!”

Přistoupilo ku stěně, shasilo lampu a vrátilo se k Ondřejovi.

Miss Mario Lamas

Svítalo nad Kalinovem, když Ondřej vyšel od Makovců. Anda ho vyprovodila na zásep a libajíc ho, řekla mu: "Dobře se vyspi a—nezapomeň".

Ondřej ani nevěděl, jak se domotal domů. Když mu matka otvírala, řekla: "Dlouho jsi se dnes zdržel. Dovi-li se o tom Verunka —"

"Je mi docela jedno", odvětil Ondřej a svalil se na postel jako špalek. V okamžiku tvrdě usnul. Než se ráno vzbudil, matka už věděla, že celou noc tančil s tou Makovcovou, a že ji také doprovázel domů.

Zmínila se o tom, když otevřel oči, jenom tak, aby věděl, že ji to mrzí, ale Ondřej hned zas oči zavřel, aby se vyhnul dalším matčiným výčítkám. Nevýčítala mu nic, ale Ondřej vyčítal si sám. Hlavu měl sice ještě trochu zmotanou, ale jasné myšlenky už byl schopen. Rozpomínal se, co včera u muziky dělal. Tančil celou noc s Andou Makovcovou. Proč zrovna s ní? Vždyť bylo v hospodě dost jiných děvčat, o nichž nikdo po vsi nepovídal takové věci jako o Andě. Konečně, to nebylo nic; tančívají s Andou jindy ostatní hoši také a včera mu ji nechali, když viděli, jak se ho Anda drží. Myslili snad, že si s ní chce začít. A začal si s ní mnoho. Rozpomínal se, co se stalo, když ji doprovodil domů.

"Byl jsem opilý a Anda byla tuze ochotná. Sama mne svedla," omlouval se, ale byl by býval rád, kdyby se byl tak nezapomněl. Ale vlastně byla všim vina Verunka, proč s ním nechtěla jít k muzice.

"Ostatně, co na tom", konejšil se, vstáváje s lůžka nevyspalý a s hrozným bolením hlavy. "Dělají to jiní hoši také tak, k vůli tomu se vlastně chodí k muzikám a já jsem u Andy nebyl první ani poslední. Ostatně Verunka se nedoví, co jsem vyvedl. Já jí to povídati nebudu a Anda se také nebude chlubití."

Ale Anda se nejspíše chlubila, neb třetího dne přinesl Ondřejovi chlapec z Koštic listek, který posílala Verunka. Psala stručně, že se dověděla, že si Ondřej o posvícení namluvil jiné děvče, žádala ho, aby k nim už nechočil, že by té Makovcové nerada stála v cestě.

Ondřej dobře vycítil urážku a opovrzení, které byly obsaženy v těch několika slovech, ale nezlobil se. Verunka měla pravdu. Chyběl a musel za svou chybu trpět. Doufal však, že se Verunka časem udobří, vždyť věděla, jak jí má rád a že by ji nemohl opustiti k vůli žádnému děvčeti. Matce zatím neřekl nic. Když v neděli do Koštic nešel, matka se ho tázala, proč nejde ke svénevěstě.

"Něco jim tam přelétlo přes nos," odvětil, vyhýbaje se přímé odpovědi. "Počkám, až mi vzkážou."

Domyslíla se Sychrová, že se Verunka hněvá k vůli té posvícenské muzice, že Ondřej tančil celou noc s takovým rozkřičeným děvčetem. Nedivila se Verunce, že je uražená, ale důležitosti té věci nepřikládala. Jsou takové hněvy mezi mladými zamilovanými lidmi velmi častými zjevy, ale zmizí zas jako jarní přeháňka a zase vysvitne jasné slunéčko.

Ondřejové lásce už nevysvitlo. Nešel už do Koštic čekaje, až mu Verunka vzkáže, ale nevzkázala. Za to pospíšili si lidé donést mu zprávu, že k Zárybným dochází za Verunkou nějaký hoch přespolní a že tam už byl také jeho otec pro přípověď.

Té zprávy se Ondřej lekl a třeba, že ji docela nevěřil, poslal přece pohunka do Koštic s listkem. Prosil Verunku, aby mu odpustila, že jí chtěl vyvésti vzdor, že bude zas všechno dobře a čekal netrpělivě, až se chlapec vrátí. Šel mu kus cesty vstříc a nedočkavě se ho tázal: "Co vzkázali?"

"Že je všemu konec, abyste už nepsal," odvětil chlapec se škodolibým úsměvem. Pohunek byl ještě mladý hoch, ale tolik špatnosti lidské měl už v sobě přece, že dovedl se radovati z cizí bolesti.

Od toho dne byl Ondřej jako vyměněný. Chodil pohroužený v myšlen-

kách a ani nemluvil. Sychrová tušila, co se stalo, něco se také dověděla od lidí, litovala syna, ale nic mu nevyčítala a také se ho na nic neptala.

Takovým vyptáváním se věc jen rozdělává a nic se tím nenapraví. Však si časem Ondřej najde nevěstu jinou, a třeba ještě lepší, až na tu Zárybných zapomeně.

Ale Ondřej nemohl zapomenouti dlouho.

Doslechl potom, že se Verunka bude vdávati a řekl si:

"Neměla mne opravdu ráda, když tak snadno na mne zapomněla."

Nenacházel však v tom přesvědčení útěchy. Cítil teď dvojnásobně, jak měl Verunku rád a vyčítal si, že se svou lehkomyšlností o ni připravil. Dnes mohla jistě už býti jeho ženou, kdyby nebylo té nešťastné posvátské muziky. Zapadal stále více do svých myšlenek a stával se samotářem. Příliš hovorným nebýval nikdy, ale teď byl i oproti matce na slovo skoupým.

"Měl bys se poohlédnouti po nějaké jiné holce, když ti to ta Zárybných tak vyvedla," řekla mu jednou matka, chtějíc ho přivésti na jiné myšlenky.

"Dejte mi pokoj s holkami," utrhl se mrzutě. Sychrová tedy už na něj nenaléhala. Čekala, že po čase začne si hledati nevěstu sám.

Tak přiblížila se zima, přišel masopust, kdy na vesnici není co dělat a proto hledí se čas ubítí zábavami. A jiných na vsi není než tanec. Jedné neděle měl býti v Kalinové ples. V sobotu před tím šel Ondřej po vsi a potkal Andu Makovcovu.

Viděla ho, že jde po vsi a nadběhla mu za humny.

Když ho pozdravila, poděkoval a chtěl ji minouti, ale Anda se před něho postavila a tázala se ho: "Půjdeš zítra do plesu?"

"Ne," odvětil suše, "co bych tam dělal."

"Zatančili bychom si zas spolu," řekla a usmála se významně.

Ondřej se začervenal.

"Dej mi pokoj!" řekl po chvíli popuzen.

Anda se usmála teď uštěpačně.

"Rozumím," řekla s kousavým přízvukem. "Před lidmi se za mne stydíš, ale v noci jsem ti byla dobrá."

"Však lituji, že jsem to udělal," vyhrkl s netajenou lítostí.

Anda ho změřila vyzývavě.

"Tak?" řekla. "Ty ani nevíš, co jsi mi udělal?"

Když se na ni podíval celý uleknutý, vydržela jeho pohled a dívala se mu drze do očí.

Ondřej pojednou zbledl, hledě na děvče vyjeveně. Zdálo se, že se Anda kochá v jeho překvapení.

"Ty to jen tak povídáš!" vzkřikl pojednou. Byl to výkřik hněvu, ale také zděšení.

Fráňa Klepal

Pokrčila rameny a řekla suše: "Vždyť se to časem dovíš."

A nechala ho tak překvapeného státi uprostřed silnice a otočivši se rychle, odcházela zase za humny k domovu.

Ondřej zapomněl následkem neočekávané zprávy Andiny, kam vlastně chtěl jíti. Dlouhou chvíli postál nerozhodně na témž místě. Dobře rozuměl, co Anda svou řečí mu naznačila — byla to věc hrozná. Rychlými kroky vrátil se domů. Sychrová byla někde venku, Ondřej usedl za stůl, hlavu složil do dlaní a přemýšlel. Smutné to byly myšlenky, které se mu v hlavě míhotaly. Vzpomínal na tu osudnou posvicenskou noc—mohlo býti skutkem, co Anda nejasnou narážkou dosti určitě naznačila. Hrozná! Verunku, kterou miloval, ztratil, že se jednu noc zapomněl a teď ještě takovou věc —

A s holkou, kterou už měl, kde který chasník ve vsi a každý ji hned zas nechal. Ta ostuda, až se to roznese po vsi! Těžce pykal Ondřej za svůj vzdor, kterým chtěl potrestati Verunku.

"Ale vždyť ono to není pravda," zvolal, vyskočiv podrážděně. "Straší mne, abych s ní mluvil, když se jí všichni hoši vyhýbají. Anda je chytrá."

Tou myšlenkou se trochu utišil. Jinak tomu není. To prohnané děvče si myslí, že si ji vezme, když ho takovým způsobem postraší. Ale tak hloupým není, aby sedl na lep takové vykřičené holce. Až Anda pozná, že si ji nevtírná, nechá ho na pokoji. Možná, že tímhle způsobem zapudila od sebe všechny své dřívější milovníky.

"Do hospody se nepodíváš?" ptala se ho matka druhého dne před večerem vidouc, že se na ples nestrojil.

Zavrtěl mlčky hlavou a Sychrová se už o plesu nezmínila. Věděla, že Ondřej dosud truchlí pro Verunku a nemůže na ni zapomenouti, ale těšila se, že se to časem stane a Ondřej řekne sám: "Mami, nevíte o nějaké nevěstě pro mne?"

V pondělí ráno vyšel Ondřej před statek a sešel se tu se synem sousedovým.

"Proč jsi včera nepřišel?" tázal se tento.

"Nějak se mi nechťelo," odvětil Ondřej.

"Bylo toho v hospodě, jako by nazdíl," oznamoval chasník.

"To jste to Makovcovo děvče asi vytáčeli," vyzvídal Ondřej.

"Anda tam včera nebyla," odvětil sousedův syn.

Ondřej se zarazil. Na konec snad je přece jen pravda, čím mu vyhrožovala. Zvláště neklid zmocnil se zas Ondřeje. Což vzítí by si ji nemusil — ale ta ostuda. A co by tomu řekla matka? Ale snad to přece jen není pravda? Kdo ví proč včera nešla tančit!

Časem se Ondřej zase uklidnil, později řekla mu matka, netušíc ovšem, jak těžce se ho ta zpráva dotkne: "To Makovcovo děvče je prý v jiném stavu. Přece se ta záletnice jednou spálila."

Matčina zpráva účinkovala na Ondřeje tak, že se musel rychle odvrátiti, aby matka nezpозorovala jeho duševní pohnutí.

Ale uplynul čas, Ondřej se zas těšil: "Kdo pak ví, bude-li to sváděti na mne, když ví, že o ni nestojím."

Časem tedy zvykl myšlence, že Anda bude chovati, ale nikdo že neví, kdo je otcem jejího dítěte. Uplynula tak zima, na jaře Andu potkal v polích. Prvním pohledem poznal Ondřej, že nelhala v onen den jejich setkání za humny. "Teď už mi věříš?" tázala se ho s uštěpačným úsměvem.

"Ale moje to není," vyhrkl násilně.

"To se dokáže," řekla vítězoslavně. "Přece nebudeš zapírat, co se mezi námi stalo?"

Ondřej běžel jako ztřeštělý domů. Potah s pluhem nechal státi na poli a doma zaběhl do stodoly.

Když se dlouho do večera nevracel, šla matka za ním na pole. Našla tu volíky zapřážené v pluhu a odvedla potah domů. Jata neblahým tušením, hledala syna po celém stavení a našla ho konečně v stodole. Visel na provaze přivázaném na patře — už ztuhlý.

"Ten chlapec měl tu Verunku rád!" nařikala Sychrová, když sousedé Ondřejovu mrtvolu odnášeli do světnice. Nevěděla Sychrová o jiné příčině, pro kterou by si Ondřej byl mohl sáhnouti na život.

Na pohřeb Ondřejův přijel jeho mladší bratr Josef. Byl to hezký hoch. Sloužil u myslivců a slušel mu pěkně klobouk s chocholem z kohoutího peří. Kalinovská děvčata, která na Ondřejův pohřeb přišla jako družičky, mohla na Josefovi zrovna oči nechat. Zнала ho jako malého hochu, a teď byl z něho takový švarný jinoch, jakého nebylo v celé vsi. A potom ještě jedna vážná okolnost poutala pozornost děvčat k Josefovi. Byl on teď dědicem statku, když starší jeho bratr zemřel svobodný.

Obě sestry Ondřejovy plakaly o pohřbu, až jim srdce usedalo. Nebožtik byl dobrý bratr, staral se o ně jako otec a nebránil matce výměnkářce, aby pro své dcery ještě něco ze statku sehnala. Co tak bylo za mléko nebo od drůbeže. Sychrová všechno si vždycky nechala, ani se Ondřeje neptala. Ovšem děvčata pomáhala Ondřejovi při všech pracech a když nebožtik odvezl vůz obilí do města na prodej, nestalo se ani jednou, aby matce nedal z toho polovinu. A když Sychrová nebo sestry něco namítaly, říkával neobyčejně laskavě: "Mlčte holky! Obě mi děláte na statku neplacené děvečky a npracujete se dost. Musím, tedy na vás pamatovati, vždyť jste moje sestry. Až se ožením, bude to všechno jiné. Berte tedy, dokud vám mohu dáti, co chci!"

A obě sestry měly Ondřeje upřímně rády. Proto o pohřbu tolik plakaly. Kdo ví, jaký bude Josef. Od dětství nebyl doma, tloukl se se svým řemeslem světem, nebude pro ně mítí takové srdce, jako Ondřej. Ale zase se utěšovaly. Vždyť je to přece jejich bratr.

Josef neplakal, ale tvářil se vážně. Rozumí se, že byl předmětem všeobecné pozornosti a že si "funusníci" hlavně o něm jen povídali. Ale celkový úsudek týkal se jen jeho dnešního chování. Usoudilo se, že je hezký člověk, že z něho bude dobrý hospodář, protože nabyt ve světě dosti zkušenosti a ví, co je život se všemi svými trampotami.

Bylo těžko uhodnouti, co se v duši Josefově dělo o pohřbu.

Neplakal, protože se taková věc snad ani vojnovi nesluší. Vskutku Josef želel bratrovy smrti upřímně. Měl ho rád, neboť Ondřej byl milujícím bratrem, staral se o Josefa jako otec a často mu psával: "Kdybys někdy něčeho potřeboval, víš, kde je tvůj domov." A na té vojně podporoval ho stále. Dobře Ondřej chápal, že dostal otcovský statek sám a ostatní děti, že jsou vlastně vyhostěnci z domova a snažil se poctivě, aby to vyhostění nebylo příliš kruté. Ale na druhé straně vtíralo se Josefovi blahé přesvěd-

M. Dr. S. A. Lurie.

čení, že smrti bratrovou změnil se jeho osud mimo vše očekáván k dobrému. Zdědi statek, zbaví se vojny a nebude, jako člověk bez majetku, muset živobytí sháněti práci za cizím prahem.

Ty trudné i veselé myšlenky vyrovnávaly se u Josefa tak, že zůstal o pohřbu klidným. A lidé, kteří toho jeho klidu si všimli, říkali: "No ovšem, je to člověk zkušený, proto jím nic nehne."

Po pohřbu Josef odejel, ale za několik týdnů byl už doma na dobro. Sychrová o Josefa zadala a jako dědic selského statku byl hned z vojště propuštěn.

Když se Josef objevil o žních a o senoseči v polích nebo na louce v občanském oděvu, nezdál se Kalinovským děvčatům už tak hezkým, jako když ho spatřila o pohřbu ve vojenském úboru, s opeřeným kloboukem na hlavě, ale celkem uznávala všechna, že je statným venkovským hospodářem, a všechna se také těšila, s kterou Josef začne. Ale nezačal s žádnou. Chodil denně do hostince mezi sousedy, té návštěvě hostince zvykl snad v Praze a byla mu potřebou — o děvčata se vůbec nestaral. Nechápal ani, jak se mohl Ondřej pro nevěru děvčete oběsiti. Ta věc mu byla tuze směšnou. Jako vojín měl známostí několik, ale rozpoutal je zas tuze snadno. Že by si mohl muž z lásky vzít život — to považoval za hloupost.

V jedné věci následoval Ondřeje. Staral se o matku a o sestry víc než o sebe.

"Teď bys se mohl oženiti," řekla mu jednou matka. Abys měl hospodyni."

"Vždyť mám vás," odvětil, usmívaje se. "O mne se, mami, nestarejte. Až se budu chtít oženiti, najdu si nevěstu. Napřed se však musí obě holky vdáti. Jsou mladší, musí se tedy zaopatřiti."

"Jako Ondřej," vzdychla Sychrová. "Mám hodně syny."

Po žních se vdala Mařka, Josef osvědčil se k ní jako hodný bratr. Vdala se jen do chalupy, Josef věděl, že nebude mít na růžích ustláno, ale vdávala se z lásky, měla se svým hochem už kolik let známost, Josef sestře tedy dal ze statku, co mohl, a bylo těch věcí tolik, že si lidé ve vsi povídali, tak že by se žádný bratr k sestře nezachoval.

Brzy po té svatbě přišla Sychrová domů s podivnou novinou. Josef na dvoře strojil vůz, když k němu matka přistoupila a nejistým hlasem mu oznamovala: "Anda Makovcová prý dnes povila chlapce."

"Když ho povila, bude alespoň mít co chovat," odvětil Josef, klidně zarážeje líšeň na žebřinu. "Co je mi do toho?"

"Ale povídá po vsi starý Makovec, že prý je to dítě nebožtíka Ondřeje", pokračovala Sychrová stíněně.

"Nebožtíci nemají děti," řekl Josef rozpustile.

"Ty mi nerozumíš," řekla matka skoro už plačky.

"Ta holka Makovcová to svádí na našeho Ondřeje, jako když byl ještě živ."

"Na nebožtíka se může svést všechno," řekl Josef nevyrušiv se ze své práce. "Ostatně, má-li Anda kluka, ať je ráda. Já ji neznám, ale dle toho, co jsem o ni slyšel, soudím, že po takové věci stále toužila. Má tedy, co chtěla."

"Ale bude teď chít na tobě, abys na dítě platil," řekla Sychrová, teď už opravdu plačky.

"Na mně?" zvolal Josef udiveně. "Což pak za něco mohu?"

"Ale zdědil jsi statek po Ondřejovi," namítala matka.

"Ale, mami, jak to mluvíte?" pravil Josef trochu podrážděně.

"Což pak jsem zdědil statek s dítětem? Když jsem dědictví nastoupil, nikdo mi neřekl, že je s tím spojena povinnost platiti na nemanželské dítě

po bratrovi. Jak by mne tedy teď mohl soud odsouditi, abych platil na dítě, když mi při nastoupení dědictví neoznámil, že ta holka Makovcova s mým bratrem něco měla?"

"No, to víš, já neznám zákonů," řekla Sychrová, které se slovy synovými značně ulehčilo. "Bála jsem se jen, aby ti nepřiřostlo na statek nové břemeno."

"Zbytečně jste se bála, mami," usmál se Josef už zase klidně.

"Já sice těm povídačkám nevěřím, ale kdyby to ta holka na Ondřeje přece jen sváděla, já bych se dovedl brániti."

Několik dní bylo u Sychrů ticho. Josef se vůbec o věc nestaral, ale Sychrová se vyptávala. Slyšela všude, že Anda tvrdí, že má to dítě s nebožtíkem Ondřejem. Potom přišla také Kačka a povídala bratrovi, že jí u sousedů řekli, že Anda tvrdí, že chlapec, který se narodil je Ondřejův.

"Tohle tak nenechám," zvolal Josef už rozloben. Došel k starostovi a požádal ho, aby jako obstaravatel místní policie zakázal starému Makovcovi, aby o jeho zesnulém bratrovi neroztrušoval hanlivých pověstí, jinak že věc oznámí soudu. Starosta slibil, že zjedná nápravu a Josef se zatím upokojil. Myslí, že je tím záležitost odbyta, ale nebyla.

Jednoho dne přišel starý Makovec k Sychrovům. Byl to dědek s mžouravýma očima a chytráckým obličejem, vstupuje, pozdravil přívětivě a povídal: "Cos mi to, Josefe, vzkázal po starostovi, jako že ti dělám ostudu!"

"A snad neděláte?" vyjel na něho Josef. "Svádíte na nebožtíka Ondřeje, že měl s vaší holkou dítě, když on je mrtvý a brániti se nemůže."

"Ale když je to pravda," řekl Makovec dobrácky se usmívaje.

"Co je pravda?" vzkřikl Josef.

"No, ten chlapec je opravdu Ondřejův," klidně povídal Makovec. "A ty se musíš o něho starati."

"Já, proč pak já?" tázal se Josef posměšně.

"Ty jsi zdědil po bratrovi jmění," řekl Makovec.

"Ale bez dítěte, strejdo," smál se Josef.

"No, tak to dáme soudu," řekl Makovec stále tak dobrácky.

"Jen si to dejte!" zvolal Josef podrážděně. "Budu hleděti, aby bylo hojně souduch útrat, protože si je později sám zaplatíte. Ale, uslyším-li ty povídačky po vsi, bude zle."

Makovcova očka vyslala k mluvčímu pohled plný jedovaté zloby.

"Však ty budeš litovati, že jsi se s mojí dcerou nevyrovnal v dobrotě, až uvidíš, co tě bude státi soudní spor. Já už jsem se na to ptal."

"Tak, teď jen koukejte, ať jste venku!" vzkřikl Josef zlostně, "sice se s vámi vyrovnám, že vám to nespraví ani ten, s kterým jste se radil."

Makovec vytratil se ze světnice jako rtuť. Sychrová plakala, Kačka majíc ruce na prsou sepjaty, krčila se do kouta, Josef chodil rozčileně po světnici s rukama na hřbetě a teprve po chvíli ulevil svému hněvu zvoláním: "Je to holota! Z nebožtíka chtí výzmoliti peníze. A ta žába musí býti všemi mastmi mazaná. Jestli se s ní Ondřej někdy zapomněl, dovede z toho chytře těžiti."

"Co z toho bude?" vzdychla Sychrová.

"No, proces," odvětil Josef suše.

Povídání ve vsi umlklo. Snad se Makovec skutečně Josefových hrozeb zalekl. Ale za několik neděl dostal Josef žalobu, již Makovec jménem své nezletilé dcery žádal za uznání otcovství nemanželskému dítěti a domáhal se podpory na jeho vychování.

Žalobou jen zdvojnásobil se Josefův hněv.

"Ať má tedy dědek hodně útrat," řekl a jel do města k advokátovi. Výsledkem této jeho cesty bylo, že první stání odročeno bylo na šest neděl. Během té doby stalo se něco, co nikdo neočekával. Dítě Andy Makovcové zemřelo.

"No, teď snad bude všemu konec," zvolala Sychrová radostně.

Ale nebylo. Dostal Josef od soudu vyrozumění, že Makovec vzal žalobu na hrazení útrat s výchovou dítěte spojených zpět, ale novou žalobou domáhá se zaplacení výloh spojených se šestinedělním, křtem a pohřbem dítěte.

"To bys mu snad mohl dáti, aby byl pokoj," řekla Sychrová synovi.

"Leda bych bláznil," řekl Josef pevně. "Tím bych přiznal, že byl Ondřej otcem dítěte, a on jím nebyl. Vyptal jsem se na všechno dobře. Ta holka hledí zachrániti svou domnělou čest. Ani krejcaru jí nedám, dokud nebudu muset."

A setrvav při tomto svém rozhodnutí, jel Josef ke stání do města.

S Andou Makovcovou sešel se Josef poprvé za svého života až v soudní síni. Byla už přítomna se svým otcem, když Josef vešel. Josef trhl sebou překvapením.

Takovou si Andu nepředstavoval. Stála tu skromně jako vtělená skromnost. Byla bleďá po přestálém utrpení, ale krásná. Přimo úchvatně vynikalo její jiskrové oko z bleďé tváře, a ten její pohled utkvěl na Josefovi s výrazem, který zdál se ho vyzývat k zápasu.

Josef se bránil tím způsobem, jak to kdysi matce povídal, ale nebyl dosti pevný. Kdykoliv se podíval na Andu a setkal se s jejím pohledem, poklesla mu odvaha a ostří jeho slov bylo méně britkým. Mírnil se ve svých výrazech, aby Andě neublížil. Starého Makovce si ani nevšiml, neviděl proto také jeho potměšilý pohled, s kterým dědek průběh líčení sledoval. Soudce sám nevěděl, jak by v té věci měl jednati a navrhl posléze smír. Josef na smír přistoupil a prohlásil, že bude hraditi ze svého výlohy s nemoci a pohřbem, odpřisáhne-li žalující, že dítě je skutečně jeho bratra.

A Anda — nepřisáhala. Když soudce dal rozsvítiti svíčky vyzval ji, aby odříkávala po něm přísazní formuli, Anda vypukla v pláč, a prohlásila, že přísahati nebude.

Když na ni potom soudce udeřil přísně, přiznala se, že dítě nebylo Ondřejovo, ale otcova čeledína, s kterým udržovala delší důvěrný styk a který před letem ze služby vstoupil a někam odešel.

Následkem tohoto doznání Andina byl spor skončen, Makovec, skřípaje zuby zaplatil soudní útraty a Josef šel domů. Na chodbě minul Andu. Byla ještě uplakaná a podívala se na něho skrze slzy.

Byl to zvláštní pohled. Josef se pod jeho dojmem zachvěl.

Bezděky přistoupil k děvčeti a podával mu ruku. Byl tím pohledem jako magnetisováti.

"Ale nehněváš se na mne?" otázal se. "Kdybys byla přísahala, byl bych rád zaplatil."

"Tvých peněz nechci," řekla hlasem, z něhož vyznívala zvláštní něha. "Nehněvám se."

Podala mu ruku a Josef se zachvěl, když se dotekl té ručky, která byla měkká a teplá, ruka, jaké u venkovského děvčete dosud neviděl.

Domů přišel v podivné náladě. Měl radost, že spor vyhrál a zároveň ho to vítězství mrzelo. Připadalo mu, jako by byl Andě velmi ublížil.

"Jak to dopadlo?" ptala se ho matka.

"Hloupě," odvětil. — "Dítě nebylo Ondřejovo, proto nebudu nic platit, ale také od skutečného táty Anda nic nedostane. Přiznala se, že to měla s čeledínem."

To jsem si myslela, že bylo asi tatíků kolik", zvolala Sychrová radostně.

Josef se mrzutě odvrátil. Tato matčina poznámka, třeba že byla pravdivá, nebo alespoň oprávněná, netěšila ho. On dnes Andu neodsuzoval. Povídál si v duchu, že k tomu nemá práva, kdo ví, jaké okolnosti tu spolupůsobily, než děvče tak pokleslo. Poddalo se každému svému milenci a mezi těmi byl i Ondřej a ze vši své lásky neměla ta holka vlastně nic, než smutnou povinnost zjistit: otce svého dítěte. Kdo byl více vinen? To vášnivě děvče, nebo hoši, kteří jeho vášně chytře dovedli využití?

"Holka je při tom ubohá," řekl si Josef vyšed ze světnice, aby se vyhnul další rozmluvě se svou matkou. Začala si teď Sychrová povídati o Andě s Kačkou, věděly toho na ni a nebylo to nic pěkného. Josef nemoha odporovati, nechtěl to alespoň slyšeti.

Od onoho dne, kdy odbyl si s Andou stání u soudu, viděl v duchu stále její unylý pohled a v duchu stále rozvažoval jak to asi bylo, že Anda mohla tvrditi, že otcem jejího dítěte je Ondřej. Při takových vzpomínkách rozpalovala se Josefovi krev žilách, před duševním zrakem zjevovala se mu vlnadná postava Andina s tím neobyčejně hezkým obličejem a jiskrným okem.

"Nic bych se nedivil, kdyby to s Ondřejem byla pravda," řekl si jednou za takových vzpomínek. A přistihnuv se při této myšlence, sám se potom okřikoval: "Co je mi vlastně po té holce? Co si udělala, to má."

Ale potom myslil na ni přece jen stále, při každé práci.

A po čase ji potkal. Bylo v zimě, krajina celá zasněžená a Josef vracel se pozdě odpoledne z města, kde byl prodat obilí. Seděl na šejtroku zahalen v kožích a pobízel valachy do klusu, aby už byl doma, neboť počasí bylo nevlídné a takové zimní odpoledne je krátké jako píď. V polovině cesty spatřil, že jde po silnici před ním nějaká ženská. Měla podkasané sukně, takže bylo viděti jak kráčí obtížně, kladouc nohy do koleje, která byla ve sněhu vyjeta středem silnice. V jedné ruce měla košík a v druhé nějaký balíček. Patrně nějaká Kalinovská, která byla ve městě nakupovat. Šla dosti statně a Josef se domyslí, že je to nějaká mladice. Když ji dojel, trhl valachy a volal na osamělou chodkyni: "Ženská, chcete si sednouti? Jedu do Kalinova."

"Bodejt bych nechtěla, v té špatné cestě," odvětila oslovená, přistoupivši k vozu.

Jak vyhlédla ze šátku, který měla na hlavě. Josef poznal Andu Makovcovu. Usmívala se na něho přívětivě a očka se jí jiskřila.

Josef zastavil povoz. "Vlez si tedy ke mně do šejtroku!" řekl vzpamatoвав se. Vzal potom od ní, co nesla, vložil to do vozu a podal jí ruku, aby jí pomohl k sobě na na sedadlo. Vyhloupla se nahoru jako srnka a usedla vedle něho. Josef pobídl zas valachy do króku, ale do klusu jich nenutil. Bylo mu nějak příjemno seděti vedle té záhadné dívky a nechtěl tedy cestu zúmyslně zkrátiti. Chvilí si povídali, co kdo v městě dělal, jak tam pořídil, Anda hovořila za stálého úsměvu, až se jí ve tvářích dělaly pěkné doličky. Josef si všiml, že je už zase pěkně červenolící, že vypadá

M. Dr. Edw. Čunát.

mnohem lépe, než když ji viděl u soudu. Potom si všiml, že má od sněhu urousané a umáčené sukně a přehodil jí přes kolena houni.

"Aby tě do kolen nezáblo," řekl, usmáv se.

"Vždyť já něco vydržím," řekla a obrátila se k němu obličejem.

"Ba právě," pomyslel si Josef, vzpomenuv si na všechny pověsti, které o Andě po Kalinově kolovaly. Musel se tomu usmáti, a jak se na ni podíval, ona nerozumějíc jeho úsměvu, usmála se na něho také. Ale úsměvem tak svůdným, že se Josefovi zatajil dech.

"Čertovo děvče, to má kukuč," řekl si v duchu. A zase se na Andu usmál. Ještě chvíli povídali si o těch svých dnešních záležitostech v městě. Tato látka byla brzy vyčerpána, odmlčeli se oba a ponurá nálada smutné zimní krajiny padla oběma na duši jako temný stín. Rozhled do zimní krajiny pokryté bílým sněhovým rubášem budí smutné nebo alespoň vážné myšlenky. Hovor mladých lidí nemohl na celé trvání cesty nadobro umlknouti, ale bylo přirozeno, že změnil svůj směr, když duch jejich podlehl vlivu smutku, který kolem sebe šířila příroda.

"Ale ty se, Josefe, na mne nehněváš?" ozvala se náhle Anda. Dívala se na něho upřeně široce rozevřenýma očima, ale nesmála se.

"Já?" trhl sebou. "Proč bych se hněval? Vždyť jsi mi neublížila?"

"Ale nevědomky bych to byla učinila," pokračovala Anda, složivši ruce před sebe na houni a zahleděvši se na bílou silnici. "Slyšel jsi asi o mně mnoho klepů a kdo ví, jak teď o mně soudíš."

"No, já nejsem hloupý a hned tak všemu nevěřím," řekl Josef. Ale hned se mu zdálo, že si před tím rozkřičeným děvčetem zadal, a aby své rozpaky alespoň částečně zakryl, přetáhl oba valachy bičem a ti se rozklusali. Nějakou chvíli házel se prázdný žebříňák, na hovor nebylo pomýšlení. Unavení valaši, kteří ráno táhli náklad obilí do města, brzy v klusu polevíli a za chvíli už zase šli krokem. Josef je nechal.

Anda použila příležitosti, když vůz přestal harašiti a navázala hned rozhovor. "Ty mne asi odsuzuješ, že jsem to sváděla na nebožtíka Ondřeje?"

"Holka, nech starých věcí," řekl Josef trochu podrážděně.

"Kdybys byla stála na svém, byl bych za svého bratra zaplatil, co bylo jeho povinností."

"Ale já jsem o ten plat nestála," řekla Anda a podívala se pevně na Josefa. "Co by mi byly platny peníze?" Josef podíval se na děvče udiveně.

"Jednalo se mi o to, aby dítě mělo otce," pokračovala Anda, postřehnuvši Josefovo překvapení. "Když dítě umřelo, všechno se změnilo. Náš tati podal žalobu, dokud dítě bylo živé, ale když umřelo stala se žaloba zbytečnou. Věř mi, že dítě bylo Ondřejovo, ale tobě jsem nechtěla způsobiti výloh, proto jsem u soudu řekla, že je dítě našeho čeledína. Ten člověk byl pryč, brániti se nemohl, to se mi hodilo. Nechtěla jsem, abys měl ty výlohy a nebožtík Ondřej hanbu." "Ale samá jsi si přidělala ostudy!" zvolal Josef.

"Z toho si málo dělám," řekla vyhrnuvši opovržlivě rty.

"Mně na lidských řečích nezáleží. Už se mne napomlouvali lidé dost, budou míti zase o čem povídati — a konečně po čase se na to zapomene."

"Ale, holka, to jsi vyvedla vlastně hloupost," zvolal Josef nanejvýš udiven.

"Ať si!" řekla, pohodivši vzdorně hlavou. "Jen když jsem tobě neublížila".

"Mně?" podivil se. "Však bych nebyl pro to schudl."

"Ale až se budeš ženiti, ukazovalo by se na to," řekla a usmála se významně.

"No, která by mne měla upřímně ráda, snad by mi nevyčetla, že jsem platil za bratrovo dítě," odvětil žertovně.

"To nevíš," usmála se Anda tajemně. "Holky si všimnou všeho."

"Takové starosti jsi o mně nemusela mítí," řekl trochu příkře.

Očima Andy šlehl podivný blesk. Poznala, že zabočila na nepravou cestu, urazivši mužnou hrdoست Josefovou. Byl to docela jiný člověk, než s jakými se dosud stýkala.

Obrátila tedy. Obličej její vzal na sebe zase smutný výraz. I ten jí pěkně slušel.

"Nechtěla jsem, abys o mně křivě soudil, proto jsem ti řekla pravdu," řekla.

"K vůli mně jsi se nemusela obětovati," pravil udobřen.

Anda pokrčila rameny. Její mlčení působilo na Josefa mocněji, než kdyby byla dále povídala.

Aby zakryl své pohnutí, houkl na valachy. Věděl, že je to zbytečné, že unavené koně do kroku nepřidají, hleděl jen získati chvílku času, aby nabyl klidu.

"Ale ty se na mne nehněváš, Josefe, proto, žes musel k vůli mně k soudu?" otázala se ho. Otočila se k němu obličejem a Josef musel ji bezděky do něho podívatí.

Pohasínalo světlo v zasněžené krajině, od severu zdvihal se ostrý větrík. Andina tvářinka, zardělá od zimy, vyhlížela z pestrého šátku jako krásné mišenské jablíčko. Bylo radost pohleděti do té krásné tváře. Josef hleděl do ní dlouho, zapomenuv, že má děvčeti odpověděti. Točila se mu hlava z toho pohledu a krev huala se mu do tváře.

Vzpamatovav se pojednou, švihl bičem po koních, až vyskočili a řekl si v duchu: "Čertova holka, že nedá na sobě záležití. Kdyby byla trochu pořádnější, nebylo by nad ní."

"Tedy se nehněváš, Josefe?" zeptala se znovu.

Když se teď Josef znovu podíval do její tváře, zdálo se mu, že má Anda slzi v očích. To ho tak dojalo, že rychle odpověděl, aby ji upokojil: "Jdi bláhová, proč bych se hněval? Což mi ta cesta k soudu ublížila? Nic jsem tím nezameškal."

"Ale souditi budeš o mně přece jen špatně", řekla skoro šeptem, povzdychnuvši při tom.

"K tomu nemám práva," odvětil vážným hlasem. "Jsem člověk zkušený a rozumím, co se stalo. Jsi hezčí než ostatní Kalinovská děvčata, proto si tě hoši také více všimají a tys ve své nezkušenosti nedovedla rozoznati pravou lásku od povrchní."

"Máš pravdu," vzdychla. "Já vždycky věřila a přece mne každý vždy přelhal."

Josef přikývl souhlasně hlavou.

Znenáhla začalo se šcítí, větru přibývalo ostrosti.

Anda přisedla blíže k Josefovi. Přitáhl jí houni těsněji přes kolena, tuše, že je jí zima a tím se stalo, že tělo Andino těsně dotýkalo se jeho těla. Cítil, že tím dotekem sálá mu podivné teplo do krve, až rychleji proudila, ale neodsedl — bylo to tak příjemné. A Anda seděla se skloněnou hlavou, jako by ani nřtušila jak magnetickou silou působí na mladého muže. A Josef netroufal si ani sebou hnouti, aby se nezbavil toho příjemného pocitu.

M. Dr. G. Czaja.

Pojednou se valaši zastavili. Josef zdvihl překvapen hlavu, jako by se probudil z příjemného sna. Povož stál před vraty jeho statku.

"Jsme doma", řekl, seskočiv na zem.

"Už?" podivně se Anda. "To ta cesta utekla."

Podal jí její věci zatím co ona vymotala se z houně. Potom jí pomohl se šejtroku. Když od něho brala svá zavazadla, podala mu ruku a řekla: "Tak ti děkuji, Josefe, že jsi mne svezl."

"Rádo se stalo," odvětil, stisknuv podávanou ruku.

Podívali se při tom oba na sebe a usmáli se. Andin úsměv byl takový, že se Josef až začervenal.

Když po chvíli zaváděl valachy do stáje, řekl si: "Škoda, že ta holka vyvedla tu daremnost!"

Druhého dne čekal, že se matka zmíní o tom, že Andu svezl, připravoval si ostrou odpověď, ale ani druhého, ani následující dny se Sychrová o ničem nezminila. Patrně nikdo ze vsi neviděl, když Anda s jeho vozu slézala.

Potom nespatriil Josef Andu čtrnáct dní, ale mysliil na ni stále a přál si, aby se s ní někde setkal — proč si toho přál, nevěděl. Zima dodržovala a Josef vozil na pole mrvu na sánich. Jezdil za humny kolem Makovcovy zahrady po úvoze těsně kolem plotu. Kdykoliv tudy jel, vždycky se podíval k Makovcovům do dvora, ale nikdy tu Andu nespatriil. Až jednou — konečně. Josef se zachvěl skoro radostí. Stála u plotu a řezala tu vrbové pruty. Když ho spatřila, pozdravila ho úsměvem a nechavši práce, přistoupila těsně k plotu.

"Co děláš v takové zimě na zahradě?" oslovil ji.

"Jak vidíš," odvětila stále se na něho usmívajíc a ukazafa na otep nařezaných prutů. "Neni teď v zimě co dělat, pletu tedy košíky na brambory."

"Ty jsi taková dobrá hospodyně?" tázal se žertovně.

"Ledacos o mně mohou lidé povídati, ale lenost mi nesmi vyčisti nikdo," odvětila smutně.

"Tak jsem to nemysliil," pospišil si Josef ji usmířiti, "ale košíky pletou obyčejně mužšti."

"U nás musim já leckterou práci konati za mužského, když bratra nemám. tati stárne a čeledína držeti nemůžeme, aby zas nebyly po vsi zbytečné řeči."

Josef se mrzutě zamračil. Vyčítal si v duchu, že zavedl hovor takovým směrem, že to v Andě vzbudilo smutné vzpomínky. Začal tedy rychle o něčem jiném a tak si povíдали asi čtvrt hodiny, až ho Anda upozornila, aby k vůli ní nenechal stydnouti na mrazu valachy, z nichž se jen kouřilo.

Toho i následujícího dne sešel se s Andou na zahradě ještě několikráte. Ovšem vždycky jen na chvíli.

Potom když byl s vyvážením mrvy hotov, zase skoro čtrnáct dní Andu nespatriil.

Jednou se s ní pak sešel v neděli odpoledne. Den byl mrazivý, ale slunce svítilo. Josef vyšel si na procházku za ves. Takové zimní procházky nebývají u venkovanů zvykem, ale Josef měl ještě z vojny obyčej, že se rád prošel, když neměl nic na práci.

Na silnici za vsí potkal Andu. Vracela se také z procházky.

Povídala mu, že jí bylo doma smutno, protože všichni odešli, že si tedy vyšla za ves. Vrátila se s Josefem. Nevyzval ji k tomu, ale bylo mu milé, že to učinila bez vyzvání. Sám by se ovšem nebyl odvážil vyzvati ji, aby šla s ním, nebo aby on se byl vrátil s ní ke vsi. Sníh na silnici byl ulehlý, šlo se po něm dobře. Josef s Andou šli vedle sebe a povíдали si. Látky

k povídání bylo dost. Josef vypravoval o svém životě na vojně a Anda jeho vyprávění naslouchala s nevšedním zájmem. Tak došli spolu daleko za ves až k lesu. Zacházelo slunce, když Josef pojednou řekl: "Hleď, jak daleko jsi se mnou zašla! Musím tě doprovodit domů. Hnedle bude večer".

"Což já se s tebou nebojím," řekla, pohlédnuvši k němu s oddaným úsměvem. "Šla bych s tebou stále."

Josef se usmál spokojeně. Důvěra Andina ho těšila. Pomalu vraceli se ke vsi. Sešeřilo se než sem došli. U první chalupy se loučili.

"To bylo dnes příjemně odpoledne," řekla Anda podávajíc mu ruku na rozloučenou.

"Chodívám tudy každé neděle," řekl Josef. "Ovšem sám."

"Bude-li v neděli pohoda, přijdu zase, dovoliš-li," řekla Anda a podívala se na něho, jak nejlépe uměla. "Věř mi, tato nedělní odpoledne v zimě jsou mi pravou mukou, ale dnes mi to uteklo jako voda."

Neřekl jí Josef, aby přišla, aby si snad nemyslela, že ji k sobě láká a že o ni stojí. Vždyť mu na té holce vlastně nic nezáleželo, ale příští neděle se nemohl ani dočkat a byl potěšen, spatřiv ji na silnici za vsí. Zase spolu chodili až do večera. A potom ještě několik neděl. Anda byla chytrá. Dovedla to zaříditi tak, aby schůzky jejich nikým nebyly pozorovány. Josef nebyl sice plachý, přece však byl rád, že ho s Andou nikdo nespapal. Byly byl z toho ve vsi zbytečné řeči. Vždyť on s Andou známost navázati nechtěl — rád si s ní popovídal, protože byla taková řečná — víc nic.

K jaru nastalo vlnité počasí. Sníh na silnici byl rozbředlý, ale Anda přišla přece vždycky. Večer vracela se s ním ke vsi urousaná a v promočených střevicích, ale při loučení bývala přece vždycky veselá a v dobrém rozmaru. Potom se počasí zlepšilo. Jaro hlásilo se ku vládě, silnice vyschla, přišli skřivani a rozepěli se nad černajícemi se oranicemi, nedělní odpoledne stávala se delšími a každé následující bylo příjemnější. Josef s Andou vítali jaro, povídali si o něm a společně pozorovali, jak nabývá vlády nad zimou. A oba vítali je s radostí. Zvykli těm svým nedělním schůzkám a přáli si, aby byly příjemnějšími.

Na jaře se jednou Sychrová zeptala syna: "Což, Josífku, na ženění ještě nemyslíš?"

Chvilí Josef o matčině otázce přemýšlel. Matka měla pravdu. Bylo třeba, aby si našel hospodyní. Matka stárla, byla vlastně už výměnkářkou a nebyla povinna starati se mu o domácnost. Podobně sestra. Kačka byla u něho jen dobrovolnou děvečkou. Nevěděl tedy Josef hned, co by matce řekl. Potom mu napadla dobrá výmluva.

"Dokud se Kačka nevdá, nebudu se ženiti," řekl. "Nedělalo by to dobrotu a já nechvátám."

Sestra podívala se vděčně na bratra.

V létě se Kačka vdá," řekla matka. "Mohl bys se tedy zatím po nějaké nevěstě pohlédnouti. Viděla bych to ráda. Abys při tom byl jen šťastnější než Ondřej."

Sychrová si při vzpomínce na nebožtíka syna smutně vzdychla.

"No, já se tedy po nějaké ohlédnu a dám si lepší pozor než Ondřej," řekl Josef polo žertem polo vážně.

Kačka se smála, Josef usmál se také, ale nějak se do toho úsměvu jen nutil. Nešlo mu to od srdce.

V neděli se zase sešel s Andou. Té neděle už bylo velmi hezky. Oziny i jaře zelenaly se na polích, silnice byla suchá, stromy podél silnice měly pupeny na rozpuknutí — bylo už ku konci dubna.

Anda stála na silnici, čekajíc na Josefa. Měla tmavou sukni, ale bílou letní blůzku a na hlavě bílý šátek. Vypadala velmi hezky.

Když se k ní Josef přiblížil, byl překvapen její krásou. Byl by jí to rád řekl, ale nevěděl jak, aby si nezahládal. Řekl tedy jen: "Ty jsi se dnes vystrojila."

Anda viděla mu na očích, že se mu líbí a usmála se proto spokojeně.

"Však jsem už čekala, až začne slunečko pěkně hřátí, abych se zbavila té ošklivé zimní jupky," řekla smějíc se blaženě.

"Ale sluší ti to," řekl zase Josef.

"To jsem ráda, že se ti líbím," usmála se Anda a vyslala k němu pohled plný oddanosti.

Josef se najednou vážně zamyslel. Anda k němu vzhlédla zvědavě, vidouc však, že zapadl do nějakých svých myšlenek, nerušila ho.

Šli mlčky kus cesty. Slunečko příjemně hrálo, nad poli pěli skřivani — celá příroda slavila své vzkříšení.

"Dnes mi matka povídala, abych si našel nevěstu," přerušil konečně Josef mlčení.

Anda se na něho teď nepodívala. Šla klidně vedle něho a sličná její tvářinka nabyla vážného výrazu.

"Já bych ti to také radila," začala hovořiti. "To víš, Kačka se vdá, má už také svého a zůstaneš sám s matkou. Nemůžeš přece žádati, aby matka obstarala všechno hospodářství. Poslechni matky a ožeň se! Tebe si vezme každé děvče rádo. Potřebuješ jen vystrčiti ruku a děvčata hezká a bohatá budou se ti lepiti na všechny prsty."

"Ale když já žádné děvče nemám rád," řekl Josef.

"Můj zlatý, na tom málo záleží," řekla Anda s trpkým úsměvem. "Z lásky se dnes nežení nikdo, každý kouká na přínos a potom na zachovalost. Tak to máš. O mne se neuchází nikdo, protože jsem jiná než ostatní děvčata. Mám také pěkný přínos, ošklivá nejsem, ale opravdový ženich se o mne nikdy neucházel. Chtěla jsem se vdáti z lásky, a co z toho mám? Rozkřičeli mne. Proč? Protože jsem milovala a nebyla jsem upřímně milována. Ale já nikomu nic nevyčítám. Poznala jsem, co je láska a jsem spokojena i kdybych do smrti zůstala svobodnou. Je v děvčatech rozdíl. Každé má před vdavkami několik lásek, jen že se to všechno utají a pověst takových holek je stále čistá, já jsem se se svou láskou nikdy netajila a lidé mne proto pomlouvali."

"Proč mi tohle povídáš?" zadivil se Josef.

"Abys byl moudrý a vzal si děvče, které se ti nejvíce líbí a má nejvíce peněz," řekla Anda, vzhlížeje k němu vážným pohledem.

"Bez lásky se ženiti nebudu," pravil Josef pevně.

"Pak se buď nikdy neoženíš nebo nešťastně," pronesla jako prorocky.

"První jsi řekla dobře," zvolal Josef skoro zlostně. "Neožením se nikdy. Mám rád tebe a vzítí si tě nemohu."

"Ty mne máš rád?" otázala se zdlouha a otočila k němu svůj obličej, aby viděla výraz jeho tváře.

Spatřila v ní hluboký smutek a nepatrný úsměv zahrál jí kolem vnadných rtů. Potlačila ten úsměv hned, aby ho Josef nepostřehl.

"Však ty dobře víš, že tě mám rád," zvolal, "ale po tom, co se stalo, nemohu si tě vzítí. Což matku bych uprosil, ale lidem bych nedovedl ústa zacpatí. A ty bys mne měla ráda?"

Podala mu obě ruce, sklonila hlavu a z očí vyhrkly jí slzy.

"Zmařila jsem lehkomyšlně svoje štěstí," vzdychla a přitulila se k němu.

"Aničko, opravdu mne máš ráda?" tážal se rozechvěn a bezděky dívku přivinul k sobě.

"Zmařila jsem svoje štěstí," opakovala a všecka se v jeho náruči chvěla. "Ale na tom nelze nic změnití. Mám tě upřímně ráda a buďu tě mítí ráda"

do smrti, třeba že nikdy nebudu tvou ženou. Ale milenkou tvoji budu, dokud mne budeš mít rád — dokud mne od sebe neodženeš."

"Budou tě mít stále rád. Snad později —", zvolal roztoužený.

"Neslibuj mi nic," řekla se smutným úsměvem. "Nežádám za svou lásku tvých slibů. Nemám práva na tvou lásku, ale jsem šťastna, že sis zrovna mne oblíbil. Jen jedno mi slib! Buď opatrný, aby se lidé o naši lásku nedověděli. Mám strach, že bys mne k vůli lidským řečem opustil."

"To se nikdy nestane," horoval Josef, líbaje ústa i oči krásné dívky. "Nic si z lidských řečí nedělám."

"Protože nevíš, co to je," poučovala ho, oplácejíc jeho polibky. "Z komára udělají lidé velblouda, uštvou tě jedovatými pomluvami, otráví ti duši a zhanobí v tvých očích osobu, která je ti nejmilejší, tak že se od ní s opovržením odvrátíš."

"Nedbám na lidské řeči," řekl.

"To jsi šťastný člověk," usmála se. "Tím stálejší bude tvoje láska ke mně."

"A sejdeme se často, Aničko?" tázal se.

"Přispěchám k tobě, kdykoliv po mně zatoužíš," slíbila ochotně. "Jen buď opatrným, aby láska naše zůstala každému tajemstvím."

Anda usedla na zákop u lesa, kde rozkvítaly první petrklíče a zelenala se svěží jarní travka. Josef usedl vedle ní a objal ji pravíci kolem pasu. Položila si hlavu na jeho rameno a obrátila tvář k němu, aby ji mohl líbat. Přivřela víčka očí a dívala se na něho skrze dlouhé brvy vědouc, že takto vypadá neodolatelně.

Na rozložitě borovici nad nimi rozepěl se drozd v jásavé jarní písni. Ohlas jeho jásotu ozýval se v srdci Andině. Zvítězila kouzlem svých vnad, dosáhla, co chtěla, ostatní se už poddá.

*

V létě vdala se Kačka a stará Sychrová se zase jednou se synem rozhovořila o tom, že by se měl oženiti.

Ponejprv se Josef nějak vymluvil, ale matka se té záležitosti nespustila a zapřádala o ní rozhovory při každé příležitosti. Josef byl hnán do trapných rozpaků. Matka ukazovala na své stáří. Po odchodu sestřině musel Josef vzít služku. Sychrová synovi předstírala, že lidé na to budou ukazovati, že hospodaří se svobodnou služkou a že z toho budou zbytečné pomíluvy.

A jednou tedy Josef řekl matce pravdu: "Mami oženil bych se, ale vy byste mou ženu neměla ráda."

"Kterou?" otázala se Sychrová. "Když ty ji máš rád, budu ji mít také ráda."

"Kdybych se oženil, jinou bych si nevzal než Andu Makovcovu," vyrazil Josef ze sebe jedním dechem.

Sychrová se leknutím zachytila stolu.

"Tu vyválenou fiflenu?" zvolala zblednuvši leknutím.

"Jak vy to povídáte zlostně," hovořil Josef klidně. "Měla dítě a není dokázáno, že to nebylo dítě mého bratra. Co Anda vypověděla u soudu o tom čeledínovi, učinila jen k ohledu na nás. Bylo by tedy spravedlivé, kdybych si to děvče vzal a odčinil tak, čím se na něm provinil můj bratr."

"Ty tedy myslíš, že to bylo dítě Ondřejovo?" zvolala Sychrová udiveně.

"Anda mi to řekla," odpověděl stručně.

"A ty jí věříš?" tázala se matka. "Věřím," odpověděl.

"A máš ji rád?" zase matka se tázala.

"Už jsem vám řekl, že si vezmu buď ji nebo žádnou," odpověděl pevně.

"A z ostudy, která by z toho pošla, neděláš si nic?" křičela Sychrová už v největším rozčilení.

Josef pokrčil rameny a vyšel ze světnice. Prozradil matce své tajemství a teď mu bylo už vše jedno. Matka znala jeho pevný úmysl a ostatní bylo jen otázkou času.

Přiblížily se žně, potom dobývání bramborů. Josef obstaral všechno se služkou a s najatými lidmi. Matka mu na nic nesáhla a vyhýbala se mu, jak mohla.

Potom když Josef vymlátil a matce odváděl výměnek, Sychrová mu řekla: "Milý chlapče, takhle bys brzo dohospodařil, když si na všechno musíš zjednat. Radím ti posledně, abys se oženil."

"Mami, víte, že bez vašeho svolení si žádné nevezmu a vy mi svolení nedáte, abych si mohl vzít Aničku," odpověděl Josef temně.

"Vždyť já ti v ničem nemohu bránit," mrzutě řekla matka. "Jsi plnoletý a můžeš si tedy dělati, co chceš".

"Ale přece byste se hněvala, kdybych si Aničku vzal," namítal Josef.

"Proč bych se hněvala," pravila Sychrová. "Když je ti tak milá, pro mne a za mne si ji vezmi, ale abys jednou nelitoval."

Veliký rozruch způsobilo v Kalinově, když lidé zaslechli v kostele, že farář ohlašuje novosnoubence Josefa Sychru a Annu Makovcovu. Snad žádná jiná náhlá zvěst nebyla by Kalinovské tak překvapila jako tyto ohlášky. Lidé kupili se před kostelem a živě rokovali.

"Jiné nevěsty najít nemohl?" křičely ženské. "Mohl si vybrat nejhezčí a nejbohatší děvče nejen v Kalinově, ale i v dalekém okolí a vezme si holku takovou rozkřičenou."

Takovým způsobem povídalo se ještě více o nevěstě. Na prahu kostela pomlouvali lidé Andu Makovcovu, co kdo na ni věděl, nebo alespoň vědět se domníval, vynesl teď na trh veřejnosti, všechny Andiny mladické hříchy kořovaly od úst k ústům, a byla jich řada dlouhá. Výsledek toho lidového soudu byl jednosvorný, že mladý Sychra bude velmi nešťastný. Všeobecně se mysli, že k svatbě ani nedojde a stará Sychrová že všečlno zmaří ještě v poslední chvíli. Ale takové očekávání zklamalo. Kalinovští očekávali pohnutlivé výjevy, ostudu a křiky, ale nebylo nic takového. V pondělí po třetí ohlášce vezl Josef svou nevěstu do kostela ve své bryčce. Seděl s ní na kozlíku. Nevěsta měla nové šaty, ale věnečku na hlavě neměla. V bryčce seděla stará Sychrová, oděná černě — nosila dosud smutek po Ondřejovi — a dva svědci, starý Makovec a nějaký domkář kalinovský, který s Josefem sloužil na vojně. Celkem smutná svatba — jako pohřeb to vypadalo.

Svatební hostiny nebylo. Z příbuzných nepřišel na svatbu nikdo — ani Josefovy sestry. To bylo v Kalinově událostí. Byla to první svatba bez muziky a tance.

"To se ví, s takovou nevěstou nemůže se veřejně pochlubiti," říkali lidé. "Čím by se chlubil? Vždyť ji znají všichni hoši až tuze dobře."

U Sychrů byla také stísněná nálada. Obědvalo se, ale nějak příliš obřadně. Stará Sychrová uvařila, ale brzy po tom obědě odebrala se do své výměnkářské světnice, která byla přes chodbu. Starý Makovec jedl s chutí a byl dosti vesel, vždyť vdával jedinou dceru. Před večerem však vyzval druhého svědka: "No půjdeme k nám. To víš, mladí manželé chťi býti sami." Makovec se při tom dvojsmyslně usmál, ten druhý také a šli, přejíce novomanželům mnoho štěstí. Josef je vyprovodil před stavení. Když se vrátil do světnice, jeho mladá žena stála uprostřed světnice, ruce měla zkřížené na prsou a hleděla na svého muže zvědavě.

Josef klidně přešel světnici, šňal se stěny svoji dýmku, nacpal si ji a zapálil.

"Aničko, zavolej holku, ať to sklídí se stolu!" řekl klidným hlasem.

"Odběhla domů, nesla matce nějakou výslužku ze svatby," řekla Anda. "Odnesu to sama."

Josef jen kývl hlavou. Služka byla dcera chudé vdovy z Kalinova a odběhla dnes domů, aby své matce něco donesla z toho přebytku, který dnes byl u Sychrů.

Mladá hospodyně jala se tedy rychle sama odnášeti nádobí a zbytky jídel se stolu do kuchyně. Byla s tím hotova hnedle a potom se zase tak zvědavě na muže podívala. Josef byl si nalil sklenici piva a sedě za stolem, klidně si pokuřoval ze své dýmky.

"Sedni si vedle mne, Aničko!" řekl. "Dost jsi se dnes naběhala. Máme po svatbě, můžeme si tedy odpočinouti."

"Té svatby jsem se bála," řekla a ochotně usedla vedle něho.

Byla trochu bledá a vzhlížela k němu nejistě. Josef ovinul ruku kolem jejího hrdla, druhou rukou klidně držel dýmku a řekl: "Tak muž a žena už jsme, teď je jen třeba, abychom se domluvili o svém budoucím životě. Řekni mi, máš-li mne upřímně ráda! Ale nelži! Když jsi mi to řekla ponejprv, vím jistě, že jsi lhala."

Anda trhla sebou leknutím.

"Mám tě ráda, věř mi!" zvolala najednou a celá se zachvěla pohnutím.

Josef se spokojeně usmál.

"A teď mi řekni druhou pravdu," pokračoval. "Bylo to tvoje dítě Ondřejovo?"

Mladá žena zase zbledla. Podívala se na muže, ale oko jeho upřelo se na ni teď tak zvláštním způsobem, že jeho pohledu nesnesla a všecka zmatená zašeptala: "Josífku, já to opravdu nevím."

"To jsem si myslel," řekl Josef, usmívaje se. "Tak jen se, holka, zpovídej!"

Ale Anda mlčela. Místo povídání vypukla v tichý pláč. Josef odložil dýmku, přivinul ženu k sobě a položiv si její hlavu na prsa tichým, ale pavným hlasem povídal jí do ucha: "Řeknu ti, jak to s tebou bylo. Užívala jsi světa, milovala jsi každého, kdo ti řekl, že jsi hezká. Říkali ti, že tě mají rádi, ale žádný ti svou lásku nedokázal jinak, než tím, že s tebou hleděl uzít rozkoše. Šla jsi chybnou cestu. Aniž bys věděla, sváděla jsi hochy. Mezi těmi pomatenci byl také můj bratr Ondřej, zmařil k vůli tobě své štěstí a

Ing. Dr. Otokar svob. pan Pražák.

Paní Kateřina Fuegnerová

oběsil se. Potom, když jsi poznala mne, myslela jsi, že budu jako ti ostatní, ale holka, já jsem jiný. Zamiloval jsem si tě opravdu a chtěl jsem tě mít. Málo mi na tom záleží, jaká jsi byla, ale tuze mnoho mi záleží na tom, jaká budeš. Že tě mám rád jinak, než ti, kteří smlsali, co jsi mi měla přinést, to jsem ti dokázal, že jsem tě učinil svou ženou. Ale já chci mít ženu oddanou, věrnou, milující a poctivou." Josef se odmlčel.

"Budu takovou, Josífku!" zvolala mladá žena vzrušeně a objevši muže kolem krku, plakala nahlas.

"Počkej!" řekl Josef klidně a vstav, vybavil se z objetí ženina. "Jdi k mé matce! To je ještě propast mezi námi. Jdi a řekni jí vše. Nebudeš dříve mojí ženou, dokud mi tě nepřivede moje matka."

"Josífku!" vzkřikla mladá žena zoufale.

"Jdi!" řekl klidně a vztáhl ruku ku dvěřim. "Ještě nejsi mojí. Netoužím po tom, co tě svádělo k výstřednostem. Chci mít ženu a ne záletnici. Mnoho jsi hřešila, kněz ti to odpustil, ale moje matka ne. Jdi, Aničko, máš-li mne ráda, přines mi odpuštění mé matky! Povede-li se ti to, budeme oba šťastni, nedokážeš-li toho, bude ti manželství peklem. Jdi, Aničko, a upros moji matku!"

Oko Josefovo jiskřilo příšerně. Mladá žena plačíc, potácela se přes světlnici. Když za ni zapadly dveře, Josef klesl celou tíhou těla na židli a složil hlavu na ruce zapadnuv v myšlenky. Nejbližší okamžik měl rozhodnouti o jeho štěstí. Všechno vsadil na jednu kartu. Miloval duši zbloudilou, silou své vůle chtěl vytvořit milující bytost. Podaří se mu to? Nevložil celé své štěstí v lehkomyšlnou sázku? Nejbližší okamžik měl přinést rozhodnutí. Ale běda té bytosti, jestli ho podvedla! Není-li opravdové lásky schopna, pak je všechno lži, co Josef slýchal, že v srdci každé člověka dřímá zárodek dobra, a že je jen třeba, aby někdo to dobro probudil k životu.

Jestliže víra i filosofie hlásají, že základem všeho blaha je láska, pak musí se Anda stát jinou, neboť více lásky než on nepřinesl jí nikdo nikdy vstříc. On ji svou lásku hleděl dokázat jinak než její dřívější milenci. Pochopí Anda jeho obět? V tom ohledu spoléhal na matku. V mateřském srdci musí být jistě opravdová láska, jinak nejen víra a věda, i příroda musela by být proniknuta lží.

"Ale celý svět nemůže být prolhaný!" vzkřikl Josef přímo zuřivě. Vyskočil a naslouchal ku dvěřim. Všude bylo ticho.

"Snad si věc rozmyslila a utekla domů," řekl pojednou neobyčejně klidně. Vzal dýmku se stolu a zapálil si. "Co z toho," pokračoval v samomluvě. "Budou lidé povídati, že mladá Sychrová "vandrovala" hned první noc po svatbě. Co na tom. Trochu ostudy víc nebo méně. Ostatně, já jsem člověk svobodný, od nikoho nic nepotřebuji a je mi jedno, co si o mne lidé budou povídati. Chci mít milující ženu, v tom mi nikdo nepomůže a musím si to zařídit sám."

Zase naslouchal ku dvěřim. Anda se nevracela, po celém statku bylo ticho. Josef sedl za stůl, nalil si sklenici piva a nacpal si čerstvou dýmku. Rozhoduje-li se o osudu člověka, je každý okamžik trapný a ty trapné okamžiky přestojí snáze ten, kdo se dovede ovládat a zachovat potřebný klid. A Josef to dovedl. Kouřil, pil a čekal. Kdykoliv si zabíhal nebo šklenici k ústům pozvedl, řekl si resignovaně: "Na ní to záleží. Buď bude mojí milovanou ženou, ale potom by jí všechny ženské mohly závidět, a nebo mi nerozumí a potom bude mojí služkou. Ale v tom případě by to měla horší než jsem to měl já na vojně. Náš starý šikovatel byl drak, ale já bych byl horší, protože jsem ve svém a mstil bych se za své štěstí."

Zase klidně čekal, nikde se nic nehýbalo.

Anda vzala nesměle za kliku u výměnkářské světnice. Dvěře se otevřely po tichu. Stará Sychrová byla v posteli, seděla a dívala se na vybledlou podobiznu nad svým lůžkem. Byla to podobizna starého Sychry, provedená neumělou rukou nějakého cestujícího fotografa. Ale starý Sychra to byl. Díval se svýma vybledlýma očima na svou ženu ztrnule a Sychrová vmyslila se v zašlé doby.

"Ty můj dobrý táto," povídala si, hledíc na chatraou podobiznu, "abys teď věděl, co se tu děje! Já jsem na výměnku a Josef si bere takovou potvoru, kterou už žádný pacholek ve vsi nechtěl a která i na našeho Ondřeje sváděla daremnost. Táto, je ti tam lépe, že jsi se téhle bolesti nedočkal jako já. To je smutná svatba."

Sychrová sklonila hlavu na svrchnici a dala se do tichého pláče. Zvedla hlavu, když vrzly dvěře. Na prahu stála Anda v bílé blůzce a květované sukni bledá a vyjevená.

"Co pak chceš?" otázala se Sychrová překvapená.

"Josef mne k vám posílá," odvětila mladá žena, nesměle kráčíc k lůžku tchýně.

"Co pak se stalo?" zase Sychrová se ptala.

Anda na chvíli mlčela v rozpacích. Také Sychrová sedíc na lůžku mlčela. Dívala se na snachu zvědavě, pozorujíc její vzrušený výraz obličeje. Anda pojednou vypukla v pláč.

"Mami, prosím vás, řekněte mi, že jste svolná, abych byla Josefovou ženou!" vykřikla přerývavým hlasem. Sychrová se k ní obrátila půli tělem. Hlas Andin přicházel jí nějak cizí.

"Což já mám co svolovati?" zavrtěla Sychrová hlavou. "On je plnoletý a může si dělati, co chce. Když vás dnes farář oddal, tedy jsi jeho ženou. Do toho já nemám co mluvit."

Sychrová zůstala v té poloze na lůžku, jak seděla a dívala se na snachu chladným pohledem.

Tušila, že teď Anda odejde hrdě, tak ji znala — tu řířlenu. Chtěla jí ukázati, že o ni nestojí, že je jí teď lhostejno, jak bude syn žiti a s kým.

Ale stalo se něco jiného.

Anda skočila k posteli jako poštvaná zvěř, klesla na kolena chopivši ruku tchýně, začala jí vášnivě líbati volajíc: "Mami, smilujte se nade mnou a pojdte mu říci, že jsem jeho žena! Nepůjďte-li, on mne nikdy za svou ženu neuzná, budu tu jen děvečkou a já chci býti Josefovou ženou."

"Tak ty ho máš ráda?" zvolala Sychrová na nejvyšší udivená. "Vždyť jsi měla tolik hochů a zrovna Josef ti zapadl do srdce?"

"Měla jsem, mami, měla," hovořila Anda plačky. "Hřešila jsem, já to vím. I vašeho Ondřeje jsem svedla. Měla jsem dítě a nevím, či bylo. Ale jedno vím, že jsem nikdy nemilovala, až jsem poznala Josefa. On je jiný. Nikdy nic na mne nechtěl a nechce ani teď, když má k tomu právo. Zblázním se, mami, nebude-li mne Josef považovati za svou skutečnou ženu. Víím, že mne má rád a já se bojím, abych o jeho lásku nepřišla. Mami, pojdte se mnou a řekněte mu, že nejste proti mně! Budu vás za to milovat víc než vlastní matku, na rukou vás budu nositi, všechno za vás udělám — mami, jen ať Josef uzná mne za svou ženu."

"Ty jsi podivná holka," řekla Sychrová, vrtíc hlavou. "Toľik jsi uživala světa a teď najednou ti na mém Josefovi toľik záleží. A budeš mu věrnou? Víš, já ti nevěřím."

"Mami, prosím vás, věřte mi!" Anda už křičela zoufale. Zase jala se ruku tchýně vášnivě líbati. "Dávejte na mne pozor! Kdybyste poznala, že se Josefovi jen pohledem zpronevěřím, vyžeňte mne ze stavení! Přisahám

vám, že mu budu věrnou jako pes, ba víc než pes, ale mami, já chci, aby mne měl rád jako svou ženu, ale když vy mu neřeknete, on raději všechno v sobě stají a bude se ke mně chovati jako za svobodna."

Anda svíjela se u lůžka v malomocném duševním bólu.

Stará Sychrová vystrčila nohy z postele, stoupla na podlahu a chopila snachu za obě ruce.

"Hleď, jak jste mohli býti šťastni, kdybys nebyla vyváděla daremnosti" řekla. Povídala to přísným tonem, ale slze leskly se jí v očích.

"Má zlatá mami," Anda už jen škytala z pláče. "Všeho lituji a dala bych polovinu svého života, kdybych mohla dnes před Josefa předstoupiti čistá a nevinná a nemusela vás prositi, abyste mne dovedla k mému mužovi, který mne nechce." "A lituješ?" tázala se Sychrová už plačky.

"Mami, vy jste ženská a rozumíte mi," vzlykala mladá žena. "Jsem hrozně nešťastná, ale chci, aby Josef se mnou byl šťastný. Mami, smilujte se a promluvte za mne moudré slovo. Řekněte mu, že se nehněvate a on bude se mnou spokojen — s takovou, jaká jsem."

Sychrová vstala s postele a přehodila přes sebe sukni. Anda se za ní smýkala po kolenou.

"Vstaň, děvečko," řekla matka náhle měkce. "Vzal si tě, věděl, jaká jsi a musí tě tedy mít rád."

Anda vykřikla jásavě. Uchopila tchýni v náruč a obě ženy libajice se plakaly.

"Teď už ti rozumím", hovořila Sychrová hladíc snachu po vlasech. Když máš Josefa tolik ráda, vyrovnáš svou láskou všechny chyby."

Josef seděl klidně za stolem. Dýmku odložil a sklenice s pivem, kterou měl před sebou, sotva se teď dotekl. Chvillemi podíval se na dvěře. Zůstávaly dlouho neotevřeny. Tam venku v malém výměnkářském přístěnku rozhodovalo se o jeho štěstí. Ale Josef čekal klidně. Miloval padlého anděla, ale přece jen anděla krásného, vzal si to, co nikdo nechtěl, ale Josef věděl, že perla zašlapaná v blátě, zůstane přece jen perlou a ceny netratí.

Tak přemítal, když otevřely se dvěře. Josef pomalu zdvihl oči a usmál se spokojeně.

Vešla Sychrová oděná jen košilí a spodničkou a vedla za ruku Andu.

"Tady ti vedu tvou ženu a už ji ke mně neposílej!" řekla Sychrová vážně. "Žena patří k mužovi."

"Mami!" vzkřikl Josef a vyskočil se židličky.

"Když ji máš rád, musíš ji všechno odpustiti," pravila Sychrová. "Bude za to hodná a bude nás mít ráda."

Sychrová vložila Andu do náruče synovi.

"Je to pravda, mami?" tázal se Josef tiskna ženu v náruč.

"Je," řekla matka pevně. "To víš, ženská je slabý tvor, ale muž musí mít rozum a odpouštětí. Buďte šťastné, děti!"

Sychrová vyšla ze světnice. Anda hlasitě vzlykajíc, ukřývala svůj obličej na prsou mužových.

"Neplač.. Aničko!" řekl Josef něžně. "Mezi námi je už všechno v pořádku."

"Když já bych se raději ani na světě neviděla," vzdychla Anda.

"To bys to vyvedla," usmál se Josef. "Co bych si teď bez tebe počal? Povídám, že je mezi námi všechno v pořádku. Odestel, půjdeme spat. Je pozdě a matka už jistě spí."

Anda se usmála a začervenala se.

"Jen se nestyď!" zažertoval Josef. "Dnes máš k tomu stlaní právo, jsi moje žena." A políbil ji na čelo.

Byl druhý masopust, zase byla krutá zima. Od Sychrů vyjely jedné neděle sáně. Josef řídil povoz, v sáních seděla Sychrová a místní babička, držící na klíně nemluvně pečlivě zaobalené ve velkém vlnáku. Mladý Sychra vezl ke křtu své první dítě, holčičku, kmotrou byla babička Sychrová. O hodinu později vracely se sáně od kostela. Stará Sychrová, jako kmotra, nesla dítě do statku.

Ve velké světnici ležela Anda na lůžku v bílých peřinách. Byla bledá, ale krásný její obličej zářil nyní radostí, vyhlížeje ze spousty bohatého, rozpoutaného vlasu.

"Tak tady ti nesu malou Aničku, abys se na ni dočkala mnoho radostí", řekla Sychrová kladouc dítě matce do postele.

Anda uchopila tchýni za ruku a políbila ji.

"Mami, budete jí mítí ráda?" tázala se tiše.

"Bodejt ne", řekla Sychrová vesele. "Vždyť je to moje vnučka. "Budete se teď obě o moji lásku dělití."

Anda zase políbila ruku své tchýni. Sychrová se shýbla k šestinedělce, aby jí políbila na čelo. Zraky obou žen byly zalaty slzami. Potom obě ženy políbily dítě. Učinily to neobyčejně vřele, neboť to dítě přineslo do statku trvalý mír a vyrovnalo všechno, zahnilo všechny stíny, které dosud strašily ohrožiti trvalé štěstí.

A tak je zastihl Josef, vešedši do světnice, když byl valachy odvedl na stání a bryčku zatlačil pod kůlnu.

"Jak je ti?" tázal se, přistoupiv k lůžku ženinu.

"Teď už dobře, Josífku," odvětila mu, hledíc na něho s tázavým pohledem.

Porozuměl jí dobře a vysvětloval: "Nesmím na tebe sáhati, jsem studený, jak jsem držel otěže."

"Tedy ke mně shýbni hlavu!" prosila.

Shýbl se a ona objala ho kolem krku a všecka blažená políbila ho na ústa.

"Budeš mítí Aničku rád?" tázala se jako prve jeho matky.

"To je otázka!" zvolal. "Vždyť je moje dcera. Jako tebe ji budu mítí rád."

"To jsem tedy spokojená," řekla a usmála se na něho, jak nejlépe uměla. Ale už to nebyl svůdný úsměv, kterým kdysi omamovala lehkomyšlně hochy a kterým omámila také svého muže, byl to klidný úsměv blažené matky a šťastné manželky.

Když rozkvetly štěpy na zahradě za statkem Sychrovým, mladá hospodyně byla už zase v majetku veškerých svých půvabů. Materství setřelo s mladé ženy poslední stopy její někdejší lehkomyšlnosti.

Jednoho nedělního odpoledne seděli Sychrovi na zahradě. Chasa někam odběhla, aby užila prázdna toho jediného půldne, které za celý týden bylo opravdu jejím. Sychra seděl na lavičce, pokuřuje si, naproti němu seděla jeho manželka, chovajíc malou Aničku na klíně. Stranou seděla stará Sychrová, pletouc punčochu. Chvillemi obrátila zraky na ladnou skupinu mladých manželů a pokaždé se spokojeně usmála. Co vystála strachu, a všecko se k dobrému obrátilo! Josef je člověk. Dovede i z daremné ženy udělati hodnou.

Myšlenka, kterou se stará Sychrová právě obírala, došla za chvíli výrazu v krátké rozmluvě mladých manželů. Anda zadívala se na muže a najednou řekla: "Až nám Anička doroste, musí býti lepší než jsem byla já."

"To se rozumí," řekl Josef rozmarně, "vždyť má také lepšího tátu, než jsi měla ty."

"Josefe, ty jsi moudrý muž," pravila Anda oddaně.

"No, moc moudrosti ve mně není," usmál se Josef, "a co vím, to vím od jiných. Tak jsem před lety četl v lidové čitance, že se zlo hojí dobrem a zkusil jsem to u tebe a dobře se mi to povedlo. A tu čitanku napsal ruský spisovatel Tolstoj, a holka, to je mudrc."

"Ale moudřejší než ty není," odporovala Anda neohroženě.

"Ba, holka, je," řekl Josef vážně. "Já jsem zlo vyhojil dobrem jen u tebe, protože jsem tě měl rád, a moje láska způsobila u tebe zázrak, ale Tolstoj takových zázraků provedl na tisíce a proto je skutečným mudrcem."

Anda dívala se na Josefa udiveně.

"Ten člověk aby byl svatým," ozvala se stará Sychrová, která byla rozmluvě mladých naslouchala.

Josef se v tom shýbl k dítěti a políbil je na bílé čilko a když Anda k němu vzhledla, políbil ji na ústa.

"Mami, svatým bude Tolstoj jistě, ale to víte, až po smrti," obrátil se k matce. Anda chopila muže za obě ramena.

"Ty jsi tedy četl, jak se zakládá štěstí?" tázala se zatajujíc dech.

"U Tolstoje jsem četl, že zlo hojí se dobrem," odvětil a zase ženu políbil.

"Aby mu dal panbů zdraví," vzdychla stará Sychrová.

Dobří lidé netušili, že ten rok byl Tolstojův poslední.

Vzkříšení

"Vstal jest", zní opět nyní hlasně,
jak za pradávných časů již,
však nezměněn zas dál Čas plyne,
a bez ozvěny Pravdy tiš!

"Vstal jest", zní opět hlasným sborem
jak za pradávných znělo dob,
však hlas ten utich ve staletích,
Vzkříšený zmizel beze stop!

Že do nebes prý potom vstoupil,
vypráví báje odvěká,
by u otce, ducha svatého
se přimlouval za člověka!

Však dříve ještě v peklo vstoupil
a ďáblům čelil do tváří
a pravil sobě, že ta spása
se lidstva přec mu nezdaří!

Vždyť nestvůry tam viděl také,
že nežel nikdy zrak je snad,
andělem proti nim byl pouhým
had, jenž se v srdce Evy vkrad.

Vstříc jemu klidně pravil Satan:
"Ty's, Kriste, marně umíral,
neb lidé těžké křížky svoje
nositi budou, stále dál!"

I pravil Kristus v rozehvěnění:
"Já nechci více bohem slout,
když člověk, pro něhož jsem trpěl,
nebude zbaven svojich pout!"

To pravil rozchvěn Satanovi
a hned pak vstoupil do nebes,
a člověk, který dřív již trpěl,
tisíckrát trpí více dnes!

"Vstal jest", zní opět hlasně,
jak za pradávných časů již,
však nezměněn zas Čas dál plyne
a bez ozvěny Pravdy tiš.

Teď Kristus na pravici boha,
a Satan zas se skváří dál,
a člověk jenom dole pláče:
"Ach, kde jest žití ideál?"

"Kde ideál: Být sami šťastni
a také jiné šťastny zřít,
být sami šťastni a pod střechem
tisíce jiných srdcí skrýt!

"Vstal jest", zní opět nyní hlasně,
jak za pradávných časů již,
však marným bylo bičování
a marným byl též krutý kříž.

Ač kdysi z hrobu vstal prý Kristus,
dnes prach a popel z něho jen,
však lidský duch, jenž v temnu hrobu,
k životu bude probuzen!

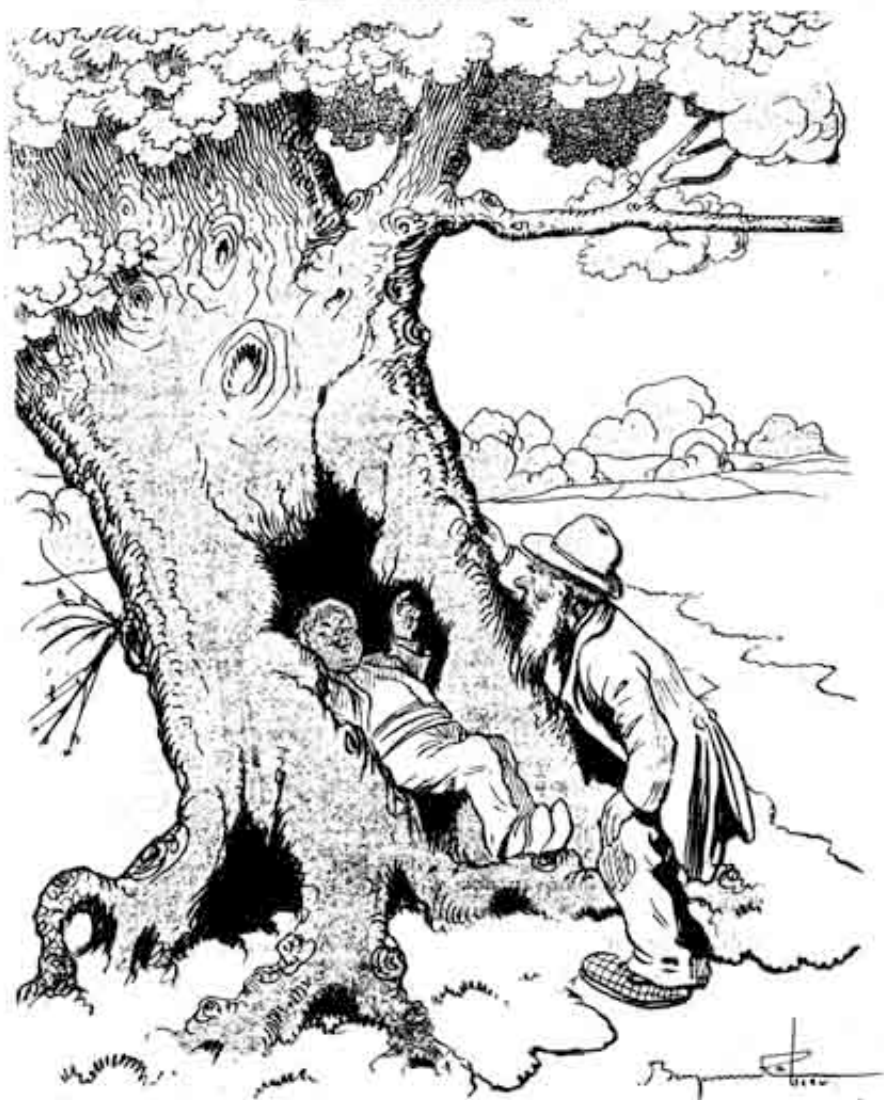
Pak zavzní země s pólu k pólu,
ozvěnou budíc zem i vzduch.
"Ač za mrtvolu pokládán byl,
ted' opět vzkřísen lidský duch!

Josef Bezděka.

Pro smutné chvíle.

Jako v knížecím zámku.

- Hm, člověče, ty si tady nějak hoviš, v takové postýlce!
- To si myslím — a podívejte se, všechno solidní dubový!

Dojemná starostlivost.

První bandita na číhané: Už tu čekáme dvě hodiny. Podle času, který nám byl udán, už tady měli cestující dávno být!

Druhý bandita: Jeje, jeje, aby se jim tak bylo po cestě něco přihodilo!

A aby to nebylo bez vtípu na tchýně.

— Byl tu již ten mladý člověk, který mne vytáhl z řeky a zachránil mi život?

— Ano, paní tchýně.

— A dal jste mu náležitou odměnu?

— Ano, shodil jsem ho se schodou.

Kousla.

— Muži jsou směšní, když se ucházejí o ruku děvčete. Můj muž si počínal jako blázen.

— To je co každý říkal, když se rozneslo, že jste zasnoubeni.

Obchodní duch.

— Co stojí tyhle límce?

— Dva za pětadvacet centů.

— Co stojí jeden?

— Patnáct centů.

— Tak mi dejte ten druhý.

Jinak se to nedá vysvětlit.

Jeden právník chtěl, aby bylo napsáno nad jeho hrobem zvěčněno, že byl jiným člověkem nežli jeho kolegové a proto předepsal tato slova, která byla po jeho smrti vryta na náhrobní kámen:

Zde odpočívá advokát — a poctivý muž.

Nyní když jdou lidé mimo onen hrob, říkají si: To je divné, zde pochovávali dva lidi do jednoho hrobu.

Jemná odpověď.

Zákazník: Zač prodáváte vaše čtyřdolarové boty?

Prodávác: Dva dolary na každou nohu.

Začal záhy.

Senator: Já jsem začal svoji životní dráhu jako učitel na obecné škole.

Interviewující novinář: To jste musel být záračné dítě!

Zná ji.

— Proč píšete na tento dopis, adresovaný panu Milíkově poznámku "Osobní"?

— Protože chci, aby to jeho žena čtla.

Jen klidně!

Pan Rozvázný se svojí ctěnou chotí přijeli na letní sídlo do hotelu. Hned první noc byli pojednou vyrušeni z klidného spánku křikem: hoří, hoří. Jediný pohled do okna a viděli, že poplach nebyl planý.

Vše bylo v krvavé záři.

Neztrácejme hlavu, řekl pan Rozvázný své manželce a držme se toho, co vždycky doporučuji. Jen klid a rozvahu.

S těmi slovy oblékl si pan Rozvázný vestu, všoupl do její kapsy svoje hodinky, řetízek, peníze; prsteny si navlékl na prsty, zatím co paní Rozvázná na sebe hodila župan a shrnula všechny svoje šperky do ruční tašky, načež oba ve chvatu vyšli po zadních schodech.

Když bylo všechno nebezpečí zažehnáno, vrátili se manželé do svého pokoje.

Vidíš, pravil hrdě pan Rozvázný, jak je dobře neztrácti hlavu a konati vše s chladnou myslí?

To je pravda, řekla paní Rozvázná, která teprve teď se dobře požívala na svého manžela. Ale byl bys udělal při té své chladné mysli lépe, kdybys si byl oblékl také kalhoty.

3000 metrů nad zemí.

— Člověče, nezapomeňte, že jsem vás znal, když jste byl takhle malíčký!

Pravé místo.

Račte odpustit, že vytrhnuji. Bydlí tady pan smírčí soudce?

Připravenost na nejhorší.

V jednom jižním státu používají černoši k vyhledávání nevěst velmi zhusta dohazovačských agentur. Jeden černocho chtěl najít ženu pro svého syna a proto šel k jednomu takovému dohazovači. Tento mu dal seznam dívek a vdov hledajících ženichy. Černocho pročítal seznam až pojednou přišel na jméno — své vlastní ženy, která dle listiny prála si najít manžela ve věku od třiceti do pětaticeti let.

Černocho zapomněl okamžitě na syna a běžel domů se zptati své ženy, co to znamená. Černoška nebyla ani dost málo překvapena.

„Ano,“ řekla, „já jsem mu sama dala svoje jméno. Dala jsem mu je v zimě, když jsi byl tak stonavý a doktor nám řekl, že musíme být připraveni na nejhorší.“

Populární chemie.

— Džimíku, řekni mi, co je to voda.

— Ano, pane učitelí. Voda je bezbarvá tekutina, která zčerná, když si v ní umyjeme ruce.

Křiklavá nemoc.

— Je nespavost nakažlivá?

— Ano, když jí má bejby.

Nemohla tomu zabránit.

— Já jsem slyšela, Amálko, že máš novou sestřičku.

— Ano, takovou maličkou, právě dva týdny starou, odpovídá šestiletá Amálka.

— A chtěla jsi, aby to byla holčička?

— Ne, já jsem chtěla, aby to byl bratříček. Ale ona přišla právě když já jsem byla ve škole.

Nedělá nic lehkotmyslně.

Paň dávala poslední výplatu služce, která se měla druhého dne vdávat.

„Doufám, že jste si to dobře rozvázila, Marie. Je to pro celý život. Snad víte dobře, co děláte, když se vdáváte, to není žádný žert a žádná hračka.“

„Oh, já nedělám nic lehkotmyslně, paň, já jsem se byla radit u dvou vykladaček karet a dala jsem si ústřížek jeho vlasů na noc pod polštář a pak jsem byla u astrologa a nechala si čist planetu a ještě jsem se ptala media. A všichni mi řekli, jen abych do toho uhodila, tak viděj, že nedělám nic bez rozvahy.“

Z přírodopisu.

Nejužitečnějším zvířetem na světě je kuře. To můžeme jísti nežli se narodí právě tak dobře jako po jeho smrti.

To nemůže být.

— Karel prý má mozkovou horečku.

— Nesmysl. Může dostat ryba kycht do kolena?

Náboženská otázka.

— Mami, přijdou missionáři po smrti do nebe?

— Nu to víš, drahoušku.

— A přijdou lidožrouti taky do nebe?

— Já se obávám, že nikoliv.

— A což když ani lidožrout missionáře?

Jde s ním do nebe nebo jde missionář s kanibalem do pekla?

Není nad pravé umění.

— Takového umělce, jako jest pan Štětička, aby pohledal.

— Vytvořil nějaké mistrovské dílo?

— A jaké! Po tři měsíce visely tři jeho olejové obrazy ve výkladní skřini předního obchodníka s obrazy v městě hlavou dolů a nikdo to nepoznal.

Vynálezavý zajíc.

— Žádná nouze o obvazec, když bolí zub ušáka.

Jako na západě.

Návštěvník ve vězení: Čím se provinil tento muž? Jaký hrozný zločin spáchal?

Šerif: Neudělal nic. Jel právě kolem, když Dlouhý Jim postřelil groceristu a byl zadržen jako svědek.

Návštěvník: A kde je zavřen Dlouhý Jim?

Šerif: Ten je venku na záruce.

To už je hodně zle.

Tahle nespavost, to je něco hrozného. Nyní již nemohu spát ani když mám vstávat.

Kosa na kámen.

Muž pozoruje svoji ženu, jak si pracně s pomocí falešných copů staví bohatou frisuru:

— Proč si dáváš na hlavu vlasy jiné ženské, zeptá se špičatě.

— Proč ty si dáváš na nohy kůži z jiného telete? zní rychlá odpověď.

Znal umění své dcery.

— Oh tatínku, ta krásná květina, kterou jsem měla na pianě, zahynula.

— Není divu.

Správná diagnosa.

Podle těch boulí a jizev na vaší hlavě bych řekl, že jste nějaký zatvrzelý rváč.

A vy jste lhář, že můžete fikt o mně něco takového. A řeknete-li to ještě jednou, rozbijí vám nos nežli to dopovíte.

Šťastná matka.

První Irčanka: Právě jsem dostala listek od syna Peta, že bude zítra propuštěn. Slevili mu měsíc za dobré chování.

Druhá Irčanka: Vy máte štěstí, sousedko: Tak hodné děti mít! Měsíc mu slevili za dobré chování! Na takového syna můžete být hrdou.

Dětská upřímnost.

Návštěvnice: Tak co se, Boženko, tak díváš na můj klobouk. Líbí se ti?

Čtyřlétá Boženka: To zrovna ne — ale maminka řekla, že z něho jde hrůza a na muž z něho nechce hrůza jít.

Přijde na to.

— Bude tu známku po očkování vidět, pane doktore?

— To bude úplně záležet na vás, milostpaní. —

Zcela správná odpověď.

— Která dvě slova slyší člověk ve škole nejčastěji?

— Já nevím.

Správně počítáno.

Támhle ta dívka se chlubí, že již tisíckrát odmítla nabídnutí k snatku. A není přece žádná krasavice a bohatá také není.

A přece mluví pravdu. Když jí jednooký Gustav nabízel manželství, řekla: tisíckrát ne!

Ve svém oku břejna nevidí.

Rozhořčený automobilista: Človče, nedělejte tolik prachu tím svým vozíkem!

Nešťestí jedněch, štěstí druhých.

— Tak co pláčš, Nácku, dostal's od mámy?

— Já nechtěl pro tebe jít, tati, tak o mně přerazila násadu od koštěte.

— A tak sláva, teď můžu jít beze strachu domů.

Čirá náhoda.

— Vy jste natloukl své ženě, Kučero?

Ano, pane soudče, natloukl.

— Jak jste to mohl udělati?

— Já nevím, vaše ctihodnosti. Po dvacet let to byla vždycky ona, která tloukla, ale to jsem náhodou padl na chvílku, když jí nebylo dobře.

Dvě mouchy jednou ranou.

— A kdybyste měl, Rudolíkú na vybranou mezi mnou a millionem dolarů, co byste vzal raději?

— Million.

— Vy jste hrozný, odporný ukrutník. Tak raději peníze, nežli mne?

— Ano, napřed peníze. Kdybych měl million, dostal bych vás k němu snadno.

Urážka policejního majestátu.

Soudce: Čeho se dopustil váš vézeň, Miku?

Policeista: Já nevím, jak se ten přestupek jmenuje, ale namlouval si v parku kuchařky.

Soudce: Ahá, zastával neoprávněně výkony policie. Pět dní a útraty.

Vrchol rozržitosti.

Profesor: Co je tohle za divný globus! Ta Afrika je celá zkršená a schází tu Madagaskar.

Obchodní Amerika.

Jeden chicažský virtuos konal uměleckou cestu po americkém západě. V jednom městečku si šel postěžovati vydavatel časopisu na způsob, jakým bylo psáno o jeho koncertu.

"Já jsem řekl vašemu redaktorovi asi pětkrátě, že housle, na které hraji jsou pravé stradivariovky ale on tam o tom nedal ani slova."

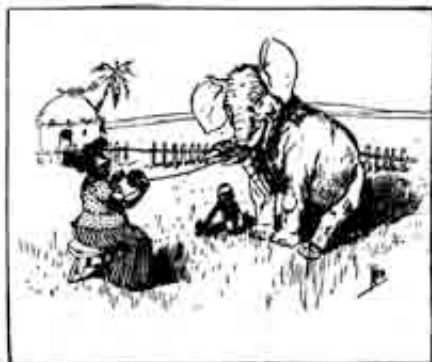
"I dal," odvětil vydavatel. "Ale já jsem to vyškrtl. V mém časopise se nedělá reklama zadarmo nikomu. Papír a tisk stojí peníze a já musím za to platit. Chce-li mít pan Stradivarius pro svoje housle reklamu, ať si zaplatí oznámku, dolar za čtvereční palec."

Vyhověno.

— Drahý Karle, právě odešel lékař a nařídil že rozhodně musím mít změnu podnebí.

— To je dobře, prorok povětrnosti slibuje, že se zítra počasí obrátí.

Tam v té černé Africe.

Když je slon dobře ochočený.

Podle instrukcí!

Když paní Nudlíková přijímala do služby Katinku, nařídila jí, aby při posluhování u stolu, dříve nežli vezme hostům polévkové talíře, se zeptala každého z nich přeje-li si ještě trochu.

Druhého dne obsluhovala Katinka společnost vzácných hostů. Každého z nich se zeptala zdvojiile:

"Bylo by libo ještě trochu polévky?"

Jeden z hostů odpověděl: "Ano, prosím."

"Ale ona už žádá rezbyla," vyhrkla Katinka.

Útloucit.

— Je to nápad, brát s sebou na funus takové malé litě. Jaký z toho může mít požitek?

Domácí melby.

My, měli psa, který začal ječet, jak někdo zahrál na piano.

O je, co je na světě ženských, které dělají totéž! A některé si ještě k tomu hraji na piano samy.

Kompliment až k zemi.

— Musíte také uvážít, milostivá paní, že tato modelka, která má tu pláštěnku na sobě, je pouhá dělnice. Dovedu si představit, jak nádherně a elegantně bude roba vypadat, až ji vezme na sebe dáma jako milostivá paní, vy!

Změna vojenské taktiky.

Za dřívějších časů byl voják poučován, jak se chovati v ohni. Nyní se musí voják naučit jak žít v ohni pod zemí, ve vodě a ve vzduchu.

Konservativně.

— Budete hlasovat pro odstranění trestu smrti?

— Trest smrti byl dost dobrý pro moje předky, je tedy také dosti dobrý pro mne.

Dieta.

Dáma, jejíž tělesná ochránka kynula příliš rychle, přišla k lékaři požádati o nějaký prostředek proti tloustnutí. Lékař jí řekl, že žádného spolehlivého léku zaručujícího odložení jistého procenta váhy není, ale že se dá částečné zhubnutí docílit řádnou dietou. Na to předepsal dámě dopodrobna co má jísti a řekl jí, aby k němu přišla za měsíc, oznámiti, jak dieta účinkuje.

Za měsíc přišla nebo správněji řečeno přikutálela se panička k lékaři, těžší o dobrých deset liber, tlouškou sotva dýchající. Lékař spráskl ruce.

Co jste dělala, pro boha vás prosím? zvolal. Jedla jste skutečně věci, které jsem vám předepsal? Lékař si byl jist, že nepředepsal dámě žádných sladkostí ani potravin vyvinujících tuk.

Ano, přesně, všechno, co jste mi předepsal, ačkoliv jsem to někdy sotva do sebe dostala.

Najednou lékařovi problesklo v hlavě. A co jste jedla mimo to? zeptal se.

Nic, nežli moje pravidelná jídla!

Znamení svědek.

Starý černocho byl hlídačem křížovatk, kde se událo velké neštěstí. Lokomotiva vrazila do kočárku, zabila oba koně a rozházela vozík podél trati na čtvrt míle. Majitel kočárku jen tak tak vyvázl živě. Pak ovšem žaloval železniční společnost a hlídač křížovatk byl povolán k výslechu. Celý výsledek procesu závisel na tom, zdali dával hlídač skutečně znamení lucernou — neboť neštěstí se událo za tmavé noci.

Černocho podroben byl ostrému výslechu právníka žalující strany. Člověk, je muž byli zabiti koně a zničen vůz, tvrdil, že žádného světla neviděl ale černocho nedal se žádným úskokem právníka zmásti a trval na svých výpovědích, že mával lucernou a že si žalující jeho signálu nevšímal.

Železnice vyhrála soud. Superintendent si dal zavolat černocho, aby jej pochválil za to, jak znamenitě vypovídal. "Vy jste se držel báječně! Já měl celou dobu vašeho výslechu strach, že vás ten právník splete, ale nestalo se tak."

"Co pak to nic nebylo ale co já jsem vystál strachu," odpovídal černocho. "Každou chvíli jsem čekal, kdy se mne právník zeptá, byla-li lucerna rozsvícena."

Nakažlivý případ.

— Maminko, ať mi přinese Ježíšek novou panenku!

— A proč, Rézičko? Vždyť tvoje Dálínka je přece tak dobrá jako nová.

— Já jsem tady tak dobrá jako nová a přece jste si dali přinést od babičky novou decrušku.

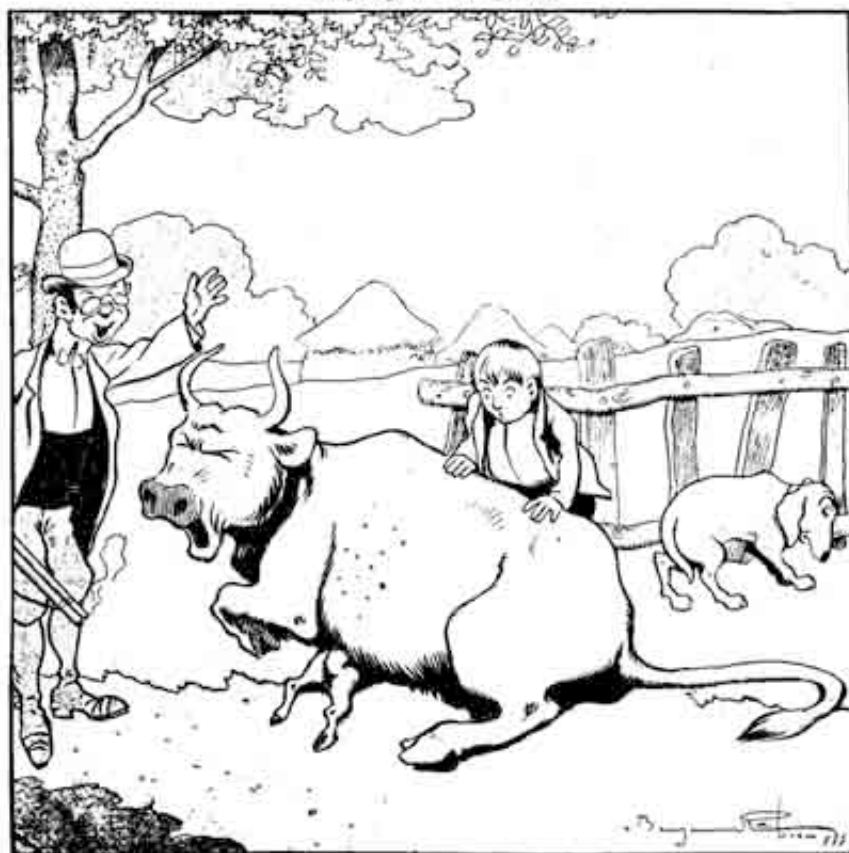
Na co ženská nejdříve pomýšlí.

— Můj bože, Kamilo, to je strašně. Zkoušíš mnoho?

— Oh ano — ale podiv se, jak jsem útlá v pasu!

Když pámbu dopustí.

— Sláva! Konečně jsem dostal zajíce. Musil jsem stfelit krávu, aby se na ušáka svalila, ale dostal jsem ho.

Polehčující okolnost.

— Však jste měl na vále. Jenom své silné tělesné soustavě můžete děkovati, že jste to přestál.

— Tak na to, pane doktore vezměte ohled, až budete psát účet!

Snad to uhoďl.

Politikář ve své předvolební řeči se pochlubil těžkými začátky, které musil prodělati nežli se domohl slušného postavení a dovolával se svých ctností, mezi jinými šetrností. "Moje začátky byly velmi skrovné", pravil. "Pracoval jsem jako prodávac v grocerii. Dostával jsem tři dolary týdně. A ještě z toho jsem si zašetřil pěkných pár dollarů."

Z posluchačstva se ozval hlas:

"To ale bylo, nežli byly vynalezeny cash-registry, že ano!"

Pozdě.

— Fetičko, ten koláč není dobrý. Mě z něho je divně.

— Tak ho nejzeš!

— Já už ho sněd!

Kosultare.

— Pane doktore, já trpím studenýma nohama. Co je toho příčinou?

— Studené počasí. Dolar, prosím.

U holiče.

Holič stříhal zákazníka. U nohou tohoto ležel holičův pes a nespouštěl se zákazníka oči.

To je pěkný pejsek, řekl pán. A jak se na nás neustále dívá. Snad ho vaše práce tak zajímá?

I ne, ale časem se stává, že ustříhnu některému zákazníkovi kousek ucha a to on strašně rád.

Opravené přísloví.

Dvakrát dává, kdo rychle dává.

Ano, protože za čásek na něho přijdou zaš.

Filosof.

— Poslechněte, sklepniku, jaký je tohle páj? Jablkový nebo broskvový.

— Nemůžete to poznat podle chuti?

— Nemohu.

— Tak co na tom sejde?

K čemu je dobré kukátko.

— To je hrozné, jak ti herci vypadají kukátkem ošklivě. Je vidět, jak jsou hrozně namalováni!

— Tak proč se na ně díváš kukátkem.

— A k čemu bych si byla brala všechny mé prsteny a náramky?

Lichotník.

Novinář k herci: Človče, vy byste měl brát s Kvapilovou, Mošnou a Šamberkem.

Herec: To je pro mne velká poklona. Škoda jen, že jsou mrtvi.

Novinář: Proto to říkám.

Pěkná vyhlídka.

Missionář: Co si mne tak prohlížíte?

Dívoch: Já jsem inspektor na potraviny. —

Smůla je pech.

— Ale mám já to smůlu! Až do posledního okamžiku mne pronásleduje. Teď, když už mám všechno připraveno k sebevraždě, odfu si prst a nejbližší lékárna je pět mil odtud.

Zpráva o strašné události.

Pán domu ke kollektorovi účtů na plyn: V tomhle účtu je nějaký omyl!

Nikoliv, zní odpověď. Ten účet je vystaven podle výkazu plynoměru.

Pán zavrtí hlavou. To je zvláštní, to je zvláštní! Já jsem přece spálil uplynulý měsíc víc plynu, nežli je tuto udáno.

Kollektor zbledne na smrt a couvá ke dveřím mumlaje: Nu, možná, ch, ... pane ... prosím, jen se laskavě nerozčilujte ... uklidněte se, prosím ... všechno to bude dáno do pořádku ... ujišťuji vás ... Sotva se dostane ke dveřím, vyrazí na ulici a volá o pomoc. Za chvíli jsou kolem něho čtyři policajti. Opatrně vystopí všichni nahoru k bytu a vpadnouví náhle do pokoje, zmocní se pána domu.

Na pozorovací stanici, kde byl podroben psychopathickému zkoumání bylo shledáno, že není naděje, že se mu kdy vrátí zdravý rozum.

Nezná etiketu.

Ta vzadu k tomu naproti: Kdybys znal způsoby, zeptal bys se mne napřed než si zapálíš, zdali mne kouř neobtěžuje.

Kdo by neměl dopal?

— Vy se zdáte být nějak dopálený, pane Houžvičko.

— Jak pak bych nebyl. Fackoval bych se vztekem.

— Co se vám přihodilo?

— Ale by u mně právě inspektor na váhy a míry.

— Aha, a usvědčil vás, že jste dával patnáct unci místo libry.

— Ale ne, dával jsem šedmnáct.

Americký kluk.

— Tatí, já jsem se dnes pral s Frankem Smithů.

— Nu, a nařezal jsi mu?

— Šúr, co pak bych se tím chlubil, kdyby ne?

Kdyai a dnes.

Již léta tomu, kdy jsem večer
pod tvým se oknem procházel,
mé kroky tehdy tajná rozkoš
a čarovný bol provázel.

Já do temného patře okna
a záclony jen jeho zře,
jsem pravil si, co žítí budu,
že láska moje nezemře.

Že milovat tě budu věčně,
jak lidé praví ve zvyku,
a opěvovat že tebe budu
ne nepodoben slavíku.

Že všechno tobě obětuji,
byť poslední to čtvrták byl,
jen daruješ-li srdce své mně,
na několik alespoň chvil.

Na několik jen málo chvilek,
než diš: Ty's můj a tvou já jsem!"
A ve hrudích nám zabuší cos,
jak ráj by zarněl ohlasem.

A tak do tvého patře okna
a záclony jen jeho zře,
jsem pravil si, že láska moje
ni cyankalim nezemře.

Vždyť dokavad tam budeš mít
obligatorní panen sen,
já každou chvíli mohu být
v naději nebe povznesen.

Snad posléze sníš také o mně?
však pravdou jest přec najistou,
že dřív než s tebou, promluvíti
s krejčím musím a s dentistou.

Těž obuvníku měl bych pomoc,
by z námah svých měl ovoce,

a konečně též k holiči jít,
než vypadám již divoče.

Tak patře ve tmou okna tvého
a v tyto vnořen záhady,
já obával se, láska moje
že nedočká se náhrady.

Zaklepal-li bych na tvé dvěře,
půvaby tvými okouzlen,
ty místo lásky, místo srdce
bys podala mi pěták jen — — — —

Již léta tomu, kdy jsem večer
pod tvým se oknem procházel,
mé kroky tehdy tajná rozkoš
a čarovný bol provázel.

Ty's subtilní a krásná byla,
já poeticky naladěn,
dnes vše to patří minulosti,
jak dávno zašlý, marný sen.

Dle dávného když někdy zvyku
se vzepře v okno tvé můj hled,
tu místo tebe užím dámu,
jež váží liber dvě stě pět.

Dole si hraje tucet dětí,
jedna s pusinkou malinkou,
mně svěřila, že toho tuctu
jsi Ty, má láska, maminkou.

Ty's subtilní a krásná byla,
a já jsem býval poeta,
dnes vše to patří minulosti
kam vzpomínka jen zalétá.

Má Musa, majíc kuří oka,
jest na verše již chudičká,
a z tebe, láska moje dávná
již brzy bude babička!

Josef Bezděka.

Není nad čistotu.

— Nyní, když jsem vám ukázal zařízení celé naší továrny na cukrovinky, musíte také viděti zde, jak se hotové kendy balí. Každý kousek zvlášť jest zde zabalen do sterilisovaného papíru, aby se ho nic nemohlo dotknouti nežli se dostane do ruky kupec.

Zlomyslník.

— Co brečíš? Řekl ti, že už tě nemá rád?

— Ne, on . . . on . . . hů, on mi řekl, že za pár let budu vypadat zrovna jako ty.

Přesně počítáno.

Věříte, pane Konopko, že jsem vás měla za staršího nežli skutečně jste?

Ani o den, drahá paní, věřte mi na slovo.

Pánové světa.

Dopálený farmář: Myslíte, že je ta silnice jenom pro vás?

Automobilista: Chraň pámbu! Vždyť jsou tu také ještě jiní automobilisté.

Špatná útěcha.

Neplač, Džoufěku, strýček si s tebou bude hrát na Indiány.

Co je to platné, když už je skalpovaný.

Aby to bylo úplně.

Paní Stařavodová má jako památku po svém manželu rekord s jeho hlasem, ale po každé když jej hraje, dá si sluhou přinést láhev rumu a pustí na rekord několik kapek, aby byla illuse co nejménější.

Nebyl nadarmo advokátem.

Jistý právník, dopálený na soudece, který se zdál nadržovati druhé straně, opustil soudnici a při tom řekl jinému právníkovi, že je soudec osel, který by neměl zasedati na soudcovské stoličce.

Nežli byl případ ukončen, dověděl se soudec o tom, co právník o něm řekl a dal si jej povolati před sebe, chtěl ho důkladně ztrestati pro neváznost k soudu.

Bylo mně řečeno, začal soudec, že jste se o mně vyjádřil, že jsem osel a že bych neměl seděti na této stoličce. Je to pravda?

Ano, vaše ctihodnosti, řekl jsem to, odpovéděl duchapřítomný advokát. Každý, kdo má takové znalosti zákona a takovou bystrost, jako vy, pane soudče, jest osel, když zasedá jako soudec. Kdybyste byl zde na mém místě a prováděl advokátskou praxi, vydělával byste se svým talentem a svými znalostmi obrovské peníze.

V sobotu po výplatě.

Už tu čekám půl hodiny, abych šla muže koštětem doprovodit domů a on mizera pořád vyhrává. Ale jak se mu karta obrátí, vrazím tam.

Umi hodně věcí.

— Vy jste dala do časopisu tuto oznámku, že hledáte místo jako komorná a řídká automobiluž.

— Ano, madam,

— Co jste dělala na svém posledním místě?

— Řídila jsem automobil a také jsem jej sama čistila. Dovedu vyčistit automobil bez mužské pomoci.

— A co jste dělala jako komorná?

— Každého večera jsem rozebrala svoji paní a uložila k spánku a ráno jsem ji zase dala slohromady.

Zlomyslnost.

— Ano, ona se kdysi chtěla dát k divadlu, ale přátel ji z toho zradili.

— Přátel divadla, be-pochyby.

Dobré srdce.

— Pojď honem dovnů, Michale. Vždyť se činí počasí, že by psa člověk ven nevyhnal.

Lehká pomoc.

On (s povzdechem): Já mám pouze jediného přítele na světě.

Ona (dychtivě): A kdo je tím přítelem?

On: Můj pes.

Ona: Lehká pomoc!

On (vzrušeně): Oh slečno, řekněte . . . !

Ona: Pořiďte si ještě jednoho psa!

Znepokojující příznak.

— Co pak je vám, příteli? Vy vypadáte nějak ustaraný.

— Ale mám strach, že je moje žena nemocná. Včera zůstala celé odpoledne doma. —

Nemají na spěch.

— Nepřijdeš pozdě do toho večírku Gladys?

— Oh ne, tetičko. V naší společnosti čeká každý se svým příchodem, až jsou všichni ostatní pohromadě.

Pohrobníkův testament.

Svoji mrtvolu odkazuju lékařské vědě. Když byl můj život věnován mrtvým, ať je moje smrt prospěšná živým.

Správný omyl.

Pan farář chtěl se před panem biskupem pochlubit se svojí náboženskou třídou a proto uhodil na Honzika Lučanů s otázkou: Řekni panu biskupovi, co je manželství.

Honzik se tak náhlé otázky lekl ale hned spustil, jako když b'čem mrská: Manželství jest místo trestu, do kterého bývají odsouzeny některé duše, aby tam trpěly dokud nebudou uznány za dosti čisté pro nebe.

Budeš zticha, kluku, rozkřikl se pan farář. Vždyť to co povídáš je o očistci a ne o manželství: Ty jsi si to pěkně popletl!

I jen ho nechte, řekl shovívavě biskup. Dost možná, že má pravdu. Co pak my dva o tom vieme?

Milostpán ji má.

Pani: Můžete jít, nechte nás o samotě. Vidíte, že milostpán není ve své kůži.

Komorná (zasnoubená se sluhou): Dovolila by milostpani, aby tu Josef chvilku zůstal? To by mu posloužilo pěkně, když by viděl, co člověk vyvzdí a jak vypadá, když přebere.

A ta kráva, mléko dává.

Dopálená hospodyně: Víte vy, člověče, jaký je rozdíl mezi krávou a mlíkařem?

Mlíkař: Nu tak, jaký?

Hospodyně: Kráva dává pouze čisté mléko a mlíkař sbrýdané.

Mlíkař: To já vím ještě o jiném rozdílu!

Hospodyně: Hm?

Mlíkař: Kráva nedává na dluh.

Po americku.

— Heleď, mámi, vidíš ten přestýnek? Já jsem zasnoubena.

— Ale holka, ty jsi přece ještě příliš mladá na pomýšlení na svatbu!

— Ale mámi, kdopak mluví o svatbě?

Příkladná spořivost.

— Podívej se, Boženko, tady je už zase účet od krejčího na třicet dolarů. A předešlý měsíc jsem zaplatil skoro čtyřicet. Kam to takhle přijdeme?

— Nu tak, není to ukárka, že začínám šetřit? Porovnej předešlý měsíc s tímto.

Duchapřítomnost.

Známý pan Vychloubal zvolal před několika přáteli: Kdyby mne někdo nazval lhářem, tak ho seřču, že ho nebude svět znát, kdyby vážil tři sta liber a byl mým nejlepším přítelem.

Dobrá, já vás беру za slovo, zvolal jeden muž, kterému byla Vychloubalova přesměšná povídavost již dávno proti mysli. Já vás беру za slovo. Vy jste docela obyčejný, sprostý lhář. Tak, teď ukažte, co se mnou uděláte.

Vychloubal se zarazil jenom na vteřinu a pak zvolal: Ó vy šprýmaři! Vždyť vážíte sotva dvě stě padesát liber a mým nejlepším přítelem taky nejste, tak kam se hrabete?

Úřední přisnost.

Policista: Tak co tady stojíte a civíte? Občan: Nic, jen tak.

Policista: Jen tak? Koukejte, ať jste pryč. Kdyby se každý postavil na jedno místo a zůstal stát, kudy by ostatní lidé chodili?

Když vládnul světu kinematograf.

Vaše dcera má krásný hlas. Tu byste měl dát vyškolit na zpěvačku.

Eh co, na zpěvačku. To se dnes nevyplácí. Ale můj kluk má křivé nohy, a takovou divnou chůzi, že se mu každý směje. Ten jistě bude brát jednou tisíc dolarů týdně.

Zná ho.

— Milostpani, venku je nějaký pán a přeje si milostpaní vidět.

— Dal vám visitku, Anno?

— Nedal, milostpani.

— Neřekl vám, jak se jmenuje?

— Ne, milostpani, ale stípnul mne do tváře.

— Oh, tak ho vyzvete dál! To je můj bratr.

Dobré srdce.

Kdyby tohle dělali všichni pikpáketi, byli by méně neoblíbeni.

Nebezpečná procedura.

— věříš taky té hlouposti, že je nebezpečno barvit si vlasy?

— To není žádná hloupost, to je svatá pravda. Že jsem si barvil vlasy, ulovil jsem svoji ženu a ta se postarala o to, aby mi všechny vlasy vypadaly.

Mstivý velebníček.

V jednom kostele bylo ode dávna zvykem, že kněz po oddávkách políbil nevěstu. Jedna mladá dáma, která měla právě být oddána, nebyla nadšena touto vyhlídkou, že ji kněz přede všemi lidmi políbí a proto řekla svému ženichovi, nežli šel s knězem vyjednávat, aby ho požádal, aby pro tentokrát upustil od svého zvyku, poněvaž ona se od políbění nenechá.

Když se ženich od kněze vrátil, ptala se nevěsta ihned: Nu tak, řekl jsi mu, že se od něho nedám políbit?

Ano, řekl jsem mu to.

Nu a co on na to?

On řekl, když tě nemusí políbit, že bude počítat jenom polovičku obvyklého poplatku.

Na štiru s pravdou.

— Proč byl Mastílek zatčen?

— Teď si nemohu vzpomenout, jak se ten přečin jmenuje, když se lže za peníze.

— Oh, to je buď politika nebo diplomacie nebo válečné dopisovatelství.

Starostlivost.

Člen společnosti pro ochranu zvířat: Dejte ten cvik pryč! Chcete, aby se to ubohé zvíře zadávilo?

Milionářka na vdávání.

Vyslyste mne, drahá slečno. Což nepoznáváte, že si vás chce baron vzít? Třebas jste byla ošklivá, pouze k vůli vašim penězům, kdežto já se ucházím o vaši ruku pouze proto, že jsem unesen vaší krásou.

Tím spíš!

Prodávac květin: Mladý pane, kupte tuto kytici pro svoji paničku!

— Ale já nejsem ženat.

— Tak si ji kupte na oslavu svého štěstí.

Chce si skazit život?

Mám pěkné postavení, nějaké jměníčko, žádné dluhy, zdrav jsem . . .

Přítel: Tak proč se chceš ženit, osle?

Jak to udělá?

Lékař: Oh, to nic zlého nebude. To se vám jenom dělá vřadu na krku karbunkl. Ale nesmíte s toho pustit oči!

Kdo je pánem v domě?

Pan Putička: Ty jdeš ven? V kolik hodin přijedeš domů?

Pani: Až budu chtít.

Pan P.: "Dobře, ale ani o chvíli později, to ti povídám."

Zpropadené těžké.

— Honem, řekněte tomu hochovi, aby se opřel nohama o pevnou půdu. Pak se vás bude moci pusit a já vytáhnú napřed vás a pak jeho.

— To bude těžké, ten hoch je hluchoněmý.

— Vždyť umíte jeho řeč. Tak mu to řekněte rukama!

Není nad výmluvu jako když se vydatí.

— Ty máš mokré vlasy. Že jsi byl v řece, Džaniku!

— Maminko, já jsem šel po břehu a spadl jsem tam.

— Jak to tedy přijde, že nemáš mokré šaty?

— Ale mamí, jžá jžsem si je napřed z opatrností su... sundal.

To je chyba.

— Ella: Co tak vzdycháš?

Bella: Ach, miluji a jsem milována.

Ella: Pak bys ale měla být nanejvýše šťastnou!

Bella: Ano, kdyby to byl tentýž muž!

To by tak scházelo!

Pojišťující agent: Pohlédte, paničko-platila byste pouze nepatrné poplatky a kdybyste zemřela dříve nežli váš muž, dostal by dva tisíce dolarů.

Panička: To by tak scházelo! Umřela bych mu a eště k tomu by dostal peníze!

Dáma s moderním kloboukem.

Pán za ní: Byla byste tak laskava, slečno, sundati si klobouk a položití si jej na klín?

Ona: To bych zase já nic neviděla.

Z přírodopisu.

Učitelka: Karle, jmenuj mi nějaké zvíře, které potmě svítí.

Karlík: Plynový koboutek.

Zlé postavení.

Situace baletek není nikterak závidění hodná. Udělá-li si baletka známost s neženatým, mají to lidé za zlé jemu. Udělá-li si známost se ženatým, mají to za zlé jí.

Champion.

Jeden kapitán měl ve své setnině šedesát mužů, z nichž byl jeden lenivější nežli druhý. Kapitán jim chtěl línost z těla vyhnati ale napřed chtěl, aby se k své chybě sami přiznali. Stoupl si tedy jednoho dne před svoji setninu a pravi: Mám něco velmi příjemného a snadného na práci, co by se hodilo pro největšího lenocha ze setniny. Nejlenivější chlap zř vystoupne před řadu.

Kapitán čekal, že všech šedesát mužů postoupí o krok ale zmýšlil se. Vystouplo jich jen 59.

Kapitán se obrátil k tomu, který zůstal na místě stát a zeptal se ho: Proč ty jsi také nevystoupil ze řady?

A ten jeden odpověděl: Já jsem byl moc líný.

Moderné.

— Oh, jak jsem šťasten, Olgo, že jsi mne vyslyšela a chceš býtí mojí. Nyní ještě požádám o tvoji ruku tvoji matinku...

— Pro boha, to ne. Raději ujedeme.

— A proč ne? Otec už nemá. Je tedy mojí povinností požádat matku. Ona jistě svolí. Myslím, že má ráda.

— Ano, až přijít. Ona by si tě vzala sama.

— Ale, ale- Krampero, tak vy jste se už taky stal zlodějem? Není dost té hanby, kterou vaší rodině udělal váš otec?

— Prosim, pane soude, když ono zůstalo po tátovi tolik pěkných šperháků, lucerniček, tří páčidla, tak mi toho bylo líto, aby se to nezužtkovalo...

Do čeho nemáme daleko.

Dva větroplavci potkají se ve vzduchu.
První: Holán: Kam pak v takovém spěchu, tři sta mil za hodinu?

Druhý: Ale sestoupil jsem na chvílku na Vesuvu a spálil jsem si nohy. Letím si je na severní točnu strčit na chvílku do sněhu.

Narodily se současně.

— Co je to s mojí levou nohou, pane doktore?

— Inu, nejsme stále mladí, pane Petřýle. stáří přináší svoje křížky a nesnáze.

— Ale doktore, co to pravíte? Moje pravá noha je zcela zdravá a jsou přece obě stejně staré.

Neuvěřitelně.

Sluha: Lituji, ale není to nic platno na pana řiditele čekati. On se právě koupá.

Žadatel: Už zase? To jste mi řekl před čtyřmi týdny, když jsem tu byl, také.

— Krásnou zahradu zde máte, jen ten altánek měl byste dát opravit.

— S tím ani nehnu! Není do něho odnikud vidět, z něho je vyhlídka na měsíček a už se mi v něm zasnobily dvě dcery...

Útěcha.

Lékař: Vaše plíce jsou trochu chycené, ale nedělejte si z toho nic. Na tak dlouho, co budete živ, vám stačí.

Neučená, ale...

Učelec na výletě chce si z hostinské udělati před ostatními výletníky dobrý den a když celou skupinu pohostil, praví:

Paní hostinská, astronomie nás učí, že se vždy všechno opakuje za 25 milionu let. Tak můžeme být jisti, že se za 25,000,000 let zde opětně všichni sejdem a budeme mítí tutěž znamenitou večeři. Dáte-li mi do té doby kredity, zaplatím pak všechno najednou.

Hostinská se zarazila jen na okamžik. I proč by ne, odvětila pak bystře. Ale nepamatujete, že jste tu již jednou byli před 25,000,000 let a že jste mi tenkrát zůstal dlužen? Vyrovnáte-li nyní svůj starý účet, počkám ráda s tím dnešním do našeho příštího setkání.

Vdovec: Co stojí ten věnec?

Prodavačka: Šest korun, milostpane.

Vdovec: Něco musíte slevit. Podívejte se na mne, já můžu být ještě párkrát vdovcem...

To by se mělo zavádět.

Ředitel pěveckého sboru k nově se hlásícímu členu, který právě zpíval na zkoušku: Milý pane, my potřebujeme nových členů jako soli a váš příchod jest nám vítán. Proti vaší osobě není námitek a slibíte-li, že nebudete nikdy zpívat s sebou a že svoji účast omezíte na otevírání úst s ostatními, jste přijat.

Lichotivě.

Domáci paní, která právě propustila služku, ke kuchařce: No, když chce jít, držet ji nemůžu. Ale ta hloupá holka si myslí, že si změnou polepší. Tak se nebude mít nikde jako zde.

Kuchařka: Však jsem jí to taky řekla, že přijde z deště pod okap.

Přirozené pění.

Lékař: Nyní vám již nemohu a nesmím zatajovat, že jste velmi vážně nemocen. Přejete si ještě někoho viděti?

Pacient: Ano, pane doktore. Někákeho jiného lékaře.

Opravený omyl.

Sklepník: Přejete si k jídlu víno, pane?

Pán: Ne, k pití.

— Zvláštní pejsek! Každému nabízí pracku —

— To je té staré slečny Klementýny z třetího patra, která je posedlá po vdavkách. To se naučil od ní...

— Kmotře, koukněte, nadmula se vám kráva.

— I kde pak! To se tak nafoukla pejkou, že má teď takovou cenu...

Nejlepší místo.

Žena: Kam pak bych dala ty divadelní lístky, abych je měla stále na očích?

Muž: Polož si je před zrcadlo.

Z obhajovací řeči.

Advokát: Moje klientka jest obžalovaná že ukradla tučnou husu, aby mohla svému manželu poněkud přilepšiti. Ruku na srdce pánové, kdo z vás nepřál by si mítí podobnou ženu?

Všechno má svoji cenu.

— Slyšel jsi, že Dobruv si bude bráti tu zakyslou slečnu Majetových?

— Nu, za dvě stě tisíc dolarů už může člověk uposlechnouti hlasu svého srdce.

Vítězný Nimrod.

Africký cestovatel chlubí se svojí kořistí. Pohlédte na tuto nádhernou kůži. Snad se budete diviti, že nenese žádnou stopu rány, ale...

Návštěva: Oh nikoliv, nedivím se pranic, dovedu si to vysvětliti. Jakmile vás lev spatřil, vylétl z kůže a vy jste dostal kořist nepoškozenou.

Zrádcem proti své vůli.

— Milostivá paní, jak jsem šťasten, že jsem vás konečně mohl poznati. Váš pan manžel mi již tolik a tak často vyprávěl o své rozkošné Amalii, že sem skutečně hořel touhou vás poznati.

— Oh ten bídá! Moje jméno je Johana.

Veliké štěstí.

— Pomykáčkovi mají smůlu s tím svým synem Johnem. Ten výrostek má takový rabiátský výraz tváře, že se ho policajt ani neptá, když ho spatří, co udělal, nebo chce udělat a už ho veze na stanicí.

— Nu a vidíte, jak může za dešné doby i taková věc býti štěstím. John dostal zaměstnání u fotoherní společnosti, představuje vraha a dostává za to padesátku týdně.

To se doplňuje.

— Mína konečně dosáhla, po čem bažila: ta mláčka. Bude si brát cukráře Cícvárka.

— Ona si to může dovolit, když má bratra zubním lékařem.

Z bláta do louže.

— Máte se svými kuchařkami také takové nesnáze, jako já?

— Ale! Předělá mi odešla za tři dny a té, kterou mám teď, se nemohu zbavit.

Filosofie kmotra Mazavky.

Pořáde nám poukazují na to, že dobytčata kořalku a pivo nepijou. Tak čím by se člověk od toho dobytčete lišil, kdyby nechal pítí?

V horách.

Hostinský (o čtvrté hodině ranní): Hej, vstávejte! Chtěl jste vidět východ slunce.

Turista: Nechte mne, jsem posud zemdlen.

Hostinský (o sedmé hodině): Nebudete-li vstávat? Vůz vyjede do hor; chcete-li se účastniti...

Turista: Až zítra, dnes jsem unaven.

Hostinský (o deváté hodině): Poslyšte, právě jsem načil pilsenské!

Turista: Hned jsem dole!

Po plese.

Růža: Já se včera na plesu báječně bavila. Ani jedinkého kola jsem nevynechala, tančila jsem nejméně s patnácti pány. Všichni se o mne skoro trhali!

Boža: Já se tam bavila ještě mnohem lépe. Netančila jsem vůbec a bavila jsem se s jedním pánem, který už dnes mluvil s maminkou...

Šetřit se musí.

Starý šňupák: Nic platno, nosánku, jsou zlé časy! Dnes dostane šňupec jen pravá dírka, levá dostala včera...

Rudá žena.

Pro kalendář "Amerikán" napsal L. W. Dongres.

I.

Jedním z největších omylů a nejjalasnějších domněnek s jakými se setkáváme nejen v názorech lidových, ale i v některých spisech za vědecké vydávaných, jest pojem o indiánské ženě, o jejím společenském postavení v rodině, v osadě a v národě vůbec. Říkáva se, že půl světa neví jak druhá půl světa žije, a tuším, že nejsem dalek pravdy, když si dovolím tvrdit, že ani jedno procento lidí nemá vůbec pojmu o tom, jak žili ti, kteří zde byli snad krátce před námi, před stem nebo dvěma sty lety. Přečtème si jen cestopisy a líčení dojmů našich moderních amerických cestovatelů a hlavně — cestovatelek, jimiž před nynější broznou válkou byl zaplavován starý svět. Tam se dočtème věru hrůzných věcí. Co všechno viděly tyto dámy jen ku př. na Balkáně. Pamatuji se jasně na cestopis jisté americké literární ženy, která celou silou svého pera líčila hrůzné postavení žen v Bulharsku, Srbsku a na Černé Hoře. Otrokyně — zapřažené do ploužku s kravkou. Ani Indiánky v Americe nebyly prý nikdy tak ztročené. My, lidé znalí evropských poměrů, se názorům této americké lady prostě usmějeme, jako se usměje student dějin indiánských tomu, co se tvrdí o ztročeném postavení rudé ženy. Jest to pouze nepochopení, pohlížení na situaci s jiného úhlu zorného. Taková americká pozorovatelka jednoduše nedovedla pochopiti, nedovedla si vysvětliti to co viděla. Totéž se stalo nejslavnějším americkým badatelům, jak dále seznáme, z nichž někteří psali o postavení ženy mezi rudochy tak, a jini zcela opáčně. Zrovna tak jako podobná americká lady, cestovatelka, nedovedla si srovnati ve své mysli, že by o své vůli a dobrovolně, bez přinucení, taková srbská nebo černo-horská žena mohla jít těžce pracovati do pole, poněvadž to považuje za svou povinnost,

Apačská žena s papósem.

"Papósi", indiánská nemluvnata (kmene Apačů): kolébky, obleky a vůbec vše vyrobily ruce matek.

něco, co jest v jejím životě tak přirozeno, jako jest obyčejno u americké ladyšky zůstat ležet ráno v posteli a čekat až muž rozdělá oheň, po případě uvaří snídaní a přinese jí své velitelce do postele. Moderní americká žena, jejíž úkolem zdá se ve vyšších kruzích býti povznesení samu sebe snižováním muže, nepochopí poměry zemí evropských, jako nepochopili první američtí badatelé poměry indiánské ženy ve společnosti její rodiny i národa a proto tento rozpor mezi názory cestovatelů a logickými fakty.

Po všem tom, co jsem pročetl a prostudoval, zdá se mi jistým, že rudá žena indiánská nepovažovala nikdy samu sebe na inferiorní muže, i když musela časem těžce přitáhnout. Naopak! Byla si jista toho, že její práce jest rovnocennou s onou, kterou koná její muž, věděla, že i on táhne to břímě života, táhne svou část rovným a stejným dílem s ní. Byla si vždy a na prvním místě vědoma jedné věci, to jest, že má a musí obstarávat domácnost svého muže, že má jemu, svému kmeni a národu roditi děti, při tom dle svých sil na svém poli působnosti starati se o jich výchovu a po případě i výživu, jestli se stal její muž úkolu toho neschopným. Ona byla prostě ženou takovou jak jí příroda stvořila. Nutno připustiti, že její břímě bylo někdy velice těžké, než i v takové situaci byla si rudá žena vědoma toho, že v nejhorší chvíli potřeby a nebezpečí, když bude potřebovati ku své ochraně superiority fysické sily, přikvápí její muž, nebo některý jiný muž, ba všichni muži, z jeho kmene a rodu a že rádi, bez váhání nasadí své životy, aby chránili ji a její děti.

Rodina kmene "Zuñi" doma při práci. (Matka právě přináší jídlo.)

Na takovém asi stupni stála žena mezi praobyvateli této země, mezi rudochy. Proto jest naprosto klamným názor, že byla žena u praobyvatelů Ameriky považována za tvora inferiorního, nebo docela za otrokyni. Nutno ovšem připustiti, že žádné pravidlo ve světě nebylo dosud bez výjimky. Tu a tam, u některých kmenů a národů indiánských stála žena společensky níže než u druhých, ale i v tom nejpodřízenějším stavu těšila se vždy a všude jako matka jistým nezadatelným právům a mocné ochraně. Bylo to právě v tom směru, kde žena ochrany té nejvíce potřebuje, kde se týče jejího ženství, její cti a neposkvrněnosti.

U rudochů v primitivním stavu bylo znásilnění ženy věcí úplně neznámou, i sedukce byla řídkou a vždy stala se za souhlasu a se svolením svedené ženy, bez užití brutálního násilí. Staří cestovatelé a spisovatelé vypravují nám o tom, že rudý seladon, jemuž bylo namlouvání a svádění rudých dívek speciálním sportem, obyčejně špatně skončil, když byla míra trpělivosti lidu dovršena. Nejhorší co se mu mohlo stát bylo, že byl vydán ženám k tortuře, a v tom případě kastrace nebo pomalá smrt nejhroznějšími mukami bývaly údělem podobného chlípíka. Zdá se však, že takový osud stihával jen ty, kteří byli "profesionálními" Don Juany kmene.

Paní Mary Rowlandsonová, žena kazatele, která roku 1676 strávila tři měsíce v zajetí krutých Narragansetů, pravila o své zkušenosti mezi rudochy toto:

Žena kmene "Zuñi" tká pás.

"Byla jsem uprostřed stáda fvoucích lidských bestíí, které se nebojí ani lidí, ani boha, ani ďábla, spala jsem celý ten čas mezi těmi muži, ale ani jednou žádný z nich, ani činem, slovem, posunkem nebo pohledem neurazil moji ženskou čest."

Roger Williams napsal:

"Žádný rudoch, buďsi křesťan nebo pohan, nezneuctí ženu bez jejího dobrovolného svolení, nenutí ji, aby se stala jeho manželkou a s ním obcovala, jestli to není její vlastní svobodnou vůlí."

Generál James Clinton, který roku 1779 velel jednomu oddílu výpravy Sulivanovy proti Iroquisům, napsal svému příteli, generálu Van Shaickovi o tom, co sledal mezi Onondagy toto: "Ačkolí jsou tito divoši špatnými lidmi, přece se nikdy neprohřeší proti ženě, anikdyž upadne do jejich zajetí."

Funkce ženského organismu bývaly považovány u Indiánů za posvátné. V době menstruace, porodu a šestinedělí stála žena pod ochranou **Orenda**, magické síly, a byla odstraněna do zvláštního stanu, by duch kouzla nebyl uražen a netrestal ty, kteří by se proti němu provinili. Někteří cestovatelé a spisovatelé se domýšleli, že taková žena bývala považována za nečistou, ale zdá se mi spíše správným, že to byl strach před božstvím, které vyvolává tyto funkce potřebné k zachování lidského plemene, jenž nutil rudochy, aby odstranili své ženy a dívky v podobných periodách ze svého středu a ze společnosti mužů. Jest naprosto nepopíratelným, že vždy a všude byla rudá žena pánem svého těla.

Takové prohlášení zní ideálně krásně a mohli bychom z něho přijít k tomu závěrku, že běloši a civilisovaní národové dnešní doby stojí mravně pod divokými Indiány. Ve skutečnosti ale tomu tak není. Jest jen třeba podívat se na postavení ženy mezi praobyvateli této země s jiného hlediska. Nesmíme zapomenouti, že Indiáni — tedy ženy zrovna jako muži — žili tak blízko přírodě, že rudá žena s tím absolutním a nedotknutelným panstvím nad svým tělem a ženstvím nedělávala zrovna žádné velké drahoty. Věděla dobře, proč jí příroda, resp. **Giči Manitú**, poslal na svět a byla ochotna poslání to plně vykonat. Jest přirozeně nemyslitelným že by indiánští mládenci byli patřili k řádu svatého Aloise a indiánské děvy a ženy byly bývaly Barnabítkami. Prostituce kvetla mezi rudochy zrovna tak jako mezi židy v dobách biblických. Každá indiánská osada měla svou **Máři Magdalenu** a zdá se jistým, že právě proto tak těžko nám pochopitelná ctnostnost divokých mužů vydržela kruté zkoušky, poněvadž dobře věděli, kde která vdova neb děva rozhrne za tmavé noci ochotně vchod do svého stanu, když u něj zavrká láskychtivý bojovník. Není tento názor jen mou domněnkou ale myslím, že by k němu musel dojít každý, kdo studuje historii a vědecká díla o rudoších.

Vždyť největší počest, jakou mohli přátelští divoši prokázatí počestnému, jenž mezi ně zavítal bylo, poslati do jeho stanu ženu nebo dívku aby s ním přes noc sdílela lože. Odmrštění podobné pohostinství bylo nejhrubší urážkou. Některé kmeny azteckého původu na našem jihozápadě usazení pořádky docela výpravy na kmeny sousední ze kterých přinášeli domů dívky do života hanby. Jejich pán prodával pak jich služby. Než i v tom případě považovaly rudé otrokyně své postavení za zcela přirozené a nebylo vůbec třeba, aby byly donucovány násilím k tomu konání svého obchodu. Ještě dnes cestují prý Navahové v Arizoně a Novém Mexiku mezi mexickými ovčáky a osamělými prospektory a přivádějí jin. apáčské ženy za účelem prostituce. Právě touto mravní laxitou vysvětlujeme si tak hrozné řádění přijice mezi rudochy. V tomto světle výše uvedená jinak podivuhodná rudošská úcta k čistotě ženy ovšem valně pobledá a jeví se jen prostým a přirozeným výsledkem poměrů.

Konečně měli rudoši i své Sabínky. Tak čteme v "Legendách Iroquisů", zkazku o založení konfederace jmenovaných národů. Mladíci z národa Orondagů přikradli se hustými lesy až do kukuřičných polí Seneků, kde mladé dívky pracovaly. Vrhli se na ně a unesli je do tábora Orondagů. Strešinové a moudří muži kmene viděli

Žena a dívka kmene Hopi připravují kornovou mouku drcením zrn v kamenných nádobách.

v tom činu začátek války, než dívky samy vyslovily svou vůli zůstat' se svými únosci. Řekla-li indiánská dívka svému ženichu: "Půjdu s tebou životem jako se svým mužem," byl sňatek uzavřen. Unesené dívky patrně (jestli legenda jest pravdivá), řekly to až příliš rády. Ba, když se dostavili jich otcové a bratři k osadě Orondagů a chystali se k bitvě a pomstě, shromáždily se unesené ženy na kopci a křičely na své ochránce, aby ustali v nepřátelství, že jsou dobrovolnými a legitimními ženami svých únosců.

Na jiném místě těchto legend čteme, že ženy Iroquisů vyhnaly ze své osady dceru samotného náčelníka, která prý se narodila "bílá" a uchvátila srdce všech mužů osady, svobodných i ženatých. Mluví těchto žen, které se odvážily za noci rozdělati posvátný oheň a svólati k němu celou osadu prohlásila, že jsou ženy iroquiské nabaženy v noci spáti na ložích samy neb jejich lůna chtějí roditi národu syny a dcery. Poněvadž ale všichni muži obléhají za noci stan "bílé" děvy, jest třeba ji vyhnati, — což se také stalo. Zcela přirozený stav. Jelen s laní, lev se lvicí, orel s orlicí, Indián se svou rudou ženou. Příroda je víže k sobě oba mají své povinnosti a svá práva, žijí spolu dle prostých zákonů přírody; o jichž spravedlnost nebo nespravedlnost se nestarají. Takový asi byl poměr rudého muže k rudé ženě. Žádnou vysoce vyspělou a abnormálně vyvinutou ctností, ale výsledkem přirozeného stadia tvorů, žijících ve volné a umělými společenskými pravidly neregulované přírodě. On i ona byli prostými dětmi té společné nejvyšší matky nás všech — přírody.

II.

Rozložíme-li si před sebe mapu J. W. Powellovu, znázorňující bydliště indiánských kmenů severně od Rio Grande v době prvního prozkoumání našeho kontinentu a pak si vezmeme druhý díl Bulletinu č. 30., vydaného úřadovnou Bureau of American Ethnology ve Washingtonu, kde nalézá se nejdůkladnější a pokud mi známo, jediné směřodátná kompaktní črta o indiánské ženě, nalezneme v této mapě mnoho látky k studiu a přemýšlení. Spisovatelé, kteří nám zanechali o praobyvatelích této země nějaké věrohodné zprávy všimali si ženy indiánské snad ze všeho nejméně a proto třeba čerpati materiál z cestopisů, které nebývají vždy vědecky spolehlivé a nalézají se nezdůvěrně navzájem ve značném rozporu.

Ženy kmene "Zuñi" upravují si úes.

Na východě, na pobřeží atlantickém, mezi východními Algonquiny a mezi národy konfederace Iroquisů, (kteří byli jich sousedy na západ a na sever) byly ženy nejmocnějšími činiteli v rodině obci a národě. Ba ony měly i své náčelnice, (ku př. královna Anna, o níž bude dále zmínka). U některých kmenů přijímaly děti rodové jméno a příslušenství po své matce a ne po otci, měly hlas veta (všechny společně svým zvláštním usnesením i při volbě náčelníka a největší moc při prohlášení války. V tomto případě sice nepřímým, ale rozhodným způsobem, neb ratky měly právo zakázati svým synům do války táhnouti. Než i tam, kde stály vs výši toho čemu naše moderní sufražetky říkají "emancipace", očekávalo se od rudé ženy přesné plnění povinností spojených s obstaráváním domácnosti, práce polní, ošetřování a výchova dětí.

Zejména u konfederace Iroquisů (Iroquisové, Kajngové, Mohákové, Onejdové, Orondagové, Senekové, Huronové a později i Tuskarorové), byla žena jakýmsi rozhodujícím činitelem jak v obci, tak v národě.

a) Všechny děti nesly matčino rodové (clou) jméno a jich původ odvozován od matky. Jestli matka patřila ku př. k rodu "želvímu" a otec k "hadímu", byly děti členy "želvího" rodu po matce.

b) Náčelnictví se dědilo dle vůle matek a ne dle otců. Žena náčelníkovra rozhodla, který z jejích synů se má stát náčelníkem.

c) Stán, domov a vše co v něm bylo, patřilo ženě.

d) O vlastnickém a prodejním právu obdělávaných pozemků rozhodovaly ženy a ne muži, jimž zase patřilo přední právo na společná loviště kmene.

V těchto kmenech byla žena považována za zdroj života a existence rodiny, osady, kmene a národa. Jako takové bylo jí přiznáváno právo adoptovati do kmene příslušníka cizího, nebo člena jiného rodu a nikdo se nemohl usadit v iroquiské osadě a stát se jejím členem jestli k tomu nedaly ženy svůj souhlas. Jestli padl v boji člen ženy z rodiny iroquiské měla tato právo žádati za jeho život život zajatce, kterého mohla utratit nebo mu darovat život. Ženy odbývaly své vlastní porady, dnes bychom řekli "spolkové schůze" a nejedna taková energická spolková pracovnice stala se sama náčelnicí nebo mocí za trůnem.

Tak za války "krále" Filipa (1675-76), jenž byl náčelníkem novoanglických rudochů, podařilo se historicky slavnému kapitánu Ben Churchovi získati kmen Awashanků pomocí darů, jimiž zahrnul jejich náčelnici, tak že šli bojovat s bělochy a vrhli se na krvavěné Narragansetty. — Ba i bělošské ženy dovedly ženských práv využívat, jak se dočteme v třetí kapitole tohoto pojednání.

Vláda ženy není zjevem nepřirozeným u našich divochů. Vždyť i u Kanibalů temně Afriky setkáváme se s vladačkami a královna ze Sáby není také žádnou nullou v biblické dějepřevě. Semiramis a Kleopatra vládly antickým národům, proč by to nedokázala Indiánka? U Sequahanů, Huronů a Iroquisů, byl trest za zabítí ženy

Ženy Navahů tkají proslulé v Americe vlněné indiánské houně.

Žena zemědělských Pueblů při výrobě hrnců.

dvojnásobným trestu za zabití muže. Charakteristickým pro studium postavení indiánské ženy jest, že na tichomořském severozápadě nynějších Spoj. Států byl trest za podobný zločin jen polovičním a z toho dá se zcela logicky dovozovati, že u rudochů cena ženy klesala od východu k západu, tedy zcela obrácený poměr, jaký zavládl později u bělochů. U Athapasků v Britické Kolumbii a Aljašce kupovali si muži ženy, když nestačili sami práci konati.

V cestopise Lewise a Clarka (Travels 307. — 1806) čteme, že Šoшонové, západně od hor Skalitých byli absolutními pány svých žen, mohli je prodávati a vyměňovati dle své libosti a vůle. Harmon ve svém cestopise prohlašuje, že Šoшонové zacházejí se svými ženami jako s tvory inferiorními a Hardesty (Smithsonian Report 1866) praví, že ženy onoho národa jsou považovány za tažná zvířata, určená ke službě svých pánů a velitelců. O Indiánech kalifornského pobřeží dále na jih čteme zprávy podobné, ač méně drastické čím dále postupujeme k jihu.

Podíváme-li se dále na náš jihozápad, k hranicím Mexika mezi Pueblly, národy to sice původu různého, ale povoláním zemědělce, nalezneme tam ženu asi na téměř stupni jako mezi chudšími a výhradně rolnickými národy Evropy i Asie. Ona byla do jisté míry podřizena muži, ale týráni žen bylo snad ne úplně neznámou, tedy předmětem hlubokého opovržení. Jistě tam a u žádných jiných pohanských divochů nepanovalo právo: "Jus primae noctis", jaké si osobovali páni a šlechtici v Evropě nad dcerami svých poddaných v dobách roboty a křesťanské inkvizice. Nikdy neklesla žena u rudochů tak nízko jako v Evropě za středověku. U Pueblů vidíme ji pracovati s mužem v poli. Dřou se oba dva, oba ze všech sil, aby si uhájili živobyti. Doma vykonává squaw práce domácí, ruční, stará se o děti a domácnost, jako to dělávaly ty naše dobré, staré české matky, které konaly svou povinnost bez odporu, bez reptání — a s radostí i láskou!

Ze života jiho-východních národů podává nám Bertram (1773) zprávu o Musko-gách, kteří obývali v té době nynější Alabamu, Georgii, Mississippi a část Lousiany. "Žil jsem mezi těmito divochy několik měsíců, ale nikdy jsem nebyl svědkem rodinné hádky, neslyšel jsem o tom ani neviděl, že by rudoch svou ženu udeřil, ji nadával nebo ji ve hněvu káral. Však tyto ženy také v pravdě zaslouží si všechnu lásku a pečlivost manželů, neb jsou mírné, tiché, laskavé, věrné, oddané a pracovitě."

Všude, nechť bylo postavení rudé ženy nejvyšší nebo nejnižší očekávalo se od ní, že bude konati domácí práce a žádná by nebyla svolila k tomu, aby se její muž snížil se k práci ženské. Pole jeho působnosti leželo jinde. On byl lovcem, živitelem a zásobovatelem rodiny, jejím ochráncem. Rudá žena byla si vždy bezpečna protekce svého muže a všech mužů knicne. Muž šel na hon, zabil zvíř a dopravil ji ženě do stanu, jestli to mohl dokázati, jestli ne, povolal ženu a děti a dopravili úlovek domů spojenými silami. Ona připravila maso a kůži, maso spracovala, vařila, sušila a uschovala pro další potřebu. To dělaly všechny ženy i ty, které byly uznávány náčelnicemi. Sbíraly kořínky a plody divokých rostlin a sušily je na zimu. Trhaly

divoké konopí, spracovaly jeho vlákno, předlly a tkaly, šily oděvy z kůže i z látek tkaných. Děly nádoby z hlíny a kamene. Výroba dřevěných nádob jak se zdá, byla vždy specialitou mužů. Když v podzim zrála kukuřice, ženy ji sbíraly, uschovaly a drtily na mouku v kamenných hmoždířích nebo korýtkách. Když pak později celý kmen se vydal sbírat divokou rýži, konaly ženy tuto práci, zatím co muži lovili ryby a sušili je pro potřebu zimní.

Pak ovšem byly kuchařkami a zakládaly si na svém umění. Pemikán byl u nich chlouboou jako u českých kuchařek vánočka a u amerických kejk. Na tvrdo sušené maso bůvolí, jelení (u přímořských rybí) bylo rozdrčeno na mouku, smícháno s rozemletou kornou nebo rýží a v koženém měchu uschováno pro potřebu zimní a hostiny. Než se vařilo přidalo se k němu sušené ovoce, dost omastku nebo docela pochoutka Indiánů, morek z kostí. Podávat pemikán a dávat potlač, znamenalo indiánské posvěcení. Tenkrát žena královala i kdyby jindy byla bývala třebaš podřízenější.

Často vidáme na obrázcích Indiánky, táhnoucí břemeno, smyk, na něm stan a domácí fundus instructus, při tom "papůsy" na zádech. Nikdo ovšem nemůže takové ženě záviděti její osud. Dříve ale než poměry ty odsoudíme jako barbarské, podívejme se p-r-o-č se tak dělo, proč se od rudé ženy žádala taková práce? — Poněvadž jí bylo za stávajících poměrů absolutně nutná potřeba.

Ženy kmene "Zuñi" dělají hliněné hrnce a ornamenty.

Osada se stěhovala v době potřeby a nutnosti na nová loviště, když zvěř ze starých zmizela, z hladu, nebo k vůli nájezdům mocnějšího nepřítele, kterému se nemohla ubrániti. Na takovém pochodu bylo třeba, aby všichni muži stáli stále na stráž, připraveni odraziti každého okamžiku útok nepřítele. Oni byli bojovníky, protektory žen a dětí a nic jiného se od nich neočekávalo, kromě ještě opatření potravy. K tomu bylo třeba soustředění veškeré energie a všech myšlenek na jediný předmět a proto nemohl Indián na pochodu nésti děti, když často byl nucen po celý den plaziti se za zvěří, aby se dostal na dostřel ze svého šípů a jeho rodina nemusela zmirati hladem. Nebo se mohl každé chvíle ozvati varovný pokřik stráží, že se žene nepřítel a hned bylo třeba vrhnouti se na něj. Pohlížíme-li na práce rudé ženy s tohoto stanoviska, můžeme si lehce, důsledně a bez předpojatosti vysvětliti ten "hrozný" obraz Indiánky táhnoucí břemeno a papůsy.

Mnohoženství bylo u Indiánů spíše výjimkou než pravidlem a tam, kde se těžily ženy rovným právům, bylo ovšem úplně vyloučeno. Bylo provozováno u kmenů azteckých a rudochů mexického původu na našem nynějším jihozápadě. Někteří se ho přidrželi až do nynější doby, nad čímž naše vláda přimhouřila vždy jedno nebo obě oči, (jako u Mormonů) Mohované, Apačové, Komančané a kmenové velkých pouští Arizony a Nového Mexika provozují dosud mnohoženství, kde jim to poměry — hlavně majetkové — dovoli.

Rodinná scéna ve stanu Louchenxu (v Aljašce a Kanadě.)

Mnoho se psalo o tom, že si musel rudoch svou ženu koupit od jejích rodičů. Nebyla to obchodní transakce za účelem zmocnění se její osoby, neb její rozhodnutí bývalo rozhodujícím, spíše náhrada rodičům za práci dcery, o kterou byli sňatkem připraveni. Co ostatně dělají ještě dnes Albánci? Zdá se mi konečně, že to nebylo o nic horším, se stanoviska ethického, než evropské věno, které musí rodičové nevěsty vyplatit ženichovi, jestli chtějí, aby si ji vzal.

Ze všeho toho, co jest o indiánské ženě napsáno (a je toho velmi málo), i kde různá tvrzení stojí si v odporu, přece jenom vysvitá, že neměl Indián nad svou ženou nebo i ženami absolutního práva a brutální nadvlády, pochodící z mravů nebo zákonů rudého lidu. Nebylo tomu asi jinak než je dnes mezi bělochy. Někde poroučel surovec muž, jenž považoval ženu za tvora sobě podřízeného a nižšího, jinde zase nosila žena "kalhoty" a ne jeden slavný bojovník, jenž vynikal na poli válečném, byl doma "pod pantoflem." Čím více o předmětu tom čtu a přemýšlím, tím jasnější zdá se mi býti pravda, že mezi lidmi na zemkouli nebylo a není vůbec velikého rozdílu. Co se nám zdá dnes u jedněch velikou zvláštností, bylo snad obyčejným úkazem u našich praotců před 1000 léty. Co je dnes u nás nejvyšší vymožeností kultury, bude zcela všedním zjevem u australských domorodců za několik set let. Život primitivních praobyvatelů této země jeví se nám ovšem z dálky podivným, a'e ve skutečnosti nebylo v něm nic, abychom k tomu nenašli něco paralelního mezi národy plemene kavkazského. Dnešní Indiáni zasedají ovšem v kongresu Spoj. Států, jsou guvernéry a zákonodárci států a jejich ženy vymáhají si rozvody a nechají svému rudému muži tlačit dětský kočárek právě tak jako bělošci lady. Ne všichni! Najdeme jich dost a dost ve stavu skoro primitivním. Ale i ten se rychle změní, tak jak se mění časové a lidé s nimi.

III.

V minulém ročníku kalendáře "Amerikána" vypočítával jsem přední slavné muže dějin severoamerických Indiánů a tuším, že bude zajímavo, když toto letošní své pojednání o rudé ženě zakončím stati o slavných ženách indiánských dějin. Bylo jich nepochybně také dlouhá řada, neb mnozí z prvních cestovatelů, kteří mezi rudochy pronikli, zmiňují se ve svých cestopisech, jak přišli na západě ku kmeni, kterému vládla ženská náčelnice (woman chief), nebo do osady rudochů na východě, kde měla rozhodující slovo "woman sachem", což značí totéž co náčelnice. Dějiny zaznamenaly nám jen některé takové ženy a já uvedu zde pouze ty nejvýznamnější.

Pocahontas, původním a pravým indiánským jménem Matováka, později žena Angličana Rolfa a za své návštěvy v Anglii "Lady Rebecka" zvaná. Narodila se roku 1595(?) jako dcera slavného náčelníka Pawhatana, jenž spojil všechny virginské rudochy v jednu konfederaci, po něm nazvanou, které byl vládcem. Pocahontas byla miláčkem svého otce a vypráví se o ní, že svým zakročením v posledním okamžiku zachránila život dobrodružného kapitána Smitha. Někteří o tom pochybují, poněvadž kapitán Smith byl jakýmsi americkým druhem barona Prášila a byl by musel dožít

stáří alespoň 200 let, aby mohl prodělat všechno, co o sobě vyprávěl a napsal. Než i když připustíme, že Pocahontas Smitha skutečně zachránila, nebylo to u rudochů ničím neobvyčejným. Později, aby udrželi bílí osadníci Pawhatana od nové války, přilákali Pocahontu na anglickou loď v řece Potomaku kotvíci a ujeli s ní do Jamestownu. To se stalo roku 1612. Děvee to bylo drženo v zajetí skoro rok a vráceno pak otcí, když se totiž mezi bělochy zamilovalo do Angličana Johna Rolfa. Starý Pawhatan, jenž nedovedl dceři ničeho odříci, k sňatku svolil a po veselce za krátko odjela Pocahontas, nyní paní Rolfová se svým mužem do Anglie. Tam byla přijata jako dcera královská i ke dvoru a poněvadž při křtu přijala jméno Rebeka, nazývali ji v Anglii Lady Rebeka. V březnu, roku 1617, když se již nalézala na lodi v přístavu gravesendském, aby odjela zpět do Ameriky, onemocněla neštovicemi a zemřela ve věku 22 let. Byla pochována na farním hřbitově gravesendském, kde roku 1907 byla vykopána ženská kostra a dle předmětů i známek v hrobě nalezených má se za to, že jsou to pozůstatky slavné indiánské princezny. Zřítavila po sobě synáčka, Tomáše Rolfa, jenž byl vychován v Anglii, v mužných letech pak odjel do Virginie, kde velmi zbohatl a získal vynikající postavení. Při své smrti zanechal jedinou dceru, která se provdala. Její potomci stali se během času velmi četní ve Virginii. Jedním z nich byl John Randolph, zvaný "z Roanoke" (1773-1833), vynikající státník a řečník americký. Jméno Pocahontas jest zvěčněno v názvech měst, okresů, hotelů i spolků po celé Americe.

Královna Anna, (1675-1715) vdova po náčelníku virginského kmene Pamanky, zvaném Totopotomojovi, po jehož smrti ve službách Angličanů sama se postavila v čelo svého lidu jako "sachem". Prvně proslavila se jako náčelnice za revoluce Baconovy proti tyranskému guvernérů Virginie, Bérkeleymu. Angličané snažili se získati rudochy na svou stranu proti odbojným osadníkům a svolali velkou poradu kmenů. Náčelnice Anna dostavila se tam v úboru svého úřadu a když jí nabízeny byly dary za to, jestli půjde s Angličany, odmrátila je přijmouti, tvrdíc, že 20 let žádný nešel pomstít smrt jejího muže, ale jen ústrky a utlačování byly jí a jejímu lidu údělem. Když jí bylo slíbeno lepší zacházení s rudochy v budoucnosti, pomáhali Pamankově zlotřilému guvernérů a jeho soldatesce, tak že značně ublížili hrdinnému Baconovi. V uznání těchto zásluh poslal jí anglický král Karel II. stříbrnou korunku na hlavu s nápisem: "Královna Pamanků". Od té doby pak nebylo ní více slyšeti a nebylo by jí snad ani dnes více vzpomínáno, kdyby právě tato korunka nebyla tak vzácnou relikvií musca v Richmondu.

Jaané oči (Bright Eyes), rodným jménem Susette la Flesche, nejstarší dcera Eštamazy, jinak též Josefa La Flesche zvaného, který býval náčelníkem kmene Omaha. Narodila se roku 1850 v Nebrasce. Dostalo se jí na východě výborného vychování v soukromých i vysokých školách. Po skončených studiích stala se

Žena kmene Utahu.

Žena kmene Comanche.

učitelkou indiánské vládní školy na rezervaci kmene Omaha, kde měla veliký vliv pro dobro rudochů. Když byli Ponkové násilně odstěhováni ze své rezervace na řece Niobraře do Indiánského Territoria a začali tam hynouti, šla Susetta mezi ně jako ošetřovatelka a těšitelka. Při historicky památné passivní resistenci Stojícího Medvěda (viz lonský kalendář "Amerikán"), hrála opět tato vysoce inteligentní dívka důležitou roli. Vydala se na řecnickou cestu po Americe a tisícům a tisícům občanům dojemnými slovy vypravovala o utrpení rudého lidu a bezpráví vládou na něm páchaném. Veřejný sentiment obrátil se k rudochům s výsledkem, o němž jsem psal již v kalendáři lonském. Později se vdala za T. H. Tibblese, s nímž navštívila Evropu a pak bydleli v Lincoln, Nebr., kde se Bright Eyes (jak jí bylo přezdíáno pro její krásné oči) věnovala spisovatelství, hlavně pracím historickým z dějin svého lidu a indiánským povídkám. Zemřela v Lincoln roku 1902.

Winema — Toby Riddle, modocká žena, narozená roku 1842. Jako malé děvčátko projela bezpečně katarakty řeky Link, od hořejšího jezera Klamath do jezera Ewana, v místě, kde dnes stojí město Klamath Falls. Když jí bylo patnáct let zastavila přehající členy svého kmene, kteří byli překvapeni a poraženi handou Ičamanů a svým pobízením bojovníků modockých zachránila bitvu pro svůj lid. Pak se provdala za Franka Riddla, horníka z Kentucky, a žila s ním na rezervaci. Tehdy mnoho zklamaných kalifornských zlatokopů, prospektorů a dobrodruhů přicházelo z bídý na rezervaci žít s indiánskými ženami v konkubinátu. V té době byl mezi Modoky vládním jednatelům a komisařem J. Meacham, kterému Winema sloužila za tlumočnici. Svým vlivem vymohla u něj, že vydal rozkaz, aby každý squawman (bílý člověk s Indiánkou žijící), nechal se zákonitě, dle zákona státního oddati, jinak že bude žalován pro zločin souložnictví. Když roku 1872 vypukla modocká válka a rudochi uprchli na Lost river, Winema byla tlumočnicí vojsku a snažila se přimět svůj lid k návratu na rezervaci. Podrobnosti o tom náležají se v minulém ročníku kalendáře "Amerikána" v životopise Kintpuše, čili kapitána Jacka, velitele Modoků, jenž byl strýcem Winemy. Nejtěžší hrdinství projevila ale při zrádném zavraždění generála Canbyho, kterého prvně varovala a prosila, aby ke schůzce s Kintpušem nechodil, že jest to úkladná léčka. Když Canby padl zavražděn a zrádný rudoch obrátil svou zbraň proti komisaři Meachamovi, postavila se Winema svým tělem mezi vraha a komisaře a úzkostlivě prosila za život bílého muže, připomínajíc zuřivému náčelníku a svému strýci, co vše dobrého pro Modoky Meacham udělal. Byla odstrčena stranou a když Meacham padl, raněn několika kulemi, znovu ho chtěla Winema chránit. Vrhla se na Kintpuše, aby mu vyrvala zbraň. V tom již jiný rudoch chápal se Meachamových vlasů, aby ho skalpoval a tu hrdinná žena uchýlila se ke lsti. Vykřikla: "vojáci jdou". Modokové dali se na útěk, zanechavše na místě podlé zrady mrtvolu Canbyho i jeho průvodce a těžce zraněného Meachama. Po válce nemocný a zmrzačený Meacham odejel na východ a vzal s sebou Winemu, jejího muže a syna a tam pracovali ve prospěch zlepšení stavu Modoků a všech Indiánů vůbec. Kongres povolil Winemě menší pensí, aby bylo o její životní potřeby do smrti postaráno.

Nechci skončiti tuto stať, abych se nezmínil o jednom zvláštním úkazu dějin našich rudochů, pokud se týče jich žen. Unikem tím jsou

Montourové. Osoby záhadné, v jejich rodinách po tři generace hrály jen ženy důležité úlohy. Odkud vzala tato "indiánská" rodina svůj vznik, nelze s určitostí říci. Jistým alespoň zdá se, že roku 1665 přijel z Francie do Kanady šlechtic, jménem Montour, který prý měl se ženou Luronskou syna a dvě dcery. Proti tomu opět jiní, kteří později tyto dcery viděli, tvrdí, že byly plnokrevnými běloškami, Montour nepohodl se s Francouzi a odešel k Iroquisům, kde hlavně jeho pomocí roku 1708 anglický guvernér Lord Cornbury získal 12 kmenů pro obchod v Albany, místo v Kanadě. Za to dal francouzský guvernér Kanady Montoura úkladně zavraždit. Jedna z jeho dcer si vzala Indiána z kmene Miami a druhá vynikla později pod slavným jménem Madam Montour, jako věhlasná tlumočnice a reprezentantka anglické vlády mezi rudochy na řece Susquahama i Ohio. Za muže si vzala plnokrevného Seneku, jenž, jak u národa bylo zvykem, přijal po ženě jméno Montour. Po jeho smrti se provdala Madam za náčelníka Oneidů, Kerandowanena. A tu zase někteří tvrdí, že děti z těchto manželství měly světlejší oči a hnědé vlasy, kdežto ve skutečnosti měly býti se ¼ indiánské krve. Také se psalo o Madam Montour jako o "bílé dámě" a za její návštěvy ve Philadelphii byla prý hostěna v předních rodinách, což by se jistě za tehdejších časů Indiánce nebylo stalo. Roku 1737 cestovatel Konrád Weiser byl v osadě Ostowakin na Susquahané a hostem Madam Montourové, o které napsal, že byla rodem Francouzskou z výborné rodiny, ušlechtilých mravů, ale vedla život úplný indiánský. Pomáhala při vyjednávání smlouvy se šesti národy roku 1744. Roku 1742, když hrabě Zinzendorf přijel do Shamokinu, setkal se s Madam

Křest Pocahontasy v chrámě Jamestownském.

Montourovu a ta se dala do pláče, uslyševši ho kázati. Věřila sice dávno v Krista, ale domýšlela prý se vždy, že byl Kristus Francouzem, že ho ukřižovali Angličané a Betlem, že jest ve Francii. Již před rokem 1754 Madam Montour úplně oslepla, ale ve vládních službách na výplatní listině byla vedena až do smrti. Její syn stal se vládním tlumočником mezi Delawary a pak tlumočником guvernéra virginského, ve kterémžto státu zbohatl. Dcera Markéta provdala se a bylo jí přezdíváno French Margaret. Z jejího manželství vyšly tři dcery, které všechny vynikly v dějinách rudochů. Nejhrozněji ale Esther Montourová, (tedy vnučka Madam M.) žena náčelníka Munsů, Eghowina. Dostalo se jí přezdívky "zuřivec Wyomingu". Bylo to ve válce za neodvislost, když Torryové, Angličané a s nimi sdružení rudoši vpadli do údolí řeky Wyoming v Pa. a začali tam vraždit osadníky. Proti nim stálo asi 400 dobrovolníků, kteří ovšem byli poraženi, buď pobiti nebo zajati. Zajatci, kteří padli do rukou Munsů, byli vydáni "královně" Esther, jak jí též přezdívali, k potrestání. Dala jich 16 postaviti do řady a držeti silnými bojovníky, načež ubohým bílým osadníkům, pionérům, kteří šli hájiti životy svých rodin, jednomu po druhém válečnou sekerou rozpoltila lebku. Dalším devíti podřezala nožem hrdla. Pouze jeden, jakýsi Hammond, muž obrovské síly, se vytrhl a prchl před šileným ženským zuřivcem. Tento čin zanechal 25 vdov a přes 100 sirotek v údolí řeky Wyomingu a jest jediným hnusným činem svého druhu, pokud se žen týče, jakého jsem se mohl v dějinách našich rudochů dopátrati. Nesmíme však zapomenout, že Montourové byli vždy hrdí na svou bělošskou krev a proto jim to musl jejich příčinlivé, trpělivé a poslušné indiánské sestry odpustiti.

Psáno v Milligan, Nebr., roku 1916.

Illustrace, provázející toto pojednání, jsou reprodukce původních fotografií jakož i fotografie figurin a modelů z Národního musea ve Washingtoně, pro nás opatřených laskavostí našeho věhlasného krajana Dr. Aleše Hrdličky, kuratora zanthropologického oddělení jmenovaného největšího musea na západní polokouli. Ani jediný z těchto obrazů nebyl dosud uveřejněn v žádné publikaci české a některé nebyly ještě použity za ilustrace vůbec. Dr. Hrdlička, jehož jméno jest dnes známo po celém světě, vyslovil své potěšení, že je může opatřiti pro své krajany, ku kterým se vždy hrdě hlásí.

Největší lékařský objev našeho století.

Píše Dr. Karel H. Breuer.

Minulé století se mohlo honositi, že povzneslo lékařství z obyčejné pověry na skutečný vědecký podklad. Přestalo se theorisovati a ku všemu se hledělo nalézt příčinu. Než se něco nového začalo používat, muselo to být potvrzeno pokusy a zkouškami. Nalezly se příčiny velké většiny nemocí, v podobě buď bakterií aneb poruchy žláz s vnitřním výměškem, ale přece zůstalo několik velmi obecných nemocí zahaleno rouškou tajemství a nepoznala se jejich podstata, ani příčina. Mezi těmi byl revmatism, nemoc to velmi ménivá, heroucí na sebe všechny možné roušky a jevíci se velmi četnými úkazy.

Revmatism se zdá na první pohled zcela jednoduchou nemocí, jednoduše otékají a bolí klouby a je při tom horečka. Zcela jednoduché, ne? Vždyť to dovedly v Čechách a i zde leckteré moudré báby léčiti, každý lékárník má neomylný prostředek proti revmatismu, noviny jsou plné oznámek všech možných i nemožných prostředků, od různých "užívání" až k flastrům na šlapadla nohou a každý je jistojistě zaručen, že pomůže. Doporučují se lázně a koupele všeho druhu, horké, studené, čisté a bahenné, masáž a všeliké napravování, k vůli čemuž založeny zcela nové kulty léčebné, jako jsou osteopati, naprapati, chiropraktikové atd., ale právě proto, že jest tolik diametricky od sebe se různících prostředků proti revmatismu doporučováno, jest do očí bijící pravdou, že žádný z nich nebyl osvědčen, neb kdyby se jeden jistě osvědčil, nehledaly by se jiné.

Nedivím se, že lidé, kteří neměli nejmenšího vzdělání, často hlásali, že objevili neomylný prostředek proti revmatismu, neb až do dneska nikdo nevěděl co revmatism je, proto se nemohl nalézt prostředek, kterým by se mu mohlo čelit a když až posud nebyl prostředek tento nalezen, tedy bylo zde pole pro každého.

Od pradávna snažili se lidé objasniti povahu revmatismu a sestavovány různé theorie, více méně pravděpodobné, ale poněvadž se tyto theorie nezakládaly na vědeckých pokusech a byly to jen domněnky, špekulace, nemohla žádná obstáti. Vědělo se několik faktů o revmatismu, které se vždycky hodily, jako ku př., že revmatism povstává často od nastuzení, tedy když se na čas sníží teplota těla, že se často objeví když člověk mnoho jí a málo se pohybuje, že horké obklady a lázně uleví a dosti často pomohou, že kdo si drží stolicí v pořádku, nesnadno ho dostane a když ho dostane, že se snáze vyléčí. Na těchto jednotlivých faktech zakládány přerůzné theorie, ku př., že revmatism jest nahromadění kyseliny močové (uric acid) v krvi, ta že se spojuje se sodou a vápnem a usazuje se v tkáních kolem kloubů; jiná že jest to následkem nečinnosti jater, které neodvádí spotřebované látky z těla, a tyto pak účinkují jako jedy; dále že jest to následkem přílišného jídla a pití, že tělo nespotebuje všechny látky s potravou přijaté a játra že pak musejí odváděti přebytek ven a tím se unaví, přestanou pracovat a tak se nahromadí jedovaté látky z potravy v těle atd. Tyto byly hlavní z nejposlednějších teorií.

Ve všech bylo něco pravdy, neb jsou to jedy, čili toxiny, které působí známé příznaky revmatismu, jako jsou otoky kloubů, horečku, zácpu, kyselý páchnoucí pot atd. Však otázka byla, odkud se tyto jedy v těle berou? Když objeveny bakterie jako příčiny četných nemocí, byla hned ovšem přeceňena domněnka, zdali také revmatism není způsoben nějakým tím bacillem. Tedy hned se dalo na sta bakteriologů do hledání bakterie revmatismu. Nalezeny každý měsíc neb týden nějaké bakterie v otokách kolem kloubů a každý kdo je našel se domníval, že našel darebáky, kteří revmatism způsobují, ale v každém případu bylo později dokázáno, že to žádný nový bacillus není, že jest to některý starý známý a objev zase padl. Bylo to přímo k zoufání.

Mezitím učiněny na samém konci minulého století některé epochální vynálezy, jako ku př. Ehrlichova theorie o nákaze a imunitě, (tak zvaná theorie o postranních řetězcích), kterouž se objasnily mnohé až do té doby nejasné poznatky o činnosti bakterií, a celá známost naše o bakteriích a jejich činnosti byla uvedena v jakýsi soulad a uspořádána tak, že se mohlo pokračovati dále. Naše poznatky o nákaze čili infekci byly rozmnoženy a objasněny bádáním učenců a poznalo se, že krev obsahuje látky, které ničí bakterie a chrání tělo před nákazou. Tím se vysvětlilo, proč někdo podlehne snadno nemocí a někdo ne, někdo se nakazí a jiný ne, při tom samém doteku. Objeveno, že si tělo samo tvoří ochranné látky proti nákaze bakteriemi, tak zvané antilátky a sice když přijde do krve nákaza bakterií, krevní bílé krvinky jsouce podrážděny, hned se jsmou vytvářeti protijedy proti toxinům bakterií. Pokusy konány ovšem na zvířatech a když se theorie tato dokázala a objasnila, objeveny antitoxiny proti některým nemocem. Objeveno, že když se bakterie po malinkých částkách dostávají do krve, tělo samo si vyvine proti nim ochranné látky a pak snese velkou

dávku nákazy. Z toho se vyvinul zcela nový odbor léčení, jež nyní velmi zhusta používáme a sice léčení pomocí vakcínů, čili očkování.

Než se mohla nalézt příčina revmatismu a tedy i možné racionelní léčení, bylo třeba napřed vypracovati všechny poznatky a vynálezy, neb pokud se hledal nějaký zvláštní bacillus, proti revmatismu, pak ovšem byla to práce marná, neb revmatism není způsoben žádným zvláštním bacilem a přece jest to následek nákazy bakteriemi. Již v minulých století, kdy objevil nesmrtelný Pasteur, že nakažlivé nemoce jsou výsledkem činnosti jistých bakterií, pronášeny domněnky, že jest revmatism také nemocí způsobenou bakteriemi, ale ovšem, pokud jsme lépe neznali činnost bakterií a činnost těla u přítomnosti jejich, nebylo možno dokázati tuto theorii a ovšem nebylo také možno naléztí nějaký prostředek proti tomu.

Dávno jsme pozorovali, že velmi často předchází revmatism zánět mandlí, neb zánět některé dutiny kostní v obličejí neb hlavě, ale pokaždé se za to mělo, že jest to nějaký zvláštní bacillus, který to působí. V laboratoři nemocnice pro nakažlivé nemoce v Chicagu a pak v Presbyterianské nemocnici a její laboratoři v Chicagu konaly se po posledních 12 let pilné pokusy a zkoušky na tomto poli, zde pracovala celá řada lékařů, jak v laboratoři, tak v nemocnici svorně pospolu za jedním cílem, totiž objeviti příčiny revmatismu a naléztí možný prostředek k racionelnímu jeho léčení. Podati podrobně postup jejich práce, ačkoliv jest to nanejvýše zajímavé, bylo by tuze dlouhé, proto se obmezím jen vysvětliti pomocí výsledků jejich práce některé z dříve známých fakt, jež jsem uvedl na počátku tohoto pojednání:

Poznalo se ku př., že tři známé bakterie a sice streptokokkus viridans, pneumokokkus kapsulatus a mikrokokkus katarhalis, které způsobují katar, zánět plic, zánět osrdce a vnitrosrdční blány, jest vlastně ten samý druh, jest to jeden a ten samý bacillus, pouze v jiném stupni svého vývoje. Poznalo se totiž, že některé bakterie jsou polymorfické, čili mnohotvaré a že se podle okolností mění jejich vzhled, což se může přirovnati asi k vývinu některých hmyzů k vůli lepšímu pochopení (nechci, aby se mělo za to, že snad se bakterie zrovna tak vyvinují, ale čtenář, který není obeznán s podrobnostmi bakteriologie, tomuto přirovnání nejsnáze porozumí), jako ku př. moucha domácí, napřed jest vajíčkem, pak se z toho vylihně červ, tento se zakuklí a vyvine se z toho pupa a z té konečně dospělá moucha. Kdo to nezná, nikdy by nepoznal v červu neb pupě ten samý hmyz jako je dospělá moucha a přece každý ví, že je tomu tak.

Když se rozmnoží bakterie toho neb onoho tvaru přílišně, a vniknou do krve, jsou rozneseny po celém těle a kde je tělo nejslabší, to jest, kde přirozený odpor těla proti naze, čili tak zvaná imunita jest snížena, to jest kde se tělo již tak nebrání vpádu bakterií, usadí se některý druh těchto bakterií a způsobí zánět.

Ale odkud se vezmou tyto bakterie v těle a v krvi? To vzalo mnoho zkoušek a práce než to bylo objeveno. Jak jsem svrchu pravil, poznalo se, že zánět mandlí často předchází revmatism. Toho se naši badatelé v Chicagu chopili a zde začali se svými výzkumy. Poznalo se, že mandle jsou tak umístěny, že bakterie vnikají do úst jak dýcháním, tak s potravou a nápoji, přijdou ve styk s nimi. Když jsou mandle zdravé, zničí bakterie, ale když následkem nastuzení otekou a zanítí se, nevzdorují více naze a nastane infekce. Tento zánět trvá často dlouho a bakterie se v mandlích rozmnožují a jsou vstřebávány stále do krve. Tělo jim nějaký čas vzdoruje, ale když to trvá dlouho, konečně podlehne a nastane záchvat revmatismu.

Toto byl první poznatek v bádání o revmatismu. Tím se vysvětlilo, proč nastane často revmatism po zánětu mandlí aneb proč zánět mandlí často předchází revmatism. Však byli lidé, kteří dostali revmatism a neměli zánět mandlí. Tedy se hledaly další příčiny a to bylo již snadnější, když byla cesta ukázána. Zkrátka, nalezlo se, že zánět dásní od kotlávých zubů, zánět dutin v kostích obličejí a hlavy od kataru, chronický zánět slepého střeva, ledviny, žlučového měchýře, zlatá žila, boláky v žaludku a střevách, zkrátka jakýkoliv zastaralý, chronický zánět neb bolák může způsobiti revmatism.

Poznalo se dále, že to není jen jeden druh bakterií, který působí revmatism, tedy ani výhradně ne ty druhy, jež jsem shora vyjmenoval, ale že všechny bakterie, které mohou způsobiti zánět aneb hnisání, mohou způsobiti revmatism. Většina těchto druhů roste lépe při teplotě nižší než je teplota tělesná, proto tedy když jest někdo vystaven delší čas zimě a má v sobě chronický nějaký zánět, tedy když má v sobě místo, kde se nalézají bakterie, dostane revmatism, poněvadž za jedno zimou se mu snížila imunita a za druhé se bakterie začaly při nižší teplotě rychleji rozmnožovati. Tím se vysvětluje, proč se často revmatism objeví po nastuzení. Ale jsou některé bakterie, které se chovají opačně a nemocný dostane revmatism bez nastuzení.

Tedy horko jest nepřitelem bakterií těchto druhů a příroda hledíc vyléčiti nemoc, zařídila činnost těla tak, že následkem vstřebávání do krve jedovatých látek z

bakterii, vyvinula se horečka a nemocný se zase začal pomalu uzdravovati. Horkost začala ničit bakterie a konečně je zničila a nemocný se uzdravil. Proto se od pradávna používá horkých lázní proti revmatismu, proto je revmatismu více v zimě a méně v létě, kdy je přirozeně horko. Proto lidé jezdí do lázní, aby se uzdravili z revmatismu. Však také se tímto objevem dokázalo, že při lázních k léčení revmatismu není potřeba žádné minerální vody, že jest to jen to horko, co účinkuje a ne ten minerál, že každá voda, když je horká, je stejně dobrá jako minerální, k léčení a že když se lázně s horkou vodou dělají systematicky doma, že to zrovna tak pomůže jako ty nejproslulejší lázně na světě. Dále, že pítí horké vody jest velmi prospěšné k léčení revmatismu, ale nemusí být v ní žádný minerál, že každá čistá horká voda je stejně dobrá. V obyčejných minerálních vodách je hlavně jen hořká sůl a vápno a hořká sůl má jen jeden účinek a sice žene na stolič. Tedy kdo trpěl zácpou a revmatismem a jel do lázni, zde si odpočal, bral systematické lázně, pil hodně vody s hořkou solí, málo jedl a to jen jednoduchou stravu, tak se vyléčil, ale kdyby to byl dělal doma zrovna tak s vodou, již měl doma, když by si ji byl ohřál a dal do ní hořkou sůl, byl by měl právě tak dobré výsledky.

Tedy tímto chci vysvětliti, že jsou horké lázně a pítí horké vody prospěšné při revmatismu, ale že k tomu stačí každá čistá zdravá voda, jen když se ohřeje a když je třeba projímadla, že se do ní může přidat hořké soli doma, která se prodává za 5 centů libra. Tedy ty minerály v těch proslavených vodách jsou jen k vůli oznamce a k vůli atrakci hostů a nikoliv k vůli léčení. Kdo má dost peněz a může si to dovolit jeti do lázni, je to v pořádku, ale musí tam být dost dlouho, ale kdo nemá na to peněz, ten nemá v lázních co dělat, ale má si hledět dostat řádného lékaře doma a hledět si léčení doma, kde se dá právě tak dobře prováděti, když se to správně dělá, jako v lázních.

Však objevem shora udaných, když se poznala pravá příčina revmatismu, a sice, že jest to chronická nákaza od nějakého bolavého místa někde v těle, se velmi změnil způsob léčení revmatismu a velmi se zjednodušil. Nyní to konáme následovně: Když nemocný přijede k lékaři, jest prohlédnut od hlavy k patě uvnitř i zevnitř. Každé jednotlivé ústrojí jest dokonale prozkoumáno a vše se zapíše na zvláštní archy, Prohlídku koná několik lékařů, každý ve svém užším oboru. Tím způsobem se nevynechá nikde žádné možné místo nákazy. Pak se systematicky arch přeje, naleznou se místa, kde jest něco bolavého a léčení se obrátí napřed na tato místa, která se dají do pořádku.

Ku př. když jsou bolavé mandle, vyjmou se, když jsou adenoidy, odstraní se, když je některá dutina lebečná bolavá a zanícená, musí se zánět vyléčiti, zlatá žíla se vyléčí, zanícené slepé střevo se vyjme, chronicky zanícený žlučový měchýř se dá do pořádku, kottlavé zuby se dají do pořádku a dásně se vyléčí atd. Zde nestačí přestat, když se nalezne jedno bolavé místo, neb často jest jich více a když se dá jedno do pořádku, jde nákaza do krve z jiných, proto se musejí najít všechny. Při tom se ovšem používá lázní v horké vodě, ale nikoliv již v minerálních neb obyčejná čistá voda je právě tak dobrá a nemocný se rychle uzdraví.

Dříve se za to mělo, že je chronický revmatism nevyléčitelným, a každý takový trpitel se bál zimy, kdy obyčejně přišel znovu záchvat. Vždy musel znovu do lázni, poněvadž se neléčila příčina, ale následky. Nyní se dá každý případ chronického revmatismu vyléčiti, když si s tím lékař vezme dost práce a času a najde všechna místa nákazy, odstraní příčiny a následky pak jsou snadné k vyléčení.

Tedy nyní není již třeba chronickým trpitelům revmatismu děsiti se příchodu zimy, dnes se dá každý případ vyléčiti a vyléčeným udržeti, když se léčí dle těchto objevů, na nichž pracovali učenci celého světa po dlouhou řadu let. Toto není vynález jednoho neb dvou lidí, ale jest to souhrn poznatků a objevů po dlouhou řadu let od mnoha lidí. Kdyby nebyl Pasteur objevil bakterie jako příčiny mnoha nemocí, nebyl by mohl Ehrlich sestavit svoji důmyslnou teorii, nebyl by mohl Wright objeviti svůj způsob měření immunity, nebyli by mohli chicagští badatelé pokračovati atd. Tedy toto jest výsledkem soustavného bádání v přírodovědě. K léčení se používá nejen léků, a nejen horké vody, ale všech prostředků, jež lékaři znají, jak se pro různé případy hodí. Všecky případy se nemohou léčiti stejně, ale každý se musí léčiti tak jak se nalezne a jak se potřeba ukáže. Proto není žádné zvláštní formule, ani žádného zvláštního léku k tomu, ale nemocného musí léčiti dovedný lékař tak jak dle okolností uzná.

Toto platí nejen o revmatismu kloubovém neb zánětném, ale o každém zánětu kloubů, s nímž se tak zhusta shledáváme u lidí různého stáří, od malých dítek až k vetším starcům, ale nejčastěji u lidí prostředního věku. Všecky tyto záněty kloubů spadají nyní v tento obor a lidé již nemusejí trpěti jako dříve, ale dovední lékaři jim mohou navrátiti zase zdraví.

Zapomínané ctnosti.

Kapitola k výchově dívek. Podává Marie F. Kulhánková-Černá.

V kruhu žen, vesměs to matek odrůstajících nebo již vyspělých dítek, kde rokovalo se o chování a mravech dnešních dívek, ujala se slova šedivá babička. Rozhodnými slovy odsoudila způsoby a mravy průměrné dívky nynější doby. Dnešní dívky, pravila, rychle odkládají střeвиčky a šatičky svého dětství jen proto, aby na sebe navěsily šat různých hrůdek z jeviště neb románů. Všechny ctnosti, ty nejkrásnější ozdoby svého dívčího a později ženského žití, jako jest: skromnost, jemnost, moudrost i plachost odhazují do koutků, kam obyčejně již se hází věci bez ceny. Lehkomyšlnost, duchaprázdnost, neslušnost, hrubost a počitelost nastupují jejich místa. Změnou touto, v nevědomosti své ovšem jen, ztrácí svá dobrá jména, štěstí, duševní klid a tím často i zdraví.

Slova této staré čestné a zkušené ženy, která odchovala několik dcer i synů, dnes vesměs majících svoje vlastní rodiny a žijících životem lidí zcela spokojených v povolání a určení svém, zasluhují by se nad nimi zamyslela každá dívka, žena a zvláště matka.

Třebas by to byla slova ženy, která již jest u konce své pouť životní a tudíž snad soudí přísněji než souditi by se mělo bez obavy ukřivdění, nutno přiznati, že úsudek ten jest téměř do poslední písmenky správným. Stůj však zde psáno, že na štěstí nezahrnuje úsudek ten všechny dívčí svět jakoby všechny dívky odsouzení toho zasloužily. Ne, a za to buď dík našim dobrým, moudrým a laskavým matkám. Je však pravdou, že veliké procento z dívek naší doby by naprawy, skutečné moudré naprawy potřebovalo.

Tvrzení těch, kteří říkají, že naše pokročilá a prý již předsudků prostá doba vyžaduje jiných způsobů, i více volnosti, že přáno by mělo býti co se mravů týče než před padesáti i více lety bylo, jest jenom slabě zastřeným schválením přestupků proti čistým mravům, s nimiž se dnes tak často shledáváme. Člověk čestný a mravný nemůže tvrditi, že dnes mravnost naše jest tou nejlepší, jaká kdy byla. Jenom se rozhlédneme kolem s očima otevřenými a porovnejme se svými náhledy a se svými svými zásadami a city to co vidíme a slyšíme a ptejme se sami sebe, zda-li není náprava nutností? Nemyslím, že všechno lidstvo by bývalo bylo již někdy v mravnosti ve vrcholu dokonalosti aniž že kdy mohlo nám býti dokonalým vzorem jasných ctností lidských. Pojem o mravnosti lišil se různou dobu i zvyky toho kterého národa. Proto nikdy se pojem o vzoru ctnosti nemohl ustáliti v lidstvu v pevný základ ač snad mohl v jedincích. Proto že lidstvo nikdy nešlo středními cestami. Bylyť jednou ctnosti vynášeny tak vysoko až stávaly se fanatismem, jindy zase surovým násilím sniženy byly k bezcennosti.

Že však vždy na štěstí člověčenstvo je náchylné k dobrému a přes všechny chyby a vady schopno je správného rozumování, tedy povždy zase střed byl nalezen a přes všechno násilí ctnost zvítězila. A zvítězí i dnes, avšak dříve cesta vítězství jejího skropena býti musí slzami vinných a více ještě nevinných.

Skromnost, laskavost, cudnost, moudrost a plachost s jemností jsou tak starými ctnostmi jako lidstvo samo, avšak neméně jsou dnes cennými pro nás jako byly pro pramáti naše. Ony na své povahovjevnosti nic nezměnily, aniž kdy měniti mohou nebudou, mají-li pro vždy zůstatí člověku skutečně spravedlivými vůdci k stavu dokonalosti.

Vždyť jest to nepopíratelnou pravdou, že skvělé tyto vlastnosti člověku, i celým národům povždy byly, jsou i budou ozdobou, a nejen ozdobou ale i štěstím, po kterém každý z nás touží.

Tyto vlastnosti, jsou-li jednou ztraceny neb svévolně odhozeny, nenahradí žádné zlato, stříbro, drahokamy neb hedvábní. A vlastnosti tyto měly by býti ozdobou každé dívky, pak i ženy. Avšak též i mužové bez nejmenší ztráty cti by si je měli osvojiti pro blaho svých potomků. Získali by jimi ozdob skvoucí krásy v ceně nesmírné, na které by lidský duch mohl být vším právem hrd.

K blahu lidstva veškerého jedna každá matka, sestra, dcera, žena i milenka měly by přispívati způsobem tím ku vzdělání ducha lidského. Každá matka by ctnosti ty vštěpovati měla ve vše jimavou mysl dětskou, bez rozdílu pohlaví.

Starí mravokárci vlastnosti ty označovali více za přirozenost dívčí a ženskou vůbec. My však víme z pozorování, že ctnosti ty přijímány byly v mysl odchovanek jejich spíše naučením a celou výchovou, než aby byly na svět přineseny jako hotová vytříbená přirozenost již. Dnešní dívčí svět je toho důkazem. Dnes málo užíté

dívce skromných, tichých, plachých aneb jemného chování. Namnoze počínají si rozpustileji než hoši sami.

Nikterak nezastávalo se starého přísloví: "Sedávej panenku v koutě, budeš-li hodná, najdou tě." Bylo v tom mnoho obmezování žen a jest štěstím, že tyto doby obmezených práv ženy již minuly.

Avšak přes to nemůžeme schvalovati ono nevázané, ba ještě spíše necudné chování dívek. Drsný výraz? Ovšem, však pravdivý přece, který nemožno přejíti bez povšimnutí, pakliže nám záleží na lidstvu jakým bude v budoucnosti.

Musíme být připraveni na námitky mužatek, které bezpochyby řeknou, osvojila-li by si žena opět jemnost mravů, chování, skromnost a plachost i jednání své dle nich řídila, že opět klesne v područí muže a že stane se znovu jeho otrokyní. Leč mužové jsou odchováni z dětí matkami a není pochyby, že žena-matka s mravy hodnoty výše označenými dovede svého syna odchovati v téže ceně jakou ona sama má.

Velmi často domnívají se dívky a ženy, že uvolněním dobrých mravů stávají se rovní mužům a při tom přeceňují své síly. Pak když síly ty změřiti mají změřiti s mužskými, tu přirozeně podléhají. A to ze své dobré vůle jenom nebo z pochybného úsudku.

Jindy se vodily hodné panenky z koutů ven, z těch koutů, kam přemrštěná představa matek o dobrých mravech je stavěla. Avšak dnes nebýti již různých pomůcek a vyzkoušených chytrostí, by je zase mnohá máf v zahanbení v ty kouty vodila. A to proto jenom, že ve své pochybené mravnosti, to je v rozpustilosti, nerozvážnosti a nerozumu koketují dívky s nebezpečím tak dlouho až je toto ve vír svůj stáhne.

Dívky ve své rozpustilosti, v tom pocitu svobodné vůle a v lehkomyšlnosti nedovedou rozeznati správné od chybného, aniž dovedou ohraniti nájezd na svoji čest oněmi výše označenými ctnostmi. Mnohé vůbec ceny těchto skvostů duše lidské neznají, neb nebyla jim k tomu příležitost dána. Nescznají ceny té dřívě dokud jim sama zkušenost nepřinese žádné poučení, pak ale bývá již pozdě. Každá dívka, nězná, skromná, moudrá a vážná dovede svým klidným chováním se udržeti v mezích slušnosti, všechno násilí, hrubost a všechny nečisté choutky v zárodku utlumí. Chováním takovým vynutí si mimovolně úctu i u hodně již nízko stojících charakterů. (A v tom klidu a rozumu vynutily by si i rovnoprávnosti.) Ovšem, že se stane, že i ta nejryzejší ctnost padne v drápy pokušení a chtíčům, avšak to se již zřídka stává v dnešní době, kdy násilí přece jenom bývá již dle práva trestáno. I to zmizelo by během neli jednoho, tedy dvou lidských věků, kdyby každá matka a každá žena se přičinily o vytříbení mravů jedince i celku.

Proto, jestli se dnes veliké procento dívčinek oněch povznášejících ducha lidského ctností zřídka jenom, aby užily do sytosti rozkoší pochybného rázu, tu prohřešují se nesmírně. Jestliže však tyto okrasy ducha jejich vinou matek v nich zakrněly neb dostatečně se nevyvinuly, tu politování hodnými bytostmi se stávají.

Nedostatkem tím ubližují nejen sobě dnes i později, avšak celému okolí svému v přítomnosti i budoucnosti. To proto, že málokterá vrací se zpět z cesty na kterou vkročila a která je cestou zkázy pro ni i jiné. Nemravnosti, jak dnes ji vidíme, trpí dobré ženy-matky jako manželky i hospodyně neméně; mravně i hmotně.

Ony volné mravy snižují, ovšem bezprávně, i čistou ženskost v očích mužů a to proto, že malé procento lidí soudí spravedlivě. Důkazem jest odpirání rovných práv ženám všem bez výjimky. Naše doba zaručuje jistá práva všem lidem bez rozdílu věku nebo pohlaví. Avšak práva ta měla by míti jisté meze, aby nerušily souladu ve společnosti lidské tím, že zneužito by jich bylo k prospěchu osobnímu. Z těch příčin skromnost, jemnost, moudrost a cudnost měly by býti každému člověku, nejen dívce, vodítkem. A hlavně dívce, neboť tam, kde jich dívka dospívající v ženu, dále pak v manželku neb matku postrádá, byf jinak by i všechny vlastnosti dobré ženy měla, přece stane se ubohou a nešťastnou. Nespokojenost rozdrásá její mysl i srdce. Přes všechno snažení se o rovnoprávnost a samostatnost, žena zůstane ženou. I po obdržení jich šťastnou nebude, budou-li jí ony ctnosti chyběti. To proto, že opanují mysl i srdce její zcela jiné vlastnosti, a to zrovna druhu opačného oněch prvních. Ženu tu jako manželku nemůže milovati muž, ani jako matku děti její. Zůstane-li svobodnou, tu zajisté jako osoba špatných zvyků i způsobů byf i jinak řádnou byla, nebude oblíbena a vážena. Jeden každý musí svému spolublížnému přinést trošinku svého "já" v oběť, nechť je to ve formě jakékoliv. Kdo však oběti té dáti nechce, stane se ubohým, opuštěným i snad nenáviděným.

Když však dívka od první hlubší myšlenky počne pěstovati tyto čisté, povznášející vlastnosti, které sama mocná příroda za dar ženám věnovala, pak nikdy jako žena nezatouží státi se vládkyní svých spolublížných. Naopak, stane se družkou

upřímnou i věrnou všem, kteří žítí kolem ní budou a manžel získá v ní bytost, u které hledati bude vždy a všem rady, pomoci i útěchy.

My, jako matky, jimž svěřena jest výchova dítek, nikdy neměly bychom zapomínat, že snahu šlechtiti duši nesmi zatlačit větší péče o tělo, jako se dnes stává, že péče o tělo je větší než o ducha! Čistá mysl plní srdce, tu malou komůrku v těle našem čistými vzněty, plnými šlechtnosti, dále štěstím a blahem, že mílerád majitel její * darů těch v míře přehojně rozdává pak i svým spolublížním. Tato čistá mysl stává se mocnou těšitelkou v hodině smutku a bolesti. Ona silí i hojí.

Kéž by jedna každá ze čtoucích řádky tyto, byla onou šťastnou, která všech těch vlastností je majitelkou, jež dcery své i syny učí ctností ty znáti a v přirozenosti si je osvojití.

Můžeme býti hrdými na to, že české dívky byly vždy známy jako vzor ctností ženských v dospělosti jako v panenství. Ony vyrůstaly v čisté panny, stávaly se věrnými manželkami, pak moudrými matkami synů toho českého národa, našeho národa, který pomáhal nositi pochodně Osvěty, aby svítil jí národům jiným na cestu k svobodě ducha a na cestu úplného lidství, jako k cíli konečnému.

České ženy rodily se jako vzory čistého ženství a v tom stavu čisté mysli odchovaly zdatné syny, kteří přes dědičné své chyby vlastní, přes všechny nástrahy cizí, přes všechnu zlobu a mstu vnitřních i zahraničních nepřátel povždy zachovávali svůj jazyk a dovedli bojovat za dobro, pokrok a svou vlast. Jediné těmto ženám českým, jež ve svých ctnostech zachovaly a zachovati mohly onu obdivuhodnou sílu životní, kterou synové jejich najevo dali přes všechny ty hrůzy, které v podobě krvavých bojů za vlast a svobodu se odehrávaly, můžeme my potomci jejich děkovat za to, že v zápolu národů udrželi jsme si i při malosti národa našeho jedno z prvních míst. Připamatujme si slova prof. Monroe-a, spisovatele knihy "Bohemia and the Čechs" o obdivu, který platil našim českým ženám jako vzorům věrnosti a čistoty až nadpřirozené — tu člověku v prsou přímo oheň se rozlije! Může-li se ženě kdy skvostnější poklony vzdáti?

Krása těla zvadne, život zmizí a to tělo v prach se se změní, avšak skutky naše na věky v knihy národů vepsány budou! Jak hrdými můžeme býti, že jsme Češkami, z toho národa, že jsme potomkyněmi, z kteréhož ženy jsou stavěny za vzor ctností žen doby naší i budoucí!

Vy české dívčinky, nezapomeňte nikde ani nikdy, že jste měly za pramatky ženy vzorné, jako manželky, jako matky i jako Češky. V době husitské dospěly ty naše pramáti obdivuhodné výše, nuže udržme se i dnes na ní, aby pramatky naše nemusely se za nás, jako dcery své se hanbiti. Nezahazujme těch drahokamů, kterými zdobily se ony. Sloužily jim k tak skvělé ozdobě, že žádná bohačka, císařovna neb královna jich nedosáhne, nemá-li je sama ve své bytosti. Nezapomínejme nikdy, že jednou z nás všech zbudě jenom hrstka prachu, avšak to kaliti nám radost ze života nemusí nikdy. Nikdy ani tolik jako kaliti by nám mohl radost ze života jeden chybný krok na životní dráze, učiněný jenom proto, že neznaly jsme ceny ctností žen čistých, moudrých, takových jaké naše pramatky vždy pěstovaly a v památku nejcenější nám věnovaly.

Ⓢ macechách.

Pojednává macecha.

To slovo "macecha" má velmi špatný zvuk. Zdá se, jakoby samotný ten význam byl označením zla, nespravedlivosti a trpkosti. Když ku příkladu řekne se o někom, že příroda nebo osud zachovaly se k němu macešsky, míní se tím vždy, že byl obdařen špatně. Když v pohádkách pro děti pojednává se o maceše, obvykle jest to žena zlá, k ubohým sirotkům nespravedlivá a krutá, snad nikdy dobrá, a mírná. Staré české pořekadlo dí, že "kolik vran bílých, tolik macech dobrých" a je dobře známo, že žádná vrána není bílá. Znáte tu píseň "Osířelo dítě", kde opuštěný sirotek žaluje na macechu, na tu "jinou mámu", jak je k němu zlá.

Když pod tím jménem míněna jest vždy špatnost, necitnost, nespravedlivost, tu není divu, že slovo "macecha" má špatný zvuk.

Kde však vězí příčina toho pojmu o macechách? Zakládá-li se opravdu jen na zlém, nesprávném jednání nevlastních matek, podává to věru špatné svědectví o ženském citu. Přece říká se a věří se, že povaha ženy založena jest hlavně na citu. Kde měl by se ale cit ten spíše jevití nežli v sympatii k opuštěným, osířelým dětem, které vlastní matku ztratily? Na pohřbu matky nedospělých dětí všechny přítomné ženy pláčou nad opuštěnými sirotky a litují jich. Když pak po čase jedna z nich,

nebo jiná, která by zrovna tak nad těmi dětmi byla plakala, nastoupí místo zesnulé rodičky, jak může jim ubližovati?

Jestli tak činí, kam poděl se ten její ženský cit, který dříve jevil se slzami a litováním?

Je-li skutečně pravdou, že macechy většinou jsou zlé, jak jest to těžká, vážná obžaloba na celé ženské pohlaví.

Jestli tak velké procento žen, zastávajících místo zesnulých matek, dovedlo a dovede ubližovati osiřelým dětem, tak že právem získaly svému pojmenování "macechy" tak špatnou pověst, pak jest celé povídání o tom našem ženském citu velkou lží a bylo by na čase, abychom místo reformování ostatního světa přemýšlely nejprve a především o zlepšování sebe samých.

Je-li ale to hanění a tupení žen-macech nespravedlivé a nepravdivé, pak měly bychom všechny, jichž se to týče, totiž všechny nevlastní matky se toho chopiti a snažiti se dokázati světu, že vše to, co jest nám přisuzováno, jest jenom zlý předsudek ničím neopodstatněný, ničím neodůvodněný.

Jsem sama macechou a píši toto pro všechny čtenářky, jež macechami jsou i pro ty, které jimi v budoucnosti se stanou. Přála bych si, kdybych mohla mluviti k nevlastním matkám celého světa, abych mohla požádati je o spolupůsobení za účelem očistění jména "macechy".

Není k tomu zapotřebí žádného spolčování, žádných klubů, schůzí a obsáhlých resolucí, jen opravdové dobrá vůle, jen drobná domácí práce, každodenní skutky, něčeho více.

Milujme ty děti, které jsme dobrovolně přijmuly za své, hleďme jim jak nejlépe dovedeme vynahraditi jich vlastní ztracenou matku, získáme si jejich lásku a tak nejsnáze a nejzřejměji přesvědčíme svět, že nejsou macechy tak zlé, jak se o nich mluví a píše.

Když nedaří se nám při tom našem úkolu vše tak, jak bychom si přály, nesvalujme vinu toho na děti, nýbrž hleďme jí samy v sobě, ve své nedokonalosti a nedostatečnosti. Připusťme, že nejsme dokonalé, poznávejme svoje chyby a hleďme je napravití a vymýtití.

Každým zlepšením, zdokonalením sebe, stáváme se způsobilejšími k vykonávání svého vážného úkolu a budeme míti lepší vliv na nám svěřené děti.

Kolikráte slyšela jsem, jak macechy přisuzují vinu svého nezdaru cizím lidem, kteří pryč děti proti nevlastní matce navádějí. Proti takovému lideru jest dobrá vůle a laskavé jednání macechy jedinou a to zcela jistou zbraní. Láskou získáme si lásku dětí a pak nebudou míti na ně účinku žádné záluďné řeči. Když toho svým jednáním dokážeme, aby děti v nás spatřovaly své nejlepší přítelkyně, potom nemusíme se obávati žádného osočování.

Hleďme děti vychovávatí po dobrém a doděláme se jistě lepších výsledků nežli tvrdostí a tresty. Veďme je pevnou, ale při tom laskavou, nikoliv tvrdou rukou.

Trochu dětské bujnosti jim dovolme, trochu dětských chyb jim odpusťme, vždyť my jsme se našich maminek také dost nazlobily.

Přičiňme se všemožně, abychom zasloužily si toho oslovení "matko", maminko" tím, že budeme skutečnými matkami svěřeným nám dětem.

Takové macešství považují za jeden z nejkrásnějších a nejzodpovědnějších úkolů pro ženu a proto, kdybych se měla ještě desetkrát po sobě naroditi a vždy mohla voliti si svůj osud, chtěla bych pokaždé býti macechou. —

Rozmarné vzpomínky mého tatínka z jeho přednáškových cest vlastí.

Pro kalendář "Amerikán" napsala Vlasta Adela Vrázová.

Jak se snad milí čtenáři tohoto našeho kalendáře pamatují, vyprávěla jsem jim loni pod názvem "Všelicos z Algonquinu," co šprýmovného vyprávěl nám tatínek ze svých cest světem. Někteří čtenáři dopsali mně a byli mezi nimi i zajatci váleční v Rusku neb v Itálii, jak se jim to mě, či vlastně tatínkovo povídání líbilo, ale že je to krátké, abych letos toho více napsala. Pokračuji tedy v popisování toho, co nám tatínek na našich besedách vyprávěl. Všelijaké šprýmovné příhody to byly a z dalekých, nám všem neznámých zemí. Já ale raději budu tentokrát vyprávěti některé veselé historky z přednáškových cest mého otce.

Tatínek to vyprávěl při jistém večírku a povídal to proto, poněvadž kdosi z hostů v řeči o tatínkových přednáškách podotkl: "Vy jste zažil zajisté i na těch vašich přednáškách všelijaké rozmarné příhody?" Tatínek se pousmál a pravil: "Nu, to

si myslím, bylo by toho na malou knihu, ale mnohé bych ani neměl aneb nechtěl bych napsati! Nikoliv proto, aby se mi nevsmáli, ale aby se nesmáli jiným, kteří by mi žertovně mě vzpomínky vykládali ve zlém ač já na ně všechny jen s láskou a s vděčností vzpomínám! Ale buďtež, některé vám přece povím.

Stalo se tehdy, kdy? — Inu, jest tomu již jedenadvacet dlouhých let, — konal jsem svou první přednáškovou pouť po vlastech českých. Nebyl jsem tehdy ještě tak znám, mohl jsem se v klidu skrýti leckde v koutku a užívati samotu než potom v pozdějších letech. Jel jsem z Prahy na přednášku do města, květinami proslulého. Bylo to v létě, a já jel jsem tedy třetí třídou. Konduktéři mě ještě neznali a nestrkali mne tudíž do druhé, neb do první třídy. Vůz nebyl zaplněn, seděl jsem pohodlně a oknem vyhlížel jsem, aby mi žádná z krás lužných českých krajů neušla. Vždyť v životě svém jel jsem tudy poprvé. Asi tři stanice před cílem mé cesty vstoupilo do vlaku mnoho lidí. Mezi nimi pět pánů, kteří rozsadili se vedle mne i naproti mě, a dosti nešetrně mne přitiskli ku stěně vozu. Bylo zřejmo, že byli v sváteční náladě a v jakémsi chvatu, proč bych se tedy zlobil, že mě tak bez obalu a bez omluvy odšoupli s mého místa, přitiskli až k samé stěně, a nebylo pomoci; věnoval jsem svou pozornost jen jim a nikoliv krajině! Neboť jeli na mou přednášku a o mně mluvili! Nejvíce mluvil jeden, čahoun přízravělý. Seděl zrovna proti mně a několikráte se na mne podíval, nikoliv pohledem zvláště laskavým. Četl jsem mu v očích: "Proč si nepřesedneš, chlape protivná jinam, abychom měli více místa, překážíš nám." "A kdykoliv své dlouhé nohy natáhl, měl jsem co dělati, bych ty své pokorně pozvedl, přitiskl se do koutka, abych nedostal kopance. Ale stálo to za to, neboť slyšel jsem, dověděl jsem se o věcích velmi zajímavých. Tak na příklad: — Na kterém gymnasiu jsem studoval a jaké prováděl jsem nezbednosti. Ač, já chudák, vůbec do českých škol jsem nechodil! A on, ten protivná naproti mně sedící, byl můj spolužák! Tykali jsme si od jakživa, snad už od kolébky. Tak totiž on vyprávěl. A já ho, zrzouna lhavého jakživ dříve neviděl! "Ale," a teď se rozohnil a já už nevěděl kam nohy strčit, povídá dále, "víte přátelé, jak mne tuhle Vráz přivítal, když naschvál zajel jsem si do Prahy ho navštívit? Já na něj s náručí otevřenou, chci ho přivínouti k srdci po tak dlouhých letech, co jsme se neviděli — zvolám: "Emilku, znáš mně?" A on stojí jako špalek, změní si mne pohledem ledovým a povídá s královskou vznešeností — "pane, vy se mýlíte, já vás neznám." Ale kamarádi, já mu dal! Já mu pověděl! Bledl vám chvillemi a zase červenal a koktal cosi — ale já ho nenechal ani promluvit, chlapa mizerného, div jsem si neodplívl, obrátil jsem svá záda, šel jsem a práskl dveřmi! Já vím, že má teď malou dušičku v těle. Čeká asi, že se v novinách o tom rozepíší. Ale já ještě počkám. Proto jedu na jeho přednášku, však on se někde podřekne, neví, že já tam vzadu sedím a pozorně naslouchám, čekám na každé jeho slovo. Vidíte, to jsou ty naše karaktery, drobet slávy, podkuřování a už je z něho milostpán, nezná vás, zapře kamaráda, původ svůj — ale však ono na něho dojde!" "Dojde, dojde," potakoval si jeden z těch druhých — stane se ještě ministrem, to vám povídám". — A já, nemoha se již udržeti, hlasitě jsem se rozesmál. Podívali se na mně, jakoby mě, mou malickou přítomnost teprve teď byli zpozorovali, hlavně ten zrzoun, čahoun, pohrdlivě si mne změřil a já honem jsem se omlouval: "Promiňte, pánové, já jsem si zrovna vzpomněl na veselou anekdotu o jednom ministroví." A to řka, už jsem vstával, nahoru dosahoval po své cestovní brašně, neboť příjžděli jsme již ku stanici, k cíli mé dnešní cesty; strojevedoucí brzdil vlak. Jeden z mých spoucestujících hrnul se k oknu, mně, mu překážejícího jen tak loktem odšťouchnul — vyhlédl oknem a, jaksi vyjevený, obrátil se k zrzounovi a volá: "Franto, podívej se, je jich tam celý špalír těch bláznivejších ženskejch. A skoro každá má puket v ruce". A Franta se vytlačí také z okna, vlak už zastavil, a povídá: "Ještě družičky a fánge a řekl bych, že čekají arcibiskupa neb místodržitele! To jistě je Vráz s námi ve vlaku. Už běžejí ty francimoi k první třídě, ten si tam asi hoví na měkkých poduškách. Inu, my ubozí správčičkové a kantoři, c. k. úředníci, dřeeme si těla na prknech třetí třídy". A tlače se s ostatními ku východu, zle huboval, jak pitomé publikum hýčká a kazí ty své polobohy, tenoristy, houslisty, virtuosity a cestovatele po všelijakých vybájených trantářiích. — A já šel s nimi, mezi nimi, sotva dýchaje, měl jsem kuffík tak těžký! A abych si oddechl a ulehčil, pustil jsem jej zrovna tomu čahounovi, zrzounovi na nohu. Zaklel si na mne, až se hory zelenaly a chtěl mi zrovna raditi, kde by asi přál mně, abych se ocitl, když tu jedna z dam, znající mne z Prahy osobně, na druhé zvolala: "Ale tanihle je pan Vráz!" A již veškerá dámská deputace, pořádal tehdy mou přednášku dámský sbor, chvátala ke mně, aby mne srdečně po česku přivítala: "My už myslely, že jste zmeškal vlak, nabnal jste nám pane Vrázi strachu, — marně hledaly jsme vás v prvních vozech" — povídala roztomilá paní předsedkyně. I zkoprnělí stáli tu moji milí páni spoucestující, očima probodávali nešťastného Frantu, a ten červenal a červenal, více už nemohl, teď ho raní mrtvice,

myslel jsem si, konduktér zatroubil, "fertig, hotovo" zvolal, vlak už se pohyboval, a tu Franta obživil — skokem ocitl se zase na vlaku, i zmizel v chodbičce, aniž mohl jsem mu říci, duši drahé, slovičko na rozloučení! A ti čtyři se vytratili z davu, jenž mne obklopol, jako by je země pohltila. —

Bylo po přednášce, steru krajanů a krajanek tiskl jsem ruce. Ubírám se k východu, tam stál čtverlístek rozpačitých mužů. Rádi by mi něco řekli a neví jak — ale jak se jim vesele podívám do očí, spustí na celé kolo, myslím, že snad já první jsem spustil, i smějeme se a smějeme, až se lidé vrací od schodů k nám a neví proč se smějeme, ale usmívají se také. Tisknou mi ruce ti moji čtyři spolucestující třetí třídou, na jejichž tvrdých prknech společně jsme se tlačili — atd. — atd., snaží se prosloviti nějaký úvod a zakončiti nějakou omluvou, ale já je nepustil k výkladům, smějí se a ptám se: "Kde pak asi je teď váš Franta?" Ten nejvážnější z nich povídá: "Ten chlap darebná dojel asi až do L., tam počkal na příští zpáteční vlak, a už je dávno doma. Ale my ho arcihláče vytáhneme, až po půlnoci přijedeme domů, z postele, a hodíme ho rovnou do rybníka — má ho zrovna pod okny,

* * *

"Stál jsem odpoledne", pokračoval tatínek ve svém vypravování, "na náměstí jednoho starodávného menšího města v Čechách, měl jsem tam večer přednáseti. Bylo to v době, kdy počal vycházeti prvý díl mých cizokrajných povídek. Na náměstích, v ulicích, za skly výkladních skříní, rozvěsila podnikavá nakladatelská firma obrovská návěští. Dovedná ruka jednoho výtečného českého ilustrátora nakreslila na návěští dle jedné, z mnou na cestách vzatých fotografií, postavu divocha, lovce lebek z Bornea. Chlápek byl potrefený a skoro v životní velikosti. Přes prsa kůži, v ruce kopí, hlava snědá, divoký výraz v tváři, štít válečníka a ulovená kořist, lidská lebka po boku, inu, divoký muž z Bornea. Pořadatelé mých přednášek obyčejně používali těchto nápadných návěští a přelepovali je dole oznámkou — kdy a kde a v kolik hodin bude přednáška. Nafoře, nad hlavou toho divocha Dajáka a na pravo pak velikými písmeny kresleno E. ST. VRÁZ. Pak následoval teprve drobnější tisk. Stál jsem tedy na onom náměstí a po boku jistěhoši z pánů pořadatelů přednášky, před vraty radnice a obdivoval jsem se starožitnému kování na vratech. I šly dvě babky po chodníku, jedna živě rukama rozkládala a jazýček jí jel jako namazaný. Snad své přítelkyni vykládala nějaký svůj živý sen. A jdouc, házela očima sem a tam, aby jí nic neušlo, co by na náměstí bylo zajímavého k vidění. Přijdouc zrovna před vrata radnice, zarazí pojednou, škubne sebou, oťese se a vykřikne: "Fuj, neřáde, div mne šlak netrefil, totě sám arcisatanáš!!" Postaví se do široka, o krok jde blíže a zase couvá, aby lépe viděla — on totiž na levé straně vrat připevněn byl takový plakát mé přednášky, ani jsem si toho zprvu nepovšiml. Teď se babka pokřížovala, osmělila, a přistoupila bliž a slabikuje nahlas, co by jí slyšeli až na druhé straně náměstí — E—St—Vráz.— I obrátí se k své družce a vyrazí: "Co je to, kdo je to E — St — Vráz?" — "Ale to je ten, co tu bude dnes na radnici řečniti, kmotro, pozvali ho sem, městská rada, což jste, kmotro, o tom neslyšela?" — odpovídá druhá babka.

Ale tu se zle rozčepýřila! Ruce v bok podepřela celou radnici a pak toho E. St. Vráze na plakátě jedovatě změřila pohledem a povídá: "Že se ti páni nestyděj, kdyby raději chodili do kostela, ještě se nějaká ženská na něm zhlídne!" A odplívá si, a zlostně mručíc, táhla kmotru dále.

* * *

"Pochlubim se vám, přátelé," vyprávěl tatínek dále, když jsme se přestali smáti, a ono to trvalo dosti dlouho, "jaké pochvaly sklídl jsem jednou za svou přednášku. Inu, vždyť jsme všichni lidé křehcí, a koho by to mrzelo, když jej pochválí? — Sklídl jsem chvály, uznání, vavřinců skutečných i obrazných dost a dost v životě svém, ale žádná pochvala nedojala mne tak, jako ona srdečná slova, projev uznání, z úst prostého člověka, hodného muže z lidu — vyslovena mi upřímně a to ve Vídni. Div jsem tehdy neslzel. Konala se má prvá slavnostní přednáška ve Vídni. Pořadatelé najmuli si nejlepší vídeňský sál. A sál byl nabit. K veliké zlosti pověstného německého vídeňského časopisu, který zle se durdil na mne a ještě více na drzost Čechů. Oni se páni Němci často o mně oťeli. V Berlíně na příklad jistý tamější časopis i radu dával slavné policii, aby mi přednášku v Berlíně zakázala — ač přednáška oznámena byla z oboru zeměpisného a přírodovědeckého a neměla žádný politický "převratný" účel! Ale tedy k Vídni. Ráz přednášky byl slavnostní, neboť pozváni byli a dostavili se všichni, šlechta i dělníci, ministři, poslanci, radové i poctiví páni mistři všelikých starodávných českých cechů řemeslných. A přišli hosté vzácní, poslanci slovanští, Chorvaté, Slováci, Slovinci, Poláci atd. Posadili je jak to v Evropě je zvykem do prvý řady sedadel. Byla nálada velmi slavnostní. Řečnil jsem skoro celé tři hodiny. Vyličil jsem feči svou vše nejlepší co měl jsem na srdci.

Kreslil jsem slovy vše, co viděl jsem světem očima českýma, a co cítil jsem srdcem slovanským. I bylo mi snadno o krásných dívech přírody, dalekých světech krásně řečniti. Byli by prý poslouchali až do rána. Mluvil jsem s radostí, s nadšením! Jen malé cosi kazilo mi poněkud náladu. A to malé byl také krajan — chlap jako hora, vídeňský Čech, či český Vídeňák, ten, co měl na starosti úklid na jevišti, světla, atd. Představil se mi před přednáškou a řekl mi kamarádsky, že také hodně světa už "srazoval". Ten na počátku mé přednášky mnoho mi tam za kulisou šramotil, přecházel sem a tam, i byl jsem rád, že si konečně dřepel a seděl. Jen že tuze blízko na pět asi kroků od mého řečnického stolku, ovšem za kulisou, kde nebyl z hlediště viděn. Ale já ho viděl! Musil jsem ho viděti, chtěj nechtěje, obracel se můj zrak po chvílích k němu. I dřiml si totiž a pozvolna sjížděl po židli dolů a já už čekal, teď, bác, spadne dolů a v hledišti bude panika. A pak chvílemi chrápal — aby ho tak ti tam dole uslyšeli? I vroucně jsem si přál, "kéž by jsi měl místo obyčejné vody syphon sodovky na stolku, obrátil bys syphon nepozorovaně, stiskl — — A zase mané i současně se vším tím, co velkolepého vyprávěl jsem o veletocích a pralesích jižní Ameriky, kmitala se mi hlavou představa onoho dobře známého pražského lidumila a člověka bez vady a hany — který ale měl tu jedinou chybu, že stařec jsa, místo do postele, chodil do divadla! Tam obyčejně hned usínal, chrápal, až ho probudil opatrný štulec souseda aneb buben orchestru — a tu vždy vyjevený, vyburcovaný ze spánku, hlasitě si liboval: "Samá perla, samá perla, tohle je muzika, tenhle Smetana (neb Dvořák, Fibich, dle toho, jaká byla opera.) to je chlapík!" —

A já neměl ani buben, aniž mohl jsem toho protivu rýpnutím vzbuditi. Však hle — "o moci slova lidského, o kouzli řeči lidské" — probudil se tak asi zrovna před ukončením prvního oddílu mé přednášky a už nepodřimoval! Podmanil jsem si ho, upoutal jsem ho — seděl dosti tiše, hlavou pokyvoval, někdy kroutil — měl jsem o jednoho nadšeného posluchače více! — Rozehřálo se mé srdce radostí! —

Skončil jsem přednášku svou za ohromného, stále se opakujícího potlesku. Sestoupil jsem s jeviště do hlediště, vstávali, přicházeli ke mně všichni, kdo poblíž byli, tiskli mi ruku, blahopřáli a děkovali. Tu vzpomněl jsem si, že nechal jsem na stolku kytici, obrátím se tedy a pospíchám si pro ni. Na okraji jeviště sřál a blahosklonně díval se na nás onen bodrý krajan. Pokyvuje si hlavou a jde šouravým krokem naproti. I napadlo mě: že ti také bude gratulovati? — Čekal jen až to panstvo tam dole bude hotovo! — A neklamal jsem se! Viděl jsem mu to na očích, s blaživým pocitem jsem čekal, co mi asi pěkného řekne! Pleskl mě pravici upřímně na rameno, upřímně podíval se mi do očí a povídá: "A že jich ta huba neboli? — Sakra, voni to uměj. — Já bych nebyl štont za nic na světě tak dlouho mluvit."

• • •

"Míval jsem ve zvyku," pokračoval tatínek po chvíli, "že skoro všude, kde přednášival jsem, asi pět, deset minut před počátkem přednášky, vytratil jsem se pánům pořadatelům, výborům, a vyšel jsem si ven, před budovu, v níž se přednáška konala. Sál, divadlo, byly už jistě plné a jen jednotlivci přicházeli, kteří měli právě sedadla neb lože. Já se chvíli rozhlédl kol do kola celého průčelí budovy, někdy i po stranách — našel jsem si kořist — nikdy nechyběli tam hoši, někdy i děvčátka, někde chlapec se sestrou neb s nešťastnou jako on byl, kamarádkou. Nebylo třeba zvláštního bystrozraku, ani pozorovacího talentu, neb hlubokého přemýšlení, abych nerozpoznal, proč tu stojí tak smutní a litostivě pohlíží i už snad hodinu na své šťastné kamarády a kamarádky, jejichž rodiče je buď vzali s sebou do toho, pro ně zde smutně stojící, nemožného, nepřístupného blaha, aneb dali jim po desáčku, aby oni aspoň šli. Tak se na to těšily ty děti plné snů a ohnivě obrazotvornosti, čtenáři a čtenářky povídek o podivných, dalekých světech, kde všeliká divoká zvíř, podivný, divoký lid! O těch zemích, lidech, příhodách bude vyprávěti dnes český cestovatel, česky a ukáže krásné obrázky! Obrázků na sta! A oni nemohou jíti, nemají desáku, aspoň kdyby toho cestovatele uřezli, shlédli, to stojí za čekanou. Muž lamželezo, vousatý, veliký jako medvěd — když byl i mezi lidožrouty! A což kdyby se některému podařilo proklouznouti v tom velkém návalu? Snad se některý odvážnější o to už pokusil? Snad některému se to podařilo — jedinci — ale ti tu stojí smutní a smutné — konec všech nadějí — psáno jim na tvářích — ani toho slavného cestovatele neshlédl! O, jak závidíjí těm šťastným, kteří jsou tam uvnitř. Tedy k těm trpce zklamáním jsem se přiblížil a spustil: "Nu tak co hoši, děvčátka — vy byste asi také rádi šli na Vrázovu přednášku a nemáte vstupné? Podívali se na mne, pak jeden na druhého a znovu na mne, pak někdo, neb kde byli kluci vypálenější, všichni jednohlasně zvolali přisvědčivé a stručně — "no bodejť by ně?" "Tak pojdte, já vás tam vezmu", říkával jsem. Ne vždy šli všichni, hlavně děvčátka se upejpala a nedůvěřivě si mne prohlížela, jsem-li takové dobroty schopen a nedělám-li si nepovedených žertů. Musil jsem někdy některé ty mladé dušičky, měly patrně v životě svém už všeliká trpká zklamání,

dokonce i přemlouvati, jen aby šly, že tomu tak skutečně, jak slibují, že je tam všechny vezmu. A vzal jsem, často k nemalému překvapení pánů výborů u dveří, když jsem se přihrnul třeba s dvaceti, třiceti a někde i více dětí — s mými dětmi, jak jsem říkával. Někdy musil jsem si i městského policajta obměkčovat, aby je tam pustil, když už byl tak sál nabit, že nebylo ani dost místa k stání. — Tak se dělo v prvých letech, později jsme to moudřeji zaonačili. V každém městě, kde večer jsem přednášel, konala se odpoledne zvláštní přednáška pro mládež obecných a měšťanských škol, na kterou všichni "nemajetní" měli volný vstup. Ale teď k té příhodě, o níž vlastně chci vyprávěti. Stalo se tedy, že v jednom velikém městě v Čechách, v městském divadle, když už hlavním vchodem propašoval jsem několik tuctů takových "svých" dětí, spatřil jsem ještě u menšího vchodu dva chlapce. Lépe řeknu: dva kluky. Neučesaní, nevymytí, nevypadali tuze vábně, aniž slibně a nevzalo mi to dlouhého úmorného přemýšlení, abych dle jejich vzezření a pracovních obleků nerozpoznal, že jeden ten, s čepicí furiantsky posazenou byl čekáncem na ševcovský trůn a ten druhý, pomoučený, že roznášival v hodinách svých úředních po královském věrném městě housky, rohlíky a preclíky! Spustil jsem na ně jak obvykle a trvalo to chvíli, nežli uznali za vhodné, nežli si mne prohlédli a shledali, že jim za to stojím, aby návrh můj blahosklonně přijali. Ale konečně šli za mnou s vlídnou ochotou. To jest teprv, když to ševčísko šfouchlo tu "sůvu" do žeber a řeklo, "tak pojď, Pepíku, když to nic nestojí, tak půdem! Ale to jim povídáme, pane," řeklo zase ševčísko, "my nemáme ani vindru!" Vchod, poblíž kterého jsme stáli, vedl na jeviště a do orchestru. Viděl jsem před chvílí, že tam tudy chodili lidé s lístky — byltě takový nával, že i místa v orchestru se vyprodala. Otevřu si tedy, však já ty kluky někam k stání vstrčím, myslím si, ale nešel jsem ani dva kroky, chytne mne jakás bába za šosy. Ohlédnu se, bába, jako ježibaba, divadelní biletářka patrně, vybafne na mne: "Lístky, prosím — a co vy tu, kluci zatrolení?!" "Matko," odseknu poněkud také podrážděně, "lístky nemám," a už babka do toho zavře: "Tak si je dou koupát — jedete mi, vy kluci zatrolení —" a roztáhne se nám do široka před schůdky za vchodem. "Matko drahá", pokračuji chlácholivým nyní tonem, "já žádné lístky nepotřebuji a ti dva hoši jdou se mnou, já na Vrázovy přednášky nikdy nepotřebuji si lístky kupovati," pokračuji — ale babka mne zarazí jedovatým pohledem, ševčísko, které chtělo proklouznouti, chytne za rameno, dá mu štulec, už letí ze dveří, zvolá: "Jedeš mi prťe", a vystrčle mne ze dveří, povídá mi na cestu: "Já nejsem žádná matka drahá", děláj si blázny z jiných, ne ze mně, staré poctivé ženy", bouchne dveřmi a už jsme tu my tři, kde stáli jsme před chvílí. Kluci na mně čumí celí vyjevení a rozjevení a já jen a jen se směji. I povídám: "Tak hoši, pojďte, půjdeme hlavním vchodem." Kluci odstoupili, uaklíbili se, ševčísko se na mne opovržlivě podívá, vyplázne jazyk, a jedovatě prohodí: "Daj se vycpat, voni jsou mi fajnověj pán", — a už oba uličníci pelášeji, co je nohy nesou.

Po chvíli, když už jsme se dost nasmáli a vysmáli, tatínek dále vyprávěl: "Co pak bába a tací kluci uličníci, ale když samo slavné publikum, aneb aspoň jeho většina, ba snad i někteří z pánů a dam pořadatelů mne nepoznali, neb lépe budíž řečeno, měli mne za — ale nač to předem prozrazují — tedy a pěkně od začátku s tímto příběhem. Bylo to na počátku prvé mé pouti přednáškové, na venkově, ve větším městě českém, přednáška asi číslo 4., 5., 6. neb kolikáté, ale jak již řečeno, bylo to na počátku prvé mé přednáškové činnosti. Přijel jsem posledním vlakem, jen asi půl hodinku před začátkem přednášky. Na nádraží očekával mne výbor, několik pánů. S nikým z nich nebyl jsem dříve znám, aniž s kýmkoliv z onoho milouckého českého městečka. Vystoupil jsem z vlaku a poznáv, že ona skupina pánů bude asi jistě slavný výbor, spěchal jsem k nim, a sám jsem se představil. Jaksi divně si mne prohlíželi, nu to konečně nebylo k podivu, tiskli mi pak ruku a pobádali mne, abych již honem sedl si do kočáru, času že je málo. Známa jest přece našeho dobrého lidu pohostinnost — měl jsem ještě před přednáškou večereti. S díky, ale důrazně, odmítl jsem, abych snad nenechal obecenstvo na sebe čekati. Abych vás, přátelé milí, podrobnostmi tuze neunavoval, tedy: Začal jsem přednášeti, to jest, vystoupil jsem na jeviště a počal jsem své vypravování, aniž byl bych kým obecenstvu uveden, představen. Ten, kdo to měl na starosti, a jistě pilně nastudoval krásnou řeč, zapomněl ji doma a měl nehoráznou trému mluvit, dokud by neměl svůj rukopis po ruce. Běžel si pro něj domů, ale obecenstvo bylo netrpěливо, a já tedy raději začal. Jakmile objevil jsem se na jevišti, obecenstvo všele na uvítanou mně tleskající jsem oslovil, hle, co vidím? — Veliký nepokoj, šuškáni, povídání a vše běře svůj počátek — z druhé řady sedal a to, jak se mi zdálo, od jistějí dámy. A podivný ten nepokoj se šíří, dáma ona zvedne se, jde bez obalu k východu a tam rukama rozhazuje, povídá cosi velmi rozhorleně výborům, u dveří vstupenky vybírajícím, po chvíli vrací se a uličkou jdou, naklání se tu a tam a cosi zlobivě povídá některým sedícím, patrně

svým známým, a ti dále a dále to šeptají svým sousedům. Já překvapený, div neztratil jsem níž svého vyprávění a snad nikdy nebyl jsem v takových rozpacích a neobratně a bez řečnického zápalu a jakéhokoliv nadšení jsem neřečnil. Neboť zřejmě viděl jsem v očích mnohých jistě nepřátelství, údiv aspoň, nelibé jakési vůči mně pohledy, nepokoj, povídání si, vůbec tedy nevysvětlitelnou nečestnost vůči řečníkovi. Sklidil jsem, ukončiv svou první stať velmi slaboučký potlesk a to jen tam od zadu, a pak hlavně od studentstva. První řady, řečněmež z předních vrstev měšťanských, zůstaly ledové. Mrazilo mne celým tělem. Co jsem udělal, co se to stalo? Mané a stále proléhalo mi myslí. Ale už u dva z pánů výborů spěchají ke mě, tlačí mne za kulisy a jeden na mne rozčileně spustí: "Prosím vás, řečněte nám upřímně, jste nebo nejste Vráz? My už jsme z toho p . . . i." Takto a rychle se vše vysvětlilo. Ona nepokojná a pak viděl jsem, podrážděná dáma, a prý velmi živého temperamentu, byla nedávno v Praze. Tam u Národního divadla, procházejíc se se svými pražskými příbuznými, potkali Vráze, byla mu představena, mluvila s ním, s Vrázem, chvíli se s ním procházejíc. Velmi se jí líbil, ten milý, statný muž, prostředního věku, plnovousatý, švorný, úsměvavý, žertovný sice, ale s pečeti v tváři, v celém jeho mužném těle, nezdolné energie — inu, jak má takový světový cestovatel vypadati. Do podrobná popsala jej všem svým známým v městě. A teď se tu na jevišti objeví mnohem mladší chlapisko, bleďoučké, v těle jako panna útloučké, a s malým jen knírem pod nosem! Vlasy kadeřavé jako první milovník divadelních společností — a to prý že je Vráz! Čtrnáct let v Africe a tropické Americe, švindl, k smíchu! Podvod — Vráz semohl, neb nechtěl přijeti a poslal za sebe nějakého profesůrka — tohle je balamutení neslýchané a nestrpitelné. Ani kdyby se byl oholil, není to on ani postavou, ani hlasem — což si Vráze dobře neprohlídla? Na kohosi, z těch statných hrdinů českých, na jistém Brožíkovu obraze ji připomínal. — Celý zkoprnlý naslouchal jsem tomu sdělování, a bylo nás již asi dvacet a jeden přes druhého mluvili. A já sem tu dámu, přísahal bych, nikdy v Praze neviděl, s ní jsem nemluvil! — Tvrditi, že by lhala? — Všichni souhlasili, nemožno! A už tu byli dva, z čítárny přinesli stará čísla "Světozoru" a "Zlaté Prahy", kde byly otištěny Vrázovy podobenky. Jednohlasně uznáno, že jsem si dobře podobný! — Šli oni páni do obecnstva i k oně lámě, a majíce ony přesvědčivé důkazy po ruce, nevěřící přesvědčili. Pausa se jen poněkud protáhla! A já znovu řečnil, v jiné náladě, v mém srdci jiné, i tam dole nezi obecnstvem jiné. A sklídl jsem pochvalu a získal nové přátele, řadím ono české město mezi četné, krásné vzpomínky na vlast. I s tou dámou jsme se navzájem upřátelili, a ona jistě nebude mi ve zlém vzpomínati, až kdysi přečte si co s dceruškou nou jsem dal zde do tisku! Nu, a jak se to stalo, ten podivný omyl, jak se vysvětlil? V Praze onou dobou často mluvívalo se o Vrázovi. Tak jí, oně dámě, v myslí itkvělo jméno Vráz a pojem o novém českém cestovateli světem, že když představen byl jí — Kořenský, nezaslechnouc snad jméno, jen a jen slyšela titul: náš český cestovatel. Byltě krátce před tím vykonal svou cestu kolem světa, proto ten titul. Kořenský, náš milý a výborný učitel, cestopisec, ovšem tehdy vypadal docela jinak nežli bleďoučký, nemocní a útrapami poslední své veliké cesty napříč jižní Amerikou: možený a pouze 150 liber vážící Vráz. A já mu tehdy začal tu jeho bradu, ten pěkný plnovous, tu jeho českou, statnou hranatost v těle záviděti, neboť můj zjev tehdy velice klamal ty, hlavně naši mládež, kterým nikdy nebýval jsem ani dost statný, ani dost opálený na cestovatele zeměmi pravých divochů, na příklad Afrikou!

Jen jednou způsobil můj zjev ten pravý a očekávaný dojem na ctěné obecnstvo — a tu já, vyhradím to hned — zase nebyl jsem to já. Stalo se to v hlavním městě, edné ze zemí naší staroslavné Koruny České. "Beseda" byla "nabitá", bylo už sedm hodin večer, a bylo už i více, a obecnstvu vším právem docházela trpělivost. — A Vráz ještě nepřišel! Vinou tuze pohostinného českého předáka protáhla se svatina až do večere a na hodiny zapomenuto. Výboři už rozezlení, na schodišti čekající, marně vyhlíželi ven, kdy se asi už objevím. Tu v sále rozlechne se obrovský potlesk ba i volání "slávy" a "na zdar"! "Kudy přišel, že jsme ho neviděli?" tážali se překvapeni a chvátali do síně. Stalo se, že jeden z pánů výborů v postraní jeviště ohotově stojící, zpozoroval v čas, že stolek, na němž byla kytice a nádoba s vodou pro řečníka, umístěn byl na opáčné straně schůdků, po kterých měl řečník vstoupiti na jeviště. I zavolał sluhu a rozkázal mu kam má stolek přenést. Sluha byl nováček, úřadu svého ujal se teprv nedávno a místo aby jeviště obešel a šel k stolku postrannímu vchodem, kurážně vykročil si přímo na jeviště; sloužil kdysi u kanonýrů a jako pověsný Jabůrek neznal bázně. Byl chlap jako hora, radost se na něj podívat — byltě přece Hanák. A jen se objevil, strhl se potlesk, bouře potlesku! Někteří z děvčátek hodila mu voničky (kytičky) a nová salva potlesku rozlehalá se álem. I lekl se, zůstal státi a udiven díval se na obecnstvo, poněkud tou neočekávanou poctou překvapen, i chtěl něco říci, prý to na něm bylo vidět, že má jak se

řiká, prý něco na srdci — a pak vzal do zaječích. Zakopl o koberec a zmizel tam odkud vyšel. A obecenstvo chvíli udiveno, zaraženo. Prý si mezi sebou povídali: "Což se mu z nás udělalo na nic? Proč Vráz utekl?" Pak se všichni upřímně rozesmáli. A tak se stalo, že když já po chvíli jsem vystoupil, přišel jsem zkrátka o něco potlesku i kytic. A že mnohým, ba jistě mnohým, se více líbil ten první Vráz nežli ten druhý. —

— — — — —

Vypravoval jsem o velikém světě, o nádherné přírodě, o lidech, kteří žili, když já je navštívil, jako my žili jsme kdysi před tisíci lety — a proto o své nepatrné osobě málo jsem mluvil. A nejméně o svých velikých útrapách, nemocech, o hladu, kterým trpěl jsem na př. v Marokku, v Gambii i jinde, o hladu, jaký nepoznal ani ten nejubožší žebrák o skývu chleba prosící. I vím, jak asi umírá se žízni, byl jsem těm mukám dosti poblíž kdysi v afrických pustinách. A šel jsem na cesty silný, statný a nikoliv slaboučký, subtilní — jak se stále o mně psávalo, říkalo. Ale z cest ovšem vrátil jsem se slaboučký. Má chof dosvědčí vám, že vypadal jsem jako souchotinář. Proto prý si mně vzala, že jí bylo líto mě tak zuboženého. A teď jí to mrzí, že ve šťastném manželství na váze přibral jsem skoro padesát liber a kdyby se o mne nebála, poslala by mne jistě zase na Saharu. Ale což abych se vrátil ku svým historikům? Tedy mrzivalo mne, že zjev můj, který právě byl jen výsledkem útrap cest nezdravými kraji, neodpovídal představám mých posluchačů. A proto při dalších svých přednáškách, aspoň stručně a příležitostně jen zmínil jsem se o svých strádáních. Opětují, že jen stručně a jen několika větami, vyprávěti obsažně — o, nikoliv, "lidé by tomu ani nevěřili!" Sám sobě jsem si říkával: Vždyť mně samotnému zdálo se to pak býti jen špatným, dávno už zaspalým snem! — Stalo se, že v německém velkoměstě v nádherné velké síni přednášel jsem českým svým krajanům. Počal jsem poněkud rozmrzelý, že nedali mi na stolec můj nápoj, slabý čaj s rumem. Bylo to v zimě, a já kašlal (kašlával jsem kdysi hodně.) Tolikrát jsem to a osobně vrchnímu číšníkovi nakazoval co chci, kdy to chci a jak to chci. Asi čtyry sklenice čaje, čtyry kousky cukru, náprstek (štamprli) cognaku a něco citronové šťávy do toho. Vše do malého džbánku a obyčejnou sklenku na vodu! A nepřinesli mi to včas — musil jsem s přednáškou počítí — a tak jsem chrapěl! Budu museti vyčkati až do přestávky, mrzel jsem se. — Mluvil jsem asi čtvrt hodiny a vyprávěl jsem právě o své cestě do vnitrozemí Západní Afriky, kde nejen nemocí, ale hladem zesláblý, ležel jsem opuštěn v černošské chýši, vděčen černošce, otrokyni za hrstku rýže neb halušek. Opuštěn, bez zboží, za které bych od nevlidných, ba nepřátelských černošů mohl nakoupiti si potravín. A v sále hrobově ticho, na tvářích snad všech vidna byla soustrast, soucit s mou bídou. Cestovatelé byli vším opatření, karavana lidí, vozy s potravinami s nimi, já sám, bez pomoci jakékoliv, špatně vypravený, nemocí zmořen — hladověl jsem dny, týdny, skoro měsíce! Znovu zdůrazňuji s patrným napjetím poslouchajícím jak nikoliv boje s divocho, dobrodružství s divokými šelmami, ale nemoc a hlad byly mým utrpením na této cestě — tu zaslechnu za sebou hbité, ale tiché krůčky — tváře posluchačů rázem se změní, jakoby z mraku vystouplo slunce, co k čertu se tak usmívají — a už tu u mého stolu mladíček kudrnáč, číšník, či podčíšník, v rukou velikánský přednos, na podnosu vábně umístěné čtyry sklenice čaje, čtyry štamprlata rumu, čtyry cukřenky, na každé čtyry kousky cukru, čtyry půlky citronů — a čtyry rohlíky!!! Jakoby se nechumelilo, s klidem, a vznešeností svého stavu, klade mi to na stolec, ubrousek přes ruku, a velice sám s sebou spokojen, s pohledem do hlediště jen tak velkopanský hoseným odchází zase po špičkách přes celé jeviště, ten nešťastník, ta nestvůra! A tam dole už se až hlasitě smějí a jeden bodrý občan, ten na levo v první řadě sedadel povídá hodně upřímně a nahlas své nakynulé ženušce: "No, jen když mu teď šmakuje a má co jíst!" — — — Vrchního číšníka jsem už nespátřil, výbor ty "čtyry porce" zaplatil, pronesl mu velmi "promyšlenou a věcně založenou řeč" a poradil mu, aby mi do cesty nelezl! — —

Tomuto příběhu jsem se tak mnoho nasmála, jako ti ostatní a tatínek mně jen okřikl, když jsem se ho zeptala, co se stalo s těmi čtyřmi rohlíky, jestli je snědl.

Býti populárním, osobností v městě neb ba v celém národu známou, jistě musí blažiti obyčejné srdce lidské — ale má to své určité, jistěsi nepřijemnosti. — A hlavně pro toho, jakým já býval jsem, bylo a dosud jest v mé povaze: dědičný rys melancholie, samotářství, nesdílnost, stranění se lidí. Nebylo mi to tedy příjemným pozdějí, že nikam nemohl jsem jíti, jeti, abych nebyl poznán a všelikými dotazy obléhán. Stále a stále odpovídati na totéž, tímtež, je mrzuté a mrzutější, je-li tomu tak den co den, měsíc za měsícem, rok za rokem. I býval jsem kdysi ještě více nervosní nežli dnes — a tu ubozí někteří páni výboři vyprávějí si o mně všelicos, ba leccos si ve zlém zapisovali v srdce svá, kde já jistě býval bez viny. Dalekou cestu konal

Jsem tu na Hradčany, tu až do Líbně do malé hospůdky, abych se dostal sice mezi lidi, ale aby mne neznali, abych je viděl a slyšel, jací jsou a ne jakým budou ve společnosti Vráze. Básník náš, Svatopluk Čech řekl mi jednou, "na to jste ještě tuze mladý, byste se lidem vyhýbal jako já." Vzpomínám si rád, jak jen jednou viděl jsem ho upřímně se zasmátí, a to když vyprávěl jsem mu, jak úmyslně vešel jsem v malou holirnu v tom nejzastřenějším zákoutí Podhradčan, kde budu nepoznáán. Díra malá, holič se tam sotva mohl otáčet a holil za šest krejcarů. Sedl jsem si, namydlič mi tvář důkladně, vzal britvu do ruky a můj nos mezi prsty a povídá klidně: A prosím jich, kdo jich holil, když byli na cestách? A vdpustěj, je to pravda, že se nikdy nechtěli s žádnou tou divoškou vozenit? No, myslím jen tak na — divoko! —

Proto býval jsem nejšťastnějším, dostal-li jsem se mezi venkovský lid, kde byl jsem si toho jist, že mne nikdo nepoznal. Tak jednou i svezli mne na žebříňáku, jelo jich houf do městečka, z kterého šťastně po obědě sám utekl jsem do lesa. Vracel jsem se po silnici zpět, když mne dohonili, pozdravili, nabídli, že mne svezou. Jeli všichni na Vrázovu přednášku a měli zřejmě radost, když jsem řekl, že já na ni také půjdu. Co vše jsem se za tu půlhodinku a to o sobě samém dověděl, stačilo by na dvojdílný román. Ale jednou se mi má záliba v "incognito" nevyplatila. Byl jsem v Čechách teprv několik měsíců a jel jsem z návštěvy, ze severních Čech do Prahy. Jel jsem, jsa dosud po nemoci slab a churav druhou třídou a v kupé sám, díky zproptnému, kterým jsem si tuto výhodu od konduktéra vyhradil. Ale v Roudnici otevřel kupé a se šibalským úsměvem vrazil mi tam ruční tašku, velikou škatuli a dodatečně velice hezounkou slečinku. Bylo jí tak asi 18—19 let a byla hezká jako obrázek. Ochotně pomáhal jsem umístiti její zavazadla, usměvavě děkovala — a představila se mi. Nezbyvalo, než abych totéž učinil. Zamumlal jsem nějaké tuctové jméno a už bezmála byl bych se poděkl, v čas ale zaraziv, jmenoval jsem svůj stav — cestující, ač na jazyku měl jsem cestovatel. Cestující? Obchodní cestující. A v čem, v jakém oboru obchodujete, ptá se mne dívka, a rozmarným úsměvem a s roztomilými důlky ve tváři. Přivedla mne v rozpaky, ale vzpamatovav se rychle, dím: já cestuji s lihem! Což byla pravda, neboť na všech mých cestách světem líh býval mi nejpotřebnějším a zle bylo bez něj. Tisíce preparátů, vzácných živočichů nakládal jsem do líhu. "Ale to je milá náhoda", zubi se má slečinka, můj tatínek má lihovar!" A už na mne vysypává spoustu dotazů, které firmy zastupují, odkud jedu, zač je nyní líh a tučet jiných a já chudák zajíkám se, pletu se, opravuji se, vylukzuji jak mohu, divím se, kde se to v té pražské, či roudnické slečince nabralo, aby měla tolik vědomostí a tolik zájmu o obchodní artikl pana otce, zoufám si už, že špiritusu chci ji dostatí do rozhovoru o minulém představení v Národním divadle, ke krajíně kudy jedem, k jejímu klobouku, co vím já dnes, kam zoufalstvím pužen obracel jsem hovor svůj — ale ona vždy a zase vracela se k prokletému špiritusu a mé vyblážené činnosti obchodního cestujícího. Inu, spíše obchodně praktické, americké děvče nežli české. A diblík! Hezký diblík. A kurážná. Tak se mi dívala bez upejpání do očí, a tak jí ty moje, přiznám se velice pitomé odpovědi zajímaly! A jak je to lhaní těžká věc, hlavně když není k tomu rozený talent aneb přípravná a odborná k tomu škola! To byla pro mne dlouhá cesta. O, jak jsem si oddechl, když vjížděli jsme do Prahy, že aspoň překrásný pohled na Hradčany poskytl mi příležitost vybavití se už nadobro z té špiritusové trýzně. Vjeli jsme na hlavní nádraží, slečna vystupovala, podával jsem jí zavazadlo, přichvátal k ní starší pán, líbal jí a slečinka poobrátí se ke mně — povídá — "tatínku, představuji tí zde pana Vráze — jeli jsme spolu od Roudnice a tuze jsme se bavili. Navštívte nás někdy, pane Vrázi, tatínek vám může o líhu více povídatí nežli já" — a zubíc se, utíkala, ta žába protivná. Skoro dvě hodiny dělala si ze mne blázna!

* * *

"Příhoda tato," pokračoval tatíček své rozmarné vzpomínky, "naučila mne býti opatrnějším — a také chytřejším. Domníval-li jsem se, že proklouznu nepoznáán, a byl-li jsem na příklad ve vlaku okolností k tomu přinucen, bych se též představil, zamumlal jsem Mráz — místo Vráz. A tak několikráte šťastně jsem si své incognito zachoval. Musil-li jsem více o sobě povídati, říkával jsem, že jse-u v Čechách jen návštěvou a že jsem přijel z Ameriky. To vše ovšem bylo možné jen za prvý rok mého pobytu ve staré naší vlasti. Mrázů je na štěstí hodně mnoho — ale ani to se dobře neosvědčilo. Jeden bodrý krajan, kterému ve vlaku takto jsem se byl představil, jaksi tuze se mne vyptával, hlavně na to, nebydlel-li jsem kdysi před léty v městě N. Také pořád se divil tomu, že nikoliv a že jeho rodné město neznám, že jsem tam nikdy nebyl. A stále vyzvídal, kde v Praze bydlím. — Abych se ho zbavil, řekl jsem mu, že bývám denním hostem v N. čítárně, kdyby snad v Praze chtěl se mnou se shledati, tam že mne dopoledne jistě najde — i že mne bude návštěva jeho těšiti. — Za několik

dnů — přichvátá ke mně do čítárny (kde jsou a již nebudou ty krásné chvíle v tom milém zákoutí mezi těmi drahými dušemi) — stará paní N. Ta dobrá, starostlivá paní je jaksi rozčilená, chce mi to pošeptati, ale mluví nahlas a hlas se jí chvěje a praví mi: "Hleď vás, pane Vráz nějaká dáma z venkova, přijela achválně, chce hned s vámi mluvití — a fíká stále Mráz, místo Vráz, je to nějaká divná ženská, velmi divná ženská." — Nedomluvila ani, chtěl jsem právě říci — "tak, prosím, necht' vejde, jsem k službám", už tu vchází z předsíně, kroky velmi energickými statná paní, lodně statná paní, let tak prostředních, rysů drsných, oči jako jehly, paní N. ji zařžuje, na mne volá a šetrně nás vede oba do předsíně, bychom v čítárně čtoucí nerušili. — "Tak, zde je pan Vráz!" představuje mne paní N. ženštině mně si prohlížejíci. — "To není on" — vybuchne zlostně. "Jakže", pravím já, "kdo, co, jaký on?" Inu, můj muž", odsekne ona. "Můj muž, Fabian Hubertus Mráz". "Ale má zlatá paní," povídám já, "proč jste si přála viděti mně, já se přece jmenuji Vráz a nikoliv Fabian Hubertus Mráz. "Jel jste dne toho a toho vlakem z P. do Prahy?" zlostně se mne ptá ona něžně ženské stvoření. "Ano, myslím, že ano", odpovídám. "Přijel jste z Ameriky?" "Ano!" doznávám při zajímavém tom výslechu, — "ale z Jižní Ameriky, snad jste o tom, paní, četla v novinách?" "Jel s vámi ten a ten pán a vy jste se mu představil jako Mráz z Ameriky, a prý jste zbledl(!) když se vás ptal, byl-li jste kdy, bydlel-li jste kdy u nás v N. Tak, to nás přivedlo na stopu, že byste to mohl býti vy!" zlostně dále povídá rozduřená paní. "Ano, že by jste to mohl býti vy, můj muž, který před pěti lety odjel do Ameriky — a ani mi nepsal", dodala zlostně — a začala si hledat kapesník — ač oči měla jako oheň, protřela si je — nu a tu dobrá duše, stará paní N. byla by se snad nad ní rozplakala — ale já měl srdce z kamene — a velký vztek — rozčíkl jsem se: "Nu, váš uprchlý manžel nejsem, že ne, velectěná paní?" — Změřila mne pohledem, který jasně vyjadřoval, že by to byla troufalost vůbec mne porovnávat s panem Fabianem Hubertem Mrázem a odsekla: "Nikoliv — ani bych si to nepřála a dodala cosi o lidech, kteří se za jiné vydávají atd., ale já už vzal do zaječích. — A nedivil jsem se pranic tomu šťastnému nešťastníkovi Mrázovi — že vzal do zaječích už před pěti lety. V Americe poznal jsem několik Mrázů, lidí velom rozšafných, milých, byli buď tuze staří neb tuze mladí, abych je mohl podezřívát, že své ženě v Čechách utekli. — Ba nepochybuji, že si pan Florian Hubertus Mráz v Americe zvolil kratší a méně studené jméno. —

Když se někteří moji dobří přátelé o této episodě dověděli — zlobivali mne nejraději v přítomnosti mladých, nezadaných ještě krajanek — s mou libeznou ženou, které kdysi do Ameriky jsem utekl. Přijímí Mráz, mému tak podobně, zde v Americe leckdy mi bylo dáváno lidmi, kteří málo čítají časopisy. Pravda, byly to případy vzácné, ale přece se stalo, a stalo se na příklad takto: Přednášel jsem v jednom ze států, našimi krajany velmi zalidněném. V osadě veliké a mně milé. Počal jsem právě mluvití, když vzadu v sání kdosi nemile vyrušoval přecházením, jakoby na hlídce sem a tam, sem tam a boty, pravé dřeváky bác, bác, bác. Streje jakýs se zapálenou dýmkou a zlostně cosi huhňající, snad ho upozorňovali, že se v sále nemá kouřit, a aby si už sedl. Ale strejce byl jaksi rozkurážený, bylo horko a on jistě dříve musel hodně žízeň hasiti, "just ne!" A teď kdosi z výboru zvolá hlasitě: "Strejdo P—, sedněte si už a nerušte přednášku!" A do strejce jako když píchne, popojde si kurážně, odplivne, dupne nohou a povídá: "A co vy mi budete poroučeti? Takovej zeleňák, ten Mráz, co ten vám může povídati? — Já byl císařský královský voják v Bosně, set sakra, já bych vám mohl něco povídat, já něco viděl a zkusil —" A už ho šetrně jeho známí vyváděli ven a my jen ještě několikráte zaslechli — set sakra a jadrně vyslovené přání, abychom mu všichni a najednou — inu řekněme: vlezli na záda!

Když bylo po smích, povídá tatínek — tak přátelé milí, pro dnes dost, je pozdě a náš hostitel unaven, půjdeme domů. A jeli jsme za krásné noci a po naší krásné Liščí řece domů! A já rovnou spátí — což udělám také dnes, vždyť už je tak pozdě — napřesrok snad zase, čtenáři moji milí v Americe, v Evropě, v Asii i v Australii, ba i v Africe na šťastnou shledanou a za lepších časů! Snad bude té strašné válce už konec. Nechci, nesmím o ní psátí, ni slůvkem se zmíniti — aby tento kalendář dostal se všude na místo. Ale srdce mé je toho plné, co bych tak ráda psala a tatiček můj drahý den ke dnu šedivější a smutnější.

Moda.

Napsala M. Ir. Folková-Bélohlavá.

Na světě nejmocnější vládkyní jest paní Moda. Má ze všech panovník největší počet věrných poddaných, kteří poslušně a bez reptání sklání hlavy před jejími rozmary a rozkazy.

Není v jejím poddanství jenom a pouze to, tak zvané slabší pohlaví, neb i to silnější dle její vůle se řídí. Jsou-li v modě spodky úzké, dojísta žádný mladší muž, dbalý na svůj zevnějšek, nebude nositi nohavice široké. Pořídí si je však ihned, jakmile shled, že patří to k dobrému tonu mít spodky rozměrů širších. Někdy nosí šviháči střevíce úzké a špičaté, jindy široké s nevzhlednými vypouklinami ve předu, vždy však řídí se dle rozkazů Mody. Pro oblek ženský má však Moda pole působnosti přece jen širší a rozmanitější. Zde mění své nápady na všech částech oděvu. Někdy jsou kloboučky v objemu malé ale vysoké, jindy nízké, ale široké, někdy okraje jejich spadají dolů jako klobouček houby a jindy opět odstávají v prapodivných záhybech od obličeje vzhůru.

Rukávy bývaly, jak vídáme na starších obrázcích, kdysi velmi široké a prodloužené, okraje jejich splývaly až k lemování sukni. Pak přišly ale doby, kdy rukávy byly tak úzké a těsné, že ztěžka se v nich mohla ruka ohnouti. Potom byly u ramen široké a nasbírané, ale od lokte k zápěstí úzké a za nějakou dobu, k vůli změně, zase byly u ramen úzké a od lokte k zápěstí velice široké a nabrané. Dříve nosily se rukávy dlouhé a ještě u nich byly kanýry neb krajky, aby prý polozakrytá ručka zdála se býti co možná nejmenší. Tehdy kratší rukáv, který odhaloval zápěstí, zdál se býti velmi nevkusný; když ale za čas přišly do mody rukávy krátké, chodily pak a ještě dnes chodí ženy s celými pažemi holými a nedbají na to, že vyhlížejí jako zápasníci, nebo jako pradelny, připravené postaviti se ku škopku prádla.

Živůtky nosivaly ženské dříve velmi těsné a hladce k tělu přiléhající a v pasu se stahovaly že vyhlížely v půli jako přecitřpnuté. Bylo to nezdravé a dojísta velice nepříjemné, ale rozkazů Mody musilo přece býti poslechnuto. Nyní nosí se živůtky volné a řasnaté a v pasu se ženy tak neutahují. Spíše se stahují teď v bocích, kdežto bývaly doby, že se žey v bocích a v zadu vyplňovaly tak zvanými "honziky". Skoro až neslušno jest o věcech těch nyní mluvit — a tehdy žádná pěkně oblečená ženská bez "honziků" nebyla. Mnohé se tomu smály, když to do mody začalo přicházeti, ale jedna po druhé si to zaopatřovala a nosila.

V jednom modním měsíčníku z roku 1863 jest krátká úvaha o tom, jak kdesi ve Francii při plesu ve vysoké společnosti měly dámy napudrované vlasy jako za starodávna. Redakce onoho měsíčníku se tomu nedivila, neboť prý pudrované vlasy hodí se zcela dobře ku krinolině, která v těch dobách též panovala, ale jenom toužila, aby prý francouzská královna nevzpomněla si nositi v nosu kroužek, neboť by pak všechny ženy v Evropě a po nich i zde ve Spojených Státech takto nosíky své zdobily. Sukně se tehdy, kolem roku 1860 nosily velmi široké, že v nich ženské na těch starých obrázcích vyhlížejí jako chalupy. Dnešnímu pozorovateli se zdá, že to byla tehdy móda velmi ohyzdná. Při vyobrazeních těchto příliš širokých sukni jest poznamenáno, že velmi hezky vyjímají se na pěkných postavách, ale vám při pohledu na ně připadá, že každá postava, nechť byla jakákoliv, se v té nesmírně spoustě látky zúplna ztratila. Jest tam též v tom starém měsíčníku poznámka, že některé ty sukně byly tak ověšeny kanýry a při plesích i květinami, že si v nich dámy ani nemohly sednouti a musily jen státi nebo klečeti. Případá nám ta tehdejší móda tak velice směšná, a přece není tomu dávno, co jsme měly sukně zase tak oklívě úzké, že by dámy z těch starších dob byly nad námi v úžasu spráskly ruce. Některé ty sukně byly tak úzké, že byly nejen směšné, nýbrž i neslušné. V některé té nejmodnější sukni nemohla ženská ani pořádného kroku udělati, nemohla běžeti, aniž na schod nebo do povozu vystoupiti. Byla to ale móda, a proto se to nosilo a žádná dívka neb žena, která chtěla jen trochu dle mody se strojiti, neušila si sukni širokou, jakou dnes opět již může na sebe vzíti. Teď rozhodla paní Moda, že se mají dělati opět širší sukně a proto ty úzké se pověsí mezi staré hamparádi a potomci budou se jim z plna hrdla smáti.

Dříve bývaly sukně velmi dlouhé, v některých dobách tak dlouhé, že v nich ženské ani nemohly pohodlně choditi, v obavě, aby na ně nešláply a neupadly. Mohly se takové sukně nositi tedy jen po rovné podlaze, ve světnici, když ale chtěla žena vyjiti ven, pro ten případ měla vespod sukně našité v několika řadách kroužky a skrze ně provlečené šňůrky, které, když toho bylo zapotřebí, se popotáhly do výšky, u pasu uvázaly a sukně takto byla zkrácena. Vymýšlely se k vůli tomu různé pomůcky až to bylo tak zdokonaleno, že pozdvihla se sukně poněkud od země, utážením jediné ozdobné šňůrky u pasu. Není tomu tak příliš dávno, co nosily se ještě hodně dlouhé sukně s vlečkou vzadu. Bylo proti nim brojeno, že rozvíří prach po ulici a rozšiřují tak všeliké nemoce. Nosily je ale ženy stále a nic na to nehleděly, že vláčí a kazí tak často drahou látku v blátě neb prachu. Musilo se čekat až paní Moda dovolila, že smí se nositi sukně kratší a teď uvidíte po ulicích dámy v suknicích dosahujících až vysoko nad kotníky. Jsou tyto kratší sukně rozhodně praktičtější nežli ty příliš

dlouhé, ale záleží to na vrtochu rozmarné vládkyně Mody, jak dlouho nám sukne tyto nechá nositi.

Co není modou, to nositi se nemůže, nechce-li člověk státi se předmětem všeobecné pozornosti a posměchu. Vyšlou modu mohou si dovoliti nositi jen staré babičky, které na parádu již pranic nedbají a všechnu marnost světa již zanechaly, ale mladším ženám nemůže to býti vykládáno ve zlé, když chtí strojiti se dle panujícího kroje. Jen že i při tom jako v mnohém jiném může býti nalezena ta zlatá střední cesta. Výstřednost jest vždy známkou špatného vkusu a má se jí vystříhati každá žena, která chce býti považována za dobře vychovanou. Když jest modou ku příkladu sukne široká, není to ještě nutností míti sukni co možno nejširší, zrovna tak jako když byly v modě sukne úzké, nebylo zapotřebí navlékati na sebe ten nejtěsnější pytlík. Když se nosily sukne dlouhé, nemusila moudrá žena míti zrovna tu nejdelší, jako nemusí nyní míti sukni, která sotva kolena přikrývá. A stejně jest tomu i s jinými částmi oděvu. Když se chráníme všeliké výstřednosti, můžeme v případu změny mody snáze oděv svůj přeměnit a zase dále nositi. Jen ty nejbohatší ženy mohou z mody vyšlý oblek zahoditi, ale chudší nemají se dle nich řídit. Jest ale pravda, že velká část chudších žen dle těch bohatších se řídí a holduje paní Modě nad své poměry. Oblékají se nad své příjmy v hedvábi, drahé kožešiny a drahé klobouky, protože je to moda a ony nechťi za svými zámožnějšími sestrami býti pozadu. Neznají ceny peněz a jednání jejich jest nanejvýš nerozumné, ba hříšné. Když žena, která sama své peníze si vydělává, rozhazuje tyto k vůli modě, dává tím jen svědectví svého nerozumu, ale jestli nad své poměry parádí se ta, jež na výdělek jiného jest odkázána, tu těžce hřeší proti tomu, kdo na ni pracuje. Jest jen slušno oblékati se dle panujícího kroje, ale dlužno při tom pamatovati na své poměry.

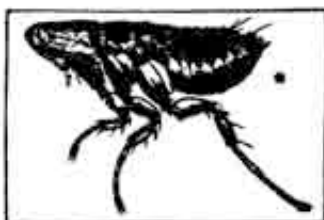
Blechy.

Blecha člověčí skáče nejlépe ze všech 400 druhů blech. — Jak se krvežiznivých skokanů zbaviti.

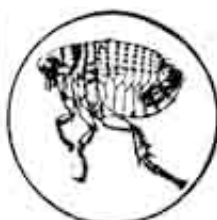
Podává — re.

1

2

3

1. Blecha psí, která se spokojí s lidskou krví nemá-li psa po ruce.
2. Člověčí blecha nejlepší skokan a nejpřítulnější průvodci svého živitele.
3. Blecha myši, která roznáší zárodky moru a jiných nemocí.

Mimo mouchu, psa, nemoc a dluhy nemá člověk na své pozemské pouťi věrnějšího průvodce nežli blechu. Blecha provází člověka všude kam se tento vrátne, ba i tam, kde jej ostatní přátelé nechávají na pokoji, do postele. V některých krajinách není blecha člověčí aklimatisovaná, to jest některé podnebí nesvědčí blechám, které mají svůj domov na lidském těle ale do těch následuje přítulné zvířátko člověka v huňatině psích a kočičích srstí.

Není divu, že vládní odbor hmyzoznalecký rozhodl se věnovati blechám celou knížku. Pochybujeme, že za tuto pozornost odhlasují blechy slavné vládě Spojených Států a jejím všetečným odborům nějakou adresu díky a důvěry, neboť jest to věnování toho druhu, jaké učinil svého času mayor Thompson nedělnímu životu v čicažských hostinčích oživením plesnivého modrého zákona. Knížka, kterou vládní odbor entomologický čili hmyzoznalecký blechám věnoval, bude státi nesčetné životy blech živých a millions dalších životů, které nedostanou ani příležitosti se naroditi. Zkrátka, věrnému průvodci člověka, který se se svým pánem dělí i o teplo jeho těla a sladkost jeho krve, hrozí od knížky té strašlivá pohroma.

Chceme-li správně jednati ať s přítelem nebo nepřítelem, musíme jej napřed řádně poznati a proto začíná knížka výkladem a popisem bleší rodiny, udávajíc, že věda zná asi čtyři sta druhů blech, mezi kterými jest blecha člověčí v mnohém ohledu

championem. Blecha doprovází svého pána, prácidajce a živitele ať dvou nebo čtyřnohého a někdy i beznohého, jak dále uvidíme, na všem jeho pozemském putování. Za obydlí spokojí se s některým faldem v jeho šatech šitých nebo přírodních a pokud se stravy týče, není nikterak vyběravá. Tentýž jídelní lístek den ode dne a neučiní-li nějaká katastrofa v podobě obratných prstů, mýdla a vody, petroleje nebo prášku předčasně konec jejímu obrněnému životu, týden od týdne a měsíc od měsíce. Člověku, ba i psovi nebo koni by se omrzelo jísti pouze jediný druh pokrmu bez vystřídání při každém zasednutí k žlabu, ale blecha, které tak často, a jak viděti, neprávem jest vyčítána hltavost a vyběračnost, jest zvířátkem zcela skromným a jak neklamné doklady a affidavity nasvědčují, spokojí se právě tak krupějí krve starého špinavého žebráka, o kterou se musí ještě s jinými sestrami z hmyzové říše dělit, jako s hostinou na růžovém lýtku mladické, levandulí a myrtou vonící princezny. Ovšem, že k takovým hodům dostane se paní blecha málo kdy, poněvadž není nikterak nadšenou přívrženkyň koupeli, mýdla, zbytečně častého střídání prádla a toaletních přípravků. Blecha jest tvor otužilý, ale takových círátů dlouho nesnese a nepřipraví-li ji tyto předčasně o život, stěhuje se jinam, kde by měla klidnější pobyt.

Blecha člověčí dostala svoje vědecké jméno, latinské ovšem. Jmenuje se v závorkách přírodopisných pojednání *Pulex irritans*, čili blecha dopalovavá a každý kdo měl někdy příležitost učiniti si s některou čipernou majitelkou tohoto latinského jména důvěrnější známost, dosvědčí, že tentokráte aspoň učení páni s brýlemi dobře volili jméno. Blecha umí totiž dopalovati tak, že člověka mnohdy ještě po její smrti místo, na které mu položila svoji visitku, páli.

Mimo člověka mají svoje vlastní blechy i pes, kočka, krysa, myš, slepice a mnoho jiných dvou i čtyřnohých, ba v Austrálii žije prý jistý druh hadů, který si také dovoluje luxus mítí svůj vlastní druh blech. Každá blecha dává, pokud se pramenů výživy týče, přednost onomu druhu animala, kterého po předcích zdědila, ale v pádu nouze činí to, co člověk v pádu blahobytu — vystřídá svůj jídelní lístek a spokojí se i jinou polévkou nežli jaké byla po mamince navyklá.

Ze všech živočichů může býti na svou vlastní blechu nejhrdějším člověk, neb jeho blecha nejenom osvědčila nejlepší vkus, vybravši si za živitele "krále tvorstva", ale jest i championem ve skoku. Blecha člověčí, kterou bychom mohli též pojmenovati blechou královskou, má svoje svaly tak vyvinuty, čili, jak by řekl nábožný člověk, od Prozřetelnosti tak štědře nadány, že, jak bylo vědeckými pokusy před odbornou porotou z universitních profesorů tělocviku dokázáno, může skočiti do pěkné výše sedmi a půl nebo do dálky třinácti palců. Kdyby to uměl člověk — ne skákati do dálky třinácti palců, což dokáže každý, když mu za zády houkne motorcyklistova trumpetka — ale skákati do takové výše v poměru k výši svého těla, mohl by jen tak pro bračku přeskakovati chicažský Masonic Temple a pouliční dráhy by se staly zbytečností, neboť by se každý dostal do práce z Kalifornie nebo z práce z dolenního města domů na pět poskoků. Také by pak přestalo býti pouhou frází, když žena řekne muži, aby jí "skočil" k čistíči a barvíři, deset bloků vzdálenému, podívati se, je-li její nedělní úbor již připraven.

Tyto vlastnosti tedy má člověčí blecha, o kterou se dělí lidské plémě pouze s jedním jediným druhem živočichů, se kterým s výjimkou některých individuí nemá téměř ničeho jiného společného. Živočichem tím jest tehož.

Bleše člověčí nesvědčí každé podnebí a proto jest vzácnou, třebaž ne hledanou v jistých pásech země. Z východních měst jest zvláštní bleší úrodou obdařena Filadelfie, do které snad přitáhla blechy pověst, že ve Filadelfii lidé více spí nežli kde jinde. Pověst tato byla již nescetněkrát vyvrácena, ale blechy se o tom bezpochyby nedočetly, neboť i nedávno z Filadelfie přibývši krajané potvrzovali, že pokud se blech týče, jest Filadelfie zcela evropským městem. Z měst středního západu jest Milwaukee podezříváno, že působí zvláštní nějakou přitažlivostí na blechy. Na dalekém západě svědčí již blechám mnohem lépe, jak dosvědčí každý, kdo navštíví San Francisco, Los Angeles a jiná města pacifického pobřeží. Západní blechy jsou však proniknuty americkou galantností k dámám a dávají vždy přednost něžnému pohlaví před méně něžným, jako by věděly, co se sluší a patří ve státech, které byly z prvních, kde dostaly ženské volební právo. "Ženy a děti napřed", jest heslo-dobře vychovaných kalifornských blech.

Na východě, jihu a středu Spojených Států jest blecha člověčí téměř vzácností a jest to obyčejně blecha psí, která světa pánu kratochvíli připravuje. Někdy stává se psí blecha pravou metlou lidí, kterým slušnost nedovoluje to, co si mohou dovoliti naši hafánkové, kteří kdekoliv počítí bodnutí blešího sosáčku, ať na ulici nebo v parloru, ať na krku nebo vzdálenějším konci těla, zvolí sobě nejpříhodnější posici a pustí se v hon za pirátem. Lidstvo připravuje se o mnohou zábavnou chvíli a

o mnohé nebeské podívání, že si odpírám takovou honitbu bez license na kterémkoliv místě a ve kteroukoliv denní dobu a omezuje čas a místo honby na tajemnou dobu večerní a na spoře osvětlená zátíší ložnic a koupelen.

Stává se, že lidé, kteří mají doma psa, odjedou na letní byt. Psa vezmou sice s sebou, ale zapomenou v pokojích něco, co tam po psu a jeho družině zůstalo. Jest to spousta blešího "potěru", vajíček a larviček ve skulinách mezi prkny podlahy. Bílé larvičky najdou sobě dosti organické potravy v odpadcích ve smetích a prachu, ale když blecha vyspěje ve skutečnou blechu, stane se z ní krvežiznivec a chce krev, krev, psí krev a v nedostatku jejím lidskou krev — mluvíme nyní o bleše psí, s lidskou je tomu právě naopak. I člověčí blecha sníží se raději k psí krvi nežli by zahynula hladu a žizni. Když pak se lidé vrátí po delší nepřítomnosti, shledají, že jest v jejich bytu neobyčejně živo a veselo. Po podlaze skáče tisíce hnědých a černavých zvířátek — radosti ovšem, že se jim dostalo společnosti — a v nedostatku tolika psů, kolik by jich stačilo k nasycení tolika hladových a žiznivých hrdel, spokojují se s člověčími bytostmi a přichozí brzy pocíťují na svých nohou "brabence", po jejich hemžení v zápětí následuje pouštění žilou na nesčetných místech.

V takovém případě jest po ruce jedna pomůcka. Prášek proti hmyzu. Nejlepším práškem jest pyrethrum, prášek z pelu jistých květin, který se dostane do dýchadel hmyzu, nabobtná tam a hmyz zadusí. Kdo nechce chytati každou blechu zvlášť a sypati jí na zadeček trochu prášku, přivede si na chytání to psa. Pes nemá nikdy těžkou práci sebrati do svého kožíchu tolik bech, kolik se jich tam vejde a blechy s nesmírným entusiasmem vítají jeho příchod. Necháme psa projiti se nebo prováletí po prostorách bleší metlou navštíveného bytu, pak jej vyvedeme do uličky nebo na prázdný stavební pozemek čili lot a poskytneme mu masáž na sucho — hmyzovým práškem. Vtřeme do jeho kožíchu dosti prášku a můžeme pozorovati, jak nešťastné bleší existence v jaru života zničené padají k zemi v celých kumpaniích jako vojsko při útoku před mitrailézou. Když se domníváme, že jest kožích psa svého živého obyvatelstva prost, dovedeme psa pro druhý náklad a tak to opakujeme, dokud se nestane náš domov opět obydlitelným.

Tento návod není nikterak vtípem, ale osvědčil se nesčetněkrát. Komu by se protivila procedura se psem a práškem, neb byla zdlouhavou, ten může se obrátiti k jednoduššímu prostředku, který záleží v tom, že jsou podlahy dobře zamety, koberce vyklepány nebo vacuovým čističem prachu zbaveny, veškeren prach spálen, podlahy dobře umyty silnými mydlinami nebo louhem, pak posypány, hlavně všechny šterbinky a kouty práškem proti hmyzu. Místo prášku může býti použito kuliček proti molům nebo přímo naftalinu, ze kterého jsou zhotovovány. Rozsypejte po zemi blechami oživeného pokoje pět liber naftalinu a zavřete pokoj na čtyřiašacet hodin, pokud možno neprodyšně. Takové sekvestrace blechy nesnesou a raději pojdou nežli by si ji daly líbiti. Pak nezbyvá nežli mrtvolky smést a spáliti. Tento způsob není nákladným neboť naftalin jest laciný a po upotřebení v jednom pokoji může býti smeten a použit znovu v dalším pokoji.

Knížka vládou vydaná praví, že nejlepší obranou proti psím blechám je pes. Musí to ale býti pes, který jest často zbavován dobrou koupelí bleší nadúrody, tak aby nadále mohl býti schránkou skákavé havěti. Dobrá čuba jest prý k této službě nejlepší.

Mezi jinými prostředky proti blechám jest uveden dehet (thér, tar). Do světnice blechami navštívené dají se tu a tam pod nábytek kusy papíru tlustě namazané dehtem. Blechy prý se vystěhují bez pětidenní výpovědi. Chyba spočívá v tom, že je mezi lidmi tak málo milovníků zdravé, silné vůně dehtu, že se lidé vystěhují obyčejně také. Ale že jsou blechy špatným milovníci théru, o tom se zdá podávati důkaz, že na lodích, kde je dehtový parfum v obecném užívání, nikdy blech není.

Trochu dobrodružně zní a návodu o posypání zaječího ocásku soli se přibližuje další rada v knížce obsažená. Sklenice s knůkem v oleji, jako jsou ve starých vlastech světélka "za dušičky", nebo věčné lampičky před sochami svatého Jana Nepomuckého, dá se do prostřed misky, která jest naplněna silnými mydlinami. V noci, když se jde na lož, se světélko zapálí a blechy, přivábené světélkem naskákají do mydlin a bídne utonou.

Nejlepším prostředkem proti blechám jako proti každému hmyzu vůbec, jest úzkostlivá čistota, nenechávání nikde v domě prachu ani smetí a občasné pokropení nebo vysypání všech šterbin nějakým silným antiseptickým prostředkem.

Na jihu jest jiný druh blech, které připravují farmáfům mnoho trzně a ztrát. — Jsou to blechy slepičí, které se drží na hlavě drůbeže v celých hnědavých hromádkách. Kuřata těmito blechami postižená zmirají, dospělá drůbež se spadá, slepice méně nesou. Nejlepším prostředkem proti této metle jest udržovati drůbež

v čistotě a postižené kusy zbavit blech natřením míst, kde se usadily směsíeninou jednoho dílu petroleje a tří dílů sádra.

Blechy jsou ale hmyzem ještě mnohem nebezpečnějším nežli by se z uvedeného zdálo. Celému lidstvu nanejvýše nebezpečným druhem blech jsou blechy myši a krysy. Za posledních osmnáct let zemřelo na světě na sedm milionů lidí na hlízový nor a věda dokázala, že mor ten jest přenášen krysami a z těchto na jiné živočichy i na lidi blechami. Přečasto přijde nákaza přímo do krve člověka štipnutím blechy, která se napřed popásala na těle morem postižené krysy. Krysí blecha jest velmi rozšířena v pobřežních městech při mexickém zálivu, ale města ta podnikla boj proti krysám, který jest zároveň bojem proti jejich blechám a dá se předpovídati, že i bezpečí černého moru bude vyhubením krys zažehnáno dříve nežli se bude moci rozšířiti do severnějších zemí.

Člověk jest živočich společenský, ale má jednu dobrou vlastnost, že si dovede svoje spolčnický opatrně vybírat i blecha, ať jakéhokoliv druhu, třebaš ta člověčí, nedovedla si ani svoji největší přítulnosti a neodbytnosti nakloniti člověka tak, aby i bez protestu poskytoval svoji společnost, ochranu a útulek, natož svoji krev, tvářště když se mu za to časem tak špatný odměňuje.

Spolkový zákon o půjčkách.

Spolkový čili federální zákon tento, zvaný též "zákonem o zemědělském úvěru," podepsán byl presidentem a vešel v platnost 17. července 1916. Předním účelem rákona toho jest povznést zemědělskou prosperitu tím, že se umožní farmářům vydlužit si peníze na hypoteční jistinu na farmu na mírný úrok a na poměrně dlouhé lhůty. K tomu účelu jsou stanoveny dvě soustavy: 1. Soustava pracující prostřednictvím tak zv. krajských čili regionálních bank. 2. Soustava pracující prostřednictvím podílových pozemkových bank (joint-stock land banks).

K získání peněz k půjčování na farmy, stanoví zákon způsob, dle něhož ti, kdo mají peníze k půjčení, mohou nalézt bezpečné uložení na dlužní úpisy nebo bondy, na malé i velké částky, vydané bankami a založené na bezpečnosti morkyčů na farmářské pozemky.

Tyto dvě soustavy jsou pod generálním dohledem vládní rady na zemědělské půjčky jako odboru finančního ministerstva (čili vládní pokladny). Tato rada skládá se z tajemníka pokladny jako předsedy a čtyř členů ustanovených presidentem. Tato rada má právo ustanovovati odhadčí, vyšetřovatele a zapisovatele, kteří jsou veřejnými úředníky.

Soustava spolkových pozemkových bank. — Pod soustavou touto nařizuje zákon utvoření spolkových pozemkových bank, které povolují půjčky, po prvních 12 měsících, výhradně prostřednictvím místních sdružení složených z dlužících se. Tato sdružení jsou podílčníky v bankách a tím způsobem členové, kteří se dluží, mají podíl na výdělku banky. Peníze k půjčení přijdou částečně z kapitálu bank a částečně z bankovního prodeje dluhopisů zajištěných prvními morkyči na farmářské majetky. Zákon stanoví přísně účely a podmínky, pod jakými se půjčky mají dít, a vyžaduje, aby výše úroků počítaných na farmářské půjčky nepřestupovala 6 procent ročně.

Dvanáct spolkových pozemkových bank. — Spojené Státy jsou rozděleny na 12 distriktů farmářského úvěrního systému a jedna spolková pozemková banka s upsaným kapitálem ne méně než \$750.000, (každý dílec za \$5.) zřízena jest v každém distriktu. Každá spolková pozemková banka může si zřídit odbočky ve svém distriktu. Do 30 dnů po dání dílců do prodeje, mohou tyto být každým koupeny za nominální cenu. Po této lhůtě jsou akcie zůstávající neprodané koupeny tajemníkem pokladny pro Spoj. Státy. Jest však ustanoveno, že vláda nebude bráti žádné dividendy na své podíly. Cílem ustanovení jest, by na konec všechny akcie těchto bank byly vlastněny sdruženími vypůjčovatelů a jest tudíž uděláno v zákonu opatření o přenesení původních akcií za původní cenu na tato sdružení.

Národní farmářská úvěrní sdružení. — Zákon stanoví utvoření místních národních farmářských úvěrních sdružení, skrze něž spolkové pozemkové banky budou povolovati půjčky. V případě, že by se místní půjčkové sdružení v nějakém místě do uplynutí jednoho roku neutvořilo, vládní rada na farmářské půjčky může oprávněti některou spolkovou pozemkovou banku povolovati půjčky na farmářskou půdu prostřednictvím schválených agentů. Deset nebo více lidí, kteří vlastní a obdělávají farmářskou půdu uznanou za jistou na půjčku na morkyč pod tímto zákonem, nebo kteří hodlají koupiti a obdělávati takovou půdu, mohou utvořiti takové sdružení

předpokládá, že úhrnná půjčka žádaná členstvem není menší než \$20.000. Každý člen musí zabrat podíly ve svém sdružení ve výši rovnající se 5 proc. částky, kterou se chce vydlužit. Tyto akcie zůstanou uschovány sdružením jako jistota za půjčku jednotlivého člena. Na druhé straně sdružení, když požádá peníze od banky, musí vzít akcie z banky v sumě rovnající se 5 procentům sumy, kterou chce pro své členy obdržeti. Tyto akcie zůstanou uschovány bankami jako jistota na půjčky, které prostřednictvím sdružení povoluje. Nemá-li ten, kdo se chce vydlužit, peněz, kterými by zaplatil za své akcie, může si vypůjčiti obnos na ony akcie jako část půjčky na jeho farmářskou půdu.

Dle tohoto plánu tudíž, každý, kdo se dluží, musí býti podílníkem ve svém místním sdružení, a každé sdružení musí býti podílníkem své distriktní banky. Každý podílník ve sdružení jest zodpovědný za jednání onoho sdružení na dvojnásobnou sumu jeho akcií.

Jak se konají výpůjčky. — Člen národního farmářského úvěrního sdružení musí, než dostane půjčku, vyplnit blanket žádosti, jakými vládní rada na půjčky na farmy zásobí úvěrní sdružení. Tento blanket a jiné potřebné listiny jsou pak odkázány půjčkovému výboru sdružení, jenž musí odhadnouti majetek za jistotu nabídnutý. Když jest žádost schválena půjčkovým výborem, pošle se spolkové pozemkové bance a musí býti prozkoumána a o ní zpráva podána placeným odhadovačem banky dříve než se půjčka povolí. Tento odhadčí musí vyšetřiti způsobnost ku placení a charakter žadatele stejně jako hodnotu jeho pozemku. Když jest půjčka povolena, jest suma dodána žadateli prostřednictvím úvěrního sdružení.

Podmínky, pod kterými možno získati půjčky od spolkových pozemkových bank. — Zákon bod za bodem vyznačuje účely, k jakým lze půjčky obdržeti. Jsou tyto:

- a) Ke koupi pozemku k účelům zemědělským.
- b) Ke koupi vybavy umělých hnojiv a dobytka potřebného k patričnímu a rozumnému těžení z dluhem obtíženě farmy. Co v sobě zahrnuje slovo "výbava", (equipment), bude vymezeno vládní radou na půjčky na farmy.
- c) K pořízení budov a potřebných zařízení na farmářských pozemcích. Co v sobě zahrnuje slovo "zařízení" (improvement), bude vymezeno vládní radou na půjčky na farmy.
- d) K sprostění majitele zamorkyčovaných dluhů stávajících v době zorganizování prvního národního sdružení pro půjčky na farmy v okresu nebo pro okres, v němž zamorkyčovaný pozemek leží, nebo k sprostění dluhů později udělaných k jednomu z účelů v tomto odstavci uvedených.

Půjčky mohou se dělati pouze na první morkyče na farmářskou půdu.

Pouze osoby, které vlastní a vzdělávají farmářskou půdu nebo kupují a hodlají vzdělávati takovou půdu, jsou k půjčkám oprávněny.

Nikdo se nemůže vydlužit k jiným účelům nežli těm, které jsou v zákoně vyměnovány a těm, kteří po vydlužení se neupotřebí peněz k účelům vytčeným v morkyči, mohou se jejich půjčky zmenšiti nebo se jim odvolají. Tajemník-pokladník každého sdružení jest povinen ohlásiti každé odvrácení vypůjčených peněz od účelů uvedených v morkyčích.

Žádný jednotlivec nemůže si vypůjčiti více než \$10.000 nebo méně než \$100.00.

Žádná půjčka se neudělá na více než 50 procent hodnoty půdy zamorkyčované a 20 procent hodnoty trvalých a pojištěných budov, zařízení atd. na ní.

Půjčka musí zniiti ne na méně než na pět a ne více 40 roků.

Každý morkyč vyžaduje splácení půjčky dle umořovacího plánu určitým počtem ročních nebo půlročních splátek postačitelých k zaplacení všech úroků a splacení dluhu na konci lhůty půjčky. Požadované splátky budou uvedeny v umořovacích tabulkách, jež upraví rada pro půjčky na farmy.

Banka má moc chrániti se v případě nesplnění povinnosti odvoláním půjčky celé nebo jen částečné nebo podniknutím jiného potřebného kroku.

Úrok placený dlužníkem. — Žádné spolkové pozemkové bance není dovoleno počítati více než 6 procent ročně na půjčky na farmářské morkyče a v žádném případě nesmí úrok počítaný z morkyčů na farmy přesahovati o více než 1 procento úrok placený na poslední vydání dluhopisů.

Na příklad, platí-li banka pouze 4 procenta na vydání dluhopisů, nemůže počítati více než 5 procent za příští půjčky na farmy.

Z toho výdělku nepřesahujícího 1 procento z obnosů, jež může vyzískati ze svého splaceného kapitálu, musí banka odložit stranou jisté zálohy a platiti všechna svá vydání. Každý zbytek nebo čisté výtěžky mohou býti rozděleny jako dividendy půjčkovým sdružením neb jiným podílníkům. Půjčková sdružení ze svých bankovních dividend po uložení stranou požadovaných záloh a zaplacení výdajů mohou pro-

hlásiti dividendy pro svoje členy. Tímto způsobem výdělků, jsou-li jaké, budou rozděleny mezi dlužníky a do oné míry zmenší sumu úroků jimi skutečně placeného.

Omezení pokud se týče poplatků a komisišného. — Spolkové pozemkové banky mají důrazně zakázáno počítati ve spojení s povolením půjčky nějaké poplatky nebo komišn, jež od rady na půjčky na farmy nejsou povoleny. Povolené poplatky nemusejí se platiti ku předu, ale mohou se udělati částí půjčky.

Umořovací plán na spláčení půjček. — Všechny půjčky musejí býti spláceny dle umořovacího plánu. Tento plán vyžaduje počet určitých ročních a půlročních splátek, jež zahrnují nejen všechny úrok a poplatky povinované bance, ale též základní jistinu. Tyto splátky jsou tak vypočteny, aby vyrovnaly dluh v udaném počtu roků. Po pěti letech má dlužník právo na kterékoli úrokové datum udělati dodatečné splátky na kapitál v sumách \$25 nebo jakékoli znásobení toho, takže se rychleji dluhu zbaví.

Tuto uvedená tabulka ukazuje, jak půjčka \$1000 zúročena 5 procenty bude splacena ve 20 letech každoroční splátkou \$80.24. Prostudování sloupců ukazuje, jak úrok rok od roku se menší v poměru k splátce, která k zaplacení zbývajícího dluhu stále stoupá. Poslední splátka vymazává dluh.

Roční doby.	Úhrnná roční splátka.	5% úrok.	Splaceno na kapitál.	Obnos kapitálu dosud nesplacený.
1.	\$80.24	\$50.00	\$30.24	\$969.76
2.	80.24	48.48	31.75	938.00
3.	80.24	46.90	33.34	904.67
4.	80.24	45.23	35.01	869.66
5.	80.24	43.48	36.76	832.90
6.	80.24	41.64	38.59	794.31
7.	80.24	39.71	40.52	753.79
8.	80.24	37.68	42.55	711.23
9.	80.24	35.56	44.68	666.56
10.	80.24	33.32	46.91	619.64
11.	80.24	30.98	49.26	570.39
12.	80.24	28.51	51.72	518.67
13.	80.24	25.93	54.31	464.36
14.	80.24	23.21	57.02	407.34
15.	80.24	20.36	59.87	347.46
16.	80.24	17.37	62.87	284.60
17.	80.24	14.23	66.01	218.59
18.	80.24	10.93	69.31	149.28
19.	80.24	7.46	72.78	76.50
20.	80.33	3.83	76.50	—
Úhrn	\$1,604.89	\$604.81	\$1,000.00	—

Pohotovost peněz k půjčkám. — Když spolková pozemková banka rozpůjčí na první morkyče \$50.000, může od rady na půjčky na farmy dostati dovolení k vydání za 50.000 dluhopisů na půjčky na farmy, založených na těchto morkyčích, k prodání těchto dluhopisů v otevřeném trhu a k upotřebení peněz takto nabytých k půjčení na jiné morkyče. Tento proces půjčování na morkyče a prodávání dluhopisů ve vydáních po \$50.000 může se opakovati až veškeré vydané a nestážené dluhopisy rovnají se sumě dvacetkrát tak velké než jest splacený kapitál banky. Kdyby každá banka pracovala pouze se svým požadovaným minimálním splaceným kapitálem \$750.000, tento plán na konec umožní, prodají-li se všechny povolené dluhopisy dvanácti bank, že více než \$180.000.00 bude možno půjčiti na první morkyče na farmářskou půdu. Banky však mohou zvětšiti svůj základní kapitál nad ustanovenou nejnižší míru a tak zvětšiti sumu dluhopisů, jež mohou prodat a tak zvětšiti úhrnnou sumu peněz pohotových na půjčky na morkyče na farmy.

Aby tyto dluhopisy více lákaly koupěchtivé, jsou zároveň s morkyči, na nichž jsou založeny, sprostěny spolkového, státního, municipálního a místního zdanění a jsou zákonitými uloženími pro svěřenecké a trustové fondy. Základní kapitál spolkových pozemkových bank jest rovněž zdanění sprostěn. Spolkové rezervní banky a členské banky onoho systému jsou oprávněny ku koupi a prodávání těchto dluhopisů, jež jsou vydávány v sumách na \$20, \$50, \$100, \$500 a \$1.000.

Organizace bank. — Dočasně řízení spolkových pozemkových bank jest v rukou pěti ředitelů ustanovených vládní radou na půjčky na farmy. Jakmile však upsání od půjčkových sdružení dosáhnou úhrnu \$100.000, ustanovení budou pravidelní ředitelé tímto způsobem:

Tři distriktní ředitelé, usazení v distriktu, jsou ustanoveni od vládní rady pro půjčky na farmy, by zastupovali zájem veřejnosti; šest místních ředitelů, usazených v distriktu je zvoleno sdruženími pro půjčky na farmy, která musejí býti podílníky v bance. Vládní rada pro půjčky na farmy určí jednoho ze svých jmenovanců za předsedu. Zákon vyžaduje, aby aspoň jeden ze tří distriktních ředitelů byl zkušeným ve farmaření a skutečně v době jeho ustanovení v distriktu farmařil. Každá odměna zaplacená ředitelům musí býti vládní radou na půjčky na farmy schválena.

Úředníci úvěrních sdružení. — Každé sdružení musí míti sbor ředitelů a tajemníka-pokladníka. Ředitelé slouží bezplatně. Tajemník-pokladník obdrží plat, jaký sbor ředitelů určí. Sdružení musí ustanoviti odhadčí výbor za účelem odhadnutí pozemků nabídnutých za jistotu na půjčky. Žádný člen takového výboru nesmí míti nějaký zájem na majetku, o němž se rozhoduje.

Peníze na běžná vydání. — Aby se opatřily peníze na běžná vydání, úvěrní sdružení může podržeti jako komišan z každého zaplaceného úroku obnos nepřesahující jednu osminu jednoho procenta půlletně na nesplacený kapitál půjčky. Toto komišan se odrazí od dividend splatných takovému farmářskému půjčkovému sdružení od spolkové pozemkové banky. Nejsou-li komišaná přiměřená a sdružení nepřeje si assessovati členy pro běžná vydání, může se vydlužiti na 6 procent od spolkové pozemkové banky do sumy nepřesahující v úhrnu jednu čtvrtinu jejího základního kapitálu.

Zálohy a dividendy. — Zákon vyžaduje, aby jak pozemkové banky tak i farmářská úvěrní sdružení postaraly se o jisté zálohy dříve než mohou nějaké dividendy vypláceti.

Jednatelé pozemkových bank. — V sekcích, kde místní poměry zabraňují utvoření úvěrních sdružení, může vládní rada na půjčky na farmy oprávniti spolkovou pozemkovou banku k povolování půjček prostřednictvím agentů radou schválených. Těmito jednateli budou banky, trustové společnosti, morkyčové společnosti neb spořitelny, mající státní čartr. Mohou obdržeti jako plat skutečné vydání spojené s půjčkou a kromě toho sumu nepřesahující polovici jednoho procenta ročně na nesolacanou základní jistinu půjček jejich prostřednictvím uzavřených. Když rada na půjčky na farmy rozhodne, že určité místo jest přiměřeně obslouženo sdruženími pro půjčky na farmy, žádné další půjčky prostřednictvím jednatelů nejsou uzavírány.

Podílové (joint-stock) pozemkové banky. — Kromě soustavy 12 spolkových bank pozemkových a národních sdružení vypůjčovatelů k půjčkám na farmy zákon dovoluje zavedení "joint-stock" pozemkových bank a oprávnjuje je k vedení obchodu půjčováním přímo dlužícím se na jistotu morkyčů na farmu a vydávati dluhopisy na farmářské půjčky. Banky tyto musejí míti základní jistinu ne menší než \$250.00. Jsou pod dozorem vládní rady na půjčky na farmy, ale vláda jim finančně nepomáhá.

Pozemková podílová banka jest sprostěna mnoha podmínkám uložených spolkovým pozemkovým bankám. Podléhajíce padesáti a dvacetiprocentnímu omezení hodnoty a omezení pokud se týče území, banka taková může půjčiti více než \$10.000 jednotlivci a není omezena na povolování půjček za účely vytknutými v případě spolkové pozemkové banky.

Banka "joint-stock" zrovna jako federální pozemková banka nesmí z morkyčů na farmy čítati úrok vyšší než 6 procent, aniž takový úrok smí přestoupiti o více než 1 procento úrokovou stupnici, jakou platila banka na své poslední vydání dluhopisů. Banka "joint-stock" jest omezena ve vydávání svých dluhopisů na 15-krátě tolik, co obnáší její základní jistina a přebytek.

Mezi omezeními uloženými na tyto banky zákonem, jest předně, že na jejich morkyčích musí býti postaráno o nějaký umořovací systém splácení, jaký je předepsaný v případě půjček pozemkovými bankami, a za druhé, že v žádném případě nesmějí vyžadovati nebo pod nějakou formou nebo předstírkou přijmouti komišané nebo plat, který není zákonem povolen a radou na půjčky na farmy schválen. Dluhopisy pozemkových bank jsou sprostěny placení daní, ne však jejich základní kapitál.

Povšechná ustanovení. — Prostřednictvím rady na půjčky na farmy dodává zákon potřebné síly k častým revším bank a sdružení k patřičnému vymazání morkyčů a k bezpečnému uložení morkyčů nabídnutých co jistota za dluhopisy, (bondy). Když některý morkyč za jistotu na dluhopisy nabídnutý jest odvolán, musí dáti banka novou jistotu jinými morkyči nebo jinou uspokojivou jistotou. Velké pokuty nebo uvěznění, nebo obojí jsou stanoveny na překročení zákona tohoto, zneužívání úřadu, podvod, zpronevěru nebo jiné nezákonné jednání.

K našim vyobrazením.

O ILLUSTRACÍCH POVÍDEK "FILMVILLE" A "LÁSKA SERGEANTA BOHUNA." Čtenáři kalendáře "Amerikán" měli již po několik let příležitost pozorovati, že ilustrace našich povídek liší se úplně od ilustrací ve všech jiných kalendářích. Na každém z obrázků v našich kalendářích je viděti, že jest vzat ze skutečnosti, tak věrně a živě, že to ani nejzdařilejší kresba nebo malba nemůže lépe vystihnouti. Jest to proto, že naše ilustrace jsou skutečnými fotografiemi skutečných výjevů čili živých obrazů sestrojených tak, aby výjev, který mají vypodobniti, do nejmenších podrobností vystihovaly.

Tento způsob ilustrování jest mnohem obtížnější a nákladnější nežli pouhé kresby, neboť jest zapotřebí k představování jednotlivých úloh zkušených hereckých sil, celý personál musí býti převážen na místa, kde jest možno zachytiti pravou scenerii, fotografování musí se říti expertem atd. Za to jsou však odměnou krásné výsledky, to jest vyobrazení nepřekonatelná co do krásy a věrnosti.

Kalendář "Amerikán" byl první českou publikací, která tento moderní způsob ilustrování povídek zahájila, a to vyobrazeními, která byla uveřejněna v ročníku na rok 1913.

V letošním ročníku kalendáře našeho překvapily a potěšily zajisté každého čtenáře ilustrace k moderní romanci Pšenkově "Filmville" a k vojenské povídce "Láska sergeanta Bohuna", sepsané vojínem Spoj. Států, sergeantem Ant. Julisem, nyní na Havajských ostrovech sloužícím. Podrobnější prohlédnutí vyobrazení těch vyvolá v každém podív, jakého důmyslu muselo býti použito nejenom k sestavení složitých scén, ale i k nalezení příhodných míst, ať již pro obrazy fotografované v přírodě nebo v plesové dvoraně či v hotelové hovorně atd.

Tyto ilustrace v letošním kalendáři zhotoveny byly za účasti některých našich znamenitých domácích hereckých sil, jichž tváře budou mnohými návštěvníky českých divadel poznány, řízením pořadatele t. k. redaktora R. J. Pšenky, jenž tento způsob ilustrování před pěty lety do českého tisku zavedl.

Fotografování, o jehož mistrnosti ilustrace nejlépe svědčí, obstaral pan Rudolf V. Smutný, expert ve svém oboru, jenž po osvojení si svého umění u nejlepších fotografů v Praze a ve Vídni zdokonaloval se na odborníka v Německu a Francii dříve nežli se usadil v Americe, kde má nyní své moderně zařízené studio v č. 703 východní 43. ul. v Chicagu.

TŘI CHICAŽSKÁ KREMATORIA. K postupu pohřbívání ohněm mezi americkými Čechy. Dne 5. listopadu r. 1914 zahájena byla činnost prvního českého krematoria na světě, onoho v Chicagu na Českém Národním hřbitově. Ve starých vlastech, ačkoliv jest tam dosti přívrženců způsobu pohřbívání zemřelých ohněm, nedovoľovaly rakouské zákony postavení krematoria a pozůstatky těch, kdo sobě přáli býti po smrti zpopelněni, musely býti vozeny do krematorií v Německu.

V Americe, kde náboženská svoboda podporovala rychlý rozkvět volné myšlenky, mělo spalování mrtvých svoje přívržence po několik posledních desetiletí. Pohřbívání ohněm ve větším počtu mezi krajaný možno sledovati od r. 1893, kdy bylo postaveno krematorium na hřbitově Graceland. V krematoriu tom, jež zříme na vyobrazení na str. 84. (nahore) spáleno bylo celkem as 60 těl našich krajanů. Od roku 1909, kdy postaveno bylo nové a nádherné krematorium na hřbitově Montrose, téměř přímo naproti Českému Národnímu hřbitovu na Crawford ave., dávali krajané pozůstatky svých drahých pohřbívatí ohněm v tomto novém zřízení, modernějším a Čechům, vesměs v západní části Chicaga bydlícím, přístupnějším. V tomto krematoriu, jehož vyobrazení zříme druhé v řadě na jmenované stránce, spáleno bylo celkem za pět a půl roku do postavení českého krematoria as 130 těl našich krajanů.

Touha jevíci se mezi chicažskými svobodomyšlnými Čechy, aby na důkaz svého uvědomění měli svoje vlastní krematorium, došla splnění, když se myšlenky té ujal zámožný sbor Českého Národního hřbitova v Chicagu a rozhodl se postaviti krematorium co možno nejmoderněji a v každém ohledu nejdokonaleji zařízené. Tato myšlenka stala se skutkem a dne 5. listopadu r. 1914 zahájena byla činnost tohoto nového ústavu, dokazujícího nanovo vyspělost chicažského Čestva, když zpopelněny byly v retortě prvního českého krematoria pozůstatky Josefa Bezděky, nešťastného potulného česko-amerického literáta, jehož práce jsou čtenářům tohoto kalendáře dobře známy.

V prvním roce činnosti spáleno bylo v českém krematoriu 79 těl zesnulých krajanů a krajanek; v druhém roce do konce srpna 1916 celkem 68 těl.

České krematorium, jehož vyobrazení doplňuje trojici chicažských krematorií vypočetných na str. 84. postaveno bylo celkovým nákladem as \$100,000 a vyznačuje se nejenom nejdokonalejším zařízením retort čili pecí, ve kterých ztravuje se mrtvola bílým žárem plynu vyvozovaného elektřinou z oleje za méně nežli 60 minut, ale i nejkrásnější hřbitovní kaplí v Chicagu a moderně zařízeným kolumbariem na umístění uren s popelem. České krematorium postaveno bylo dle plánů a pod řízením českého architekta F. Randáka v Chicagu.

HURYKÁN V GALVESTONU. Obrázek na straně 91. předvádí nám smutný pohled na dílo rozkáčeného živlu. Jest to část přístavní hráze v městě Galvestonu ve státu Texasu, pobořená strašlivou vichřicí a zuřivým vlnobitím, které navštívily Galveston a celé jihovýchodní pobřeží Texasu ve dnech 16. a 17. srpna r. 1915.

Město Galveston zachráněno bylo tentokráte od záhuby, jaká je postihla roku 1900 (a byla v tomto kalendáři podrobně vylíčena poutavou povídkou od H. Chotka v ročníku 1906.) velkou mořskou hrází, kterou sobě postavilo k ochraně po katastrofě z r. 1900 nákladem mnoha millionů. Ale ani tato obrovská hráz neuchránila ostrovní město od strašlivých ztrát na životech i na majetku. Pokud bylo možno zjistiti, vyžádala si děsná bouře 33 lidských životů a škoda na hrázích, ulicích, budovách a jiných zařízeních odhadována byla na \$5,000,000. Vichřice, která se hnala příšernou rychlostí 90 mil v hodině od západní ostrovů zdvihla celou hladinu moře do nebývalé výše a dravé vlny kácely vše před sebou, rozlévajíc se daleko přes břeh. Krajané v Galvestonu jižjiž zažili hrůzyplnou noc a několik nezapomenutelných dní.

ČESKO-AMERIČTÍ LÉKAŘI A OŠETŘOVATELÉ V SRBSKU. K ilustraci "Hrob Dra. J. M. Káry" na str. 95 a několika podobiznám na dalších stránkách. Válka, která se v srpnu roku 1914 nad Evropou rozžula přinesla nevýslovná utrpení, strašlivé žně smrti a bědy všeho druhu lidu téměř po celé Evropě ale málokde dostoupily strasti a hrůzy toho stupně jako v Srbsku, vyčerpaném dvěma předchozími válkami a k boji s mohutným a moderně vypraveným nepřitelem naprosto nepřipraveném. Čeho se Srbům hned od počátku války nejvíce nedostávalo, byla lékařská pomoc pro raněné a nemocné vojiny i pro ostatní obyvatelstvo nedostatečně v ohledu zdravotnickém opatřené.

Když začaly ze Srbska docházeti první zvěsti o spoustě raněných, kteří hynou následkem nedostatku lékařského ošetření a o epidemiích, které s sebou válka přinesla a které kosí vojiny i jiné obyvatelstvo, našlo se několik českoamerických lékařů, kteří poslechli šlechetného hnutí svého srdce a vydali se na cestu do válečné oblasti, na pomoc hynoucímu slovanskému lidu. Otázka finanční tohoto hnutí byla šťastně rozřešena munificencí newyorského filantropa, **Johna W. Frothinghama**, který vydal obnosy jdoucí do statisíců dolarů na vyslání lékařských výprav a zaopatření nemocničního a chirurgického materiálu.

První výprava česko-amerických lékařů a ošetřovatelů vyslaná p. Frothinghamem vyjela z Chicagu a z New Yorku v listopadu. Skládala se z lékařů Dra. Jana Rudiše-Jičínského, Dra. Jana M. Káry, Dra. Ďuro Guči, ošetřovatelských sít Fráni Klepala, Vladimíra Skřivánka, A. Synáčka, pani Selmy Gučové a sl. Hamplové.

Vůdcem a říditelem výpravy byl **Dr. Rudiš Jičínský**, (podoba na str. 195.) známý sokolský pracovník a odborník ve fotografování pomoci paprsků X. **Dr. Jan Kára**, (str. 195.) byl mladým lékařem, synem známého chicažského krajana a spolkového pracovníka p. Matěje Káry. **Dr. Ďuro Guča**, (pod. na str. 197.) jest rodem Slovák z Banátu a jako znalec severoslovanských i jihoslovanských jazyků byl velmi ceňnou složkou výpravy.

Fráňa Klepal, (pod. na str. 203.) který se připojil k výpravě jako ošetřovatel, byl znám chicažským krajanům jako Sokol, sloužil též v armádě strýce Sama, kde absolvoval ošetřovatelský kurs a po dobu svého pobytu ve válečné oblasti na Balkáně uvedl se ve známost všech amerických Čechů jako pilný dopisovatel deníku "Svornosti" a dvoutýdeníku "Amerikána", které jeho zásluhou přinášely v nejpohnutějších dobách zprávy, které byly veškerým českým americkým čtenářstvem přímo hltány. Fráňa Klepal vyznamenal se také tím, že po jednoročním pobytu v Srbsku, když se ostatní členové výpravy nejenom vysílili děsnou spoustou práce ale i zmocnění útrapami a strádáním vraceli ke svým domovům, rozhodl se zůstati s nešťastným národem srbským a prodělal s ním i krutou jeho porážku i vražedný ústup do Albanie, při kterém vojáci a jiní uprchlíci padali podél cesty zmírajíce hladem, mrazem a vysílením. V pozdějším období války procestoval Klepal v rozličných funkcích hlavně jako průvodčí lékařského materiálu Rusko, Rumunsko a Bulharsko, kde mu nanovo hrozila záhuba, když jej chtěli Bulhaři vyslati na další cestu přes Rakousko.

Tato výprava česko-amerických lékařů a ošetřovatelů pobyla v Srbsku rok, ale hned v prvních měsících ztratila dva z nejlepších svých členů. Zrádná epidemie tyfová, která zachvátila celou zemi a kosila oběti po tisících, vyhubivši téměř třetinu obyvatel Srbska, našla si oběti i v česko-americké výpravě. Nejdříve byl to dr. Guča, který byl skvrnitým tyfem zachvácen, ale jeho oddaná manželka, **paní Selma Gučová**, (podobá na str. 107.) se kterou byl teprv rok oddán, ošetřovala jej s takovou péčí, že jej vyrvala z náruči téměř jisté smrti. Dr. Guča se však ještě úplně nepozdravil, když jeho milovaná družka byla postižena toutéž strašlivou nemocí a v několika dnech skácena v hrob v daleké cizině. A sotva uplynul týden od jejího pohřbu, zemřel na tutéž nemoc mladistvý lékař, dr. Kára, dne 27. února 1915 a byl na hřbitově ve Skoplji pohřben v zemi, za jejíž lid, a zároveň za svoje pochopení pravé humanity dal svůj šlechtitý život. Jméno Dra. Káry zůstane navždy ozdobou česko-amerického lékařstva stejně jako jména ostatních členů této první i dalších výprav, kteří svoji vědu a svoje síly šli věnovati tam, kde bylo trpícím a ohroženým pomoci nejvíce zapotřebí.

Dalšími členy první výpravy byli známý chicažský sokol **Vladimír Skřivánek**, sl. **Hamplová** z New Yorku, která ošetřovala se vši možnou péčí Dra. Káru v jeho nemoci, byvši s ním od několika týdnů zasnoubena a jež později našla chladný hrob v Jaderském moři při potopení parníku Brindisi a newyorský ošetřovatel **A. Synáček**, který rovněž zahynul při námořské katastrofě, když se ubíral do Srbska podruhé.

První výprava, vedená Drem Rudišem-Jičínským následována byla dalšími lékaři, kteří ve skupinách se na srbské bojiště odebírali. Po úmrtí Dra. Káry sesílána byla první výprava mladým polským a v českých kruzích dobře známým lékařem, **Drem G. M. Czajou**, (podobá na str. 211.) a s výpravou Rockefellerovou odebral se do Srbska v květnu r. 1915 český lékař **Dr. G. A. Lurie**, (str. 205.) který pobyl v nešťastné zemi půl roku a přivezl si mnohé cenné zkušenosti.

V prosinci roku 1915 vyslána do Srbska panem Frothinghamem druhá výprava, v jejíž čelo postaven nedávno teprve z oněch končin se navrátilší Dr. Ďuro Guča. V této výpravě jel známý český lékař **Dr. Eduard Čunát**, (str. 209.), ošetřovatel Synáček, sl. **Hamplová** a z Chicaga známá Slovenka, slečna **Mariana Lamošová**, (str. 201. Tato výprava setkala se se žalostným koncem. Až do Itálie dostali se šťastně, ale když jeli z italského přístavu do černohorského přístavu Baru, narazil parník Brindisi, po kterém jeli zároveň s několika sty černohorských dobrovolníků z Ameriky, na minu a v několika minutách se potopil. Na tři sta černohorských junáků chvátajících na pomoc ohrožené otčině utonulo a s lodí potopilo se i tisíce liber lékařského a nemocničního materiálu poslaného panem Frothinghamem a na Balkáně tak potřebného.

S lodí Brindisi utonula i šlechtitná sl. **Hamplová** i dobrosrdečný a vždy veselý ošetřovatel Synáček. Dr. Guča, Dr. Čunát a sl. **Lamošová** se šťastně zachránili, ale za cenu nevýslovného utrpení. Teprve po hodinách pobytu v ledové vodě byli vytaženi a to porážku, nevědouce jeden o druhém. V té době byly již zbytky armády srbské na plném ústupu před strašlivou přesilou bulharských, rakouských a německých vojsk a výprava neměla více účelu, proto se vrátili dří. Guča a Čunát do Ameriky. Ale sl. **Lamošová** vydala se přece dovnitř země a prodělala s posledními zbytky Srbů ústup do Albanie zasněženými horskými stezkami a byla svědkyní děsných a srdceozrývajících výjevů hrůzy, utrpení a smrti. Teprve po těchto zkušenostech vrátila se do svého chicažského domova.

KAREL VOPIČKA, americký vyslanec do balkánských států s manželkou a dcerami a právník **L. N. Pitrowski** z Chicaga. (K vyobr. na str. 107). Jiným krajanem americkým, kterému souzeno bylo bráti účast na válečných událostech, jest pan **Karel Vopička** z Chicaga, jenž r. 1913 dosáhl nejvyšší hodnosti jaké se kdy dostalo americkému Čechu, byv jmenován washingtonskou vládou vyslancem do balkánských zemí, Srbska, Bulharska a Rumunska se sídlem v Bukurešti v Rumunsku. Úloha pana Vopičky jako diplomatického zástupce Spojených Států na Balkáně byla již před válkou obtížná ale s válkou nadešly našemu krajanu úkoly, které se zdály mnohdy přesahovati lidské síly. Nicméně dostal p. Vopička všem těmito těžkým zkouškám skvěle a získal sobě chválu a uznání jak vlády tak veškerého amerického lidu. —

P. Vopička byl před svým jmenováním do diplomatické služby předsedou pivovaru Atlas v Chicagu a v politickém životě účastněn byl po dvě poslední desetiletí velmi činně. Jako demokratický kandidát do kongresu byl poražen r. 1908 pouze zásluhou republikánské záplavy při presidentských volbách, za to ale dostalo se mu po několika letech úřadu daleko vyššího a důležitějšího.

Na vyobrazení našem zřime vyslance Vopičku s manželkou a se dvěma z jeho dcer, které pobýly s ním v Rumunsku po dvě léta a navrátily se do Chicaga na jaře r. 1916. S nimi zachycen jest na obrázku právník L. N. Piotrowski, který byl vyslán do válečné oblasti chicažskými časopisy a na své cestě navštívil p. Vopičku v lázních na Černém moři, kde byla tato fotografie brána.

Rumunská královna-vdova Alžběta, známá pod svým básnickým jménem CARMEN SYLVA. (K podobě na str. 101.) Dne 2. března r. 1916 zemřela rumunská královna-vdova Alžběta, jež byla pozoruhodným zjevem mezi korunovanými hlavami. Tato žena byla známa světu mnohem více jako básnířka pod svým poetickým pseudonymem Carmen Sylva nežli jako královna, a rumunskému lidu byla známa jako štedrá do-brodějka. Narodila se roku 1843 jako princezna z Wiedu a od mládí jevila zálibu v poesii. Roku 1868 provdala se za Karla z Hohenzollernů, zvoleného za rumunského knížete vladaře, po jehož boku vládla zemi do roku 1914, kdy starý král zemřel. Alžběta přežila svého chotě pouze o dvě léta. Pomník postavila sobě za živa nejenom pěknými pokusy v belletrii a poesii, ale četnými školami, nemocnicemi, musey a jinými kulturními a humanitními ústavami, které své adoptivní zemi založila.

IRMA KADIČOVÁ, nejmladší česká tanečnice. (K vyobr. na str. 115.) V době, kdy tato fotografie byla brána, r. 1915, byla mladá Irma bez odporu nejmladší českou umělkyní, vystupující před širokou veřejností vůbec. Byla pouze šest let stará, ale měla za sebou již množství pozoruhodných úspěchů. Maličká Irma jest dcerou manželů Kadičových v Chicagu jest tanečnicí rozenou, nadanou obdivuhodnou gracií a půvabem, které z ní činí při její vzdušné lehkosti a rozkošné tvářičce zjev okouzlu-jící. Sama od sebe interpretuje každou klasickou skladbu, to jest tančí k jejím zvukům origi-nelním způsobem. Mimo to dostává se jí ale pečlivého výskolení v klasickém i moderním solovém tanci, tak že jest možno divence této prorokovati skvělou budoucnost na dráze umělecké. Již jako sedmiletá divenka, v letě r. 1916 byla engažována jednou velkou společností vydávající fotohry k účinkování před kinematografem.

PROF. ŠTĚPÁN KOTT, zasloužilý český jazykoznalec a paedagog. (K pod. na str. 151.) Dne 3. srpna 1915 zemřel v Praze nestor českých vědeckých spisovatelů a jeden z prvních členů České Akademie, profesor Štěpán Kott, lexikograf a překladatel římských klasiků. Zesnulý paedagog byl neúmorným pracovníkem a jako gymnasiální profesor vedle vyučování vybudoval mnohá literárně vědecká díla trvalé ceny. Jako profesor působil v Jindřichovu Hradci, Jičíně, Gorici, Olomouci a od roku 1868 na akademickém gymnasiu v Praze. Mezi jeho žáky na gymnasiích těchto byli nejlepší pozdější čeští jazykoznaenci, Gebauer, Niederle, Bartoš a Lepař. Hlavním dílem Kottovým byl mnohodílný velký Kottův slovník, práce to mravenčí píle a vzácné důkladnosti.

Nemilou náhodou byly podpisy pod fotografiemi Karla Adámka a prof. Fr. Kotta převráceny, takže vyobrazení na levé straně jest Karel Adámek a na pravé straně prof. dr. St. Kott.

KAREL ADÁMEK, český politik a národohospodář. (K pod. na str. 151.) — V uplynulém roce dosáhl pětasedmdesátky zasloužilý národní pracovník, Karel Adámek, člen panské sněmovny, spisovatel, politik a národohospodář. Politická práce Adámkova na radě říšské, na sněmu království českého i v čele okresního zastupitelství hlincekého jest tak obsáhlá, že právem Karel Adámek zejména v oboru sociálně politickém, národohospodářském a školském platí za autoritu.

EMIL BACHMAN, českoamerický novinář a národní pracovník. (pod. na str. 155). Jedním z mužů, kteří na půdě této nové vlasti podnikli tuhý boj o uplatnění se a pro které bude místa ve stránkách historie české Ameriky, byl Emil Bachman, který zemřel v Chicagu dne 21. února 1916. Bachman byl rodákem z Bykošev v Čechách a jako hoch nabyl odborného vzdělání na obchodní akademii v Praze. Po vystudování zcestoval země balkánské, kde se přiučil jihoslovanským jazykům. V roce 1888 přijel na svých cestách do Ameriky a ihned v New Yorku zúčastnil se ruchu novinářského. Později vydával v Chicagu humoristické a satyristické týdeníky "Čmuchaček" a po zániku tohoto "Nový Věk". V těchto podnikcích pochoval vše co měl ale zanechav novinářství, zařídil sobě obchod s prapory, odznaky a spolkovými potřebami, který přivedl k značnému rozkvětu. Súčastnil se horlivě prací národních a jako prostředník mezi Čechy, Slováky a Jihoslovány dostal jméno "slovanského konsula".

DR. ČENĚK ZÍBRT, český kulturní historik a spisovatel. (K pod. na str. 159.) Mezi českými vědeckými spisovateli a historiky jedno z předních míst zaujímá vždy bude profesor dr. Čeněk Zíbrt, vynikající kulturní historik a bibliograf, který v těchto letech přestoupil padesátku svého plodného života. Do literatury vstoupil

Zíbrt již jako student v letech osmdesátých. Svoje vědomosti doplnil studiem na universitách slovanských i jinonárodních. Mnoho svojí vzácné pile věnoval knihovně Musea království Českého jejímž vrchním bibliotékářem jest od roku 1904. Jest spoluzakladatelem s prof. Niederlem národopisného sborníku "Český Lid" a redigoval řadu let Časopis Českého Musea.

Socha JANA AMOSE KOMENSKÉHO od českého sochaře JOSEFA DRAHOŇOVSKÉHO. Tak jako se prohlubuje poznání a ocenění významu nesmrtelného "Učitele národů", Jana Amose Komenského, tak množí se po městech českých pomníky, jimiž jest tento muž, jeden ze dvou největších synů české vlasti lidu našemu připomínán. Vyobrazení na str. 168. předvádí nám jednu z nejnovějších soch Komenského vytvořenou Josefem Drahoňovským a určenou pro novou školní budovu v Ústí nad Orlicí.

VÁCLAV NĚMEC, prezident obchodní komory pražské. (K pod. na str. 171.) Pražanům známý majitel zlatnického a klenotnického závodu v Praze, Václav Němec, jest již od roku 1881 činným členem Obchodní a Živnostenské Komory pražské a od roku 1910 jejím prezidentem. Jeho činnost dala vznik mnohým důležitým institucím národním, tak ku př. Technologickému Průmyslovému Museu Obchodní Komory. Němec byl velice činným při zakládání odborového a pokračovacího školství i v životě politickém jako zemský i říšský poslanec a přisedícího Zemského výboru.

PROF. JOSEF JEDLIČKA, rektor vysokého učení technického v Praze. (K vyobr. na str. 175.) Prof. Josef Jedlička narodil se r. 1868 ve Zbírce. Po absolvování strojnického odboru na české technice zdokonalil se na hornické akademii v Příbrami a stal se asistentem na vysoké škole pražské, ze které byl nedávno vyšel. Vykonal mnoho studijních cest a byl i v Severní Americe. Má za sebou řadu literárních prací z oboru strojnického. Roku 1915 zvolen byl rektorem České techniky.

PROF. DR. RUDOLF DVOŘÁK, rektor české university a první český orientalista. Roku 1916 postaven byl v čelo nejvyššího vědeckého ústavu českého, slavné university Karlo-Ferdinandské muž, který požívá nejchvalnější pověsti v našem i zahraničním světě vědeckém. Prof. Dr. Dvořák narodil se v Dřítině, r. 1866 vstoupil na universitu Lipskou za účelem studia jazyků a kulturní historie východních národů a r. 1883 povýšen byl na dra. filosofie a nejvyšší chválou na tomtéž ústavě. Tak se dostalo českému národu odborníka na poli úplně neobsazeném a dr. Rudolf Dvořák stal se r. 1884 profesorem orientalské filologie na pražské universitě. Roku 1900-1 byl děkanem fakulty filosofické a po čas redigoval velký Ottův slovník naučný.

JAKUB SEIFERT, člen Národního Divadla v Praze (k pod. na straně 193.) dovršil r. 1915 svoji sedmdesátku, maje svoje jméno zaznamenáno v historii českého divadla mezi nesmrtelnými. Šel s českou Thalí od skromných počátků v divadle prozatímním k mohutnému rozvoji v divadle Národním a stanul až na vrcholu tvoření uměleckého. Pro Seiferta vyhledávány a psány byly zvláštní úlohy. Starší generace návštěvníků českého divadla chová jej v paměti jako jednu z nejdražších vzpomínek.

JUDR. OTOKAR svob. pán PRAŽÁK, moravský politik a vůdce moravských Čechů, zemř. 18. října 1915. (K vyobr. na str. 217.) V Pražákovi ztratila Morava jednoho ze svých předních národních a politických pracovníků. Dr. Pražák byl vynikajícím členem sněmu moravského a býval poslancem na radě říšské. Po dlouhá léta byl považován za vůdce moravských Čechů.

Narodil se roku 1858 v Brně a dosáhl doktorátu práv na pražské universitě. Stál v popředí českého spolkového života na Moravě, zejména byl činným v družstvu Národního divadla v Brně, jehož byl po několik let předsedou.

KATEŘINA FUEGNEROVÁ, choť spoluzakladatele sokolstva. (K pod. na str. 217.) Jeden z obou zakladatelů našeho sokolstva, Jindřich Fuegner měl za manželku ženu ducha ušlechtilého a citu jemného, která jej v jeho práci pro národ silila a podporovala. Byla to paní Kateřina Fuegnerová, za svobodna v Praze známá Katynka Tureckých. Ačkoliv byl Fuegner o 12 let starší nežli jeho choť, bylo manželství jejich svazkem ideálně harmonickým, lidí ušlechtilých. Ačkoliv byla děvčetem z obyčejné staropražské domácnosti, vyvinula se po boku svého chotě v ženu, která rozuměla jeho vyšším tužbám a ideálům a hořela sympatií pro všechno co Jindřich činil a miloval. Tito lidé, kteří se tak zasloužili o český národ, byli vychováni v duchu německém a teprve v pozdějších letech učili se správně česky.

Paní Kateřina Fuegnerová byla matkou choti druhého zakladatele sokolství, paní Renaty Tyršové.

Presidenští čekanci do národních voleb roku 1916.

(Vyobrazení na stránce 32.)

Národní demokratická konvence, která se konala v městě St. Louisu v měsíci červnu r. 1916 zvolila jednomyslně za kandidáta presidentství do voleb dne 7. listopadu nynějšího presidenta Woorowa Wilsona a za kandidáta místopresidentství dosavadního místopresidenta Thomase Riley Marshalla.

Pan Woodrow Wilson, jenž byl uznán svoji stranou ku konci své první presidentské lhůty za hodného znovunominace, jest rodákem z Virginie, kde se narodil ve městě Staunton roku 1856 a studoval práva na universitě v Charlottesville v tomtéž státě. Byl profesorem na některých universitách, a od roku 1903 presidentem slavné university Princetonské. Roku 1910 se odhodlal vstoupiti na kolbiště politické a byl jmenován kandidátem na guvernérství státu New Jersey. Byv zvolen gubernérem, ujal se svého úřadu v lednu roku 1911. Od té doby již neopustil kolbiště politické, ačkoliv i ve svých pozdějších úřadech se nevzdal úplně činnosti literární, která mu zvláště v oboru historie a sociologie zjednala místo mezi předními současnými vědeckými spisovateli Spojených Států.

Na demokratické národní konvenci v Baltimoru roku 1912 dostalo se mu kandidatury presidentství proti Williamu Howardovi Taftovi, tehdejšímu presidentu a kandidátu strany republikánské a Theodorovi Rooseveltovi, kandidátu strany pokrokové, nově utvořené z odstěpenců od strany republikánské. Při volbách obdržel Wilson 6,286,214 hlasů, Roosevelt 4,126,020, Taft 3,483,022 a socialistický kandidát Debs 8979,011. Obnášela tedy Wilsonova většina r. 1912 nad jeho nejbližším kandidátem 2,160,194 hlasů.

Období první presidentské lhůty p. Woodrowa Wilsona bylo bouřlivé a úkol jeho nejobtížnějším od doby presidenta Lincolna. V druhém roce jeho presidentství vypukla všeevropská válka, která zachvátila málem celý svět a přivedla i Spojené Státy nesčetněkrát do choulstivé a velice nebezpečné situace. Presidentu Wilsonovi a jeho státnímu sekretáři Lansingovi, který za nějaký čas po vypuknutí války nastoupil místo Williama Jenningse Bryana, podařilo se však se ctí udržeti Spojené Státy nad válečným vírem, o čemž praví se v platformě demokratické strany: Zvláště doporučujeme pozornosti amerického lidu skvělá diplomatická vítězství našeho velkého presidenta, který zachoval životní zájmy naší vlády a našeho občanstva a uchránil nás války.

O zvláštních zásluhách demokratické administrace pod vedením Wilsonovým praví se v demokratické platformě toto: Náš zastaralý bankovní a měnný system, který byl úrodným na paniky a finanční pohromy pod republikánskou administrací byl nahrazen zařízením federálních rezervních bank, skutečně to úvěrní demokracie pod vládní kontrolou, který dává hojnost úvěru řádnému průmyslu a činí finanční paniky nemožností. . . . Utvořili jsme federální obchodní komisi k luštění otázek vzniklých protitrustovým zákonem. Upravili jsme celní tarif tak aby přinášel dosti značné příjmy k hrazení výloh vlády v času míru a byl spravedlivým pro odkupníka i výrobce. Postarali jsme se o ochranu dělníka proti nespravedlivým zápořádům a o příležitost spravedlivého soudu před porotou. Postavili jsme na nohy poštovní službu tak že poprvé roku 1913 se zbavila deficitu a začala se vypláceti.

To jsou v hlavních obrysech zásluhy administrace presidenta Wilsona, na které se demokratická strana odvolává před volebním bojem, který skončí u osudí dne 7. listopadu. President Wilson jest krve irsko-škotské, náboženstvím presbyterian, podruhé ženat a otcem tří dečr z prvního manželství.

Kandidát místopresidentství na demokratickém lístku, pan Thomas Riley Marshall, místopresident po dobu Wilsonova presidentství narodil se v Manchesteru v Indianě roku 1854 a jest právníkem. Byl gubernérem státu Indiana od r. 1909 do 1913.

Republikánská konvence, která se konala v Chicagu začátkem června 1916 dala presidentskou nominaci přísedícímu nejvyššího soudu Charlesu Evansovi Hughesovi a místopresidentskou nominaci panu Charlesu Warrenovi Fairbanksovi.

Nejvyšší soudce Hughes (čti hjúz) má v politickém světě reputaci ojedinelou, jakou se snad žádný druhý americký politik nemůže pochlubiti. Jest mužem, který nevyhledával úřadu ale který naopak byl vždy lidem vyhledáván pro určité úřady, k jichž zastávání se svými neobyčejnými právníckými vědomostmi i svým pevným charakterem a neochvěnou poctivostí ve službách lidu hodil.

Rodiče pana Hughesa přijeli do Ameriky z Wallesu a usadili se v Glens Falls ve státu New York. Hughesův otec byl chudým bapstistickým pastorem a dívky nebyly vychovány v žádném blahobytu. Nynější presidentský kandidát studoval na universitě

Brown a graduoval roku 1881. Na to po nějaký čas vyučoval až vstoupil na Columbijskou universitu, aby studoval práva a byl připuštěn k provozování praxe roku 1888. Téhož roku se oženil a později stal se společníkem právnické firmy svého tchána W. S. Cartera v New Yorku. Po třech letech přijal profesorské místo na slavné universitě Cornellské, kde přednášel práva a mezinárodní práva. Po několika letech vrátil se však k právnické praxi, ve které vynikal jako znamenitý debátor a mohutný řečník.

V roce 1905 bylo ve státu New York podniknuto zákonodárnou vyšetřování plynárních společností a Hughes byl zjednan za právníka výboru. V této úloze vynamenal se tak že když následujícího roku vypukly velké škandály v pojišťujících společnostech, kde bylo finančními magnáty hospodařeno s penězi pojištěných skutečně po turecku, byl Hughes ustanoven vyšetřovatelem.

Hughes provedl vyšetřování takovým způsobem, že samovládni pánové, kteří neslýchaným způsobem z obrovských obnosů společnostmi hromaděných těžili, byli ze svých teplých místecek vyhnáni a nové hospodařství zavedeno. Hughes posvitil na metody uchvatitelů nemilosrdným způsobem a získal si tak vděčnost všeho lidu. A tímto lidem byl povolán roku 1906 na stolec guvernérský státu New Yorku, aniž by se byl o kandidaturu sám ucházel. Již tenkrát stál Hughes před voliči svého státu nikoliv jako zvolenec politických bossů ale jako zvolenec lidu. Totéž opakovalo se za deset let, při národní konvenci republikánské strany v Chicagu, kdy pan Hughes nebyl nikterak persona grata v očích politických bossů ale byl zvolen přes jejich hlavy jako jediný muž v republikánské straně, který měl naději na zvolení proti tak silnému soupeři jakým jest president Wilson.

Jako guvernér byl pan Hughes nesmiřitelným pronásledovatelem každého veřejného úředníka, který zneužíval důvěry v něho vložené. Zavedl pomoci zákonodárny zákon o veřejné službě, který sloužil od té doby za vzor téměř pro veškeré státy Unie. V následek svých znamenitých služeb státu byl roku 1908 znovuzvolen. Po skončení druhé guvernérské lhůty byl jmenován presidentem Taftem za předsedícího nejvyššího soudu Spojených Států a tu zdálo se, že jest pro veřejný politický život navždy ztracen.

Ale když roku 1916 jeho strana potřebovala muže, který by ji vedl do jednoho z nejtěžších volebních bojů jaký jí kdy bylo podniknouti, našla si Hughese i na soudcovské stoličce a aniž by se byl Hughes do poslední chvíle prohlásil, zdali nominaci přijme, byla mu tato dána. Pan Hughes nominaci přijal a současně resignoval na místo soudcovské, aby se mohl připravit k velké kampani.

Kandidátem místopresidentství na republikánském lístku jest pan Charles Warren Fairbanks, narozený v Ohiu roku 1852, který byl již jednou místopresidentem a to za presidentství Theodora Roosevelta od roku 1905 do r. 1909. Pan Fairbanks došel sobě značných zásluh jako člen vysoké komise Spojených Států a Velké Britanie na urovnání kanadských sporných otázek, jmenovitě pokud se týkalo lovu tuleňů na Aljašce.

Paměti českých osadníků v Americe.

Kateřina šmrhová a vnučátkem.

KATEŘINA ŠMRHOVÁ z Milligan,
Nebr. Mezi krajany, usazenými v jiho-východní části nebraského okresu Fillmore a k ní přiléhající západní části sousedního Saline, kde se našinců počítá do tisíců, není jistě nikoho, komu by nebylo známo jméno Šmrha. Po třicet let jest tak úzce spojeno s našim životem veřejným a hlavně národním, že se stalo takřka synonymem pro národní snažení a uznáváno jest za průkopníka českých ideálů a tužeb "tak zv. osadě milliganské, nechť již tyto zvitězily nebo nám připravily sklamaní. Po 30 let stáli Šmrhové v prvních řadách bojovníků za ně. Nejprve to byli staří manželé, Karel Šmrha a jeho choť a když roku 1908 "dědeček" Šmrhů odešel si odpočinout na Národní hřbitov milliganský a babička ustoupila do ústraní, nastoupily jejich místa dívky. Po osadu milliganskou a její dějiny bude míti jméno Šmrha vždy svůj veliký význam a proto, aby zachován byl ná-

stin cesty života zakladatelů této rodiny, vyžádal jsem si na babičce Šmrhové interview, jehož stručný obsah zde podávám: "Moje rodné jméno bylo Stullíková a narodila jsem se v malovském mlýně u Klatov, ale když mi byly tři roky, odstěhovali se rodiče do tak zv. "prostředního" mlýna na řece Otavě u Horažďovic, kde byl dědeček (otec mého otce) mlynářem. Tam jsem chodila do obecné školy k učitelům Šváchovi a J. Ševčíkovi, otci světoznámého učitele houslí, Otakara Ševčíka. Ten byl mým spolužákem po pět let. Hoši a děvčata měli třídy zvláště a pan učitel Ševčík učil nás, děvčata, než svého hochu, Otakara, si vzal do třídy mezi nás holky. Paní Ševčíková nás vyučovala němčině, jakož i zpěvu na kruchtě děkanského chrámu. Paní Majdalena Majerová, choť kancelisty nás vyučovala ženským ručním pracím a chodilo k ní mnoho měšťanských a mistrovských dcerek. Když mi bylo 14 let, odstěhovali se rodiče do Rábi, dvě hodiny cesty od Horažďovic vzdáleného, které jest historicky známo svým starým hradem, při jehož dobývání náš národní hrdina, Jan Žižka z Trocnova přišel o zrak. Zde jsem pobyla s rodiči dva roky, načež mne poslali do Horažďovic do kláštera do školy. V 18 letech jsem se vrátila domů a ve 20 jsem se provdala za Karla Šmrhu, z Rábi. Byl sice z hospodářství, ale vyučený sedlák a byl ve světě na zkušenou. Usadil se ve Štýrsku ve Forderbergu a přijel domů na návštěvu a při tom jsme se vzali. To bylo roku 1873. Hned po veselce jsme odjeli do Štýrska, kde měl manžel obchod. Tam jsme pobýli 3½ roku. Narodily se nám tam dvě dítka, Pavlína a Karel, kteří jsou rozeni "štajeráci". Zastesklo se nám po vlasti a odjeli jsme zpět do Čech. Manžel začal obchod v Kolinci, kde se nám narodily dítka: Václav, Marie a Anna. V roce 1882 přijel do Kolince na návštěvu "Amerikán", jakýsi Edmund Vojáček, truhlář z New Yorku a pobyl ve svém rodišti asi půl roku. — To se ví, že se stal tam ihned středem všeobecné pozornosti a každý chtěl od něj slyšet jak to vlastně opravdu v té vychválené Americe chodí. Jeho vypravování vzbudilo v mnohých chuť k vystěhování se a můj muž byl mezi nimi. Tak se pustili on, jeho bratránek Vincenc Šmrha a jistý J. Hampl za moře. Ženy nechali napřed doma, neb chtěli jeti jen tak více jako na zkoušku. Hampl a Vincenc Šmrha měli za 3 měsíce té zkoušky až dost, ale mému muži se nechtělo tak brzy povolit. V New Yorku se mu také nelíbilo, poněvadž nemohl dostat práci při svém řemesle a musel jít letovat plechové vojáčky a podobné hračky ze dvou kousků plechu sekané a pak spájené dohromady. Proto, když jeho kamarádi vzali do zaječích a jeli zpět, pustil se na západ do Nebrasky, kde slyšel, že je lepší příležitost k uplatnění se a zbudování budoucnosti. Jel k Milligan ku známým, Koutenským. Hnedle ale dostal práci v Exeter u sedláka, Američana, a netrvalo dlouho, že začal sám pro sebe. Já zatím čekala v Čechách na jeho podíl s pěti dětmi. Konečně, dne 16. října, roku 1884 jsem vyjela za mužem. V New Yorku v Castle Garden na nás čekali dobří lidé a sice krejčí V. Petrů. Ona byla z Rábi a on z Bojanovic. U nich jsme museli pobýt 10 dní, abychom si na tu dlouhou cestu odpočinuli a pak jsme teprve jeli dále. Muž měl už pro nás domov připravený a tak jsme zůstali v Exeter 3 roky. Byli jsme zvyklí z Evropy společenskému životu a věru, že se nám ani zde po něm nemuselo stýskat. Tenkrát se zde hrávala divadla velmi pilně a tu já, muž i starší děti, Karel a Pavlína, všichni jsme byli "na prknech". Můj muž a A. Kouba stále měli něco "rozděláno" a u nás se věčně rozepisovaly a cvičily úlohy. Museli jsme jezdit z Exeter a později z Genevy, kam jsme se přestěhovali, až do Milligan na zkoušky a jezdili jsme rádi. Tenkrát se to nepěčetělo v automobilu za chvilku, ale jelo se koňmo pomalu a v noci zpět. Život se od té doby značně změnil a snad proto, že se lidem lépe vede a jest jich zde více, tak že se stýkají neustále, již se ani tak na společenské schůzky a sousedské zábavy netěší. Z Genevy jsme se po 3½ roce vrátili do Exeter, kde začal můj muž hostinec, ale když po dvou letech byly hostince zavřeny, předsídlili jsme se do Milligan, (roku 1894), které již zůstalo našim trvalým domovem. Muž opětně sedlal. President McKinley jej ustanovil poštmistrem, kterýžto úřad zastával 10 let, avšak poslední 3 roky, kdy byl nemocen, zastávala jej na poště dcera Anna. Dne 18. července r. 1908 vysvobodila smrt mého manžela z hrozného utrpení, kruté nemoci rakovin a uložení byl k věčnému spánku na Národním hřbitově v Milligan, kde tak často řečnil u hrobů krajanů a krajanek jej předšedších. Patřil k Řádu Č. S. P. S. v Crete, s nímž přestoupil k Z. Č. B. J., dále byl členem A. O. U. W. a nadšeným Sokolem. — Ze šesti našich dětí (nejmladší syn Vojta narodil se v Americe), bylo jich 5 učitelé a učitelkami. Nejstarší Pavlína učila až se provdala za krajana Podlešáka, jenž vlastní v Racine, Wis. strojovnu a dílnu na elektrická dynama svého vlastního patentovaného vynálezu. Syn Karel studoval v Lincoln a pak učil zde v obecných školách ve Fillmore Co. Roku 1898 vstoupil co dobrovolník do armády S. S. a 14 měsíců bojoval se svým plukem na ostrovech Filipinských. Po svém návratu byl po dvakráte zvolen okresním školním superintendentem, načež vstoupil do banky v Milligan, jako pokladník, kterýžto místo dosud zastává. Zdá se, že po otci podědil

snahu o život spolkový a uchopil se díla tam, kde smrt vyrvala je otcí z rukou. Byl také předsedou sjezdu klubů Komenského r. 1912 a následující dva roky předsedou této organizace česko-amerického dorostu. Také byl jmenován čestným plukovníkem guvernérova štábu a jest aktivním členem Vysloužilců španělsko-americké války. Syn Václav byl učitel na venkově i v městě, načež šel studovat do Omahy lékařství a usazen jest v Milligan. V posledním sjezdu Z. Č. B. J. byl zvolen úředním lékařem této organizace. Dcera Anna se provdala za Johna Krisla. Když jako zástupce Internatí Harvester Co. byl poslán do Čech, poslala jsem s nimi i nejmladšího, zde rozeného syna Vojtu, aby měl také příležitost poznat vlast a národ svých rodičů. Nyní jest tento nejmladší syn správcem místního obilního elevatoru. Se mnou pak na výměnku zůstala ještě jedna dcera a sice Marie, která jako děcko po záchvatu šarlahu zůstala hluchoněmou. Posílali jsme ji do odborných škol, až se sama stala učitelkou a vyučovala ve školách pro hluchoněmé v Sioux Falls, S. D., ve Washington, D. C. a naposledy ve vyšší škole v Omaze. Nyní zastává místo účetní na zdejší bance. Já pak trávím zbytek svého života vedle syna Karla a těším se nejen z toho, že všechny děti jsou dobře opatřeny, ale že naše práce, vychovati z nich dobré syny a dcery českého národa — nebyla marnou, ba že nese zdárné ovoce i u třetí generace — dětí jejich."

L. W. Dongres.

Matěj Hasík.

MATĚJ HASÍK. V Nebrasce nalézá se dosud na živu hojně pionérů, kteří s holýma rukama, přijedše do státu onoho, začali vzdělávat pusté prerie, aby z krajín, v nichž se usadili, vytvořili pozemský ráj. Oni nedali se odstrašit nesčetnými svízely, tu a tam neúrodami, krupobitím, záplavou kobylek, jež ničily slibnou úrodu kamkoli padly a pod pohromami, nýbrž vždy znovu a znovu pouštěli se s chutí do práce, věduce, že zdar musí býti konečným výsledkem jejich neúporné práce. Jedním z těch pilných a neunavených pionérů v okresu Butler, Nebr., byl pan Matěj Hasík, muž pevné vůle, poctivec naskrze, jenž puzen touhou po svobodnějším zařizení nežli jaké panovalo v jeho otcině, přijel do Soustátí, aby zde zbudoval svůj nový domov. Bylo to ku konci let sedmdesátých, když rozloučil se svými přáteli a vydal se na cestu do Ameriky se svojí manželkou a malým synkem.

Pan Hasík narodil se v Zvěroticích u Soběslavi dne 27. října r. 1847, kde nabyl školního vzdělání v tamní 4-třídní obecné škole, načež pomáhal svému otci při rolničení až do svého 16 roku. Po té vstoupil do učení k místnímu kovářskému mistru Vonešovi, u něhož obdržel "za vyučenou" za půldruhého roku, jelikož byl neobyčejně chápavým a zaměstnání svého dbalým. Rozumí se samo sebou, že u mladíka probudilého bylo rodné místo jeho malým působistěm pro plány, jež do budoucnosti si kreslil, a proto odešel do Vídně r. 1868, kde nalezl zaměstnání ve vládních arsenálech, později však práci tu zanechal a pracoval v různých jiných továrnách. Po šestiletém pobytu ve Vídni vrátil se pan Hasík do svého rodiště, kde za nedlouho se oženil, pojav za manželku Kateřinu Duškovou, a odstěhoval se do Smalče, vesničky v okresu tábořském, kde obdržel místo v obecní kovárně. Zde byl pan Hasík úplně spokojen v rodinném kruhu, od sousedů byl ctěn, avšak ta nešťastná vojenčina visela stále nad ním jako Damoklovův meč, a potlačování svobody v každém směru ztrpčovala mu přece jen pobyt ve vlasti a proto odhodlal se k vystěhování do Ameriky, tím spíše, že stále docházely ze zámoří povzbuzující zprávy o zdejších poměrech životních i veřejných. S rozhodnutím svým dlouho neotálel, a již za nedlouho rozhlížel se po pláních nebraských, přibyl dne 28. září do Crete, Nebr. Odtud odvezl jej farmář p. Václ. Šesták na farmu p. Fr. Jelinka, kde byl v nájmu jeho přítel a spolužák Jan Dušek. Zde přijal práci při mláčení a při vybírání kukuřice, a ve smutných chvílích chopil se klarinetu, aby vypomáhal dědouškovi Brtovi při hře na dudy. Bylť se totiž p. Hasík již v Čechách věnoval nějakou dobu hudbě, a tato znalost byla mu zde několikrát, jako každému hudebníku, k nemalému prospěchu. Práce na farmě v ty časy bylo málo a proto počal se ohlížeti po svém původním zaměstnání, hledaje místo vhodné, kde mohl by započítí kovářství. Za tím účelem vydal pěšky na cestu do okresu Butler a Colfax společně s Janem Zelenkou. Cestou zastavili se na nocleh u jakéhosi

Saxe, blíž Seward, kde první ve svém životě okusili kornového chleba a kašičku. Odtud došli do David City a pak dále do Schuyler, kde našli prvního Čecha, p. M. Bednáře, jenž zabýval se řemeslnictvím. Za nedlouho podařilo se jim nalézt rodáka ze Smolče, pana Váchu, jenž oba odvezl na svou farmu. V sousedství zabral 80⁰ akrů školního pozemku, avšak chtěl, nežli se na něm usadí, navštívit všechny smolečské krajany, a proto odebral se do okresu Butler. Zastavil se nejdříve na farmě Matěje Šonky, a dověděl se zde, že tam právě potřebují dobrého kováře, rozhodl se, že pozemek v okresu Colfax pustí se zřetele a chopí se řemesla. Osada katolická nedaleko Abie nabídla mu místo pro kovárnu, jež bylo kostelním majetkem. A jako pravý kovář, jenž koná všechno ráz na ráz, zajel s p. Šonkou hned pro svou rodinu, která zůstala na farmě p. Tupého do té doby, nežli mohl p. Hasík postavit si kovárnu, která ovšem nebyla žádným velkolepým dílem, neboť byl chudý a velkého dluhu se bál. Kovárna byla 14x20 stopách a půl jí sloužilo za obydlí pro rodinu. Byla to budka jen z jednoduchých prken, bez plastru, bez stropu a bez podlahy. Když v březnu přivezl tam svou manželku a synka, museli tito mnohdy i za dne ležet v posteli, aby nezmrzli. A k tomu přidružily i jiné obtíže; nebylo žádného nářadí, ani do kovárny nástroje, ani nejužší nábytek do domácnosti. Byl nucen tudíž koupiti na dluh kama, měch, kovadlinu, svérák, dvě kladiva a kleště. To byl jeho začátek. Avšak on neoufal. Začal pracovati, pracoval pilně a neunavně a za nedlouho zaplatil své dluhy. Po čase koupil 80 akrů vedle kostela, přestěhoval se na svůj majetek, později přikoupil dalších 40 akrů, jež z prvu měl pronajaté. V tu dobu počal pozorovati, že těžké zaměstnání kovářské počíná zhořbně působiti na jeho zdraví a proto rozhodl se věnovati se úplně rolničení, jemuž věnoval se úplně od roku 1887 a farmařil společně a spokojeně se synem Janem až téměř do svého skonu, který udál se dne 6. července 1915, v den 500-leté památky upálení Mistra Jana Husa, jehož byl velkým ctitelem. Pohřeb staříčkého a zaslužilého krajana konal se ze síně řádu Karel Havlíček, Z. Č. B. J., v Abie, na místní hřbitov. Jak výše praveno, zemědělný Matěj Hasík byl průkopníkem v krajině, kde také život svůj dokončil, a pohřeb jeho plně tomu odpovídal, byly na jeho pohřbu zástupy krajanů z blízka i z dále, kteří přišli rozloučiti se na vždy s mužem, s přítelem, který život svůj zasvětil poctivé práci a dobrým činům. Vědomost a čestná paměť zůstane zachována těm, kteří přinesli do Ameriky svou přičinlivost, svou českou nezdolnost a založili zde šťastnou budoucnost a poměrný blahobyt svým pokolením budoucím. Čest památce p. M. Hasíka a čest našim českým zákopníkům na americkém Západě!

ALOIS WOKÁL s manželkou. Máme v městě New Yorku mnoho starých osadníků, jejichž paměti stojí za zaznamenání, jest jen třeba je navštívit a vyslechnout. Jedním takovým jest Alois Wokál a umínil jsem si dostat ho do Amerikána hlavně k vůli tomu, že v roce 1917 bude tomu 50 let, od založení Tělocvičné Jednoty Sokol v New Yorku a Wokál jest jediným dosud žijícím členem, jenž u jednoty nepřetržitě členem zůstal.

Znám ho sám už 25 let a jeho činnost v Sokole, bylo však třeba získat určitá data, aby článek byl co možná úplný. Alois Wokál narodil se dne 13. března 1847 v Čáslavi, kde jeho otec byl kožešník, on sám pak byl vyučen pasířstvím. Celá rodina vystěhovala se do Ameriky a přistála do New Yorku 29. července 1863, kdy Lojzovi bylo 16 roků. Přijeli sem jeho rodiče, pak bratři František a Vojtěch a dosud žijící sestry pí. Bělská v New Yorku a pí. Kačerová v Brooklyně. Po příjezdu do nové vlasti učil se mladý přistěhovalcům jemnému kovodělnictví, při čemž setrval až do svého ožení se v roce 1872 s Annou Hlaváčkovou z Týnice u Horažďovic, která přijela s rodiči do Ameriky o rok dříve a sice do Bostonu, odkud pak se přestěhovala rodina do New Yorku. Mnohým šňupákům aspoň dle jména známý Karel Hlaváč vyrábětel rakouského rappe byl jejím bratrem.

Když se Wokál oženil, zanechal brzy řemesla a zařídil si hostinec v tehdejší české čtvrti ve vých. Třetí ulici. To bylo v roce 1876 a dařilo se mu dobře až do veliké doutníkářské stávky v roce 1877, kdy měl sice hodně odbytu na zboží, ale

Alois Wokál s manželkou.

většinou na dluh a ztratil mnoho peněz, jelikož mnozí krajané se zapomněli vypořádat i když už potom zaplatit mohli. Potom hostinec prodal a zařídil si nebo koupil jiný až roku 1887 v Dutchkill, nynější části Long Island City radnici dřevěnou to budovu, v níž opět zřídil hostinec, tak že byl hostinským asi 27 roků.

Tu dobu když se Wokál přestěhoval do Dutchkill, byla tam již Těl. Jed. Sokol Fuegner, jež měla velké potíže s tělocvičnou a proto Wokál přistavěl k jeho hostinci tělocvičnu, postarav se tak Sokolíkům o stálou místnost, aby se nemuseli často stěhovat a u cizinců krčit. Budova tato však již nestává neb v roce 1900 shořela.

Když rodina Wokálová přibyla do New Yorku, stával tu jediný spolek a sice Slovanská Lípa, kamž za členy přistoupil s otcem i náš Alois. V roce 1865 založen spolek Včela. Ve spolku tomto zastoupení byli mladší krajané, kdežto v Lípě po většině jejich tatíci a starší lidé. První sobotu v říjnu 1867 podán Josefem Pastorem později v Hamburgu usazeným návrh, aby se z Včely stal Sokol, což se také stalo a tak povstala Těl. Jed. Sokol, při němž z tehdejších členů jak řečeno zbývá jediný Wokál. Zastával snad všechny úřady a výbory, byl cvičitelem, náčelníkem, starostou, hrál divadlo, zpíval atd. Ještě dnes při veřejných vystoupeních vodí Alois své veterány a účastňuje se každého vystoupení na veřejnost, jsa tak nejlepším příkladem jak Sokol má konati své povinnosti.

Nejen dobrým Sokolem byl Wokál, ale i dobrým Čecho-Američanem, stav se roku 1865 spolu se svým, již zemřelým bratrem Františkem členem 55. miličního pluku v New Yorku, kdež byl prvním seržantem, u setniny A, kdežto jeho bratr František byl setníkem. Když vypukla španělsko-americká válka, rozvířila se v bývalém miličákoví vojenská krev opětně i zorganizoval českou setnu v počtu 80 mužů po většině ze Sokolů, jež přidělena byla co setnina G. k 201. dobrovolnickému pluku. Na štěstí byla válka ukončena a pluk rozpuštěn.

Manželům Wokálovým narodilo se 11 dětí, z nichž jsou na živu čtyři dcery a jeden syn. Zemřeli mu dva synové ve stáří 18 a 31 roků a nedávno dcera provdaná za fotografa Základníka, ostatní děti zemřely v útlém věku. Otec jeho zemřel v roce 1895 ve stáří 82 roků.

Wokál byl již dvakrát v Čechách a sice r. 1907 a 1912 a těšil se, že se tam ještě podívá až bude po válce. A může si to dovolit neb jest zabezpečen do smrti, jelikož majetek, který tehdy koupil a dosud drží, vystoupil neobyčejně v ceně a sice postavením mostu Queens Borough, jenž končí právě u jeho majetku, jež mohl již dávno dobře zpeněžit, dal však přednost pronajmutí ho na dvacet roků. Jest a byl vždy činným i v politice ad osud pracuje, zastává jakýsi úřad ve čtvrti Queens. Přejeme starému harcovníkovi sokolskému a jeho manželce, aby mnoho let užíval ve zdraví ovoce svého dlouholetého snažení.

Tomáš Šteffek.

TOMÁŠ ŠTEFFEK. Abych o něm psal jako o starém osadníkovi nebylo by snad správné, jelikož on starým ani být nechce a proto by tomuto článku lépe slušel nadpis "Dlouholetý osadník."

Potkám Tomše a vzpomínám jak dlouho už ho znám a táži se: "Jak jsi byl stár, když jsi sem přijel a jak jsi tady dlouho?" "Bylo mi 11 roků a jsem tu 43 roky." Počítám v pravím: "Ale já myslel, že jsi mladší a zatím ty máš moje léta." "A já jsem zase myslel, že ty jsi mladší", odpovídá Tomeš. Když jsme si vzájemně potvrdili, že jsme oba "mladší", žádám Tomše o návštěvu a vysvětluji účel. A to že je na takové věci ještě mladým a abych počkal, až bude starší, jen že já jsem ho přetrumfнул, že nemůžem vědět jestli mladí nezemřem a že by tento ...

Tomáš Šteffek narodil se v Oujezdě u Domažlic 31. července 1862 a do New Yorku přijel s matkou 12. listopadu 1873. Peníze na přeplav půjčil mu strýc Jan Vaněk usazený už mnoho let v Ellsworth, Kansas. Šteffek bydlel nepřetržitě v New Yorku a první jeho zaměstnání jako chlapce bylo při tabákové industrii, kdy počal pracovat co zdrhovač tabákových listů a později se stal doutníkářem, jimž je dosud.

V roce 1882 se oženil s Reginou Vodičkovou z Nových Dvorů u Kutné Hory a z manželství vzešly tři dívky dvě dcery a syn, všichni již u vlastních krbů, tak že Šteffek je v bytě sám. Ovdověl totiž před 21 roky a domácnost mu spravovala matka, která před několika roky též zemřela.

Vzdor tomu, že náš Tomáš osaměl, má přece více dětí na starosti, než kterýkoli otec. Jeť on jedním z nejpracovitějších Sokolů, neb cvičí nepřetržitě od roku 1878, když mu bylo 16 let a členem je od roku 1880. Již v únoru roku 1883 byl v závodech dosáhnuv druhé ceny ve zdvihání těžkých břemen. Cvičí od doby, kdy ponejprv vstoupil do tělocvičny a členem cvičitelského sboru je už přes 20 roků. Vedle toho byl též místostarostou, podnáčelníkem atd. Jest po mnoho let cvičitelem mládeže, o níž se stará svědomitě a tato ho také miluje a v určitých dnech již se nemůže dočkat, brzo-li "pan Šteffek" otevře tělocvičnu.

A tak se zdá, že mu cvičení vlastní a cvičení mládeže vyplňuje všechny zbylé po práci čas a nezbyvá mu žádný na zbytečnosti. A myslím, že je spokojen. Aspoň ho dosud nikdo neslyšel stěžovati si. To snad to zdravíčko to dělá a tož mu ho přejeme ještě hodně dlouho. Jos. Kuchař.

JINDŘICH TUREK. Byl jsem upozorněn Sokolem J. A. Knedlhansem na starého osadníka, jehož jsem znal beztoho celé čtvrtstoletí, jen jsem nevěděl že má takové zkušenosti v Americe, protože náš Jindra není zrovna moc hovorný a i když jsem ho ve Woodside navštívil, myslel že to není nic zvláštního co by mi mohl vypravovat, nu ale starému Sokolu a příteli nemohl odříci. Turek pochází z Chodska, narodiv se v Nové Kdýni 15. července 1853. Do Ameriky přijel z jara 1867 nebyv ani 14 roků stár s plachetní lodí americkou jménem Tommer Lainy, na níž kapitán byl zároveň lékařem, jehož jménu mu již z paměti vymizelo. Cesta trvala 76 dní a mezi cestou povstal na lodi oheň, jenž hrozil tu starou hrčku zničit, byl však na štěstí uhašen v čas. Mimo toho potkali i několik ledovců. Na lodi bylo více Čechů, mezi nimi Anton Šperl, jenž má být usazen nyní v Los Angeles, Cal., se synem asi v stejném stáří s Turkem. Pak dva manželé kolem 90ti let stáří, již jeli na západ k synovi na farmu, jejichž jména však již zapomněl. Na lodi zemřelo šest dětí. Loď přistála ve Filadelfii, odkud se česká výprava odebrala přes Pittsburgh, Pa. do St. Louisu, Mo., kde už tehdy Češi měli jakousi

Jindřich Turek

místnost a ze St. Louisu po řece Mississippi do Quincy. Mississippi byl tehdy následkem povodně silně rozproušen a bylo vidět plavat nábytek, části domu a podobně. Toť se ví, že podobné věci měli na mysli chlapce z Pošumaví velký dojem. Z Quincy pak jeli do Chicago a odtud do Milwaukee, kde Turek ponejprv viděl stroj na řezání dříví, totiž jakýsi žentour hnaný koňskou silou. Z Milwaukee pak cestovali po jezeře Michigan do Manitowoc, Wis., kde blíže přístavu byl český restaurant a kamž přistáli 3. července 1867. Na druhý den se ovšem slavil 4. červenec a náš Jindra uměl z domova německy a už se přimíchal mezi mládež a zatoulal se někam, že nemohl dlouho najít onu místnost, kde měl svoje zavazadla a když konečně přece přišel "domů" milí krajané byli všichni pryč. Nechal mu ovšem vzkázání kam šel, přece však to byla věc nepříjemná pro mladého hochu, aby sám cestoval, ovšem pěšky. Pustil se však s chutí na cestu následující ráno. Silnice, po níž mu bylo jíti byla zhudována z klád posypaných pískem a hlinou a vedla po většině zalesněnou krajinou, kde se nalézalo velmi málo lidských obydlí a do nichž si náš cestující netroufal vejít i když je viděl. Konečně asi ve 2 hodiny odpoledne byv trápen hladem a hlavně žízní, vešel do jisté chatrče obydlené Indiany. Zde dostal vodu a něco pojíst — dosud prý neví co to bylo, ale nějaké maso jistě. S hospodyní se ovšem domluvit nemohl, byla však velice laskava a aby mu naznačila cestu, nakreslila mu ji, tak že pochopil, že přijde na místo, kde se cesta dělí na tři strany a že se má držet té prostřední. Konečně řádně unaven dostal se k jisté farmě v Charlestownu a to k farmě české. Jaké bylo to radostné překvapení, když se tu sešel s krajanou a sice z Kouta u Nové Kdyně. "A nejseš ty Turkův z Nové Kdyně?" překvapen byl Jindra otázkou farmářovou; což se vysvětlilo tím, že výprava,

kteřá mladíka zpět zanechala oznámila farmářům, že s nimi přijel a že je asi bude následovat. Tento krajan z Kouta byl v Americe už si dvacet roků a Turkův otec vezl ho na nádraží do Saska, když Jindra nebyl ještě na světě. Říkali tam "u Pekařů", nejspíše po chalupě. Tento Pekař dohodil mu práci u jistého Platdajče jménem Erickson, kde pracoval šest měsíců za královský plat \$5,00 a stravu měsíčně. Charlestown bylo spíše velká skupina roztroušených farem a na majetku jistého Kubička, blíže téhož farmy postaven byl kostel, škola a později fara. Sem jezdil Turek v neděli na koni, aby se dostal mezi krajany, předstíraje, že chce do kostela. Na to se Ant. Šperl a ještě jeden krajan z Prapoříšť vraceli do Čech a Turek opustiv práci na farmě jel s nimi o New Yorku. Jeli nejdříve nazpět do Manitowoc a odtud lodí do Milwaukee, byvše na cestě překvapeni hroznou bouří, tak že museli zakotvit a čekat a byl prý to zrovna div, že se loď neztroskotala. Následkem toho přijeli do Milwaukee o pět hodin později a sice v noci, kde je složili na per, více se o nikoho nestarajíce, když opět nové nebezpečí na ně číhalo. Pier byl totiž velice dlouhý a rozdělen na části vyhrazené různým lodím nebo společností a ovšem celý dřevěný, ohrazený se strany od ulice, aby tam nikdo nepovolaný nemohl. Z nenadání počal pier hořet, chytiv nejspíše od nějakého stroje na vyzdvihování zboží a naši krajané počtem čtyři byli tu uvězněni, totiž dva chlupci a dva dospělí muži. Aby se dostali ven bylo třeba na rychlo rozbít ohradu, což po dosti těžké a rychlé práci podařilo se jim tím způsobem, že se všichni chopili těžkého kufru a tím vyrazili prkna a otvorem prchli na ulici, což bylo as ve čtyř hodiny v noci. V blízkém restaurantu seznámili se s kapitánem lodí, který jel do Buffalo, N. Y. a jemuž za dopravu zaplatili \$5,00 za osobu. Cesta z Milwaukee do Buffalo trvala šest dní neb pluli po třech jezerech a sice Michigan, Huron a Erie. Na této cestě se měli dobře. Tehdy topilo se ještě dřívím a tu bylo třeba často zastavit a polena nakládat, nu a Turek i druzí nebyli líní a vzdor tomu, že si cestu zaplatili, pracovali tak že si je kapitán oblíbil. V Buffalo se zdrželi několik dní a spali i stravovali se na téže lodi zdarma. Pak jeli do New Yorku po dráze Erie, kde Turek zůstal, mezitím co Šperl odjel do Čech. V New Yorku pak pracoval v truhlářských dílnách, pak se učil řezbářství, při němž vydržel asi pět let než stroje tento obor pokazili. Na to začal s jistým Jos. Kučerou řeznický obchod v Druhé ulici, tehdejší české čtvrti, načež se pak vrátil do Čech, kde pobyl 6 let jsa členem a praporečníkem Sokola V N. Kdyni. Ještě než se vydala na cestu první sokolská výprava roku 1884 do Čech, byl již zase zpět a opět se pustil do řeznickýny, které zanechal teprve před několika roky, odstěhovav se do Winfield, ve čtvrti nebo-li Borough Queens ve Větším New Yorku. Turek je starý Sokol. Ještě když newyorská jednota byla odborem Slovanské Lípy, byl členem a cvičil a zůstal Sokolem do dnes, byv jím, zde v Čechách a zase zde. A pracuje dosud. Byv churav, prodal obchod, ale bez práce to nemohl vydržet a pracuje nyní při kovu, kde se vyrábějí různé svícný a podobné věci. Prý by e bez práce "ukousal". Turek má na západě zámožného bratra farmáře a v Praze rovněž zámožného bratra ve státní službě. — Doufám, že se najde ještě mnohý na západě, jenž tyto řádky bude číst a na Turka si vzpomene.

Jos. Kuchař.

Jan Tikalský.

JAN TIKALSKÝ, Niobrara, Neb. Jako román čte se životopis mnohých našich zákopníků, kteří téměř před 50 roky přijeli na západní pustiny státu zamississippiých, kde ještě ke všemu divocí rudoši tak dost krušné živobytí jim stěžovali. Ti, co přijížděli později do krajů už osazených nechťeli ani uvěřiti, jakých trampot a nebezpečí bylo prvním osadníkům přestáti. A plnou měrou toho zla zažil Jan Tikalský. o jehož běhu životním necháme vypravovati krajana Josefa P. Šedivého.

Máme v naší české osadě v Knox Co. Nebraska milého stařečka, jež kdo zná, každý si váží a ctí. A myslím, že není zde jediného člověka, jenž by mu byl nepřitelem, neb jeho upřímná, mírná povaha, jeho vřidnost ku každému, jeho vždy usmívající se tvář, jeho obětavost pro trpící a štědrost ku zájmům a účelům vlasteneckým a svobodomyšlným vždy je a byla vzorná. Je posud na své stáří čilým a horlivým pracovníkem nezištným, pro české snahy a zvláště pro místní Řád "Bílá Hora" č. 5. Z. Č. B. J. Je jedním z nejstarších prvních

osadníků českých zde usazených v roce 1870. Je to jeden z těch vytrvalých, statečných mužů, kteří přes všechny útrapy a překážky v cestu jim kladené pevně setrvali aby klestili cestu civilizaci a z pustin tehdy divokých zbudovali bohatství národa amerického, a sobě, a svým potomkům útulný domov a blahou budoucnost. Má naše osada již jen skrovný počet těch záslužných mužů a žen, tak že je možno na prstech u rukou spočítati, neboť rychle odtud ubírají se tam, kde není více trampot, tam ku věčnému odpočinku. Brzy nebude těch, kteří by nám vyprávěli své začátky, jež prodělali, své utrpení, bylo by to pro nás poučením, výstrahou a památkou čestnou pro všechny Čechy americké pro časy budoucí. Nuže, stařeček náš milý, jehož zde životopis pokusím se vylíčiti, dle toho jak mně byl vyprávěn, je Jan Tikalský. Narodil se 15. května r. 1848 v obci Suchdol, okres Třeboň, kraj Budějovický v Čechách. Otec jeho jmenoval se Josef a matka Rozina. Otec zanášel se řemeslem krejčovským a též trochu při tom rolničil. Jan byl nejmladší ze 6 dětí, měl 4 sestry a 1 bratra. Malý Jan navštěvoval obecnou školu v Suchdole do 12 let. Pak šel do Rakous na službu u sedláka, kde pracoval 3 roky, načež vrátiv se domů k rodičům, pomáhal jim rolničit. Jeho otec měl něco svých polí a pak pachtoval též od knížete Švarcenberka něco půdy. Setrval u rodičů až do odjezdu do Ameriky, kdy mu bylo 18 roků. Jako mnohým jiným, přicházely často i Tikalským dopisy od známých z Ameriky, chválící poměry a budoucnost, jakou skýtá pracovitému lidu Amerika. I usnesl se Jan se starším bratrem Tomášem a provdanou sestrou opustiti svou vlast a své štěstí zkusit za mořem. Vyjeli tedy s jara roku 1867. Po dlouhé stavbě přistáli 1. července u břehů amerických a odjeli pak do Chicaga, Ill. Rodiče jejich za 6 týdnů přijeli za nimi a též zde se usadili. Jan bydlel s rodiči, bylo mu 18 roků. Našel si záhy práci při vykládání lodí, práce to pro tak mladého, neotuženého muže, mezi tou chasou hrubou namáhavá a nebezpečná. Avšak Jan byl vytrvalý a trpělivý a setrval při té dřině až nalezl sobě lehčí zaměstnání; rozvážel pak uhlí po městě. Měl plat 2 dollary denně. V Chicagu seznámil se roku 1868 s Marií Mašatovou a v dubnu roku 1869 pojmul ji za manželku. Dne 14. února 1870 narodil se jim chlapeček, kterému dali jméno Josef. Jan s manželkou a synáčkem bydleli s rodiči jeho pohromadě. Pracovali pilně oba, otec i Jan a šetřili, tak že ustrádali si společně za 3 roky \$700. Ačkoliv se jim v Chicagu dobře dařilo, přec měli stále touhu na venek, toužili po životě rolnickém, samostatném. A tu vznikla té doby v Chicagu myšlenka, by byla založena česká kolonie, což se stalo skutkem. Otec Janův stal se členem kolonie a v březnu asi 22. r. 1870 vydali se s druhou výpravou, jež se skládala z několika rodin do té zaslíbené země—Nebrasky! Každý člen této výpravy vzal s sebou spoustu plánů a nadšení veliké, ale skrovný kapitál peněžní a žádné zkušenosti v americkém rolnictví. Též i málo který znal jen poněkud řeč anglickou. Výprava tato dostala se po dráze z Chicaga jen do Sioux City, Iowa, neb tehdy dál na západ podél řeky Missouri a ku cíli výpravy dráhy nebylo. A loď plavbu konající po řece nahoru posud nepluly, jelikož řeka Missouri posud na západě nebyla prosta ledu; tedy musela výprava další pouť přes 100 mil do Niobrary, podniknouti každá rodina dle své možnosti. Jan s otcem koupili sobě již v Chicagu starší vůz a nechali si jej dopravit se svým nábytkem dráhou do Sioux City. Zde si koupili pár 3-letých, málo zaučených volků, za které zaplatili \$135. Vůz, jenž neměl korby (boxnu), pokryli zde koupenými prkny; na ně naložili svůj nábytek, ksmna, peřiny a nástroje nějaké, a životní potřeby na cestu. Vyjeli asi 25. března ze Sioux City časně ráno. Led, který pokrýval řeku Missouri byl velice nebezpečný a pokryt vodou, však přece se jim podařilo šťastně dostat se na druhou stranu nad území Nebrasky, kde údolí, jež se zde rozkládá, bylo už pod vodou. A tu počaly jim již nesnáze v cestování. Tento první den cesty ze Sioux City stěží ujeli 13 mil a nocovali u farmáře. Druhý den dorazili do městečka Ponca a přenocovali ve strávním domě. Zde již seznali, že svůj potah (voly) přeceňovaly a náklad, jež vezou, že nejsou s to do Niobrary dovézt. Měli oba voly již otláčené a proto ku dalšímu těžkému tahu neschopné, byli tudíž nuceni sehnat někoho, kdo by náklad jejich dopravil do Niobrary. Po delším poptávání a vyjednávání získali jakéhosi zálesáka, který se uvolil za cenu \$140 dopravit uvedený nábytek jak sám řekl do krajiny nebezpečné pro bělochy, která je plná divokých Indiánů. Zjednali tedy jej, neb nebylo jiné pomoci, sami vezli pouze své peřiny a příkrývky a něco potravin. Všichni aby ulehčili potahu, jenž jsa otláčen námahou a bolestí při chůzi a tahu trpěl, museli jíti při voze pěšky. Urazili ten den pouze 12 mil a přenocovali na farmě u německých lidí, velmi přívětivých a úslužných. Ráno druhý den, když se rozednilo, dalo se do silného a trvalého deště, a jelikož přšlo stále 2 dny, byli nuceni zdržeti se zde. Až třetí den, přes všechny protest svých hostitelů, pustili se opět na další cestu, neb toužili již spatřiti tu zem "oplývající medem a strdím". Ten den však po 10. hodině dopolední změnil se vítr a déšť proměnil se v sníh. Farmy byly zde již po řidku a vzdáleny od sebe, a tak nezbývalo jim než pokračovat dle možnosti s námahou v této slotě ku předu.

Voli jim umdlávali stále víc, vlékli se vždy po delším odpočinku jen s námahou ku předu, nedbali již pohánění slovem ni bičem, až konečně uvázli v bahnitém úpadu, odkud úplně umdlení nebyli s to již vůz vytáhnouti. Jelikož nebylo nikde ve vřkolu ani známky po lidském obydlí, kam by se obrátili, by jim poskytnuto bylo přístřeší neb pomoci, museli v této kruté zimě nocovati na pusté prérii. Ženské s malinkým Josífkem byly uloženy na vůz pod pokrývky a peřiny a mužští hleděli své zkřehlé údy zahřáti pohybem a běháním sem tam. Ubozí volci měli jen málo sena, by se po tak namáhavém tahu alespoň trochu nasýtili. Okolo půlnoci se vyjasnilo, ale zima byla velice krutá. Malý Josífek často plakal, ačkoliv matka jeho všemožnou péči mu věnovala, sama odřikajíc se všeho pohodlí i spánku. Též když se rozednilo, poznali, že zbloudili, a též ku své hrůze a ustrnutí seznali, že jejich miláček, malý Josífek zápasí již se smrtí, a ta též nad ubožátkem zvítězila, rodičům jeho způsobivše velký žal a zármutek. Mužským podařilo se po velkém namáhání vyprostiti vůz z bahna a vrátili se zpět k Němcům, u nichž byli opět vřidně přijati. Tito dobří lidé vyprovodili je na pravou cestu. Zemřelé ditko vystěhovalci vezli s sebou, majíce v úmyslu pohřbiti je, bude-li možno buď poblíž svého domova neb na své domovině. Přijeli poblíž městečka St. James, v okrese Cedar, kde vše bylo velmi zaplaveno a jen s nasazením svých životů dostali se ku mlýnu, kde přenocovali a kde mlynář Hoese, známý mamonář, čítal jim za každou osobu \$2 za nocleh a od volů též \$2. Druhý den ujeli opět jen asi 12 mil a byli opět nuceni přenocovat venku na prerii, neb byla krajina na západ od St. James velmi řídko osazena; osadníci byli většinou Němci, kteří měli obydlí a chlévy zbudovány z drnů, a roští, pokryté ostřicí neb hlinou. Jelikož seznali, že malé tělíčko jejich zemřelého miláčka Josíška běře porušení, pohřbili jej ten večer u potůčku na hranicích okresu Cedar a El. Eau. Qui. Court okresů. (Tak se tehdy okres náš Knox nazýval.) Zde dřímá věčný sen ten neviný milý prvorozený synáček Jana a Marie Tikalských. Druhý den ráno se slzami v očích a se zármutkem v srdcích dali se smutně na další pouť k cíli své touhy. Nyní jeli již krajinou úplně pustou, vysokou tu prerii nad řekou Missouri. A již se stmívalo, když uviděli v údolí malého potoka opět farmu. Byla to farma Weigandta, jenž usadil se zde se slušným kapitálem; měl své hospodářství na tehdejší poměry dobře zařízené. Byl dobrým poctivým rádcem, a dobrosrdečným mužem. Zde posud byl sníl v závějích a led na potůčku a volí se zpečovali na led v potůčku vkročit a mužští měli pernou práci dostat se na protější břeh. Vřak konečně se jim to přece podařilo. Zde u Weigandta poskytnut jim nocleh a chutná večere i snídaně, též i jejich volí obdrželi zaslouženého krmiva a odpočinku. A ráno opět pustili se na další pochod, byvše náležitě informováni o směru a rázu další své cesty, která opět vedla pustou rezervací Sante Indíanů. Dorazili šťastně ten den až ku srubu Otto Knewdsena, bělocha, jenž měl ženu Indiánku. Tento objevil se ve dvěřích srubu ve velmi delikátním úboru, když zastavili volí před srubem. Měl na sobě Knewdsen pouze vojenský plášť! Ženské spatřivše jej takto "v pucu", lekly se ho velice a nebylo jim divu! Knewdsen vyšel za malou chvíli opět, ale již lépe oděn a jelikož mluvil správně německy, pozval je, by se u srubu utábořili a chtěli-li, že si ve srubu mohou kávu uvařit, což ovšem mužští obstarali. Ženské však nechtěly za celý svět do světnice vejíti, bály se velmi rudé ženy Knewdsenovy a děti jeho, jež běhaly venku polonahé. Ráno opět putovali dál, a dostali se až ku brodu potoka zvaného Bazile, již pouze asi 4 míle od Niobrary vzdáleného. Potok Bazile byl tak silně rozvodněn, že nebylo ani pomyslení na druhou stranu břehu přejetí. A tak byli Tikalských nuceni zde 3 dny tábořiti, dokud se povodeň nepřehnala. Dařilo se jim ty 3 dny zle, neb nebylo potravy a trpěli hlad. Na druhém protějším břehu bylo obydlí, v němž byla nastěhována rodina Fr. Tichého, jak později seznali. Dohnání konečně hladem, urobili jakýsi vor z klád a rozhodli se podniknouti na tomto plavidle cestu přes potok, aby možno-li sehnali něco potravy. Neuměl však žádný z nich vorem zacházeti, avšak přece se jim s velkým úsilím podařilo dosíci břehu protějšiho a úprkem pak hnali se ku srubu, s jehož střechy vyčnívajíc troubou od kamen se kouřilo. Dorazivše tam, byli překvapeni, že jsou zde Češi, ale tito, jelikož sami měli potravy po skrovnu, mohli poskytnouti Tikalským jen málo, a to jen chleba. Nicméně s vděkem a radostí spěchali oba otec i syn ku svým manželkám se skrovnou dávkou chleba. Odvázali vor a odstrčivše jej od břehu, byli uchváćeni dravým proudem a unášeni ku nedalekému ústí potoka, jenž se vlévá do řeky Missouri, která byla též velice rozvodněna. Seznavše nebezpečí, jež jim hrozilo, býti zanešeni až do široko rozvodněné řeky, jakmile proud potoka zahnal plavidlo jejich poblíž břehu, seskočili oba, otec i syn, a oba padli do vody, a teprve po chvíli zápasu celí promáčení dospěli k břehu. Chléb, jež byli získali, a v kapsách u kabátů ukryli, byl promočen a oni umáčení a zkřehlí pádili co nejrychleji, by se zahřáli, do svého tábora. Zde pak rozdělány oheň z nasbíraného v okolí dříví rozhojněna a šastvo usušeno. Chléb

ačkoliv byl důkladně zmáčen, chutnal jim, tak že všichni, jenž dostali je jen skrovně nasýtil. Druhý den na to odpoledne přijel na hon pan Franta Janoušek, jenž bydlel v Niobraře a jehož Tichých uvědomili, že noví osadníci táboří za Bazilem. P. Janoušek vyběhl Tikalských, by zkusili potok přejít, neb voda byla již opadla. Byly tedy k tomu cíli upraveny klanice a ženské stojice na voze a ozbrojené klackem, poháněly voly, kteří se zprvu zpečovali do šumící vody vkročiti. Jan brodě se po páže kalnou a studenou vodou, vedl voly s vozem přes potok na druhý břeh, kterého šťastně dosáhli. Zde jim bylo sděleno, že mají pouze 4 míle do města Niobrary. Ohřáli se, a Jan se u Tichých převléknul do suchého oděvu a pak jeli dále. Když dorazili ku několika srubům, stavěných z hrubých topolových klád, omazaných hlínou a krytých ostřicí a drnem, ptali se, jak je daleko do města. A dostali odpověď, že se právě nalézají ve středu na náměstí niobrarském. To bylo ovšem pro ně velkým překvapením. Ubytovali se v jedné prázdné sešlé boudě. Na štěstí jejich nábytek a zboží, jež si dali z Ponca vozkou sem dopravit, bylo již zde složeno. Postavili hned kamna, trouby od nich vystřelili ven oknem, by kouř mohl ven prchat, aby ukojen byl hlad, jenž posud je trýznil, shánějí potravu. Dostali v obchodě H. Westremana, jenž zde vedl obchod s rudochy, trochu hrachu a davše jej vařit, nemohli se dočkat až bude uvařen, tahali jej z hrnce nedovařený k jídlu. Pak upečeny placky z mouky zde koupěné a hlad byl zažehnán. Druhý den koupili si kravku s telátkem za 50 dolarů. Bydleli 14 dní v Niobraře a při tom si vyhlíželi svoji budoucí domovinu a konečně se rozhodli se pro široké otevřené údolí na potoce Verdigre asi 12 mil od Niobrary. Pozemky, jež zabrali Tikalských, teď hraničí s městem Verdigre. — Dne 10. dubna r. 1870 utábořili se na svém vybraném pozemku a druhý den ráno sháněli dříví ku zbudování boudy za prozatímní obydlí. Vyhledali se dva duby blízko sebe rostlé, přes jejich větve dali silná bidla a na to chrástí a okolo též a byl první palác hotový. Období jarní i léto bylo ten rok suché, tudíž netrpěli v boudě z chrástí mokrem. Kamna byla postavena a domácnost v boudě dle možnosti zařízena. Škopek nahradil stůl; pejlky židle. Místo chleba musely ženské péci placky a lívance a podobně. Koupili si ještě jednu krávu s telátkem a pastva zelená již počala býti pro dobytek, takže měli již i něco mléka pro domácnost. Pak dali se do sázení bramborů a kukuřice a to zvláštním způsobem. V drnu prérijním prokopali řádek a vsadili semeno, pak nechali stát úzký řádek drnů a opět prokopali a nasázeli řádek a zas tak dále. Tak upravili asi 2 akry půdy. Ovšem, že později řádky z drnů též skopali. Při tom pracovali na zbudování srubu (loghouse), který do podzimu měli hotový, neboť v okolí bylo tehdy dosti klád na stavbu i jiného dříví. Však následkem velkého sucha nesklidili ničeho neboť vše uschlo. Nastal zápas o existenci. Vydělků zde nebylo. Ještě štěstí jejich bylo, že posud měli pár dolarů ušetřených z Chicaga a pak že později si vydělali něco vozením mouky pro obchodníka v Niobraře. S velkým strádáním vytloukli ten první rok živobytí. Druhý rok 1871 s jara usadilo se více krajanů v jejich sousedství a tu se sousedem Mladým, který přivezl pluh z Chicaga na prolamování půdy, spřáhlí své vošské potahy, a tak zdělávali sobě ten rok každému asi 4 akry; které poselí část ječmenem, asi akr pšenicí a na ostatní nasázeli brambory a kukuřici. Ale opět stihla je pohroma. Dne 30. června silné krupobití zničilo vše, Zkáza byla úplná. Vzдор tomu, přes všechny pohromy Tikalských nezoufali. Jan byl nucen hledati vydělek za hranicemi okresu a obdržel práci v okresu Cedar, kde pracoval na mlýnské stoce (náhonů), a o žních u farmáře. Tak si vydělal \$50, kterážto částka stačila jim na mouku, pro nastávající rok. Tehdy již dalo se něco másla a vajec odprodati, neb vyměnití za potřeby domácí v obchodě v Niobrara. Rok 1872 byl už poněkud příznivější a sklidilo se již něco pšenice. Proto zařízen mlát dle českého způsobu a zhotoveny cepy, a už to šlo vesele, klepity, klep o překot. To léto postavila vláda asi 6 mil od Niobrary na rezervaci Santee Indiánů mouchný mlýn a tu bylo opět více do osadníkům, neb nyní mohli své obilí semlít v něm a nemuseli jezdit 40 mil a více do vzdálených mlýnů. Rok 1873 též byl dosti úrodným a počalo býti veseleji. Naděje byla již, že nebude více ten bývalý zápas o tu skývu chleba. Každý pracoval s chutí a s nadějí na lepší budoucnost. Každý přidělal polí a nasel více obilí, zvláště pšenice, také více kukuřice nasázeno. Úroda tento rok byla uspokojivá. Ale nastávající rok 1874 dožili se osadníci opět velké ztráty a citelného zklamání. Přihnal se 17. a opět 21. července ohromné mraky kobytek a pak k dovršení toho všeho přihnal 23. července krupobití, jež osení i kukuřici zle zpustožilo. Něco málo z úrody se přece zmladilo a tak zbyly jim alespoň ty nejpotřebnější prostředky k uhájení živobytí tento zlý rok. S jara 5. března roku 1875 při velkém větru vzňala se Tikalským střecha na stavení a vše, co bylo ve stavení i obydlí, shořelo. Nastal jim opět krutý zápas, by opět sobě zbudovali domov a nahradili si tak veliké ztráty. S odvahou nezdolnou, strádáním a pilnou prací, vše opět překonali. V roce 1876 měli již více polí oseto a osázeno. Úrodu měli dobrou. Blíže osady

otevřen trh na pšenici a výrobky rolnické. Pomocníků v rodině Tikalských přibývalo. Přikoupili více pozemků, vystavěli si pohodlné obydlí a tak rok po roce ubíhal. Nastaly pak lepší časy Janu a Marii Tikalským a všem těm starým zákopníkům českým v naší české osadě v okresu Knox, Nebraska. A proto mohou s blahým pocitem těšiti na stará kolena z práce a šťastného výsledku, jenž vzornou vytrvalostí přinesl jim tichý a šťastný zasloužený odpočinek! — Manželé Tikalských ani v pozdějších letech nebyli zlým osudem ušetřeni a zvláště starý Jan Tikalský vypil kalich hořkosti a utrpení až na dno a je s podivem, že pod tíhou tolika neštěstí mysl jeho neklesla. Pohlížel na život okem pevného svobodáře a to mu pomohlo všechny ty strasti snést. Žije nyní u své jediné dcery, paní Anny Ječminkové spokojeně, a baví se se svými vnoučaty a opatrováním zahrádky. Je pilným čtenářem českých novin a rád si pohovoří o těch dobách minulých a i přítomných, Kéž by zdrav a celý zachován byl ještě na další léta!

Jos. P. Šedivý.

Václav a Barbora Bernášková.

VÁCLAV BERNÁŠEK

z Milligan, Nebr. Bylo to na podzim, roku 1866, kdy na "doku" chicažské smrduté tehdy ještě řeky, prosil lámanou němčinou o práci český "zeleňák". Chtěl vykládat dřevařské lodí, které z lesů michiganských a wisconsinských dovážejí stavební dříví pro rostoucí veleměsto. Uchýlil se ku samospasitelné němčině jako dělávaji skoro všichni čeští vystěhovalci v neznalosti angličtiny, když jest jim mluvití s Ajryšem, ačkoli, kdyby na něj mluvili česky, bylo by to také tak. Náhodou vyskytl se mezi "Aráby" na pieru syn matky Germanie a ten zavedl naše-

ho aplikanta k básovi. Práce byla hned. A jaká! Bás se podíval na nízku, hranatou, zavalitou postavu českého vystěhovalce a komandoval ho hned do útrobu lodí, vystrkovat těžká prkna děrou na palubu. Jiní brali po jednom prkně, ale snaživý Čecháček, rozradostněný tím, že se mu tak brzy podařilo zajistit si chleba v zemi masa a strdí, házel po dvou. Pot se s něj líl potokem. Ajryš, kteří nahoře odbírali gademovali, že nemohou stačit a jeden na něj do díry vykřikl: "fúl". Chudák Čecháček zle se polekal, že upadl v nemilost a ztratí chleba. Honem to zkusil se třemi prkny, ale nešlo to. V tom už tu byl bás, poklepal mu na rameno a řekl: "kút" a vysvětlil mimikou, aby bral jen po dvou. Večer, když "padla", nastavil sedřený Čecháček krvavými mozoly dekorovanou ruku na peníze a jaká byla jeho radost, když na dlani zazvonilo první stříbro v Americe. Pak to šlo z práce do práce — ze dřiny do dřiny — 50 let (slovy "padesát let".) — zvolna, zvolna po stupních úspěchu až ku konečnému vítězství těžkým bojem dosaženého cíle života — spokojenému stáří. Vystěhovalcem tím jest Václav Bernášek z Milligan, Nebr., jeden z nejzámožnějších našinců v okresu Fillmore. Kdybyste zrovna teď, v téhle chvíli vyhledali starého Bernáška, jsem jist, že bude něco dělat, v nejlepším případě sekat doma dříví. Musí. 62 let stále fyzické práce formovalo jeho tělesnou soustavu tak, že ještě nyní u věku 72 let jest mu nutnosti. Sedřený, pravíte? Nevěřte tomu. Nedávno, když zde u nás kladli vodárenské potrubí, viděl jsem starého Bernáška jak na koni přeskočiv strouhu a věru, že bych si nepřál, aby se mnou pořádně zatřásl. — Václav Bernášek narodil se v Mladoticích, čili jak se na Královicku říká, Mlácích, roku 1836, a dědičného hřichu byl sprostěn v Žebnici, kde mu dali tehdy jméno Wenzel, po slavném volvodovi českém. Otec jeho byl rozen z t. zv. Divišeje gruntu v Babině, ale poněvadž proti vůli rodičů vzal si děvče s malým věnem, (Fričkovu z Mlác.) dostala grunt sestra a on sám nucen spokojiti se s malým odbytým. Šel pak pracovat k sedlákům a když byl ještě Václav nemluvnětem, odstěhovali se jeho rodiče do Prodeslad. V deseti letech byl dán Václav na službu za pasáčka a tím nastal jeho boj života. Do školy chodil jenom jeden rok a kdo ví, jaké byly tehdy školy, domysli se snadno, že toho klučík mnoho nepochytil. V 18 letech se šel učit do Královic zedničině. Pracoval u mistra dva roky a byl volán k odvodu. Páni si na jaře vybírali a řekli: "untauglich",

ale za 14 dní, když vypukla válka s Prusy, byl volán Bernášek před odvodní komisí znovu. Věděl, že by vojně neušel a proto dal vale černožluté hříši a pustil se přes moře do Ameriky. S ním jel Václ. Kotas, jehož žena byla Bernáškovou sestrou, a více rodin z okolí, jako J. Plaček, starý Kotas a jiní. Cílem cesty bylo Chicago, kde také panovaly tehdy stíněné poměry po válce občanské. Ještě na lodích a v dřevoskladech se dostala časem práce a proto pomýšlel Bernášek na cestu do Kalifornie, kde byla slibována práce na stavbě železnic. V tom ale sešel se s německým farmářem z okolí Chicaga a ten mu dal službu za \$7 měsíčně. Na farmě bylo 80 kusů dobytka, z toho se dojilo 20 krav a kromě pumpování vody pro všechny dobytek musel dělník poklízet 8 párů koní. Přece tam vydržel přes zimu a na jaře šel zpět do Chicaga, kde zase dělal v "lumberjardu" a pak se přichytil svého řemesla, zedničiny. Bydlel s Kotasovými na Burlington ulici, mezi 16. a 17., kde býval tehdy silný settlement českého vystěhovalectva. V roce 1868 přijeli za ním do Ameriky rodiče. Za rok na to vydali se všichni do Nebrasky na "homštety", k vyzvání starého Plačka, který už tehdy zabral na řece Big Blue. Ten psal i Kotasovi do Chicaga a radil mu, aby nechal té městské otročiny a přijel na prairie západu, kde může dostat pozemky zdarma a dít se alespoň pro sebe. Tak se jelo. Mimo Kotasů, starých Bernášků a Václava jela ještě jedna jeho sestra, která se provdala za krajana Korbelíka). Tenkrát byl V. Bernášek v Americe něco přes dva roky a ač byla práce nestálá a někdy i málo placená, měl už zachováno \$500 a to v Chicagu, kde pro svobodného mladíka bylo více než dosti příležitosti k utrácení. Tato vlastnost vedle neúporné práce vysvětluje úspěchy Bernáškovy nejlépe. Těch 500 dol. dal Václav rodičům a ti zabrali domovinu v 10. sekci zrovna u nynějšího městečka Milligan, po němž ovšem tehdy nebylo ještě ani potuchy. Zabrali starý a mladý Bernášek, Kašák a Kotas všichni vedle sebe. V tom napadlo mladému Bernáškoví, že by se vlastně měl oženit, ale z 500 doll., které dal rodičům nezbylo už nic a proto se vydal s Frankem Kotasem do Braidwood ve státu Illinois dělat do uhelných dolů. Plat byl \$100 měsíčně a živobytí levné tak že za 5 měsíců se táhlo zpět na domovinu s několika stovkami v kapse. Pak hned do toho mladý Bernášek "praštil" a pojal za manželku Barboru Krupičkovou z Mlečic. A teď nastala dlouhá a trnitá cesta pionera divokého ještě západu, na které bylo časem více zklamání než radosti. Nejprve se postavil tak zv. "dug-out", to je jakýsi do straně zakopaný drůák. (Viz příložené vyobrazení). Jako přece zedník "sfinišoval" si Bernášek vnitřek své drněné residence po panskú. Z 80 akrů domoviny sklídili mladí manželé hned prvním rokem 600 bušů pšenice, kerá se prodala za \$1.35 buš a ihned se koupilo vedle 160 akrů za \$400. Druhý rok se sklídilo 3000 bušů pšenice a ihned se koupila u Tobiasa pěkná čtvrt sekce za \$2.800. Tehdy se nemohli jednat dělníci, když jich bylo třeba. Nejednou v pilné době žní sekal Bernášek celý den a pak při měsíčku oba manželé mandelovali (šakovali) někdy i do rána a pak se začalo sekat zas, že se udělala dvoji 'šichta' jedním rázem. Cena pozemků stoupala a ačkoli někteří tvrdili, že 50 doll. za akr je příliš mnoho, Bernášek kupoval a kupoval, jak jen peníze za úrodu sehnal, až to dotáhl na 920 akrů, a pochybuji, že by za \$150 akr prodal. Jakmile koupil prázdnou čtvrt, odstěhoval se na ní, aby ji zlepšil — a tak to šlo dále a dále. Tehdy, když Bernáškoví se usadili na první domovině, bylo v okolí dosti toulajících se tlup indiánských. Z toho co o Indiánech slyšel, udělal si náš domovínář příslušnou představu a proto se nedivíme, když jednou v lese u potoka, kam si zašel na hon, banda rudochů ho obstoupila, že v něm byla malá dušička. Bez odporu jim vydal pušku, kterou na něm chtěli. Šli s ní na kopec, kde byl jejich náčelník a ten tam začal rukama žermovat a čerti s ním šli. Bernášek se hleděl vytratit, a když viděl, že chlap s flintou se pustil za ním, vzal nohy na ramena a prchal jako vyplašený zajíc. "Umím dobře utíkat, vyprávěl mi starý B., "ale Indián letěl jako jelen a už mne měl. Teď je, Venco, tvůj konec, myslel jsem si. Ale Indián se přede mnou ukláněl a cosi drmolil, podáváje mi pušku zpět. Asi že mu to náčelník nařídil. Spadl mi kámen ze srdce a v radosti jsem se Indiánovi taky trošku poklonil, vzal od něj pušku a povídám mu po česku: "Tak vidíš, ty troubo černá, co děláš za hlouposti". Celý týden jsem se ale bál zajít dále od stavení. — Tehdy bylo ještě v tomto okolí mnoho zvěře a na potoce velké bobří osady. Když se založilo městečko Milligan, pronajal B. své farmy a 2½ roku měl v osadě hostinec, načež střížní a smíšený obchod. Když tento poslední po roce a půl vyhořel, odstěhoval se zpět na farmu a ještě 10 let farmařil, načež si postavil

První dům osadníka nebraských prairí.

v Milligan pěknou rezidenci a zde žije se svou manželkou a dcerou. Z 8 dětí zůstaly Bernáškovi jen dvě dcery. Jedna je provdaná za dra. Fr. Motise v Tobias, Nebr. a druhá žije doma s rodiči. Bernášek patřil mezi zakladatele místního řádu Č. S. P. S. spolu s Havlem a Lukšíkem. Však to tehdy bylo pozdvižení. Trinerka strašila Berná-

ným, dvakrát sto tisíc a mozoly na rukou. Ano, ano. Takovými byli ti naši staří pioněři. V práci vyrostli, v ní sestarali a zůstali jí věrni až do smrti. To, čeho se dodělali, jest jenom výsledkem této poctivé ale těžké práce. L. W. Dongres.

Psát o Vinickém jako o starém osadníku bylo by snad nesprávné. Spíše mohu o něm psát jako o starém Sokolu a závodníku, jelikož Vinický narodil se v Americe a byl rok star, když jeho otec brzy po přistání do našeho města zemřel a celá péče o pětičlennou rodinu připadla matce, která nedávno zemřela ve stáří asi 84 roků. Frank Vinický narodil se 12. dubna 1857 v New Yorku a od nejtěplejšího mládí cvičil v Sokolovně, ať už se nalézala kdekoliv. Byl nejmladší z pěti dětí a také jest jediný na živu. Jeho bratr Karel byl výborným zpěvákem a prvním českým cvičitelem v New Yorku.

Rodina Vinických přijela sem z Veselicka u Písku, kterého roku, se však Frank nepamatuje. Měl prý tam jeho otec nějaký pivovar. Ve stáří 24. roků oženil se Vinický s Florou Lindauerovou, dcerou známého uměleckého hodináře, zaměstnaného u veliké firmy Tiffany v New Yorku. Vinický sám jest od mládí litografem a že si zachoval český jazyk, vděčí hlavně své matce, jež byla velkou vlastenkou. Mimo toho ovšem také Sokolu, jehož členem se stal v sedmnácti letech, aby mohl se účastniti závodů v Chicagu. Súčastnil se též první sokolské výpravy do Čech a v mladých jeho letech nebylo snad závodů, kde by Vinický nebyl súčasně. Jest jedním z těch členů, již jsou nejdéle u Tě. Jednoty Sokol v New Yorku.

Když jsme v roce 1902 oslavovali 25-leté výročí odhalení našeho praporu bylo u jednoty pouze osm členů, kteří v roce 1877 byli členy a sice: Al. Wokál, Jan Pavlík, Václav Hocker v Islip, N. Y., Jan Seidl, Anton Pelák nyní v Chicagu, Frank Vinický, Alois Hubal nyní v Bohemii, N. Y. a Josef Wocel. — Nyní zbývá jich již jen polovice a sice Wokál, Hubal, Pelák a Vinický. Nyní Vinický již ovšem necvičí a ač bydlí ve čtvrti Bronx s manželkou a dvěma dětmi, nevynechá snad jediné soboty, aby se

Frank Vinický.

na nás nepodíval a nepobavil se. Dočká-li se stáří své matky, již každý, kdo ji znal, musil čtit, bude ještě hodně dlouho mezi nás docházet. Přejeme mu toho ze srdce.

Jos. Kuchař.

Karel Havlina. V poslední chvíli k uveřejnění jeho životopisu, navštíví mne náhodou v obchodě starý přítel, Karel Havlina. Něco potřeboval a koupil — hovoříme — až tu vpadne do hovoru pí. Kuchařová: "Poslouchej, tatínku, ty pořád sháníš staré osadníky a tuhle pan Havlina k nám chodí už tolik let a odbírá Amerikána..."

Ovšem, moje manželka není novinářkou, ale pozorovací talent má vyvinutý výborně, o jé! Tak beze vsí debaty se šlo hned vedle do Národní Bučovy a učinil se interview.

Tak tedy náš Karel Havlina pochází z Libenic, okres Kolín, tak asi na půl cestě mezi Kolínem a Kutnou Horou, z evangelické rodiny helvétského vyznání. Nám kutnohoranům i okolním obyvatelům bylo to známo, že v Libenicích "je to samý beran" a podobně sprosté výrazy mohli jsme slyšet i o jiných osadách, které si udrželi neodvislost od Říma. Na pokročilé obecnstvo již v našem mládí tyto sprostoty nepůsobily a přemýšleli-li o blízkosti katolické Kutné Hory a dvou klášterů, jednou v Hoře a druhém v Sedlci zrušených ovšem z čísaře Josefa II., musíme se skoro divit, jak to bylo možno udržet celou ves neodvislou od Říma, neboť jak jsem se informoval, jest v Libenicích jen několik katolických rodin, většinou domkářů, kdežto statky patří evangelikům.

Není třeba se o tom rozepisovat, že protestantští Češi uchovali si vždy více národního citu a více samostatnosti v přemýšlení, než bylo možno u zotročeného katolického lidu. Nechci tím nikoho snižovat ani povznášet, jest to prostě historická pravda a nemožl za to ani ten, ani ona v jakém vyznání byl vychován, prostě se praví, že evangelici byli v otázce náboženství ve výhodě mravní, mohouce pěstovati národnost bez kontroly Říma.

Karel Havlina narodil se v Libenicích dne 25. září 1843. Do Ameriky přijel s jara r. 1864 parníkem Bremen a usadil se v New Yorku, kde jako skoro všichni naši přistěhovalci z té doby, živil se doutníkářstvím. Za nedlouho po svém příjezdu oženil se s Terezíí Bendovou z Hlízova, blízké obce svého domova, a níž ostatně měl známost ze staré vlasti. Po devítiletém pobytu v New Yorku vrátil se do Čech, kde převzal hospodářství po rodičích, které však brzy prodal a koupil hostinec v Předhradí, mezi Kolínem a Poděbrady. Prodal ho a pronajmul hostinec ve Velkém Oseku u Poděbrad. Však vzdor tomu, že se mu zle nevedlo, stále ho něco táhlo zpět do Ameriky a tu s jara roku 1877 přijíždí opět po té lodi, která ho vezla do Čech, a jejíž jméno bylo Hansa, nazpět ku břehům americkým do New Yorku. A opět se chápá doutníkářství, při kterémžto oboru setrvá až do roku 1883, kdy se přestěhoval do Long Island City a věnoval se pozemkovému obchodu. Dodělal se pěkných úspěchů, tak že již po osmnácte roků žije na odpočinku, jehož si za svou příčinlivost plně zasloužil. Z rodiny jsou na živu dva synové a dvě dcery.

Havlina byl třikrát ženat. První manželka, s níž měl dvě děti zemřela mu v Čechách roku 1876; podruhé oženil se v New Yorku s Annou Břizovou z Malešova r. 1877, jež zemřela 1890 a konečně po třetí se oženil s vdovou Annou Šeiborovou roku 1893, s níž žil asi šest roků neb zemřela v roce 1899. Po druhé manželce zůstaly mu také dvě děti, nyní ovšem již samostatné až na nejmladšího syna, jenž jest s otcem, vypomáhaje mu, ač-li je toho vůbec zapotřebí, jelikož starý Havlina není dosud tak starý, aby si většinu věcí nevyřídil sám.

Zajisté stojí za zmínku, že Havlina má i v jedné věci rekord, jenž se týče Vašeho listu. Dovolím si tvrdit, že jest nejstarším odběratelem "Amerikána" a sice nepřetržitě od roku 1877, kdy přijel po druhé do New Yorku. Po všechna ta léta čte zároveň náš kalendář a tu bude věru více než potěšitelné, najde-li tam konečně i sebe. — Pokud se spolkového života týče, jest Havlina zakládajícím členem řádu Otakar číslo 49, ČSPS, a Těl Jed. Sokol Fugner v Long Island City.

Jos. Kuchař.

Karel Havlina.

Manželé Martin a Marie Foldovi.

RODINA FOLDOVA z Nebrasky. Jméno Folda jest úzce spjato s dějinami prvních osadníků českých na travnatých prairiích Nebrasky a získalo a zachovalo si svůj hluboký význam v národním, hospodářském a hlavně finančním vývinu a pokroku oné veliké a bohaté české kolonie, ležící v úrodné krajině po obou březích řeky Platte v okresích Colfax a Butler. Základ k této, nyní četně rozvětvené rodině, položili Martin Folda a jeho žena Marie, rozená Konopíková. Oba byli rození v Holovousích u Kožlan, v plzeňském kraji v Čechách a sice Martin Folda roku 1812. Z manželství toho narodili se tři synové, Jan (1836), Frank (1839), Josef (1849) a dcera Františka. Roku 1854, když v době politické reakce a hospodářské tísně nabyla vystěhovalcká horečka v Kožlanech a okolních vesnicích prvního svého rozmachu, pustil se Martin Folda také do Ameriky, se ženou a třemi dětmi, neboť nejstarší syn Jan v té době sloužil na vojně. Jeli rovnou do nejstarší české rurální osady v Americe, do okresu Manitowoc ve Wisconsinu, kam je roku 1857 následoval syn Jan, když se mu podařilo z vojny utéci. Až do roku 1869 byli Foldové s dětmi na farmě ve Wisconsinu, ač syn Frank, jsa ducha podnikavého, brzy začal se chápati obchodu a založil si v Manitowocu "štor". Než láska ku zemské hroudě byla u starých Foldů tak mocná, že jim nikdy nedovolila zanechatí farmaření, jemuž zůstali věrni až do své smrti. Koncem let šedesátých a začátkem sedmdesátých začali se našinci pouštět dále na "divoký" západ a počali se usazovati za řekou Missouri, na prairiích Nebrasky. Do lesů wisconsinských začaly docházeti lákavé zvěsti a zprávy o úrodnosti pozemků v Nebrasce, kde se nemusí napřed kácet les a dobývat pařezy, ale může se hned orat celá farma a sít do bohaté prsti panenské ornice. Roku 1868 pustil se podnikavý Frank první na západ a zakotvil ve Schuyler, Nebr., kteréžto město stávalo tehdy ze dvou budov a on si postavil třetí. Lidé se do krajiny hrnuli, město rostlo a Folda dovedl využívat každé obchodní příležitosti, tak že měl několik obchodních odvětví, obchodoval i v obilí, kupoval pozemky a roku 1886 založil ve Schuyler banku, která byla prvním českým finančním ústavem západně od řeky Missouri. O rok později založil s Jos. Šmatlanem a Lambertem Foldou banku v Howell, Nebr. V životě veřejném a hlavně v politice hrál schuylerský Folda, jak mu říkali našinci, důležitou roli. Roku 1879 byl navržen demokrately za státního pokladníka a roku 1888 za místogovernéra. Poněvadž ale v té době byla strana demokratická v Nebrasce v menšině, byla ovšem její "ticketa" předem odsouzena k porážce.

Jan Folda.

Za manželku měl Frank Dánku, rozenou Johanu Ericksenovou, s níž se oženil hned ve Wisconsinu. Jejich syn Englebert vlastní banku ve Schuyler, jest jedním z hlavních podílníků banky v South Omaze a jest interesován v celé řadě finančních ústavů. Jeho dcera Martha zůstala svobodou a cestuje, nejvíce ale obývá v Milwaukee. Vdova po F. Foldovi se odstěhovala do Kewaunee, kde také zemřela roku 1914. On sám zemřel roku 1892 a byl pohřben na hřbitově ve Schuyler, kam o 12 let později i jeho manželka pochována. Fr. Folda zanechal veliké jmění. Pouze pozemků bylo přes 4000 akrů.

Jan Folda, nejstarší ze synů Martina Fody, přijel za rodiči do Ameriky roku 1857 a nejprve farmačil nedaleko Manitowocu ve Wisconsinu a později si začal v městě obchod. Roku 1861 se oženil s Josefou Sinkulovou, rozenou z Prodeslad u Kožlan. Roku 1869 se přestěhoval s ostatními členy rodiny Foldovy do Colfax Country, Nebr. a až do své smrti roku 1895 zůstal na farmě, kde jest pochován na hřbitově, který daroval za pohřebiště. Roku 1879 ovdověl a o rok později oženil se znovu, pojav za manželku Kateřinu Pánkovou. Z obou manželství vzešlo 12 dětí. Nejstarší Lambert, byl až do roku 1887 lékárníkem. Pak založil ve spolku se schuylerským strýcem a Jos. Šmatlanem banku v Howell, kde byl činným až do roku 1910, kdy zemřel, zanechav dědicům podíly v několika bankách, jakož i několik farem. — Druhý syn Jana Foldy, Longin, narodil se roku 1864 v okresu manitowockém ve Wisconsinu a s rodiči přijel do Nebrasky. Až do 18 let byl doma na farmě, načež přijal místo v obchodě strýce Franka ve Schuyler, ale roku 1885 vstoupil jako účetní

Lambert

Adolf

Longin

Rainold

Emil

Jaroslav

do tamnější První Národní banky. Od té doby sleduje bankovní obchod stále, jako pokladník, předseda nebo ředitel některých Foldových bank. Roku 1897 vykoupil od Lepší "Clarkson State Bank" a od té doby sídlí střídavě v Clarkson, a v Corpus Christi, při zálivu mexickém v Texasu, kde má značný zájem v pozemcích. Byl vždy a jest nadšeným Čechem, hlavně činným aktivně i literárně jako ochotník. Divadelní kus, který napsal "Kuce a básník" hrál se vícekrát na nebrasských jevištích se značným úspěchem. Také sestavil a copyrightoval systém účetních knih pro banky, který došel značného rozšíření. — Třetí syn Jana Foldy, Emil, narodil se v Manitowoc, Wis., roku 1866 a s rodiči i ostatními sourozenci přišel do Nebrasky. Roku 1887 opustil farmu, aby nastoupil místo v obchodě strýce Franka Foldy., kde setrval dva roky a pak odešel do banky v Linwood, vypomáhat bratru Longinovi, ale plat byl malý tak se brzy vrátil do Schuyler a šel "k novinám". — Tehdy založili Frank Folda, Jos. Šmatlán a jiní demokraté ve Schuyler časopis "Novou Dobu", jejíž řízení svěřeno F. Ringsmuthovi. Emil byl Ringsmuthův "privátní sekretář" a když čí- editor nebyl přítomen, vyřizoval obchodní záležitosti. Emil Kroupa a J. Kirchner byli tehdy zaměstnáni u listu, ale hlavní "fajtyrské" články, hlavně proti Rosickému, psal Ringsmuth sám. Byly to osobní boje tak hnusné, že se snad jim nikdy a nikde v české žurnalistice nebylo rovno. Ty a pak okolnost, že se u novin peníze příliš snadno spočítají, přiměly po kratinkém čase Emila Foldu k tomu, že dal "vale" české žurnalistice a nastoupil místo v První Národní bance v David City, odkud r. 1893 se stal pokladníkem banky v Linwood a roku 1912, kasírem banky

v Clarkson, kde až dosud působí, jsa zároveň předsedou bank v Howell a Linwood. 13 let zastával úřad pokladníka, Západní Česko-Bratrské Jednoty". Jeho první manželka, rozená Emilie Pešková, zemřela r. 1904 a jeho druhou choti se stala Antonie Sadilková, dcera známého národního a spolkového pracovníka, Franka Sadilka z Wilber a jeho choti, rozené Jurkové. — Čtvrtý syn, Adolf, byl s bratrem Lambertem v bance Howell, kde roku 1914 zemřel. — Pátý syn, Rainold byl v bance v Clarkson a zemřel roku 1906. — Šestý Jaroslav je pokladníkem Foldovy banky v Schuyler, — John je v bance v Howell. Dcery, Libuše provdaná za V. Jonáše bydlí na staré Foldovic farmě v Heun, Františka jest provdána za F. Jelínka, učeního banky v Clarkson a svobodná Berta je v bance schuylerské.

Třetí syn Martina Foldy, Josef, farmařil v okresu Colfax, ale poněvač po slunečním úžehu zůstala mysl jeho zakalena, musel býti dán do sanatoria k léčení, kde také r. 1904 zemřel. Jeho syn Rupert je v obchodě, Josef farmaří v Montané a čtyři dcery jsou provdány v okolí clarksonském.

Jediná dcera Martina Foldy, Františka, provdala se hned ve Wisconsinu za Němce Seiberta a také tam zemřela.

Starý dědeček Foldů zemřel roku 1895. Jeho manželka ho předčila o 3 roky. Jsou oba pochováni u kostela v Heun, který založili. Když před 63 léty opouštěl Martin Folda se svou rodinou Holovousy, vydávaje se na dalekou cestu přes moře a do cizích a neznámých mu krajů, sotva si asi ve svých nejrůzovějších snech představoval, že položil základ rodině finančníků a že jméno jeho ponese celá řada bank na americkém západě. Dnes žije více než 20 mužských potomků starých manželů Foldových a všichni zaujímají vynikající místa ve veřejnosti. Co by jim byly mohly poskytnout ubohé, chudíček Holovousy? L. W. D.

Světová válka r. 1914—1917.

Přehled nejvýznačnějších událostí prvních dvou let zápasu evropských národů.

Pro kalendář Američan uspořádal — re.

1914

Dne 28. června roku 1914 zastřelen byl arcivévoda František Ferdinand, následník rakouského trůnu se svojí manželkou, vévodkyní z Hohenberu, bývalou hraběnkou Žofii Chotkovou v Sarajevu v Bosně, kde dleli na oficiální návštěvě a přehlídce. Attentát provedl rakouský Srb Gavrio Princip.

Sarajevský atentát uváděn bývá jako příčina války, která se o měsíc později rozpoutala, ačkoliv ve skutečnosti byl pouze poslední pobídkou k rozpoutání války, která se od let připravovala a jejíž příčiny, rázu politického a ještě více hospodářského budou teprve po skončení války přesně a nestranně vyznačeny.

23. července. Vláda rakousko-uherská, která označila Srbsko za zodpovědné na sarajevské tragedii, poslala srbské vládě ultimatum, ve kterém požadovala přísné ztrestání spoluvinníků Principových, dále rozpuštění protirakouských spolků, sesazení úředníků, kterým bude dokázána účast na protirakouské agitaci a právo, aby vyšetřování mohlo býti vedeno pod dohledem rakouských policejních úředníků.

Srbsko na naléhání Ruska, Francie a Anglie podvolilo se ovšem článkům ultimata s výjimkou onoho o přípustění rakouské policie k vyšetřování vedenému v Srbsku, udávajíc, že podrobení se tomuto článku znamenalo by zřeknutí se státní suverenity. Nieméně bylo Srbsko ochotno tento článek předložiti k rozhodnutí mezinárodnímu smírnímu soudu v Haagu nebo arbitrační radě ustanovené vemoce.

28. července. Rakousko-Uhersko uznalo odpověď Srbska za nedostatečnou a zatím co ještě mezi vládami Ruska, Německa, Francie a Anglie bylo vyjednáváno horečně o odklizení příčiny války, vypovědělo Srbsku válku.

29. července. Rakouská děla bombardují Bělehrad. Rusko mobilisuje čtyři vojenské distrikty a uvědomuje Německo, že mobilisace není namířena proti němu, nýbrž pouze k chránění Srbska a jako odpověď na pohyby rakouských vojsk v Halici.

31. července. Rakousko-Uhersko vydává svůj mobilisační dekret. Rusko vyhláší mobilisaci několik hodin na to. Německo posílá Rusku ultimatum a vyžaduje demobilisování ve dvanácti hodinách. Samo dokončuje chvatně mobilisaci.

1. srpna. Německo vyhláší válku Srbsku. Francie nazývá všeobecnou mobilisaci.

2. srpna. Osmý armádní sbor německý okupuje Luxemburg bez odporu, ačkoliv je Německo smlouvou z roku 1867 vázáno respektovati neutralitu Luxemburku. —

Německo posílá Belgii ultimatum, by dovolila průchod německých armád svým územím a slibuje šetřiti obyvatel i majetku a hraditi všechny vzniklé škody. — Anglie nasílá Francii a Německu dotaz, chtějí-li šetřiti neutrality Belgie zaručene mezinárodní smlouvou z r. 1813. Francie prohlašuje, že ano.

3. srpna. Německo vyhláší válku Francii, udávajíc, že francouzští letci vrhali bomby na Norimberk a Karlsruhe. Francie důrazně prohlašuje pověst o útocích na německá města za smyšlenku. — Itálie oznamuje, že považuje válku Německa a Rakouska s ostatními velmocemi za válku útočnou a že se necítí vázána v tomto případě postaviti se po bok svým spojencům z trojspolku. — Belgie odpovídá na ultimatum Německa, že nedovolí žádnému cizímu vojsku vstup na svou půdu a jest rozhodlá neporušitelnost svého území hájiti. Téhož dne **vpádávají německé sbory do Belgie.** — Německý kancléř Bethman Hollweg na žádost anglického velvyslance v průvodní listy odpovídá historickými slovy: Vy tedy s námi budete válčit **pro akový kousek papíru!**

4. srpna. Stav války vyhlášen mezi Německem a Velkou Británií. Německo vyhláší válku Belgii zatím co jeho vojska pronikají již hluboko do Belgie a blíží se k Lutychu.

5. srpna. Německé armády pod generálem von Emmichem začínají obléhati Lutych, hájený generálem Lémanem a 40,000 mužů proti trojnásobné přesile.

6. srpna. Rakousko-Uhersko vypovídá válku Rusku. — Němci započínají bombardovati lutyšské tvrze svými obrovskými obléhacími děly, která byla prvním velkým překvapením pro celý svět, neboť drtila nejmodernější pevnosti docela hravě. Belgicané ustoupili od zevnějších tvrzí do vnitřního opevnění. Lutych bránil se až lo dne 17. srpna, kdy dal generál Léman vyhoditi do povětří poslední tvrz a byl v jejich zsutinách nalezen německými dobyvateli ještě živ. Byl pak internován v Magdeburku. Obléhání a dobytí Lutychu stálo Němce 42,000 mužů. — **Francouzská vojska překročí hranice Elsaska-Lotrinska.**

7. srpna. Francouzi otvírají sobě cestu k Milhúzám vítězstvím u Altkirchu.

8. srpna. Francouzské předvoje vstupují do Milhúz, opuštěných Němci. — Čechové lijící v Paříži a v Londýně vstupují do cizinecké legie francouzské za účelem utvoření české setniny. — Čechové v Rusku organizují Husitskou družinu.

10. srpna. Němci pokusem od odříznutí od základů přinucují Francouze k vyklizení Milhúz.

11. srpna. Rakouské loďstvo bombarduje černohorský přístav Bar.

12. srpna. Rakouské armády započínají vpád do Srbska překročením Savy a Driny na frontě 100 mil. Princ Alexandr a generál Putnik zadržujíce Rakušany, postupující na Valjevo srážkami zadních stráží, připravují jádro srbského vojska k ozohodné bitvě. — Velká Británie vypovídá válku Rakousku-Uhersku. — Černá Hora vypovídá válku Německu. — Německá kavalerie proniká do Belgie a snaží se zneškodniti belgické armády ústup na Antverpy.

15. srpna započata bitva Srbů s Rakušany na Céru na bojišti dlouhém od řeky adaru k Šabaci 30 km. — Generál maršál John French ujmá se velení nad anglickými vojsky vyslanými do Belgie a Francie. — Japonsko posílá Německu ultimatum. — Francouzi pod generálem Pauem zahajují druhou ofenzivu v Elsasku. — **Němci vrhají do Belgie 25 armádních sborů, to jest 1,000,000 mužů.** — **Bitva u Dinantu.** První velká bitva mezi Němci a Francouzi. Francouzi odrazili útok německé kavalerie a artilerie, ale ústup belgické armády před mnohonásobnou přesilou německých vojsk na jihu přinutil i Francouze k ústupu. — **Dvě ruské armády překročí hranice východního Pruska,** jedna, severně od Mazurských jezer pod generálem Rennenkampffem, druhá od Varšavy pod generálem Samsonovem.

17. srpna. Belgická vláda přesídluje do Antverp. — Francouzské křižáky v Adrii potopily rakouský křižák Zenta a poškodily bitevnici Zrinji.

18. srpna. — Bitva Rakušanů se Srby vyvíjí se ve prospěch císařských. Rakušanům daří se obějiti levého srbského křídla.

19. srpna. Srbské posily zachraňují situaci a rozhodují bitvu ve prospěch Srbů. **Rakušané ustupují zpět přes Drinu,** zanechávajíc v rukou vítězů mnoho zajatců a děl. I na pravém křídle u Šabace vítězí Srbové. — Němci okupují Lovaň a Aerschot v Belgii.

20. srpna. **Vítězství Rusů u Gumbingu** ve Východním Prusku nad třemi armádními sbory německými a okupování Insterburgu Rennenkampffovými kozáky. — **Vítězný vtah Němců do Brusselu.** — Francouzi podruhé okupují Milhúzy a obrožují Colmar.

21. srpna. Němci oběhají Namur v Belgii a započínají bombardovat jeho tvrze považované za nedobytné Kruppovými šestnáctipalcovými hmoždýři (420 mm.) a rakouskými Škodovými obléhacími děly ráže 305 mm. — Nezdar francouzských a

belgických armád na severu přinucují Francouze k vyklizení zabraného území v Elsassu s výjimkou úzkého pruhu podél hranic. — Armády francouzských generálů Dubaila a Caselnau zaraženy ve své offensivě ve Vogésách a v Lotrinsku na mistrných pozicích Němců předem připravených u Morhange a na řece Saie a přinuceny k ústupu. **Německo oslavuje veliké vítězství u Sarrebourgu.**

22. srpna. Němci na jedné straně a Francouzi s Angličany na druhé utkávají se v strašné bitvě nazvané dle města Charleroi, která se rozvinula na frontě 120 km. dlouhé. Bitva skončila vítězstvím Němců dne 24. srpna.

23. srpna. Japonsko vypovídá Německu válku.

24. srpna. Němci drtí poslední tvrze Namuru svými obrovskými děly a vstupují vítězně do města. Hlavní armádě belgické podařilo se uniknouti nežli bylo město úplně obklíčeno.

25. srpna. Zeppelinovy vzducholodi bombardují Antverpy s výše. Francouzi v Lotrinsku zastavují prudký německý nápor směrem k Nancy. — **Francouzi a Angličané v Belgii a severní Francii na všeobecném ústupu** pod velením generála Joffrea. — **Tři rakouské armády** pod velením generálů Dankla, Auffenberga a arcivévody Josefa Ferdinanda překročily hranice Haliče a započaly postup do ruského Polska. — **Rusové** pod generály Ruskim a Brusilovem **vpádávají** od východu do Haliče a postupují na Lvov. — Černohorci podporováni francouzským loďstvem útočí na Kotor.

26. srpna. Velká část belgického města Lovaně zničena německým vojskem. — Generál von Kluck tlačí anglickou armádu nazpět z půdy belgické na francouzskou u Camraie. Vojsko generála Frenche zachráněno před zničením u Le Cateau dvěma brigádami francouzské jízdy. Ztráty Angličanů a Francouzů byly velké, ale hlavní plán Němců, odříznouti anglické vojsko od jeho pobřežních základů, selhal.

27. srpna. Pevnost Longwy na hranicích Francie, Belgie a Luxemburku obležená ode dne 3. srpna dobyta Němci, kteří před ní ztratili 7,000 mužů. — Němci započínají obléhání velké francouzské pevnosti Maubeuge. 35,000 mužů pod generálem Fournierem brání se hrdinsky v obleženém městě. — Japonci, kteří vylodili dne 20. srpna vojsko na obléhání německé pevnosti Tsing Tau v území Kiao Chau v Číně, zahájili blokádu a pravidelné obléhání.

28. srpna. První velká námořní bitva. Anglické loďstvo u Helgolandu potápí tři německé křižáky a dva torpedoborce a zahání ostatní německé lodi na útěk.

29. srpna. **Generál Hindenburg proslavuje se rozhodným vítězstvím nad Rusy u Tannenbergu a Allensteimu.** Armáda Samsonova zničena u Mazurských jezer a močálů a Hindenburg spěchá s vítěznou armádou vstříc generálovi Rennenkampfovi, ohrožujícímu Královec. — Němci, porážejíce před sebou všechny odpor v Belgii a Francii postupují a zabírají mnoho měst. mezi nimi Amiens mezi Paříží a Calaisem.

30. srpna. Německé aeroplány vrhají první pumy na Paříž.

31. srpna. **Rusové porážejí Rakušany před Lvovem.** Rakouské armády ustupují ke Grodsku, zanechávše v rukou Rusů 30,000 zajatců a 150 děl. Lvov ponechán vítězi.

1. září. Právě křídlo německé armády pod velením generála von Klucka postupuje bleskovou rychlostí na Paříž. Marna překročena na dvou místech.

2. září. Lvov zabrán ruským vojskem. **Francouzská vláda přesídluje z ohrožené Paříže do Bordeaux.** — Generál Joffre provádí svoje přípravy k zaražení německého postupu na Marně. Němci vpádají do Senlisu, pouhých 40 kilometrů od Paříže, která se připravuje na obležení. Generál Gallieni určen k jejímu hájení.

4. září. **Bitva na Marně.** Joffre nalézá příhodný okamžik k udeření na nepřítele a dává rozkaz k všeobecnému útoku na celé linii ráno dne 6. září. Armáda generála Maunouryho pověřena provedením útoku na pravé křídlo pod velením von Kluckovým. Angličanům svěřeno obejítí pravého křídla Němců.

5. září. Vlády francouzská, ruská a anglická podepsaly smlouvu, že neuzavrou mír nežli ve vzájemné dohodě.

6. září. Němci odražení od Marny společnou offensivou spojenců na celé frontě. Bitva u Marny, ačkoliv vydávána německými válečnými kritiky za pouhou řadu srážek předních stráží jest všeobecně uznávána za nejrozhodnější v celé válce, poněvadž zachránila Paříž a tím celou Francii.

7. září. **Němci na ústupu od Marny.** Rakušané podnikají druhý vpád do Srbska. Generál Potiorek s 200,000 muži a množstvím dělostřelectva útočí na Sávě a Drině od Mitrovice k Zdvorníku a překročiv Sávu i Drinu postupuje za Srby se dvou stran. — Srbové ustupují dovnitř země.

8. září. **Pevnost Maubeuge dobyta Němci.** Bitevní linie německá ve Francii na ústupu k řece Aisně. Všechny zbývající francouzské rezervy dopraveny na bitevní linii v automobilech a autobusech nebo železnicí, aby pomohly vytisknouti nepřítele ze země. Francouzský střed pod velením generála Focha ohrožen zuřivými útoky

německé přesily pod generálem von Buelowem ale vyproštuje se obratným manévrováním svého velitele. Pokus Němců o dobytí Nancy zmařen.

10. září. Ustupující německé armády zaujímají předem připravené pozice na řece Aisně.

12. září. Amiens a Lille vyklizeny Němci.

13. září. Vrchní francouzský generál Joffre oznamuje své vládě v Bordeaux úplně vítězství nad nepřítelem.

14. září. Němci na řece Aisně staví se k odporu a zarážejí pronásledující je spojenece. Od této chvíle vyvinuje se na západní frontě zdoluhavá válka zákopová. — Němci v Belgii soustřeďují se k obléhání Antverp.

15. září. Němci zahajují postup na sever, k moři za účelem obejít spojenecké armády a zmocnění se přístavů na La Manš. Joffre vysílá několik armádních sborů k zastavení tohoto tahu.

20. září. Rusové vcházejí do dobyté Jaroslavi a zahajují obléhání Přemyšlu.

22. září. Anglické křižáky Cressy, Alboukir a Hogue torpédovány a potopeny v Severním moři.

25. září. Německý generál Schubert pod vrchním velením Hindenburgovým pronásleduje Rennenkampa na ústupu z Východního Pruska a vniká do Ruska až k řece Němenu. Rennenkampf, obdržev posily, obrací se proti Němcům a vyžene je zpět za hranice, připraviv Schubertovi krvavou porážku u Augustova. Generál Hindenburg jest přinucen k ústupu z Polska.

2. října. Dekretem francouzského ministerstva uznání Čechové za národ přátelský spojencům.

9. října. Antverpy padají pod německými útoky.

12. října. Němci dobyli Gentu a blíží se k Ostendu. Belgická vláda přesídluje do Havru ve Francii.

13. října. Plukovník Maritz a generálové De Wet a Byers v Britické Jižní Africe zahajují rebelii proti anglické vládě.

15. října. Ostende padá do rukou Němců

17. října. Postup Němců na Dunkirk zaražen spojenci.

20. října. Boje podél řeky Ysery o Dixmunde a Nieupoort mezi Němci na jedné a Belgičany, Francouzi a Angličany na druhé straně zahájeny.

25. října. Započíná bitva u Yprů, jedna z nejkrvavějších celého prvního roku války, která trvala tři týdny. U Yprů, kde proti armádám německým stáli vedle sebe Belgičané, hájící zbytek svého území, Angličané, zahraňující nepříteli cestu ke Calaisu a jiným přístavům na kanálu La Manche, které by otevřely Němcům cesty na Anglii a Francouzi, ztroskotal plán císaře Viléma II. dosáhnouti severních francouzských přístavů.

29. října. Turecko bez vypovězení války zahajuje útok na Rusko bombardováním ruských přístavů na Černém moři.

5. listopadu. Velká Británie a Francie vypovídají Turecku válku.

7. listopadu. Německá pevnost Tsing Tau v Číně dobyta Japonci a Angličany.

9. listopadu. Německý křižník Emden, který natropil mnoho škody na spojeneckém obchodu potápěním bezbranných lodí byl dostižen a zničen australským křižníkem Sydney.

20. listopadu. Němci znovu postupují proti Varšavě.

1. prosince. Rebelie v Jižní Africe potlačena. De Wet zajat, Beyers později utonul na útěku a Maritz byl zajat.

2. prosince. Bělehrad okupován Rakušany.

6. prosince. Němci okupují město Loď v ruském Polsku.

8. prosince. Anglická flotilla u ostrovů Falklandských rozbíjí zbytky německé námořní moci na volných mořích. Křižáky Scharnhorst, Gneisenau, Leipzig a Nuernberg potopeny.

9. prosince. Francouzská vláda vrací se do Paříže.

14. prosince. Srbové dobývají zpět Bělehradu a vyhánějí Rakušany za Dunaj.

16. prosince. První útok německých křižáků na anglická pobřežní města.

17. prosince. Mackensen vítězí nad Rusy východně od Lodi.

19. prosince. Francouzské a anglické loďstvo bombarduje pevnosti v Dardanélách.

20. prosince. Turci poraženi od Rusů v bitvě u Vanu.

21. prosince. Zuřivé boje od Bixchootu k La Basée na západní frontě.

24. prosince. Němci znovu dobývají Mlavy v severním Polsku.

25. prosince. Italové okupují Avlovo v Albanii. — Britové podnikají útok na německou námořní základnu Cuxhafen pomocí lehkých křižáků, ponorek a hydroaeroplánů. — Rusové obsazují Černovice v Bukovině. Rakušané poraženi v Dukelském průsmyku. 26. prosince. Porážka Rakušanů na řece Nidě a u Tuchova.

1915

1. ledna. Rusové vpadávají do Uher.
3. ledna. Němci dobyli tvrze Bormijova v Polsku ale jsou zaraženi od Rusů po strašlivé řezi se ztrátou 80,000 zabitých.
5. ledna. **Vítězství Rusů nad Turky u Ardahanu a Sari Kamishe. Vítězství Rusů nad Rakušany v Uzsockém průsmyku.**
8. ledna. Bitva u Soissonu ve Francii. Němci zatlačeni zpět ale řadou protiútoků dobyli zpět svých posic. Bitva trvala sedm dní. — Němci překročili řeku Ravu třicet mil západně od Varšavy.
13. ledna. Hrabě Berchtold, rakouský zahraniční ministr resignuje. Baron Stěpán Burian jeho nástupcem.
17. ledna. Rusové dobyli průsmyku Kirlibaba v Karpatech.
18. ledna. Turci poraženi u Jenikice v Kavkazu a celé oddíly jich hynou mrazem.
19. ledna. Zeppelinů bombardují anglická pobřežní města.
21. ledna. Rusové podnikají novou ofenzivu ve Východním Prusku.
24. ledna. Námořní bitva v Severním moři. **Německá flotta poražena, křižník Bluecher potopen.**
25. ledna. Rakušané zahajují novou ofenzivu. Dobývají průsmyky Uzsockého
26. ledna. Rakušané dobyli Kielce v ruském Polsku.
27. ledna. Turci postupují ve veliké síle na Suezský kanál.
29. ledna. Němci poraženi při pokusu překročení řeku Aisnu u Soissonu.
31. ledna. Nová ruská armáda vpadává do Uher Dukelským průsmykem.
1. února. Angličané odrazí prudké německé útoky v La Bassée.
2. února. **Turci na hlavu poraženi u Suezského kanálu.**
3. února. Gavrio Princip, atentátor na rakouského následníka trůnu, nejso zleřilým, odsouzen na dvacet let do vězení. Jeho tři společníci popraveni.
4. února. Německo nařizuje blokádu Britských ostrovů ponorkami. Rusové vstupují vítězně do Tarnova.
7. února. Německá ofenziva proti Varšavě zaražena vítězstvím Rusů na řece Ravece, u Skierniewic.
12. února. **Hindenburg**, shromáždívá proti severní armádě ruské obrovskou přesilu v bitvě u **Mazurských jezer** týden trvající **poráží Rusy na hlavu** a potírá celý jeden armádní sbor. Zbytek ruské armády ustupuje v pořádku k řece Němenu.
16. února. Bitva v Dukelském průsmyku. Rusové obětují 50,000 mužů na udržení cesty do Uher. — Francouzi dobývají dvou mil německých zákopů v Champagni.
24. února. Němci zmocňují se města Przasnysze v ruském Polsku.
26. února. Spojenecká flotilla zahajuje bombardování dardanelských tvrzi a vyklizováním úžiny od mín.
27. února. Rusové dobývají zpět Przasnysze a zmocňují se Stanislaví.
28. února. Francouzi a Angličani začínají vyloďovatí vojska na poloostrově Gallipolis nad Dardanelami.
1. března. Zahájena blokáda všech německých, rakouských a tureckých přístavů spojenci.
10. března. **Bitva u New Chapelle** mezi Angličany a Němci. **Angličané zatlačují Němce** se strašlivými ztrátami na hloubku jedné míle. Ve třech dnech vystřeleno Angličany více dělové munice nežli v celé boerské válce.
14. března. Německý křižák Dresden potopen Angličany v jižním Tichém moři.
18. března. Anglické bitevnice Irresistible a Ocean a francouzská Bouvet potopeny od Turků při bombardování Dardanel. — Rusové dobývají Memel v východním Prusku.
19. března. Posádka obleženého Přemyšlu poražena při zoufalém výpaďu.
21. března. Zeppelinů bombardují Paříž.
22. března. **Přemyšl vzdává se Rusům.** Generál Kusmánek, osm dalších generálů, 2,600 důstojníků a 107,000 mužů a přes tisíc děl v rukou vítězů.
27. března. Rusové pronikají Dukelským průsmykem do Uher. — Poplach v Budapešti. — Ruská černoomořská eskádra bombarduje turecké tvrze na Bosporu.
3. dubna. Dva prapory pražského 28. pěšího pluku vzdaly se bez vypálení rány jednomu praporu ruskému. Mnoho jiných českých oddílů vzdalo se vojskům spojenců do toho dne a některé později.
14. dubna. Rakušané poraženi od Rusů u Mezolaborože v Beskydách.
16. dubna. Rakušané tlačí Rusy zpět v Karpatech.
23. dubna. **Bitva u Yprů.** Němci používají poprvé otravných plynů a podporování tímto překvapením dobývají pět mil anglických zákopů.

25. dubna. Spojenci zarážejí postup Němců u Yprů. — Útoky na Dardanely po moři i po souši zahájeny.
27. dubna. Francouzský obrněný křižák Leon Gambetta potopen rakouskou ponorkou.
29. dubna. Britové dobývají dvou třetin půdy ztracené v bitvě u Yprů.
1. května. Započíná velká německo-rakouská offensiva proti Rusům.
2. května. Bitva na Dunajci. Generál Mackensen se strašlivou přesilou dělostřelectva i mužstva podnikl neodolatelný útok na ruské linie začínající pociťovat nedostatek munice. 700,000 dělových střel vyslaných ve čtyřech hodinách rozmetlo ruská opevnění a neodolatelný útok hlubokých mass pěchoty dokončil dílo. Rusové na ústupu poděl celé bitevní linie.
4. května. Itálie zřídá se trojspolkou.
6. května. Rakušané obsazují Tarnov, Rusové na ústupu z průsmyku Dukly a Lupkova.
7. května. Zámořský parník Lusitania potopen u pobřeží Irska německou ponorkou. 1200 lidských životů zmařeno, 700 osob zachráněno. — Ruské přístavní město Libava na Baltickém moři dobyto Němci.
9. května. Bitva u Arrasu. Francouzi dobyli tři míle německých zákopů zajali 2,000 Němců a šest děl. — Česká setnina cizinecké legie proslavuje se vítězným útokem na německé zákopy v bitvě u Careney. Poručík Václav Dostál a na 200 českých dobrovolníků padlo při tomto útoku.
12. května. Protiněmecké bouře v Londýně a jiných anglických městech. — V bitvě u Arrasu ztratili Němci další 4,000 mužů. — V Jižní Africe Angličané a Boeri pod vedením boerského generála Bothy dobyli hlavního města Německé Jihozápadní Afriky, Windhoeku.
13. května. Německo-rakouské voje postupují na Přemysl. Válečná úřadovna oznamuje, že 150,000 Rusů bylo zajato.
16. května. Obrovské demonstrace pro válku v Římě a jiných italských městech.
21. května. Persekuce českých poslanců a předáků v Rakousku vede k zatčení dra. Kramáře, dra. Rašina, Vincence Červinky a dalších. Poslanec Klofáč a jiní věznění od počátku války.
22. května. Itálie vstupuje do války s Rakouskem.
23. května. První srážky na italsko-rakouských hranicích. Itálie stává se členem dohody.
24. května. Italové okupují několik rakouských měst směrem k Terstu.
28. května. Italové okupují Grado na Terstském zálivu.
3. června. Přemysl dobyt zpět Rakušany a Němci.
8. června. William J. Bryan, tajemník zahraničního odboru Spojených Států resignuje — Italové dobyli Montfalcone u Terstu.
9. června. Němci dobyli Stanislavy v Haliči.
22. června. Němci a Rakušané okupují Lvov.
22. června. Němci a Rakušané poraženi od Rusů na levém břehu Dněstru u Kozan.
28. června. Italové vnikají na rakouské území v Trentinu u jezera Gardského.
4. července. T. G. profesor Masaryk, za příležitosti Husových oslav ve Švýcarsku prohlašuje se pro českou samostatnost a staví se v čelo akce české emigrace.
13. července. Řecký ministr Venizelos pokouší se v zájmu spojenců vzkřísiti balkánskou alianci.
14. července. Hindenburg dobývá Przasnysze a ohrožuje Varšavu.
24. července. Italové zaujímají strategické posice u Gorice.
29. července. Rusové opouštějí Varšavu. Lubin dobyt Rakušany.
31. července. Italové zahajují offensivu v Tyrolích.
2. srpna. Němci dobyli Mitavy, jižně od Rigy.
5. srpna. Němci obsazují Varšavu a Ivangorod.
6. srpna. Rusové tísňeni nedostatkem střílniva a děl i německorakouskou přesilou, ustupující za Vishu, držíce pouze Novo Georgievsk.
7. srpna. Hindenburg drtí ruský odpor mezi Lomzou a Bugem.
9. srpna. Britové vítězí v bitvě u Hooge.
12. srpna. Rakušané bombardují Bělehrad.
14. srpna. Rakušané a Němci soustřeďují armádu 400,000 mužů na srbské hranici.
17. srpna. Němci dobyli Kovna.
19. srpna. Angličané vyloďují nové vojsko v zálivu Suvla na Galipolisu.
20. srpna. Němci dobyli Novo Georgievsku.
21. srpna. Itálie vyhláší válku Turecku.
22. srpna. Rusové zarážejí postup Němců před Rigou a u Dvinsku.
23. srpna. Němci dobyli pevnosti Ossovec.

24. srpna. Němci obsazují Kovel.
26. srpna. Němci dobyli Brestu Litevského. Dvašedesát spojeneckých větroplavců bombarduje německé arsenály v Saarlouisu.
1. září. Němci okupují Lutsk.
2. září. Němci dobyli Grodna.
7. září. Ruský generalissimus kníže Nikola Nikolajevič, který provedl s celou ruskou armádou největší ústup v historii válečnictví a zachránil ji svojí strategií před zničením poslán prováděti velké tažení proti Turkům na Kavkaze. Car Mikuláš II. ujímá se velení armády proti Němcům a Rakušanům.
8. září. Rusové zarážejí postup Němců ve velké bitvě u Tarnopole, kde zajali 8,000 Rakušanů.
9. září. Velký nájezd zeppelinů na Londýn. — Spojené Sáty žádají, aby rakouský velvyslanec Dumba, který bral činný podíl na piklech amerických Němců, byl odvolán. Rakušané dobyli Dubna, ale jsou poraženi u Tremblowy.
16. září. Němci dobyli Pinsku. — Rusové zahánějí německorakouskou armádu v Haliči za řeku Strypu.
19. září. Němci dobyli Vilny.
20. září. Němci a Rakušané započínají s obrovskou přesilou rozhodný nápor na Srbsko v okolí Semendrie za účelem otevření cesty do Turecka.
22. září. Ruská armáda ustupující od Vilny uniká obklíčovajícímu tahu Němců.
24. září. Rusové dobývají zpět Lutsku a zajímají 4,000 Němců.
25. září. Bitva v Champagni. Francouzi a Britové po strašlivém, týden trvajícím bombardování německých zákopů podnikají útoky a dobývají mnoho mil německých posic. — Rusové odrážejí armádu von Mackensenovu zpět na pět mil. — Dumba odvolán.
26. září. Francouzi a Britové dobývají množství měst a vesnic, postupují za druhé německé linie a zajímají na 30,000 Němců. — Rusové postupují u Dubna, Rovna a Lutsku.
2. října. Bitva v Champagni a Artoisu mění se opětně ve válku zákopovou. — Francouzi a Angličané vzdor prudkým protiútokům Němců, drží pevně na dvacet mil dobytých zákopů.
5. října. Diplomatické styky Ruska a Bulharska přerušeny.
7. října. Německé a rakouské voje překročí Sávu, Drinu a Dunaj a vpadávají do Srbska. Ruské lodi bombardují bulharský přístav Varnu.
10. října. Bělehrad v moci Němců a Rakušanů pod velením Mackensenovým.
13. října. Bulharsko vyhláší válku Srbsku.
15. října. Velká Británie vypovídá válku Bulharsku.
16. října. Francie vypovídá válku Bulharsku. — Blokáda bulharských přístavů zahájena. — Němci a Rakušané postupují na jih od Bělehradu.
19. října. Rusko a Itálie vypovídají válku Bulharsku. — Bulhaři vnikají do Srbska od jihovýchodu.
24. října. Bulhaři pány Skoplje. — V New Yorku zatčení němečtí spiklenci s plány a přístroji na vyhazování lodí do povětří.
27. října. Němci spojují se s Bulhary v severním Srbsku a otevírají přímou cestu do Cařihradu.
30. října. Němci poraženi u Mitavy od Rusů.
1. listopadu. Němci okupují Kragujevac. Srbové na plném ústupu na západ a jih.
3. listopadu. Hindenburgova vojska poražena a zahánána západně od Dvinsku.
4. listopadu. Němci dobývají zpět ztracených posic u Dvinsku.
5. listopadu. Bulhaři okupují druhé hlavní město Srbska, Niš.
14. listopadu. Český zahraniční komitét vydává jménem zahraničních Čechů veřejný manifest s požadavkem české samostatnosti, podepsaný Masarykem, poslancem Duerichem a zástupci zahraničních českých kolonií.
19. listopadu. Francouzsko-anglická válečná rada koná se v Paříži.
21. listopadu. Němci dobyli Novi Pazaru.
22. listopadu. Angličané vítězí u Bagdadu v Mesopotamii.
24. listopadu. Srbská vláda přesídluje se do Skadaru.
30. listopadu. Bulhaři dobyli Prisrendu. — Spojené Státy vyzývají Německo k odvolání dvou vojenských attaché vyslanectva kapitánů Boy-Eda a von Pappena, usvědčených z piklů.
1. prosince. Angličani v Mesopotamii poraženi od Turků, ustupují od Bagdadu.
4. prosince. Fordova "mírová" výprava vydává se na cesty do Evropy, aby vyvolala vyjednávání o mír. Předpověď, že nepořídí ničeho, se uskutečnila.
8. prosince. Spojenci poraženi v Macedonii Bulhary a Němci.

15. prosince. Sir John Douglas Haig ustanoven nástupcem sira Johna Frenche ve velitelství anglických vojsk ve Francii.

23. prosince. Srbský ústup do Albanie pod velením gen. Štefanoviče dokončen za nepopsatelného utrpení. Jádru armády zachráněno.

27. prosince. Rusové vyvinují ofenzivu v Besarabii a v Haliči. — Spojenci opevňují se kolem Soluně. Černohorci vítězně vzdorují Rakušanům.

1916

1. ledna. Kanada zvyšuje svou armádní hotovost na pomoc Anglii z 250,000 na 500,000 mužů.

6. ledna. Rusové dobyli Czartorysku.

8. ledna. 10,000 Angličanů v Mezopotamii zaskočeno Turky a obleženo v Kut el Amara.

9. ledna. Spojenci po nezdařilých pokusech o dobytí Dardanel vyklidili poloostrov Gallipolický.

10. ledna. Rakušané dobyli hory Lovčenu v Černé Hoře. — Němci podnikají velkou ofenzivu v Champagni a zasypávají francouzské posice statisíci projektilů. Výsledky ofenzivy mimo spoustu zabitých a raněných jsou nepatrné.

13. ledna. Francouzi okupují ostrov Korfu. — Rakušané vcházejí do Cetyně, hlavního města Černé Hory.

14. ledna. Turci masakrují výkvět arménského národa. — Rusové pod vedením knížete Nikolaje zahajují velkou ofenzivu v Kavkazu.

18. ledna. Řecko protestuje proti vyloďování spojeneckých vojsk v Soluni a jiných řeckých přístavech.

19. ledna. Černohorský král shledává rakouské podmínky kapitulace nepřijatelnými a prohlašuje boj do konce.

20. ledna. Anglie přijímá povinnou vojenskou službu.

22. ledna. Pomocná anglická výprava gen. Aylmera v Mesopotamii táhnoucí osvobodit obležené v Kut el Amaře poražena Turky. — Ruský generál Žilinský odevzdal ve Francii jménem cara vyznamenání českým hrdinům z cizinecké legie, kteří bojovali v Champagni.

23. ledna. Skadar dobyt Rakušany.

29. ledna. Němci útočí s neslýchanou prudkostí, ale bezvýsledně na Francouze u Arrasu. Na řece Sommě dobývají Němci města Frise a kus zákopů. — Velký nájezd zeppelinů na Paříž.

31. ledna. Velký nájezd zeppelinů na Anglii. — Spojenci zmocňují se tohoto dne téměř všech německých kolonií v Africe.

3. února. Srbská armáda čítající ještě 76,000 mužů vzdoruje Němcům, Rakušanům a Bulharům v Albanii. — Hindenburg započíná novou prudkou ofenzivu proti Dvinsku.

15. února. Erzerum, hlavní město Armenie, dobyt ruskými vojsky.

16. února. Hindenburgova ofenziva u konce.

18. února. Rusové v krajině jezera Vanského dobyli města Mush.

21. února. Němci pod korunním princem Friedrichem Vilémem zahajují dlouho připravovaný a urputně zuřivý útok na francouzskou pevnost Verdun.

23. února. V ofenzivě proti Verdunu dobyli Němci šest mil francouzských zákopů do hloubky dvou mil a zajali 3,000 mužů.

26. února. Douaumont, jedna z verdunských pevností a výšiny Louvemontu dobyty Němci. Generál Pétain ustanoven velitelem francouzské armády hájící Verdun. — Rakušané vstupují do Drače, vyklizené Italy a Srby.

2. března. Bitlis v Arménii dobyt Rusy. — Rusové postupují i v Persii.

7. března. Francouzi zarážejí postup Němců před Verdunem západně od řeky Masy. Zuřivé boje o Pepřové návrší a o "Horu Mrtvého Muže".

8. března. Německo vypovídá válku Portugalsku. Rakousko činí totéž dne 15. března.

12. března. Italové zahajují novou ofenzivu na řece Isonzo. — Němci oznamují, že zajali před Verdunem 27,000 mužů. Francouzi prohlašují, že útoky na Verdun stály Němce doposud 200,000 vojáků.

16. března. Admirál von Tirpitz, otec německého válčení ponorkami, resignuje z úřadu ministra námořnictví.

23. března. Rusové postupují od Rigy k Dvinsku.

29. března. Zuřivé boje mezi Rakušany a Italy o Gorici.

1. dubna. Pevnost Vaux před Verdunem dobytá Němci.

4. dubna. Zuřivé útoky Němců před Verdunem odraženy s obrovskými ztrátami pro vojsko korunního prince. — Zpráva z Lublina, že celá Polska, jmenovitě ale ony

části, kudy táhly armády, jest stížena hladomorem a mimo to obyvatelstvo decimováno epidemiemi.

5. dubna. Bitva u St. Eloi. Angličané zarážejí prudký nápor Němců.

17. dubna. **Trebizond**, pevnost a důležitý přístav Malé Asie **dobyty Rusy** útokem vedeným po zemi i moři.

20. dubna. Ruské vojsko vyloďováno v Marseilli a nadšeně vítáno francouzským obyvatelstvem.

21. dubna. **Revoluce v Irsku**. Německá loď vezoucí do Irsku zbraně a střelivo, potopena na pobřeží. Sir Rogers Casement, irský revolucionář vyloďen německou ponorkou, ale ihned zatčen jako zrádce vyslaný Němci k vyvolání revoluce.

25. dubna. Krveprolití v Dublinu. Revolucionáři, členové organisace Sinn Fein obsazují strategické body a staví barikády. — Němci sousoučasně útočí na anglické přístavy lehkými křižáky, zeppelinými i ponorkami.

27. dubna. Anglické vojsko obléhá dublinské revolucionáře. Celé Irsko pod výmínečným stavem.

28. dubna. Požáry a pouliční střelba v Dublině. — **Angličané obléženi v Kut el Amafe** v Mesopotamii a vzdorovavši pod velením gen. Townshenda Turkům, hladu a nemocem po 143 dny, **vzdávají se** obléhatelům.

30. dubna. Konec "Irské republiky", která trvala 120 hodin. Vůdce rebelie se vzdávají vládnímu vojsku bezpodmínečně. Celkem asi 1,000 povstalců uvězněno. — Hladové a socialistické bouře ve Vídni.

3. května. Čtyři přední vůdce irské revoluce, Pearse, Connolly, Clark a MacDonagh popraveni.

4. května. Pod tlakem ze Spojených Států slibuje Německo ustati v ponorkové válce proti neozbrojeným obchodním lodím.

6. května. Zuřivé boje před Verdunem o vrch "č. 304." — Francouzi ubíhají tuto strategickou posici proti čtrnáct dní se opakujícím útokům.

10. května. Třináct vůdce irských rebelů popraven, devatenáct jiných, mezi nimi hraběnka Markiewiczova omilostněno.

13. května. Hladové bouře v Berlíně. — V Mannheimu rozhání vojsko lid pomoci rychlopalek.

15. května. Prudké boje na celé západní frontě od začátku měsíce. I na východní bitevní frontě zápasí se neustále. — Italové dobývají rakouských posic na hoře Cukla. **Rakušané zahajují velkou offensivu proti Italům v Tridentu**, dobývají italských posic a zajímají 6,500 vojáků.

16. května. Anglie přijímá zákon o povinné vojenské službě.

18. května. Rakušané postupují proti Italům na jihu a západě Tyrol. Italové na Adiži probíjejí se až do předměstí Rovereda.

21. května. Boj o Verdun trvá tři měsíce a stál na 300,000 mužů.

25. května. Italové postupují před prudkou rakouskou offensivou. Rakušané zajali celkem 25,000 Italů.

27. května. Bulhaři okupují pevnosti Rupel, Kanivo a Dragotin na řecké půdě.

28. května. Zachráněná část srbské armády po zreorganisování na ostrově Korfu a o nové vyzbrojení dopravena do Soluně k chystajícímu se náporu do Srbska a Macedonie.

31. května. **Námořní bitva u Dánského pobřeží**. Němci zahnáni zpět do přístavu se ztrátou několika velkých obrněnců ale i Angličané ztratili několik bitevnic a křižáků. Na 10,000 mužů zabito a potopeno. Kontrola nád oceány zůstává neotřesená v rukou Angličanů.

1. června. Rakouská offensiva zaražena u Arsiera.

5. června. **Rusko započíná obrovskou offensivu** na čáře 250 mil od Přípetských močálů k rumunským hranicím. Generál Brusilov žene německo-rakouskou armádu, čítající 600,000 mužů zpět; 120,000 Němců a Rakušanů zajato v prvním týdnu náporu. — Generál **Kitchener**, organisator anglických armád a ministr války zahynul s celým štábem, když křižák Hampshire, na kterém jel do Ruska, narazil na minu a potopil se.

7. června. Pevnost Vaux ztečena Němci.

8. června. **Dr. Kramář, Dr. Rašín, Červinka a Zamazal odsouzeni ve Vídni k smrti**. Na sta jiných slovanských vlastenců bylo v rozličných částech Rakouska popraveno. Rusové dobývají Lutsku, překročují řeky Styr a Styru a zajímají tisíce nepřátel. — Řecko na nátlak spojenců demobilisuje svoji armádu.

11. června. Pevnost Dubno ztečena Rusy. Hindenburg pokouší se marně ochromiti offensivu Rusů útoky u Dvinsku.

13. června. Rakušané, zeslabeni o posily povolane na ruskou frontu, ustupují před Italy v Tridentu.

18. června. **Černovice**, hlavní město Bukoviny opět **dobyty Rusy**.

- 20. června.** Němci podnikají prudké protiútoky na ruský střed.
- 21. června.** Po čtyřměsíčním dobývání Verdunu odhadováno jsou ztráty Němců na 400,000 mužů zabitých, raněných a zajatých, ztráty Francouzů na 165,000 mužů.
- 22. června.** Arabové v Arabii v odboji proti Turkům zmocňují se měst Mekky, Jeddy a Taifu. Později dobývají rebelové i Medíny.
- 25. června.** Rusové okupují celou Bukovinu.
- 27. června.** Bouře z hladu v Lipsku. České regimenty poslány tam k utišení nepokojů.
- 28. června.** Britové podnikají prudké útoky na Němce ve Flandrech a dobývají několik řad zákopů. — Německý vůdce socialistů Dr. Liebknecht odsouzen na třicet měsíců do žaláře pro kritizování vlády.
- 29. června.** Italové podnikají prudkou ofenzivu proti Gorici a na jiných částech fronty a dobývají zpět mnoho posic ztracených v rakouském náporu.
- 30. června.** Francouzi před Verdunem ztékají Thiaumont, jsou z něho vypuzeni a dobývají ho znovu.
- 1. července.** Francouzi před Verdunem znovu dobývají Thiaumontu. — Francouzi a Angličané zahajují po čtyřdenním neslýchaně prudkém bombardování německých zákopů mohutnou ofenzivu na řece Sommě na frontě 25 mil. Šest vesnic je dobyto a na 6,000 Němců zajato v první den útoku.
- 2. července.** Angličané ztékají Fricourt a Curlu a zajímají 10,000 Němců.
- 4. července.** Němci po čtvrté dobývají Thiaumontu a nadšení svým úspěchem oznamují, že dobytí Verdunu jest otázkou jen několika dní. — Ruská jízda vniká karpatskými průsmyky do Uher.
- 8. července.** Ruská armáda generála Kaledina postupuje ve Volyňsku západně od Czartorysku a překročuje řeku Stochod směrem ke Kovelu.
- 9. července.** Německá nákladní ponorná loď Deutschland přistála v Baltimore.
- 14. července.** Britové postupují na Sommě a zmocňují se Longuevalu. Třetí linie německých zákopů dobyta, dva tisíce Němců zajato a anglické jízdeckto dostává první příležitost od začátku zákopové války účastnit se na boji.
- 15. července.** Arabové prohlašují svoji neodvislost od Turecka. — Zástupci spojeneckých národů v konferenci ohledně úpravy obchodních poměrů po válce.
- 19. července.** Boje o Longueval. Angličané pod velením gen. Haiga vyhánějí podruhé Němce, kteří se zmocnili městečka. — Ruská armáda generála Lešického postupuje karpatskými průsmyky do Uher.
- 21. července.** Korunní princ německý po pět měsíců marně dobývá Verdunu.
- 22. července.** Rusové pod Kuropatkinem vnikají 12 mil daleko za německé linie na Dvině, na jihu gen. Sacharov překročuje řeku Zlota Lipa.
- 25. července.** Rusové pod velením velkoknížete Nikolaje pány Ersignanu v Armenii.
- 26. července.** Pozições dobyty Angličany.
- 28. července.** Rusové pod velením gen. Ruského dobyli Brodů v Haliči a zajali 9,000 Rakušanů. Počet rakouských a německých zajatců v této ruské ofenzivě obnáší 350,000 mužů. Posily k hájení Uher a Lvova v podobě několika divísi Turků.
- 30. července.** Generál Serail s francouzskými, anglickými, srbskými, později i italskými a ruskými pluky zahajující tažení na Srbsko a Bulharsko ze Soluně.

KRVAVÁ BILANCE PRVNÍCH DVOU LET VŠEVROPSKÉ VÁLKY.

Centrální mocnosti.

	Zabito mužů	Zraněno	Zajato	Válečné vydání v dolarech.
Německo	900,000	1,900,000	150,000	12,500,000,000
Rakousko-Uhersko	475,000	1,000,000	900,000	6,000,000,000
Turecko	75,000	200,000	75,000	500,000,000
Bulharsko	5,000	25,000	5,000	50,000,000

Spojenci dohody.

Rusko	1,200,000	2,500,000	2,000,000	8,500,000,000
Francie	850,000	1,500,000	325,000	7,300,000,000
Velká Británie	160,000	450,000	70,000	13,000,000,000
Itálie	50,000	100,000	30,000	1,400,000,000
Srbsko	60,000	125,000	75,000	—
Belgie	30,000	70,000	50,000	—
Japonsko	číslice neznámy			

Celkem obnášejí válečná vydání za první dvě leta války as padesát miliard dolarů, to jest padesátkrát tolik nežli musela Francie zaplatiti válečné pokuty Prusákům z.

1871. Průměrně spotřebováno jest na válku denně 67,000,000 dolarů. Vydání to vzrůstá a ke konci druhého roku války obnášelo již na sto millionů dolarů denně.

Za první dvě leta války bylo všech účastníků války zabito pokud bylo možno zjistiti 3,805,000, zraněno 7,770,000 a zajato 3,680,000.

Ku konci druhého roku války měly centrální moci dobyto 162,000 čtverečních mil spojeneckého území v Evropě, kdežto spojenci dohody měli zabráno pouze 8,300 čtv. mil území náležejícího centrálním mocem. Proti tomu však byl všecken zahraniční obchod centrálních mocí zastaven přísnou blokádou, všechny jejich lodí zahánány ze všech oceánů nebo internovány nebo zničeny a spojenci dobyli až na nepatrnou část všech afrických kolonií Německa.

Třetí rok války započínal za prudké offensivy spojenců protiněmeckých na všech bitevních frontách.

Australie.

Dojmy českého přistěhovalce. — Pro kalendář Amerikán napsal Josef Kolář.

Josef Kolář.

Americký Čech najde dosti poučení o Australii v cestopisech psaných angličtinou. Méně získá z písemnictví českého. Kořenský popsal pěkně přírodu a mravy australské v "Protinožcích". Nověji učinili tak Daneš a Domin v knize "Dvojím rájem". Svérázného Češka Patzeltta "Cesty po světě" též obsahují poznámky o poměrech zdejších v dobách již zašlých. Od vydání méně známého popisu Australie z pera J. V. Neudörfla uplynulo více desetiletí. Vedle statí v "Ottově Naučném slovníku", dále črt porůznu uveřejněných a konečně četby překladové nemožno shledati mnoho v písemnictví našem o pátém dílu světa.

Zopakují vhodné úryvky z prací českých i anglických a připojím postřehy vlastní, získané více než dvouletým pobytem v Melbourne, hlavním městě Victorie.

"Mladá, slunná Australie", zní z úst zdejšího lidu. "Ráj volnosti občanské a ráj dělnictva", horují v Čechách o Australii. "Země, kde snadno se žije", soudí cizinci procestovavší svět.

"Země, kde člověk blbne", přiznává nejedem náš krajan okusivší snadného žití ve slunném ráji australském. — Dodávám: "Dosud nehotový svět, měnlivý každým desetiletím."

Bylo to roku 1788, kdy prvá britská výprava, sestávající většinou z trestanců vystoupila na břeh australský. Teď žije tu na rozloze větší Spojených Států Severoamerických (bez Aljašky) dle odhadu roku 1914 necelých pět milionů obyvatel, nečítaje v to domorodce. Údaje tyto týkají se též ostrovní Tasmanie, která tvoří od r. 1901 s ostatními pěti státy celek, řízený společnou vládou i sněmovnou. Útvar ten nezahrnuje v sebe ani Novou Guineu ani Nový Zéland. Domorodců zatlačených většinou v končiny nehostinné, zbylo na dny naše as 180.000.

Dvě pětiny Australie trpí ve svém vnitrozemí naprostým nedostatkem dešťů. Malá Victorie ušetřena je této nevýhody. Proto také je nejhustěji zalidněna obyvatelstvem bílým a nejméně domorodým. Domorodců společně s míšenci ve Victorii napočítáno pouze 652. Držáni jsou v obvodech jim vykázaných. Zřídka spatřiti lze černého tuzemce v Melbourne. Sem na jih zabloudivší jednotlivec sotva zná ještě mluvu svých otců. Přes to zbytky mateřštiny jeho vždy znatelné budou na místním názoslívi.

Podkladem blahobytu australského jest jednak moře oblévající ostrovní pevninu, a dále těžba zlata, co do výnosnosti druhá na světě. Zlato objeveno zde bylo roku 1851. Však i jiné užitečné nerosty těženy jsou z nitra země. Vývoz dříví, vlny a některých plodin zajišťuje příjmy venkova. V městech, do kterých ústí dráhy z vnitrozemí, sprostředkován jest vývoz i přívoz ze zámoří. Australie odkázána jest téměř úplně na import potřeb všeho druhu. Za světové války r. 1914 učiněn byl

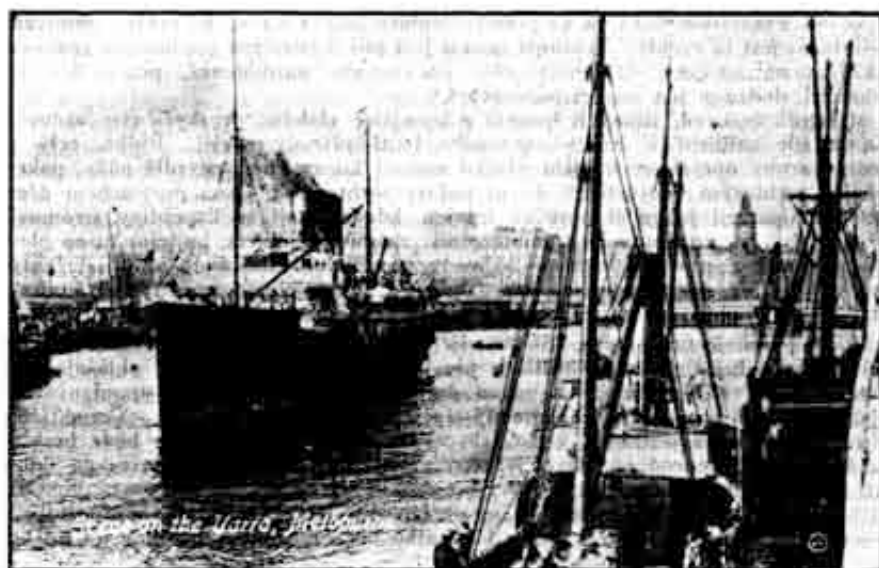
pokus s obchodním týdnem vyhrazeným prodeji výrobků tuzemských. Týden ten minul skoro bez povšimnutí. Vždyť jest tak málo toho, co Austrálie vyrobí si doma.

Z měst australských čítá nejvíce obyvatel Sydney, hlavní město s Victorií sousedícího Nového Jižního Walesu. Mezi Sydney (511.030 obyv.) a Melbourne (501.460 duší) panuje žárlivost na prvenství. Z napětí toho vzniklo předloni město Camberra, určené za budoucí středisko vlády a sněmů celoaustralských. Sydney a Melbourne patrně předstihovati se budou v péči o rozkvět Camberry, s tou ochotou, s jakou platívají dvě u soudu smířené strany soudní výlohy.

Vznik Melbourne spadá v rok 1835. Památníky styků prvých osadníků s domorodci týčí se v parcích městských. Jsou to holé pně kdys mohutných blahovičníků (eukalyptů) před zánikem ochraňovaných. V obvodu města u řeky Yarry dosud zelená se gumovník s jizvou, způsobenou od domorodců k získání kůry na zhotovení kocábky.

Velmi široké a vzhledné ulice města vnitřního křížují se pravouhelně. Bývají každoročně dehtovány, by prach se nevzdouval. Mezery mezi nimi prostoupeny jsou ulicemi užšími. Tu a tam viděti možno spojovací uličky zcela těsné, tvořící nelibá zákoutí. V nich je směs minula s nynějškem. Betonové, víceposchoďové stavby týčí se vedle domečků slátaných ze dřeva a plechu vlnitého. Domy kamenné budovány jsou zde z horniny sopečné. Nejživější třídou města vnitřního je Collins Street. Byl ještě před dvěma roky zjištěn staroch, který v mládí šfílel klokany v místech, kudy ulice ta nyní vede, přec nachází se v ní četné domy s vnitřkem natěsnaným, tmavým a nezdravým. Melbourne nemá až dosud skutečně nákladních pomníků. Některé význačné budovy, jako hlavní pošta a museum jsou nehotové a jen prozatímne zakončené zdí jalovou. Velkých domů obchodních je tu mnohem více než v Praze. Jich předdomí chráněno bývá proti slunci a dešti podloubím. V ulicích je vždy rušno. Jako v každém městě přístavním i zde je hojně hostinců s červenými clonami v oknech. Prodejny ovoce spojeny jsou s ochutnávárny. Nad vzhledným ovocem plesá zde srdce. Neschází tu ovšem plody z blízkých krajů rovníkových. Obchody tabákem a holírný splyvají v jedno. Ulicemi pobočnými honěna bývají mohutná stáda tučných skopců i dobytka hovčezího a vepřového. Mražené maso z nich vyváženo jest do Evropy.

Není tu viděti bytů sklepních jako v Londýně. Za to přenesena sem z Velké Británie některá pro Australii nevhodná zařízení bytová. Zdejší podlahy, vhodné pro chladnější a vlhkou Anglii, slouží tu jen ku vzcházení se hmyzu všeho druhu. Chudina bydlí v odlehých předměstích v chatách ubohého vzhledu. V předměstích těch toulá se dosti psů nenáležejších nikomu. Porvou se mezi sebou do krve, avšak člověku neublíží. Vždyť vyrostli bez pána! Dík úřednímu opatření psi vzteklinka nepronikla až dosud do Austrálie. Ulice předměstské nejsou tak prostorné, jako

V přístavu Melbournském.

vnitroměstské. Málokterá z nich má spodní stoku. Mládež napouští si rybníčky vodou tekoucí vrchem. Přes to, že vždy možno čísti upozornění: "Neplivajte na chodníky", jest zde malá porozumění pro plivátka. Z nemoci nakažlivých hlavně nestovice kosi životy Australanů. Loni zamořeno bylo jimi město Sydney. Lid melbournský hrnul se tehdy k očkujícím lékařům tak, že sváděl půtky před jich pracovnými.

Před soukromými poptavárnami o práci kupí se nezaměstnaní, čekajíc, až naskytne se pro ně práce v městě. O místo na venkově nestojí. U poptaváren často upoutá zrak našince vyhláška: "Přijme se 6 lapačů králíků. Pastě budou jim půjčeny". Jako z Ameriky převezené krysy pížmové rozplemenily se v minulém desetiletí v rybnících českých, tak stalo se v Australii, dravců prostě, s havěti králíci, nasazenou sem osadníky. Králíci stali se namnoze trýzní venkova a nejradikálnějších opatření, nevyjímaje umělého šíření slepičího moru mezi nimi, bylo použito, aby byla jejich úžasnému šíření se postavena hráz.

Parky zdejší nesou dosud stopy kvapného a nesoustavného seřizování. Jisto je však, že během času nabudou vzhledu pohádkovitého. Teď v době války a nezaměstnanosti viděti možno v parcích a na místech pro parky určených zástupy skutečných i svátečních dělníků rozkopávati hluboko povrch zemský až dosud netknutý. Předchůdcové bělochů nevyspěli zde ku zemědělství. Co vše podnebí zdejší vykouzíl ze zkyplělé a zalévané půdy, toho skvělou ukázkou je proslulá botanická zahrada melbournská.

Australané prohlašují podnebí zdejší za velmi zdravé a dokládají, že úmrtnost v Australii je menší než v Evropě. Skutečně převládá zde pohoda jasná a veselá. Vzduch bývá tak průzračným, že za noci měsíční viděti možno pouhým okem rozbrázdění povrchu měsíčního. To svádí nováčky ku mylnému náhledu, že měsíc ukazuje nám zde druhou svoji tvář. Teplota podnebí zdejšího jest však proměnlivá. Náhlým obratem větru v malé půlhodince ochladí se ovzduší ve stínu o 23 stup. F., ba někdy též o více. Průměrně čtyřikrát do roka vystoupí rtuť teploměru v Melbourne nad 100 stupňů F. ve stínu. Duje-li při tom žhavý severák, jest pobyt na ulicích trýzní. V takových okamžicích pitná voda — byť vlažná — chutná přec. Kde kdo osvěžuje se domácí sprehou, neb spěchá v lázně buď mořské neb říční.

Nejteplejšími měsíci jsou tu jako vůbec na jižní zemské polokouli, prosince, leden a únor. V tom čase bývá nouze o vodu na venkově. Voda dešťová zachycována je tam z okapů do zinkových nádrží. Stává se někdy, že od listopadu do dubna nesnese se ni jediný vydatný lijavec. Sucha časem krutě doléhají na farmáře. V létě z roku 1914 na 1915 brav i skot, chovaný pod širým nebem, hynul z nedostatku pastvy. Pohromu venkova ucítil Melbourne více než ostatní města australská. Jeť střediskem obchodu vlnou, kožemi, zuzrlym masem a pod.

V zimě místo sněžení dostaví se deště a ranní mlhy. Zřídka kdy padají tu kroupy. Roční průměr spadlé vody dešťové jeví se v Melbourne menším o 2½ palec než ve St. Francisku, Cal.; za to průměr teploty jest o 1,3 st. F. vyšší. Stmívání i rozednívání jest tu rychlé. Tvářnost počasí jest pro Australana předmětem rozhovoru s každým na potkání. O počasí píší zde noviny každodenně, přinášejíce jeho předpověď, dodanou jim stanicí pozorovací.

Milovník českých, stinných hvozdů s konejšivě vlahým, pryskyřičným vzduchem nenajde zde zalíbení v šedém suchopáru lesní přírody zdejší. Řídké, celý rok listnaté koruny oprýskaných blahovičníků nestačí ku zastínění ztvrdlé půdy, pokryté obyčejně pichlavým podrostem. Lesní požáry těchto sušín jsou postrachem dřevorubců. Příjemněji je podél potůčků lesních, kde zelenají se kapradiny stromovitě. Srážné břehy řek vroubeny jsou smutečnými vrhami a feniklem, hujícím tu co plevě. Domácí pestré rostlinstvo hromadí si vody pro období suchá do svých dužnatých ložyh a listů. V parcích daří se jak palmám a flóre polotropické, tak stromům ze severu, jako jilmům, dubům, topolům, kalifornským borovicím a j.

Ptáků pěvců je tu hojnost. Skoro všichni hudou jinak a často uměleji než opeřenci v Čechách. Cukrování hrdlíček převládá. Drsným křikotem ohlašuje svou návštěvu lednáček chechtavý. K němu druží se volání papoušků upoutaných na pavlačích. Řídčeji uslyšeti lze lahodný zpěv zajaté vrány štětnáka. Černé labutě vůleťi možno jen na jezírkách v parcích. Také pštros "Emu" znám bude brzo jen ze zvěřinců. S vejcorodými ssavci ježurou a ptakopyskem je to tím více na sklonu. Ještě před dvěma léty honosil se zvěřinec zdejší skupinou ježur. Dnes jich tam není. Živého ptakopyska nespátřil jsem zde vůbec. Klokanů jest rovněž pořídka ve volné přírodě. Přes to maso z ohonu klokaního jest obyčejnou položkou na jídelním lístku.

V parcích a kol řek cvrlikají cikády a to někdy v takovém množství, že ohlušují. A kdo ze čtenářů neslyšel již dávno o dotěrnosti much zdejších? Ač zdejší kraj je

suchým, přec lhnou se tu krvežizniví komáři. Za tmy probouzí pisklavým bzukotem spáče, uvádějíce jej v náladu kuřete tušícího jestřába nad sebou.

Chloubou Australanů jsou jejich koně do ovála vykrmené. Týrání zvířat není tu obyčejné, ač živá drůbež nosena je z trhů způsobem v Čechách zapovězeným.

94¼ procent Evropanů sem přibývajících přichází z Velké Británie. Z těchto však jen mizivá menšina jest plemene anglosaského. Celkem vzato, jest lid australský původu galského. Skutečně skotská úsečnost druzí se k irské hloucnosti a waleské živosti. Skupiny tyto nesmí se tak záhy, neboť bráníti jim v tom bude jich živé citění náboženské, u Irčanů katolické a při ostatních protestantské.

Lidé zde rození jsou hrdí na svůj původ australský. Za to noví přistěhovalci, přesídlivší sem z Anglie, zaujímají zde postoj poučovatělů, hlásajících, že národa australského není, a že Australany jsou jen zdejší černoši. Na trhu knižním stále četněji vyskytují se práce Angličanů, kteří píší bezohledně o slabínách lidu australského. Každá z knih těch zvířil zde poplach a odezvu. Přes svoje australské citění nezdá se býti většina dnešních Australanů až dosud zralou ku podnikání něčeho smutlejšího, než je sklánění se před velikostí britskou a získávání hmotných prospěchů za projevovanou (zdaž také citěnou?) věrnost ku světovládné Británii. Směrů, zastupovaných v Americe časopisů "Irish World" a "American Industrial Liberator" nelze tu postřehnouti. Rozšiřování obou těch časopisů je tu zakázáno.

Australie nevykazuje tolik stran politických jako Čechy. Vládnoucí "strana práce" čelí teď skupině svobodomyšlné, nedávno odstavené. Až voličstvo povolá k veslu stranu svobodomyšlnou, bude zas tato lámatí odpor strany práce.

Odloučenost Austrálie od světových středisek průmyslových a uměleckých má za následek, že novinky přicházejí sem zpozděně. Svědčí o tom pozdní zavedení dopravníků motorových a rovněž opožděné uvedení strojů létacích. První lety předváděny byly obecnstvu zdejšímu teprve nedávno, ač letadlo jest zdokonaleným drakem skříňovým, vynalezeným v Australii.

O poctivosti lidu australského jako celku není pochyby. Leč pověstně obchodní poctivosti anglické jest zde pořádku. I v obchodech prvotřídních prodáváno jest zboží jakosti jinde nemožné. Zákazník bývá zde obslužen výrobky nedokonalými, někdy jen zdánlivě dohotovenými neb pokaženými. A to vše děje se zhlusta pod chlubným štítem pro Australii příslovečným: "Největší a nejlepší na světě".

Průměrný Australan, jsa odchován sportem, ale neznaje tuhého výcviku vojenského, jest obyčejně pohodlným v chůzi i v držení těla. Nenucenost zírá z každého jeho pohybu. V mládí holi si obličej i šij. Z Anglie přinesl s sebou zvyk odívati se tmavě. U porovnání s cizincem jest bezelstný a ochotný, jen úzký kruh kol sebe sledující, náhledů zaostalých, však pro jeho potřeby stačitelných. Nesložitou je povaha jeho a přirozeně i jednoduchou jeho práce. S touto je nápadně brzy hotov, neboť nedoveďe ji konati důkladně. Puntičkářství je mu neznámo. Musí-li se přec pustiti do práce, která nesnese ledabylosti, jako je stavění mostu z tesané žuly, pak dílo jeho pokračuje rychlostí hlemýždi.

Žhavosti léta již ubývalo, když ocitl jsem se poprvé mezi Melbourniány. Většina jich vrátila se právě z prázdnin letních, ztrávených buď pod stany na venkově, v písku u moře neb ve chladnější Tasmanii či Novém Zélandě. Připadalo mi tehdy, že potkávám lidi používající odtučňovacích lázní parních. Jich obličejé jevíly se mi tak popelavými jako všecka příroda vůkol. Vička jich očí byla přivřena jako v obraně proti hmyzu a slunci, a brvy začernalé jak od žáru. Tehdy napadlo mi, že podobně zjevy vidával jsem v Čechách ve sklárnách a v kotelnách. Přirozeně první dojem tento záhy zmizel.

Poměrně snadné živobyті nenutí lid australský k tužení vůle, bystření ducha, usilovnému snažení ani k sebekázní. Vzorně kázně obecnstva londýnského u pokladen divadelních a nádražních zde není. Časem bývá tento nedostatek dobrovolné disciplíny nahražován drsností a někdy i surovostí zřízení k "službě" obecnstva ustanovených. Příklad toho viděl jsem ve zdejším předním vaudevilovém divadle. O velikonocech bývá galerie předního divadla varietního přeplněna. Obecnstvo sedí po způsobu antického v půlkruhu na stupních bez opěradel. Muži čelí horku svlečením kabátů. Dva hřmotní zřizenci, rovněž bez kabátů a s kapesníky kol nahých krků obstarávají místa pro nové příchozí. Propletají se za řadami sedících a vybízí každého návštěvníka, by poposednul ku středu. Nevyhoví-li oslovený dosti rychle, je uchopen ze zadu a smýknut zřádným směrem jako bezbrauná ovece. Pohnouti se již nemůže, neboť surový pochop zakročí jej nohou, tiskna botu na jeho šat. Dosáhl-li mezeru několika decimetrů mezi spocenými trupy lidskými, kývne na nového příchozího, by si šel usednouti. Rozpakuje-li se volaný zaujmouti nabízenou mu šterbinu, zřizencem vtisní se do ní sám a tíhou tučného těla svého ji rozšíří. Obecnstvo si

Černí domorodci z Victorie s boomerangy.

zareptá, však příště dostaví se, by znovu nechal se znásilňovati za vstupné 50 centů (předvedeno z měny britské na americkou.)

Snad nejen dobré časy, ale poněkud též místní podnebí zmenšuje duševní pružnost a tvořivost Australanů, kteří tělesně záhy vyspívají, předčasně šediví a stárnou, jest příroda zdejší dnes v tom stavu, v jakém byla střední Evropa za dob předhistorických. Zplozencec přírody této, divoch australský, jest podnes dítkem doby kamenné. Běžným jest vtíp, že jediným nalezeným dokladem jeho stavitelské tvořivosti jsou kameny nakládané řadou do mělkého řečiště, umožňující mu přecházení suchou nohou.

Brzdou pro osadníky zdejší jest nemírné požívání lihovin. Kde jaký plot omanován je reklamou whisky, koňaku a piva. Vzhled nálevení zdejších nezadá si s pestrými muchomůrkami, které jsouce pocukrovány, vábí k sobě slabé mouchy. V tálevnách těch není viděti tolik žen jako v anglických.

Z některých zařízení, zbylých tu z dob starších, vysvítá, že byla tu kdysi menší mravnost než nyní. Však podnes jsou zde patrný stopy homosexuality. Co předkové tonali z nutnosti, činí jich potomci ze zrůdnosti. Žena byla zde dříve tak vzácnou, ako jest až dosud v severní oblasti Jižní Austrálie, kde napočteno bylo loni vedle 1112 mužů toliko 711 žen. Poměr mužů celé Austrálie k počtu žen jest 52 proc. k 48 proc. Je zde tedy žen méně o 1% než ve Spojených Státech.

Tříkráte v týdně, vždy v hodinách poledních konány jsou koncerty varhanové v adnici melbournské. Možno slyšeti tam i skladby Dvořákovy. Zájem o podniky udební jeví tu hlavně ženy. V jich domácnostech nechybí píana ani květiny na stolech. V osvětové činnosti jsou před muži. Hnutí mírové jest v rukou žen. Tyto navštěvují přednášky, volí do sněmoven, řemeslují, řídí auta a jezdí na koni v sedle mužském. Mnohé z nich pěstují v létě sport a v zimě tělocvik. Mívají páteř rovnou i chůzi pevnou. Školskými vědomostmi neoplyvají. Působí jim rozpaky zodpověděti otázku, kolik tisíc obsahuje milion. Zbožňují čaj a kazí zuby sobě i svým dětem mrzlinou a cukrovinkami. Přčetní lékaři zubní mají tu žně po celý rok.

Pátek, den výplaty, jest současně dnem nákupu. Obchody, banky i některé řady otevřeny jsou toho dne až do 10 hod. večerní. V sobotu odpoledne, kdy se repracuje, oddá se lid hrám. Volný rybolov a honitba vylákají své cititele v přírodu. Večer kde kdo spěchá za radovánkami. Za to neděle je dnem ponurého klidu, rušičého jen bubny armády spásy. Dokonce i veřejná čítárna je uzavřena. Také o znehožnění představení v divadlech obrázkových, odbývaných tam za nedělních večerů asazují se houzevnatě kruhy klerikální, které i takto učinily z neděle místo dne odpočinku, radost ze života a pookřání, den teskné nálady a tíživé nečinnosti. Mladí staří lelkují v neděli večer na chodnicích uvnitř města, neb sedí na schodišti před veřejnými budovami, jmenovitě kol hlavní pošty, dýmajíce z lulek.

Divné jsou tu vánoce. Obchodní výklady hračkářské vystlané sněhem z vaty a oživené napodobenými rampouchy jsou v rozporu s pražícím sluncem letním. A což teprve prvý máj! Na severní polokouli světa připomíná lidstvu znovuožívání a zde odumírání. V parcích uschlé listí jilmové smutně chrastí pod nohama májového chodce.

Mimo vánoce a velikonoce nejsou tu všeobecně slaveny jako svátek jiné dny církevní. Zákon stanoví prázdeň na nový rok, na den výročí vetknutí britské vlajky v půdu australskou, v den zavedení osmihodinové doby pracovní, na královny narozeniny, v den výstavy zemědělské a na jarní dostihy koňské. Dostihy tyto odbývány jsou na světoznámém závodistišti Flemingtonském a přivábí vždy do Melbourne bojně zdravím kypícího lidu venkovského. Jaro vítáno jest vždy i. září květinovým dnem zvaným "Wattle Day". Výtěžek z prodeje žluté kvetoucí akacie věnovánu bývá na účely dobročinné. Loni získáno bylo způsobem tímto \$10.456. Mimořádným leskem vyniká říjnová slavnost "Henley", při které za odpůldné sobotního pestří se hladina řeky Yarry kráslenými — do soutěže přihlášenými kocábkami a štíhlými čluny závodníků. Slavnost ta vyvrcholí vždy v noc benátskou.

Láče masa zdejšího připouští levně stravování se. Níže uvádím průměrné ceny některých poživatin, jak oznámeny byly ve sněmovně ministrem vnitra. Ceny ty platné byly pro Melbourne 15. dubna 1915. Od času toho některé z nich stouply.

Pecen chleba 2-liberní 9c. — Pytel mouky 25lb. \$1.26. — Maso skopové: z kýty 12c; — z předku 9c; od ledvin 12c. — Maso hovězí: od ledvin 15c; — od žeber 13c; — řízky od ledvin 20c. — Máslo 38c.

Nejlacinější je zde maso králíčí. Přes to, že někteří lidé ho nepožívají, jest upravováno as paterým způsobem v rodinách i slušných jídelnách. Nahrazuje dražší maso rybí. Libra vybraných jablek, hrušek, broskví a hroznů vinných prodává se zde za 12 centů. Některé pochutniny — všední v Čechách — jsou tu vzácné. Za sušené švestky platí hospodyně zdejší dva a půlkrát tolik co za datle.

Člověk svobodný obdrží zde týdenní bydlení, stravu a čistění prádla již od \$4.50 výše. Totéž — vyjímaje čistění prádla — obdržeti lze v lidových, však slušných hostincích, zvaných "Coffee Palace" od \$5 výše v podnicích druhu nejlacinějšího již od \$3.75. Nájemné samo je tu vyšší než v Anglii. Též odívání a jízdné není tu levné. Cena mužského obleku na míru kolísá mezi \$20 a \$40. Za příští podešvu s opravou podpadků platí se \$1.50, za plstěný klobouk průměrně \$3.25, za oholení 8 centů, stříhání vlasů 18c. Že je tu draže než v Anglii možno viděti z obecného užívání stříbrných třípenců (6 centů), zatím co měděné farthingy (2 centy) nejsou tu v oběhu. Z uvedeného vysvítá, že cena peněz je tu nízká; tomu však odporuje 3½% míra úroková, vyplácena státní spořitelnou victorijskou na rozdíl od 2½ proc. vypláceným poštovní spořitelnou v Anglii.

Vstupné do zábav není zde předraženo. Vznikají tu nová, velkolepá divadla obrázková, zatím co ostatní podniky divadelní setrvávají v budovách zastaralých a účelu svému nevyhovující.

Zákon stanoví nejnižší týdenní mzdu dělníkovu na \$15 za 48 hodinovou dobu pracovní. Brzo po vyhlášení války byl podán ve sněmovně návrh na snížení této základní mzdy. Sněmovna však zavrhla návrh ten a odkázala zaměstnavatele na zkrácení doby pracovní v případě nedostatku práce. Mnozí mistři se podřídili, však zbytek vnutil nedostatečně sruzenému dělnictvu práci kusovou, jež postrádá zde sazeb cenníkových. Ostatně již před válkou bylo zde namnoze pracováno za mzdu nižší než zákon stanoví. V některých dílnách odměňován je každý dělník jinak, neb oblíbení zaměstnání jsou na týden a ostatní od kusu. Zde rodilý zaměstnavatel je z pravidla slabý odborník, však vypočítavý obchodník. Za práci kusovou platí dělníkovi méně než je placeno v Anglii. Proto dělník zdejší vyhlýbá se jí, neb tuto odbývá co nejpovrchněji. Množstvím nahrazuje jakost! Zaměstnavatel australský zachází s dělníky lidštěji než je zvykem v Rakousku. Vždyť daně a dražota na něho nedoléhají a neplatících zákazníků je prost. Pracovní týden některých oborů jest kratší než 48 hodin. V továrnách s většinou sil ženských nepracuje se v sobotu vůbec.

Dělníkova týdenní mzda pohybuje se mezi \$13.75 a \$22.50. Práce přes čas účtována je tu o 50% výše. Čas prázdnin obyčejně placen není. Týdenní příjem učedníků a dělníků mladistvých zřídka přesahuje \$8.75. V oboru svém dobře obeznalý dělník nemusí se tu strachovati t. zv. "období mrtvého", jako v Evropě. Zima pokládána je tu za povšechně méně příznivou výdělkům než léto. V některých oborech je tomu však naopak. Ku příkladu pilné období krejčoviny ženské začíná zde v polou února, tedy na podzim. O zaměstnání žádající dělník nepotřebuje doporučení. Udá toliko svoji adresu. Ale často jest mu živořiti v dílnách, které — nejsou-li právě v domech nových, neobstály by před zdravotními požadavky dozorcích úřadů v Anglii. Však také není tu potuchy o nějakém úředním dozírání na zdravotní zařízení dílen.

Zdejší svaz dělnický býval kdys' velmi vlivným činitelem v podporování svého lenstva, přispívajícího týdně částkou 12 centů. Však hordy zámořských dělníků ysazovaných každoročně na břeh australský mají vliv na menšení poptávky po dělných ilách a na postupné mizení bývalých vymožeností třídy dělné a svazu jejího. Vše asvědčuje tomu, že vzniká tu vděčná půda pro vzrůst socialismu a anarchismu, kteréžto ba směry jsou zde dosud v plenkách. Strana socialistická staví se otevřeně proti orečce válečné zde vzplanuvší. Z její činnosti vzdělávací nutno připomenouti předášky, pořádané pro lid každého večera nedělního v divadle "Bijou". Jest tam opráno slova mluvčím všech směrů. Meškající zde Adela Pankhurstova z Londýna inna je pod záštitou strany této. Reční-li, má vždy hojnost posluchačstva. Předním dpřrcem jejíjm jest melbournský deník "The Argus". Přál bych řečníkům našim, by měli povědět v Čechách v dobách míru tolik o Rakousku, jako smí zde předuésti v dala Pankhurstova o říši britské i při výminečném právu pro Australii platném.

Nyní v době nezaměstnanosti chudina dožaduje se milodarů četněji než před álkou. Žebroty pravidelné a škemravé tu není. Jest tu však žebrotu příležitostná sebevdědomá. Kdo se cítí potřebným, osloví kohokoli jako sebe rovného a uvede řičinu, proč žádá podporu. V létě trudno bylo potkávat i parcích a kol řeky Yarry di postrádající přístřeší. Balík rozválených novin vyčnívajících z podpaží osmáh-žeh vousáčů byl jim ve dne zdrojem četby ku ukřázení času a v noci podložkou pod řlo ku vyspání se kdekoliv pod keřem na stvrdlé a beztravné zemi. Jak daří se těmto řlovákům v zimě, kdy nejsou vzácnými noci až mrazivé? Židovští vetešníci mnou i ruce, neboť lidé zanáší do jejich soukromých zastaváren vše, čeho mohou postrádati. řhno chudobných chlapečů prodává teď zápalky na ulicích.

Mládež zdejší, kterou lze vidět celý rok s koleny obnaženými, je nápadná svoji eostýchavostí. Ve škole vyučována je skoro dle téže osnovy jako mládež Spojených tátů. Novinky vychovatelské, zaváděné v Americe, putují záhy do škol australských. řáboženství není zahrnuto v rozvrh škol veřejných, podřízených vesměs státu. Dle sudku našich krajanů, kteří zde posílají své dítky do škol, nevyrovňají se tyto školám Čechách.

Hoši odrostlí škole mohou hlásiti se za členy vojenské neb námořnické zálohy. řorost tento cvičen je v pochodech, prostocvících a střelbě vojenskými cvičiteli vždy o dva večery v týdnu a v sobotu odpoledne. Neviděl jsem nikde jinochů lenivějších ad řyto vojenské dorostence. V době války sestavováno je vojsko australské z obrovníků, sloužících za denní plat \$1.50. Často bylo již zaznamenáno v tisku dejším, že Spojené Státy hodlají zavést podobný způsob výchovy vojenské, jaký tává zde.

Australie jest angličtější co do užívání jazyka anglického než Spojené Státy neb nglie sama. Tim vyjádřen i význam cizineckého živlu pro poměry zdejší. Vedle ngličiny ještě francina je zde obdivována, avšak není užívána. Cizinec, zvláště ařátečník liší se od člověka zdejšího zjevnou rozrušeností a nedůtklivostí. V prvých ttech po přisídlení se přes rovník nemikne téměř nikdo nesaším, které odborníci azývají "nemoc aklimatisační". Postižený cítí se často lenivým i k pouhému si sednutí. Musí zde přivykati nejen na roční období o půl roku přesunutá, dále na yšší teplotu povětrnostní a její pestrou proměnlivost, však i na škodlivý vliv masité rmě. Záhy povšimne si, že vlasy i nehty narůstají mu rychleji. Ůstrojí jeho rodělává nedobrovolně podobný boj jako strom, dovezený sem z krajů nadrovníko-ých. Ten také nepodrobí se v prvých letech změně ročních období, pokud se týče adání listí.

Z cizinců zdejších nejnapadnější jsou Číňané, jichž napočteno bylo v Australii 3,000. Mnoho z nich je zelinářů, truhlářů, pradlářů, neb lékařů-bylinářů. Zákonem z zabraňuje Číňankám přístup do Austrálie. V Melbournu soustředěn je živel inský do severovýchodní části vnitřního města. Zaujatost proti pracovitým a po vropsku se odívajícím Číňanům je taková, že nedávno vytlučena byla okna jich řibytků v pověstné "Little Bourke Street" srotivšími se vojiny-dobrovolníky. Rekové!

Těž Italů je tu četně. Jsou majiteli jídelen, obchodů ovocem neb ušticemi, szvází zmrzlinu a řumaři.

Osob v Německu a Rakousku-Uhersku narozených napočteno bylo v Australii roku 111 — 35,764. Z toho počtu připadá na Victorii samu 6,497 osob. Většího vlivu než o Victorii domohli se Němci v Jižní Australii, o jejíž hospodářský rozkvět získali nespornou zásluhu. Němci melbournští družili se v několik spolků, z nichž nejzná-řejšími jsou Turnverein a klub "Tivoli". Německých štítů obchodních jest zde ranálo. Časem oživuje ulice zdejší svou hrou bavorský neb jiný německý kočovný řor hudební. Bavoráci, kteří tu koncertovali právě před vypuknutím války, ač ocházeli z pivní země, překvapovali střídmostí. Každé letní neděle hráli na palubě arniku výletního sedíce v těsném sousedství teplem sálající strojovny lodní — bez

piva a nápojů vůbec. Po vypuknutí války posláni byli do Adelaide, hlavního města Jižní Austrálie co váleční zajatci.

Před válkou přiváženo bylo zboží všeho druhu z Německa do Austrálie. Z výrobků rakouských prodávány tu byly především klobouky plyšové, jemná obuv ženská, zápalky a sponky kovové. Pivo plzeňské neproniklo podnes do Melbourne. Obchodování s územím zneřádkovaným bylo po vypuknutí války zakázáno. Jistý obchodník zdejší pokutován byl částkou \$750 za obcházení zákazu.

Výdělky cizinců jsou zde z pravidla až nespravedlivě vysoké u porovnání s příjmy Australanů. Není divno, že v dílnách panuje napětí mezi novými přistěhovanci a starousedlíky. Málomocný z vyspělých cizinců pracuje zde za mzdu nižší než \$17.50 za týden. Za dobrou mzdu musí však též z tuha pracovat.

Někteří z cizinců připravili se do Austrálie kol Jižní Afriky loděmi vystěhovaleckými, vypravenými pro ně vládou zdarma. Přeplavba tohoto druhu není pro ně pražádnou rozkoší. Jest jim poskytována špatná strava a noclehování velmi nepohodlné. "Už jsem myslel, že to děle nevydržím", stýskal si jeden z těch, již použili vládního dobrodíní. Sedm týdnů trpí, než dospějí k cíli. A co spatří s paluby loďe, když se konečně octnou v dohledu australské pevniny? Divočinu s ohořelými blahovičníky třícími k obloze jako pichlavé strnisko čekající na zorání. Plavbou zmudřeným nebožákům pojednou — jak by zázrakem — přestane se hnsit pobyt na lodi. Přesunou se

Collins Street v Melbourne.

smutnělý zrak z nevábné pevniny na své dlaně — dlouhou nečinností do růžova zjemnělé — a pocítí lítost nad nimi. Po vystoupení na pevninu přidělování jsou příslušným úřadem zaměstnavatelům, kteří váží si je někdy smlouvou, obyčejně dvouletou. Nové příbyvní osoby nepodléhají v dobách míru nijakému hlášení ani poplatkům, ať již použili kterékoliv třídy lodní. Vlivné kruhy vládní podporují přistěhovalectví, poukazující na plynoucí z něho prospěch národohospodářský, kdežto třída dělná ráda by mu učinila přítrž jednou pro vždy. Jak podotčeno bylo již o školských zařízeních zdejších, tak i vývoj zákona přistěhovaleckého bude se brátí bezpochyby šlépějemi Spojených Států.

Slovo "American" je tu velmi zobecněle pro označování obchodů a závodů všech odstínů. Prodávány jsou tu obrázkové časopisy tištěné v Americe, a v divadlech předváděny jsou filmy převahou americké. Vlivu americkému podléhá Sydney více než Melbourne.

Válečná součinnost Rusů a Jihoslovanů s Angličany vynutila zde pozornost ku Slovanstvu. Ovšem od zvědavosti ku přátelství je daleko. Během roku loňského hlásilo se o příslušenství do Austrálie 452 ruských poddaných, z nichž bylo 59 Poláků a 100 Finů. Mnoho z připomenutých Poláků bylo židů, kteří zde obchodují a řemeslují pod ryze polským jmény. Ruský vyslanec v Melbourne sleduje vedle zájmů ruských i celoslovancké. Však ne vždy se zdáremi. Tak loni v listopadu bylo

zde ohlášeno vypravení novinky divadelní "The Yellow Ticket", namířené proti útisku židů ze strany ruských úřadů. Na podnět vyslanectví ruského mělo býti provozování hry v Australii zmařeno. Záležitost ta přetřásána byla i ve sněmovně a srovnána konečně vládnoucími zde vojenskými pány blahovolným pozměněním hry tak, že děj její — jistě se stanoviska všelidského ostouzející vztahoval se v nové úpravě — k Moravě — — —

Jest nemožno psáti ani o přibližném počtu krajanů v Australii, neb aspoň v Melbourne samotném. Neznají se navzájem, poněvadž se nevyhledávají.

Myslím, že naši lidé tvoří v Melbourne několik oddělených skupenství, jimž chybí nějaký společný vsudybyl, sloužící za most ku navazování styků krajanských. Lituji, že nemám bližších zpráv o Česích kupících se kol německých spolků místních. Do české skupiny mi povědomě přináležejí dva zámečníci, lakýrník, vyrabitel motorů, chemik, čisník a krejčí. Měli jsme v našem kroužku též truhláře a dále vyrabitele pian s českou rodinou — již odcestovalého. Rovněž přesídlil na zdejší venkov druhý český chemik. Oběma bylo zde překonávati v jich oboru ty obtíže, jaké vyskytly by se na příklad právníkovi z Čech, jenž chtěl by státi se obhájcem ve Spojených Státech. Ze dvou svobodných krajanek zdejších též jedna již odcestovala. Slychávám o dobře zavedeném českém pekaři, jehož pečivo rozváženo je po městě několika vkusnými vozy motorovými.

Cizinci získávají zde již po dvouletém pobytu právo dožadovati se občanství zdejšího, platného pouze pro Australii. Chystána jest změna zákona v tom smyslu, by občanství zde nabyté mělo platnost též pro ostatní britská území. Australského práva občanského dožadovalo se roku loňského 4.138 mužů a 134 žen. Skoro polovinu z nich tvořili Němci s Rakušany. Po zahájení války zastaveno bylo přijímání Němců, Rakušanů a Turků mladších šedesáti let. Ostatně právo občanské, získané zde v dobách míru bez nejmenších výloh, ukázalo se býti málo platným během války. Skoro všecka přísná ustanovení zavedeného zde výjimečného zákona válečného týkajícího se všech našinců, byť i příslušných do Australie. Dělnictvo některých přístavů australských odepřelo pracovati po boku Němců a Rakušanů bez ohledu na jich státní příslušenství zdejší a jich členství ve svazu dělnickém. Nebrán ohled ani na jejich australské manželky a děcka německy nemluvící. V Broken Hill, známém to důlním městě v Novém Jižním Walesu, rozvášněný dav útočil začátkem ledna na německý klub. Vniknuv dovnitř, polil místnosti připravenou hořlavinou a za zpěvu vlasteneckých písní ziral na plameny, živěně dřevěnou stavbou klubovní. Po dokonání ujednaného činu vyvěšen byl britský praporec nad spáleništěm. Přes noc prapor zmizel. Následovalo nové sročení lidu a nové upevnění vlajky v náhradu za zmizelou.

Mezi krajaney melbournskými často hovořeno bývá o založení českého spolku. Loni měli tu příležitost slyšeti jemnou hru pianisty Eduarda Golla, který označoval sebe za Čecha. Ztěžilo by nalézt zde krajana, jenž by neměl nějakých námitek proti způsobu zdejšího žiti. Svobodní mají za to, že bezbarvý život australský je proženatě, kdežto ve skutečnosti ženatí nezdomečáni zde ani tak lehce jako svobodní.

Návštěvník velkolepě — teprve nedávno veřejnosti předané budovy, čítárny v Melbourne najde tam leccos o národu našem tištěného anglicky. Hrabě Lützov zastoupen tam skoro cele. Ani jeho nedávno vydaný spis "Hussite Wars" tam nechýbí. Jest tam též kniha Američana Monroea "Bohemians and the Czechs". Však češtinou psaných knih tam není. Z okolnosti, že spisy ruské, holandské, švédské a jiné byly tam darovány, možno usouditi, že nevyskytli se v Melbourne až dosud dárci českých knih proto, poněvadž tu nebylo milovníků písemnictví českého. V čítárně vystavena byla ku nahlédnutí blahopřání obdržaná u příležitosti jejího dobudování. Mezi nimi zařazen byl přepis vědeckých kruhů vídeňských i budapeštských — však nikoli pražských. Pod záštitou správy čítárenské pořádaný jsou každé zimy bezplatné přednášky pro lid nejpřednějšími osvětovými pracovníky zvučných jmen.

S čítárnou spojeno je museum a obrazárna. V přírodovědecké části musea umístěno je překvapující množství českých minerálů a zkamenělin. Bezpochyby získány byly zásluhou přírodopisce Kořenského výměnou za přírodniny australské od zemského musea v Praze. V obrazárně skví se mistrné dílo Brožíkovo: "Svržení mistodrzících z oken hradu pražského." Škoda, že obraz označen je pouze skoupým "La Déléneration 1618".

Kadeřníci zdejší vědí o českém průmyslu vlasařském. Sítky vlasové, jichž pletení hrbí páteře chudých děcek v některých okresech českých, užívány jsou tu četně. Cena českých vlasů prvého stříhu jest zde vyšší než vlasů dovezených z Francie.

Jaké vyhlídky kynou těm, kdož chtějí po válce plaviti se za štěstím do Australie? Než odpovím na danou otázku předesílám: Čím kdo více se za štěstím po světě honí, tím méně má a méně ví. Očekávám, že drsné rčení toto odmítnuto bude od většiny zcestovalých čtenářů bez ohledu na jeho přílehlavost pro cizinecké poměry

zdejší. Nemohu než varovati příliš mladé krajany před cestou do Austrálie. Zdokonalili by se tu jen nepatrně a stržení by byli v nelichotivou úroveň s rodilými Australany, kteří by je i předstihli, majíce k dobru znalost angličtiny a podporu od svého lidu. Nebudíž zapomínáno, že Austrálie nemůže přispěti k duševnímu rozvoji nevyhraněných přistěhovalců, v té míře, jako Spojené Státy, které mají vůči Australii náběh 200-letý. Však i kozáci ostřílení ať uváží, že se chtějí odebrati v zem, kde vyniknouti možno jen v oborech řemeslných, jichž výrobky nejsou sem přiváženy odjinud. Na příklad: Zdejší mírná zima je pocítována Australankami, během žhavého léta schoulostivělymi tak, že odívají se v kožešiny. Však náš dělník kožešnický, žádostivý zlata australského, ať nezkouší vydělati si je v Melbournu, nýbrž raději v Paříži neb v Londýně, kde vyráběno je zboží kožešnické pro zdejší překupníky.

Poněkud pohodlné přeplavení se do Austrálie není laciné, a každá návštěva, podniknutá odsud do vzdálené vlasti k pokrevencům shltne vždy celé další malé jmění. A tak zlato neposedů, jimi naspořené zkracováním sebe sama, plynouti bude v kapsy společnosti přepravních, které právě proto usilovati budou o vzrůst přistěhovalectví.

Je pravdou, že jen schopní přistěhovalci dají mohou Australii to, co má od let již Amerika. Stavění silnic a továren povede v prvé řadě ku rozkvětu nejmladšího dílu světa. Z vývoje Ameriky plyne poučení Australanům, že nemusí strachovati se o své hospodářské i osvětové zmohutnění dotud, pokud uživati budou moře Australii obklíčující za pojitko s lidstvem ostatním a nikoliv za čínskou přehradu proti němu.

Netajím se, že Austrálie, jak ji předvedli svému čtenářstvu někteří cestopisci — mezi nimi též Kořenský — připadá mi jako živý obraz řešený umělecky na jevišti ozářeném nevhodně se všech stran. Obraz ten neuspokojuje znalce, neboť přemírou světél ochuzen jest o vlastní stíny. Proto v dopise tomto ponechal jsem Australii ty stíny, které země ta skutečně má.

V Melbournu, 3. května 1915.

Prospěšné rady ku všeobecnému použití.

Med lékem. — Med vidíme rádi na stole zdravých, ale ještě raději na stole nemocných. Kolik lidí zbavilo se již tak jednoduchým prostředkem "několika lžicemi medu" obtížného kašle, choroby v hrdle a dýchadlech atd.! Kolika lidem starším poskytla kávová lžička teplého medu okamžitě úlevy při těžkém dýchání, kterým obyčejně v noci napadání bývají.

Nemocný hledá pomoc všude. Mnohý spokojí se mdlým odvarem z listů a kořenů rostlin; proč by nechtěl dáti přednost medu, který přece obsahuje nejjemnější a nejvonnější látky z květin v míře největší?

Med jest životním balsámem pro děti, starce a uzdravující se osoby a zasluhuje doporučení přede všemi léčivými prostředky z té příčiny, že usnadňuje zažívání a vymísení látek z těla, silí a uvolňuje dýchání. Žádný lékárník nemůže lépe namíchatí tolik léčivých látek, jako je soustředěno v medu, a k tomu jsou to úplně látky čisté, neškodné.

Med jest lehce stravitelný, ježto neobsahuje látek nezáživných, přechází bezprostředně v krev, obnovuje a čistí ji, utiňuje nervy, mírní bolení hlavy a činí spánek pokojným.

Požíváme-li denně kávovou lžičku medu, předejdeme tím různým nemocem, protože med umrtvuje v ústech a v jícnu zárodky (bacilly) různých nemocí, které ze vzduchu do sebe vdechujeme.

Pravidelným požíváním medu vyléčí se i zastaralé choroby žaludku a dýchadel. Zvláště při zánětech (katarrhu) a jiných chorobách hrtanu, průdušek i plic koná med služby neocenitelné.

Časté používání medové vody doporučuje se dítkám i dospělým. Připraviti si ji možno i do zásoby. Do 1 pinty teplé vody dá se rozpustiti asi tři lžice medu. Nesmí však státi déle tři dnů, poněvadž se pak začíná kaziti. Medová voda požívá se jako lék vždy po půlhodině, anebo jako kloktadlo při nemocích hrtanu a dýchadel. Zvláště dítky neměly by znáti jiného kloktadla, než medovou vodu.

Jak mnohé dítko by záškrtu nepodlehlo, kdyby se mu dostalo častěji lžice medu, a kdyby při objevení se nemoci ku pilnému a hojnému používání medové vody bylo donuceno!

Na vymývání zanícených ran hodí se medová voda nade vše.

Těsto z medu a zitné mouky poskytuje nejlepší náplast na vědý a hnisající rány, přispívajíc k rychlému jich uzrání a vyhojení.

Oznobenina i spálenina medem natřená neb obložená rychleji se hojí než po čemkoliv jiném.

Potěšitelno jest, že v novější době vzděláni lékařové uznali za vhodné, tento vzácný výrobek v mnoha případech nemocným předepsati.

Ve včelařském spisu "Včela a její chov" vyjádřil se jistý lékařský odborník ve výborném článku o využitování medu v lékařství, jak nedostižně vzácný výrobek v medu máme, a jaká to mýlka, myslíme-li nějakým druhem cukru ve všech případech jej nahraditi.

"Med", dokazuje tento lékař, "ničtí bakterie a upotřeboval se proto ode dávna proti tak zv. moučnicku (prýmku) u kojenců se zdárným výsledkem."

S moukou smíchán poskytuje nejlepší léčebný prostředek proti vředům.

Užíváním medu předejde se kašli, rýmě, katarrrhu, záškrtu a zničí se v zárodku bakterie záškrtové (difteritis).

Proti nemocem dutiny ústní, jicnu a dýchacího ústrojí účinkuje čistý květinový vymetaný med při stálém užívání a přiměřené dietě neomylně.

Každých 15, 20, 30 minut požitá kávová lžička teplého medu překvapí nás takřka svým účinkem při katarrrhu trubíc, a mnohé úbyté plic se jím omezily, jakož i nemoci žaludku vyléčily.

V žádné rodině neměla by proto chyběti láhev čistého květinového medu, aby se ho po nastuzení ihned užiti mohlo a nebezpečí ztráty často drahého nám života předešlo.

Pastor Deichert dokazuje, že v naší době, kdy léčení mlékem a vínem v modu vešlo, by se medným léčením daleko příznivějších výsledků dosáhlo nejen při nemocích dýchacích ústrojí, ale i při špatném zažívání, bylo-li by ho užíváno přísně dle předpisu.

Že med obsahuje jisté léčivé látky, dokazuje již ta okolnost, že jej včely z rozličných květů sbírají, které jako všechny rostliny nejsou bez léčivého účinku. Medu užívá se proti zadržování plic, žaludku, chrapotu, kašli, proti jaterním vadám, žloutence, proti červům (škrkavkám) dětským a smíšeného s vínem neb octem jako chladičím a velmi příjemného nápoje při nemocích zimních s velmi dobrým prospěchem.

Jistý nemocný trpěl již po několik roků různými chorobami, jako krticemi, zlatou žílou, nesnesitelnými bolestmi hlavy, návalem krve k hlavě, bušením srdce a tíhou na prsou, při čemž zároveň stížen byl ve vysokém stupni duševní stísněnosti. Když různí lékaři, jež bral v poradě, nebyli s to poskytnouti mu úlevy, ba veškerá naděje na uzdravení mizela, vpravil se nemocný do svého osudu. Pojednou dověděl se náš nemocný, že med léčí různé nemoci a třeba ne úplně, tedy je až ku snesitelnosti zmírňuje. Lékaři předpisovali nemocnému, aby sladil čaj místo cukru sacharinem, poněvadž mu cukr neslouží; nemocný však počal sladiti čaj medem, a poněvadž se pije v Rusku čaj ustavičně, spotřeboval denně až osminu litru medu. Med účinkoval tak znamenitě, že se cítil nemocný již po jednom měsíci skoro úplně zdravým.

Nechceme připisovati medu snad zázračné působení ve všech případech, avšak tolik je jisto, že si medu jako potraviny velice málo všimáme a druhy tak rozšířené včelařství zanedbáváme. — Buďtež řádky tyto pobídkou, aby se opět vyvinula po venkově záliba ve včelaření, jež mimo to poskytuje ušlechtilou zábavu.

MUDr. E. Krull objevil, že jest kyselina mravenčí výtečným lékem při chronických nemocích, zejména při chronickém zánětu ledvin, při souchotinách a rakovině. Nové a zvláštní jest prý při tomto léčení to, že se při něm užívá kyseliny mravenčí jen nadobyčejně zředěné, poněvadž jen taková léčivě působí, a pak i to, že prý stačí obyčejně, když se tato kyselina jen jednou pod kůži k nemocnému ústrojí vstříkne. Při tom nepotřebuje prý se nemocný jinak dále léčiti a nemusí se ve svém obvyklém zaměstnání nikterak obmezovati.

A hle! Co se tímto jako nový velevýznačný výzkum světa oznamuje, poskytují včelky trpícím člověčenstvu již statisíce let přímo a zdarma; neboť čistý včelí med jest již od pradávna jako výtečný léčivý prostředek jen proto vyhlášen, že obsahuje kyselinu mravenčí ve zředěné, snadno dosažitelné podobě a poněvadž jest náš lid již od pradávna o hojivých účincích kyseliny mravenčí přesvědčen.

Vždyť spatřujeme na svých letních lesních výletech velmi často, jak mnohá vesnická stařenka z těch nejmohutnějších lesních mravenišť horlivě shání mravence do láhve s dlouhým hrdlem, aby k nim lihu přidala a pak takto naplněnou, zazátkovanou láhev na okně vystátí necha.

A zeptá-li se kdo: "Babičko, k čemu pak ty mravence sháníte či v láhvi naložené máte?" odpoví nám: "To jest lepší nežli kterákoli jiná medicína!"

Děti zbavíme nejsnáze škrkavek, když roztlučeme trochu cibvářkového semínka, smícháme s medem a namažeme chléb, který se dá dětem jísti ráno na lačný žaludek. U mnohých dětí účinkuje med samotný bez cibvářkového semínka, musí však býti přirozený i třeba jej velkou lžící před snídaním požití a sklenicí vody zapítí.

Choroby oční, někdy zdánlivě nevinné, bývají přece často rázu dosti nebezpečného,

i nebývá radno spoléhati tu na prostředky domácí, třeba sebe více vychválené a léčbou domácí zanedbatí neduh, který může vésti i ku ztrátě zraku, kdežto mohl býti vyléčen, když byl lékař v čas povolán. Zmiňujeme-li se přece o medu, jako domácím prostředku při chorobách očních, děje se to za tou příčinou, že mnohé choroby oční, rázu aspoň z počátku méně nebezpečného, mívají původ svůj ve vniknutí cizích těles (na př. prachu, popele a p.) do očí a tu pak vyčistění oka pomocí medu může míti vskutku účinek velmi blahodárný.

Jistý anglický list vypravuje, že osoba 58 roků stará, dle lékařského výroku slepotou (cataracta, zatemnění čočky v očích) postižená a k operaci ustanovená opět zrak obdržela tím, že po zevrubném vyčistění očních klapek třikráte za den nakapala sobě čistého a čerstvého medu do očí. — Dále sděluje americký včelařský list, že užívání medu proti zánětu očí setkává se s výsledkem nejpříznivějším. Několik kapek tekutého medu vleje se do kávové lžičky teplou vodou naplněnou, prstem rozmísí se tekutina, aby se med úplně rozpustil, načež za vodorovné polohy nemocného vpraví se mu 3 neb 4 kapky do zaníceného oka, a sice 4 až 5krát za den (naposledy před spaním). Za několik minut setře se to, co snal na tvář neb na tváře se z oka vynořilo, aniž by však při tom také oko bylo vytíráno. Za málo dní vymizí prý včelíky zánět.

Med doporučuje se jako osvědčený prostředek proti zápalu očí. Dá se několik kapek na kávovou lžičku naplněnou teplou vodou, tato rozmíchá se s medem nakapaným, což děje se nejlépe prstem. Rozředěný takto med nakape se čtyři až pětikráte denně do oka a sice pokaždé tři až čtyři kapky. Po několika minutách otou se slzy z oka se ronící i s lékem, avšak nesmíme při tom oko mnutí. Tak vytrati se úplně zápal z oka.

Viedeňský včelař K. Gatter píše: Přílišným namáháním při čtení a psaní způsobil jsem si tvrdšíjším neduh oční. Radilo se mi, che-li se uzdravití, abych co nejvíce oči četl; prostředku tohoto však použití jest nesnadno nemocnému, kterého povolání k psacímu stolu poutá. Když neduh můj stále se horšil, vzpomněl jsem si na med, který prý oči silí. Vzal jsem z úlu med právě nanesený a vypustil jsem kapku do každého oka. Pocit nebyl tak nepříjemný, jak jsem se obával, a příštího dne již jsem mnohem lépe viděl.

Med proti bolestem v krku. — Proti bolestem v krku jest nejlepším lékem med se šalvějí. Na 17g suchých listů šalvějových nalije se půl litru vařící vody; tato ponechá se hodinu na teplém místě a pak se čistým plátnem procedí. Nyní se přidá do tekutiny plná lžice medu a trochu octa, aby nabyla poněkud nakyslé chuti. Tímto prostředkem, na teplotu krve zchlazeným, kloktáme každé dvě hodiny, a po dvou dnech bolení v krku pomine.

Med proti zánětu v krku. — Luňné semeno, na prášek utlučené a medem na mast smíchané, přikládá se na krk; potom se brzo ulehčí.

Med a šalvěj proti vnitřním nemocem krčným. — Vezmi část zelené neb sušené šalvěje a vař ji asi půl hodiny v půl litru vody. Odvar proced, přilej lžici medu, lžici octa a hrdlo tím vyplachuj. V hrtanu nashromážděný hlen se tím vykvasí, vyplije a bolest přestane. Kloktání opakuj vícekrát denně, dle potřeby.

Proti bolení v krku používá se medu též takto: Vezmi kousek medu, dej ho na misku neb talíř, k tomu přisyp prášek pšeničné mouky, jeden žloutek a kousek čerstvého másla, což dohromady tak dlouho tří, až se z toho udělá žlutá kašička, kterou jen slabě natři klůček, přilož kolem krku a ovaž šátkem silnějším, nejlépe vlněným, aby med a máslo nepromočovalo. Uděláš-li to dvakrát po sobě, pozbudeš bolení v krku.

Med proti kašli. — V zimě (1884-85) měl jsem příležitost poznati, jak blahodárně působí pravý květinový med proti nemocem krku, proti chrapotu, kašli, katarrhu, zápalu průdušnic. Mnoho nemocných upotřebilo tohoto prostředku proti zmíněným nemocem s výsledkem nejlepším. Zvlášť silí při nemocích prsních. Nejlépe užívá se medu vlažného, vezme-li se ho každé dvě hodiny kávová lžička, pak ráno as hodinu před snídaní a večer hodinu před spaním.

Mnohý nemocný míchá med také s husím sádlem a chváli si blahý účinek tak jednoduchým a levným lékem docílený.

Prostředek proti kašli a chrapotu. — Žloutek čerstvého vejce rozmícháme se stejným množstvím medu. Smíšeniny té užívá se několikrát denně as po lžici. Nezřídká churavost ta přestane po několika dnech. Při větším nastuzení a silnějším kašli radno užívatí thé silně oslazené medem a sice po dvě hodiny mírně vařeně. K tomu přidáme jednu neb dvě špetky salmiaku. Tím způsobem lze se v krátké době vyléčiti.

Med jako ochranný prostředek proti záškrtu (mázdřivce, diphtheritis). Proti difterii osvědčuje se výborně med. Mnohé lékařské autority tvrdí, že při pravidelném požívání medu zabraňuje kyselina mravenčí, jež se z medu v těle nahromadí, vzniku

plísni difteritických. Necht se tedy dítkám poskytně denně dosti medu. Med jest ovšem vedle toho dosti živným a přechází přímo v krev.

Ze Zboru v Sarovském komitátu v Uhrách se sděluje: Ve zdejší krajině, kde po některý čas již mázdřivka zuří a mnoho dítek jí za obět padlo, užívá se v selských rodinách, kde nemají prostředků k zaplacení lékařů a léků, nejen při prvních známkách onemocnění, ale i jako ochranného prostředku čistého medu včelího, kterým krk se natírá, neb tlustě namazan na silný pijavý papír jako obkladek na krk se přikládá, a to s výsledkem tak příznivým, že ve vesnicích, kde pro vzdálenost neb chudobu rodiny lékaře povolati nemožno, skoro žádné dítky na tuto zlou nemoc neumírají, kdežto většinu dítek lékaři ošetřovaných smrt uchvacuje.

Med jako lék pro záškrtu a kurdějím. — Dr. Krebs sděluje následující: Do mé domácnosti snesly se těžké chvíle, a to nikoli ve směru jediném. Moje žena trpěla těžkou krční nemocí, která vyžadovala nebezpečné operace, po níž pak musila se odstěhovati na čerstvý horský vzduch. Tak zůstal jsem sám se dvěma mladšími chlápci a dvouletou dceruškou. Již za několik dní po tom, co matka odecestovala, roznemohl se druhorozený hošík na kurděje, proti nimž přivolany lékař předepsal borax s medem, a tu objevily se brzy příznivé účinky. Netrvalo to ani týden, co se nemoc hošíkova zlepšila, když zpozoroval jsem na těličku dcerušky červené skvrny, které jsem dle svých předěšlých zkušeností za příznak spály považoval. Než čekalo mne ještě něco horšího. Přivolany lékař, ohledav dutinu ústní a hrtanu nemocné dcerušky, prohlásil, že má spálu i záškrt v nejvyšším stupni a předepsal jí lék. Již zvláštní nepěkná barva a ještě více nezvyklá podivná chuť léku podráždila dítko však tou měrou, že nebylo lze do něho ani lžičku léku vpraviti. Záškrt zřejmě se horšil a nastávalo nebezpečí zadušení. Co tedy činiti? Tu vzpomněl jsem si na sklenici medu, kterou nám před krátkým časem náš příbuzný-včelař daroval, a zeptal jsem se nemocné, chtěla-li by trochu. Když přikývla hlavičkou, podal jsem jí plný šáleček medu a aby dostala lepší chuť, jedl jsem s ní; jedli jsme tak čile, že v krátkosti plný talířek medu ocitl se z největší části v žaludku maličké nemocné. Když jsem po této hostině ohledal sám její hrdélko, neobjevil jsem ani stopy dřívějšího povlaku. Tento očividný úspěch pobádal mne k dalším nabídkám medu, avšak bez výsledku, poněvadž jej nemocná více nechtěla. Co tedy učiniti? Med působil patrně svým hojivým účinkem na ochořelou sliznici příliš silně a způsobil slabý pocit bolesti. S touto novou svou zkušeností také jsem dále počítal a dal jsem med do mléka, načež jej maličká velmi ráda požíla.

Večer v 9 hodin přišel lékař a starostlivě prohodil:

"Nejdříve k holčičce, pak k hochovi." Na to hned jal se prohlížeti malé nemocné hrdélko, udiven prohlížel je velmi důkladně a byl patrně spokojen i sám s sebou, poněvadž prohodil: "No, lék působil znamenitě, po záškrtu nezbylo skoro ani stopy." Když jsem lékařovi sdělil, že děvčátko vůbec léku nepožilo, byl nanejvýše překvapen. "Tu musel se státi tedy zážrak," pravil. Na to jsem mu vypravoval vše, co jsem s holčičkou provedl, zač mi byl lékař velmi povděčen, dokládaje, že si to bude pamatovati, hlavně, bude-li mu zase léčiti malé děti.

Dr. Krebs vypravuje dále: Noc na to přespala moje dceruška při otevřeném okně, ráno se vykoukala a pojedla opět med v teplém mléce. Ten den v poledne, tedy po 24 hodinách na to, co byla nejprudší spála i nehorší zánět rozpoznán, blahopřál mi lékař ku šťastnému výsledku, když byl po novém důkladném ohledání zjistil, že záškrt pominul úplně. Jak na mne tato zpráva lékařova působila, to dovede pochopiti každý otec, jehož dítko bylo kdy v nebezpečí života.

Med lékem proti zánětu blan patrových v ústech. — Známý včelař a redaktor G. Schächinger sděluje, že postižen byl před časem silným zánětem blan patrových v ústech, tak že hrtan byl horký jako oheň; zánět byl úplně suchý bez jakéhokoliv vyměšování hlenu. V této tísní utekl se k medu a bral v přestávkách čtvrt hodinových po kávové lžičce do úst, kde jej jazykem po stěnách patrových roztíral. V brzku počal se vyměšovati hlen a za několik hodin zánět úplně zmizel.

Med proti zášlemování. — Mořská cibule, ocet a med svaří se stejným dílem a odvar se ráno pije.

Med prostředkem proti pálení žáhy. — Listy betonie se usuší, roztlukou na prášek a smísí se s medem, pak se to procedí horkou vodou; thé takto povstale pije se vlažně.

Med prostředkem počišťujícím. — Že med sám o sobě požíván pomalu sčisťuje, jest zajisté známo, ačkoli ho o sobě ku počištění nepožíváme, nýbrž vždy jen ve spojení s jistými prostředky aby tyto lépe chutnaly.

Dětem dává se proti zácpě šťáva rebarborová s medem, neúčinkuje-li již více fenykl s medem.

Dorostlé osoby užívají odvaru senesových listů s medem, a nezřídka také klystýru z odvaru heřmánku a medu.

Med proti nádše. — Na prášek utlučené listí břechtanu s medem mírní rychle každou nádchu.

Med jako léčivý prostředek proti zlaté žile (haemorrhoidám) a bolavému hrdlu, osvědčil se výtečně u p. Gattra, vynikajícího včelaře německého, který jej prostě beze všeho přimísení čehokoli jiného každodenně požíval.

Mléko s medem proti chudokrevnosti. — Mladá jedna paní trpěla velkou chudokrevností a znamenitý lékař K. jí pravil, že jí nemůže pomoci, aby ještě zkusila užívatí mléko s medem. Paní nemajíc naděje na uzdravení pila častěji za dne mléko s medem a procházela se v lese, pokud síly její stačily, a proti všemu očekávání za několik měsíců úplně se uzdravila a zesílila.

Med jakožto lék proti rheumatismu. — Jistý občan píše takto: Pokládám za velmi dobré oznámiti veřejnosti následující řádky. Nynější dobou velmi mnoho lidí trpí rheumatickými bolestmi rozličných částí těla, a věru není mnoho prostředkův proti strašným bolestem těm, ač se jich snad na sta vypravuje, ponějvíce hodně drahých, které pak obyčejně nemocný odhodí jako nepotřebné. Můj přítel, lesní, vyprávěl mi, že jeho matka trpěla kolik roků rheumatismem v pravé ruce, tak že již ani péro do ruky nemohla vzít. Na zimu odjela do Ruska a tu se sešla s tamnějším jakýmsi lékařem na vesnici a stěžovala si mu na to; lékař se usmál a pravil, že není nic lehčího, nežli jí pomoci, a poradil jí následovně: Rozstrouhá nebo rozetře se hodně česneku se šafránem, rozmíchá se to s medem, udělá se na plátno náplast hodně silná a veliká, aby obalily se celé údy bolavé a nemocný lehne si do postele asi na den. Náplast ta vytáhne prý puchýře hodně veliké, z nichž pak voda vyteče. Matka lesního to učinila, a ještě ten týden psala vlastnoručně synovi dopis s velikou radostí, a později dotvrdila opětně, že nikdy nebyla zdravější než nyní. Po jednom přiložení bylo prý po bolestech a opuchlině. Poradil jsem to jednomu rolníku v naší obci, který již po tři roky trápen byl téměř bolestmi dole v noze od kotníků až do prstů, následkem čehož vždy několik neděl vyležeti musel. Pak musel choditi v bačkorách, jelikož bot nositi nemohl. Hned jak si večer přiložil zmíněnou náplast, usnul za chvíli, měl po bolesti a spal celou noc. Na noze vyskočily mu velké puchýře a dnes chodí obutý jako jindy.

(Toho prostředku užil v Č. . . jistý hudebník, jenž měl rheuma v celé ruce a úplně se uzdravil.)

Pro uchránění se od cholery, t. j. proti zárodkům mikrobu v lidském těle, nechť již jsou následkem neb příčinou nakažlivé této nemoci, doporučuje zdravotní výbor pařížský co nejlepší chránidlo: 5g kyseliny salicylové rozpuštěné ve 150g čistého rumu nebo koňaku, k čemuž přimísiti se má 400g vody, 150g medu neb syrobu k oslazení. Tohoto nápoje stačí vypít denně na lačný žaludek i malou sklenku líkérovu, po případě dvě sklenky, ráno a večer.

Med prostředkem proti bezesnosti. — Jistý lékař oznamuje, že se nalézal v nepříjemném stavu čivním a trpěl bezesností a nevěděl si již rady, jak sobě pomoci, aby si tím zdraví nepodkopal. Zkoušel mnoho léků a prostředkův proti tomu zlu. Jedné noci nemoha spáti a procházejce se ve svém příbytku, uzel hrnec medu. I napadlo mu okusiti z něho nějakou lžičku s kouskem piškotu. Na to ulehl a hned usnul. Následující noci užil téhož prostředku s tímž výsledkem. Od té doby neopomenul před spaním užiti 2—3 lžiček pravého medu. Čivy jeho se stišly a nyní spí docela pravidelně. Ejhle, lék snadný, a což nad to, i velepříjemný! Budiž toto ku zduaru trpícím nemocí čivní a bezesností!

Med proti prašivíně. — Roztlučme kořen šťovíku a medem a nesoleným máslem na masť rozdělajme. Prašivá místa se touto masťou natírají, po čemž svrab zmizí.

Med proti omrzlině. — Čistým tekutým medem, smíšeným s vavřínovým aneb terpentýnovým olejem, natírají ve Francii s výborným výsledkem místa omrzlá.

Med jako lék proti neštovicím. — Provedenými pokusy bylo zjištěno, že i ty nejhorší neštovice zmizí a horečka ihned pomine, dá-li se nemocnému užívatí med s vodou. — Tento prostředek objeven byl náhodou jistou těžce onemocnělou dívkou, která svou žízeň tajně medovou vodou hasila. Pozdravila se tímto divotvorným způsobem. Týž prostředek byl pak na vojácích neštovicemi onemocnělých vyzkoušen.

Med jako prostředek proti bradavicím. — Bradavice, vyskytující se zejména na rukou, odstraníme následujícím způsobem: Každý den večer potřeme místo, kde bradavice se vyskytla, čistým včelím medem. Aby se při spánku med s rukou nesetřel, navlékneme si na ruce na noc rukavice. Opakujeme-li tuto jednoduchou léčbu týden, můžeme býti zcela uspokojeni již předem, že bradavice úplně zmizí.

Natřeme si večer ruce zvláště na místech, která jsou pokryta bradavicemi, čistým včelím medem. Aby se med s rukou nesetřel, navlékneme si na ně rukavice. Děláme-li tuto operaci 8—10 dní, zmizí bradavice nadobro.

Glycerinová a medová huspenina. — MUDr. Jiří Dralle v Hamburku vynašel kráslicí kožní krém, jenž prodává se ve všech voňavkářských, droguerských a kadeřnických závodech pod jménem "Malattine", glycerinová a medová huspenina. Ochrannou známku její jest skupina včel. Tato huspenina výborně účinkuje i u dítek na křehkou a drsnou a popraskanou kůži. Má tu znamenitou vlastnost, že nemaže, nemastí, ale pomůže. Malattiny užívá se zejména na cestách v pohořích a po moři, neboť vtíráním jí přejde se bolestivému napínání a pálení kůže, jakož i zarudlosti v obličejí.

Vosk k zahojení kuřích ok. — Když si nohy ve vodě vykoupáme, rozhrájeme poněkud čistý včelí vosk, natřeme jim podobně jako mastí kousek plátna, dáme tuto náplast na kuří oko a necháme ji na tomto 3 až 4 dni netknoutou lpěti. Za ten čas změkne kuří oko obyčejně již tak, že se dá zcela vyloupnouti. Není-li tomu tak, opakuje se věc znovu.

Med prostředkem k vyhojení ran. — Kdosi vypravuje: Jednou v noci ušodil jsem se o ostrou hranu postranice. Umyl jsem ránu, jež krvácela, ale pro palčivou bolest nemohl jsem usnouti. Slychal jsem často, že z poranění v tomto místě povstávají i nejnebezpečnější choroby, a že rána stále páčila a bolela, obával jsem se opravdu zlých následků tohoto poranění.

Přemýšleje, co na ránu dáti, připadl jsem na med; natřel jsem něco medu na čistý hadřík z plátna s šátkem na ránu přivázal. Chladilo to příjemně, palčivá bolest se mírnila a brzo jsem usnul. Druhého dne jsem při chůzi cítil mírnou bolest, ale brzo se rána zahojila. Od té doby schvaluji každému na poranění a bolest med, a všichni, kdož mé rady uposlechli, si to chválí.

Medová masť, skládající se z medu a mouky, jest výtečným prostředkem urychlití vředy k uzrání a zmírniti bolesti. Tato masť natře se na plátno a položí se na bolavé místo.

Vosk na poškozené kosti. — Listí routy se rozmačkají a vaří se s vepřovým sádlem. K tomu přidá se tolik vosku, kolik je ho na masť potřebí.

Vosk na strupy. — Z kořene a listí krtičníku vylišujeme v květnu šťávu a upravíme z ní, vosku a dřevěného oleje masť. Žádná jiná masť není tak působivá jako tato.

Vosk na boule. — Květy a listí blatouchu rozmačkají se a s rozpuštěným voskem na masť smíchají, která proti boulim výtečně působí.

Vosk na oznoheniny. — Olověný ocet, vosk, dřevěný olej a růžová voda smíchají se stejným dílem na masť a tou se oznoheniny potírají.

Med balsámem životním. — Dobrý, pravý květinový med jest pravým balsámem životním pro uzdravující se osoby, že zasluhuje doporučení těm osobám, které rozličnými prostopášnostmi své tělo oslabily, přede všemi jinými léčivými pokrmy z té příčiny, že nejen nečistě a nemocné šťávy z těla vylučuje, nýbrž že šťávy zdravé rozmnožuje a zesiluje. Proto jest med také zvláště u východních národů domácím lékem nevyhnutelným.

Včely uštěďují svých darů nejen k léčení lidí, ale i k léčení zvířat.

Med prostředkem proti záškrtu u dobytka. — Jistá žena sděluje s námi toto: Dala jsem jedné ze záškrtem onemocnělých krav užívatí med smíšený se stělným prachem a výsledek byl překvapující. Již za několik hodin po požití onoho léku nastalo u onemocnělého zvířete značné zlepšení a den na to po několikerém opakování zmíněného léku byla kráva úplně zdráva.

Medová voda jako lék proti slintavce. — Roku 1890 objednal si nájemce dvorů v Kovači p. Pick med, který dle nařízení zvěrolékaře vodou rozmíchal a tímto vlahým roztokem tlamy dobytka nemocného dal vyplachovati s dobrým účinkem.

Med proti kolice koňské. — Jistý praktický hospodář doporučuje proti této nemoci prostředek velmi jednoduchý, jehož se skvělým výsledkem užil v případech nejzoufalejších. Dostatečné množství medu a malý kousek másla drží se v plechové nádobě tak dlouho nad ohněm, až se obě úplně rozplyne a vespolek se smísí. Plechovou lžící vytvoří se pak z obě té směsi koule, as jako slepičí vejce veliká, která když ztvrdne, natře se jemným olejem a pak se vpraví chorému koni tak hluboko do řiti, jak je možno. V četných případech dostavil se účinek velmi rychle, takže na př. mladý kůň ušlechtilého plemene, kterýž dle všeho za ztracena byl považován, za tři minuty po obdržení medové pilulce vyskočil, hmotně a vydatně se vykálel, v krátké době už zas ku žlabu přistoupil a sháněl se po obroku.

Med a vosk lékem na odřeninu kůže koňské fěmením. — Jistý koňář doporučuje, odřou-li se koně fěmením následující: Vezmi bílou pryskyřici smrkovou, vosk a med, od každého asi 20g, 350g čerstvého sádra vepřového a rozpustí to znenáhle nad mírným ohněm. Dobře vše promíchej! Dá to výbornou masť pro každou ránu u koni a jiného dobytka.

Léčivé vlastnosti bylin.

Od pradávna poskytovala rostlinná říše lidstvu léky proti různým chorobám, ale výběr léčivých bylin řídil se jen na základě zkušenosti buď náhodně objevené, nebo po předcích zděděné. Teprve doba novější za pomoci chemického rozboru snaží se zjistiti léčivé součástky jednotlivých bylin a různými kombinacemi ještě zvýšiti jejich moc a účinek.

Trinerova Angelika Hořká

Připravena jsouc z pravého uleželého přírodního vína a osvědčených léčivých bylin, jest neocenitelným lékem ve všech chorobách žaludku a střev, jichž příznaky jsou:

Nechut k jídlu,
nadýmání,
krkání,
větry,
pálení žáhy,
bolení v životě,
kyselost v žaludku.

Lék tento blahodárně účinkuje na střeva uvolňuje stolici bez všech obtíží. Přináší úlevu v chorobách zaživacího ústrojí, která tak bývá vítána. Jest nepostrádatelným lékem v krajinách malarických, při

seslabení žaludku,
sklíčenosti duševní,
zmalátnělosti tělesné,
nechuti k práci,
všeobecné slabosti.

Osvěžuje. Povzbuzuje. Sílí.

Trinerova Angelika Hořká jest více doporučována při bledniče, chudokrevnosti, špatné pleti a v mnohých chorobách žen.

V lékárnách. Cena \$1.00

Spolehlivý prostředek.

V prudkých, stále se opakujících áchvatech kašle přináší rychlou úlevu Trinerův Mírnitel Kašle. Jest nebytným v zánětu průdušek, při nautuzení, zánětu dýchacího ústrojí a mírnuje útrapy i při modrém kašli. Cena v lékárnách 25c a 50c; poštou 5c a 60c.

Důležitý lék.

Při trvalé zácpě, která porušuje činnost ústrojí zaživacího, osvědčují se výborně Trinerovy Červené Pilulky. Nejen náležitě vyprazdňují, ale udržují stolici pravidelnou. Cena v lékárnách 25c; poštou 27c.

Joseph Triner,

Manufacturing Chemist,

333 - 1339 SO. ASHLAND AVENUE, CHICAGO, ILL.

Počet obyvatelů hlavních měst Spojených Států.

	1910	1900		1910	1900
Akron, O.	69,067	42,728	Milwaukee, Wis.	373,857	285,315
Albany, N. Y.	100,253	94,151	Minneapolis, Minn.	301,408	202,718
Allentown, Pa.	51,913	35,416	Mobile, Ala.	51,521	38,459
Altoona, Pa.	52,157	38,978	Montgomery, Ala.	38,136	20,246
Atlanta, Ga.	154,839	89,872	Nashville, Tenn.	119,364	80,865
Atlantic City, N. J.	44,461	27,838	Newark, N. J.	347,459	246,070
Augusta, Ga.	41,040	39,441	New Bedford, Mass.	96,652	52,442
Baltimore, Md.	568,485	508,957	New Britain, Conn.	43,916	25,998
Bay City, Mich.	45,166	27,828	Newcastle, Pa.	36,280	28,239
Bayonne, N. J.	55,545	32,732	New Haven, Conn.	133,605	108,027
Binghamton, N. Y.	48,442	39,647	New Orleans, La.	339,075	287,104
Birmingham, Ala.	132,695	38,415	Newton, Mass.	39,806	32,587
Boston, Mass.	670,585	560,892	New York, N. Y.	4,766,883	3,437,202
Bridgeport, Conn.	102,054	70,996	Niagara Falls, N. Y.	30,445	19,457
Brockton, Mass.	56,878	40,063	Norfolk, Va.	67,452	46,624
Brooklyn, N. Y.	1,634,351	1,166,582	Oakland, Cal.	150,174	66,960
Butte, Mont.	39,165	352,387	Oklahoma City, Okla.	64,205	10,037
Cambridge, Mass.	104,839	91,886	Omaha, Neb.	124,096	102,555
Camden, N. J.	94,538	75,935	Pasadena, Cal.	30,291	9,117
Canton, O.	50,217	30,667	Passaic, N. J.	54,773	27,772
Charleston, S. C.	58,833	55,807	Paterson, N. J.	125,600	105,171
Chattanooga, Tenn.	44,604	30,154	Pawtucket, R. I.	51,622	39,231
Chelsea, Mass.	32,452	34,072	Peoria, Ill.	66,950	56,100
Chester, Pa.	38,337	33,988	Perth Amboy, N. J.	32,121	17,699
Chicago, Ill.	2,185,282	1,698,575	Philadelphia, Pa.	1,649,098	1,293,697
Cincinnati, O.	364,453	325,902	Pittsburg & Alleg. Pa.	523,995	451,512
Cleveland, O.	560,663	381,768	Portland, Me.	58,571	50,145
Columbus, O.	181,548	125,560	Portland, Oreg.	207,214	90,426
Council Bluffs, Ia.	29,292	25,802	Providence, R. I.	224,326	175,597
Covington, Ky.	53,270	42,938	Pueblo, Colo.	44,395	28,157
Dallas, Tex.	92,104	42,638	Quincy, Ill.	36,587	36,252
Davenport, Ia.	43,028	35,254	Quincy, Mass.	32,642	23,899
Dayton, O.	116,577	85,333	Racine, Wis.	38,002	39,102
Denver, Colo.	213,281	133,859	Reading, Pa.	96,071	78,961
Des Moines, Ia.	86,368	62,139	Richmond, Va.	127,628	85,050
Detroit, Mich.	465,766	285,704	Rochester, N. Y.	218,149	162,608
Dubuque, Ia.	38,494	36,297	Rockford, Ill.	45,401	31,051
Duluth, Minn.	78,466	52,969	Rutland, Vt.	13,546	11,499
East St. Louis, Ill.	68,647	29,655	Sacramento, Cal.	44,696	29,282
Elizabeth, N. J.	73,409	52,130	Saginaw, Mich.	50,510	43,345
Elmira, N. Y.	37,176	35,872	Saint Joseph, Mo.	77,403	102,979
Erie, Pa.	66,525	52,733	Saint Louis, Mo.	687,039	575,233
Evansville, Ind.	69,647	59,007	Saint Paul, Minn.	214,744	163,065
Fall River, Mass.	119,295	104,862	Salem, Mass.	43,697	35,956
Fitchburg, Mass.	37,826	31,531	Salt Lake City, Utah.	92,777	53,531
Fort Wayne, Ind.	63,933	45,115	San Antonio, Tex.	96,614	53,321
Fort Worth, Tex.	73,312	26,688	San Diego, Cal.	39,578	17,700
Galveston, Tex.	36,981	37,789	San Francisco, Cal.	416,912	342,782
Gloucester, Mass.	24,398	26,121	San Jose, Cal.	28,946	21,500
Grand Rapids, Mich.	112,571	87,666	Savannah, Ga.	65,064	54,244
Hamilton, O.	35,279	23,914	Schenectady, N. Y.	72,826	31,682
Harrisburg, Pa.	64,186	50,167	Scranton, Pa.	129,867	102,026
Hartford, Conn.	98,915	79,850	Seattle, Wash.	237,194	80,671
Haverhill, Mass.	44,115	37,175	Sioux City, Ia.	47,828	33,111
Hoboken, N. J.	70,324	59,364	Somerville, Mass.	77,236	61,643
Holyoke, Mass.	57,730	45,712	South Bend, Ind.	53,684	35,999
Houston, Tex.	78,800	44,633	Spokane, Wash.	104,402	36,848
Indianapolis, Ind.	233,650	169,164	Springfield, Ill.	51,678	34,159
Jackson, Mich.	31,433	25,130	Springfield, Mass.	88,926	62,059
Jacksonville, Fla.	57,699	28,429	Springfield, O.	46,921	38,253
Jersey City, N. J.	267,779	206,432	Superior, Wis.	40,384	36,551
Johnstown, Pa.	55,482	35,936	Syracuse, N. Y.	137,249	108,374
Joliet, Ill.	34,670	29,353	Tacoma, Wash.	83,742	37,714
Kalamazoo, Mich.	39,437	24,404	Tampa, Fla.	37,782	15,839
Kansas City, Kan.	82,331	51,418	Taunton, Mass.	34,359	31,036
Kansas City, Mo.	248,581	163,752	Terre Haute, Ind.	58,157	36,672
Knoxville, Tenn.	36,346	32,637	Toledo, O.	168,497	131,822
La Crosse, Wis.	30,417	28,895	Topeka, Kan.	43,684	33,508
Lancaster, Pa.	47,227	41,468	Trenton, N. J.	96,515	73,307
Lawrence, Mass.	85,892	62,559	Troy, N. Y.	76,813	60,651
Lexington, Ky.	35,099	26,369	Utica, N. Y.	74,419	56,333
Lincoln, Neb.	43,973	40,169	Waltham, Mass.	27,834	23,481
Little Rock, Ark.	45,941	38,307	Washington, D. C.	331,069	278,718
Los Angeles, Cal.	319,198	102,479	Waterbury, Conn.	73,141	45,859
Louisville, Ky.	223,238	204,731	West Hoboken, N. J.	35,403	23,094
Lowell, Mass.	166,294	94,969	Wheeling, W. Va.	41,641	38,878
Lynn, Mass.	89,336	68,513	Wichita, Kan.	52,450	24,671
Macon, Ga.	40,665	22,273	Wilkesbarre, Pa.	67,105	51,721
Madison, Wis.	25,531	19,164	Williamsport, Pa.	31,860	28,767
Malden, Mass.	44,404	33,664	Wilmington, Del.	87,411	76,508
Manchester, N. H.	70,063	56,987	Woonsocket, R. I.	38,125	28,204
McKeesport, Pa.	42,694	34,227	Worcester, Mass.	145,986	118,421
Memphis, Tenn.	131,195	102,320	Yonkers, N. Y.	79,802	47,931
Meriden, Conn.	27,285	24,296	York, Pa.	44,750	33,708
			Youngstown, O.	79,066	44,885

Počet obyvatelstva států a území ve Spoj. Státech.

	1910	1900
Alabama	2,138,093	1,825,697
Arizona	204,364	122,931
Arkansas	1,674,449	1,311,564
California	2,377,549	1,485,052
Colorado	799,024	529,700
Connecticut	1,114,756	908,420
Delaware	202,322	184,735
Dist. of Columbia	331,069	278,718
Florida	752,619	528,542
Georgia	2,609,121	2,216,331
Idaho	325,694	161,772
Illinois	5,638,591	4,821,550
Indiana	2,700,876	2,516,462
Iowa	2,224,771	2,221,853
Kansas	1,690,949	1,470,495
Kentucky	2,289,905	2,147,174
Louisiana	1,656,388	1,381,625
Maine	742,371	694,466
Maryland	1,294,450	1,188,044
Massachusetts	3,566,416	2,895,344
Michigan	2,810,173	2,420,982
Minnesota	2,075,708	1,751,394
Mississippi	1,797,114	1,551,270
Missouri	3,283,325	3,106,665
Montana	376,053	243,329
Nebraska	1,192,214	1,066,300
Nevada	81,875	42,355
New Hampshire	430,572	411,588
	1910	1900
New Jersey	2,537,167	1,883,569
New Mexico	327,296	195,310
New York	9,113,614	7,268,694
North Carolina	2,206,287	1,892,810
North Dakota	577,056	319,148
Ohio	4,767,121	4,157,545
Oklahoma	1,657,155	790,391
Oregon	672,765	413,526
Pennsylvania	7,665,111	6,302,115
Rhode Island	542,674	428,556
South Carolina	1,515,400	1,340,314
South Dakota	582,888	401,570
Tennessee	2,184,789	2,020,616
Texas	3,896,542	3,048,710
Utah	373,351	276,749
Vermont	355,956	342,641
Virginia	2,061,612	1,854,184
Washington	1,141,990	518,103
West Virginia	1,221,119	958,809
Wisconsin	2,323,860	2,069,042
Wyoming	145,965	92,531
Alaska	64,256	63,592
Hawaii	191,909	154,001
Porto Rico	1,118,012	952,242
Vejsko a námořnictvo	56,608	91,219
Spoj. Státy	92,401,414	77,256,630

Zlatá zrnka pro hospodárně.

Trošku ledku (salpetr) přidá-li se do vody, v níž nafezané květiny jsou, udrží tyto dlouhou dobu čerstvými.

Zjistiti, zda-li je vejce čerstvé, vložíme je do pejlu s vodou. Je-li dobré, sklesne hned ke dnu, jinak bude plovati.

Čerstvé maso nemělo by se nechávat v papíru zabaleno, protože tento šťávy do sebe vsákne. Nejlépe položit je na blině-ný talíř.

Pismák Hatina, historická povídka ze 16. století; v téže knize jest "Matěj", vzpomínka z vojny. Sepsal B. Moravec.

Celkem čítá kniha 47 st. a stojí 15c.

Zákonité svátky v Unii.

- 1. leden.** — Nový rok. Ve všech státech kromě Massachusetts, Mississippi a New Hampshire.
- 8. leden.** — Výroční památka bitvy u New Orleansu v Louisianě.
- 10. leden.** — Narození Leeovy v Alabamě, Floridě, Již. Carolině, Sev. Carolině, Georgii a Virginii. Masopustní úterý (Mardi Gras) v Alabamě a Louisianě.
- 12. únor.** — Lincolnovy narozeniny v Illinois, Connecticut, Delaware, Minnesota, New Jersey, New York, Sev. a Již. Dakotě, Pennsylvanii, Washingtonu, Záp. Virginii a Wyomingu.
- 22. únor.** — Washingtonovy narozeniny. Ve všech státech, až na Mississippi, Oklahoma, New Mexico, Sev. Carolinu a Tennessee.
- 2. března.** — Výročí neodvislosti taxaské Texas.
- Velký pátek.** — V Alabamě, Louisianě, Pennsylvanii, Tennessee, Maine, Minnesotě a Connecticut.
- První středa v dubnu.** Den státních voleb v Rhode Island.
- 19. dubna.** — Den vlastenců. V Massachusetts.
- 21. dubna.** — Výročí bitvy u San Jacinto. Texas.
- 26. dubna.** — Den krášení hrobů. V Alabamě, Floridě, Georgii a Louisianě.
- 16. května.** — Den krášení hrobů v Severní a Jižní Carolině.
- Druhý pátek v květnu.** — Den konfedační. V Tennessee.
- 20. května.** — Výročí podplau na Mecklenburském prohlášení neodvislosti v Sev. Carolině.
- 30. května.** — Den krášení hrobů. V Alasce, Californii, Coloradu, Connecticut, Delaware, Districtu Columbia, Iowě, Illinois, Indianě, Kansas, Kentucky, Maine, Maryland, Massachusetts, Michiganu, Minnesotě, Missouriu, Montaně, Nebrasce, New Hampshire, New Jersey, New York, Sev. a Jižní Dakotě, Ohu, Oklahomě, Oregonu, Pennsylvanii, Rhode Islandu, Tennessee, Utah, Vermont, Wisconsinu, Washingtonu, Wyomingu a Záp. Virginii.
- 3. června.** — Narození Jeffersona Davise. Ve Floridě, Georgii, Alabamě a Jižní Carolině.
- 4. července.** — Den neodvislosti. Ve všech státech mimo Již. Carolinu, Kentucky a Kansas.
- 24. července.** — Den pionérů. V Utah.
- První pondělí v srpě.** — Dělnický den. V Alabamě, Californii, Coloradu, Connecticut, Delaware, Districtu Columbia, Floridě, Georgii, Idaho, Illinois, Indianě, Iowě, Kansas, Kentucky, Maine, Maryland, Massachusetts, Michiganu, Minnesotě, Mississippi, Missouriu, Montaně, New York, Novém Mexiku, Ohu, Oregonu, Pennsylvanii, Sev. Carolině, Rhode Island, Tennessee, Texasu, Utahu, Vermontu, Virginii, Washingtonu, Záp. Virginii, Wisconsinu a Wyomingu.
- 9. září.** — Den připuštění. V Californii.
- 31. října.** — Den připuštění v Unii. Nevada.
- Listopad.** — Den všeobecných voleb. V Arizoně, Californii, Floridě, Idaho, Indianě, Kansasu, Marylandu, Minnesotě, Missouriu, Montaně, Nevadě, New Hampshire, New Jersey, New Yorku, Sev. a Již. Dakotě, Ohu, Oregonu, Pennsylvanii, Sev. Carolině, Tennessee, Texasu, Západ. Virginii, Washingtonu, Wisconsinu a Wyomingu.
- Poslední čtvrtek v listopadu.** — Den díkůvzdání. Ve všech státech.
- 25. prosince.** — Štědrý večer. Ve všech státech a v Již. Carolině ještě dva dny déle.
- Neděle a pásty** — (kdykoli ustanovené) jsou zákonitými svátky ve všech skoro státech.

Poštovní sazby.

Dopisy. — Za dopisy adresované do kteréhokoli místa ve Spojených Státech a jejich ostrovních državách, Kanadě, Kubě, Německu (přímě), Vel. Británii, Republice Panamské a Mexiku, Shanghai, na průplavovém pásmu obnáší v známkách předem zaplacené poštovné 2 centy za uncí neb zlomek též; doprava na jiný poštovní úřad na žádost adresáta bezplatně. Pakli zůstane dopis nedoručen a je-li opatřen adresou zaslátelce, navrátí se tomuto bezplatně. Je-li adresa zaslátelce vynesčána, dopraví se dopis do mrtvých dopisů a odtud bude navrácen zasláteli.

Za registrované dopisy obnáší poplatek 10 centů dodatečně.

Místní čili "drop letters" to jest pro město nebo town, kde složený 2 centy, kde stává historický systém a 1 cent, kde takového systému není. Známkové poštovní listky, pokud jsou vládní správou dodány, 1 cent za každé.

Kolky pro svištání šedávkou, v obnosu 10c., přilepí se dodatečně k pravidelné sazbě a tím zabezpečí se neodkladně okamžitě dodání v místě adresáta. Pravidelné kolky možno použít k tomuto účell, avšak musí se obálka v takovém případě označit "Special Delivery."

Poštovné druhé třídy. — Časopisy, vydávané v pravidelných lhůtách nejméně čtyřikrát do roka a mající pravidelný seznam odběratelů, s přílohou a čísel na úkazku 1 cent za libra — jiné časopisy, vyjímaje týdeníky, pakli donášeny listonosem, pro adresáta v témže místě, kde časopis vychází, 1 cent za 4 unce. Pakli zasláno jiným než vydavatelem, za 4 unce neb méně 1 cent.

Poštovné třetí třídy (nesmí přesahovati čtyři libra). — Tiskopisy, otisky a rukopisy, nezapečetěné oběkníky, které možno lehce bez ferání obáky prohlédnouti, 1 cent za každé dvě unce.

Knihy spadají do sazby čtvrté třídy (balíčkové pošty).

Poštovné do jiných zemí. — Do všech zemí a kolonií, které náleží ku světovému spolku poštovnímu vyjma Německo, Anglii, Irako, Škotsko a Nový Fundland obnášejí poplatky poštovní jak následuje: Dopisy, váleci 1 uncí neb méně za předem zapravené poštovné 5 ctů, za každou další uncí 3 cty. Poštovní listky: za každý 2 cty. Za časopisy a jiné tiskopisy za 2 unce 1 cent. Vzorky zboží 1 cent za dvě unce; avšak sazba jest nejméně 2 centy, ať již zboží váží 4 unce aneb 1 uncí. Poplatek za registrování dopisů neb jiných zásilek obnáší 10 centů. Každá jiná korespondence mimo dopisů musí mít poštovné alespoň částečně zapraveno. Tiskopisy, jiné než knihy, které jsou přímými poštou, jsou od celní prohlídky osvobozeny. Poplatek na dopisy do Německa, Anglie, Škotska, Walesu, Nového Fundlandu obnáší 2 centy za uncí.

Poštovní poukázky (Postal Money Order). — Touto cestou možno zaslati částku až \$100 ve Spojených Státech a včetně do Guam, Hawaii, Porto Rico, Tutuila a Samoa, také do Bermudy, British Guiany, British

Honduras, Kanady, Panamy, Kuby, Nového Foundlandu, Antigua, Bahamas, Barbados, Dominica, Grenady, Jamajky, Martinique, Montserrat, Nevisu, St. Kittau, Saint Lucie, Saint Vincentu, Tortoly (Virginské ostrovy), Virgin Gordy (Virginské ostrovy), Trinidad, Tobago, do Západní Indie a na poštovní agentury Spojených Států v Shanghai (Číně) a Filipinských ostrovech. Poplatky jsou následující:

Za poukázku nepřesahující \$ 2.50... 3c
Za poukázku nepřesahující \$ 5.00... 5c
Za poukázku nepřesahující \$ 10.00... 8c
Za poukázku od \$10.00 do \$ 20.00... 10c
Za poukázku od \$20.00 do \$ 30.00... 12c
Za poukázku od \$30.00 do \$ 40.00... 15c
Za poukázku od \$40.00 do \$ 50.00... 18c
Za poukázku od \$50.00 do \$ 60.00... 20c
Za poukázku od \$60.00 do \$ 75.00... 25c
Za poukázku od \$75.00 do \$100.00... 30c

Do Apie, Rakouska, Belgie, Bolívie, Kapské osady, Cilaka, Costa Rica, Dánská, Egypta, Francie, Německa, Velké Británie a Irska, Řecka, Hondurasu, Hongkongu, Uher, Itálie, Japonska, Libérie, Lucemburska, Natálu a Zulu území, Nizozemska, Nového již. Walesu, Nového Zélandu, Norvéžska, Orange River osady, Peru, Portugalska, Queensland Ruska, Salvatoru, již. Austrálie, Švédska, Švýcarska, Tasmanie, Transvaalu, Uruguay, Victoria a záp. (Western) Austrálie obnáší poplatek za peněžní zásilky jak následuje:

Za poukázku nepřesahující \$10..... 10c
Za poukázku přes \$10—\$20..... 20c
Za poukázku přes \$20—\$30..... 30c
Za poukázku přes \$30—\$40..... 40c
Za poukázku přes \$40—\$50..... 50c
Za poukázku přes \$50—\$60..... 60c
Za poukázku přes \$60—\$70..... 70c
Za poukázku přes \$70—\$80..... 80c
Za poukázku přes \$80—\$90..... 90c
Za poukázku přes \$90—\$100..... \$1.00

Vláda Spojených Států zavedla skutečně velmi cennou a všeobecně prospěšnou novinku v poštovníctví, která bude zajisté vaškerým občanstvem co nejvíceji uvítána, neboť jest dobře známo, jak by bylo dříve již výhodné, kdyby se byly mohly zaslati poštovní známky do jiných zemí mimo Soustátí buď k zaplacení malého obnosu nebo na zpáteční odpověď. Tomuto nedostatku bylo tedy vyhověno a do oběhu dány tak zvané "International reply coupon", na něž v cíli sami dostane adresát tamní poštovní známky. Za takovýto kupon na každých 5c poštovní sazby zaplatí se o 1 cent více, to jest 6 ctů. Ku názornějšímu pochopení slouží malý příklad: Pošle-li někdo do Rakouska dopis a chce, aby naň dostal snadněji odpověď, te jest přiložením zpáteční poštovní známky, koupí zde 5ctový "international reply coupon", za něž zaplatí 6 centů a vloží jej do psaní. Adresát tam obdrží saš u svého pošt. úřadu poštovní známky rakouské v ceně 25 haléřů, tedy zrovna tolik, mnoho-li obnáší poštovné z Rakouska do Spojených Států.

ÚSTAVA SPOJENÝCH STÁTŮ. — V každém větším politickém zápasu v Americe, ať při volbách státních aneb národních, točí se debata o tom, zdali návrhy obsaženy v programech (platformách), stran jsou ústavní aneb neústavní. Mnohý řečník, který ústavu Spoj. Států nikdy nečetl, spoléhá se na to, že posluchači jeho rovněž ji neznají a nečetli a dovolí si z té příčiny říci mnoho, co se nesrovnává s pravdou. Ústava jest základem americké vlády. Pojednává o složení kongresu, o volbě presidenta, o moci zákonodárné, výkonné a soudní. V dodatcích jsou chráněna hlavně práva černochů. Kdokoliv zajímá se o zdejší zem, najde mnoho poučení a mnoho zajímavého v této knížce, kterou možno obdržeti za pouhých 10 centů.

Přinášíme podobiznu L. Pacáka, amerického zástupce pražské banky Bohemia v New Yorku. Pan Pacák je všeobecně znám jako linguista; v zájmu vystěhovalců vydal: "Anglicky pro vystěhovalce", jakož i "Španělsky pro vystěhovalce".

L. PACÁK,
ředitel fil. banky "Bohemia."

Jako publicista vyniká v mnoha odbo-rech celou řadou odborných článků, jež uveřejnil v různých amer. časopisech. — Hlavně z linguistiky, nár. hospodářství, turistiky a belletrie.

***Padesátileté jubileum firmy Brodský & Sovák, Inc.
(fil. akc. banky "Bohemia" v Praze) v New Yorku.***

"Jest to vzácný zjev mezi českoslovanskými podniky dožít se výročí svého 50. letého trvání a zdá se, že shora uvedená firma jest první z těch, které se této významné události dožily. Obchod založen byl dosud žijícím p. Františkem Brodským a později byl řízen synovcem zakladatele p. Františkem Brodským a p. Fr. Sovákem, nyní již zesnulým. V roce 1909 zakoupen byl obchod Ústřední Bankou českých spořitelien v Praze pro nově založenou vystěhovalceckou pražskou banku "Bohemia", v jejíž rukou se dodnes nalézá. Presidentem ústavu jest známý spisovatel p. Tomáš Čapek, místopředsedou p. John Fiča a pokladníkem i tajemníkem jest zástupce banky "Bohemia" ředitel i spisovatel, p. L. Pacák — tedy vesměs mužové, těšící se neobmezené důvěře svých krajanů."

"Filiálka "Bohemia" zasílá obnosy do všech míst v Evropě s úplnou zárukou a dle nejnižších denních kursů, jež ovšem během války podléhají častým změnám. Vzhledem k přímému spojení se všemi evropskými bankami, jsou peníze prostřednictvím této firmy zaslané, vždy v době nejkratší vyplaceny. Během války zaslala banka do staré vlasti několik millionů korun. Vydává cestovní poukázky a čeki na Prahu, Vídeň, Budapest a jiná evropská místa. Přijímá vklady pro všechny peněžní ústavy v Evropě. Právní oddělení obstarává kollektive dědičství, kupuje a prodává majetky, sprostředkuje cestovní pasy a právní záležitosti všeho druhu.

Firma Brodský & Sovák, Inc., jest oprávněna zastupovati všechny přeplavní společnosti, obstarává železniční listky, pořádá hromadné výpravy, dopravuje zavazadla a obstarává vše co s pohodlím cestujících souvisí. Vlastní cestovní kanceláře v Praze a Brně, vedené zkušeným a svědomitým úřednictvem. Vysílá a dopravuje zboží. Banka se nalézá pod státní kontrolou a splacený akciový kapitál obnáší \$600,000.00. Kapitál Ústřední banky počí se na 5 millionů dolarů.

Za všechny obchody poskytuje se úplná záruka a jest v zájmu našich krajanů, aby se s úplnou důvěrou obraceli na:

Brodský & Sovák, Inc.

a "Bohemia" akc. banka v Praze, Fil. v New Yorku.

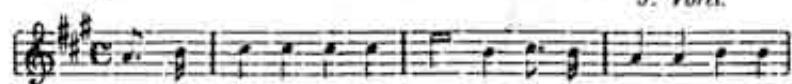
1389 — Second Ave., New York City., roh 72. ulice.

L. Pacák, ředitel.

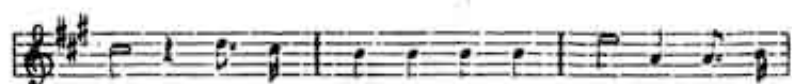
P. S.—Píšte si o mapy Čech, Moravy, atlasy, jakož i Brožíkův obraz; Mistr Jan Hus, jak-li jej dosud nemáte.

105. Nad Berouňkou pod Tetínem.

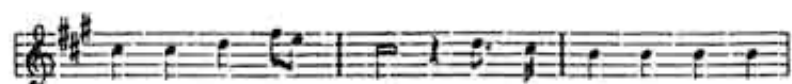
J. Vorel.

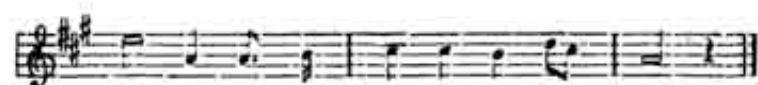
Nad Be-rouňkou pod Te - tí-nem rů - že již se čer-ve-

ná; ve-dle strá-ně tam s vo - jí-nem dlí pa-

nen-ka bla - že - ná; ve-dle strá-ně tam s vo-

jí-nem dlí pa - nen-ka bla - že - ná.

“Jak nad námi tam ta škála.”

dlí vojín roztouženě,

“tak i má je láska stálá,

věř mi, děvče růžené.”

“Nevěř, nevěř, slib klamává,”

ptáček s lípy zapěje;

“škála též se rozpadává,

vírou roste naděje.”

Vísek hlavičkou děvče kroutí,

ptáčka smíchem odbývá,

“můj milý mě nezarmoutí,

lvoje píseň je lživá.”

Ptáček přece pravdu zpíval:

škála v stráň se rozpadá,

květ do proudu snáší přívál,

kvapně hynie stráň mladá.

Svadba růže pod Tetínem:

kdož se ujme poupěte †

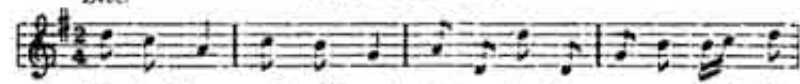
svadne poupě chladným stínem,

škoda ho i děvčete! *Chmelenský.*

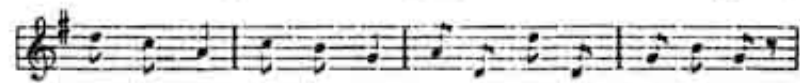
106. Nechoď tam!

Zivč.

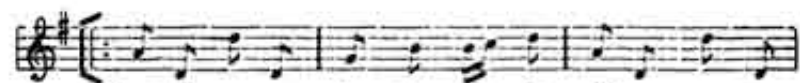
(Tánc „Obkročák“.)

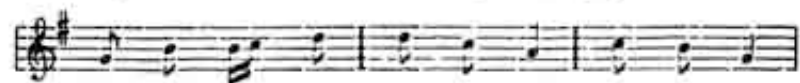
Nechoď tam, poď radš k nám, já jsem hol-ka vo-na - čej - ší;

poď radš k nám, nechoď k ní, já jsem hol-ka vo-na - čí:

jest-li o-na bo-ha - těj - ší, já jsem za to

u - pří - mněj - ší; ne-choď k ní, poď radš k nám

já tě rá-da u - hlí-dám.

107. Nejsi, nejsi . . .

Ne-ji, ne-ji, jak jsi se dě-la-la, ne-ji,
ne-ji, jak se dě-láš; fa-leš-né srd-ce máš,
nic si mne ne-vší-máš, je-dnou, je-dnou, v tom se shle-dáš.

“Nedám, nedám,
že mně nemiluješ.
nedám, nedám,
že mně nechceš:
takových chasníků
na každém hřebíku,
jako, jako,
jako ty jseš!”

108. Není žádné děvče věrné . . .

J. Vorel.

Ne-ní zá-dné děv-če věr-né, kte-ré čer-né o-či má,
hned ka-ždé-mu na po-tká-ní ru-ku, srd-ce po-dá-vá.

Kdyby děvče věrné bylo,
které černé oči má,
tuť by ještě podnes byla
černooká Pinka má.

Není však má a nebude
nic si z toho nedělám:
místo ní si modrookou
a věrnější vyhledám.

Půjdu tedy hned v neděli
ke Bětunce Svandovic,
řeknu: chce-li mne mít ráda,
s Pinkou že již nemám nic.

Kdyby pak i tato měla
po čase mně ošidit,
pak již nechci žádné děvče
co živ budu políbit.

LAWNDALE STATE BANK

3205 - 3207 záp. 26tá ulice,
CHICAGO, ILL.

Pod dozorem státu Illinois.

KAPITÁL A PŘEBYTEK

\$250,000.00

LAWNDALE NATIONAL BANK

3337-3339 záp. 26tá ulice, :: Chicago, Ill.

Jediná Česká Národní Banka
v Chicagu. Pod dozorem vlády
Spojených Států a pod dohledem
Federal Reserve Association.

Kapitál a přebytek
\$85,000.00.

— Obě banky jsou vlastněny stejnými podílčníky. —

Poštovní spořitelny Spoj. Států.
Platíme 3% na spořitelni vklady.

Zasílají peníze do celého světa obzvláště do Čech.

Provozují veškerý bankovní obchod.

KAPITÁL, PŘEBYTEK A VKLADY
OBOU BANK PŘES **\$3,500,000.00.**

Váha bušle obilí, atd.

Spolkový zákon ustanovuje váhu bušle následujících věcí: Buší ječmene váží 48 liber; pohanky 42; kukurice oboupané 56; oves 32; žito 56; pšenice 60; hráchu 60. — Těto váhy bušle zákonem soustátí ustanovené používá se při dovozu oněch věcí z cizozemí. Když koupě samotna neb smlouva neustanoví jinou váhu bušle, váha bušle jistých věcí jest ustanovena zákony států, kde koupě jest uzavřena, jak následuje:

STÁTY.	1. Ječmen.	2. Pohanka	3. Žito.	4. Kukurice v zrazech	5. Kukurice mouka.	6. Cibuše.	7. Oves.	8. Brambory.	9. Žito.	10. Pšenice.	11. Sól.	12. Vodnice.	13. Fazole.	14. Jeteleové semeno.	15. Tímotej.	16. Hrách.	17. Bavlínové semeno.
Alabama.....	48	42	..	56	32	..	56	60	60	32
Arizona.....	48	42	..	56	32	..	56	60	60	..
Arkansas.....	48	42	80	56	50	57	32	60	56	60	50	..	60	60	45
California.....	50	40	..	52	32	..	54	60
Colorado.....	48	52	80	56	50	57	32	60	56	60	50	..	60	60	45
Connecticut.....	..	45	..	56	28	60	56	56
Delaware.....	48	56	54	60
Dist. of Columbia.....	47	48	..	56	48	57	32	56	56	60	50	55	62	60	45
Florida.....	48	42	..	56	32	60	56	60	60	..
Georgia.....	47	52	80	56	48	57	32	60	..	60	56	55	60	60	45	..	30
Idaho.....	50	40	..	52	32	..	54	60	..	56
Illinois.....	48	52	80	56	48	57	32	60	56	60	50	55	60	60	45
Indiana.....	48	50	80	56	50	48	32	60	56	60	50	..	60	60	45
Iowa.....	48	52	80	56	..	57	32	60	56	60	50	..	60	60	45
Kansas.....	50	50	80	56	50	57	32	60	56	60	50	55	60	60	45
Kentucky.....	47	56	76	56	50	57	32	60	56	60	50	60	60	60	45	60	..
Louisiana.....	32	56	32	..	52	60
Maine.....	48	48	..	56	50	52	30	60	50	60	..	50	62	60	..
Maryland.....	48	48	..	56	..	57	26	56	56	60	56	..	62	64	45
Massachusetts.....	48	48	..	56	50	52	32	60	56	60
Michigan.....	48	48	80	56	50	54	32	60	56	60	56	58	60	60	45	60	..
Minnesota.....	48	42	..	56	32	60	56	60	60
Mississippi.....	48	42	..	56	32	..	56	60	60	32	..
Missouri.....	48	52	80	56	50	57	32	60	56	60	50	42	60	60	45	60	33
Montana.....	48	52	..	56	..	57	35	60	56	60	60	45
Nebraska.....	48	52	80	56	50	57	32	60	56	60	50	55	60	60	45	60	..
Nevada.....	48	42	..	56	32	..	56	60	60	..
New Hampshire.....	56	50	..	32	60	56	60	62	60	..
New Jersey.....	48	48	..	56	..	58	30	60	56	60	60	64	45	60	..
New-Mexiko.....	48	42	..	56	32	..	56	60	60	..
New-York.....	48	48	..	58	32	60	56	60	62	60	44	60	..
North-Carolina.....	48	50	..	54	46	..	30	..	56	60	64	..	50	30
North-Dakota.....	48	60	60	56	56	57	32	60	56	60	93	60	60	60	45	60	..
Ohio.....	48	50	80	56	..	50	32	60	56	60	..	60	60	60	45	60	..
Oklahoma.....	48	42	80	56	..	52	32	60	56	60	80	60	60	60	42	60	..
Oregon.....	46	42	..	56	36	60	56	60	60
Pennsylvania.....	47	48	..	56	30	56	56	60	85	62
Rhode-Island.....	48	56	50	50	32	60	56	60	..	50
South-Carolina.....	48	56	80	56	50	57	33	60	56	60	50	..	60	60	32
South-Dakota.....	48	42	..	56	..	52	32	..	56	60	..	60	60	60	42
Tennessee.....	48	42	..	56	50	56	32	60	56	60	60	..	45
Texas.....	48	42	80	56	..	57	32	60	56	60	50	55	60	60	45	..	32
Utah.....	48	56	..	56	..	56	32	60	56	60	60	60	48
Vermont.....	48	48	..	56	..	52	32	60	56	60	70	60	62	60	45	60	..
Virginia.....	48	52	80	56	50	57	32	60	56	60	50	55	60	60	45	60	..
Washington.....	48	42	..	56	50	57	32	60	56	60	56	56	60	60	45
West-Virginia.....	48	52	80	56	48	..	32	60	56	60	..	60	60	60	45
Wisconsin.....	48	50	..	56	48	57	32	60	56	60	..	42	60	60
Wyoming.....	48	42	..	56	32	..	56	60	56	60	..

This is the
Vetrola XI, \$100

Nemáte-li ještě

MLUVÍCÍ STROJ

pomyslete co zábavy
Vy a Vaše dítky jste
ztratili. :: :: :: ::

Máte koupit mluvící stroj neb rekordy od cizonárodní firmy, proč byste nemohli koupit od Čecha, když u mne budete třeba lépe obslouženi, což mohu dosvědčit mnoha sty poděkujícími dopisy za správné a poctivé vyřízení objednávek.

Máte-li již mluvící stroj dopište si o seznamy českých rekordů a bude Vám zdarma zaslán.

Mluvící stroje a rekordy zasílám vyplaceně do všech míst ve Spojených Státech.

Piana, Samohrací Piana

kteřé prodávám, se vyrovnají každým pianům dvojnásobné ceny a též jsou vyráběny v továrně vlastněné Čechem, tak že když koupíte piano u mne, podpoříte dvojnásobně český obchod — též na měsíční splátky.

Hudební nástroje — dechové, tak smyčcové můžete u mne obdržet od levných až do těch nejdražších co jsou ku koupi.

České hudebniny pro kapely i piano.

Za každý nástroj u mne koupený ručím a může být do 6 dnů vrácen a dle přání obdržíte peníze zpět neb jiný nástroj.

JOSEPH JIRAN,

1333 W. 18th Street,

Chicago, Ill.

Tabulka mzdy na základě osmihodinové denní práce.

Hodiny.	1.00	1.50	2.00	2.50	3.00	3.50	4.00	4.50	5.00	5.50	6.00	6.50	7.00	7.50	8.00	9.00	10.00	11.00	12.00
+ hodiny...	.1	.17	.2	.24	.3	.37	.4	.44	.51	.57	.64	.71	.78	.84	.91	.98	1.04	1.11	1.17
1 hodina...	.2	.3	.4	.54	.64	.74	.84	.94	1.04	1.14	1.24	1.34	1.44	1.54	1.64	1.74	1.84	1.94	2.04
2 hodiny...	.4	.64	.84	1.04	1.24	1.44	1.64	1.84	2.04	2.24	2.44	2.64	2.84	3.04	3.24	3.44	3.64	3.84	4.04
3 hodiny...	.64	.9	1.24	1.6	1.84	2.2	2.5	2.8	3.14	3.44	3.74	4.04	4.34	4.6	4.9	5.2	5.5	5.84	6.14
4 hodiny...	.84	1.24	1.64	2.14	2.5	2.9	3.34	3.74	4.14	4.5	4.9	5.34	5.74	6.14	6.5	6.9	7.3	7.64	8.04
5 hodin...	1.04	1.54	2.0	2.7	3.14	3.64	4.14	4.64	5.2	5.74	6.24	6.74	7.3	7.8	8.34	8.9	9.4	9.94	10.44
6 hodin...	1.24	1.84	2.5	3.24	3.74	4.34	5.0	5.64	6.24	6.84	7.5	8.14	8.74	9.34	1.00	1.124	1.25	1.374	1.50
7 hodin...	1.44	2.2	2.9	3.74	4.34	5.1	5.84	6.54	7.3	8.04	8.74	9.44	1.02	1.094	1.164	1.314	1.46	1.604	1.75

Tabulka mzdy na základě devítihodinové denní práce.

+ hodiny...	.4	.14	.24	.34	.44	.54	.64	.74	.84	.94	1.04	1.14	1.24	1.34	1.44	1.54	1.64	1.74	1.84
1 hodina...	.14	.24	.34	.44	.54	.64	.74	.84	.94	1.04	1.14	1.24	1.34	1.44	1.54	1.64	1.74	1.84	1.94
2 hodiny...	.24	.34	.44	.54	.64	.74	.84	.94	1.04	1.14	1.24	1.34	1.44	1.54	1.64	1.74	1.84	1.94	2.04
3 hodiny...	.34	.44	.54	.64	.74	.84	.94	1.04	1.14	1.24	1.34	1.44	1.54	1.64	1.74	1.84	1.94	2.04	2.14
4 hodiny...	.44	.54	.64	.74	.84	.94	1.04	1.14	1.24	1.34	1.44	1.54	1.64	1.74	1.84	1.94	2.04	2.14	2.24
5 hodin...	.54	.64	.74	.84	.94	1.04	1.14	1.24	1.34	1.44	1.54	1.64	1.74	1.84	1.94	2.04	2.14	2.24	2.34
6 hodin...	.64	.74	.84	.94	1.04	1.14	1.24	1.34	1.44	1.54	1.64	1.74	1.84	1.94	2.04	2.14	2.24	2.34	2.44
7 hodin...	.74	.84	.94	1.04	1.14	1.24	1.34	1.44	1.54	1.64	1.74	1.84	1.94	2.04	2.14	2.24	2.34	2.44	2.54
8 hodin...	.84	.94	1.04	1.14	1.24	1.34	1.44	1.54	1.64	1.74	1.84	1.94	2.04	2.14	2.24	2.34	2.44	2.54	2.64

Tabulka denní mzdy na základě osmihodinové a devítihodinové denní práce.

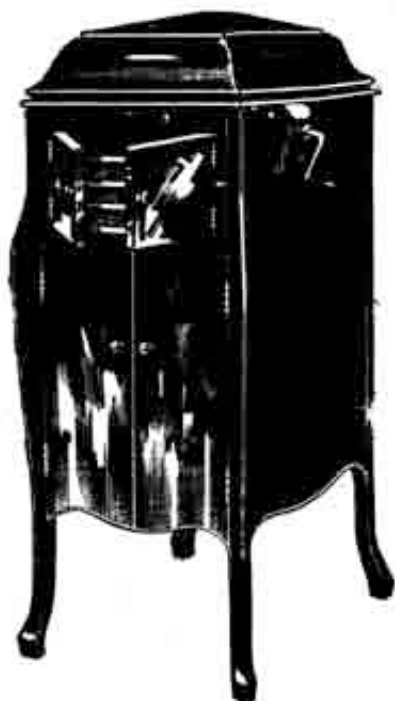
1 den.....	1.64	.25	.33	.41	.50	.58	.66	.75	.83	.91	1.00	1.08	1.16	1.25	1.33	1.50	1.66	1.83	2.00
2 dny.....	.38	.50	.64	.83	1.00	1.16	1.33	1.50	1.66	1.83	2.00	2.16	2.33	2.50	2.66	3.00	3.33	3.66	4.00
3 dny.....	.50	.75	1.00	1.25	1.50	1.75	2.00	2.25	2.50	2.75	3.00	3.25	3.50	3.75	4.00	4.50	5.00	5.50	6.00
4 dny.....	.66	1.00	1.33	1.66	2.00	2.33	2.66	3.00	3.33	3.66	4.00	4.33	4.66	5.00	5.33	6.00	6.66	7.33	8.00
5 dní.....	.83	1.25	1.66	2.08	2.50	2.91	3.33	3.75	4.16	4.58	5.00	5.41	5.83	6.25	6.66	7.50	8.33	9.16	10.00
6 dní.....	1.00	1.50	2.00	2.50	3.00	3.50	4.00	4.50	5.00	5.50	6.00	6.50	7.00	7.50	8.00	9.00	10.00	11.00	12.00

PRŮBĚŽNĚ. Tučné číselce v bílých sloupcích vykazují obnos mzdy týdně, kdežto číselce pod tím značí obnos mzdy na hodiny a za dny. Kóty tedy chybě nezávisí rušno-h odnáší mzda na hodinu, kdy 8 týdně jest 8.00, začneme hledat při číselci 1 (hodina) a jdeme stále dále vpravo, až přídeme pod obilaveč 8.00, kde nalezneme na 1 hod. 16% ct. Tím nalezneme obnos mzdy na více bod. neb na den při týdně máš 8.13, 8.14, 8.15 a 8.16 atd., což najdeme si obnos při 8.10, 8.11, 8.12, 8.13, 8.14, 8.15 a 8.16 atd. a násobna dvojkou.

\$84

- ZA -

TUTO

VICTROLU
s příslušenstvím.

Victrola X
Mahogany nebo dubová \$75.
Dvanáct 10 palcových 75c
dvoustranných Victor rekordů
(24 VÝBĚRŮ)..... 9.
\$84.

Snad jste překvapeni zvěděli, že můžete koupiti kabinetní Victrolu a tuceť dvojstranných rekordů, dle Vašeho výběru, za tak málo peněz. Po tomto vzoru Victroly jest velká poptávka, protože zahrnuje nejpůvodnější přednosti v soustavě za tak nepatrný obnos. Jiné druhy Victrol od \$10 do \$400. Pište o seznam.

**Velký výběr hudebnin pro piano, housle i jiné nástroje.
Neúplnější sklad českých i jiných hudebnin v Chicagu.**

Mám též na skladě všechny oblíbené **HAVAJSKÉ REKORDY**; seznam jich každému zašlu na požádání.

Dopravní výlohy za hudební zboží hrađím sám. Všechno zboží úplně zaručeno a v pádu nespokojenosti vrátí se peníze. Za správné dodání zboží ručím. Pošlu zboží na dobírku (C. O. D.), s povolením zkoušky, pošle-li se část sumy s objednávkou rovnající se ohnosu dopravních výloh. V pádu nespokojenosti může se zboží vrátit na expresní stanici a agent Vám vrátí Vaše peníze, a já Vám vrátím obnos, který jste zaslali s objednávkou.

Pro odporučení na moji poctivost a spolehlivost dopište Kirchman Savings Bank, 3149 W. 22nd St., aneb na kteréhokoliv vydavatele českého časopisu v Chicagu.

Objednávky adresujte:

Telefon Rockwell 750

S. K. TUREK, 3213 W. 22nd Street, Chicago, Ill.

Při objednávání laskavě udejte, že jste četli oznámku v kalendáři "Amerikán".

Zákony o úrocích.

Státy a území.	Úroková míra.		Promičení.		
	Zákonitá	Dobedná jen do:	Judgmenty roků	Noty roků	Otevřená účty roků
Alabama.....	8	8	20	6*	3
Arkansas.....	6	10	10	5	3
Arizona.....	7	x	5	5	3
California.....	7	x	5	4†	2
Colorado.....	8	x	6	6	6
Connecticut.....	6	†	17	6	6
Delaware.....	6	6	10	6	3
Dist. of Columbia.....	6	10	12	3	3
Florida.....	8	10‡	20	5	2
Georgia.....	7	8	7	6	4
Idaho.....	10	18	6	5	4
Illinois.....	5	7	20	10	5
Indiana.....	6	8	10	10	6
Iowa.....	6	8	20	10	5
Kansas.....	6	10	5	5	3
Kentucky.....	6	6	15	15	5
Louisiana.....	5	8	10	5	3
Maine.....	6	x	20	6‡	6
Maryland.....	6	6	12	3‡	3**
Massachusetts.....	6	x	20	6	6
Michigan.....	6	8	10	6	6
Minnesota.....	7	10	10	6	6
Mississippi.....	6	10	7	6	3
Missouri.....	6	8	10	10	5
Montana.....	10	x	10	8	5
Nebraska.....	7	10	5	5	4
Nevada.....	7	x	6	6	4
New Hampshire.....	6	6	20	6	6
New Jersey.....	6	8	20	6	6
New-Mexiko.....	6	12	7	6	4
New-York.....	6	6‡‡	20	6	6
North-Carolina.....	6	8	10	3*	3
North-Dakota.....	7	12	20	6	6
Ohio.....	6	8	5‡‡	15	6
Oklahoma.....	7	12
Oregon.....	8	10	10	6	6
Pennsylvania.....	6	6	5	6	6
Rhode-Island.....	6	x	20	6	6
South-Carolina.....	7	8	10	8	6
South-Dakota.....	7	12	10	8	6
Tennessee.....	6	6	10	6	6
Texas.....	6	10	10	4	2
Utah.....	8	x	5	4	2
Vermont.....	6	6	8	6‡‡	6
Virginia.....	6	6	10	5	2
Washington.....	8	x	6	6	3
West-Virginia.....	6	6	10	10	5
Wisconsin.....	7	10	20	6	6
Wyoming.....	12	x	5‡‡	5	8

* Pod pěti, 10 roků. — † Pakli učiněna ve státě, jinak 2 léta. — x Neobmezená. — ‡ Žádná úhrva, ale co je přes 6 pr. nelze zákonitě vymáhati. — § Nepřesahovat 10 procent. — ¶ Pod pěti 20 let. — †† Pod pěti 12 let. — ** Posemek, 20 let. — ‡‡ Stát New York nedávno zákonem dovolil jakoukoli míru drokovou při "call loans" v obnosu 50.000 a výše při vadících jistotě. — ††† Prospěš se, ale dá se obnoviti. — §§ Pod pěti, 12 let.

Počátek březivosti dne	u hřebce (trvá 340 dní)	u krav (trvá 285 dní)	u prasnic (trvá 120 dní)	u ovců a koz (trvá 154 dní)	u čupek (trvá 68 dní)	u koček (trvá 56 dní)	Počátek březivosti dne	u hřebce (trvá 340 dní)	u krav (trvá 285 dní)	u prasnic (trvá 120 dní)	u ovců a koz (trvá 154 dní)	u čupek (trvá 68 dní)	u koček (trvá 56 dní)
1. ledna	6. pros.	12. října	30. dubna	3. června	4. března	26. února	6. červc.	9. června	15. dubna	1. listop.	5. pros.	6. září	29. srpna
6.	11.	17.	5. května	8.	9.	7.	14.	14.	20.	6.	10.	10.	8.
11.	16.	22.	10.	13.	14.	2. března	16.	19.	26.	11.	15.	16.	11.
18.	21.	27.	15.	18.	19.	7. srpna	19.	24.	30.	18.	18.	22.	15.
21.	26.	1. listop.	20.	23.	24.	1. srpna	20.	29.	5. května	21.	25.	25.	18.
26.	31.	6.	25.	28.	29.	2. červc.	27.	30.	10.	26.	29.	30.	23.
31.	5. února	11.	30.	3. červc.	3. dubna	27. dubna	3. srpna	9.	15.	1. pros.	4. ledna	5. října	28.
5. února	10.	16.	4. června	8.	8.	1. dubna	4. srpna	14.	20.	6.	9.	10.	8.
10.	15.	21.	9.	13.	13.	6. března	8.	14.	25.	11.	14.	15.	8.
15.	20.	26.	14.	18.	18.	1. května	14.	19.	30.	16.	19.	20.	13.
20.	25.	1. pros.	19.	23.	23.	6.	18.	24.	4. června	21.	24.	25.	18.
25.	30.	6.	24.	28.	28.	21.	24.	29.	9.	28.	31.	30.	23.
25.	30.	6.	24.	28.	28.	21.	29.	3.	4. června	28.	31.	30.	23.
3. března	4. února	11.	29.	2. srpna	8. května	26. května	3. září	6.	14.	31.	8. února	4. listop.	28.
7.	9.	16.	4. červc.	8.	8.	6. května	8.	18.	24.	10.	18.	9.	14.
12.	14.	21.	9.	13.	13.	1. května	18.	24.	30.	11.	19.	10.	14.
17.	19.	26.	14.	18.	18.	6.	23.	29.	5. ledna	15.	18.	15.	12.
22.	24.	31.	19.	23.	23.	11.	28.	3.	10.	20.	24.	24.	12.
27.	31.	6.	24.	28.	28.	16.	31.	7.	15.	25.	28.	29.	12.
1. dubna	1. března	10.	29.	1. září	2. června	26. června	2. října	14.	20.	30.	8. března	4. pros.	27.
6.	6.	16.	3. srpna	6.	7.	31.	7.	17.	24.	9.	10.	9.	7.
11.	16.	20.	8.	11.	12.	8.	12.	24.	30.	14.	18.	14.	7.
16.	21.	26.	13.	16.	17.	5. června	18.	29.	9.	14.	19.	14.	7.
21.	26.	30.	18.	21.	22.	10.	23.	3.	14.	20.	25.	19.	12.
26.	31.	5. února	23.	28.	28.	15.	28.	7.	19.	24.	29.	24.	12.
1. května	5. dubna	9.	28.	2. října	2. červc.	25. červc.	2. listop.	14.	20.	24.	30.	28.	22.
6.	14.	19.	2. září	7.	7.	30.	7.	17.	24.	28.	31.	28.	21.
11.	15.	20.	7.	11.	13.	6. červc.	12.	17.	28.	6.	14.	13.	6.
16.	20.	24.	12.	16.	17.	10.	17.	22.	11.	11.	19.	13.	6.
21.	25.	30.	17.	21.	22.	15.	22.	27.	16.	16.	24.	18.	16.
26.	30.	5. února	22.	26.	27.	20.	27.	3.	21.	21.	29.	23.	16.
31.	5. května	6.	27.	30.	30.	25.	31.	8.	26.	28.	31.	28.	21.
5. června	10.	16.	2. října	6. listop.	1. srpna	26. srpna	9. pros.	11.	17.	19.	24.	24.	21.
10.	15.	21.	7.	11.	6.	30.	11.	18.	22.	6. dubna	9.	7.	21.
15.	20.	26.	12.	16.	11.	4. srpna	16.	21.	27.	10.	14.	12.	21.
20.	25.	31.	17.	21.	16.	9. srpna	21.	26.	3.	15.	19.	17.	21.
25.	30.	5. dubna	22.	26.	14.	19.	27.	8.	20.	24.	30.	22.	15.
30.	4. června	10.	27.	31.	24.	24.	31.	11.	25.	29.	3. června	27.	20.
30.	4. června	10.	27.	31.	24.	24.	31.	11.	25.	29.	3. června	27.	20.

Josef A. Černý,

**OBCHOD POZEMKOVÝ
A NOTÁŘSKÝ :: :: ::**

2330 So. Sawyer Ave., Chicago, Ill.

Obstarávám
koupi i prodej
pozemků
jakož i
zastavených
majetků.
Půjčky na
majetky.

Vykonávám
veškeré
přenosy, výma-
zy z kněch a
vůbec
veškerou práci
do oboru toho
spadající.

Dojištění proti ohni. Půjčky. Zaslání
peněz do Čech. Vymahání pozůstalosti
ve staré vlasti. Markeče na prodej.

Každému vždy ochotně poslouží a poradí

Telefon

Lawndale 3215.

JOS. A. ČERNÝ,

2330 S. Sawyer Ave
CHICAGO, ILL.

Při objednávání laskavě udejte, že jste četli oznámku v kalendáři "Amerikán".

MASONA

přináší jistot úlevu trpícím nemocemi žaludečními a střevními, zvláště v případech průjmů, koliky, bolestných větrů, nechutenství, krvácení žaludku, žaludečních vředů, červenky, chronického kataru žaludku, žilnic a letnic i jilnic nemocí.

PŘÍRODA sama nabízí vám svoji pomoc, trpíte-li nějakým neduhem žaludečním a střevním.

Masona jest lék zcela jiný, nežli hlučně oznamované a obyčejně bezcenné patentní medicíny. Jest to lék přírodní, vyrobený dle receptu získaného dlouholetou zkušeností ze vzácných léčivých bylin, kořenů a kor. Neobsahuje žádných narkotických prvků a nebo jedů, které mnohdy bolet na chvíli utišují, ale na kofen nemocí nej-Masona utišuje sice bolest hned první dávkou, ale již tato první dávka započiná skutečné léčení, odstraňování nemocí.

Čplavice, dysenterie, (červenka), žaludeční a střevní vředy, krvácení žaludku, cizí tělesa katar žaludku, jsou těžké nemoci, které si vyžadují ročně na tisíce lidských živ. Až bude síla a účinnost Masony známa po celém světě, velká většina případů, které dnes osudnými, bude snadno vyléčena. Již dnes máme v rukou mnoho dovědčení lidí, kteří děkují přímo Masoně za zachránění života, když se již byli vši naděje vzdali. Uvádíme níže celé množství projevů, psaných vesměs hodnověrnými krajany, ze kterých může se každý přesvědčit, že účinky MASONY v žaludečních a střevních nemocích jsou přímo úžasné.

Ale nejen v těžkých a vleklých chorobách jest MASONA znamenitým lékem, celým množstvím vědeckých ochuravění, která přináší člověku nepřijemností i utrpení jest Masona lékem nevyrovnatelným, který působí téměř okamžitě. Ten, kdo má lahvi MASONY ve své domácí lékárně, nemusí se obávat **koliky, nechutenství, bolestivých větrů, nezdělnosti, letnic nemocí, průjmů, nemocí, které jsou domovem v tep pásmech a hlavně žilnic.** Obyčejně již jedna čajová lžička rozředěná teplou vodou přinese úlevu a mnohdy zapudí nemoc nadobro.

Nemůžeme na výtečné léčivé vlastnosti MASONY upozorniti lépe nežli když otká něme některá z nešťastných dovědčení a díkyvdání, jichž se nám od kraj MASONOU vyléčených dostalo:

Citěné zprávy!

Znalám dva dolary za dvě dvojkosé lahvičky Masony, neboť jest to velmi dobrý lék. Maje manželka byla velmi nemocna na žaludeční vřede, jak něco snědla. Než jí začal žaludek bolet až vstane ráno. Od té doby co užívá Masonu, může jíst vše a chutí a nemusí se obávat, že dostane bolestí.

S úctou
H. F. Vosika, R No 1, box 56,
Swanton, Neb.

Citěné zprávy!

Váš lék se u mne osvědčil. Je to zlaté. Trpěl jsem dlouho žilnicí, od té doby se jsem začal užívat Masonu. Zimnice se více nedostavila. Také jsem nemohl trávit. Žaludek mi nedal dobře, nyní jsem spokojen, tak jí doporučuji každému, zejména těm kdo trpí žilnicí: Já jsem jí měl šest měsíců, kolikrát i dvakrát denně. Doktor mi nepomohl, až zlatá Masona, které jsem využíval dvě lahvičky. Každému rád dovedám, nebo na mou odměnu, jaká dobře vykonala pro mne.

Josef Zankhik, Latzer, Iowa.

Masona Co. —

Váš lék jsem jsem obdržel v pořádku. Nepsal jsem vám, dokud jsem jej nevyzkoušel, jak bude působiti a mohu sdělit, že se osvědčila velmi dobře pro moji manželku. Nemohla jíst ani pracovat. Po využití dvou lahviček se uzdravila že může jíst a pracovat jako dříve, proto by měla být v každé domácnosti.

Jan Němec, Riverside, Iowa.

Pánové zprávy, Masona: —

Před deset roků trpěl moje manželka vždy strašnými bolestmi v žaludku. Co za všíljké dopi vzal břevky vyházel, ale k něčemu to nevedlo. Ne jíst nikdy nic mstného, ani vejce na másle, vepřové pod. Zvláště večer nesměla nic jíst. Kolikrát je na noc myslil, že ráno jsem vdovcem.

As před dvěma roky vlini jsem si známky Masony v novinách a když jsem viděl ty doporučení jednal jsem jednu lahvičku. Po obdržení léku moje želka po tři dny vzala ráno a večer vždy kávovou do vody a hle, jako zázrakem bylo po všech bolestech asi půl roku měla úplně pokoj. Od toho času a dnes vždy za několik dní, jakmile cítí, že se to lůdka bouří, vznes lžičku teplé vody a Masonou n a má opět na několik týdnů pokoj. Teď může jíst cokoli, tluště maso, jitrnicí atd. Jak vidíte, po tedy Masona i v tak zastaralé nemoci. Já sám v medicíně nevím ale váš lék mohu každému trpícím duhou nemocí doporučiti a dobrým svědomím. P váš, pošlete mi opětně dvě lahve Masony, to bude můj manželka zase na několik roků. Váš

Filep Wolf, R No. 2, h. 45.,
Aushnet, Mas

F. S.—Pánové, na váš dolaz, jak mi Masona působí silám těchto pár řádek, jest to vše pravdivé, co jest zprá a jestli uznáte, že by to učinilo nějaké doct veřejnost, tak miferád svoluji k ovetjění. A

Vážení pánevé Společnosti Masonů:—

Sděluji Vám, že mnozí lidé Masonů co nejlépe doporučí. Já sám trpím na zvrácení jater, tím na žaludek a špatně zažívání, pak srdce stejně neprocuje. Věak po užívání Masony cítím ve všech těchto orgánech úlevu. Proto jí co nejlépe každému trpícímu doporučuji.

Toto potvrzuji svým podpisem. V úctě oddaný
Stanislaw Stehlik, Sheridan Lane,
Milwaukee, Wis.

Citěná Společnost Masonů:

Dvě lahvičky Vašeho léku, které jste mi poslali, udělaly v mém trpícím žaludku dobré zařízení. Byl jsem již na tom hodně špatně, zkoušel jsem se žaludkem a byl jsem již tak slabý, že jsem nemohl pracovat. Jakmile jsem využíval první lahvičky Masony, ušklá jsem na všechny strany. Když jsem využíval druhou, došlo mi již všechno to jsem chtěl a píchání a bolesti v žaludku byly ty samé. Sledoval jsem, že Váš lék je nade všechny léky které jsem užíval a doporučuji jej všem trpícím jako já jsem byl.

Joseph Sedlmayer, Tabor, S. D.

Citěná pánevé!

Trpěl jsem na žaludek tak, že jsem myslel, že ho mám jiný kameni a z úst mi vycházel odporný zápach a stálo mi z úst silný zápach, nejhorší bylo, když jsem něco spálil tak jsem nevěděl co si počít. Až jsem dostal kalendář Amerikán a v něm jsem našel vyvoboditele od svého trápení - Tutíž oznámku Masony. Tak jsem si jí hned objednal malou láhev na zkoušku a po využití této přestala mi trochu sílna z úst, tak jsem ještě opakoval několik objednávek a vše zmizelo. Nevím, kam se podělo to kameni nebo co to bylo. Pročť, kdo trpí žaludečním neduhem, nemaluj a objednávkou Masony. Díky vynálezci Masony. S úctou

Anton Salka, Livingston, Ill.

Citěná Společnost Masonů:

Zaslali mi laskavě další lahvičku Masony, jelikož lék ten působí šlachodárně na moje zdraví. Mileráda Vám děkám doveděním toto, neboť Váš lék si toho plně zaslouhuje a přejí si, aby vešel v největší známost u všech trpících. Posleďte mi opět lahvičku Masony, neboť bez ní být.

Rosa Pospíšilová,
Fairfax, Iowa.

Citěná Společnost Masonů:

Pevněji to za svou povinnost, abych po zkušenostech s Masonou poukázala veřejně na působivost tohoto výborného léku, tak aby i jiní trpící chorobou má podobnou věděli, jak snad by se mohli vyléčit. Jest mi přes gadesát let a již po několika roků trpěla jsem nechtěním a těžkou stravitelností tučků, že vůčihled jsem chtěla a že pojdita jsem nejlepší pokrmu s obavu. nedustavil se opětně zlé následky. I při vši opatrnosti ve výběru jídel dostavovaly se často žaludeční křeče i někdy jsem dávala a tak celá má soustava tělesná stábla a hynula. Náhodou dostala se mi leať prostřednicívním má dcery lahvička léku Masony, ve které jsem ihned poznala lék pro moji nemoc nejvíce výborný. Po využití tři lahviček nepřetržitě, a použilí dvou během jara vyléčila jsem se tak, že po celé léto mohla jsem bezstarostně jítí cokoliv, že se nyní cítím zdravá a šťastna. že již nemusím více trpět bolestí a dávením. Děkuji Vám proto vše za Váš dobrý lék a tímto jej směle doporučuji všem trpícím. S úctou

Anna Radová,
1340 So. Ridgeway Ave., Chicago.

To jest pouze několik ukázek dopisů, které máme od osob vyléčených Masonou. V některých dopisech děkuji nám krajané, nad kterými již lékaři byli vyneali svůj rozsudek a kteří se byli již nadobro vzdali naděje, přímo za zachráněním života. To dokazuje, že žádný případ není tak pokročilý a beznadějný, aby nemohl býti proveden pokus, zda Masona nepřinese úlevu nebo dokonce uzdravení.

Neoznamujeme Masonou jako lék na všechny možné nemoce. Jest to lék na nemoce žaludeční a střevní. Poněvadž v každém případě usnadňuje a podporuje trávení a správnou funkci zašívavého ústrojí, přináší obyčejně úlevu i v jiných nemocích.

Další podrobnosti o tomto neocenitelném léku, které jsou nesmírně zajímavými pro každého, kdo se žaludkem nebo střevy nebo zimnicemi trpí, jakož i řada dalších dovědění o působnosti MASONY obsaženy jsou v brožurce, kterou zasíláme každému na požádání zdarma.

Cena MASONY jest:

Dvouuncová lahvička poštou
nebo v lékárně, 50 centů.

Dvojnásobná lahvička poštou
nebo v lékárně \$1.00.

Všechny lepší české lékárny mají již Masonu na skladě. Objednávky přímo vyřizuje
MASONA CO., 2035 W. Madison St., Chicago, Ill.

Peníze pošlete poštovní, expresní nebo bankovní poukázkou. Kdo posílá hotové peníze v neregistrovaném dopisu, činí tak na svůj vlastní risk. Doporučujeme registrovaný dopis, obsahující zásilký peněz. Připojte k obnosu 3c, chcete-li bychom zásilku léku pojistili. V tom případě jest pošta zodpovědna za ztrátu nebo poškození zásilký.

Laboratoře i úřadovny v č. 2035 záp. Madison ul. R. H. CHICAGO, ILL.

Citěná Masona Co: —

Zaslali mi dvě dclarové láhve Masony, neboť nad váš lék není. Trpěl jsem na žaludek ale více na střeva, jež mne bolela vždy ráno. Nemohl jsem vyprázdnit, co je to za nemoc, neboť trvala již asi dvacet let. Nyní jsem zdrav. Doporučuji jí všem trpícím na žaludeční choroby.

Martin Paika, R No 4,
Flushing, Mich.

Pan G. Kolář, pres. Masona Co.

Váš lék zjednává úlevu při každé příležitosti a jest neocenitelný zvláště v našem horkém podnebí zde v Texasu.
Ludvik Halek, Ricardo, Tex., b. 332.

Citěná Masona Co:—

"Pevněji za svou povinnost Vám oznámiti, že mi Masona pomohla od žaludečních větrů, které mi působily strašlivé bolesti přes čtyři měsíce. Když jsem den nebo dva nejedl, tak jsem bolesti snesl, ale jak jsem něco málo snědl, zkoušel jsem nanovo. Již jsem myslil, že pro to není žádného léku, neb jsem již vykoušel velké množství. Jelikož jsem měl čím dále tím větší bolesti, že jsem musel jít na koleno a rukou ležet, tak šel jsem k zdejším lékařům, tom nejlepšimu ze tří. Ten mi dal pilulky, ty mi ale také nic nepomohly. Až pak jsem se dověděl o Masoně a objednal jsem si jí. Když mi přišla, právě jsem zase musel ležet na koleno s rukou. Vzal jsem dvě lahvičky Masony v horké vodě a asi za deset minut mi větry ulovovaly, že jsem mohl sednout. Pak za půl hodiny jsem vzal zase lahvičku a tak jsem se cítil o mnoho lépe. Pak jsem bral dvakrát denně lahvičku až jsem vyptřeboval dvě lahvičky a teď se cítím zase dobře.

"Moje manželka má žaludeční křeče, což je o mnoho horší, již z léta každý týden zvrací, že jí to může strhat. Mála již dva lékare, ale žádný jí nemohl pomoci. A také jí přinesla Masona velkou úlevu. Jsem Vám oba věřím za Váš neocenitelný lék."

Václav Šlechta,
Vail, Iowa, R. No. 2.

Citěná Masona Co., v Chicago, Ill.

Milerád vyhovuji Váš žádost, neboť to považuji za svou povinnost také jiným prospěti. Váš lék "Masona" výborně mně prospěl a nepochybují, že každému trpícímu podobnou nemocí jako já, přivedí brzké uzdravení. Dlouhá léta trpěl jsem žaludeční chorobou. Letos má nemoc mne tak vyčlívala, že jsem vůčihled chradl. Každý týden ztrácel jsem několik liber na váze. Byl jsem velice bludý a má rodina měla již o mne velké starost. Váženy jeden můj krajan, který ve své rodině už gornal výborné lahvičky Masony, započalí mně dvě lahvičky tohoto výborného léku. Už po využití první lahvičky poznal jsem, jak mi dělá dobře. Měl jsem z toho velkou radost, neboť lékař nemohl rozpoznati jakou nemocí trpím a bylo mi již raděm, abych se odebral do nemocnice do Chicago. Ze mám buď žaludeční vědry nebo počátek rakoviny. Poněvadž jsem obohedník, bylo mi těžko obohd spustiti. Objednal jsem si tedy další tři lahvičky a využíval jsem je dle návodu až během měsíce. Změna se mnou byla rychlá. Veškeré příznaky nemoci se ztrácely, dostával jsem opět zdravou barvu ve tváři, cítil jsem a přibývalo mi na váze. Dnes jsem opětně silný, a považuji je za úplně zdravého. Chválím si výborné lahvičky Vašeho léku a doporučuji jej každému. De měho občianu chodí mnoho krajanů, kteří sami na mě vidí lahvičky Masony a rádi by měli lahvičku takového výborného prostředku doma po ruce. Radím Vám proto, abyste jí měli ve zdejší lékárně na skladě. — S úctou a přáním, aby lék Váš byl všude znám, jsem Váš

F. Dvořák,
Algonsula, Ill.

ROBT. L. PITTE.

HUGO L. PITTE.

ROBERT L. PITTE A SYN,

pozemkoví jednatelé

:: a veřejní notáři ::

901-903 záp 20tá ulice,
roh Peoria ul.

CHICAGO, ILL.

TEL. CANAL 1511.

PŮJČUJÍ peníze na mírné úroky v částkách jakýchkoliv, zvláště na gruntovní majetek. Prodávají dlužní úpisy (Mortgages) na spolehlivé a dobře vyplácející se majetky. Zasilají se peníze do Evropy levněji než pošta. Pojišťují proti ohni a na život. Prodávají a kupují majetky ve všech částech města. Též mají hojně lotů v mírných cenách na prodej. Zvláštní pozornost věnují zkoumání i hotovení abstraktů (knihovních záručních listin.) Vykonávají veškeré notářské práce správně a levně.

V každý čas Vás ochotně obslouží oddaní

ROBERT L. PITTE A SYN.

Demonstrace českých vojáček

Rok 1914 — či líčení strašlivé války evropské, váz, místo 85c

Winter Z. a Mistr Kampanus. Váz. v eleg. vazbě \$2.00. Ohvatné historky věrného líčení bělohorské bitvy. Jest psán v pravdě krví srdce, který povždy utkví v paměti.

Nepřehlédněte!

Čtete!

•
Nabízíme
tyto
láce
v sníže-
ných
cenách.
•

- Adresář a almanach Čechů Amerických místo 50c
 - Cesko americká kuchařka — váz \$1.25
 - Kučera: Mimo společnost, místo 65c 35c
 - Učebnice angličtiny
 - Bezruč: Písně — váz, místo 65c
 - Co ženy vědět mají, (praktická poučení pro dívky a matky, 183 str.
 - Kneippi: Léčení vodou — váz.
 - Umělecké ztvárnění podob dle fotografií od 50c výše.
 - Kolekce českých pohlednic 12 za ...
 - Historické pohlednice české, 12 za ..
 - Válečné stereoskop. obrázky — 24 za
 - Zboží: Secret face powder (nejlepší prášek na obličej) — místo 50c
 - Secret bleaching cream. (bělicí jícna na různé nečistoty a osmáhlost obličeje) — místo \$1.00
 - Hair tonic. — Odstraňuje lupy a allí vlasy. — místo \$1.00
 - Hair remover. Zaručený odstraňovatel chloupků v obličejí. Místo \$1.00
 - Různé osvědčené domácí léky (těži i Severovy) v snížených cenách.
 - POZOR! Komická bible pro sasmání, místo \$1.00, jen
 - Pověstné kapesní hodinky "Ingersoll" s přesným chodem, poštou
 - Světosnáma Karlovarská sni umělá, proti nemocem ledvin, jater, žlučduku a zácpě. Cena krabice poštou
- Píste si o náš ilustr. katalog a obratse se vždy s důvěrou na fu.

B. LINKA & CO. jež vlastní největší český mail order house **3345 W. 26th St.**
a mají jediné odborné knihkupectví v čísle

CHICAGO, ILLINOIS.

Při objednávání laskavě udejte, že jste četli oznámku v kalendáři "Amerikán".

Výživná hodnota zelenin.

Rajská jablčeka (Tomatoe) povzbuzují ztrnulá játra.

Locika (Lettuce) utišuje čivy a přivádí spánek.

Celer (Celery) posiluje čivy a stále více a více v lékařských předpisech se potřebuje.

Cibule (Onion) je rovněž silivkou pro čivy, ale lidé budou vždy proti ní pro její zápach zaujati.

Pampelišky (Dandelions) čistí krev a všeobecně praví se o nich, že soustavu tělesnou posilují.

Řeřicha (Watercress) — také se výborně doporučuje, co povšechný prostředek k osvěžení soustavy tělesné.

Bramborů měli by se varovati ti, co za žádnou cenu nechtějí stlouznouti.

Špenát (Spinach) má lékařské vlastnosti a jakosti rovnající se těm nejmodřejším ze všech modrých pilulek kdy zhotovených.

Paštinák, (Parsnip), jak se nyní od nčenců tvrdí, má skoro tytéž vlastnosti, jaké se příkládají sarsaparille.

Rípy (Beets) ženou na tučnost a i ten málo učený člověk si to vysvětlí tím, protože obsahují obyčejný cukr.

Obyčejné limanské boby (Lima beans) někdo řekl, jsou prý dobré k zahnání žizně, ale totéž může se právě tak dobře říci o džbánku vody.

Chřest, špargl (Asparagus) působí na ledviny do té míry, jež ještě není uznávána dokonale.

Okurky obsahují kyselinu, která v jistých případech nezávistnosti pomáhá.

Zelí v Holandsku považuje se poněkud za krvečistitele, ale náhled ten není ustálený. V Německu zkrátka je to "sauerkraut".

Petržel (parsley) pomáhá dobrému trávení jako sýr nebo ořechy, ale musí se ho vzít velké množství.

Tykve (pumpkins) jsou součástíkou v patentním léku, který je zaručen, že vyléčí velmi různé neduhy tělesné, ale svět pomalu přestává všem věřit, co slyší.

Položky v mírách kuchařských.

- 1 pinta tekutin rovná se 1 libře.
- 3 gilly tekutin dělá 1 koflík.
- 4 čajové lžičky je 1 stolní lžice.
- 2 stolní lžice mouky váží 1 unci.
- ½ libry másla tvoří 1 koflík.
- 4 koflíky mouky rovná se 1 libře.
- 2 koflíky zrnitého cukru je 1 libra.
- 2½ koflíku práškového cukru tvoří 1 libru

Nenoste Pásu!

Po 30leté zkušenosti sestavil jsem přístroj pro muže, ženy a děti; jenž léčí průtrž.

Posílám ho na zkoušku.

Pakli jste zkusili skoro všechno jiné, přijďte ke mně. Kde jiné nic nesvedli, tam já mám ten největší úspěch. Pošlete připojený kupon dnes.

Možná je C. E. Brooks, vynálezce přístroje s kterým se sám vyléčil a jenž léčí průtrž po více než 30 roků. Máte-li průtrž, dopište mu dnes.

a já vám zašlu zdarma svoji obrázkovou knížku o průtrži a jejím léčení, ukazující můj přístroj a udávající vám ceny, i jména mnoha lidí, kteří ho zkusili a vyléčili se. Je to okamžitá dílava, když vše jiné nepomáhá. Pamatujte, že neuvívám žádných maatl, žádných fementů, žádných líl.

Posílám na zkoušku, abych dokázal, že co pravím, je pravdivé. Vy rozhodujete a když jste byli jednou mojí obrázkovou knížku spatřili a ji přečtli, budete tak nadšenými, jako sta mých pacientů, jejich dopisy můžete také číst. Vyplňte dolejší ZDARMA KUPON a odešlete poštou dnes. Stojí to za tu chvíliku vašeho času, ať už můj přístroj zkusíte nebo ne.

ZDARMA informační kupon.

C. E. BROOKS, 1409 D. State St.,
MARSHALL, MICH.

Laskavě pošlete mně poštou v obyčejném obalu váš obrázkovou knížku a úplné posouzení o vašem přístroji k léčení průtrže.

JMÉNO.....
ADRESA.....
MĚSTO.....
STÁT.....

Spolkový zákon na ochranu ptactva a zvěře.

Výnosem kongresu schváleným 4. března 1913., všechny divoké husy, divoké labutě, divoké kachny, šnepi, kulík, sluka, divoké holubi a všichni jiní stěhovaví divocí ptáci a hmyzožraví ptáci, kteří na svých stěhováních na sever nebo na jih prolétnou nebo nezůstanou přes celý rok v hranicích kteréhokoliv státu, ptactvo on postaveno bylo pod ochranu vlády Spojených Států. Zemědělský odbor jest oprávněně přijímatí vhodná pravidla k uplatnění zákona předpisováním určitých uzavřených sezon, během níž takoví ptáci nesmějí se chytati nebo usmrčovati. Taková pravidla byla sestavena odborem a prohlášena prezidentem Wilsonem 1. října 1913. Stěhovavé ptactvo divoké pod pravidly těmi obsahuje následovní: Vodní ptactvo, pojímají v to brant, divoké kachny, husy a labutě; jeřáby, pojímají v tom malé hnědé, san hill a dudka; sedmihlávky různého druhu, kulika, chřástaly různých druhů, lisky, šnep, sluky, divoké holuby.

Mezi stěhovavé hmyzožravé ptáky patří bobolink, kukačka, kolibřík, vlaštovka, skřivan, noční sova, sojka, černák, červenka, tuhyk, rorejs, sýkorka, drozd, datel, strážník a všechny jiné na bidle přenocující ptáci, kteří se buď úplně nebo hlavně hmyzem živi.

Žádný ze shora vyjmenovaných ptáků nesmí se chytat ani střílet mezi západem a východem slunce po celý rok.

Uzavřená sezona na stěhovavé hmyzožravé ptactvo jest od 1. ledna do 31. prosince, čili po celý rok. Uzavřená sezona trvá do 1. září 1918. u následovních stěhovavých divokých ptáků: Holubi, jeřábi, labutě, kulici, šnepi a sluky.

Rovněž jest uzavřená sezona až do 1. září 1918 na lesní kachny v Maine, New Hampshire, Vermontu, Massachusettsu, Rhode Islandu, Connecticutu, New Yorku, New Jersey, Pennsylvanii, West Virginii, Ohiu, Indianě, Illinoisu, Michiganu, Wisconsinu, Minnesotě, Iowě, Kansasu, Kalifornii, Oregonu a Washingtonu; na chřástal v Kalifornii a Vermontu; a na sluky v Illinoisu a Missouriu.

Uzavřená sezona od 1. ledna do 1. října včetně každý rok jest pro stěhovavé ptactvo letící nebo odpočívající na vodách řeky Mississippi mezi New Orleansem, Minneapolí, na řece Ohio mezi její ústím a Pittsburgem a na řece Missouri mezi její ústím a Bismarckem v Sev. Dak.

Následovní pásma k ochraně stěhovavého divokého ptactva i hmyzožravých ptáků byla zřízena:

Pásmo čis. 1., hnízdicí pásmo, obsahuje státy ležící úplně nebo z části severně od 40. stupně zeměpisné šířky a řeky Ohio a pojímají Maine, New Hampshire, Vermont, Massachusetts, Rhode Island, Connecticut, New York, New Jersey, Pennsylvanii, Ohio, Indianu, Illinois, Michigan, Wisconsin, Minnesotu, Iowu, Sev. Dakotu, Jižní Dakotu, Nebrasku, Colorado, Wyoming, Montanu, Idaho, Oregon a Washington.

Pásmo čis. 2., přezimující pásmo, obsahuje státy ležící úplně nebo z části jižně od 40. stupně šířky a od řeky Ohio a pojímá Delaware, Maryland, okrsek Columbiu, West Virginii, Virginii, Sev. Carolinu, Jižní Carolinu, Georgii, Floridu, Alabamu, Mississippi, Tennessee, Kentucky, Missouriu, Arkansas, Louisianu, Texas, Oklahomu, Kansas, Nové Mexiko, Arizonu, Kalifornii, Nevadu a Utah.

Otevřená sezona v pásmu čis. 1. jest následovní:

Pro vodní ptactvo od 1. září do 15. prosince. Výjimky jsou: V Massachusettsu od 15. září do 31. prosince; v Minnesotě a Sev. Dakotě od 7. září do 15. prosince v New Yorku (vyjma Long Island) a Oregonu od 16. září do 15. prosince; v New Hampshire, Long Islandu, New Jersey a Washingtonu, od 1. října do 15. ledna v Jižní Dakotě od 10. září do 15. prosince.

Pro sedmihlásky (rail), potápky (coot) a vodní slípky (gallinule) od 1. září do 30. list. Výjimky jsou: V Massachusettsu a Rhode Islandu od 1. srpna do 30. list. v New Yorku (pojímaje v to Long Island) od 16. září do 30. list.; ve Vermontu a Kalifornii sedmihlásek jest chráněn až do 1. září 1918.

Pro sluky — od 1. října do 30. list. Výjimky jsou: Ve Vermontu a Mainu od 15. září do 30. list.; v Massachusettsu, Connecticutu a New Jersey, od 10. října do 30. list.; v Rhode Islandu, Pennsylvanii a Long Islandu od 15. října do 30. listopadu v Illinoisu a Missouriu jsou chráněni až do 1. září 1918.

Pro pobřežní ptáky (pojímaje v to kulika zlatového i s černým poprsím, šnepa) od 1. září do 15. prosince. Výjimky jsou: V Maine, Massachusettsu a Long Islandu od 1. srpna do 15. pros.; v Minnesotě a Sev. Dakotě od 17. září do 15. pros.; v Jižní Dakotě od 10. září do 15. pros.; v New Yorku (vyjímaje Long Island a Oregonu od 16. září do 15. pros.; v New Hampshire a Washingtonu od 1. října do 15. prosince.

OTEVŘENÍ SEZONY V PÁSMU ČÍS. 2.

Pro vodní ptactvo — od 1. října do 15. ledna. Výjimky jsou: V Kausasu, O-klahomě, Novém Mexiku a Arizoně, od 1. září do 15. pros; v Marylandu, Virginii, Sev. Karolině a Jižní Karolině od 1. list. do 31. ledna. Pro sedmihlásky, potápky a vodní slípky, od 1. září do 30. list. Výjimky činí: V Tennessee a Louisianě od 1. října do 30. list.; v Arizoně od 15. října do 30. list.

Pro sluky — od 1. list. do 31. prosince. Výjimky jsou: V Louisianě od 15. list. do 31. pros.; v Georgii od 1. pros. do 31. pros.

Pobřežní ptáci (pojmajíc v to kulika zlatového nebo s černým poprsím a šnepa) od 1. září do 15. pros.; Výjimky jsou: V Alabamě od 1. list. do 15. pros.; v Louisianě a Tennessee od 1. října do 15. pros.; v Arizoně od 15. října do 15. pros.; v Utah, od 1. října do 15. pros. u šnepa; kulik jest chráněn až do 1. září, 1918.

STÁTNÍ ZÁKONY O ZVĚŘI A RYBÁCH.

Každý stát ve Spoj. Státech a každá provincie v Kanadě má své vlastní zákony o zvěři a rybolovu, jichž vymáhání svěřeno jest komisařům nad zvěří, hajným neb jiným úředníkům. Skoro ve všech případech tištěný obrat zákonů dodá se od oněch úředníků na požádání. Jest snadno pro ony, kteří si přejí honiti nebo rybatiti v některém státu nebo provincii, aby si opatřili poučení, kdy jsou otevřené a uzavřené sezony a jaký je lajsnys. Obdrží vše od odboru na zvěř, který skoro v každém případě jest umístěn v hlavním městě státu nebo provincie. Zemědělský odbor ve Washingtonu uveřejňuje brožúrku, již lze na požádání obdržeti. Jsou v ní udány adresy komisí na zvěř, hajných atd.

Otevřená sezona pro lov jelenů ve státech, kde se jeleni ponejvíce zdržují jest: V Maine od 1. října do 16. prosince v některých okresech a od 1. list. do 1. pros. v jiných; v New Yorku od 1. října do 16. list. (pouze v pohoří Adironducks); v Michiganu od 10. list. do 1. pros.; ve Wisconsinu od 11. list. do 1. pros.; v Minnesotě od 10. list. do 30. list. V Coloradu jsou jeleni zhráněni až do 1. října 1918.

Návod jak dosáhnouti naturalizace,

jak možno přistěhovalcům státi se občany Spoj. Států. Nejpodrobnější vysvětlení stran znalosti angličtiny, vzory všech k tomu potřebných listin, i udání otázek i odpovědí, jež jsou žadateli při zkoušce kladeny. Vše uvedeno jest v českém i anglickém jazyku. Spisek tento uznáván jest všeobecně za nejlepší a nejspolehlivější, jež vůbec dosud vydány byly. Spisovatelem jest advokát V. A. Geringer Ph. B., Ll. B.

Nikdo nežádej o druhý list, dokud jsi neprostudoval tuto znamenitou knížku.

Cena s poštovní dodávkou 22c.

Seznam knih nákladem knihkupectví Aug. Geringera vydaný, lze obdržeti na požádání zdarma.

Zlatá Praha

osvědčená rodinná whisky
bezvadné čistoty, uspokojující a spolehlivá.

Jakost zaručena, nebo
vrátíme peníze.

4 kvarty \$3.00

8 kvartů \$5.50

Express vyplacen.

Chovejte vždy v zásobě
tuto neocenitelnou silivku
příjemné chuti.

ZLATÁ PRAHA
podporuje životní síly,
zvýší zažívání a jest
nepostrádatelnou ku
zachování zdraví v každé
domácnosti.

Objednejte ještě dnes.

Český cevník mnoha
nejoblíbenějších druhů,
specialit a piva na požádání
ZDARMA.

Harvest King Distilling Co. Dept. 10
308-310 W. 6th St., KANSAS CITY, MO.

Ještě žádný

velkoobchod kávou nedodělal se v poslední době takového úspěchu jako všeobecně známá česká firma

Java Coffee Mills, V CHICAGU.

A tajemství tohoto úspěchu jest :

**JAKOST JEHO KÁVY,
Cena poměrně levná,
Poctivé a rychlé obslužení.**

Obchod ten dochází stále větší obliby mezi krajany a jinonárodovci, protože se snaží, aby z úspěchu jeho měli podíl i všichni jeho zákazníci. — Naše káva sklíz všude to nejlepší uznání jelikož jest nepřekonatelná a odnikud nejsou slyšeti proti nám stížnosti.

PŘESVĚDČTE SE!

Na požádání zašleme každému kdo ještě naši kávu nezkusil **půl liberní vzorek kávy, čaje a české fikové cikorie.**

Jsou též laciné druhy kávy v trhu, které my ale nedržíme a žádnému nedoporučujeme, jelikož věříme, že laciné zboží obvykle přijde draho. —

Zboží zasiláme do všech částí Spojených Států i Kanady.

Objednávky laskavě zasílejte na Váš dávno známý **PRVNÍ ČESKÝ VELKOOBCHOD KÁVOU V AMERICĚ:**

JAVA COFFEE MILLS,

E. J. PETRŮ, majitel,

1706-1708 So. Racine Ave., - CHICAGO, ILL.

O poctivosti našeho závozu přesvědčte se u vydavatelstva tohoto kalendáře aneb u First Nat. Banky v Chicagu.

Zajímavé!

Četli jste již? Poutavý senační román
Kletba rodu Habsburgů

**Nenechte
si ujít!**

Obsahuje všechno to, z čehož v Čechách potajmu slyšeli jsme úryvky, obsahuje pravdu o Rakousku tak úzkostlivě potlačovanou, odhaluje všechno balno života u rakouského dvora atd.

Dočtete se pravdu o příšerné smrti korunního prince Rudolfa, o tajemných zájezdech Pana Procházky do Čech, o jeho rozháraném životě, o nemravných kouscích jeho potomků atd.

Tento román po válce bude v Čechách velmi hledán.

Zajistěte si jej již nyní, než-li bude prvé vydání rozehráno.

Dílo obsahuje přes 1000 stran a jest vázáno ve dvou svazcích v původních deskách a stojí poštou \$3.20, nevázané \$2.50.

Nabízíme v snížených cenách:

Bezruč, Slovenské písně

Nádherné uchvacující háně, jež v Čechách po krátkém čase vyšly v několika vydáních. 112 str. skvostně vázané pouze..... 38c

Kučera, Mimo společnost.

povídky o životě o zvycích amerických tuláků, váz. pouze..... 38c

Tajemnou rouškou zastřeno.

napínavý román z londýnského života, 208 stran, nov. váz. 55c

Ohnet, Doktor Neznaboh

zajímavé, 128 str., nov. váz. 45c

Kneipp, Léčení vodou

..... \$1.05

Kneipp, Jak žít

..... \$1.05

Učebnice angličtiny, slovníky, divadelní hry, kuplety, hudebniny atd.

Velký výběr knih zábavných, poučných, hospodářských. Pište si o seznam.

Obrazy, rámy, zvětšování podob, papírnické zboží všeho druhu.

Pohlednice ve velkém i malém.

F. PANCNER, :: 3445 W. 26th Street, :: Chicago, Ill.

Dr. Karel H. Breuer

Dr. Miloslav J. Breuer

Zvláštní pozornost na nemoce těžké a zastaralé. Všecky operace.

Nejmodernější způsoby prohlížení

Security Mutual Building

roh 12. a 0 ulice,

LINCOLN, NEB.

18letá
zkušenost.

EMIL J. MOTIS & CO.

Česká právníká
kancelář.

GRANGER, TEXAS.

Právní porady se pošlou dopisem kamkoliv za \$1. Soudy se řídí všude. Patenty, abstrakty, poslední vůle, notářství. Psali jsme již přes 26.000 porad. Pan Motis je právním rádcem spolku o 4.000 členech. — Půjčky na farmy, 7 a 8%, na 10 roků od \$1.000 do \$100.000. Mnohá doporučení.

ČESKO-AMERICKÝ DOPISOVATEL jest v každé domácnosti téměř nepostrádatelná kniha, ve které jest velký výběr návodů ku správnému sestavení všech společenských dopisů, psaných anglicky i česky, různých obchodních a právních listin dle amerických zákonů. Cena bohaté a cenné této knihy v plátěné vazbě jest \$1.25, poštou \$1.30. Aug. Geringer, 541. W. 12th St., Chicago, Ill.

Zaručená Californská a importovaná vína a veškeré druhy líkérů
nakoupíte nejlépe u staré, po 25 let osvědčené zasilatelské firmy

JOS. BERNARD, nejstarší český
zasilatelský obchod

v čísle 1903 Blue Island Avenue, -- Chicago, Ill.

NAŠE CENY.

Stolní vína bílá neb červená	6 lahví	12 lahví	1 gal.	5 gal.	10 gal.	26 gal.	52 gal.
Riesling bílé	\$2.25	\$3.60	\$1.50	\$6.25	\$11.25	\$26.50	\$45.00
Johannisberger bílé ..							
Burgundy červené ..							
Claret červené							
Port sladké							

Můžete si vybrat kterékoliv víno. Cena stejná pro tyto druhy.

Sladká stolní vína	6 lahví	12 lahví	1 gal.	5 gal.	10 gal.	26 gal.	52 gal.
Sherry Wine	\$2.75	\$4.80	\$1.75	\$8.00	\$13.50	\$29.00	\$48.00
Tokay Wine							
Muscatel Wine							
Sweet Catawba							
Hořké víno							

Cena stejná. Objednejte si kterou máte raději.

Pravá zaručené staré Cali- fornské brandy neb Kentu- cké pravé žitné	6 lahví	12 lahví	1 gal.	2 gal.	3 gal.	4 gal.	6 gal.
	\$5.50	10.00	4.00	7.50	11.00	14.50	22.00

Californská Brandy neb Whisky (Blend) velice dobré zboží,

Brandy, Whisky, Gin neb Rub	1 gal.	2 gal.	3 gal.	4 gal.	6 gal.
	\$3.00	\$5.75	\$8.50	\$11.00	\$16.00

Aneb jemnou dobrou, které nejvíce prodáme.

Brandu, Whisku, Gin neb Rum	2 gal.	3 gal.	4 gal.	6 gal.			
	\$2.00	\$3.75	\$5.50	\$7.00			
Kapucínka, pravá žaludeční hořká ..	\$3.00	\$5.75	\$8.50	\$11.00			
Jemné líkéry (rosolky)	6 lahví	12 lahví	1 gal.	2 gal.	3 gal.	4 gal.	6 gal.
Kmínka	\$2.75	\$5.00	\$2.25	\$4.25	\$6.50	\$8.00	\$12.00
Mandlová							
Oranžová							
Višňovka							
Arrac Punch							
Rum Punch							

Stejná cena pro kteroukoliv zde uvedenou rosolku. Double Kimmel, nejlepší kmínka v trhu, cena 1 gal. \$3.00, 2 gal. 5.75, 3 gal. 8.50, 4 gal. \$11.00, 6 gal. za \$16. Ceny rozumí se, z Chicaga dovoz nevyplácíme.

Máme veliký výběr jak californských, tak i imporovaných vín a líkérů. Uznáte-li, že ceny v této oznámce nabízené za zaručené zboží jsou přiměřené, vyberte si kteroukoliv zde uvedenou nabídku, zašlete potřebný obnos buď na poštovní neb expresní, Money Order neb check na chicažskou banku a udejte, jak Vám má být zboží zasláno. Nejlépe jest po expresu neb drahou trvá déle.

Nenalezli-li jste v této oznámce co si přejete, dopište si pro náš cenník, kde naleznete veškeré zboží. Neodkládejte na zítřek, ale objednejte si zboží, neb dopište si pro ceník dnes na adresu:

DEPT. S.
JOSEF BERNARD, 1903 Blue Island Ave. CHICAGO, ILL.

Při objednávání laskavě udejte, že jste četli oznámku v kalendáři "Amerikán".

Pearl Queen Concertiny

MADE IN U. S. A.

Naši vlastní výroby,
uznané za nejlepší
po celé Americe.

Zhotovujeme tyto v 76
až 102 tónech, oktá-
vové a trojhlasné.

Prodáváme tyto
s 5-letou zárukou.

Mimo to máme na skladě veškeré hudební nástroje, piana,
mluvící stroje Victor a Columbia, jakož i nejnovější rekordy.

Vydáváme české hudebniny pro orchestr, dechové kapely,
piano a concertiny. Cenníky zdarma na požádání.

GEORGI & VITAK MUSIC CO.

4663 GROSS AVE., blíže Ashland Avenue. . . . CHICAGO, ILL.

Pravé Březohorské Thé.

Tento nevyrovnatelný
lék jest připraven z lé-
čivých, divokých bylin
a kořinků, rostoucích
na kořených kopcích
Březohorského pohoří
a v Krkonošských ho-
rách, a rychle léčí ka-
šel, nastuzení, chrlení
krve, počátek soucho-
tin, zapálení plic, obtí-
žné dýchání, chřipku (La
Grippe) a vůbec vše-
chny nemoce dýchací-
ho ústrojí.— Výtečný
tento lék jest doporu-
čen a předepisován nej-
lepšími lékaři s výbor-
ným úspěchem.

Pravý tento lék jest
k dostání pouze pro-
střednictvím:

Psalno dne 7. srpna 1916

Ot pane Šedivý:

Posílám Vám dva
dollary a 40 centů mo-
ney odrem na zázra-
čné plicní březohorské
thé, které miž velice
pomohlo co jsem je za-
čal užívatí, kašel jsem
ztratil a cítím se nyní
zdráv. Nikdy bez ně-
ho nebudu a vždy ho
budu mítí při ruce, a-
bych ho mohl užívatí,
když nastane změna.

Moje adresa jest:

George Forst,
Junction City, Wis.
R. F. D. No. Box 91.

Cena krabičky 50 ct.

Doštou 60c.

JOS. ŠEDIVÝ, 3379 E. 49TH STREET, Cleveland, Ohio.
COR. HAMM AVENUE,

Při objednávání laskavě udejte, že jste četli oznámku v kalendáři "Amerikán".

Dobrá potrava

je základ zdraví a života.

Lépe vynaložit peníze za dobrou potravu než za léky.

Pošleme vám nejlepší zaručené potraviny za nejlevnější trhovou cenu. — Importujeme zvláštní potraviny pro Čechy, Moravany a Slováky.

SAMI IMPORTUJEME KÁVU, ČAJ, HOUBY, MÁK, KMÍN, ŠAFRÁN, PAPRIKU, POVIDLA A JINÉ POTRAVINY.

Naše odporučení:

tisíce uspokojených odběratelů objednávajících od nás stále zboží poštou, též všechny chicagské banky, velkoobchody a vydavatelé tohoto kalendáře.

Naše záruka Vám:

Neuspokojí-li Vás zboží, můžete je vrátiti během pěti dnů. My vrátíme peníze a zaplatíme všechny dopravní poplatky.

Tato naše nabídka Vám zaručuje, že jednáte se solidním českým závodem a z té příčiny Vás žádáme, byste náš český závod podporovali.

JOHN A. SOKOL,
MAJITEL.

v obchodě od roku 1896.

NAŠE "SPECIALITA KÁVA" JE VŽDY NEJCHUTNĚJŠÍ A NEJLACINĚJŠÍ. PRAŽÍME JI SAMI TEN DEN, KDY JI DODÁVÁME, TAKŽE JEST STÁLE ČERSTVÁ.

ZDARMA

pošleme cenník potravin a vzorek kávy, vyplaceně až do domu. Pište si o něj. Zašleme vám objednávku kávy po Parcel Post 5 až 10 liber, nebo po dráze 25 do 100 liber. Ku každé objednávce naší kávy přidáme užitečný dárek zdarma.

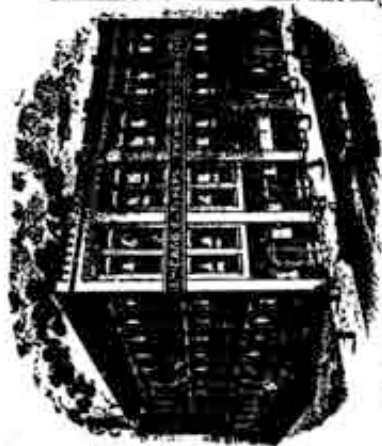
Každá národnost má být hrda na podniky svých krajanů, ať jsou již umělecké neb obchodní. — Podporujte největší český obchod kávou a potravinami v Americe.

SOKOL & CO.

60 E. SOUTH WATER ST.,
CHICAGO, ILL.

Při objednávání laskavě udejte, že jste četli oznámku v kalendáři "Amerikán".

TELEPHONE MONROE 2728-2729.

**Chicago Butchers
Packing Company,
Commission
A SPECIALTY.**

— Největší český obchod —

Masem, Velkouzenářství a Komissionářský Obchod v Americe.

Zvláštní pozornost věnujeme zásilkám z venkova, ku příkladu za drůbež, telata, vejce a máslo nám zasláné, hledíme vždy obdržeti tu nejvyšší cenu pro krajany a po prodeji ten samý den zasíláme peníze za jejich zboží. — O hojnou přízeň žádá

Frank Záhrobský, předseda.

Josef Liška, tajemník.

Ant. Čámský, pokladník.

P. J. Šmíd, obchodveďa.

CHICAGO BUTCHERS PACKING CO.,

216-218-220-222 N PEORIA ST., CHICAGO, ILL.

JOS. ŠEDIVÝ, obchod obstaravatelský --- a importerský ---

3379 E. 49th St. roh Hamm Ave., CLEVELAND, OHIO.

Vážený pane a krajanu!

Mnoho tisíc lidí v Americe, přesvědčilo se již z vlastního názoru o blahodárném účinku Kneippova léku, pod názvem "Životní pilulky". Proslulý a po celém světě známý farář Kneipp ulehčil mnohým trpícím vynalezením těchto pilulek, kterých již po více nežli čtyřicet let jest s prospěchem užíváno na celé zeměkouli. Hodně lidí zajisté četlo některou z veleknih faráře Kneippa, ku příkladu pojednání o léčení vodou, ale méně z našich krajanů se přesvědčilo o prospěšnosti těchto "Životních pilulek". Na stále nalehání svých přátel a známých, kteří se přesvědčili o působnosti těchto pilulek, vymohl

Jsem si před několika lety hlavní jednatelství těchto pro Spojené Státy a již ohromné množství jsem jich trpícím prodal a tím k ulehčení jich bolesti přispěl měrou nemalou. Tisíce děkuvzdání a doporučení po ruce. Léčí nezálživnost, katar žaludku, nemoce jater, nemoce ledvin, krevní nemoce atd.

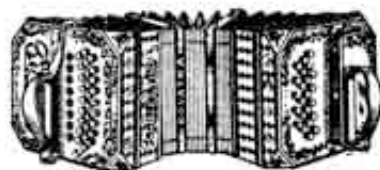
Na venkov zasílám poštou za 28c., v místě za 25c. krabič. Návod a další vysvětlení buď s objednávkou neb zvlášť odešlu na požádání zdarma,

S pozdravem i láskou

JOSEF ŠEDIVÝ, 3379 E. 49th St. cor. Hamm Ave., Cleveland, Ohio

NEJNIŽŠÍ CENY NA

HARMONIKY,
KONCERTINY,
Mluvicí stroje, Recordy
a jiné hudební nástroje

Obdržíte pouze u staro známé
české firmy

TOM. KOŠATKA A SPOL.

1425 W. 18th St., Chicago, Ill.

Pište si o náš cenník.

Zdarma!

Válka zdražuje všechno napopád, jenom u nás dosud většinou staré ceny a ještě 2% srážka jako nikde jinde. Vyplatí se vám psát si o náš český katalog na veškeré zboží, knihy, hudebniny, divadla atd. Zdarma. Naši veškeri a dlouholetí odběratelé píší: "Jenom u vás, teď kupujeme věru dobře a lacině." Učinte taktéž. Naše dobrá rada jest: Objednejte si všechno letos brzo neb později bude všechno hodně drahé. U nás koupíte dobře a laciněji než jinde.

Adresa:

A. F. Sobotka a Syn,

1439 So. Keeler Avenue,

CHICAGO, ILL.

POPELNICE (URNY)

jakož i veškeré pomníkové vý-
zdoby z bronzu a jiných kovů

vyrábí v uměleckém
provedení

Ceny mírné

Jaroslav Rudolf,

*Kupte přímo u
vyrabitele.*

bývalý hospitant Pražské umělecké
průmyslové školy, býval zaměstnán
v Mnichově, Stuttgartě a Paříži.

1757 No. Washtenaw Ave., :: Chicago, Ill.

Nejnovější české populární hudebniny

PRO PIANO, SE SLOVY:

Nevinný valčík.

U studánky seděla, valčík.

Ztracené štěstí.

V Prachaticích na vršíčku,

Polka Two-step.

Baruška, Polka Two-step.

První políbek, valčík.

*Šel jsem ondy šumným
hájem, valčík.*

Šla má milá, valčík.

Či je to dívčina, valčík.

Nemelem, pochod.

Srdce mé, valčík.

Trucovitá, valčík.

Zpívá slaviček, valčík.

Žádný neví, valčík.

Má zlatá Aničko, valčík.

S Bohem bud', (Aloha Oe)

*Hawajská píseň od královny
Liliuokalani. Český text.*

Cena 20c kus. neb kterékoliv tři za 50c.

**Ušechny k dostání pro mluvící stroje ve Victor dvoustranných rekordech,
cena 75c. Těž k dostání pro ss notové samohrací piano, 25 ctů. válec.**

Pošlete si pro úplný seznam hudebnin a cenníky mluvících strojů, rekordů
a jakéhokoli hudebního zboží.

ALOIS J. TUREK, 3641 W. 26th St., Chicago, Ill.

Při objednávání laskavě udejte, že jste četli oznámku v kalendáři "Amerikán".

"Kde se pivo vaří == tam se dobře daří!"
jest starý český popěvek.

PIVO však musí být vařeno dle vzoru našich starých pivovarských mistrů, hlavně pak důkladně prokvašené a v dubových ležáckých sudech vyleželé. —

Takové pivo v každém ohledu jest náš výrobek.

MADE IN AMERICA
USA
PILSNER

*Kde na čepu toto pivo,
Tam jest vždycky velmi živo
Neb všichni vědí že to není sen,
Že pivo toto chutná jako křen.*

**Kdo chce pravé americké Plzeňské okusit,
ten musí naše "USA" pivo pít!**

Plzeňská Pivovarní Spol.

Největší český a cizí pivovar v Americe.

Telefon ředitele:

LAWNDALE 6464.

Telefon do ostatního pivovaru:

LAWNDALE 3072.

Při objednávání laskavě udejte, že jste četli oznámku v kalendáři "Amerikán".

Ručíme za
Copenhagen Snuff,

že jest úplně čistý.

Ručíme, že COPENHAGEN SNUFF jest vyroben z celého listu tabáku z Tennessee a Kentucky, kousků tabáku se k němu nepotřebuje.

Ručíme za lahodnost, chutnost a vůni, zkrátka vše, co se přidává do tabáku nebo dává do tabáku, jest čisté a lze toho upotřebiti hojně u potravin pod zákonem Spojených Států o čistých potravinách.

Naše nabídka. By každý, kdo užívá Copenhagen Snuff mohl býti úplně bezpečným a věděl, že užívá čistého tabáku, nabízíme každému (i našim zaměstnancům) pět tisíc dolarů, kdo dokáže, že naše ručení je nesprávné, nebo každému, kdo nalezne v Copenhagen Snuff, jak je vyroben a zaslán od nás, něco uživa- ného v tabáku nebo na tabáku, čeho by se nemohlo svo- bodně upotřebiti u potravních výrobků pod zákony Spojených Států o čistých potravinách.

Weyman-Bruton Company

50 UNION SQUARE, - NEW YORK, N. Y.

J. Peterson
PRESIDENT.

Lék, který po 50 dlouhých roků udržel si své místo a vymohl si vstup do všech končin světa musí mít nějakou hodnotu. RICHTERŮV PAIN-EXPELLER S KOTVOU" osvědčil se při reumatismu, vymknutínách, bolestech údů a ve všech chorobách, které namázaní nějakým linimentem potřeby, už od r. 1867 a jest také v Americe ve všech předních obchodech k dostání.

Láhev 25c a 50c. —

F. AD. RICHTER & CO., NEW YORK.

50 Years of

Usefulness

Jedovaté látky v těle.

Velká většina chorob zaviněna jest rozkladem neztrávené potravy, nadměrně v ústrojí zaživacím, a výsledek toho jest tvoření se škodlivých, jež vstřebány jsouce do krve, jsou pro tkaniva lidského těla pravými. Z toho jest zřejmo, jak důležitým úkolem pro každého jest udržovati řádku zaživací a vyměšovací ústrojí. V tom směru osvědčuje se výborně

Trinerovo Léčivé Hořké Víno.

Výborný tento lék vyprázdni střeva důkladně mir-a přirozeným způsobem, odstraní rychle a bez obtíží zaté látky z těla, přiměje zaživací ústrojí k pravidelnosti, zastaví kvasení a přivodí tak blahodárný t k lepšímu zažívání tím, že

povzbudí chuť k jídlu,
podporuje trávení,
odstraní zácpu,
vyčistí tělo

a tím předejde

zápachu z úst,
krkání,
nadýmání,
závrati,
vrhnutí,
kyselosti,
bolení hlavy.

Trinerovo Léčivé Hořké Víno

velevítaným lékem zvláště pro starší lidi, neboť od-íjící nesnáze, neseslabuje a jest osvědčeným lékem orobách žaludku, jater a střev. Vzpružuje duševně esně, přivodí klidný a pokojný spánek. Osvědčuje ýborně při bledničce, špatné krvi, špinavé pleti, žlou-e; a poskytuje úlevu v mnohých chorobách žen.

lékárnách!

Chraňte se napodobenin!

Cena \$1.00.

JOS. TRINER,

velko-výrobce léků,

1333-1339 SO. ASHLAND AVENUE,
CHICAGO, ILL.

Na vymknutiny, ztuhlé klouby, oznobeniny, pohmožděniný hodí se rdně Trinerův Liniment. Účinkuje dobře při reumatismu, polámaninách, stech v kříži, neuralgii, dně a při strnulých svalech. Při zánětu průdu-a chorobách hrdla natřete jim krk a oviňte suchým obvazem. Úleva eduje záhy po upotřebení. Cena v lékárnách 25c a 50c; poštou 35c a 60c.

Chloubou amerických Čechů jsou jejich velko-
obchody a průmyslové závody. Jedno z nejřed-
nějších míst z českých podniků pak zajisté

— ZAUJÍMÁ —

Atlas Brewing Co.

Její výrobky na základě své jakosti vydobily si čestného místa na americkém
pivním trhu. Jsou to následující druhy:

*LEŽÁK, BOHEMIAN EXPORT,
MAGNET A HALF AND HALF.*

Velmi rychle si razí cestu ku předu specialita

Peptomalt

Král síltelů.

nejčistší to sloučenina sladového
extraktu, žateckého chmele a pe-
psinu. — Doporučován nejlepšími
lékaři. Nápoj tento jakož i veške-
ré výše jmenované druhy pív,
možno obdržeti v sudech a láhvích
ve všech končinách Spoj. Států.

PIŠTE SI O PODMÍNKY.

Naše láhvové oddělení jest
vypraveno nejmodernějšími
stroji. :: :: :: ::

Atlas Brewing Co.

Deset telefonů Canal 6200.

CHICAGO.